

SLOVENSKA ZVEZA na ŠVEDSKEM

Slovensko / Informativno

GLASILO

**Slovenska Informations-
BLADET**

ZBORNİK / SAMLINGSVOLYM
Št./Nr 1—13

2002—2005

Del 1

ISSN 1651-8292

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko INFORMATIVNO GLASILO
Slovenska Informationsbladet
Št./Nr 1-13, Letnik/Årgång 1-4, Leto/År 2002-2005

DEL 1

Izbrala, uredila in izdala:

Budja Avgušтина (Augustina)

*Naslovna stran: uredila Avgušтина Budja, slikovni material: slovenske LJUDSKE NOŠE –
reprodukcija z dovoljenjem umetnika Marjana Gabrila iz Mengša. Vir: splet, 2008*

Stalni sodelavci, uredniki:

Ciril Marjan Stopar, Jožef Ficko, Zvonko Bencek

Drugi sodelavci: Marjana Ratajc, Jure Piškur, Danni Stražar, Zvone Podvinski, Alojz Macuh, Marija Kolar, Olga Budja, Pavel Zavrel, Branko Jenko, Ladislav Lomšek, Ivanka Franseus, Vesna Jakše, Suzana Macuh, Ludvik Kramberger, Branko Verdev, Robert Strgar, Rudolf Uršič, Lojze Hribar in drugi

*Izid zbornika je finančno podprlo SLOVENSKO-ŠVEDSKO
PEVSKO DRUŠTVO O r f e u m , Landskrona, Švedska*

CIP – kataložni zapis o publikaciji:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana (NUK)
- Kungliga biblioteket, Stockholm

Budja Augustina, Landskrona, Švedska

Slovensko INFORMATIVNO GLASILO

Slovenska Informationsbladet

Zbornik / Samlingsvolym, 1. DEL/DEL 1

Št./Nr 1-13, Letnik/Årgång 1-4, Leto/År 2002-2005

Landskrona, 2008

ISSN 1651-8292

SLOVENSKO Informativno GLASILO je na pobudo Cirila Stoparja, tedanjega predsednika Slovenske zveze na Švedskem, začelo izhajati leta 2002, leto dni po izidu zadnje, 170. številke Našega glasa. Podobno kot Naš glas je tudi Slovensko GLASILO namenjeno predvsem Slovencem na Švedskem, vendar ga v roke radi jemljejo tudi rojaki doma in po svetu. Slovensko GLASILO je torej namenjeno vsem, ki jih zanima življenje Slovencev na Švedskem.

Prvi del zbornika slovenskega Informativnega GLASILA vsebuje 13 števil (št. 1-13, letniki 2002-2005) in obsega 564 strani. Začetni izvodi Informativnega GLASILA so izhajali v nekoliko manjšem obsegu (med 16 in 48 strani), nato smo v uredništvo začeli prejemati več dopisov in tako povečali obseg strani, s tem pa smo hkrati boljše zapolnili zevajočo slovensko literarno vrzel na Švedskem.

Drugi del zbornika Slovensko (Informativno) GLASILO vsebuje 9 števil (št. 14-22, letniki 2006-2008), ki so obsežnejše kot v prvem delu. V zaključnem delu je tudi 8 strani dodatka s proslave 10-letnice slovenskega društva SLOVENSKI DOM v Göteborgu in obenem 20. Slovenskega srečanja, ki je potekalo 5. aprila 2008. Vse skupaj obsega 540 strani. V vlogi urednice sem ponovno zbrala in uredila celotno zbirko GLASIL in s pomočjo slovenskih motivov reprodukcijskega materiala (z dovoljenjem avtorja Marjana Gabrila) oblikovala naslovni strani zbornika obeh delov.

Eno glavnih načel pri urejanju Slovenskega GLASILA je, da objavljamo vsa prejeta besedila, za katera menimo, da bi bila všeč našim bralcem, bodisi v slovenskem ali švedskem jeziku (*časopis smo na občnem zboru Slovenske zveze na Švedskem, dne 1. 3. 2008, pri št. 22 in naprej preimenovali iz naslova **Informativno GLASILO v Slovensko GLASILO** ali **Slovenska BLADET***). Nekatero dopise je seveda potrebno včasih tudi lektorirati, vendar ostajajo po vsebini enaki izvorniku. Pri nekaterih številkah in pri tem predgovoru je pri lektoriranju pomagala tudi Danni Stražar. Z veseljem objavljamo tudi številne fotografije in se pri tem držimo načela, da slika pove več kot tisoč besed. Slovenske novice dobivamo preko Radia Ognjišče ali jih poiščemo na internetu. Veseli smo tudi dopisov iz Slovenije.

Zahvaljujem se vodstvu Slovenske zveze, predvsem predsedniku Cirilu Stoparju, za naklonjenost, da je pričujoči zbornik Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET lahko izšel v knjižni obliki v dveh delih, in je tako moja zamisel obrodila sad. Zaradi švedskega okolja je število bralcev literature v slovenskem jeziku na Švedskem dokaj omejeno. Prav zato nastajajo tudi težave pri iskanju založnika, saj si nihče ne upa vložiti svojih sredstev v nekaj, kar je vprašljivo, ali bo založniku tudi donosno. Zato sem se s podporo svojega društva Orfeum iz Landskrone odločila za objavo v samozaložbi, podobno kot že večkrat prej pri izdaji skoraj vseh mojih dosedanjih knjig. Zbornik SLOVENSKO GLASILO bo za začetek izšel v skromni nakladi 40 izvodov. V primeru, da bi bilo povpraševanje po zborniku večje od pričakovanega, se bo lahko naklada v roku enega leta po potrebi povečala (print-on-demand).

Ne nazadnje gre zahvala vsem dopisnikom na Švedskem in tistim v Sloveniji, z željo, da bi jih pričujoči zbornik spodbudil k še aktivnejšemu dopisovanju in fotografiranju. Morda bomo čez nekaj let izdali še 3. del zbornika. Tako bomo Slovenci na Švedskem lažje ohranili svoj tromesečnik in s tem prispevali k utrjevanju slovenske zavesti in kulture.

Augustina Budja, urednica

Informativno GLASILO, SLOVENSKO GLASILO, izdaja Slovenska zveza na Švedskem / Informationsbladet, numera SLOVENSKA BLADET, utges av Svenska riksförbundet i Sverige.

Slovenska zveza je krovna organizacija slovenskih društev na Švedskem. V času izdavanja 22-ih števil slovenskega Informativnega GLASILA je delovalo 11 društev.

Slovenska društva v Slovenski zezi na Švedskem delujejo predvsem na jugu države, in sicer v naslednjih pokrajinah:

Skåne (4: / 3 od l. 2008)
Lipa, *Landskrona* (do l. 2007)
Orfeum, *Landskrona*
Planika, *Malmö*
Švedsko-slovensko društvo, *Helsingborg*

Blekinge (1: / 2 od l. 2008)
Slovenija, *Olofström*
Arena (od l. 2008), *Kallinge*

Halland (1:
Ivan Cankar, *Halmstad*

Bohuslän (2:
France Prešeren, *Göteborg*
Slovenski Dom, *Göteborg*

Västmanland (2:
Simon Gregorčič, *Köping*
Slovenija, *Eskilstuna*

Södermanland (1:
Slovensko društvo, *Stockholm*

Oznake pokrajin so na desni strani zemljevida Švedske.

V pokrajini *Småland* v Jönköpingu je nekaj let v 1980-ih letih obstajalo društvo

Savinja. V *Stockholmu* deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v *Ljubljani* Slovensko-švedsko društvo.

Vir: Monografija Slovenci na Švedskem (2005), Augustina Budja, 2005/2008

Podatki o slovenskih društvih:

Zvonko Bencek in Augustina Budja

V predgovru prvega dela objavljamo nekoliko skrajšan govor dr. Vaska Simonitija, ministra za kulturo v letih 2004-2008. Menimo, da je tekst primeren za vzpodbudo pri ohranjanju slovenskega jezika in zavesti med Slovenci na tujem, torej tudi med nami – Slovenci na Švedskem.
Urednica Vir: splet

Slovenski narod in njegova kulturna zavest

V veliko zadovoljstvo mi je, da lahko govorim tu, v Katoliškem domu prosvete v Tinjah. Pisatelj Alojz Rebula je v nekem svojem dnevniku iz leta 1993 omenil Tinje med kraji, ki so nekoč, kot tudi Draga na Opčinah – sicer zunaj matičnega ozemlja – »sredi mrtvega slovenskega veselja goreli za slovensko idejo« (Zvon, št. 5/6, 2006). Zares, s svojo raznoliko kulturno, duhovno, izobraževalno, politično-zbliževalno itd. dejavnostjo že vrsto let predstavlja duhovni center koroških Slovencev, toda za poznavalce tudi v Sloveniji in najbrž še drugod velja za prostor dialoga in poglobljenih aktualnih iskanj na področjih, ki sem jih omenil. Mest te vrste na Slovenskem ni veliko, glede na letno število prireditev pa nemara sploh ne, saj jih je, kot sem nekje bral, tu v Tinjah več kot 500. V tej luči je tudi predlagana tema »slovenski narod in njegova kulturna zavest«, o kateri naj bi govoril, primerna snov, vsaj z vidika mojega razumevanja, kajti po moje je aktualna, čeprav še ne tako »na površju«, da bi bila že vsakdanja. Vsaj v Sloveniji ni pogosto predmet javnih razprav. Sicer pa je znano, da je bilo tudi v preteklosti veliko manj debat o kulturni kakor pa o narodni oziroma nacionalni zavesti oziroma slovenstvu: o obstoju, nevarnostih, možnostih, upih in načrtih slovenske etnične skupnosti so slovenski kulturniki in ustvarjalci – ustrezno času, v katerem so živeli – iz mnogih vidikov razpravljali menda od samih začetkov našega samozavedanja dalje, posebej pa še med obema vojnama in v zadnjem desetletju pred osamosvojitvijo (prim. knjigo *Slovenska misel*, CZ, 1985). Pri tem je bila slovenska kultura – a takrat v širšem smislu – tako rekoč v središču njihove pozornosti. Danes se o narodni zavesti javno govori precej manj, a če že, neredko v pomenu, ki je bliže sicer malo uporabljanemu pojmu »kulturna«, ne pa narodna/nacionalna zavest. Razlog je morda v tem, ker obe sintagmi pomensko nista ostro ločeni, vendar to verjetno ne toliko zaradi površnosti razpravljavcev kot bolj zaradi okoliščine, da dogajanje v zvezi z novim položajem in vlogo kulture v Sloveniji še ni dojeta in proučeno do stopnje, ko bi se pojavila nuja po ostri in jasni definiciji »kulturne zavesti«. Saj tega pojma ne najdemo niti v izčrpnem Slovarju slovenskega knjižnega jezika niti v Pravopisu iz leta 2001.

(...) Naj še za hip ostanem pri slovenski narodni/nacionalni in kulturni zavesti. Kot rečeno, prva se bolj navezuje na slovensko državo in s tem teoretično na prej naštete eventualne njene izraze in karakteristike. Toda z vstopom Slovenije v EU se je stopnja njene budnosti nekoliko zmanjšala; kajti varstvo naroda ali nacije je z vstopom v EU doseglo svoj vrh, se pravi zadobilo dvojno zavarovanje: ob tem, da narod in državljane v mnogočem še vedno

varuje matična država, pa je veliko skrb za njihovo varnost na vitalnih področjih prevzela tudi velika državna institucija EU. Tako se je, kot razumem EU, zgodilo v vseh državah članicah, kar je morda povzročilo spremembe tudi pri stopnji nacionalne zavesti vseh članic. S tega vidika je za koga govorjenje o njej – nacionalni zavesti – bodisi pleonazem, ki nima utemeljene vsebine, bodisi izraz neutemeljenega strahu pred nevarnostjo ali nekakšne prevzetnosti in frustracij določenih plasti prebivalstva, za koga četrtega izraz nacionalizma itd. Vendar mislim, da to še ne pomeni, da je skrb za obstoj naroda/nacije kot take nepotrebna in neupravičena. Nasprotno; toda ta skrb se iz mojega zornega kota mora nanašati zlasti na neki drugi, notranji ali globlje vsebinski vidik narodnega obstoja. S tem mislim na narodovo kulturo v ožjem smislu, na njegovo kulturno izročilo in živo ustvarjalnost, oprto na kreativno moč izpovedi, svobode in etike sožitja, in seveda na jezik, ki je pri Slovencih ena bistvenih konstitutivnih prvin skupnosti (marsikaj od tega je npr. zapisano v uvodu Šeligovega Nacionalnega kulturnega programa iz leta 2000). Pri tem pa je kultura za vsako okolje tista »dodana vrednost«, ki mu daje svoj profil je obenem dejavnik njegovega splošnega razvoja. S tem karakterjem je seveda še vedno ena najvažnejših prvin identitete naroda in kot taka njegovo sidro v valovih globalizacije, ki se malo meni za razlike med narodi in ljudmi. V tej luči, mislim, kultura zdaj zaseda (ali bi morala zasedati) nek zelo poseben prostor slovenske zavesti. Nebrižnost do nje bi bila usodna, saj kultura soohranja narod/nacijo kot subjekt in kot soigralko v tekmi držav znotraj EU in seveda v svetu. Kolikor tega ne bo v naši zavesti, bo naša državna prisotnost v EU izgubljala moč in zanimivost in narod svojo perspektivo.

Prej sem dejal, da o kulturni zavesti v Sloveniji skoraj ni javnega pogovora. A v nekem smislu morda lahko rečem, da pa tako pojmovani značaj kulture v naši zgodovini vendarle ni nekaj čisto novega. Če bi se ozrli v preteklost in se ustavljali pri najpomembnejših ustvarjalcih, bi ugotovili, da je bila v drži in ravnanju še kako močna ravno ta zavest, čeprav se je nazadnje vse bolj ali manj zreduciralo na pojem narodne zavesti. Toda kaj drugega kot kulturna zavest je bila npr. v jedru Prešernove ustvarjalnosti? Seveda sta poleg nje tudi misel na politiko, narod, demokracijo, svobodo itd., toda Prešernovo pisanje izpričuje predvsem boj za visoko umetniško kakovost, za najvišji estetski doseg pesmi, saj je zlasti to dosežek, kar prispeva k tisti visoki kulturi, ki profilira Slovence kot samosvojo skupnost in jih vodi v razvito družbo narodov. In kulturna, verjetno pa manj politična ali narodna zavest je bila tista, zaradi katere je veliki pesnik zavrnil »ilirščino« kot jezik svoje poezije, in se odločil za slovenščino. Slovenščina je bila tu, pred njim in v njem kot dar nekakšnega hegeljanskega svetovnega duha, zategadelj je ni imel pravice zavreči in zamenjati za ilirščino (in, kot je sklepati iz njegovega pripisa v pismu Smoletu, bo samo ta duh oz. Gospodar imel na koncu časov pravico soditi o dobrih in slabih literarnih plodovih v slovenščini in ilirščini).

Prepričan sem, da je bil ta boj za visoko kakovostno ustvarjalnost značilen za vrsto

najvidnejših slovenskih avtorjev. A ker se v tej zvezi tudi temu vprašanju ni mogoče širše posvečati, bi za ilustracijo rad spomnil le na en zgled, na pojmovanje, ki je za naš primer še zanimivo, namreč na stališče mladega Josipa Vidmarja do pomena ožjekulturne, umetniške ustvarjalnosti za Slovence. V njegovem eseju iz leta 1932 *Kulturni problem slovenstva* med drugim beremo, da je majhen narod, kakršni smo, ustvarjen za to, da ustvarja kulturo – da je torej poslanstvo našega naroda umetniško in da bo prišel čas, ko se bomo do kraja zavedali te naloge in začeli vestno delati zanjo: »Strnili bomo v svojih umetnostih najdragocenejša umetniška dognanja svojih velikih sosedov in jih prekvasili s svojo duhovitostjo, kakor je to storil Prešeren v liriki. Ustvarili bomo na svojih tleh nove Atene in novo Florenco.« Kot drugo zanimivost v tej zvezi naj navedem misel, ki jo je nekaj let pozneje (v eseju *Slovenci in politika*, 1940), že v novih razmerah, tj. v drugem letu druge svetovne vojne, izrazil Edvard Kocbek. Temu »samokulturnemu smotru« naroda – ne da bi omenjal njegovega avtorja – je oporekal z argumentom, da narodu pristoji tudi politično delovanje in da moramo biti tudi političen narod, še več: »Na prvo mesto naše življenjske dinamike mora čim prej stopiti resnična slovenska politična volja. Ta slovenska politična volja mora postati nosilka Prešernove metafizične utemeljitve slovenstva«.

(...) Kot veste, je nekdanja Jugoslavija skušala kulture njenih narodov unificirati, kar je bil eden temeljnih razlogov za njen propad. Kot rečeno, je zdaj prav obratno: Evropska zveza nam tako rekoč nalaga dolžnost, da vsaka država članica kulturo spodbuja in mojstri po svoje in z njo krepi svojo identiteto, prepoznavnost – s čimer krepimo tudi sožitje članic Zveze. Naša kulturna zavest se torej na nekem drugem nivoju mora realizirati v daljnovidni in dejavni kulturni politiki, ki zaznava in sprejema izziv časa. To bi se reklo, izziv na domači in svetovni ravni. Zato med svoje prioritete mora ob drugem sprejeti skrb za visoko ustvarjalnost, za spodbujanje kulturne tvornosti vseh Slovencev (skupni kulturni prostor) in njenih manjšin, skrb za kulturno dediščino in za jezik, nenazadnje pa tudi za promocijo kulturnih dosežkov doma in na tujem. Namenoma sem navedel le nekaj prioritet, pa še v zvezi z njimi bi se ustavil samo pri dveh. To sta skupni slovenski kulturni prostor in vprašanje slovenskega jezika v javnosti. Glede prvega, tj. skupnega kulturnega prostora, ki ga je menda formuliral Srečko Kosovel, je mogoče reči, da je za nas pomemben vsaj iz dveh razlogov. Z njim – najprej – zajemamo tudi naše etnične robove in otoke sredi tujejezičnih ozemelj, kar je lahko izjemno produktivno tudi za t.im. matico oziroma njeno središče, in dalje, podpiramo živo, avtohtono ustvarjalnost in ohranjamo kulturno dediščino Slovencev zunaj državnih meja. To je tolerantna, nenasilna politika, ki računa na potrebe in želje po samoizražanju, ne duši ali ne omejuje pa svobode drugih in drugačnih, ki s Slovenci živijo na večjezičnih območjih. Prav tako pa ne spregleduje svobode manjšin, ki so na območju znotraj Slovenije, saj se le-te neovirano povezujejo in komunicirajo z matičnimi deželami. – Poznam nemalo kritičnih pripomb, zadevajočih dejansko funkcioniranje načela

»skupnega slovenskega kulturnega prostora«; ena najtežjih je očitek, da se »matica«, zdaj slovenska država, v praksi vede mačehovsko in se zdi, kakor da svojih manjšin onstran svojih meja več ne potrebuje. V resnici je precej stvari pomanjkljivih in ne pretok informacij ne izmenjava kulturnih skupin in posameznikov nista zadovoljiva; v času »združujoče se Evrope« bi oboje moralo biti bolj intenzivno in blizu tistemu, kar imenujemo skupni slovenski kulturni prostor, ki ga nekdanje meje ne ločujejo in zapirajo drugega pred drugim. Reči moram, da je pri tem »kulturna zavest« znotraj matice najbrž še prešibka, da bi mobilizirala in vzdrževala ustrezen pretok informacij in ljudi, toda na drugi strani moram tudi dodati, da si kulturna politika z različnimi oblikami podpore vendarle zelo prizadeva, da bi stiki in med matico in zamejstvom bili plodni.

(...) Po eni strani sicer vemo, da se s svojim jezikom ne smemo zapreti v geto, saj bi škodovali sami sebi, ampak vzdrževati značaj odprte družbe in torej sprejeti izziv sveta, ki se globalizira. Še večja nevarnost od te zunanje je v nas samih, tako v Sloveniji kot najbrž še bolj med Slovenci zunaj nje. Marsikomu je pač materinščina jezik domačije in omejene izrazne moči, ne pa univerzalno sredstvo komunikacije, in jo zato zamenjuje z večjim jezikom ali se je celo sramuje. Poznavanje in raba drugega, večjega jezika, sta sicer danes neogibni, na srečo tudi razmeroma hitro dosegljivi in priučljivi večšini, toda vendarle smem domnevati, da ne »pokrivata« večjega dela človekovega vsakdanjika, čeprav je jasno, da ne pri vsakomur enako. Tako večji del vsakodnevnih pragme vendarle lahko obvladujemo z materinščino. Bojim se, da v kulturni zavesti ne tako redkih to dejstvo iz ne zmerom istih razlogov ne najde ustreznega mesta. Kot da se potrjuje misel, ki jo je v nekem svojem eseju (*Misli o jeziku*, 1963) izrazil Kocbek, ko je rekel, da Slovenec danes »ni kongenialen svojemu jeziku«, in dalje, da se »slovenski človek ne izraža tako, kakor ga k temu vabi njegov razviti, razčlenjeni in prožni jezik (...) Slovenski človek se svojega razvitega jezika ne poslužuje tako, kakor ga k temu vabi njegova zahtevna in razčlenjena stvarnost, družbena in moralna (...) Kriza izvira iz globoke, zgodovinsko podedovane nevere v življenje in vase, iz občutka manjvrednosti (...) in iz travmatične narave množičnega človeka«.

Po eni strani je torej nevarnosti za slovenščino nemalo. Toda po drugi strani ... so pred nami tudi dokazi uspešnih prizadevanj danes in v preteklosti, ki nam ni bila naklonjena, vendar smo lahko ohranili in razvili jezik, v katerem se zdaj izražajo naši evropsko uveljavljeni pisci in govorijo/pišejo znanstveniki evropskega ranga. To pa ne more biti razlog za pretirano bojazen in strah. Poleg tega ... poleg tega je tu še neka vera, ki je bila najbrž prisotna v naših prednikih in kot tedaj tudi zdaj nima otopljivega temelja: da se slovenščina ne more preprosto izgubiti ali umreti. Kot je nečemu podobnemu verjel Prešeren ali za njim še kdo. Ker morda izvira iz nečesa presežnega – danes vsekakor tudi iz kulture, ki iz svojega temnega izvora »gori za slovensko idejo« in bo živela iz nje tudi v prihodnje.

Slovenska zveza na Švedskem

Informativno glasilo

Številka 1 letnik 1 pomlad 2002

Nummer 1 årgång 1 våren 2002

Informationsbladet

Slovenska Riksförbundet i Sverige

SLOVENSKA ZVEZA, Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefon 0457 - 77 185, Fax 0457 - 77 184, PG 72 18 77 - 9

SPOŠTOVANI BRALCI

Pred Vami leži prvi izvod Informativnega glasila Slovenske zveze na Švedskem - v nadaljevanju IGSZ. Domnevam, da ste v tem trenutku v mislih pri "Našem glasu", kateri je žal po skoraj 28. letih in 170 številkah - upamo, da ne za vselej - utihnil lanskega decembra. Prav je, da se uredništvu in dopisnikom zahvalimo za požrtvovalno delo in prijetne trenutke, prebite ob prebiranju časopisa.

Primerjava med obema publikacijama seveda ni mogoča: "Naš glas" je urejala dobro vpeljana in izurjena skupina, IGSZ pa je plod dela amaterjev katerim ne manjka entuziazma, zatakne pa se pri znanju in konceptu, torej zasnovi. "Naš glas" je - to moramo priznati vsi - dosegel zavidljivo literarno in umetniško raven, IGSZ pa bo slonel na prispevkih naših bralcev, članov društev, katerih večina ne goji umetniških in literarnih ambicij. Nasprotno! Po prvih dopisih sodeč, se lotevajo čisto vsakdanjih društvenih pa tudi osebnih problemov in drobnih radosti. Tudi tako bo prav saj upamo, da bodo prav te teme zanimale večino Vas. Če bo tako bomo zadovoljni, saj smo s tem izpolnili naše poslanstvo.

JoF

V tej številki boste prebrali:

- Str. 3-4 - Rada Pišler - Pismo iz Slovenije
- Str. 4-5 - Adi Golčman - Na razpotju
- Str. 5-7 - Avgušтина Budja - Kratka kronika slovenskih društev v Landskroni
- Str. 8-9 - Erika Jacobson - Göteborg - zgodovina
- Str. 9-11 - Slov. katoliška misija - Zvone Podvinski
- Str. 11 - Rekordno leto v Olofströmu - Ciril M. Stopar
- Str. 11-12 - Klavdijin dnevnik - Klavdija Renner
- Str. 13 - Naslovi

Uredništvo

To številko IGSZ sta uredila Avgušтина Budja in Jožef Ficko

Prosimo Vas, da svoje dopise pošiljate na naslov:
Jožef Ficko, Rantzowg. 9-B, 212 21 Malmö.

Pismo iz Slovenije

Oglašam se iz zimske Slovenije. Tu se že od sredine decembra dnevne temperature držijo okrog ničle, nočne pa padejo kar krepko pod ledišče. Snega je trenutno sicer bolj malo, a zato nam skoraj vsak dan posije sonce, če ni megle, seveda. Kljub mrazu pa se že pojavljajo prvi znaki pomladi: drevesa in grmovje dobivajo brstiče, na prisojnih predelih v gozdu pa je že decembra pričel kukati izpod listja prvi teloh. Ljudje pravijo, da se bodo koncem januarja prikazali tudi prvi zvončki.

Slovensko politično življenje se je sklenilo z bilanco dogodkov v letu 2001. najbolj aktualen je seveda vstop v EU. Slovenija je tik pred koncem leta 2001 zaključila še 26. poglavje – od 29 – in je trenutno na prvem mestu med kandidatkami. Preostanejo pa še tri najtežja poglavja, ki so ekonomskega značaja, med njimi tudi kmetijstvo. Vlada računa, da bo pogajanja zaključila do konca leta 2002 in bo postala polnopravna članica EU v začetku leta 2004, leta 2006 pa tudimonetarnega sistema, se pravi, da bo kot plačilno sredstvo opustila tolar in prevzela evro.

Tu se torej premika naprej kljub "dobrim sosedam" – Avstrija se, denimo, ponaša z Jörgom Haiderjem – koroškim politikom, vodjem avstrijske svobodnjaške stranke. Le ta si z grožnjo, da bo zavlekel pristop Slovenije k EU, nabira glasove med avstrijskimi volilci. Njegova zadnja "cvetka" je grožnja avstrijskemu ustavnemu sodišču in njegovemu vodji Adamovichu, ki je razsodilo, da morajo oblasti na avstrijskem Koroškem postaviti dvojezične napise v vseh krajih, kjer je vsaj 10 odstotkov slovensko govorečega prebivalstva.

Tudi druga soseda, Italija, bi rada iztržila od Slovenije čimveč, od povračila premoženja razlaščenim italjanskim državljanom do iskanja krivcev za "fojbe". Vse to nekaterim desničarskim politikom odgovarja, da lahko postavljajo pogoje Sloveniji pred vstopom v EU.

S tretjo sosedo, Hrvaško, je jeseni že kazalo, da bo končno sklenjen sporazum o meji, vendar ga je hrvaški Sabor zavrnil, češ, da je za Hrvaško sporazum slabši kot za Slovenijo. Zanimivo pa je, da so se isti razlogi proti sporazumu pojavili tudi v Sloveniji, vendar v obratnem smislu. Po razlagah nekaterih slovenskih politikov bi s sporazumom Hrvaška potegnila daljši konec.

Trenutno buri ljudi pivovarska afera – dvoboj slovenske Pivovarne Laško in belgijske Interbrew za večinski delež v pivovarne Union. Javno mnenje bi najraje obdržalo obe pivovarni v slovenski lasti, zakoni tržišča pa so neusmiljeni, brez konkurence bo pivo drago.

V slovenski notranji politiki je novo tudi to, da so očetje uradno dobili pravico do starševskega dopusta. Pri tem so se krojilci zakona zgledovali po skandinavskih

državah, še posebej po Švedski. Nasploh navajajo slovenski politiki švedsko kot zgled države z uspešno socialno politiko. Pri tem včasih navajajo primere, katerih ne poznam in se berejo kot pravljica, pa me zato zanima, kdaj so ti politiki obiskali Švedsko in si nabrali takšnih informacij.

Ali veste kdo je Slovenec leta 2001? Če ste pomislili na Srečka Katanca, selektorja slovenske nogometne reprezentance, ste uganili. Po anketi Nedeljskega Dnevnika pa je Katanec pred Milanom Kučanom, na tretje mesto pa se je uvrstila vida Žabot, bivša nuna, ki zdaj živi v Italiji in se ukvarja z dobrodelništvom in duhovnim življenjem.

Mislím, da se vam natrosila dovolj novic iz slovenskih logov. Ko se vam bom oglasila naslednjič, bo tu že prava pomlad. Vas kaj skomina?

Rada Pišler

Pripomba uredništva: Se vam navedeni podatki zdijo zastareli? Rada nam je poslala svoj dopis že 15. januarja t.l.

Na razpotju

Stockholm

V slovenskem društvu v Stockholmu iz leta v leto vse bolj opažamo osip članstva. Dejavnosti usihajo še pri tistih ki se trudijo, načrtno delo izumira. Na občnih zborih, raznih sejah in sestankih premlevamo kaj storiti, da bi to preprečili. Poskušamo najti vzroke, vendar pridemo vedno do enakih zaključkov; ljudje se vse bolj prilagajao švedskemu načinu življenja. Pestra izbira kulturnih dobrin je zasenčila potrebo po gojenju materine kulture. Druge in tretje generacije s svojim delom ne znamo pritegniti v društvene vrste. Ljudje kažejo zanimanje predvsem za občasne prireditve v obliki kulturno-zabavnih prireditev - beri veselíc.

Ubadamo se tudi z vprašanjem društvenih prostorov, vse prireditve potekajo v kletnih prostorih prijaznega rojaka ali pa celo po domovih. Za večje prireditve pa moramo iskati ustrezne prostore, ki so večinoma zelo dragi. Tako od nekđaj zelo aktivnih društvenih sekcij in krožkov sedaj občasno deluje le še pevski zbor. Zato se člani upravnega odbora vsako leto ubadamo z velikokrat nepremostljivimi tehnično-organizacijskimi problemi in jim s tem zmanjka časa za vsebinsko delo. Velikokrat dobro zasnovan načrt društvenega dela se tako izniči.

Zavedamo se, da se s podobnimi problemi srečujejo številna slovenska društva na Švedskem. Dobro bi bilo, če bi na eni izmed prihodnjih sej Slovenske zveze, ali pa celo na občnem zboru, izmenjali izkušnje in si s tem medsebojno pomagali pri bodočem delu.

Slovenija se predstavi

V bližnji prihodnosti bo pri založbi Carlssons v seriji 'Se...' izšla turistična knjiga o Sloveniji, katere avtor je znani voditelj televizijskih oddaj, Ulf Schenkmanis. Obsegala bo približno 200 strani. V uvodu je avtor zgodovinsko in kulturno orisal Slovenijo in navedel nekaj njenih najvidnejših predstavnikov. Ta del je precej pomankljiv, velikokrat enostransko obdelan. Toliko bolj pa se avtor oddolži bralcem v turističnem delu. Predstavil je mnogo slovenskih krajev, tudi tistih manj znanih, njihove posebnosti in približno oddaljenost do važnih prometnih vozlišč. Kot pravi sam, je našo domovino velikokrat obiskal in se z njenimi lepotami osebno seznanil. Upajmo, da bo ta knjiga prišla v roke mnogim in s tem razširila prepoznavnost Slovenije, dežele na sončni strani Alp.

Dan samostojnosti

V organizaciji Veleposlaništva RS v Stockholmu je bil v ponedeljek, 17. decembra 2001, sprejem v počastitev Dneva samostojnosti v prikupni kleti Grappa, v bližini veleposlaništva. Udeležilo se ga je približno 200 rojakov, veliko več kot na kakšni drugi svečanosti. Ob tej priložnosti je prestavnica veleposlaništva, gospa Alenka Česnik omenila ta slovenski zgodovinski datum in vsem zaželela vesele praznike.

-an

SLOVENSKO PEVSKO DRUŠTVO »ORFEUM« V LANDSKRONI 1968 – 2002

Kronika društva TRIGLAV-LIPA-ORFEUM na kratko

Slovenska društva po svetu so si bistveno med seboj zelo podobna. Osnovni cilj društev je predvsem ohranitev slovenske kulture in slovenskega jezika, ki je predpogoj za človekovo lastno identiteto. Če poznamo samega sebe, se bolje cenimo in tako lahko bolje cenimo tudi druge ljudi. Slovenska društva naj bi širila miselna obzorja svojih članov, prispevala naj bi k boljšemu razumevanju med posamezniki – člani na ožjem področju in med narodi v širšem, globalnem smislu. Kultura je nekaj, kar se neprestano spreminja; od drugih povzemamo tisto, kar nam ugaja in tako plemenitimo sami sebe in druge. Vse to so seveda tudi prvotne zamisli in želje ustanoviteljev posameznih slovenskih društev, vendar vedno ne gre vse tako gladko, kot bi želeli.

Marsikdaj se zatakne ravno zaradi različnih interesov, tu in tam pa nam manjka tudi tolerantnosti, živimo za včeraj in danes pa ne mislimo na zanamce in prihodnost ter tako niti ne iščemo odrešuječe poti k dialogu. To je lahko tudi vzrok za začetek

krušenja neke skupnosti, seveda pa obstojajo še razni drugi vplivi, ki lahko usodno vplivajo na razvoj nekega društva. Dnevno sprejemamo jezik in kulturo novega okolja, trudimo se biti del švedskega društva in se prilagajamo – najsi je to integracijsko ali asimilativno. Ves čas pa nas tarejo tudi organizacijske in ekonomske težave. Ne smemo pozabiti, da je nekaj desetletij v zgodovini zelo kratka doba, pa vendar zelo dolga v življenju posameznega človeka.

Mešani pevski zbor Triglav nastopa v okviru istoimenskega kluba TRIGLAV v Landskroni 1968-1987 pod vodstvom Avgusta Budja (na levi v zadnji vrsti)

Slovensko društvo v Landskroni je bilo ustanovljeno leta 1968 pod prvotnim imenom Slovenski kulturni klub TRIGLAV. Namen društva je poleg kulturne – predvsem pevske - dejavnosti bil tudi ohranjanje narodne zavesti med rojaki in medsebojno povezovanje. Leta 1977 je TRIGLAV po združitvi z opozicijskim društvom SLOVENIJA, - le to je leta 1973 nastalo s posredovanjem takratne SIM¹ - povzel ime LIPA (glej zbornik *TEMNA STRAN MESECA, kratka zgodovina totalitarizma v Sloveniji 1945-1990*. Ljubljana 1998, Nova revija; Zbornik člankov in dokumentov, ur. Drago Jančar, strani 234-247). Citat na strani 246:

Sodelovanje komunistov v tujini pri samoorganiziranju emigrantov, utrjevanje njihovega moralnopolitičnega razpoloženja Konkretna posledica tega delovanja so bili tudi poskusi razbijanja starih izseljenskih društev oziroma ustanavljanja protidruštev, npr. na Švedskem in drugod..

Znano je, da na Švedskem ni bilo primera, razen v Landskroni (TRIGLAV 1968 - SLOVENIJA 1973), da bi se SIM neposredno vmešavala v delovanja društev, zato je upravičeno predvidevanje, da se ta dokument (glej citat zgoraj), ki je v originalu sicer veliko daljši, nanaša na slovenski kulturni klub TRIGLAV v Landskroni. Morda bo kdo pripomnil, da je vse to preteklost, vendar je ta preteklost prisotna med rojaki v

¹ O problematiki delovanja ZK v tujini. CK ZKS, Komisija za naloge ZKS v zvezi z našimi delavci v tujini, Ljubljana, december 1980, str. 1. A.e. IV/3942.

Landskroni še danes. Na podlagi tega se je maja leta 1999 društvo LIPA (prvotno ime TRIGLAV) spet razcepilo na dve veji; ustanovljeno je novo pevsko društvo ORFEUM, ki gradi na pevski, kulturni in izobraževalni tradiciji prvotnega kulturnega kluba TRIGLAV. Članstvo LIPE pa je v veliki meri sestavljeno iz bivših članov društva SLOVENIJA (1973-1977). Slovenci v tem kraju smo razcepljeni na dva tabora, kar se odraža pri aktivnostih in tudi pri medsebojnih odnosih. Tu smo isti ljudje, vendar z razliko, da nas je vse manj, povečalo pa se je število Slovencev druge in zdaj že tretje generacije. Posledica tega je skrhanje odnosov med člani obeh skupnosti oziroma društev, kar se prenaša tudi na mladi rod. S tem je povzročena škoda, kajti slovenska društva bi naj širila miselna obzorja svojih članov in prispevala k boljšemu razumevanju.

ORFEUM

V okviru slovenskega kulturnega društva ORFEUM v Landskroni delujejo predvsem skupine: pevski zbor Orfeum, vokalni tercet Sestre Budja ter pouk slovenskega jezika in kulture. Skupine sodelujejo na raznih prireditvah za Švede, priseljske prireditve, na nekaterih katoliških manifestacijah ter na proslavah slovenskih društev na Švedskem. Sestre Budja pa nastopajo tudi na slovenskih odrih in v raznih medijih v Sloveniji, predvsem v času počitnic in dopustov. Sestre Budja so doslej posnele štiri zgoščenke: SPOZNANJE 1998, TEDEUM (slovenske božične pesmi) 1999, TEDEUM (švedske božične pesmi) 1999 ter OTROCI ZEMLJE 2000. Leta 2001 je bila pod vodstvom slovenskega TV-režiserja Matjaža Koncilje dokončana tudi dvojezična videokaseta sester Budja in kot gost sodelujoči družinski pevski zbor Orfeum, z naslovom GLASBENI MOSTOVI, po švedsko MUSIKBROAR. Jeseni leta 2000 so sestre Budja postale tudi dobitnice kulturne štipendije mesta LANDSKRONA z motivacijo (moj prevod):

Sestre BUDJA so z lastnimi besedili in glasbo skozi dobo več let obogatile pevsko in glasbeno življenje v Landskroni in v drugih krajih. Sodelovanje v projektu GLASBENI MOSTOVI med občinama Landskrona in Ribnica v Sloveniji kaže na ambicijo, da bi s pomočjo besedil in glasbe ustvarile razumevanje za kulturo obeh držav. Sestram Budja je dodeljena kulturna štipendija kot vzpodbuda k nadaljnim kulturnim ambicijam in ustvarjanju kulturnih mostov.

(Podpisana: župan Landskrone Gösta Nilsson ter direktor občine Leif Borg)

Danes šteje slovensko društvo ORFEUM 43 članov in je tako eno najmanjših a zato najstarejše slovensko društvo na Švedskem. V okviru društva je tik pred dokončnim nastankom učbenik švedskega jezika za Slovence ter v začetni fazi učbenik slovenskega jezika za Švede. Delajo tudi na nastanku slovensko švedskega in

švedsko-slovenskega turističnega vodiča v knjižni obliki. V letu 2002 načrtuje društvo posneti še eno zgoščenko, ki bo vsebinsko zajemala misel: PESEM NAS DRUŽI. Želimo, da naj pesem in predvsem slovenska zavest družijo vse Slovence na Švedskem!

Avguština Budja

Kratek pregled zgodovine mesta Göteborg

Mesto Göteborg se je osnovalo na področju današnjega mestnega predela Hisingen leta 1607. Že leta 1611 pa so ga Danci požgali do tal. Osnovanje mesta je bilo strateško važno za navezovanje trgovine in kot izhod v svet, zato je kralj Gustav II Adolf prišel leta 1619 ter s prstom pokazal kje naj se postavi novo mesto in dal takoj izdelati načrt za gradnjo le tega. Tako je že leta 1621 na tem kraju zraslo mesto Göteborg. Hvaležni meščani so kralju zato v središču mesta postavili spomenik.

Prvi meščani so bili priseljenci iz Holandije, Nemčije in Škotske. Holandci so bili izredno dobrodošli, celo davkov in ostalih dajatev prosti. Švedi so potrebovali izkušene strokovnjake za izgradnjo kanalov in mesta samega. Tudi ostali priseljenci so pomagali pri razvoju trgovine in pri izgradnji mesta, ki je trajala skozi vse 17 stoletje. Zaradi utrdb, kanalov (ki so jih nato v času od 1898 do 1905 zasipali) in obzidij se je mesto prištevalo med najboljše utrjena v severni Evropi, kar pa ga ni moglo zaščititi pred epidemijo kolere, ki je od 1830 do 1833 razsajala tudi na Švedskem in samo v Göteborgu zahtevala življenje vsakega sedmega meščana.

Sčasoma so porušili tudi velika, lepo okrašena mestna vrata ter mesto prilagodili modernemu načinu življenja. Ob koncu 19. stoletja je štelo mesto Göteborg 12 800 prebivalcev. Takrat se je pričela naglo razvijati tudi industrija, trgovina in pomorstvo. Osnovana je bila pomorska linija za Ameriko; ladje so iz göteborgskega pristanišča v letih med 1851 do 1930 prepeljale v Ameriko blizu 1,5 milijona švedskih emigrantov.

Leta 1846 dobi Göteborg kot prvo mesto na Švedskem plinsko razsvetljavo, 1862 pa je odprta železniška proga Stockholm – Göteborg. 1879 zapelje prvi tramvaj s konjsko vprego skozi mesto, katero je imelo ob koncu 19. stoletja že 120 000 prebivalcev. V 20. stoletju se je mesto Göteborg za Stockholmom razvilo v drugo najmočnejše industrijsko in pomorsko mesto na Švedskem. Med drugim so bila tukaj osnovana podjetja kot so Volvo, SKF, SAAB in Ericsson, ki so si pridobila sloves po vsem svetu.

Mesto Göteborg slovi po muzejih, galerijah, cerkvah in gledališčih in po zabavnem parku Liseberg, največjim v Skandinaviji. Danes ima mesto Göteborg 470.000 prebivalcev, z okolico pa 700.000.

Slovensko kulturno društvo France Prešeren

V drugi polovici 20. stoletja je švedska industrija potrebovala tujo delovno silo. Sem so se začeli priseljevati med drugimi tudi Slovenci. Domotožje, potreba po druženju, ohranjanju slovenskega jezika in tradicij je narekovala osnovanje društva tudi v Göteborgu, ki je bilo leta 1973 osnovano pod imenom SKD France Prešeren.

Več kot dve desetletji so bile društvene aktivnosti na zavidljivi ravni, pred nedavnim pa se je slika našega društva spremenila. Postali smo starejši, mnogi so se upokojili, se morda nekoliko tudi asimilirali, naši otroci obiskujejo švedske šole in prireditve, pri njih se močno čuti vpliv švedske kulture, ki pušča sledove tudi pri delovanju društva.

V primeru, da mi je uspelo prikazati kratko zgodovino mesta Göteborg in SKD France Prešeren, se bom počutila zadovoljna.

Erika Jacobson

Slovenska katoliška misija na Švedskem slavi 40 letnico svojega delovanja med rojaki

Ob srečanju z našimi najstarejšimi rojakinjami in rojaki tukaj na Švedskem sem zvedel, da so nekateri prišli na Švedsko že pred letom 1960. Nekateri so hvalabogu še živi in tako z njimi živi spomin na tista leta njihovega prihoda v to severnoevropsko deželo. Za temi prvimi povojnimi priseljenci pa je prišla glavnina naših rojakov in rojakinj v letih 1960 do 1970. Kasneje se je hvalabogu val priseljevanja iz Slovenije na Švedsko zelo zmanjšal.

V skrbi za dušno oskrbo naših ljudi na Švedskem je Slovenska Cerkev poslala sem tudi slovenskega duhovnika. Tako je leta 1962 prišel na Švedsko duhovnik Jože Flis, ki je oral ledino dušnega pastirstva v tej deželi. Deset let trdega dela - bilo je potrebno začeti vse na novo: organizirati, zbirati naslove, povezovati ljudi - ni bilo lahko. To trdo delo je obrodilo sadove, ki jih je čutiti pri pastoralni oskrbi še danes. To je bilo v času, ko katoliška Cerkev še ni povsem svobodno zadihala, saj je šele papežev obisk na Švedskem leta 1989 pripomogel, da so tudi v okviru države pričeli smatrati Katoliško Cerkev kot sebi enakovrednega partnerja. Tudi katoliški župniki niso vselej dobro razumeli smernic II. vatikanskega koncila, čeprav je z njim zavel novi duh v Katoliški Cerkvi. Prav tako so v protestantski Skandinaviji še vedno veli hladni vetrovi. Tako je bilo tudi v sami Katoliški Cerkvi, ki je bila sama po sebi dokaj toga. Zato Jožetu Flisu na začetku ni bilo lahko. Toda prav njegovo prizadevno delo, ko je med drugim v prvi letih pomagal tudi hrvaškemu katoličanom ter delo duhovnikov drugih narodnosti, je pripomoglo, da so ob vseh spremembah v Katoliški in Protestantski Cerkvi izginili razlogi za medsebojno nezaupanje.

Deset let trdega dela v Gospodovem kamnolomu je dušnega pastirja Jožeta Flisa. telesno in duševno izčrpalo. Vrnil se je v Pariz, kjer je živel in deloval vse do svoje smrti. Pokopan je v Poljčanah, kjer sem lansko leto obiskal tudi njegov grob in se ljubemu Bogu zahvalil za njegovo delo, za vse žrtve in napore v dobro slovenstva ter ohranjanja slovenskih korenin na Švedskem.

a njim je v daljših časovnih obdobjih prihajal iz München-a med leti 1972 do 1977 pater Janez Sodja. Vsi, ki ste ga poznali in se z njim srečevali, veste, s kakšno ljubeznijo se je razdajal za ohranjanje katolištva in slovenske identitete. Še danes slišim od rojakov, da je imel svoj Volkswagen natovorjen s slovenskimi knjigami in Našo lučjo. Skoraj ni slovenske družine, ki ne bi imela v svoji knjižnici kakšne knjige, kupljene ali podarjene od patra Sodje z namenom, da bi se ohranil slovenski jezik, slovenske korenine in s tem slovenska zavest. Ena največjih zaslug patra Sodje pa je iz leta 1974, ko je prvič organiziral binkoštno romanje v Vadsteno, ki je postalo tradicionalno, saj bo drugo leto (2003) v Vadsteni že 30 srečanje.

V letih mojega delovanja na Švedskem sem srečal precej ljudi ki so takorekoč vsakoletno romali v Vadsteno in se po sv. maši, ki jo ponavadi vodi kakšen gostujoč duhovnik, poveselili tudi v kateri izmed dvoran v Vadsteni. Vsa ta leta ste rojaki gojili tudi ljubezen do slovenstva, saj ga ni bilo praznovanja, da ne bi bila tam prisotna tudi slovenska muzika in slovenska pesem. Le kdo se ne spominja narodno-zabavne skupine Lastovke, vokalnega terceta sester Budja in pevskega zbora Triglav z organistom Avgustom Budjo na čelu, ki so dolga leta skrbela za pevski del bogoslužja in za veselo razpoloženje v dvorani, kakor tudi vseh ostalih skupin, ki so nastopale v kulturnem delu programa. Sestram sv. Birgitte so Slovenci tako prirasli k srcu, da si skorajda ne morejo predstavljati Binkošti brez le teh.

Delo patra Janeza Sodje je 16 let skrbno nadaljeval Jože Drolc. Nekaj časa sta mu pomagala duhovnika Ljubljanske nadškofije Jože Bratkovič in kasneje še Stanislav Cikanek, ki sta delovala na južnem Švedskem. V okviru Slovenske katoliške misije in slovenskih društev so bila to zelo razgibana leta. Delo katoliške misije na Švedskem je na svoj način pripomoglo tudi k promociji novo nastale slovenske države.

VADSTENA 2002 – MANIFESTACIJA VERNOSTI IN SLOVENSTVA

Drage rojakinje in rojaki!

Binkoštno romanje je za vas in zaradi vas, zato **19. maja 2002 vsi dobrodošli v Vadsteno**, da se skupaj zahvalimo za 40 letno delo slovenskih duhovnikov med vami, da skupaj praznujemo in načrtujemo za bodočnost. Najprej k sestram Sv. Brigite, kjer bo **ob 12. uri vodil slovesno mašo mariborski škof Dr. Franc Kramberger**. Ob

njem bo tudi upokojeni škof Dr. Hubertus Brandenburg iz Helsingborga, delegat Msgr. Janez Pucelj in drugi duhovniki.

Za slovesno bogoslužje bodo poskrbeli pevci kvarteta iz Slovenije in mi vsi, ki bomo prepevali cerkvene ljudske pesmi. Pri sestrah nas bodo na njihovem vrtu pogostili z juho in kavo. Misijski pastoralni svet bo poskrbel za jedačo in pijačo. Za veselo razpoloženje v dvorani je zadolžen glasbeni trio, prihod katerega je skupaj s kvartetom oskrbel predsednik društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur. Upamo, da bomo ob tej priložnosti lahko pozdravili in izrekli dobrodošlico novim uslužbencem slovenskega veleposlaništva. Obiskal nas bo tudi naš škof Anders Arborelius.

Prepričan sem, da je med našimi bralci mnogo takšnih, ki se čutijo sposobne speči kakšno pecivo. S tem bi v veliki meri zmanjšali stroške tega praznovanja. Hvaležni bomo tudi, če lahko prispevate kakšne predmete, primerne za srečolov, katerega bodo tudi letos vodili člani SKD Simon Gregorčič iz Köpinga. Bandero s podobo blaženega Antona Martina Slomška ter Kraljice Slovencev, brezjanske Matere Božje letos rojaki iz Stockholma. Vabim vse delujoče glasbene in druge skupine, da prispevajo kakšno točko h kulturnemu programu, ki se bo odvijal po maši v dvorani, kjer bo pozneje tudi ples. Prosim, oglasite se na telefon 031 711 54 21.

Stroški prireditve presegajo naše zmožnosti, zato prosim vse vas – Slovensko zvezo, društva in posameznike za prispevke, ki jih lahko nakažete na konto SKM PG 435 64 19-4 s pripisom »za Vadsteno 2002«.

Za morebitne darove in prispevke hvala že v naprej. Vseh dobrotnikov se bomo posebej spomnili pri sveti maši v Vadstenu.

Švedska slovnica za Slovence

Vsa leta smo pogrešali švedsko slovenski slovar in slovnico, vendar v bodoče ne bo več tako. Slovenska katoliška misija na Švedskem bo v okviru 40. obletnice svojega obstoja izdala ŠVEDSKO SLOVNICO ZA SLOVENCE avtorice Avguštine Budja. Izdajo le te so s pomočjo našega delegata Msgr. Janeza Puclja iz Nemčije omogočili uredništvo Družine in delno RS. Knjiga pa bo dosegla svoj namen šele takrat, ko jo boste uporabljali vsi, ki bi radi izboljšali znanje švedskega, pa tudi slovenskega jezika. Knjigo boste lahko naročili in kupili na sedežu naše misije ali pa kar pri meni, ko bom pri vas. Geslo tega projekta je: **Švedsko-slovenska slovnica naj najde mesto v vseh slovenskih domovih!**

Vaš dušni pastir Zvone Podvinski

P. S.: Novi slovenski občasni reviji, ki naj bi povezovala slovenska društva na Švedskem, voščim kot vaš narodni dušni pastir lepo in dolgo poslanstvo. Predvsem pa želim, da bi imeli veliko dobrih dopisnikov in seveda zvestih bralk in bralcev!

Kulturno društvo Slovenija Olofström - rekordno leto

Leto 2001 je bilo za KD Slovenija rekordno glede na število članov. Kar 222 smo jih imeli. Zavedamo se, da bo vse težko obdržati, saj se ljudje nenehoma selijo, bodisi v Slovenijo ali pa v druge kraje na Švedskem. Vedno znova je potrebno iskati načine, da bi pritegnili nove in zadržali stare člane – ponuditi jim je treba nekaj kar jih zanima. Pri nas je to Društveno glasilo, različne prireditve, informacije ipd.

Sodelovanje z občino Medvode

Tudi preteklo leto smo se sestali z občinskimi veljaki iz Medvod pri Ljubljani, se z njimi dogovorili za sodelovanje tudi v bodoče, pa ne samo to: našemu društvu so obljubili tudi materialno podporo. Pogovarjali smo se tudi o srečanju v Olofströmu leta 2004, ko bo KD Slovenija staro 30 let. Če bodo držale napovedi, bo tega leta Slovenija postala članica EU – torej bi lahko organizirali srečanje občinskih mož Olofströma in Medvod vendar je to še stvar dogovora. Naj dodam še to, da sodelujemo tudi s KUD Oton Župančič iz Sore katero ima bogato kulturno dejavnost: dramsko, folklorno in harmonikarsko skupino, pevski zbor itd. Povezava je za nas življenjskega pomena, saj je njihov upravni odbor naš glas pri medvoški občini in svétnikih na občinskem svetu. Ob času našega obiska je potekala nagradna likovna razstava katero smo si ogledali in ob tej priložnosti predstavili delo Slovenske zveze na Švedskem.

Klavdijin dnevnik iz Slovenije

Klavdija Rener iz Bromölle, 28-letna pripadnica druge, na Švedskem rojene generacije, je bila vrsto let društvena tajnica, trenutno pa je zadolžena za kulturno dejavnost in obenem sourednica švedskega dela Društvenega glasila – Medlemsbladet. V septembru 2001 se je udeležila enotedenskega seminarja slovenskih izseljenskih medijev v Sloveniji. Naj dodamo še, da je vse kar boste prebrali napisala v slovenskem jeziku kar je - glede na to da ni nikoli obiskovala slovenske šole - pravi podvig.

Nedelja, 2. september

V Ljubljano sem pripotovala ob 15. uri in s pomočjo taksista dokaj hitro našla hotel M. Ob 19.30 smo se vsi udeleženci seminarja srečali pred hotelsko recepcijo, da se pred večerjo drug z drugim seznanimo. Precej me je pestila trema, ki pa je pri večerji kar izginila. Dobila sem mesto poleg Pavla Udira iz Stockholma. To je bilo najino prvo srečanje – zadrega je po nekaj trenutkih povsem izginila. Vsi udeleženci seminarja smo bili slovenskega porekla, pogovor je stekel kot da bi bili že stari znanci. Ko sem si kasneje v sobi ogledala program za naslednji teden, sem uvidela, da bo potrebno pisati dnevnik – toliko stvari si je enostavno nemogoče zapomniti.

Ponedeljek, 3. september

V časopisni hiši Delo nas je sprejel in pozdravil odgovorni urednik Mitja Meršol; praktične nasvete za delo pa nam je posredovala urednica Dela Fax Lada Zei. Zgodovino in delovanje Dela je predstavil svetovalec odgovornega urednika Vlado Schlamberger. Ves čas je bila z nami tudi novinarka Dragica Bošnjak.

Torek, 4. september

Dopoldne smo obiskali medijsko hišo RTV-Slovenija. Predstavili so nam radijske programe, čemur so sledila predavanja in zanimivi razgovori. Skupina se je nato razdelila; polovica si nas je ogledala TV-Slovenija, druga polovica pa si je obiskala Radio Ognjišče. Vsi smo bili prijazno sprejeti.

Sreda, 5. september

Predavanje na Uradu vlade za informiranje (UVI) – predavala je direktorica dr. Alja Brglez – je bilo zelo zanimivo in poučno. V pisarni STA (Slovenska tiskovna agencija) sem se čudila, da uslužbenci lahko delajo v tako tesnih prostorih. Da je to mogoče, nam je pojasnil direktor g. Labernik. V parlamentu RS nam je sekretarka Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Barbara Sušnik nazorno predstavila delo parlamenta in Komisije. Odgovarjala je tudi na naša vprašanja, vendar nisem opazila, da bi si kdo od gostiteljev vprašanja tudi zapisoval. Pogrešali smo tudi g. Pukšiča, predsednika Komisije, ki je bil zadržan, vendar ni poslal svojega namestnika, tako da za nas življensko važnih vprašanj sploh nismo obravnavali.

Čisto drugače pa je bilo na Ministrstvu RS za zunanje zadeve: zunanji minister Dimitrij Rupel nam je naklonil več časa kot smo pričakovali, skrbno je odgovarjal na naša vprašanja. Tega dne sta nas sprejela tudi takratna državna sekretarka Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalena Tovornik in Janez Potočnik, ministrski svétnik, zadolžen za pogajanja Republike Slovenije z EU. Na Ministrstvu za obrambo so nas politiki - obrambni minister Anton Grizold, državni sekretar Janko Deželak in Milan Jazbec ter predstavnica za stike z javnostjo Mirjam Mažgon - prepričevali o nujnosti RS za vstop v pakt NATO. Za prijeten zaključek tega dne je poskrbela mag. Rozina Švent, ki je bila naš vodič v Narodno Univerzitetni knjižnici (NUK).

Nadaljevanje v naslednji številki IG SZ.

SD Simon Gregorčič, Köping

S precej zajetnim pismom se nam oglašča predsednik društva Alojz Macuh, ki med drugim opozarja in nas vabi na SLOVENSKO SREČANJE 2002, ki bo oktobra tega leta v Köpingu. Naknadne informacije - datum, kraj in vse ostalo – pridejo po pošti.

Pisma v celoti tokrat ni bilo mogoče objaviti, bomo pa to storili v eni izmed naslednjih števil IG.

Naslovi slovenskih društev in drugih važnejših institucij

SLOVENSKA ZVEZA
BOX 237
261 23 Landskrona
Preds. C.M. Stopar 0457-771 85

KK "SLOVENIJA"
c/o Rudolf Uršič
Norregatan 9
633 46 Eskilstuna
Preds. Rudolf Uršič, 016-144549

SKD "FRANCE PREŠEREN"
BOX 5271
402 25 Göteborg
Preds. Marija Turnšek 031-87 40 58

SD "IVAN CANKAR"
BOX 4009
300 04 Halmstad
Preds. Branko Jenko, 0371-30315

SKD "PLANIKA"
V:a Hindbyv. 18
214 58 Malmö
Preds. I. Franseus 040 - 49 43 85

SLOVENSKO DRUŠTVO
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds. Alojz Macuh, 0221-18544

SD "LIPA"
BOX 649
261 25 Landskrona
Preds. Andrej Lazukič, 042-82202

KD "SLOVENIJA"
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds. Ciril M. Stopar, 0457-77185

SLOVENSKO DRUŠTVO
BOX 832
101 36 Stockholm
Preds. Kristian mlakar, 08-550 65708

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds. Jože Zupančič, 031-981937

SÅNGFÖR. "ORFEUM"
c/o Bencek-Budja
Hantverkareg. 50
261 52 Landskrona
Preds. Robert Karlin, 0418-26926

SLOVENSKA AMBASSADEN
Styrmansgatan 4 - 1
114 54 Stockholm
08-662 9436
08-662 9437

Katoliška Misija
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
031-711 54 21

Veleposl. K. Švedske
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana
(+386) 01-300 02 70
Fax (+386) 01-300 02 71

V krovno organizacijo "Slovenska zveza na Švedskem" je trenutno vključenih 11 bolj ali manj uspešnih slovenskih društev. Nekaj je zelo aktivnih, druga imajo vrsto težav; upad članstva, slabe gmotne razmere, nesporazumi, nezadovoljivi notranji odnosi itd.

Nehote se nam vsili misel, da na gosto poseljenih področjih z visoko koncentracijo priseljencev kot so denimo Skåne, Halland in Stockholm vsaj s članstvom ne bi smelo biti problemov, pa vendarle so. Dejstvo, da imajo denimo društva "Planika" - Malmö, "Slovenija" - Olofström in "Slovensko društvo" Stockholm približno enako število članov kaže, da so prevsem organizacijski. Statistično gledano bi moralo biti razmerje Malmo - Olofstrom vsaj 3:1, Stockholm - Olofstrom pa morda 6:1. Da ni tako, si lahko le delno pojasnimo s tem da imata Malmo in Stockholm neprimerno večjo ponudbo prireditev in kulturnih dobrin, vprašanje pa vendarle ostaja odprto.

JoF

Slovenska zveza na Švedskem

Informativno glasilo

Številka 2 letnik 1 jesen 2002

Nummer 2 ärgång 1 hösten 2002

Informationsbladet

Slovenska riksförbundet i Sverige

SLOVENSKA ZVEZA, Box 237, 261 23 Landskrona

Telefon 0457 – 77 185, Fax 0457 – 77 185, PG 72 18 77 - 9

Pred menoj leži knjiga – izšla je na 256 straneh letos spomladi izpod peresa Avguštine Budja na pobudo rektorja Slovenske katoliške misije na Švedskem Zvoneta Podvinskega katere naslov se glasi; »**Švedska slovnica za Slovence**« *Priročnik za kontrastivni študij švedskega jezika po slovensko*, za katero menim, da bi morala najti pot v sleherni slovenski dom na Švedskem.

Takoj pri začetku naj povem, da priročnik ni namenjen popolnim začetnikom marveč vsem vam, ki švedščino (in materinščino) že bolj ali manj obvladate. Ob prebiranju oz. študiju knjige se boste zavedeli praznin katere vas ovirajo, jih zapolnili z novimi spoznanji in se nato bolje in pravilneje izražali.

Knjigo, katere cena je skromnih 200 SEK, (poština ni vračunana) lahko naročite na naslovu: Slovenska katoliška misija, Parkgatan 14 – 411 38 Göteborg, tel. 031 – 711 54 21, dobite pa jo tudi pri slovenskem dušnem pastirju Zvonetu Podvinskemu, ko le ta mašuje v vaši bližini. Pozivamo pa tudi vsa slovenska društva da pomagajo pri prodaji in denimo, kupijo nekaj primerkov ter jih kasneje prodajo svojim članom. JoF

V TEJ ŠTEVILKI BOSTE PREBRALI

Str. 3	Radina stran - Pismo iz Slovenije
Str. 4 – 5	Slovensko srečanje
Str. 6	Ciril M. Stopar: KD Slovenija Olofström
Str. 7	Marija Turnšek, SKD France Prešeren
Str. 8	Suzana Macuh, Moje leto v Sloveniji
Str. 9	Ciril M. Stopar, Novice iz SZ
Str. 10	Klavdija Rener, Dnevnik
Str. 11	Marija Kolar – Ivanka Franseus, Vesti iz društev
Str. 12	Naslovi društev in ustanov
Str. 13 – 16	Socialna konvencija

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Jožef Ficko
Rantzowg. 9 – b 212 21 Malmö, tel. 040 – 18 75 64
Tehnični urednik: Pavel Udir, tel. 08 – 81 57 59

Lastnik glasila:
Slovenska zveza, Box 237, 261 23 Landskrona
Tel. 0457 – 77 185, Fax 0457 – 77 184, PG 72 18 77 - 9

PISMO IZ SLOVENIJE

Na političnem področju je trenutno zatišje, kajti vsi poslanci pa tudi predsedniki strank so na dopustu in se vrnejo šele ob koncu avgusta. To pa ne pomeni, da se v politiki ne dogaja prav nič: v prvi polovici novembra bodo namreč Slovenci volili novega predsednika države, ter občinske in državne svetnike. Kampanja se iz zgoraj navedenih vzrokov še ni začela, znanih pa je že nekaj predsedniških kandidatov – med njimi sedanji predsednik vlade Janez Drnovšek, predsednik SNS* Zmago Jelinčič – z vzdevkom »Plemeniti« (s svojo gonjo proti tujcem in manjšinam si ga prav gotovo ne zasluži), France Arhar, bivši guverner Banke Slovenije in Barbara Brezigar, doslej edina ženska, ki je napovedala kandidaturo.

Javnomnenjske raziskave so pripisovale največ možnosti za zmago Janezu Drnovšku in Francetu Arharju, vendar je slednjemu pred kratkim »spodrsnilo«. Arhar je namreč med drugim tudi predsednik upravnega odbora največje zdravstvene zavarovalnice »Vzajemna«, v katero večina Slovencev vplačuje dodatno zdravstveno zavarovanje. Premije so se pred kratkim krepko povišale hkrati pa je pricurjlo na dan, da so gospodje iz UO sami sebi pošteno povišali tudi plače – Arharjeva po novem znaša kar 3 milijone tolarjev - cca 135000 SEK – na mesec kajpada, ne na leto! Medijskemu križnemu ognju se je tako nespretno izmikal, da je govornice o svoji visoki nagradi prej potrdil kot zanikal in s tem izvršil »politični samomor«.

Slovenijo zadnji čas pretresajo tudi nenehni incidenti na slovensko – hrvaški morski meji. Slovenske ribiče, ki ribarijo v Piranskem zalivu, preganjajo hrvaški mejaši češ, da lovijo v njihovem morju. Trditve slovenskih politikov, da so Hrvatje v zmoti prav nič ne pomagajo. Če ne bodo v najkrajšem času pripravljeni sestiti za pogajalsko mizo in na dostojen način rešiti vseh odprtih vprašanj bo nemara res edini izhod mednarodna arbitražna (razsodba), katere rezultata danes ni mogoče predvideti.

Pogajanja z EU so trenutno v zastoju – tudi ostali del Evrope je na dopustu. Sicer pa je Slovenija zaključila večino poglavij - preostala so le najtežja; o kmetijstvu, plačilnih kvotah in regijah. Regije verjetno ne bodo povzročale težav, bolj zapleteno bo kmetijstvo in kvote. Kmetijstvo že sedaj pretresajo vremenske ujme, suša in pojav boleznih norih krav. K temu prispevajo tudi neelastičnost in nepripravljenost na spremembe ter pregovorni kmečki tradicionalizem, češ, kakor so delali oče, ded in praded, bom delal tudi jaz.

Nekaj pa se kljub vsemu premika: ponekod so namreč pričeli ustanavljati strojne skupnosti z namenom, da bi nakupili kmečke stroje kot skupno last, katere nato posamezni kmetje po določenem urniku najemajo. Podobnih iniciativ bo bržkone v bodoče več tudi na drugih področjih, saj jih k temu prisilila nuja. Pretekle pomladi je potekala živahna debata o plačilnih kvotah, oz. ali bo Slovenija v EU plačevala več ali manj kot bo dobila.

Poleti sem se v okviru Slovensko – švedskega društva po dolgem času srečala s prijatelji in znanci iz časa mojega bivanja na Švedskem. Zbrali smo se pri Lojzetu nad Portorožem, zdelo sem se kot da bi srečala sorodnike, kar se je nekaj dni kasneje zgodilo prav zares. Na dopust v Slovenijo je namreč prispel sin z družino. Skoraj hkrati z njim je prišlo tudi pet snahinih sorodnikov, vsi Švedi. V Slovenij so bili prvič in prijetno presenečeni nad ljudmi, pokrajino in blagostanjem katerega so videli – pogovarjali so se celo, da bi kje ob slovenskem morju kupili stanovanje, saj je mogoče v nekaj urah priti celo v Alpe.

Na koncu pa še odgovor na vaše tiho vprašanje: ne, nisem se še pokesala, da sem zapustila Švedsko – v Sloveniji je kvaliteta življenja boljša, podnebje toplejše, zato je boljše tudi moje zdravje.

RADA PIŠLER

*SNS – Slovenska nacionalna stranka. Nasprotuje priseljevanju tujcev in vstopu Slovenije v EU, zavzema se za radikalne rešitve glede obmejnih vprašanj itd.

VABILO

Že stari Slovenski pregovor pravi:

"Bodi vesel tudi ti, pozabi na delo in skrbi, ter zapoj in zapleši tudi ti."

Dragi prijatelji, znanci, skratka vsi, vabljeni na slovensko srečanje, ki bo v Köpingu

19 oktobra s pričetkom ob 18.00 uri, v dvorani:

FOLKETS PARK

Ob narodno-zabavni glasbi se bomo skupaj veselili, zaplesali, tako da bomo noč dol dali.

Poleg hrane in pijače bomo na Vašo željo poskrbeli tudi za prenočišča!

Dragi znanci, prijatelji, pridite vsi, ne bo vam žal - V Köpingu vam bo gotovo prav. Želja naša je velika, da razveselimo in zadovoljimo vsakega rojaka kot se šika. Ne glede kako in kdaj, le da bi šli zadovoljni nazaj !!!

INBJUDAN

Slovenska föreningen i Köping bjuder alla vänner och bekanta till slovensk träff som kommer att äga rum den

19 oktober i Folkets Park, Köping kl. 18.00

Dobrodošli!

Välkomna!

Upravni odbor/Styrelsen

Za podrobnejše informacije se obrnite na katerorkoli spodaj navedenih oseb:

Alojz Macuh tel.
0221-18544,
0736003092

Franjo Breznik tel.
0221-19402,
0702826241

Alojz Meglič tel.
0221-10734,
0702589084

Drago Arih tel.
0221-14827,
0702222098

SLOVENSKO SREČANJE V KÖPINGU

Ni smisel dejanja nekaj storiti, marveč v danem trenutku ugotoviti in izreči pravo besedo, se odločiti za pravo odločitev, narediti pravo potezo in pokazati pravi obraz.

Dragi prijatelji, znanci, skratka vsi, vabljeni na Slovensko srečanje ki bo v Köpingu 19. oktobra 2002, v Folketsparku s pričetkom ob 18. uri.

Kot organizatorji želimo storiti vse, da bi srečanje v vsakem pogledu uspelo v prijetni družbi s pomočjo Vas, dragi znanci. Pridite v čim večjem številu, skupaj se bomo veselili do jutranjih ur!

Za dobro razpoloženje bo skrbel ansambel iz Slovenije po imenu »HLAPCI«. Sestavlja ga pet mladih fantov, ki se želijo na Srečanju predstaviti z muziko, pesmijo, pa tudi kakšna šala bo vmes.

Folklorna skupina nam bo prikazala slovenske plese in običaje iz bližnje in dalnje preteklosti, mešni pevski zbor »JURIJ VODOVNIK« iz ZREČ na Štajerskem pa bo prepeval vsem dobro znane, morda tudi že pozabljene pesmi.

Naprošam tudi vsa društva, ki gojijo kakršnokoli kulturno dejavnost n.p.r. petje glasbo ali dramo, da se prijavijo in popestrijo program. Prav tako mi kakor hitro mogoče sporočite približno število ljudi, da se bomo lažje orientirali glede hrane, pijače in ne nazadnje - prenočišč.

Prenočili boste lahko v hotelu Scheele: enoposteljna soba 595, dvoposteljna pa 820 SEK. Na voljo Vam je tudi Vandrarhem, kjer stane ležišče 170 SEK.

Kot vidite smo mislili na vse, s seboj prinesite le obilo dobre volje!

VABLJENI IN PRISRČNO DOBRODOŠLI!!!

Predsednik slovenskega društva »Simon Gregorčič« v Köpingu
Alojz Macuh

Če imate dostop do interneta, si oglejte našo domačo stran:
<http://hem.passagen.se/atte66/SloWeb/Index.htm>

KD Slovenija Olofström

USPEŠEN AVGUSTOVSKI PIKNIK

Koncem avgusta smo organizirali zadnji društveni piknik v Barnakälla Vandrarhem, v bližini Bromölle v pokrajini Skåne. Prostorna hiša z velikim vrtom, le kilometer od jezera Ivösjön s celo vrsto rekreacijskih stez je kot nalašč za takšno prireditev.

Naši člani so nas tudi tokrat prijetno presenetili, kljub oddaljenosti se jih je zbralo lepo število. Po kosilu smo se razdelili v skupine; nekateri so se sprehajali, drugi balinali, spet tretji so si pripovedovali prigode s pravkar minulih počitnic. Proti večeru nas je kratka ploha pregnala v hišo, kjer smo posedli v krog in ob spremljavi harmonike prepevali. V gosteh smo imeli kar dva mojstra harmonike; Viktor Semprimožnik je bil posebno razpoložen – pesmim in šalam kar ni hotelo biti konca - z veseljem in smehom je pokazal da je vesel številne družbe. Primorski harmonikar Libero Markežič je prišel na vrsto šele ko se je Viktor spomnil, da si mora privezati dušo in okrepiti telo.

Obiskal nas je tudi 78 letni Ferdinand Knez, več kot desetletje ekonom v našem društvu. Vesel je bil snidenja, prepeval je z nami, ter z denarnim darilom postal tudi sponzor slovenskega društva. Posebna zahvala gre nežnejšemu spolu: doma pripravljeno hrano so prinesle na piknik in jo poklonile društvu.

To snidenje nam bo ostalo v globokem spominu, saj je bilo pravo srečanje starejših in mlajših Slovencev, posebno pa ker si je ženski del družbe našel novo igro za zabavo in se jim ni mudilo domov.

Ciril M. Stopar

V TUJINI

Daleč, zelo daleč.....tujina.
Pozimi snežno bela, pusta in brez sonca,
kakor srca brez ljubezni,
kakor telo brez krvi,
a življenje drvi, telo hreponi.

Z letom so gozdovi zeleni,
le šepet o pomladi,
a že mimo odide,
nisem nadihal se to,
omame se njene,
ko že odide.....ovane.

Prostost, radost sončnih dni,
prehitro, prehitro vse mine.
Besede polne omame.....
pozabi na svoje spomine,
v meni je le želja,
domače vasi, ljudi, domovine.

Daleč, prekleto daleč.....tujina.
Solze so orosile uboge oči,
srce pozabili ne more,
doma preživetih, mladih, otroških dni.
Sanje, le sanje o zemlji domači.

Daleč, pa ne tako daleč,
zelo blizu si ti domovina.
Srca mi ne bodo strli,
ljubezni ne z denarjem vzeli
čeprav tu mi bodo kosti ostale,
rodna gruda v srcu ostane.

JESEN

Porjavelo, pozlatelo listje na drevesih,
potoček glasno šumlja v koritu,
seno je že zdavnaj spravljeno na senku,
na jablanah ni jabolk več rdečih.

Stara mali krompir na njivi je že pobrala,
z dedkom sta težko ga domov spoljala,
radodarnih rok, sinom in hčeram sta ga zdejela,
to jesen, dragi bog, sta ros se nagarala.

Vse shrambe in kašče so že polne,
na dvorišču se že prašičkom kuha,
za Božič bodo že lepi okrogli,
tudi ovce se morajo odreči volne.

Jesen je že zdavnaj prestopila mejo.
Iz mesta so tudi po ozimnico že prišli,
saj dolga zima nam je vsem v misli,
Nazaj v mesto s polnimi vrečami hite.

V gozdu tudi živahno je postalo,
mravlje tvorijo velike kose hrane,
ježek jeznoriti ima vse hruške že pobrane,
V sadovnjaku je vse že čisto in obrano.

Gozdarjev klic odmeva po gozdovih,
žaga poje, drevesa padajo debela,
po koritu v dolino so zdrvela,
pozimi bo toplo na domovih.

Tudi ptički so že odleteli,
Da poiščejo si toplejše kraje,
Otroci igrajoče spuščajo še zadnje zmaje,
pozimi v snegu jih ne bodo smeli.

Vse prehitro mine čas jeseni,
vse prehitro mrzla zima pride,
sonce kasno na nebu vzide,
drevje, hiše in polje sneg obeli.

Ciril M. Stopar ni le prizadevni predsednik Slovenske zveze in KD Slovenija v Olofströmu, marveč se v prostem času ukvarja tudi s pisanjem stihov. Poema »V tujini« je nastala davnega leta 1977. Iz nje tako rekoč diha domotožje, spomini na dom so še živi, kar pa ni mogoče v enaki meri trditi za pesem »Jesen« iz 1979, kjer se že čuti nekakšna oddaljenost, vendar ni težko ugotoviti kje so njegove misli, njegove korenine.

JoF

PRAZNOVANJE POMLADI IN HOKEJSKO SVETOVNO PRVENSTVO

Letošnje praznovanje prihoda pomladi je sovpadalo s svetovnim prvenstvom v hokeju na ledu na Švedskem, katerega se je udeležila tudi slovenska hokejska reprezentanca. Hokejska zveza Slovenije (HZS) nas je prosila za pomoč pri organizaciji prenočišč za funkcionarje, navijače in novinarje, pomagali pa smo jim tudi pri iskanju reprezentativnega lokala, kjer so se imeli tuji gostje priložnost seznaniti ne le s Slovenijo, marveč tudi s slovensko kulinariko in vini. Lokal smo z dovoljenjem HZS izkoristili tudi mi za kulturno – družabni večer.

Le - ta se je pričel pozno popoldne z igro »Veseljko« Dušana Kovačiča in mladinske dramske skupine iz Maribora. Naš moški pevski zbor je ob spremljavi harmonike zapel nekaj narodnih, glasbena umetnica in pevka Damjana Golavšek pa je z glasbeno igro »Muzikalček« razvedrila naše najmlajše. Na svoj račun so kasneje prišli tudi odrasli na zabavnem večeru, kjer sta za dobro voljo skrbela Vladimir Turnšek, kateri je že uspešno nastopal na raznih festivalih in Karel Novak, bivši vodja nekdanje priljubljene pop skupine »GU - GU«.

Tega dne smo imeli v gosteh tudi pravega, pravcatega slovenskega kuharja, kateri sicer skrbi za lačne slovenske hokejiste. Pripravil je okusno domačo pečenko s praženim krompirjem. Žene našega društva so poskrbele za sladkarije iz vseh koncev Slovenije, mi pa smo presenetili funkcionarje HZS s pristno švedsko sendvično torto (smörgåstorta) z morskimi sadeži. Tega dne je bilo res slovesno, saj so bili pri nas novinarji, snemalna ekipa RTV Slovenija, delegacija Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) in slovenski študentje iz visoke trgovske šole v Jönköpingu. Posebej smo bili veseli številnih gostov iz društva »Naš dom« pa tudi članov avstrijskega kluba iz Göteborga. SKD »France Prešeren« se od srca zahvaljuje vsem, ki so nam omogočili bogat srečolov; slovenska podjetja na Švedskem, Turistična zveza Slovenije ter naši člani – umetniki, ki so darovali svoja dela.

Ob koncu še nekaj besed o obisku GZS z delegacijo predstavnikov raznih podjetij; slovenski študentje so na Jönköpinški univerzi pripravili Slovenski dan. Duhovito so opisali Slovenijo s poslovne plati pred vstopom v EU. Podjetniki so po najboljših močeh poskušali kaj prodati, Marta Kos, podpredsednica GZS pa je predstavila Slovenijo kot celoto.

Še tega večera je pred tekmo med Slovenijo in Švedsko v športni dvorani Scandinavium Janez Potočnik (predsednik pogajalske skupine za vstop v EU) predal posebno priznanje legendi alpskega smučanja Ingemarju Stenmarku. Prisotna je bila tudi naša nova veleposlanica, ga. Darja Bavdaž – Kuret.

Vsega tega seveda ne bi bilo mogoče izpeljati brez izdatne podpore članov našega društva, pa tudi ostalih, ki so se za pomoč kar sami ponudili. Vsem prisrčna hvala!

Moje leto v Sloveniji

Pred letom, po končani osnovni šoli sem se odločila za študij slovenskega jezika. S pomočjo staršev, Slovenske zveze na Švedskem, Cirila Stoparja, Rade Pišler, Slovenskega veleposlaništva na Švedskem, Bojane Cipot ter Branka Jenka, mi je uspelo, priti do studija v Sloveniji. Meseca julija, 2001 sem skupaj z družino dopustovala v domovini. Po dopustu sem ostala pri teti in stricu v Draži vasi (Draža vas) na Štajerskem, starša in sestra so se vrnili nazaj na Švedsko.

Pri teti Stanki in stricu Tonetu mi je bilo lepo. Z bratrancema Jožijem in Jurčkom sem večkrat pomagala pri vsakdanjih opravilih. Zame je bilo vse novo, kajti življenja na kmetiji nisem bila vajena. Delu sem se dokaj naglo privadila, skratka bilo mi je zelo lepo. Trgatev denimo, je bila zame pravo doživetje.

Oktobra sem je pričela šola. Tečaj slovenskega jezika je potekal na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Imenoval se je "Slovenščina za zdomce". Ker smo se doma pogovarjali slovensko sem obvladala pogovorni slovenski jezik, vendar sem se na tečaju naučila marsikaj novega. V šoli sem se seznanila z mnogo ljudmi iz različnih evropskih držav.

Prvi šolski dan je potekal v znamenju preizkusa znanja slovenskega jezika. Naslednjega dne so razglasili rezultate in nas razdelili v tri skupine; A, B in C. Skupina »A« za začetnike »B« za nadaljevaljni tečaj in »C« skupina za izpopolnevanje slovenskega jezika. Sama sem s še osmimi »sotrudniki pristala v skupini C. Tri sošolke so bile iz Rusije, dva iz Portugalske, eden iz Anglije, ena iz Češke, ena iz Makedonije ter jaz iz Švedske. Naša mentorica, Nataša Domadenik je bila zelo prijazna in nas je naučila veliko novega. Od mene so bili vsi precej starejši, vendar smo se dobro razumeli.

Poleg slovenščine sem se tudi naučila veliko o drugih kulturah in podobno. Vsak izmed nas je dobil nalogo, da predstavi svojo državo, ter njene zanimivosti in posebnosti. Tudi na izlete smo hodili. Prvi je bil na Primorsko, v Koper in v Piran, drugi v Postojnsko jamo in okolico.

Leto je hitro minilo, žal nekoliko prehitro. Tečaj sem uspešno končala ter dobila spričevalo in potrdilo, da obvladam slovenski jezik. Meseca maja sem prišla tudi na kratek obisk na Švedsko, takrat smo se srečali v Vadsteni.

Meseca julija so prišli starši in sestra Simona na dopust v Slovenijo. Skupaj smo preživeli moj zadnji mesec v Sloveniji. Nato smo odpotovali nazaj na Švedsko. Slovo od prijateljev, znancev in sorodnikov je bilo težko, sprijateljili smo se in sprejeli so me "kot eno izmed svojih". Med letom sem tudi jaz vzljubila življenje v Sloveniji. Moram povedati, da sem v tem kratkem času ugotovila kako različno živijo Slovenci in Švedski.

Čas mineva, pot me je pripeljala nazaj na Švedsko. Odločila sem se, da dokončam študij in pridem do poklica. Dve leti bom študirala turizem v Hultsfredu, v pokrajini Småland. Upam, da bom uresničila cilje, katere sem si zastavila. Ponovno bom srečala nove prijatelje, se prilagajala novi okolici in spoznavala novo kulturo. Imam željo in cilj, da po končanem študiju najdem službo, kjer bom imela možnost povezovati Švedsko in Slovenijo.

Pred odhodom v Slovenijo mi je bila poverjena naloga koordinacije mladine pri Slovenski zvezi, katere zaradi odsotnosti nisem mogla opravljati. S podvojeno močjo se bom ponovno lotila dela. Prva priložnost za srečanje mladine bo na letošnjem Slovenskem srečanju oktobra pri nas v Köpingu. Dobrodošli, zagotovo nam bo lepo!!

Lep pozdrav
Suzana Macuh, Köping

suzanamacuh@yahoo.com

NOVICE IZ SLOVENSKE ZVEZE NA ŠVEDSKEM

Pregled poslovanja.

Državni zavod za integracijo »Integrationsverket«, je junija letos pri Slovenski zvezi izvršil kontrolo poslovanja in pregled poslovnih knjig. Z zastopnikom zavoda smo se srečali v Malmö-ju. Posebej ga je zanimalo število članov, saj je od tega odvisna višina državne dotacije, katero prejema SZ. Glede na to, da Zavod doslej ni vršil podobnih kontrol, smo bili nekoliko radovedni in uslužbenca povprašali za razlog. Povedal je, da so dobili prijavo neke privatne osebe iz Göteborga, katera je posumila v pravilnost poslovanja ter dejal, da bodo v bodoče vršili podobne preglede ne le pri SZ, marveč pri vseh zvezah, katerim Zavod izplačuje denarna sredstva. Kakor vam je morda že znano, niha število članov pri SZ med 1000 – 1100. Tisti trenutek ko nas bo manj kot 1000 bo presahnil tudi sedanji, iz leta v leto manjši znesek, ki ga SZ še prejema.

Ciril M. Stopar

Predsednik SZ Ciril M. Stopar na delovnem obisku v Sloveniji

Tudi letos 08. 07. se je Ciril M. Stopar udeležil Vseslovenskega srečanja v Ljubljani. Poleg tega, da je imel v parlamentu RS krajši govor (o slednjem bomo napisali kaj več naslednjič) se je pogovarjal s številnimi vladnimi funkcionarji. Med drugim se je na Uradu RS za stike s Slovenci v zamejstvu in po svetu, srečal z dr. Zvonetom Žigonom, nadalje s predsednico Slovenske izseljenske matice (SIM) Milico Trebše - Štofta in predstavnico Znanstveno – raziskovalnega centra pri SAZU* dr. Marino Lukšič – Hacin. Slednja ga je obvestila, da so dobili sredstva za raziskovanje zgodovine slovenskih društev v nekaterih državah zahodne Evrope, med temi tudi na Švedskem. Dogovorila sta se, da bo SZ omogočila dostop do arhivov posameznih društev in posredovala stike s predsedniki oz. predstavniki le – teh. Upati je, da se bodo lotili dela nemudoma, kajti časa ni veliko: večina ljudi, kateri so ustanavljali društva je zapustila Slovenijo v šestdesetih letih preteklega stoletja in so torej v najboljšem primeru že upokojenci, mnogi tudi dokaj rahlega zdravja.

JoF

Halmstad: Srečanje starejših Slovencev in balinarski turnir

V začetku junija je v Halmstadu pod pokroviteljstvom Slovenske zveze na Švedskem in Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu potekala prireditev Srečanje starejših Slovencev,. Srečanje je bilo osrednji dogodek, katerega so se udeležili člani iz štirih slovenskih društev: Slovenije iz Olofströma, Planike iz Malmö-ja, Lipe iz Landskrone in Ivana Cankarja iz Halmstada. Resnici na ljubo naj povem, da je bilo med veterani tudi precej mlajših v najboljših letih. Vas zanima, kako se je odvijal balinarski turnir? Po dolgem in težkem boju so zmagali domačini iz Halmstada, druga je bila prva ekipa iz Olofströma, tretji balinarji iz Malmö-ja in četrti, druga ekipa iz Olofströma. Cankarjevcem gre zahvala za dobro organizacijo za okusne jedi z žara in izjemno okusen golaž, Viktorju Semprimožniku – Vikisu in njegovim muzikantom pa za vesele poskočnice. Sicer pa pozivamo vsa društva, da poskušajo kolikor mogoče pritegniti starejše in še posebej osamljene rojake.

Ciril M. Stopar

OB KONCU:

Poskušajte se v čim večjem številu udeležiti letošnje osrednje manifestacije Slovenstva na Švedskem, Slovenskega srečanja v Köpingu, 19. oktobra 2002.

* SAZU Slovenska akademija znanosti in umetnosti op.ur.

KLAVDIJIN DNEVNIK – nadaljevanje

Klavdija Renner iz Bromolle, 28 - letna pripadnica druge, na Švedskem rojene generacije, vrsto let društvena tajnica, trenutno zadolžena za kulturno dejavnost pri KD »Slovenija« v Olofstromu, se je lanskega septembra udeležila enotedenskega medijskega seminarja v Ljubljani. Pred vami je nadaljevanje – prvi del njenih vtisov je bil objavljen v prvi številki informacijskega glasila Slovenske zveze na Švedskem.

JOF

Četrtek, 6. september

Polni vtisov prejšnjega dne se peljemo proti morju. Prva postaja je uredništvo časopisa »Primorski dnevnik«, nato pa prijazen sprejem na RTV Koper od koder potekajo oddaje v slovenskem in italijanskem jeziku. Stolno cerkev nam je razkazal koprski škof msgr. Metod Pirih, kateri je povedal tudi marsikaj zanimivega iz zgodovine Koprške škofije. Na kosilo smo bili povabljeni na ladjo, ki je počasi plula ob slovenski obali. Obala res ni posebno dolga, vendar lepa in čudovita za ogled. Po treh urah vožnje smo se ustavili v Piranu, kjer smo si ogledali župnijsko cerkev sv. Jurija, postavljeno na vrhu griča nad Piranom. Od tam je čudovit razgled na mesto in Piranski zaliv. O preteklosti cerkve je govoril župnik in zgodovinar, Zorko Bajc. V Minoritskem samostanu pa nam je pater Mirko Ugršič povedal mnogo zanimivosti iz zgodovine Fračiškanskega reda. Polni dobre volje smo zaključili dan na Trgu 1. maja pri »Barbi«, z refoškom in ribjimi specialitetami. Bilo nam je lepo, prelepo!

Petek, 7. september

Ponovno v uredništvu Primorskega dnevnika, kjer srečamo generalno konzulko go. Jadranko Šturm-Kocjan. Skupaj se odpeljemo v Trst, kjer obiščemo prostore italijanske televizije RAI. O delu je govoril direktor slovenskega programa Mirko Opelt, kateri nam je kasneje tudi prijazno razkazal mesto Trst, kjer še danes živi veliko Slovencev. Seznanili smo se tudi s slovenskimi zamejskimi mediji: Dom, Matajur, Novi glas in Mladika.

Tega dne smo obiskali tudi zamejsko občino Repentabor, kjer nas je pričakal župan, Alessio Križman. Opisal in razkazal nam je krajevne značilnosti in znamenitosti. Ob koncu smo si ogledali še znamenito Kraško hišo. Po kosilu smo se odpravili na sprehod na vrh hriba do cerkve, odkoder je bil čudovit razgled na Repentabor in okolico. Po kosilu smo se še tega dne, prijetno utrujeni, odpravili nazaj v Ljubljano.

Sobota, 8. september

Po dobro prespani noči nas je čakal še sprejem za udeležence seminarja in novinarje iz Slovenije in zamejstva. Z govorom ga je zaključila državna sekretarka ga. Magdalena Tovornik, nas pa je čakala še naloga – ovrednotiti celoten seminar.

Za konec

Seminar je za nami. Kaj nam je prinesel, kaj nam je dal? Srečali in seznanili smo se z mnogimi ljudmi, se dokaj zblížali z gospo Tatjano Lesjak in dr. Zvonetom Žigonom, ki sta seminar vodila in zares odlično organizirala. Spremljala sta nas, nam po potrebi svetovala, skratka, imeli smo nekakšen občutek varnosti. Tudi udeleženci seminarja smo se (čeprav prispeli iz vseh koncev sveta) med seboj »ujeli«, izmenjali izkušnje pri delu s slovenskimi društvi na tujem, se upam, kaj novega naučili in predvsem nekoliko seznanili z delom in navadami državnih institucij. Osebnostno sem se počutila zelo dobro – v meni je zrasel občutek, ki ga doslej nisem poznala – občutek narodnostne pripadnosti. Želim da bi enako čutili vsi tisti tisoči mladih, na tujem rojenih Slovencev, ki nimajo pravega »doma« oziroma ne vedo kam spadajo, kje so doma.

Klavdija Renner

Iz društva "Slovenski dom" Göteborg se je prijazno oglasila **Marija Kolar**. Videti je, da pridno delajo, sicer pa preberite njeno pismo:

NOVICE IZ GÖTEBORGA

Dopusti so za nami in upam, da ste se vsi vrnili srečni in zdravi. Tudi tisti, ki ste se odločili da ostanete kar tukaj, ste lahko uživali ob nenavadno lepem poletju. Če je šlo vse po sreči, ste si nabrali novih moči, da se boste laže prebijali čez dolgo jesen in zimo.

Mnogo sicer aktivnih članov se, ko se upokojijo, od društva nekako odtuji, neredko pozabijo tudi na svoje prijatelje in se zelo težko vračajo. Upravni odbor „Slovenskega doma“ je zato odločil, da jih bomo povabili na večerjo in na razgovor. Pisma smo poslali 45-tim starejšim, odzvalo se jih je 16.

V petek, 3. maja se je zgodilo; v kuhinji lokala Astridsalen smo romantično s cvetjem in svečami pognili mize ter pripravili okusno večerjo, celo aperitiv ni manjkal. Predsednik Jože je vsem zaželel dobrodošlico. Posedli smo okrog miz in razvil se je sproščen pogovor, bilo je mnogo smeha, šal, pa tudi pesmi. Med nami je bila tega večera tudi 92-letna mama Marija Roškar, najstarejša članica našega društva. Najbolj je bila vesela gobove juhe. Oglasila se harmonika in nekaj parov so zasrbele pete, da so se zavrteli. Vsi so bili videti veseli in zadovoljni. Ob slovesu smo si obljubili, da se bomo še srečali.

Za konec še naši jesenski načrti: snidenja vsako drugo sredo za pripravo božičnega bazarja, smo pričeli 18. septembra. 19. oktobra se bomo udeležili Slovenskega srečanja v Köpingu, veselo pa bo prav gotovo 9. novembra v Astridsalen na Martinovanju.

SKD "PLANIKA", MALMÖ

»O ne, ne sedimo križem rok«, mi je zavrnila **Ivanka Fransens**, ki že tretje leto predseduje petčlanskemu odboru in 165-glavi množici članov. Srečal sem jo na enem izmed sestankov UO-pravkar so razpravljali o jesenskih in zimskih aktivnostih, govora pa je bilo tudi o lokalu, za katerega so podaljšali najemniško pogodbo do konca prihodnjega leta. »Nekoliko predrag je za planikin plitki žep« se pritožuje in v isti sapi dodaja, da bodo prenesli tudi to. O klubskih dejavnostih pa pripoveduje:

»Tudi letošnjega junija smo pripravili sedaj že tradicionalni in kot zmeraj dobro obiskan piknik, na katerem se resnično zbere staro in mlado. Za jesen pa pripravljamo; 27. september, skupna večerja, 19. oktobra se bomo odpravili na Slovensko srečanje v Köping, 8. november, večerja in Martinovanje, 29. november, ponovno večerja in 14. decembra za naše najmlajše Lucija, Miklavž, in Božiček ali Dedek Mraz. Poleg tega bo od 3. oktobra naprej ob četrtkih še tečaj angleškega jezika, ob torkih pa, začeniši z 20. avgustom, tudi pevske vaje moškega pevskega zbora Planika. Nadalje imamo organizirano prodajo srečk Bingo-lotto, s čimer smo lansko leto zaslužili 1900 kron. Vse to lahko izpeljemo zahvaljujoč pridnosti članov, ki so pripravljeni vedno pomagati. Večerje so plod dela naših kuharic, katerim se ne želim zahvaliti le jaz sama, marveč tudi vsi gostje, ki pospravijo njihove dobrote do zadnje drobtinice. Naj dodam še to, da smo imeli do pretekle jeseni kot edino slovensko društvo tudi nogometno ekipo, katera pa je, žal, prenehala delovati«

JoF.

Opomba uredništva:

Včr članov Planike s katerimi sem se pogovarjal mi je zatrjevalo, da je predsednica nekoliko preskromna; velik del zaslug za dobro delovanje pripada po njihovih besedah tudi njej.

Za ženske določa zakon postopno uveljavitev zgoraj navedenih pogojev. Tako bodo ženske v prehodnem obdobju do leta 2008 oziroma 2014 uveljavljale pravico do starostne pokojnine pod ugodnejšimi pogoji. V letu 2002 pridobi ženska pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 54 let in 35 let in 3 mesece pokojninske dobe ali ko dopolni starost 59 let in 20 let pokojninske dobe ali ko dopolni starost 61 let in 15 let zavarovalne dobe.

Tako zavarovancem kot zavarovankam pa se zgoraj navedena starostna meja ob izpolnitvi določenih zakonskih pogojev lahko zniža (zaradi benificirane delovne dobe, zaradi skrbi in vzgoje otroka, ženskam zaradi zaposlitve pred dopolnjenim 18 letom starosti).

Navedena konvencija za pridobitev pravic iz slovenskega pokojninskega in invalidskega zavarovanja predvideva seštevanje zavarovalnih dob, dopolnjenih po slovenski in švedski zakonodaji, ter tako omogoča upravičencem, ki le na podlagi zavarovalne dobe dopolnjene po slovenski zakonodaji ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine (samostojna pokojnina), da s seštevanjem zavarovalnih dob dopolnjenih po slovenski in švedski zakonodaji izpolnijo predpisane pogoje. V tem primeru se upravičencu odmeri sorazmerni del slovenske pokojnine.

V Sporazumu o izvajanju konvencije je podrobneje opredeljen postopek za uveljavljanje posameznih pravic, določeni pa so tudi organi za zvezo v obeh državah pogodbenicah. Organ za zvezo za področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja je v Republiki Sloveniji Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Ljubljani, Kolodvorska ulica 15, ki je tudi pristojni nosilec pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Predlagatelj vloži zahtevek za pokojnino pri pristojnem nosilcu pokojninskega in invalidskega zavarovanja v državi pogodbenici v kateri je zaposlen ali pokojninsko zavarovan na kakšni drugi podlagi v času vložitve zahtevka. Če predlagatelj v času vložitve zahtevka ni več zaposlen ali pokojninsko zavarovan, vloži zahtevek pri pristojnem nosilcu pokojninskega in invalidskega zavarovanja v državi, v kateri prebiva v času vložitve zahtevka.

Predlagatelj, ki je v času vložitve zahtevka zaposlen na Švedskem oziroma tam prebiva, torej vloži zahtevek za priznanje slovenske pokojnine pri pristojnem nosilcu pokojninskega zavarovanja na Švedskem. Zahtevku je treba priložiti dokaze o zaposlitvi oziroma o pokojninskem zavarovanju v Republiki Sloveniji in dokumente, ki izkazujejo osebno stanje predlagatelja (npr. rojstni list, potrdilo o državljanstvu, osebno matično številko zavarovanca v Sloveniji – EMŠO, če je zavarovancu bila dodeljena). Švedski nosilec bo nato na dogovorjenih obrazcih posredoval zahtevek v pristojno odločanje Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

OBDAVČENJE POKOJNIN:

Med Slovenijo in Švedsko je v veljavi Sporazum med SFRJ in kraljevino Švedsko o izogibanju dvojnemu obdavčenju, katerega predmet so tudi pokojnine. Po tem sporazumu je načeloma predvideno, da se pokojnine obdavčijo le v tisti državi, v kateri prebiva uživalec pokojnine.

To področje, vključno z izvajanjem sporazuma o izogibanju dvojnega obdavčenja, sodi v pristojnost Ministrstva za finance oziroma Davčne uprave Republike Slovenije (DURS). Po slovenski zakonodaji (Zakon o dohodnini) se pokojnina všteva v osnovo za plačevanje dohodnine.

KOORDINACIJA SISTEMOV SOCIALNE VARNOSTI - SLOVENIJA -ŠVEDSKA

Med Slovenijo in Švedsko je v veljavi Konvencija med SFRJ in kraljevino Švedsko o socialnem zavarovanju iz leta 1978. S to konvencijo, ki jo je Republika Slovenija nasledila, je omogočena koordinacija sistemov socialne varnosti za tiste osebe, ki so državljani ene ali druge države ali pa so le zavarovani v eni od obeh držav.

S koordinacijskimi pravili, ki jih konvencija vsebuje, je omogočeno delavcem migrantom ter tudi nekaterim drugim kategorijam oseb (npr. upokojencem), da se jim pravice zaradi dejstva da delajo oziroma so delali v dveh državah pogodbenicah ne zmanjšajo oziroma ne odvzamejo.

Konvencija, ki velja med obema državama pokriva več področij socialne varnosti. Velja za državljane obeh držav, kot tudi za osebe, katerih pravice izvirajo iz pravic državljanov (npr. družinski člani).

Na področju pravic iz pokojninskega zavarovanja je na podlagi določb konvencije omogočeno izplačevanje pokojnine v drugo državo pogodbenico, saj 12. člen določa, da pokojnina, do katere si je švedski ali slovenski državljan pridobil pravico z delom v eni od držav pogodbenic, ne bo zmanjšana, zadržana ali odpravljena zato, ker ta oseba prebiva v državi pogodbenici. Vendar, pa se v praksi lahko pojavi situacija, da se osebi, ki prebiva v drugi državi pogodbenici izplačuje pokojnina, ne pa tudi ostali dodatni prejemki, za katere obstoji zakonska zahteva, da prejemnik pokojnine prebiva na ozemlju države, ki to pokojnino izplačuje.

Glede na to, da sta bili v času sklepanja konvencije nacionalni zakonodaji držav pogodbenic na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja zelo različni, so v konvenciji posebne določbe ki urejajo pokojnine na podlagi švedske zakonodaje, ter določbe, ki urejajo pokojnine na podlagi slovenske zakonodaje.

Na podlagi navedenega sporazuma upravičenec lahko pridobi pravice iz slovenskega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, če izpolnjuje pogoje, ki so za pridobitev posamezne pravice predvideni s slovensko zakonodajo. V skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pridobi pravico do starostne pokojnine:

moški

pri dopoljnjeni starosti 58 let in 40 letih pokojninske dobe ali
pri dopoljnjeni starosti 63 let in 20 letih pokojninske dobe ali
pri dopoljnjeni starosti 65 let in 15 letih zavarovalne dobe ter

ženska

pri dopoljnjeni starosti 58 let in 38 letih pokojninske dobe ali
pri dopoljnjeni starosti 61 let in 20 letih pokojninske dobe ali
pri dopoljnjeni starosti 63 let in 15 letih zavarovalne dobe.

V osnovo za dohodnino se tako všteva tudi letni znesek pokojnine, od katere je bil obračunan davek od osebnih prejemkov, zmanjšan za posebne prispevke, uvedene z zakoni. Dohodnina je davek, ki ga plačuje fizična oseba, s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki ima v zadevnem koledarskem letu na območju Slovenije dohodke predvidene z zakonom.

V kolikor je bil od dohodkov, ki se vštevajo v osnovo za dohodnino, plačan davek v tujini, se odmerjena dohodnina zmanjša za ta davek.

Glede na to, da področje obdavčenja pokojnin ne sodi v delokrog ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ter gre za izredno težavno in za vsak posamičen primer specifično problematiko, menimo, da je najbolje, da se zainteresirane osebe obrnejo direktno na Ministrstvo za finance ali pa na Davčno upravo Republike Slovenije.

Drugo pomembno področje socialne varnosti, je področje zdravstvenega zavarovanja. V konvenciji zaradi različnih sistemov je to področje pomanjkljivo urejeno.

Po določbah konvencije je omogočeno seštevanje zavarovalnih dob da se pridobi pravica do dajatve iz zdravstvenega zavarovanja v kolikor je predvidena za pridobitev take dajatve določena zavarovalna doba.

Po slovenski zakonodaji (Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju) kot zavarovane osebe šteje osebe, ki živijo v Sloveniji in ki prejemajo pokojnino po predpisih RS. Za njih plačuje prispevek za zdravstveno zavarovanje (določen v Zakonu o prispevkih za socialno varnost) Zavod za pokojninsko zavarovanje Slovenije. Višina prispevka znaša 5,76 % in se plačuje od zneska, ki ga oseba prejema od tujega nosilca pokojninskega zavarovanja (53. člen Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju). To velja v primeru, če oseba prejema samostojen ali pa le sorazmeren del pokojnine s strani slovenskega nosilca zavarovanja.

V kolikor pa oseba prejema celotno pokojnino s strani švedskega nosilca zavarovanja in ima stalno prebivališče v Sloveniji pa konvencija določa, da za tako osebo velja zakonodaja s področja zdravstvenega varstva in zavarovanja glede na kraj prebivališča.

Torej, če oseba, ki prejema pokojnino s strani švedskega nosilca zavarovanja, prebiva v Sloveniji, je subjekt slovenske zakonodaje o zdravstvenem zavarovanju. Po Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju mora oseba sama plačevati prispevek za zdravstveno zavarovanje (obvezno zdravstveno zavarovanje, ki obsega kritje za zdravstvene storitve določene z zakonom ter povračila potnih stroškov po zakonu).

Prispevek se plačuje od zneska, ki ga prejema od tujega nosilca pokojninskega zavarovanja. Višina prispevka znaša 5,21% in se plačuje do 15. v mesecu za pretekli mesec.

Postopek za prijavo v zavarovanje je sledeč - po sporazumu o izvajanju konvencije je predvideno posebno potrdilo, ki ga izda pristojni nosilec (na zahtevo uživalca pokojnine) v tisti državi pogodbenici, kjer oseba prejema pokojnino (na Švedskem je to RFV). S tem potrdilom, se oseba potem prijavi v zavarovanje v Sloveniji kot zavarovanec po 10. Točki 15. Člena o Zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

Zdravstveno zavarovanje za turiste ali za osebe, v konvenciji ni urejeno. Deloma je to področje urejeno v Protokolu k konvenciji, kjer je določeno, da imajo slovenski in švedski zavarovanci pravico do povračila stroškov za zdravstvene storitve po določenih veljavne nacionalne zakonodaje. To v praksi pomeni, da mora švedski turist, v primeru nudenja nujnih zdravstvenih storitev v Sloveniji, plačati storitve, stroški pa se mu povrnejo v skladu s švedsko zakonodajo. V primeru slovenskega turista na Švedskem velja, da se zdravstvene storitve povrnejo glede na povprečno višino stroškov enakih storitev v Sloveniji.

Konvencija ureja še pravico do otroškega dodatka. Le ta se določa glede na prebivališče otroka. Otroški dodatek za otroka, državljana Slovenije, ki prebiva na Švedskem, plačuje Švedska. V obratni situaciji se otroški dodatek za otroka švedskega državljana, ki prebiva v Sloveniji plačuje v Sloveniji.

Že pred časom je slovenska stran želela skleniti novo, sodobnejšo konvencijo, ki bi prinesla določen napredek predvsem na področju zdravstva. Vendar na žalost do tega ni prišlo. Vendar bo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo večina problemov, ki nastajajo zaradi nepopolne in zastarele konvencije postalo brezpredmetnih, saj bo začela veljati Uredba 1408/71. Uredba na področju celotne Evropske unije (vključno z državami članicami EFTE - Norveška in Islandija) ureja področje ko-ordinacije sistemov socialne varnosti. Tiste glavne razlike bodo vidne predvsem na področju zdravstvenega zavarovanja, saj je nudenje zdravstvenih storitev za osebe, ki se začasno nahajajo na ozemlju druge države članice omogočeno na podlagi enotnih obrazcev. Prav tako je z uredbo ustrezno urejeno zdravstveno zavarovanje in nudenje zdravstvenih storitev za upokojene, ki živijo v eni državi članici, pokojnino pa prejema v drugi državi članici.

Jana Testen, Ministrstvo RS za delo, družine in socialne zadeve

Naslovi slovenskih društev in drugih va nejših institucij

SLOVENSKA ZVEZA
BOX 237
261 23 Landskrona
Preds. C.M. Stopar 0457-771 85
Tajnica: Marjana Ratajc 031-528296

KK "SLOVENIJA"
c/o Rudolf Uršič
Norregatan 9
633 46 Eskilstuna
Preds. Rudolf Uršič, 016-144549

SKD "FRANCE PREŠEREN"
BOX 5271
402 25 Göteborg
Preds. Marija Turnšek 031-87 40 58

SD "IVAN CANKAR"
BOX 4009
300 04 Halmstad
Preds. Branko Jenko, 0371-30315

SKD "PLANIKA"
V:a Hindbyv. 18
214 58 Malmö
Preds. I. Franseus 040 - 49 43 85

SD "SIMON GREGOR•I•"
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds. Alojz Macuh, 0221-18544

SD "LIPA"
BOX 649
261 25 Landskrona
Preds. Andrej Lazukič, 042-82202

KD "SLOVENIJA"
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds. Ciril M. Stopar, 0457-77185

SLOVENSKO DRUŠTVO
BOX 832
101 36 Stockholm
Preds. Kristian Mlakar, 08-550 65708

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds. Jože Zupančič, 031-981937

SÅNGFÖR. "ORFEUM"
c/o Bencek-Budja
Hantverkareg. 50
261 52 Landskrona
Preds. Robert Karlin, 0418-26926

Slov.- švedsko društvo
c/o Barač-Paarpsv. 37
25 669 Helsingborg
Preds. Ljudmila Barač, 042-29 74 92

Katoliška Misija
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASSADEN
Styrmansgatan 4 - 1
114 54 Stockholm
08-662 9437 08-662 9436

Veleposl. K. Švedske
Ajdovš•ina 4/8
SI - 1000 Ljubljana
(+386) 01-300 02 70
Fax (+386) 01-300 02 71

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Pomlad/Våren 2003

Št./Nr 3 Letnik/Årgång 2

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 3 Letnik / Årgång 2

***Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem /
Svenska riksförbundet i Sverige***

**Uppslagsfoto/Naslovna slika: PIRAN Fot: Carl Vajgelj, Kanada
Ozadje/Bakgrund: It, 2008**

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Kulturni koledar	9	Kulturkalender
Vaša pisma	10	Era brev
Zanimivosti iz Slovenije	12	Från Slovenien
Za otroke in mladino	21	För barn och ungdom
Novice iz društev	24	Föreningsnytt
Naša cerkev	42	Vår kyrka
Podučno	44	Lärorikt
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja *Blagajničar in tehnični*
urednik—Kassör och teknisk redaktör

Pavel Udir

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar ***Jožef Ficko / Ciril M. Stopar***

Naslov uredništva:

Avguština Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: (budja@pop.landskrona.se)

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 1. septembra, 2003

Skicka era bidrag till den 1 september 2003

Mrzla in dolga zima se je zdaj že povsem umaknila prihajajoči, bujni pomladi. Pred nami je čas luči, poletja in rasti. Veseli smo, ker so nam prirojena vsa ta naša čutila, s katerimi zaznavamo vso obilno lepoto narave okrog nas. Srce vriska in duša poje, četudi nas občasno morda pestijo tegobe vsakdanjika. Vse je minljivo, tako tudi žalostni trenutki in radostni doživljaji. Le spomini ostajajo globoko v nas in nam dajejo oporo, da lahko nadaljujemo našo pot. Te spomine prenašamo tudi na naše potomce, tako da bi ne zapadli v pozabo. Pesem Antona M. Slomška spodaj naj nam pomaga pri ohranjanju naše kulturne dediščine; prevedena v švedski jezik (A. Budja) pa naj bo ob primernih priložnostih zapeta tudi v krogih naših mlajših generacij, živečih na Švedskem.

GLEJTE, ŽE SONCE ZAHAJA SOLEN GÅR NER; SE, ETT UNDER

**Glejte, že sonce zahaja, Solen går ner; se, ett under!
 Skoraj za goro bo šlo. Snart har den lagt sig till ro.
 Hladen počitek nam daja, Ger oss avsvalkande stunder,
 Pojdmu veselo domov. Lyckliga hemåt vi går.**

**Čujte zvoniti, počivat zvoni; Lyssna, det ringer, vi vilar
 Čujte zvoniti, počivat zvoni! Lyssna, det ringer, vi vilar en stund!
 Zvoni, le zvoni nocoj, Ring, kyrkoklocka, din sång,
 Sladko počivat zapoj! Vilan är ljuvlig och lång!**

**Čujte po drevju šumeti, När vi åtnjutit vår vila
 Glejte, kak vetrič pihlja! Väckta av tupparnas gal;
 Urno se začne mračiti, Lärkor i skyn börjar drilla,
 Hitro, da bomo doma! Åkrarna vaknar i dal.**

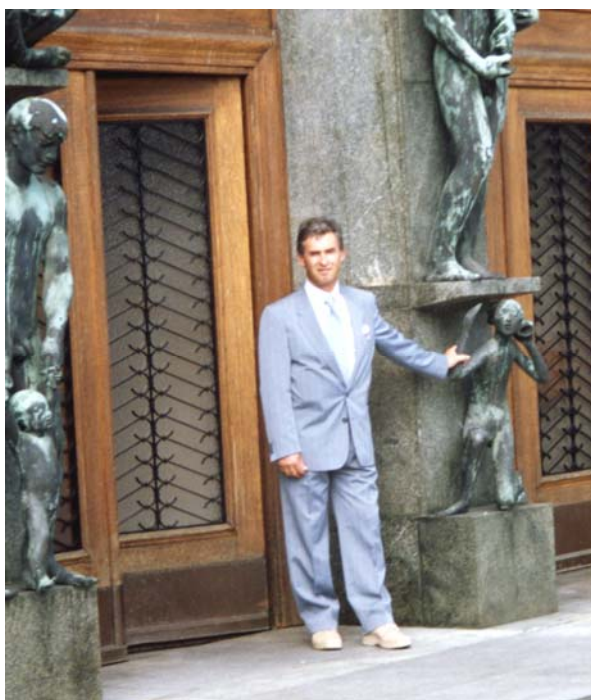
Čujte zvoniti... Lyssna, det ringer....!

**Sedmo za mizo in pijmo, Låt oss nu börja att äta
 Sladkega vinca bokal! Av gåvornas mäktiga prakt!
 Svojga Očeta slavimo, Tacksamma, nöjda och mätta
 Ki je tak dobrega dal! Prisa vår Skapares makt!**

Čujte zvoniti... Lyssna, det ringer...!

Augustina Budja

Predsednik ima besedo...

Ciril M. Stopar

Minilo je eno leto, odkar izhaja **Informativno GLASILO** Slovenske zveze na Švedskem, ko je po 28. letih delovanja s 170. številko prenehal izhajati **NAŠ GLAS**. Letos je vlogo glavnega urednika prevzela Avgušтина Budja. Po prvem pogovoru z urednico je videti, da bo z veseljem prevzela odgovorno delo. Naš skupni cilj je, da bomo postopoma izboljševali kvaliteto **GLASILA** z objavami fotografij slovenskih dopisnikov, zanimivimi reportažami, pisali o kulturnih dogajanjih, skratka o vsem tistem, kar bo zanimalo naše

bralce. Danes lahko spremljamo dogodke v Sloveniji že preko raznih medijev, vendar upamo, da bodo dopisniki slovenskih društev pomagali redakciji **Informativnega GLASILA**, pri objavljanju zanimivosti iz življenja Slovencev na Švedskem, tistih, ki jih drugi mediji ne zapažajo. V ta namen nameravajo redakcijo postopoma okrepiti z novimi močmi.

Zadnja tri leta je Slovenska zveza izgubila že polovico denarnih sredstev, oziroma konkretno 123.000 kr, ki jih odobri in izplača švedski Državni zavod za integracijo (Integrationsverket). Tako je SZ ostala brez sredstev za izdajanje slovenskega medija na Švedskem. Prvi dve številki in tudi naslednje pa bomo tiskali s podporo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za kulturo RS ter raznih sponzorjev.

Po vstopu v novo tisočletje so slovenska društva prevzela novo vlogo. Delo teče pod strogo kontrolo Državnega zavoda za integracijo, ki se ne ozira na to, da smo Slovenci na Švedskem stari priseljenci in smo že integrirani. Društva se po najboljših močeh trudijo, da obdržijo svoje društvene prostore, skoraj polovici to več ne uspeva, ker so najemnine predrage. Obdržali smo predvsem tiste aktivnosti, ki so najbolj zanimive za člane, da prihajajo na prireditve, veselice in v društvene prostore. Slovenska Zveza pa se nevarno približuje tistemu številu članstva, ki je kritično, da bo padlo pod 1000 članov in bo tako še ob tisto državno denarno podporo, ki ji sedaj pripada.

Državni Zavod za integracijo je uvedel dodatno pravilo, s katerim ne priznava članstva otrok do 6. leta starosti, "ker se ti še ne zavedajo da so, oziroma, da so njihovi starši slovenskega porekla". Čeprav se z njihovimi pravili ne strinjamo, so naše možnosti, da bi vplivali na ta določila, majhne. Na skupnih sestankih smo že izrazili svoje mnenje, toda to ni vplivalo na odločbe Zavoda. UO Slovenske zveze bo vztrajal in s protesti izrazil svoje nezadovoljstvo z odločbo pri ministru za integracijska vprašanja Moni Sahlin.

Ob koncu pa bi radi našim bralcem položili na sre, da naj včlanijo svoje otroke in vnuke v slovenska društva, posredujejo pri prijateljih, ki so slovenskega porekla, da postanejo člani. Če hočemo premostiti resno oviro z upadanjem števila članov, potem potrebujemo vso pomoč. Toda pohitite, da ne bo prepozno, saj še gotovo nismo pozabili vsega, kar se je doslej že dogajalo; izgubili smo slovensko oddajo na švedskem radiu, izgubili smo NAŠ GLAS, toda Slovenske zveze ne smemo pustiti, to ja "naš glas" pri švedskih oblasteh. Le z vašo pomočjo in s pomočjo druge in tretje generacije bomo lahko obstali, zadržali svojo identiteto—ponosni in samozavestni, da smo Slovenci—in le tako bomo obdržali slovensko kulturo in pisano besedo na Švedskem....

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE 15. IN 16. MARCA 2003

Letos so se predstavniki slovenskih društev na Švedskem zbrali v prostorih slovenskega društva PLANIKA v mestu Malmö, ki leži na jugu Švedske. Opravičeno so izostali predstavniki iz dveh društev in sicer Ivan Cankar iz Halmstada ter Švedsko-Slovensko društvo iz Helsingborga. Tudi letos je bila posebna gostja gdč. Bojana Cipot III. sekretarka pri Slovenskem veleposlaništvu v Stockholmu.

Posebniih novic o spremembah v upravnem odboru SZ ni. Skoraj vsi člani, razen manjših izjem v nadzornem odboru, so bili razrešeni svojih funkcij in nato na novo izvoljeni in so svoje fumkcije tudi sprejeli.

Sprememba je nastala le v uredniškem odboru Informativnea GLASILA, katerega glavni urednik doslej je bil Jožef Ficko, Malmö, od letos pa je to nalogo sprejela Avguštna Budja, Landskrona.

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze so planirali prihodnje delo

Sestanek občnega zbora SZ je tudi letos trajal dva dni. Nekateri udeleženci so predložili, da bi v prihodnje občni zbor časovno skrajšali na samo en dan, ker ljudje od daleč (nekateri se peljejo tudi po 600 km) izgubijo sicer preveč časa. Dogovili so se, da bodo to možnost preizkusili že prihodnje leto.

Med udeleženci občnega zbora SZ so tekli zanimivi pogovori

Člani delovnega predsedstva: Suzana Macuh, Alojz Macuh, Ciril Stopar, Ivanka Franceus

Pogovor je tekel tudi o tem, da so gotovo že mnogi naleteli na primer, ko so jih Švedi - že iz stare navade – spet imenovali *Jugoslovane*. Tudi v določenih dokumentih na Švedskem še vedno naletimo na napačno informacijo o *jugoslovanstvu*, ki se pomotoma nananaša na etnične Slovence. S tem, da na takšne pomote ne reagiramo, dopuščamo oblastem in onemogočamo sami sebi, da bi nas na Švedskem vodili kot Slovence, statistični podatki o resničnem številu Slovencev na Švedskem pa ostajajo nepravilni v našo škodo. Na nas samih je, da te zadeve čimprej uredimo. Potrebno je le stopiti do Davčnega urada v tvojem mestu bivanja na Švedskem in tam zaprositi za spremembo zapisa o etnični pripadnosti, torej o tem, da smo po rodu Slovenci. To velja tudi za Slovence s švedskim državljanstvom, saj vemo, da sta **etnična pripadnost posameznikov in državljanstvo neke osebe dve popolnoma različni zadevi.**

Ob branju pisma predsednika SZ Cirila M. Stopar zvmemo, da se državne dotacije postopoma zmanjšujejo in da mora SZ zadržati določeno število članstva, da bi bila še naprej upravičena ekonomske podpore. Švedska državna podpora med drugim delno krije stroške za administracijo pri organizaciji večjih SLOVENSКИH SREČANJ na Švedskem, praznovanja raznih društvenih jubilejev ter za administriranje tekočih nalog upravnega odbora SZ. Ker je po švedskih—po naši krivdi pomanjkljivih—statističnih izračunih Slovencev na Švedskem zelo malo (nekaj med 60 in 360 oseb), leži tudi tukaj važen vzrok, da se bomo prijavili in uredili vprašanje naše etnične pripadnosti na lokalnem področju pri švedski Davčni upravi (Skattemyndigheten) čimprej.

Udeleženci letnega občnega zborata Slovenske zveze na Švedskem

Nov uredniški odbor Informativnega GLASILA / INFORMATIONSBLADET

Pri sestavi novega uredniškega odbora za Informativo GLASILO Slovenske zveze na Švedskem so na sestanku občnega zbora bili izbrani naslednji člani: Avgušтина Budja, glavni in odgovorni urednik in izdajatelj; Pavel Udir, blagajnik; Ciril M. Stopar in Jožef Ficko, člana uredniškega odbora.

KOLEDAR

KALENDER

znanih

prireditve/kända händelser:

24. maj , 30. obletnica Franceta Prešerna v Göteborgu

8. junij, VADSTENA, 30 let SLOVENSКИH SREČANJ

4. julij, Slovenski izseljenski pohod na Triglav (org. SIM)

8. julij, Vseslovensko srečanje v Ljubljani

30. avgust, Srečanje strejših Slovencev in piknik slovenskih društev v Barnakälla med Bromöllo in Näsuumom

18. oktober, Koncert in 30. obletnica ansambla Vikis v Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu

POZOR/OBSERVERA:

Do 1. september pošljite svoje prispevke na naslov uredništva, dobrodošle so tudi vaše stare fotografije za objavo v ARHIV-u (slike vračamo, če nam priložite naslov in kuverto). Hvala. / *Vi vill ha era artiklar/bidrag till Informationsbladet till den 1 september. Tack.*

Uredništvo /Redaktionen

VSEM BRALCEM ŽELIMO PRIJETNE POČITNICE TER

DOLGO IN VROČE POLETJE!

VI ÖNSKAR ALLA VÅRA LÄSARE ETT TREVLIGT SOMMARLOV SAMT EN
LÅNG OCH VARM SOMMAR!

UREDNIŠTVO / REDAKTIONEN

Pismo je poslano v začetku februarja, avtorica pisma piše, da je tega dne po vsej Sloveniji padal sneg kot bi se vremenski bogovi šli za stavo. Sicer pa se pomlad že močno napoveduje. Pred tem snegom smo že lahko nabirali zvončke in trobentice.

Kaj je novega v Sloveniji na političnem polju?

Jeseni smo na volitvah izbrali novega predsednika države, ki je, kot gotovo že veste, dr. Janez Drnovšek. Marsikdo bo dejal: pa kaj ste izbrali to kislico, ki se še nasmehni ne zna pošteno! A Slovenci nismo gledali toliko na njegov videz kot na dejstvo, da je izkušen politik z znanjem nekaj tujih jezikov in širokim krogom poznanstev med državniki tako v Evropi kot v svetu. To pa bo za Slovenijo kot državo v obdobju, ko se bliža vstop v EU in NATO, zelo pomembno. Sicer pa se je dr. Drnovšek moral za svojo izvolitev kar dobro potruditi, saj mu je bila zelo močna tekmica Barbara Brezigar, ki jo je podpirala politična desnica.

Prvo polletje tega leta bo minilo v znamenju referendumov. Prva dva smo »preživeli« v januarju, ko smo morali glasovati o delnem preoblikovanju Slovenskih železnic, proti čemur so se protivili železničarji in referendum izgubili, drugi je bil o vračanju stroškov za telefonske napeljave, ki ga je izsililo nekaj več kot sto plačnikov, združenih v društvo, ki so referendum dobili. Koliko tak referendum velja, je pa drugo vprašanje, saj je glasovalo le nekaj več kot 30 % upravičencev.

Precej bolj važna bosta druga dva referenduma... S tem avtorica pisma meri na referenduma, ki sta zdaj že mimo, glede na vstop v EU in NATO. Nato avtorica nadaljuje, da je v znamenju obeh organizacij potekala lanska politična jesen, saj so se končevala pristopna pogajanja v EU. Ostala so najtežja poglavja: kmetijstvo in plačilne kvote. Kmetijce je prav takrat pretresala afera z odkritjem dodajanja prepovedanega antibiotika kloramfenikola v mleko, tako so se morali boriti na dveh področjih. Mnogi so bili kar za najenostavnejšo »rešitev« - odstavitev ministra za kmetijstvo Franca Buta in direktorja Veterinarske uprave RS Zorana Kovača. Zadnjega jim je končno le uspelo »spodmakniti«. Najhuje pri tem pa je, da nihče ni pomislil na nas potrošnike in naše zdravje. Z morebitnim vstopom v NATO se mora preoblikovati slovenska vojska. Le-ta je s priporavami na spremembe že kar daleč, saj je sprejet sklep, da bo z letom 2004 postala poklicna in ne več naborniška.

Bliža se tudi čas napovedi dohodnine, tako rečejo deklaraciji po slovensko. Rada nam tukaj piše, da je lansko leto povzročila uslužbencem vrhniške davčne uprave kar nekaj sivih las, kajti nihče ni vedel, kako bi obravnaval njeno napoved dohodnine. Tega niso vedeli niti na državni

upravi. Potem sem sama, piše, po napotkih, ki sem jih našla v brošurici Davčne uprave in različnih časopisih, izpolnila obrazec in ga predala kot je treba. Do oktobra ni bilo nobenega odgovora, čeprav bi ga morala dobiti do konca avgusta. Oktobra pa me je poklicala občinska referentka in povabila na upravo zaradi nekaj pojasnil, da niti jaz ne dolgujem ničesar davkariji, niti davkarija meni nič – in tako sva si bot.. po referentki na občinski davčni upravi naj bi bila oproščena davščine v Sloveniji, ker jo že plačujem 20 % na Švedskem.

Torej stvar je taka: Za vse, ki se izselijo iz Švedske in več kot šest mesecev v letu živijo v inozemstvu (izven Švedske) ter to lahko tudi dokažejo s posebnim obrazcem, velja poseben davek na dohodke, ki jih prejema na Švedskem. Švedska davčna uprava je v letu 2001 in 2002 odtegnila vsak mesec 25 % od moje ATP-pokojnine, nobenega davka pa nisemplaćala na ljudsko pokojnino (folkpension) in pogodbeno zavarovanje (avtalspension). Za poseben davek sem morala zaprositi z obrazcem (dobiš ga pri izplačevalcu pokojnine) pri Skatteförvaltningen, GD-sektionen v Stockholmu. Odločbo o davku na Švedskem in potrdila o dohodkih od pokojnine za preteklo leto sem morala datiprevesti v slovenščino, kajti tako zahteva slovenski zakon. Šele potem veljajo dokumenti kot dokaz. Vse skupaj pa sem priložila kot prilogo k izpolnjenem obrazcu za odmero dohodnine. Po predpisih za davke, ki veljajo v Sloveniji, se plačujejo davki na dohodnino takole (velja za leto 2002):

Če znaša letna osnova*:

Do 1.279.236 SIT, se plača 17 % davka

Do 2.558..470 SIT 217.469 + 35 % nad 1.279.236

Do 3.837.708 SIT 665.201 + 37 % nad 2.558..470

Do 5.116.942 SIT 1.138.520 + 40 % nad 3.837.708

Do 7.675.412 SIT 1.650.215 + 45 % nad 5.116.942

Nad 7.675.412 SIT 2.801.526 + 50 % nad 7.675.412

*Osnova je neto dohodek vključno z vsemi odbitki in olajšavami. Take izkušnje sem imela s slovensko davkarijo za leto 2001. kako se bo izšlo za leto 2002 bom pa lahko poročala šele jeseni.

Čisto na koncu pa: še se nisem pokesala zaradi selitve v Slovenijo!

Rada Pišler

REORGANIZACIJA SLOVENSKE DRŽAVNE UPRAVE V PRIMERJAVI S SOSEDNJIMA DRŽAVAMA

Novo sprejeti zakon o javnih uslužbencih predvideva izboljšave na področju celotne državne uprave, ki bodo predmet realizacije v letu 2003, ko bo omenjeni zakon pričel veljati. Poglavitne spremembe, ki jih zakon o javnih uslužbencih prinaša, so prvotno usmerjene k ločitvi statusa javnega uslužbenca in delavca. Prvi izvršuje javne upravne naloge, ki sodijo v delovno področje institucije javne uprave. Drugi – delavec opravlja spremljajoča in pomožna dela. V Evropski skupnosti, kjer tovrstno delitev že poznajo, predstavlja položaj državnega uslužbenca posebno čast in sposobnost. Delo javnega uslužbenca temelji na nepristranosti, lojalnosti, odgovornosti za zahtevno strokovno in učinkovito delo.

Druga večja sprememba, ki jo omenja zakon o javnih uslužbencih, je delitev na stalne in pogodbene uslužbenke. Stalni so imenovani za nedoločen čas in so postavljeni v uslužbensko razmerje z odločbo o imenovanju. Pogodbeni pa so imenovani za čas mandata funkcionarja oziroma za čas nadomeščanja začasno odsotnega javnega uslužbenca za najzahtevnejše projekte.

Nadaljnja posebnost omenjenega zakona je kombinacija kariernega in pozicijskega sistema. Predlagani sistem bo omogočal izkoriščanje prednosti kariernega sistema (motiviranje uslužbenca z napredovanjem, karierni razvoj uslužbenca, kadrovska stalnost in kontinuiteta v upravi). Fleksibilnost zagotavlja tudi institut pogodbenega javnega uslužbenca, ki med drugim omogoča političnim funkcionarjem, da si v času svojega mandata zagotovijo strokovno pomoč.

V decembru 2000 je stopil v veljavo novi Zakon o vladi Republike Slovenije, ki v 8. členu na novo opredeljuje sestavo vlade s poudarkom na zmanjšanju števila ministrstev, in sicer z njihovo združitvijo, ter posledično na zmanjšanju proračunskih stroškov, ki so bili pred sprejetjem zakona preveliki (sedaj so npr. v Ministrstvu za gospodarstvo združena prejšnja tri ministrstva: Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj in del

Ministrstva za znanost, ki je pokrivalo tehnologijo). Namen, da bi stroko ne razbijali na več enot, ampak bi sorodne enote združili, je bil s sprejetjem zakona o vladi tudi dosežen.

V Republiki Sloveniji imamo dve vrsti funkcionarjev. Tiste, ki jih izvoli državni zbor in tiste, ki jih imenuje vlada. Prve v izvolitev državnemu zboru predlaga komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (KVIAZ). Za njegovo imenovanje je potrebna absolutna večina v Državnem zboru.

Drugi funkcionarji so vladni funkcionarji, ki jih na predlog resornega ministra po potrditvi komisije za kadrovske in administrativne zadeve vlade, imenuje vlada na svoji seji. Vladni funkcionarji uživajo mandat po 4. odstavku 19. člena zakona o vladi, ki določa, da mora funkcionar ponuditi svoj odstop novemu ministru z dnem, ko ta priseže. Minister lahko ta odstop sprejme in predlaga novega ali pa odstopa ne sprejme in mu s tem podaljša mandat. Funkcionar mora ponuditi svoj odstop tudi v primeru, ko njegov mandat še teče, pa je prisegel nov resorni minister, lahko pa ga tudi razreši vlada (skladno s 24. členom Zakona o vladi RS, razrešitev zaradi nedoseganja zadovoljivih rezultatov dela). Po taki razrešitvi vladnemu funkcionarju pripadajo 3 mesečne bruto plače z vsemi dodatki, vendar le ob pogoju, da v tem času ne sprejme nove redne zaposlitve. Po preteku mandata funkcionarju pripada enoletno prejemanje nadomestila z dodatki. Zakon o funkcionarjih iz leta 1994 predvideva zgolj spremembe na področju plač in tarifnih skupin, vse ostale pravice pa še vedno izhajajo iz zakona iz leta 1990. Kar pomeni, da bi bilo potrebno glede na razvoj uprave zakon nujno spremeniti in prilagoditi (gospodarski miselnosti).

V državni upravi so poleg funkcionarjev še državni uradniki (višji in nižji upravni delavci), ki so imenovani po 5. členu Zakona o delavcih v državnih organih. Višji upravni delavci morajo imeti univerzitetno izobrazbo ali končano visoko strokovno izobrazbo. Pred sklenitvijo delovnega razmerja mora višji upravni delavec, ki se prvič zaposli v državni upravi, opraviti preizkus znanja po 10. členu Zakona o delavcih v državnih organih. To znanje preveri pisno ali na drug primeren način njegov predstojnik. Naloge višjega upravnega delavca so po 14. členu Zakona o delavcih v državnih organih pomoč pri vodenju in usklajevanju dela v upravnih organih in v upravnih enotah, za vodenje organizacijskih enot na širših delovnih področjih pravnega organa in za najzahtevnejše specializirane naloge. Njihovo delo mora temeljiti na stroki in izkušnjah. Višji upravni delavci so imenovani brez mandata za nedoločen čas po 23. členu Zakona o delavcih v državnih organih. Obvezna delovna doba za imenovanje višjega upravnega delavca je predpisana v Uredbi o skupnih osnovah in kriterijih za notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest v organih državne uprave. Napredovanje višjega upravnega delavca je predpisano v 21. členu Zakona o delavcih v državnih organih.

Slovenski sistem pozna usposabljanje kadrov v državni upravi—začetno in nadaljevalno. Začetno je njegova osnovna izobrazba brez dodatnih izkušenj, ki je prilagojeno na njegov delovni proces, nadaljevalna pa je tista, ki višjega upravnega delavca spoznava s sistemom dela v državni upravi. Vsak višji upravni delavec mora ob zasedbi delovnega mesta opraviti izpit iz državne uprave. S tem jamči, da dovolj dobro pozna funkcijo delovanja državne uprave. Zaradi nemotivacije nadrejenih v slovenski državni upravi pa se to zaključí že z opravljenim izpitom iz državne uprave. Samo zadosti izobraženi dosegajo kakovostne rezultate, ki jih opredelijo mednarodni

certifikati kakovosti. Kakovost se kaže v moči prepričati uporabnika, da so storitve, ki jih izvajalec nudi, vredne njihovega denarja in zaupanja.

Sistem kakovosti pomeni sistem dela, iskanje boljšega, bolj individualnega, oziroma sistema dela, ki je urejen po zahtevah mednarodnih standardov. Osnovni cilj kakovosti je izboljšanje obstoječega sistema dela in skrb za njegov nadaljnji razvoj in delovanje. Za doseg celovitega obvladovanja kakovosti je v prvi vrsti potrebno doseči spremembo v razmišljanju in ravnanju ljudi. Kakovost je torej cilj vseh, ki bi radi imeli pregledno poslovanje in nižje stroške ter oblikovan dolgoročni načrt. Na podlagi sprejetega zakona in navodila o standardizaciji iz leta 1995, ki urejata to področje, so zelo pomembni standardi družine ISO 9000. Za državno upravo je pomemben ISO 9002, in glede na to, da ne vključuje kontrole oblikovanja, je priporočljiv za organizacijo, ki v svojem procesu nima oblikovanja in razvoja. Standardi družine ISO 9000 predstavljajo mednarodno priznanje za dobro organizacijo poslovanja. Za uspešno izvajanje sprememb na področju kakovosti je potrebno najprej določiti način udejanjanja standardov kakovosti. Pri tem sta ključni dve spremembi. Sprememba strukture in sprememba kulture organizacije. To pa lahko dosežemo z jasnimi cilji, nalogami, ki opredeljujejo pomembnost in odgovornost za kakovost. Zaradi uvedbe kakovosti ne sme priti do povečanja birokratizacije (dokumentacije ni več, je samo bolj urejena).

Standardi kakovosti urejajo organizacijo v organizacijskem, kadrovskem in tehničnem smislu, vnesejo pa poslovno kulturo in jo tako dvignejo na mednarodno primerljivo raven. S tem problemom uvajanja mednarodnih certifikatov kakovosti se sooča npr. tudi avstrijski državni aparat.

Avstrija je demokratična republika z osmimi milijoni prebivalcev. Temelji na demokratičnih in zveznih republiških osnovah, kot tudi na strogi delitvi med zakonodajno, izvršno in sodno vejo oblasti, kar je opredeljeno že v ustavi. Kot zvezna republika je sestavljena iz devetih dežel. Vsaka od njih ima svojo ustavo, parlament in vlado. Zvezna vlada je pristojna za zakone, red in obrambo, drugostopenjsko in višjo izobrazbo, področje raziskovanja in regionalne politike, poljedelstvo, poštno storitve, telekomunikacije, železnice in ceste. Deželna vlada pa za primarno izobrazbo, gospodinjstvo, zdravje in socialno pomoč. Obe sta odgovorni za predpisovanje in pobiranje davkov. Na čelu zvezne vlade je kancler, ki skupaj s svojim timom vodi vse vladne zadeve in državo. Samo zvezni ministri imajo pravico do glasovanja. Ena od glavnih nalog je priprava zakonov za parlamentarno proceduro. Avstrijski državni aparat pozna drugačen sistem funkcionarjev kot slovenski. Izpostavimo državnega sekretarja.

Državni sekretarji se dodelijo samo pomembnim ministrstvom (federalnim). Njihova naloga je pomoč ministrom pri izvrševanju njihovih dolžnosti in pri

zastopanju v parlamentu. Državni sekretar je imenovan oziroma razrešen skupaj z zveznim ministrom in mu pripadajo iste pravice po mandatu. Državni sekretar ni član vlade, ne potrebuje univerzitetne ustrezne izobrazbe in zanj ni razdelano nagrajevanje. Poleg političnih funkcionarjev ima avstrijski državni aparat višje in nižje državne uradnike. Delijo se na državne uradnike in osebje po pogodbi. Državnega uradnika se zaposli na podlagi imenovanja doživljenjsko. Odgovarja za ozko-specifični del stroke in pri svojem delu odgovarja ministru. Državni uradniki so vodje sektorjev in so zaposleni za nedoločen čas.

Osebje po pogodbi opravlja pomožna dela (po naši terminologiji ustrezajo nižjim državnim upravnikom v slovenski državni upravi) in imajo poklicno, srednjo ali višjo izobrazbo. Napredovanje v avstrijski državni upravi poteka na dveh stopnjah. Prvo se izvaja ob izbiri pravega kandidata za zasedbo prostega delovnega mesta, drugo pa poteka na osnovi ocenjevanja že zaposlenih državnih uslužbencev, ki se opravi enkrat letno. Ocena posameznikov je osnova za napredovanje. Postopek vključuje vse nadrejene in vsakega od njihovih podrejenih, v osnovi pa vsebuje tri cilje:

-ocena pomeni temelj za postavitev ciljev oziroma planov, ki bi jih bilo potrebno doseči znotraj posamezne enote/oddelka, delavec in njegov nadrejeni pa se dogovorita o individualnem prispevku k njihovem doseganju. -ocenjevanje služi tudi ohranitvi in izboljšanju kulture sodelovanja. O najpomembnejših zadevah se namreč razglablja v prijetni atmosferi, izven vsakdanjih obveznosti. Dolgoročno pa to pomeni zagotovitev pozitivne delovne klime, ki temelji na obojestranskem zaupanju. -postopek daje sliko o možnostih napredovanja glede na sposobnosti in specifičnosti interesov zaposlenih.

V avstrijski državni upravi poznamo tri vrste usposabljanja, to so osnovno usposabljanje, usposabljanje s področja državne uprave in usposabljanje s področja vodenja.

Reforma s področja izobraževanja predvideva še en nivo, t.i. vstopno stopnjo usposabljanja za vse zaposlene, ki je orientirana k specifičnim predmetom posameznih oddelkov vlade in daje strožji poudarek na reševanje ekonomskih problemov.

Glavni cilj oziroma zadovoljstvo zaposlenih pa je plača. Glavna pogajanja glede plačne politike temeljijo na stopnji inflacije rasti BDP in na nivoju plač v zasebnem sektorju. Določitev plače je vezana na produktivnost. V pogajanjih sodelujejo tako predstavniki zvezne vlade, kot tudi deželnih vlad in občin. Shema plač temelji na ideji o napredovanju in dodatkih. Po tem sistemu je vsak državni uradnik ne glede na določeno kategorijo državne službe razporejen v enega od osemnajst plačilnih razredov. Višina dodatkov je odvisna od dveh faktorjev, in sicer od klasifikacije

funkcij – ranga ter stopnje znotraj razredov. Nižji upravni delavci – pogodbeniki so upravičeni do osnovne plače in dodatkov. Poleg mesečne plače imajo pravico do nagrade, tako da imajo na leto 14 plač – kakor tudi funkcionarji in višji upravni delavci.

Hrvaški državni aparat in zakonodaja temeljita na ustavi kot najvišjem pravnem aktu. Ustava republike Hrvaške opredeljuje vlado kot izvršni organ, ki ga predstavljajo predsednik in podpredsedniki ter ministri. Naloge vlade so priprava predlogov zakonov za parlament, izvrševanje teh zakonov in ostalih predpisov za normalno delovanje države. Vlada republike Hrvaške lahko glede na pristojnosti, ki jih ima, ustanovi stalna ali priložnostna delovna telesa, ki sodelujejo pri izvrševanju njenih oblasti s posredovanjem mnenj, izvajanj ter s strokovnimi obrazložitvami. Eno takšnih delovnih teles je tudi kadrovska komisija.

Tudi v hrvaški državni upravi poznamo, če uporabimo slovensko terminologijo, višje in nižje upravne delavce. Upravne delavce se zaposluje preko javnega razpisa, razen tistih, ki so zaposleni za določen čas oz. so bili štipendisti državne uprave. Osebe, ki se zaposlijo za nedoločen čas, morajo obvezno opraviti trimesečno poskusno. Hrvaški model ne predvideva napredovanja upravnih delavcev, funkcionarji pa napredujejo zgolj s prevzemom bolj zahtevnih nalog na višji državni poziciji.

Strokovno usposabljanje v Republiki Hrvaški je usmerjeno predvsem k vstopu v evropske integracije. Osnovna tendenca je izboljšanje državne uprave s povečanjem števila strokovnjakov, ki bi prihajali iz gospodarstva in bi imeli obširne delovne izkušnje.

Plačno politiko urejata »Zakon o državnih uslužbenicima i namještencima« ter kolektivna pogodba. Izhodišče je potrjen proračun za prihodnje leto, podlaga za določitev plače posameznika pa je delovno mesto, na katero je razporejen. Za zelo dobre delovne rezultate imajo uslužbenci pravico do dodatka, vendar samo v višini treh plač uradnika. Ta dodatek ni vezan na delovno mesto, ampak na posameznika.

Leta 2001 je Zakon o državnih uslužbenicima i namještencima predvidel oziroma začel izvajati model ocenjevanja državnih uslužbencev. Delavca se ocenjuje na podlagi njegove strokovnosti in uspešnosti.

Kadrovska služba vlade republike Slovenije je z Zakonom o vladi iz leta 1993 prešla iz Ministrstva za pravosodje v generalni sekretariat vlade. Službo vodi vladni funkcionar – direktor, ki je neposredno odgovoren za delo predsedniku komisije za kadrovske in administrativne zadeve vlade in posredno generalnemu sekretarju vlade.

Kadrovska služba vlade ima pet sektorjev in so odgovorni za delo in koordinacijo med ministrstvom in službo vlade za zakonodajo. Pri modelu smo se osredotočili na reorganizacijo kadrovske službe vlade in komisije za administrativne in kadrovske

zadeve. Kadrovska služba vlade izvršuje določene naloge, ki so tesno povezane z ministrstvi oziroma s službo vlade za zakonodajo Republike Slovenije. Upravljanje s človeškimi viri smo prenesli na sama resorna ministrstva (na tako imenovane interne kadrovske službe ministrstev, urad za upravo). Ostali del, ki upravlja zemljiško pravne zadeve, pa smo prestavili na službo vlade RS za zakonodajo z upoštevanjem, da smo pri reorganizaciji kadrovske službe vlade RS upoštevali zmanjšanje proračunskih stroškov in povečali učinkovitosti pretoka informacij, izognili se bomo podvajanju nalog in olajšano bo delo uslužbencev.

Podoben organ kot je kadrovska služba vlade imajo Avstrijci in Hrvatje. V Republiki Avstriji imenujemo ta organ Urad za kadrovanje, ki se je v letu 2000 preselil z Ministrstva za finance na Ministrstvo za javne zadeve in šport. Glavna naloga tega urada je upravljanje s človeškimi viri in posredovanje usklajenih imen funkcionarjev za sejo vlade. V republiki Hrvaški pa imajo urad, ki je lociran na Ministrstvu za pravosodje, naloge pa so vezane na strokovno usposabljanje in izobraževanje zaposlenih in vodenje evidence ter spremljanje načina dela in uvajanje novih metod.

Če primerjamo število zaposlenih, nam analiza kaže, da v državni upravi glede na število prebivalcev Slovenija s svojimi 1,6 % zaposlenih državnih uradnikov in funkcionarjev dohiteva Avstrijo z 2,5 %, medtem ko jih ima republika Hrvaška najmanj (1,38 %). Presenetljiv pa je podatek, da republika Hrvaška razpolaga z večjim številom zaposlenih.

Tako je potrebno vsakega upravnega delavca zaposliti preko javnega razpisa, seveda na podlagi sprejetega proračuna ministrstva. Ministrstva bi ustanovila interno kadrovske komisije, ki bi jo sestavljali zunanji član, sindikalist in delavec kadrovske službe ministrstva. Zaradi zgoraj omenjenih težav in zlorabe oziroma interpretacije zakona o delavcih v državni upravi v lastno korist smo v podmodelu prvotno izpostavili reorganizacijo ministrstev in zaposlenih (funkcionarji, višji upravni delavci). Model temelji na profesionalni neodvisnosti, poklicni nevtralnosti, odpravi nepotrebne dvojne dela in nenazadnje na zmanjšanju proračunskih stroškov. Z reorganizacijo ministrstev in določenih vladnih komisij, služb smo želeli združiti organe, ki pokrivajo ista delovna področja. Npr. Komisija za kadrovske in administrativne zadeve, ki ne bi bila več pristojna za imenovanje vseh višjih upravnih delavcev, ampak bi zgolj sprejemala predloge imenovanj funkcionarjev, ki bi jih potem posredovala na sejo vlade. Druga naloga te komisije pa bi bila reševanje drugostopenjskih pritožb zaposlenih.

Samo reorganizacija ministrstev oziroma postopkov pa ne bo prinesla uspešnega zaključka, če se bo ustavila zgolj pri novi oblikovni postavitvi. Je namreč samo temelj oziroma ogrodje, znotraj katerega še naprej delujejo isti ljudje z nespremenjenim načinom razmišljanja, kar pa ne pripomore k doseganju višje ravni kakovosti. Zato je potrebno postaviti meje med politiko in stroko. V modelu razdeljujem dva segmenta.

Prvi segment so sedanji državni uradniki, ki bi prišli v status funkcionarja in bi imeli mandat ministra oziroma pet ali sedem letni mandat. Za primer, sedanji šef kabineta, ki je višji upravni delavec in je zaposlen za nedoločen čas ter ga ščiti Zakon o delavcih v državnih organih, bi zaradi narave dela moral dobiti novo poslanstvo. V modelu ga imenujem politični državni sekretar. Njegova naloga bi bila koordinacija dela med parlamentom, vlado in politično stranko. Ta politični državni sekretar bi imel mandat, vezan na ministra.

Sedanji generalni sekretar ministrstva je najvišji upravni delavec po Zakonu o delavcih v državni upravi. Skrbi za strokovne službe ministrstva in je brez mandata. V modelu pa bi bil generalni sekretar strokovni direktor, ki bi skrbel za strokovne službe in v primeru zamenjave ministra skrbel za kontinuirano delo ministrstva. Imel bi pet oziroma sedem letni mandat.

Sedanji vodje sektorjev, ki so državni sekretarji in so imenovani preko političnih strank ter imajo vezan mandat na ministra, bi se morali zaradi narave dela preimenovati v direktorje in bi bili vezani na pet oziroma sedem letni mandat. Mandat funkcionarja, ki je daljši od mandata ministra, direktorja politično ne bi obremenjeval, zato bi lahko svoje poslanstvo neobremenjeno izpolnil.

Ker se v javnosti pojavlja očitek, da državna uprava ne razpolaga z zadostnim številom strokovnjakov, smo v tem modelu predvideli potrebno število izkušenih strokovnjakov – gospodarstvenikov, ki bi imeli mandat, vezan na ministra, manjša ministrstva pa bi strokovnjake lahko zgolj honorarno zaposlovala.

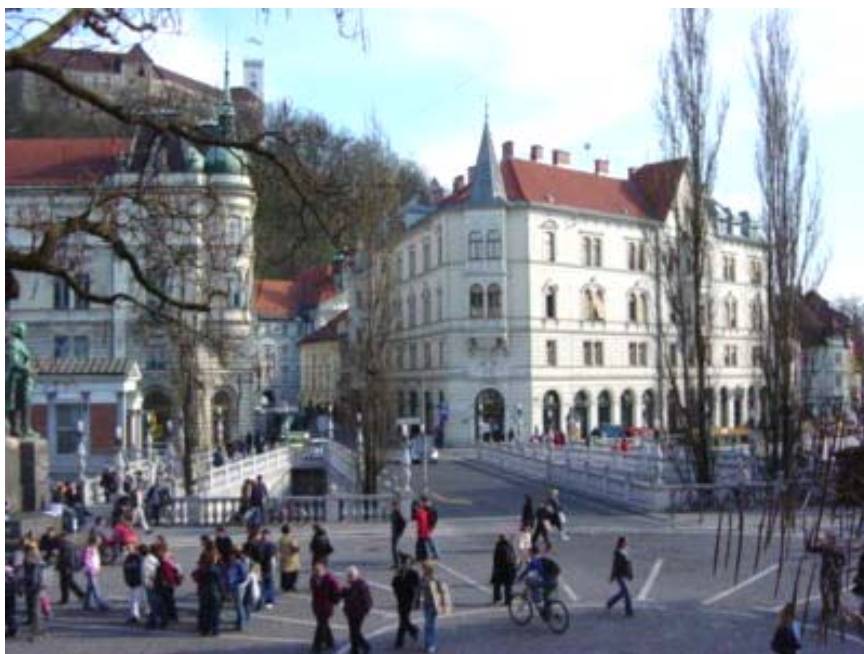
Vsi funkcionarji, ki bi jih imenovala vlada republike Slovenije, bi imeli po prenehanju mandata možnost enoletnega nadomestila brez dodatkov, vendar le v primeru, če se v tem času ne bi zaposlili kje drugje. Funkcionarji bi bili upravičeni do nadomestila samo v primeru, če bi opravljali funkcijo vsaj tri leta, drugače pa bi bili upravičeni do nadomestila v roku do treh mesecev. Sedanji državni podsekretarji bi ostali višji upravni delavci, zaposleni brez mandata, njihova naloga pa bi bila vodenje oddelkov na ministrstvu, se pravi vodenje ozkega strokovnega področja. Imenovani bi bili preko javnega razpisa.

Na podlagi modela se v javno upravo vnašajo elementi tržnega gospodarstva, ki temelji na doseženih rezultatih. Slovenska vlada se bo, ne zaradi modernizacije javne uprave ali njene prilagodljivosti, ampak zaradi nujnega dejavnika procesa približevanja Evropski skupnosti, morala soočiti s tem problemom. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je državna uprava po naravi velik konzervativni sistem in kot taka nenaklonjena spremembam. Nekateri segmenti državne uprave še vedno temeljijo na zakonodaji, sprejeti pred slovensko osamosvojitvijo.

Ravno ta nerazvitost in ta nestrokovnost lahko pripeljeta do nepremostljivih ovir za razvoj celotnega družbenega sistema, zato je skrajni čas za pripravo sistematične

strategije strokovnega izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja državnih uslužbencev po načelu strokovnosti, ki ga kot temeljno vodilo postavlja Zakon o javnih uslužbencih. Razširiti je potrebno obseg in vključiti tudi nove izobraževalne vsebine ter vzpostaviti sodelovanje s tujimi strokovnjaki.

Zakon o delavcih v državnih organih zato v 26. členu določa, da se morajo delavci v državnih organih med trajanjem delovnega razmerja nenehno izobraževati, ne predvideva pa tovrstnega usposabljanja za državne funkcionarje. Njim namreč funkcija preneha s potekom mandata, zato bi bilo vlaganje proračunskih sredstev v tovrstne namene nesmiselno. Razvoj večine upravnih in upravno-pravnih disciplin je dosegel stopnjo, ki zahteva za uspešno opravljanje poklicnih dejavnosti univerzitetno izobrazbo, če ne celo magisterija in doktorata, za najzahtevnejša strokovna in vodilna dela v državni upravi pa so poleg izobrazbe potrebna še znanja s področja informatike in upravnega področja (opravljen strokovni izpit iz upravnega prava).

*Ljubljana –
TOMOSTOVJE pod
ljubljskim gradom*

V bodoče se predvideva tudi reorganizacija financiranja predvidenega izobraževanja. Namesto decentralizirane porabe denarnih sredstev, ki

onemogoča kontrolo uspešnosti usposabljanja, se bo državna uprava usmerila v koncentrirano in ciljno usmerjeno izobraževanje in nadzorovanje njegovih rezultatov. Zaradi tega je bila leta 1997 ustanovljena

Upravna akademija, ki je prevzela dolžnost oblikovanja in izvajanja programov izobraževanja, dolžnost oblikovanja in izvajanja seminarjev in tečajev ter strokovnih izpitov in preizkusov znanj znotraj državne uprave. Akademija izdaja potrdila in dokazila o opravljenih izpitih ter o udeležbi v programih izpopolnjevanja in usposabljanja, vodi tudi evidence in pripravlja analize s svojega delovnega področja. Z ustanovitvijo Upravne akademije bo državna uprava lahko boljše in racionalno poslovala in bo omogočila zaposlenim izobraževanje po njihovih potrebah.

Da model uspe, je potrebno spremeniti način razmišljanja. Ni več besede kadrovanje ampak upravljanje s človeškimi viri, ki so glavni akterji za doseg tega cilja. Javna podoba državne uprave je negativna. Pogosti očitki so velikokrat upravičeni. Do takšnega stanja prihaja zaradi nepravilne komunikacije oziroma dialoga med zaposlenimi in njihovimi nadrejenimi. Model nakazuje možnost vodenja v obliki partnerskega odnosa, saj podrejenemu ponuja možnost soodločanja, hkrati pa potrди pomembnost položaja, ki ga zaseda.

Učinkovitost dosežemo samo s povečanjem vlaganja v izobraževanje, v strokovne delavnice, predvsem pa z učinkovito zastavljenim modelom nagrajevanja zaposlenih ob predpostavki, da nam lahko mednarodni certifikati kakovosti, ki usmerjajo delovanje organiziranosti, močno pomagajo.

Avtorji: mag. Aleš Jeklič, prof.dr. Rado Bohinc, prof. dr. Jože Florjančič

Slovenija / Slovenien

Vir: IT, 2008

Våren dröjer än

Av *Therese Laudon, Landskrona*

En solig morgon får jag se,
Att fåglarna har kommit.
Där, från en gren på gården
Hörs kvitter, som avslöjar dem.

På natten faller frosten än
Och våren dröjer, lite till...
Jag längtar efter havets brus
Och efter lilla lärkans drill...

Min fritid

Jag heter Tanja och har just fyllt 13 år och jag går i 6:e klass. Min skola ligger ca 1 km från mitt hem i Asmundtorp, en vacker förort till Landskrona. Mina föräldrar är födda i Sverige, men mina morföräldrar kommer från Slovenien och farföräldrarna från Finland. Jag och min bror Elias känner oss mest som svenskar, men vi är glada över att ha våra rötter i olika delar av Europa (Sverige, Slovenien, Finland). I Landskrona sjunger vi i en slovensk sångkör, och på så sätt lär jag mig lite om slovenska språket och slovensk kultur.

Vår familj åker ofta utomlands på semester, där vi bekantar oss med nya platser och människor. Jag har många släktingar i Slovenien men inte så många i Finland. De flesta bor dock i Skåne. Min farmor har ett hus i Spanien, dit åker vi också ibland. Här hemma tycker jag mest om att rida, jag har varit med och tävlat många gånger samt vunnit några tävlingar i hoppning och en i dressyr. Hästar är så kloka, rara och vackra. På min fritid går jag till stallet och pysslar om min häst så ofta jag bara kan.

En kram till alla läsare från *Tanja Tuomainen, Landskrona*

KÄRLEK OCH LÄNGTAN

Vem kan segla förutan vind

Skillingtrycksvisa, norska varianten
Qoudlibetstämman att gnola: E Englund

Dm

1. Vem kan seg - la för - u - tan vind
2. Jag kan seg - la för - u - tan vind

Gm C7 F Gm

Vem kan ro u-tan å - ror Vem kan skil-jas från
Jag kan ro u-tan å - ror Men ej skil-jas från

Dm A7 Dm

vän-nen sin U - tan att fäl - la tå - rar.
vän-nen min U - tan att fäl - la tå - rar.

Otroška logika / Barnlogiken

Pravijo, da otroška logika govori resnico, pa poglejmo... /Det sägs ju att man av barn får höra sanningen, så låt oss se...

Kmet je srečen človek, največ zato, ker ima traktor, pa tudi zato, ker mu ni treba delati. / *Bonden är en väldigt lycklig man, först och främst för att han har traktor, men också för att han slipper jobba* (Håkan 7 let/år).

Tiste krave, ki tekajo naokrog in stresajo svoja vimenena so te, ki delajo jogurt. / *Det är de korna som springer omkring mest och*

skakar på sina juver som gör yogurt (Allan 5 let/år).

Znotraj prašiča so klobase in šunke. In v zadnjici ima tlačenko, ki čaka, da bo pojedena. / *Inne i grisen finns det korvar och skinkor. Och i rumpan på den sitter syltan och väntar på att bli uppäten* (Lars 7 let/år).

Nekaj krav je črnih. Te so priseljenke. / *En del kor är svarta. De är invandrare* (Karin 5 let/år).

Skoraj vsi ljudje imajo možgane. Tisti, ki so malo neumni imajo kokošje možgane. / *Nästan alla människor har en hjärna. De som är lite dumma har en hönshjärna* ((Johan 5 let/år).

Babica je tista, skozi katero je prišlo vse sorodstvo. Zato ni čudno, če je njena koža malo ohlapna. / *En mormor är en som hela släkten har kommit ut genom. Då är det väl inte så konstigt att hon är lite sladdrig i skinnet* (**Kristina 7 let/år**).

Dedek je tak ostar, da se be spominja več, zakaj ima rad ženske. *Farfar är så gammal att han inte längre kommer ihåg varfför han tycker om kvinnor* (Tore 7 let/år).

Telo je nekaj, kar se končuje v čevljih. / *En kropp är något som slutar i skorna* (Allan 5 let/år).

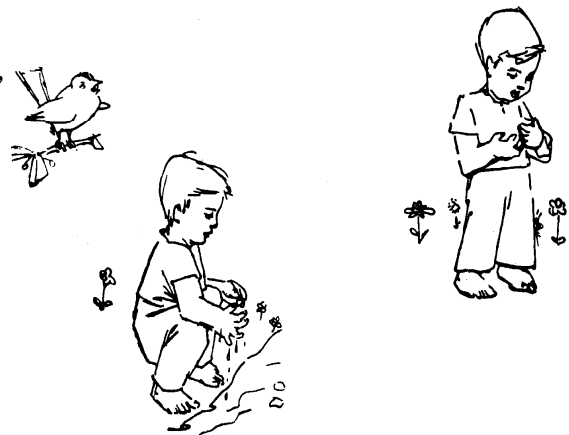
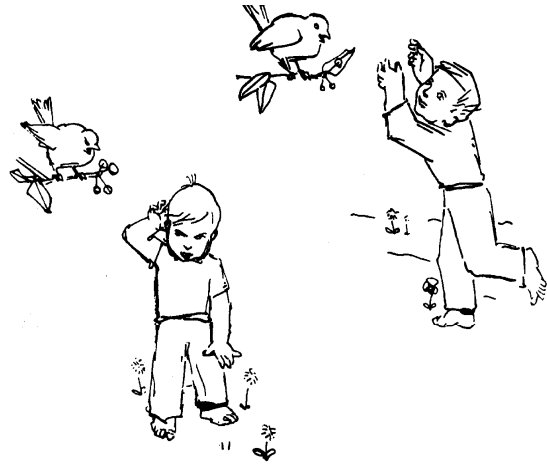
*Prispevke nam je v uredništvo poslala
Dora Tuomainen, Asmundtorp*

Ciciban teče v zeleni dan;
 Ptičica znanka v goščavi
 Vsak dan lepo ga pozdravi:
 Ciciban, Ciciban, dober dan!«

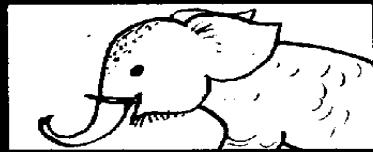
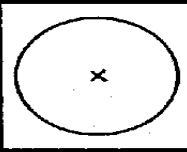

Ciciban, kaj pa je danes, čuj!
 ti to ptička prepeva?
 Po vsej dobravi odmeva:
 Cicifuj, Cicifuj, fej in fuj!«

Ciciban misli: »Zakaj Cicifuj?«
 Takrat si roke zagleda,
 Pa se domisli: »Seveda,
 Danes se nisem umil še, fej, fuj,
 Danes sem res Cicifuj!«

Bister potoček se vije čez plan,
 Preko kremenov se lije;
 Ciciban v njem se umije,
 Ptička zapoje spet: »Ciciban,
 Ciciban, dober dan!«

Vir: CICIBAN

VODORAVNO:			NAVPIČNO		
					
		20			
			6		
	K				
	K		2		
					
					

KULTURNO DRUŠTVO
SLOVENIJA Olofström

PLAN DRUŠTVENEGA DELA V LETU 2003

10. maja: Balinanje in družabno srečanje v Olofströmu.

8. junija: Romanje v Vadsteno, z avtomobili.

14. junija: Balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.

30. avgusta: Srečanje starejših Slovencev in piknik slovenskih društev v Barnakälla pri Bromölli. Organizacija skupno s Slovensko zvezo.

18. oktobra: Slavnostni koncert ob proslavitvi 30- obletnice ansambla VIKIS v Jämshögu pri Olofströmu.

20. decembra: Sv. Miklavž in praznovanje božičnih praznikov.

Važnejše osrednje prireditve bodo letos v Olofströmu: Srečanje starejših Slovencev in piknik slovenskih društev v avgustu ter Koncert ansambla Vikis ob praznovanju njihove 30. obletnice v oktobru. Na obe prireditvi so vljudno vabljeni vsa sosednja slovenska društva.

Najprej večerja za otroke, nato pridejo darila, mi starejši pa čakamo, da pridemo šele kasneje na vrsto. *Foto: Ciril M. Stopar*

Potovanje na Slovensko srečanje v Köping

Takoj ko sem se prebudil sem opazil, da je nekaj narobe. Stopil sem k oknu in začudeno gledal v zasneženo pokrajino. Mojbog, saj smo šele v sredini oktobra in danes potujemo 600 km daleč na Slovensko srečanje v Köping. Takoj sem odšel na daljši sprehod s psom, ki je od veselja skakal in se poigral s plesočimi snežinkami. Po prihodu domov je že začel zvoniti telefon. Vsi so povpraševali, ali gremo ali ne gremo, ko je tako slabo vreme. Seveda gremo, saj nas naši prijatelji v Köpingu tako težko pričakujejo. Čez pol ure nas je zadela kot grom iz jasnega prva slaba novica. Naši prijatelji, ki so potovali iz Olofströma na avtobus v Bromöllo, so doživeli prometno nesrečo z avtomobilom. Hvalabogu, niso bili poškodovani, le šokirani so bili, toda na avtomobilu je bila škoda velika. Počakati so morali na policijo in ostati doma. V Bromöllo so s kombijem prispeli tudi naši prijatelji iz Planike v Malmöju in se priključili našim članom. Čez debelo uro je avtobus pripeljal k nam v Kallinge in tako smo se pridružili družini na avtobusu. Zadnje člane smo sprejeli med nas v mestu Växjö. Člane smo pobirali kar na 200 km dolgi poti. Nato smo nadaljevali pot proti Jönköpingu in Linköpingu. Plužili smo pot po zasneženi pokrajini, marsikoga je bilo strah, ko smo videli veliko osebnih avtomobilov v obcestnih jarkih. Strah smo premagovali s pripovedovanjem vicev in s pogovori, smejali smo se vsemu, toda v srcih nam je bilo težko. Z lahkoto smo nato našli Folkets hus v Köpingu, kjer so nas že težko pričakovali. Po prisrčnih

pozdravih so nam gostitelji povedali, da je prišlo še do nekaj nesreč in da zaradi težkih sneženih razmer ne morejo priti vsa društva na srečanje.

Slovensko srečanje in proslava 30 obletnice društva "Simon Gregorčič" smo začeli s petjem slovenske in švedske himne, nato so sledili kratki govori slavnostnih govornikov in čestitke ter pozdravi gostov. Med nami je bil tokrat prisoten tudi državni sekretar Iztok Simoniti iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter veleposlanica RS v Stockholmu ga. Darja Bavdaž Kuret z svojimi sodelavci. Na prireditvi je bil tudi novinar časopisa Delo iz Ljubljane.

Gostje iz Slovenije so se predstavili s pevskim zborom, folklorno skupino, v smeh so nas pa spravljali s humoreskami. Za prijetno počutje so poskrbeli tudi fantje iz gostujočega ansambla.

Viktor Semprimožnik, VIKIS

Na kulturnem večeru smo z veseljem poslušali sestre Perko iz Lipe v Landskroni in Viktorja Semprimožnika iz Hästvede, ki je predstavljal društvo iz Olofströma. V tem kulturnem utrinku smo občutili delček slovenske kulture na Švedskem v izvedbi prve in druge generacije.

Plesali smo cel večer, srečali smo marsikaterega znanca in pogovor je stekel v tiste čase, ko smo bili še rosno mladi. Pohvaliti moramo tudi člane slovenskega društva v Köpingu, ki so se z organizacijo tako izkazali, da smo se počutili kot doma. Najbolj opazna med njimi pa sta bila oče in hči, oziroma predsednik Alojz in tajnica Suzana. Slednja je tudi pridno povezovala ves program.

Ob poldrugi uri zjutraj smo se morali s težkim srcem posloviti in odpeljali smo se na dolgo pot proti domu. Spet mo se prebijali skozi sneg in led, toda sedaj smo

pozabili na strah. Člani iz Olofströma in Malmöja smo neutrudno skupaj prepevali ob spremljavi Viktorjeve harmonike do zgodnjih jutranjih ur. Ob cesti so nas spremljala globoko upognjena drevesa, polna ledenega snega in marsikje smo se morali izogibati preprekam na cesti. V Ronnebyju se nam je potem pokvaril še avtobus in smo morali čakati na drugega, ki nas je rešil iz zagate. Tako smo prišli domov šele popoldne, toda zaradi tega nismo bili preveč žalostni, saj smo se med potjo imeli imenitno.

Naslednji dan mi je na srce pritiskala misel: bogve kolikokrat se bomo še lahko tako skupaj srečali? Bog nam daj moč in zdravje!

Predsednik društva v Köpingu, Alojz Macuh

Lep obisk članov ob praznovanju sv. Miklavža, za Dan žena in občni zbor

Društvene prostore smo kot vedno napolnili z otroci in odraslimi na miklavževo, toda takšnega obiska kot je bil letos ob praznovanju Dneva žena in za občni zbor društva že dolgo ni bilo. Uspešno smo zaključili prejšnje delovno leto in potrdili novi upravni odbor, nato pa smo podelili najbolj prizadevnim rože, našim ženam pa rdeče nageljne. Takšnega veselja, smeha, prijateljstva in prijaznosti že dolgo ne pomnimo. Viktor in Libero pa sta veselo raztegovala harmoniki, mi pa smo prepevali in se nasmejali do solz.

Dva muzikanta imamo, toda sedaj se še sami ne zavedamo kako nam je lepo, ko sta oba med nami.

Ciril M. Stopar

Foto: Ciril M. Stopar Sv. Miklavž je prinesel darila otrokom in jih je razveselil, nato pa nas je v dobro voljo spravil Miklavž - Viktor Semprimožnik in vse ga je poslušalo...

Prisotni so bili navdušeni nad prireditvijo v Köpingu

Foto: Ciril M. Stopar

Trideseta obletnica slovenskega društva Simon Gregorčič v Köpingu

Trideseto obletnico delovanja slovenskega društva v Köpingu smo proslavili tako, da smo jo priključili proslavi 17. SLOVENSKEGA SREČANJA. Seveda je bilo to dokaj težko za tiste, ki smo bili vključeni v delo. Pozneje smo se vsem aktivnim članom primerno zahvalili ob naših sobotnih srečanjih. Življenje Slovencev v Köpingu popestrimo tako, da si z domačo besedo in s preprostim nastopom pomagamo drug drugemu. Vsak po svoje se trudimo, da obdržimo slovenske navade, slovensko besedo in način življenja, ki smo ga navajeni. Res je, v prostorih društva se zbiramo vedno isti ljudje, težko je pridobiti mladino, vedno manj je časa za aktivnosti, ampak kadar je treba seči v roke, storimo s skupnimi močmi, kar je potrebno

Foto: Ciril M. Stopar

Veleposlanica Draja Bavdaž Kuret s sodelavci iz veleposlaništva RS v Stockholmu, državni sekretar iz Urada RS Iztok Simoniti in novinar časopisa "Delo" iz Ljubljane

Vsi vemo, kako pomembna so za nas slovenska srečanja, da ne pozabimo materinega jezika, da ohranjamo slovensko kulturo. Pomembno je namreč, da del te kulture prenesemo na naše mlajše rodove in upamo, da nekoč prevzamejo odgovornost za ohranitev slovenskega jezika, navad in kulture. Minulih 30 let je življenje v društvu potekalo razveseljujoče, bilo je tudi nekaj nepozabnih trenutkov. Vendar so se z leti naša srečanja v društvu nekoliko spremenila, čas je pustil svoje sledove in nam ne dopušča vsega, kar bi želeli. Navaditi se moramo drugačnega življenja, kakor je bilo pred leti. Dragi rojaki, ne bom se spuščal v podrobnosti in našteval kaj vse smo naredili, kje vse smo bili in kaj vse smo doživeli. Skratka lahko rečem, da je bilo društvo zelo uspešno.

Veliko tega smo naredili na področju slovenske kulture, v samem mestu in tudi izven Köpinga. Lepo nam je bilo, želim tudi, da še naprej vstrajamo, da obdržimo in gojimo slovensko kulturo, ohranjamo materin jezik ter da ostajamo zadovoljni v družbi naših prijateljev tukaj na Švedskem. Vsem članom društva iskrene čestitke ob tem častitljivem jubileju, želim še veliko uspeha, veselja in zadovoljstva v prihodnosti društva "Simon Gregorčič".

S temi besedami, bi se rad zahvalil vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da je bilo praznovanje 30. obletnice izpeljano v tako prazničnem razpoloženju ob SLOVENSKEM SREČANJU, v Köpingu 19. oktobra 2002 v zadovoljstvo nas vseh. Hvala vam.

Za društvo Simon Gregorčič piše predsednik *Alojz Macuh*

Pregled dela v letu 2002.

Kot predsednik društva Simon Gregorčič v Köpingu želim povedati, da je bilo minulo leto uspešno in delovno. Načrti, ki smo si jih zadali na začetku leta 2002, so bili izpeljani. Zbiramo se o sobotnih večerih v prostorih društva, prirejamo družabne večere, tudi karte radi igramo, največkrat pa nam mineva čas ob raznih pogovorih. Izvedli smo razna srečanja, od proslavitve rojstnega dneva do praznovanje Materinskega dne; v aprilu smo se zbrali ob kresu v naravi in meseca maja smo se podali na naše tradicionalno romanje v Vadsteno. Prav tako smo se zbrali za praznovanje najdaljšega dne (midsommar), hkrati pa nazdravili za Dan državnosti.

Gostje iz Olofströma in Malmöja

Foto: *Ciril M. Stopar*

Tako je prvi del leta minil, nato je bil čas dopustov in počitka. Po dopustu pa smo z novimi močmi zavihali rokave in se pripravljali na SLOVENSKO SREČANJE, ki je bilo dobro organizirano in izpeljano 19. oktobra v Köpingu skupno s 30. obletnico društva. Res je bilo tako kot smo si zamislili: veselo, ljudje dobro razpoloženi,

obiskovalcev veliko, čeprav so prihajali iz oddaljenih krajev. Članom našega društva se je zdelo pomembno, da smo vse to tako lepo izpeljali.

Pri uspehu te prireditve so nam v veliki meri pomagali gostje iz Slovenije, med drugimi pevci Jurij Vodovnik. Na srečanju smo uživali ob bogatem kulturnem programu, ob izvedbi rojakov, ki živijo tukaj na Švedskem, ter naših gostiteljev iz Slovenije. Sestre Perko s harmonikarjem Tomom in Štefko Berg so nam zapele, seveda najprej slovensko himno in potem tudi švedsko. Prav tako nas je minulih letih velikokrat razveseljeval v Köpingu Viktor Sempremožnik. Tudi tokrat njegov glas ni manjkal. Seveda sledili so tudi pozdravi in govori na samem srečanju. Častni gostje so bili med drugimi g. Iztok Simoniti iz Ministrstva RS, Urad za Slovence po svetu, veleposlanica iz slovenske ambasade v Stockholmu, predsednik Slovenske zveze na Švedskem, nekateri predsedniki slov. društev in drugi.

Narodnozabavni ansambel, ki je igral za ples, je bil prav tako iz Slovenije pod imenom HLAPCI, doma iz Stranic. Člani ansambla so poskrbeli za prijetno vzdušje v dvorani. Zakaj Hlapci? O tem nam govori krajši dopis, ki je bil na razpolago za prebrati. peterica mladih fantov, polnih energije, si je izpolnila željo, da so se predstavili Slovencem na Švedskem. S tem dopisom mislim, da sem ujel vse. Organizatorji se moramo za skupno „zgodbo o uspehu“ lepo zahvaliti ljudem lokalnega območja, seveda pa tudi gostom.

Na odru je mešani pevski zbor iz Slovenije, na plesišču pa folklorna skupina, tudi iz Slovenije.

Foto: Ciril M. Stopar

Na fotografiji sta oče in hči, Alojz in Suzana Macuh,

ki sta nosila glavno težo organizacije
slovenskega srečanja.

Suzana Macuh je tudi povezovala
kulturni
del programa.

Prireditev je uspela, zato se breme
organizacije ni zdelo
tako težko.

Uspehi 17. SLOVENSKEGA
SREČANJA (FESTIVALA) IN
OBENEM ŠE PRAZNOVANJE 30.
OBLETNICE društva SIMON
GREGORČIČ v Köpingu, sta nam
prinesla zadovoljstvo in upamo, da so
navdušenje doživeli vsi ostali
obiskovalci.

Hvala vam za lep obisk in prijetno
družbo!

Ples se je začel, mnogi so se navdušeno
zavrteli ob poskočnih zvokih orkestra
Hlapci iz Slovenije...

Foto: *Ciril M. Stopar*

V gosteh smo imeli mešani pevski zbor z imenom Jurij Vodovnik iz Zreč. Dolgo pot so prevozili, se potrudili, da nam podarijo košček veselja, domače pesmi in kulture. Z njimi je bila tudi folklorna skupina pod imenom Anton Tanc iz Laškega, predstavili so se nam z slovenskimi plesi in običaji. Nastop nam je ostal v trajnem spominu. *Foto: Silvana Stopar*

Vrstili so se resni in šaljivi pogovori; tukaj pogovor med predsednikom Slovenske zveze na Švedskem in predsednikom Slovenskega doma iz Göteborga

TUR 2003, Göteborg

Najprej sprejmite vsi prav lepe pozdrave iz mojega šturijskega mesta, Hulsfred! Študiram turizem, študij bo trajal dve leti. Trenutno obravnavamo prihajajoče spremembe v turizmu in katere države bodo tiste, ki bodo bolj pomembne v tej panogi. Tudi Slovenijo obravnavamo.

Rojena sem na Švedskem, vendar me pogovor o Sloveniji vsakič gane v srce, saj čutim, da so tam moje korenine in da je Slovenija zame nekaj posebnega!

Mednarodni turistični sejem v Göteborgu

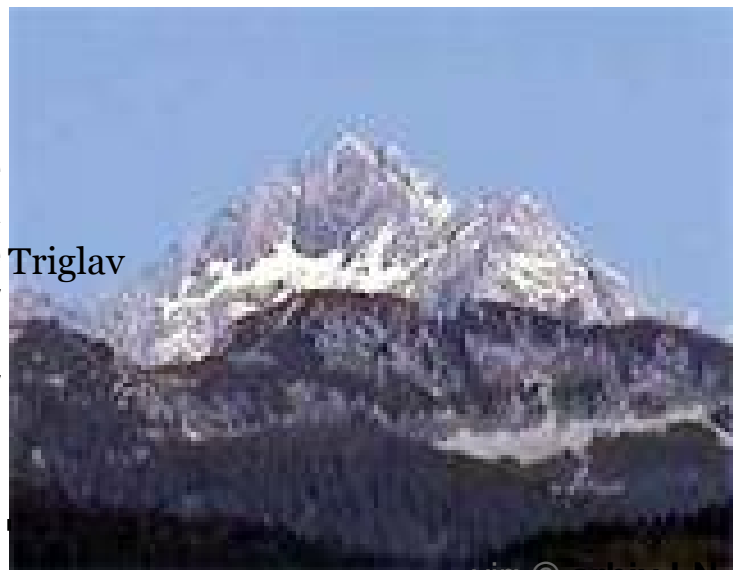
Letos od 20. do 23. marca je bil v Göteborgu mednarodni turistični sejem, kjer je bila soudeležena tudi Slovenija. V študijske namene in kot Slovendka na Švedskem sem si z zanimanjem želela ogledati razstavo Slovenije. Tu sem doživela razočaranje nad nevljudnostjo slovenskih predstavnikov, ki niso kazali nobenega zanimanja za svoje obiskovalce. Tudi moje sošolke so si želele ogledati razstavo države od koder izvira moj rod, pa so imele občutek, da so bile slovenskim predstavnikom na turistični razstavi čisto odveč

veniji od strani izvedencev na turističnem področju. Želela bi o tem govoriti z nekom, ki je v Sloveniji merodajen za turistična vprašanja. Škoda se mi zdi, da bi Slovenci zamudili svojo priložnost, kakršna se nudi na mednarodnem turističnem sejmu v Göteborgu, kjer bi lahko predstavili lepote naše dežele širokemu krogu ljudi, ki se za ta vprašanja zanimajo. Neprijazen sprejem slovenskih predstavnikov pa lahko naredi več škode kot koristi za več let vnaprej.

Ker se tudi jaz usposabljam na področju turizma, bi želela, da se Slovenija uvrsti med tiste turistične dežele, ki bodo očarale tuje turiste s prijaznostjo ljudi in z lepoto slovenske narave. Za vse to pa se bodo morali ljudje potruditi. Upam, da so slovenski predstavniki tokrat imeli le en slab dan in da se sicer trudijo, da bi na primeren način predstavili slovenski turizem Švedom. Predlagam, da poskušajo posnemati predstavnike drugih držav na mednarodnih turističnih razstavah, tistih, ki so s pravilnim postopanjem in prijaznim načinom že na tekočem. Škoda bi bilo zamuditi še eno takšno priložnost zaradi nesposobnih predstavnikov iz Slovenije, res škoda...

Suzana Macuh

LJUBLJANA - V okviru letošnjega Srečanja v moji deželi, ki ga že tradicionalno prireja Združenje Slovenske izseljenske matice v Ljubljani, se bodo vsi Slovenci, ki bodo zbrani v domovini, lahko povzpeli tudi na Triglav.

Pobudo za izseljenski pohod na Triglav je dal avstralski povratnik Peter Česnik.

"Verjetno je med nami veliko starejših izseljencev," si je rekel, "ki se od nekdaj želijo povzpeti na streho Slovenije, le da jim to ni bilo mogoče. Veliko je tudi mladih, ki so se rodili v Sloveniji in so odšli v rani mladosti ali pa so sploh rojeni v (novih domovinah) staršem, ki imajo korenine v deželi pod Triglavom."

(LN = Ljubljanske Novice)

-stina

Novice iz Göteborga

Že nekaj let nazaj z možem Karlom načrtujeva dopust jeseni, veliko se takrat dogaja v Mariboru in okolici.

Ves teden (23.9 -- 29.9) so se zvrstile razne rastave sadja, cvetja, zelenjave, kulinarične sposobnosti na Grajskem trgu, Trgu Svobode in na Mariborskem gradu. Kuhali so na prostem in bilo je veliko obiskovalcev, ki so lahko pokušali različna jedila. Na Mariborskem gradu so vsi pridelovalci žlahtne kapljice iz okolice Maribora imeli degustacijo vin. Prvič sem lahko poskusila Ledeno vino. Grozdje se pusti na trti, da zmrzne in mora se tudi prešati v mrazu in iz ene grozdove jagode ne priteče več mošta kot za eno glavico bucike. Vino je zelo sladko in skoraj gosto ter rumene barve. To izredno dobro kapljico prodajajo 3 dl buteljke za 8 000 tolarjev. Tisti teden se je končal s Turističnim praznikom, trgategv Stare trte na Lentu. Hiša, ob kateri ta trta raste, je bila zgrajena leta 1550, to je še star del Maribora ob Dravi. To je najstarejša trta v Evropi, stara 450 let.

Vrsta Stare trte je Modra kavčina ali Žametna črnina. Že od leta 1987 se za to trgategv zbere več tisoč Mariborčanov, povabljenih gostov in župan. Po starih štajerskih šegah in navadah,

trgategv opravijo brači iz Malečnika, ki se pripeljejo s konji na lojtrnem vozu. Zadnji teden trto tudi čuvajo pred tatovi, je pa tudi zaščiten z mrežo. Vsakoletna povprečna količina grozdja znaša od 35--50 kg (leto 1991 je bilo rekordno 67 kg) to je od 130--180 grozdov. Sladkorna stopnja je odvisna od letine in vremena, povprečno znaša od 15-17%. Praznično veselje trgategv se tradicionalno prenaša še v november, ko doseže svoj vrhunec ob Martinovem. Takrat se mošt Stare trte spremeni v vino, ki ga pozneje (skupaj z vini ostalih vinogradnikov) javno krstijo ob martinovanju na Trgu Svobode. Takrat številni ljubitelji vina skupaj praznujejo ob bogato obloženih mizah s kmečkimi dobrotami.

Vino Stare trte je rdeče barve, kakovostno in suho. Pridelovalna količina vina letno okrog 30 litrov se polni ročno v posebne 2,5 dl stekleničke (te so narejene po zamisli znanega slovenskega oblikovalca Kogoja), ki so opremljene z visečo etiketo, na kateri so zapisani podatki o vinu Stare trte. K vsaki steklenički je priložena listina z zaporedno številko, letnikom pridelave in mariborskim mestnim pečatom iz leta 1520. Vsako leto se napolni do 100 stekleničk, ki so na voljo ljubiteljem vin v mestni Vinoteki na Lentu.

Potomki (cepiči) Stare trte so tudi podarjeni visokim gostom, ki so obiskali Maribor in se tako nahaja trta na vseh štirih celinah sveta. Papež, prejšnji predsednik Amerike Clinton, na Japonskem, najstarejši olimpijec Leon Štukelj (sedaj že pokojni) je dobil cepič ob 100 rojstnem dnevu, tega je posadil na Kalvariji.

Odpraviva se tudi na trgatev v Ljutomer, kako lepo je slišati klopotec, ki vabijo v stare Gorice. Tu doživiva klepet z znanci in sorodniki, katere srečava le ob takšnih priložnostih. Zvečer sledi dobra večerja in še kakšna pesem. Tudi pečeni kostanji spadajo zraven mošta.

Še nekaj o društvenem delu!

Martinovanje v Astridsalen je poteklo ob dobri volji in večerji. Tudi za dobro kapljico je bilo poskrbljeno. Jože je s harmoniko in pesmijo pritegnil najbolj zadržane še na ples. Razšli smo se veseli in zadovoljni. Srečanja ob sredah (neparni tedni) se bodo nadaljevala do poletja. Imamo željo, da bi pokazali kaj delamo vsem, morda v Vadsteni?

Občni zbor 18. 1. 2003 je potekel v dobrem vzdušju. Upravni odbor je v celoti ostal skoraj nespremenjen, mladi so zraven, prav tako naš mladosten predsednik Jože; ti bodo pripomogli, da bo delo še v naprej dobro potekalo, seveda s pomočjo vseh članov.

Čim več nas bo prišlo, tem lažje bo delati, ker s tem pokažemo spoštovnje do teh, ki delajo, do truda, ki je vložen.

- Kulturni dan 8. 2. 2003 je bil v Astridsalen ob 18. uri.
- Pustna veselica 1. 3. 2003 je bila v prostorih Studiefämjandet na Falkgatan 7 ob 19. uri.

Igrali bodo **Vasovalci iz Novega mesta.**

Jesenski izlet v Ormož in okolico; ker bo potrebno naročiti avtobus in prenočišča, bi radi, da se zainteresirani javijo na naslov društva.

5. obletnico društva Slovenski dom smo praznovali obenem s pustno veselico.

O vsem spomladanskem delu bomo vsem članom poslali pisna obvestila. Novo leto prinaša novo delo, da obdržimo naš slovenski jezik, kulturo in običaje.

Pomagajmo drugi in tretji generaciji, da tega ne bodo pozabili.

Vsem skupaj lepe želje ob delu in zabavi.

Za Upravni odbor Slovenski dom

Marija Kolar

Slovenski Dom

Zahvala

Vzlic protestom, da bi v Göteborgu ustanovili še eno slovensko društvo, so člani, ki so tako hoteli, bili vstrajni in trdni. Veliko je bilo napisanega negativnega, toda to društvo »Slovenski dom« je letos marca praznovalo 5.obletnico. Branko Jenko je v svojem govoru omenil; »Sliši se malo čudno, da praznujete peto obletnico, poznamo se pa že čec 30 let, ravno zaradi dela v društvu, v katerem ste prej delali«.

5. obletnico, pustno veselico, vse smo strnili v eno praznovanje in v ta namen povabili v goste ansambel Vasovalci iz Slovenije. Po obeh himnah je predsednik Jože Zupančič pozdravil vse navzoče in s kratko vsebino opisal delo društva. Ob tej priliki so zapeli pevci Slovenskega doma tri pesmi in so se s tem tudi prvič predstavili. Slovenska Zveza je ob tej priložnosti predala priznanje in cvetlice društvu. Predsednika društev Simon Gregorčič iz Köpinga ter Ivan Cankar iz Halmstada—Alojz Macuh in Branko Jenko, sta

pripeljala seboj svoje člane. Obema hvala za darila in cvetje.

Najlepše maske so bile nagrajene, vsi otroci so dobili nekaj sladkega. Pozno v noč smo se veselili ob dobri glasbi, večerji in kapljici. V jutranjih urah smo se razšli dobre volje in z željo, da se kmalu spet srečamo. Bili smo veseli, da ste se dragi gostje, našega praznovanja udeležili v tako velikem številu.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila v imenu Upravnega odbora družinam, ki so prenočile muzikante, vsem ki ste pomagali v kuhinji (že v petek pri pripravi večerje za muzikante in njihove gostitelje), za šankom in pri pospravljanju. S tem ste dokazali, da se z dobro voljo in složnostjo da vse narediti, brez plačila.

Lepo poletje vam vošči

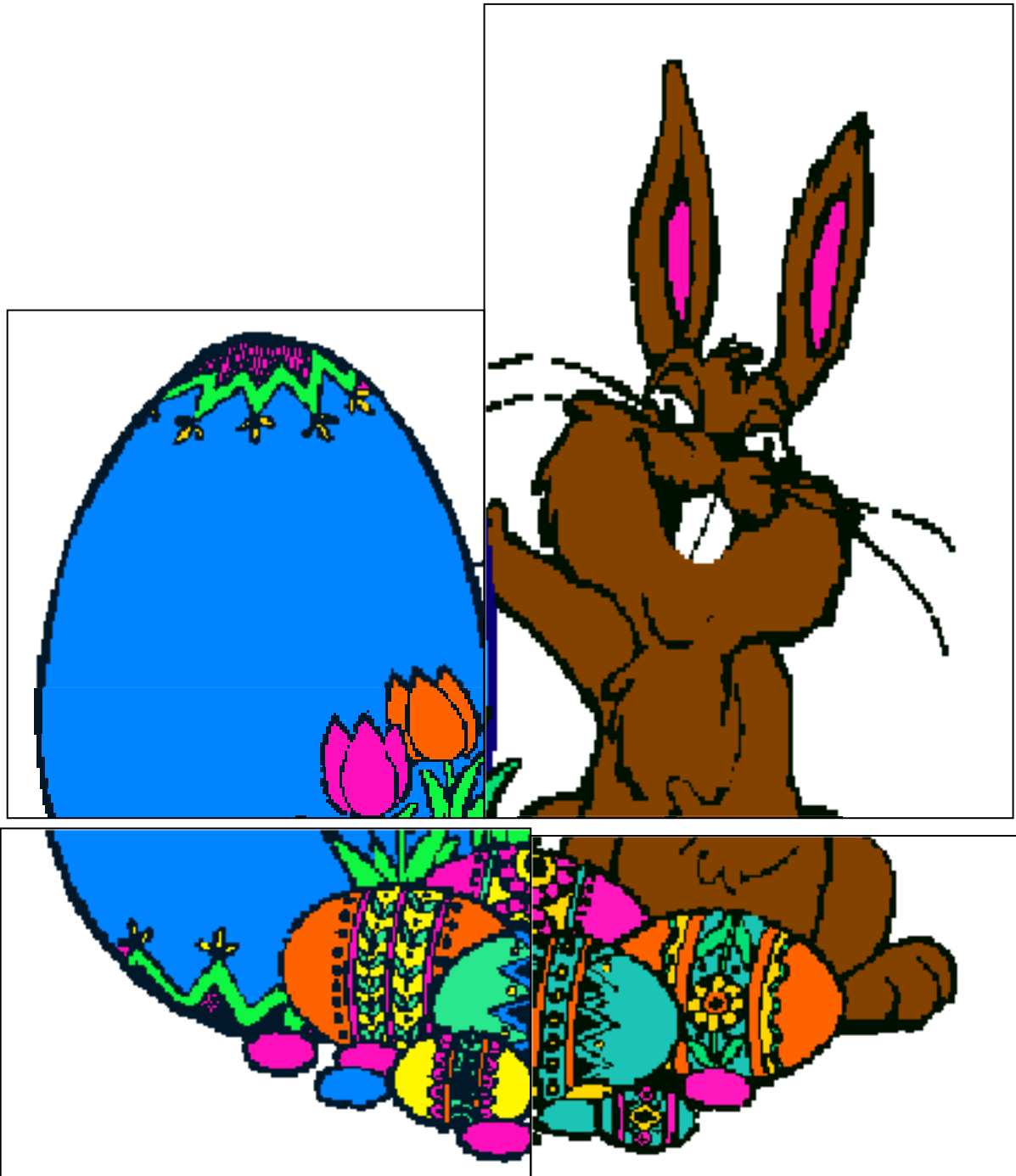
Marjana Ratajc

Vsem bralcem Informativnega GLASILA

želimo

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Uredništvo

GLAD PÅSK till alla Informationsbladets

läsare önskar redaktionen!

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO FRANCE PREŠEREN
Brahegatan 11, Box 5271 402 25 Göteborg, tel. 031-19 61

Ko stopiš v knjigo neke dežele, zalistaš v neznano zgodbo nove pokrajine, srečaš nove ljudi. Prisluhneš ritmu vetra, ki veje preko polj, prisluhneš studentem, ki žubore tisočeroletne pesmi. Razpre se pravljичna idila. Vstopiš in iščeš svoj mir. Minejo leta, rodi se misel, kako drugačen je veter, ki češe zlata polja v domovini in studenec, ki teče skozi domačo vas. Ugotoviš, kako nehote te je tuja pravljичna idila vsrkala vase.

VABILO

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO FRANCE PREŠEREN GÖTEBORG

Praznuje 30-letnico delovanja in vas pristrčno vabi na slavnostno prireditev v soboto 24. maja 2003 ob 17. uri v Göteborg (Medborgarhus, Gamlestad)

Poskrbeli bomo za praznični program, predvsem, da se boste lahko zabavali in zavrteli ob zvokih ansambla iz domovine. Pripravljamo veliko loterijo z bogatimi dobitki. Da bo razpoloženje domače, bomo postregli s pravo slovensko kuhinjo. Kako, to pa naj ostane presenečenje.

Vabljeni tudi vsi vaši prijatelji ob lepem jubileju Slovenskega društva "France Prešeren" v Göteborgu.

Göteborg,
Upravni odbor

03.03..21

Slovensko-švedsko društvo ORFEUM

V Landskroni bo letos 1. decembra minilo 35 let od kar je začelo delovati slovensko društvo, prvo na Švedskem. Ustanovljeno je bilo namreč leta 1964 pod imenom TRIGLAV.

Ves čas društvenega delovanja je bilo petje tisto, ki je člane zaposlovalo na raznih področjih in oblikah V 70.tih letih prejšnjega stoletja je deloval otroški zbor Valovi; v tem času je začel delovati tudi narodnozabavni orkester Lastovke, ki se je potem leta 1995 razformiral; na švedskih odrih se je dolga leta odlikoval mešani pevski zbor *Triglav* (nato nekaj časa ime *Lipa*) in leta 1999 *Orfeum*. Skozi ta tri in pol desetletja se je v pevskem zboru zvrstilo kar precejšnje število članov.

Prva generacija se je iz tega ali onega vzroka delno že umaknila, druga in tretja generacija sta še aktivni, v splošno zadovoljstvo pa se je prvotnemu sestavu pridružila tudi že četrta generacija mladih slovenskih potomcev. Vse to so naši bralci lahko spremljali v slovenskem tisku na Švedskem in v Sloveniji, v tisku, ki je namenjen Slovincem po svetu (Rodna gruda, Naša Luč, Izselski koledar in drugje).

Na fotografiji: Otroška sekcija slovenskega jezika in kulture. Od leve proti desni v ospredju: Charlie Solve, Linnea Karlin, Gabrijela Karlin, Lukas Karlin in Amanda Molin; v ozadju Rebecka Solve in Gusti B.

Projekti

Že nekaj let planirajo člani pevskega društva

svoje delo za naprej v obliki raznih glasbenih projektov. V okviru društva je bila izdana CD/kaseta sester Budja leta 1998 z naslovom SPOZNANJE. Nato so pred božičem leta 1999 izdali dve božični plošči – eno v Sloveniji s slovenskimi božičnimi in drugo na Švedskem s švedskimi božičnimi skladbami. Leta 2000 je sledila CD/kaseta z naslovom OTROCI ZEMLJE. Nato je leta 2001 bil dokončan projekt GLASBENI MOSTOVI (MUSIKBROAR) – ns videokaseto posnetih 10 skladb s predstavitvijo nekaterih slovenskih in švedskih krajevnih in kulturnih znamenitosti v obeh jezikih in sponzorirano od strani občin Landskrona na Švedskem in Ribnica v Sloveniji. Med drugim je za to delo vokalna skupina Sestre Budja za leto 2000 prejela kulturno štipendijo občine Landskrona. Leta 2002 je zbor Orfeum posnel 16 skladb za naslednjo CD/kaseto z naslovom AVE. To so vsebinsko nabožne pesmi, posvečene Materi božji.

Jeseni letos bodo ponovno izdali en CD/kaseto z nabožno vsebino, vendar na temo cerkvenih praznikov skozi vse leto. Projekti so seveda povezani tudi s stroški. Zboru Orfeum in vokalni skupini Sestre Budja, ki so vodilna moč pri projektih, pomagajo s sofinanciranjem razne ustanove na Švedskem in v Sloveniji, kakor tudi nekatere privatne osebe.

Slovenski pevski zbor **Orfeum**, Landskrona; Naslovna fotografija zgoščenke AVE

Foto: Olle Petersson

SLOVENSKO-ŠVEDSKO DRUŠTVO, HELSINGBORG

Umetnostna slikarka Darinka Berginc

Umetnostna slikarka Darinka Berginc je na Švedsko prišla iz severne Primorske. S slikarstvom se ukvarja že iz otroštva. Zadnja leta bolj intenzivno slika olje na platno. Njene slike so različne velikosti, dela tudi po naročilu, upodablja različne motive kot so na primer: cvetje, naravo, ptice in živali, portrete, tihožitja in drugo. **Darinka Berginc** je sodelovala že večkrat na likovnih kolonijah v Sloveniji. Prav tako je imela več razstav svojih del v Helsingborgu. Lansko leto pa je ob 40 letnici Slovenske katoliške misije podarila eno svojih likovnih del za tombolo. Prav tako je tam

razstavljala več svojih del, ki so jih navzoči občudovali in se zanimali za njena dela. Če koga zaradi ogleda ali nakupa zanimajo njena olja na platno, lahko pokliče po telefonu slovenskega sruštva v mestu Helsingborg in potem vpraša za Darinko Berginc in njeno umetniško ustvarjanje.

(Članek je povzet iz domače strani Slovenske katoliške misije na Švedskem.) Na fotografiji: Darinka Berginc z možem Darkotom in sinom Andreasom ter Budjevo mamiko Angelo. Mož Darko je dolgoletni član UO v slovensko-švedskem društvu, Helsingborg.

Foto in tekst: A. Budja

Spoštovane rojakinje in rojaki!

Sv. Brigita je zapisala v svojem življenjskem vodilu takole: »Gospod, pokaži mi svojo pot in me naredi voljno hoditi po njej«.

Letos Švedska in z njo vsa Evropa praznuje **700 letnico rojstva Sv. Brigite Švedske**, katere relikvije (sveti ostanki) počivajo v Vadsteni. Tam bo letošnja **osrednja slovesnost njej na čast v nedeljo 1. junija 2003**. Protestanti in katoličani se bomo srečali v Vadsteni in bomo skupaj praznovali častitljivi jubilej rojstva te močne in izredne žene kraljevine Švedske. Sv. Brigita pa je bila pred nekaj leti imenovana tudi za zavetnico Evrope, kar ji daje še večji pomen.

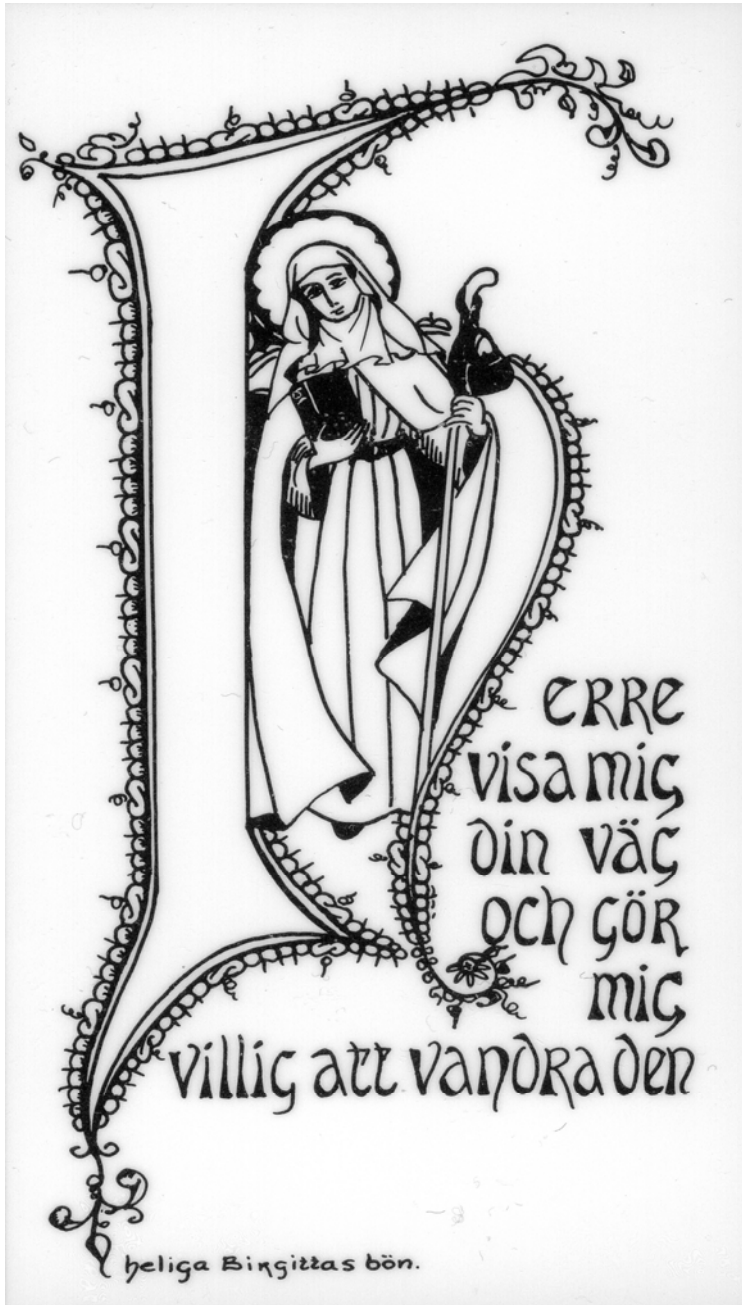
Slovenci, kakor vse narodne skupnosti smo povabljeni, da se udeležimo v čimvečjem številu te slovesnosti že 1. junija letos, skupaj z vašimi farani, kjer se udeležujete sv. maš. O poteku slovesnosti bomo zvedeli prav gotovo iz medijev. Storimo vse, da si v Vadsteni po priprošnji Sv. Brigite izprosimo vsega potrebnega Božjega blagoslova ter varstva in potrebnega zdravja, kakor tudi miru v naših srcih, da bomo obstali mi in naši naslednji rodovi tukaj na Švedskem.

Slovensko 30. romanje za Binkošti v Vadsteno in slovensko srečanje prav tam **bo v nedeljo 8. junija 2003 z začetkom sv. maše ob 12. uri**. Slovesnost bo vodil papeški nuncij nadškof dr. Ivan Jurkovič. Zraven bova somaševala: msgr. Janez Pucelj, naš delegat in vaš dušni pastir Zvone Podvinski.

Med nas pridejo gostje tudi iz Slovenije, ki bodo poskrbeli za veselo razpoloženje pri sestrah in v dvorani. Goste bo pripeljal na Švedsko predsednik ID Slovenija v svetu Boštjan Kocmur. Prav njemu smo rojaki na Švedskem dolžni eno veliko zahvalo, ker si že leta prizadeva za pomoč našim srečanjem v Vadsteni. Prav tako nas bodo obiskali predstavniki slovenske države, to je naša ambasadorka gospa Darja Bavdaž Kuret s sodelavkami iz Stockholma. Poleg njih pa pričakujem, da se udeležijo tega srečanja tudi predstavniki UO Slovenske zveze na Švedskem, kakor posameznih slovenskih društev.

Slovenska srečanja za Binkošti v Vadsteni so namenjena vsem rojakinjam in rojakom na Švedskem, zato od blizu in daleč, vse generacije Slovencev na Švedskem in vsi vaši zakonski partnerji dobrodošli 8. junija 2003 v Vadsteno. Ob 12. uri bo slovesno bogoslužje v cerkvi pri sestrah Sv. Brigite, nato bo

procesija v Blå kyrka. Od tam pa se bomo, po litanijah Matere Božje in blagoslovu ter po ogledu te mogočne cerkve in po priporočilu k Sv. Brigiti, vrnili k sestram na dvorišče, kjer nas bodo postregle in kjer se bomo malo skupaj srečali, se poveselili

in bomo nato odšli v dvorano, kot nekaj zadnjih let in bomo tam nadaljevali s srečanjem in veselim rajanjem. Za muziko, za

jedačo in pijačo bo poskrbljeno. Le v žep dajmo potrebni denar za vstopnino, kakor tudi za večerjo in pijačo, da ne bo žeje in lakote.

Letošnje 30. slovensko romanje v Vadsteno in slovensko srečanje pri Sv. Brigiti ima še posebni pomen. Kot vaš duhovnik se želim, skupaj z vami romarji, zahvaliti za vso vašo 30 letno zvestobo Vadsteni, Sv. Brigiti in s tem tudi slovenstvu, ki se je prav tam krepilo in ohranjalo vse do današnjih dni. Potrudimo se tudi v prihodnje, da se boste v Vadsteni srečevali z vse Švedske, vse generacije Slovencev in z vami vsi vaši, ki so morda druge narodnosti ali vere, vendar pa odprti za vse kar je dobro in lepo, za vse kar je krščansko in slovensko.

Vsa slovenska društva vabljeni v Vadsteno. Potrudite se organizirati prevoz, da bodo naši rojaki mogli porovati v Vadsteno, se tam srečati, tam utrditi svojo pripadnost slovenstvu, kakor tudi katoliškim vrednotam.

Dobrodošli in že v naprej hvala za vaš obisk

Vadstene!

Vaš Zvone Podvinski, rektor Slovenske katoliške misije na Švedskem

EVROPSKA SKUPNOST IN NATO

Referenduma, 23. marca 2003 se je udeležilo 60,31* odstotkov volivcev, **89,61*** odstotkov se jih je odločilo za **vstop**,

zato bo Slovenija 16. aprila 2003 v Atenah podpisala Pristopno pogodbo in

1. maja 2004 postala članica EU.

31. marec **RVK PREŠTELA TUDI REFERENDUMSKE GLASOVNICE IZ TUJINE**

Po nedeljskih referendumih o vstopu Slovenije v Evropsko unijo in zvezo NATO je Republiška volilna komisija (RVK) preštelala tudi glasovnice, ki jih je do petka opoldne prejela po pošti iz tujine. V tujini je bilo tako na obeh referendumih - po pošti in na 35 diplomatsko-konzularnih predstavništvih - oddanih 2275 glasovnic, in sicer je za vstop v EU glasovalo 97,53 odstotka, za vstop v NATO pa 76,71 odstotka volivcev. Uradne izide obeh referendumov bo RVK razglasila v torek, 1. aprila; kot je poudarila že v ponedeljek ob razglasitvi delnih uradnih izidov, pa te glasovnice ne bodo mogle spremeniti referendumskih izidov. (STA)

Evrofon -Vaša vprašanja in mnenja so pomembna! evrofon 080 2002 Na brezplačni telefonski številki lahko zastavite vaša vprašanja ali naročite publikacije in gradiva v zvezi z vključevanjem Slovenije v EU vsak delavnik od 9. do 19. ure. Če na vprašanje ne znamo odgovoriti takoj, ga posredujemo pristojnim ministrstvom oz. službam, odgovor pa dobite okvirno v desetih dneh. evrofon@gov.si

Če raje kliknete miško kot dvignete slušalko, lahko vaša vprašanja o procesu slovenskega vključevanja v EU zastavite tudi po elektronski pošti. **evronabiralnik Urad vlade za informiranje Slovenska 29 1000 Ljubljana**

Ali morda raje pišete? Vaša vprašanja naslovite na evronabiralnik. Odgovor bomo poslali na vaš naslov. Pričakujemo

tudi vaša mnenja glede slovenskega vključevanja v EU.

evropomočnik Poiščite sami odgovore na vaša vprašanja! Evropomočnik je baza vprašanj in odgovorov, ki je nastala na podlagi zastavljenih vprašanj na evrofon in jo nenehno dopolnjujemo. Danes vsebuje 700 odgovorov, ki so jih pripravili strokovnjaki ministrstev in vladnih služb.

Konvencija o prihodnosti EU

28. februarja se je v Bruslju začela Evropska konvencija o prihodnjem razvoju EU. Člani Konvencije naj bi z delom končali v enem letu. Sklepní dokument, ki ga bodo oblikovali, bo služil kot izhodišče za razpravo na naslednji medvladni konferenci. Na Konvenciji s svojimi predstavniki (dr. Rupel, Kacin, Peterle) sodeluje tudi Slovenija.

1. **Kaj je Konvencija?** Konvencija je posebno telo, ki so ga predsedniki vlad in držav članic EU ustanovili z [Laekensko deklaracijo](#) decembra 2001. Njen osnovni cilj je priprava predlogov institucionalne preнове Evropske unije. Le-ta je še posebej potrebna zaradi napovedane širitve leta 2004, ko naj bi Unija dobila do deset novih članic. [več](#)

Po pogodbi iz Nice bo imela:

komisarja v Evropski komisiji (eden za vsako članico)

4 glasove v Svetu EU od skupno 321

7 poslancev v Evropskem parlamentu od skupno 732

sodnika na Evropskem sodišču

člana na Računskem sodišču

7 predstavnikov civilne družbe v Ekonomsko-socialnem odboru

7 predstavnikov pokrajinskih ali lokalnih oblasti v Odboru regij
VIR: IT, 2003

Pa še malo slovničnih vozlov
v kontrastivni obliki

BESEDNE VRSTE

Vsaka beseda v slovenskem jeziku spada
k eni od devetih besednih vrst:

SAMOSTALNIKI

en časopis, ena miza, dve besedi
tri hiše, ta hiša

GLAGOLI

poslušati, slišati, govoriti, pisati
poslušam -, poslušal (je),

ZAIMKI

jaz, ona, on, to, ta
nekdo, nikdo, vsi, mi, vi

PRIDEVNIKI

drag, poceni, zelen, zeleni
težek, fin, grdo, polno, grd, poln

PRISLOVI

tedaj, tu, zdaj, semkaj, tam, tja
gor, gori, domov, doma,

ŠTEVNIKI

en, dva, deset, sto, tisoč
prvi, drugi, deseti

VEZNIKI

in, toda, ali, zato, da

MEDMETI

Hej! Dober dan! Adijo!
Fuj! Oj! Hoj! Pozdravljen!

V vseh govornih jezikih sveta imamo
posebne vrste besed in ob njih
določena pravila za lažje medsebojno
sporazumevanje. Tem pravilom
rečemo **SLOVNICA**.

Här är några grammatiska
knutar kontrastivt:

ORDKLASSER

Varje ord i det svenska språket tillhör en
av de nio ordklasserna:

SUBSTANTIV

en tidning, ett bord, två ord
tre hus, detta huset

VERB

lyssna, höra, tala, skriva
lyssnar, lyssnade, lyssnat

PRONOMEN

jag, hon, han, den, det
någon, ingen, alla, vi, ni

ADJEKTIV

dyr, billig, grön, gröna svår, fin,
fult, fullt, ful, full

ADVERB

då, här, nu, hit, där, dit
upp, uppe, hem, hemma,

RÄKNEORD

ett, två, tio, hundra, ettusen
första, andra, tionde,

KONJUNKTION

och, men, eller, därför, att

INTERJEKTION

Hej! Goddag! Adjö!
Fy! Aj! Hoj! Hejsan!

I världens alla talande språk har vi
bestämda ordklasser och till dessa hör
särskilda regler för att underlätta
kommunikationen människor emellan.
Dessa regler kallar vi **GRAMMATIK**.

Eden od piknikov v slovenskem društvu v Landskroni; Fric Prevolnik in Stanko Tkavec harmonizirata, v ozadju Katica, Jelka in Ivanka (1996) Ljubica Brglez, Slavko Dolničar, Ivanka Turk, Jelka Karlin, Ana Borko in Ronni Berg, 1996

- Sestre Perko in Tomi Vitanc, 30-letnica slovenskega društva v Landskroni, 15. srečanje Slovencev, leta 1998
- Štefan Matičič, Milena Černec, Ana Matičič, z vnuki ter Justin Hvala ob snemanju videospotov GLASBENI MOSTOVI s sestrami Budja, Landskrona 2000
- Ansambel Vikis, Landskrona, 1998

Vadstena, 2003, Eminentni gostje: veleposlanica slov. ambasade ga. Darja Bavdaž Kuret, državni poslanec g. Franci Pukšič, pomožni škof g. Stres, Msgn. Janez Pucelj, rektor slovenske kat. misije na Švedskem g. Zvone Podvinski in drugi.

Foto: *Bencek / Budja*

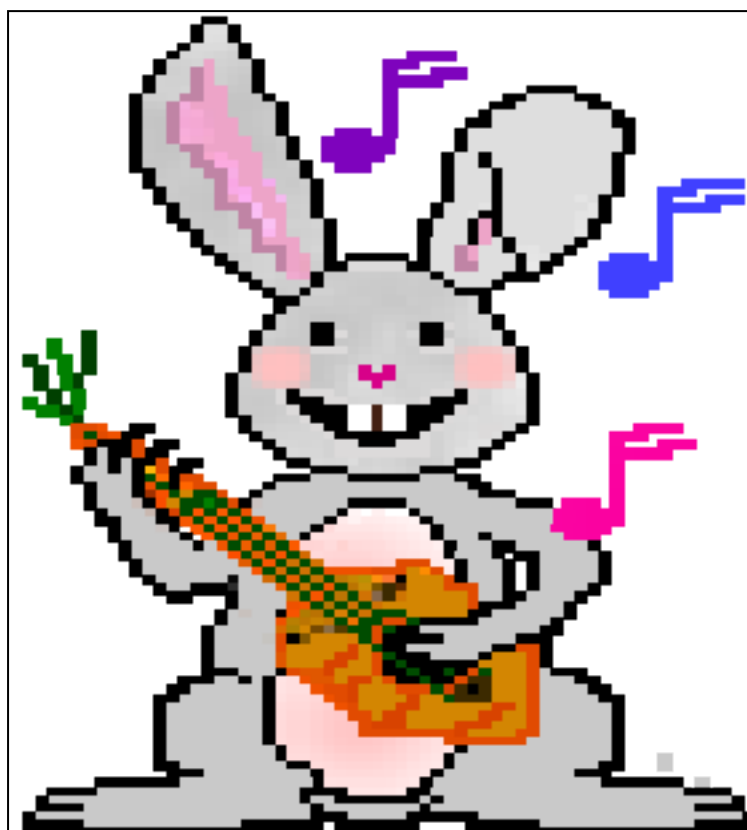

***Dragi rojaki, spoštovani bralci Informativnega GLASILA
Slovenske zveze na Švedskem!***

**V rokah držite novo, poskusno obliko Informativnega
GLASILA, s katerim poskuša uredništvo zamašiti prazno vrzel
slovenskih medijev na Švedskem.**

**Glede vsebine in oblike prosimo za vaše mnenje, tako da bomo
lahko oboje izboljšali in na ta način ustregli čimvečjemu krogu
bralcev.**

Prispevek: Dominika Kostanjevec

**Prosimo tudi za vaše
prispevke v sliki in
besedi. Vse to nam
pošljite na naslov
uredništva do 1.
septembra 2003.
Fotografije vračamo,
če nam skupaj z njimi
pošljete tudi vaš
naslov.**

**Prilagamo dva
zanimiva elektronska
naslova, kjer lahko
najdete razne
podatke in kjer lahko
tudi sami prispevate
s svojim mnenjem:**

lipovlist@omnibus.se

www.algonet.se/^svenslov

<<<<<<>>>>>>

Nasvidenje jeseni!

UREDNIŠTVO

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordförande: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekreterare: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR

Box 4009

300 04 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 18

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOVENSKO/ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Marija Turnšek, 031-87 40 58

SKD PLANIKA

V:a Hindbyv 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefanija Berg, 0418-102 13

SLOV. DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Benček-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Robert Karlin, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSLAN. KRALJEV. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk/Tryckeri:Tryckhuset:COMAR-PRINT AB, Landskrona

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Jesen/Hösten 2003

Št./Nr 4 Letnik/Årgång 2

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

*I n f o r m a t i v n o
G L A S I L O*

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 3 Letnik / Årgång 2

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsfoto: Doma pri Stoparjevih; Ciril praznuje "abrahama".

Foto: Karlo Pesjak

Ozadje/Bakgrund: WEB, 2008

VSEBINA		INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Kulturni koledar	6	Kulturkalender
Vaša pisma	7	Era brev
Zanimivosti iz Slovenije	9	Aktuellt från Slovenien
Reportaže	16	Reportage
Mladi mostovi	19	Unga broar
Novice iz društev	22	Föreningsnytt
Poučno	37	Lärorikt
Naša cerkev	42	Vår kyrka
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja

Blagajničar in tehnični urednik—Kassör och teknisk redaktör: Pavel Udir

Člana redakcije – Redaktionsmedlemmar: Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva:

Avguština Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@pop.landskrona.se

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 10. novembra 2003

Vi behöver era bidrag till Informationsbladet senast den 10 november 2003

»Ena sama slika nam lahko pove več kot sto besed«, tako so rekli že pred nami in tako pravimo še danes. Tudi pri ustvarjanju in urejanju pričujočega Informativnega GLASILA smo upoštevali to geslo. Povabili smo vas, da sodelujete z vašimi foto-arhivi in vas k temu še vabimo. Velika in nepopravljiva škoda bi bila, če bi vaše fotografije, ki vas vežajo na stare spomine, zbledele v vaših predalih! Privoščite tudi ostalim rojakom na Švedskem, da uživajo ob pogledu na to, kar se je dogajalo v vaši in naši preteklosti. Ne smemo podcenjevati informativne teže našega medija; Informativno GLASILO pošiljamo namreč tudi na nekatere važnejše institucije v Sloveniji in na Švedskem (med drugimi - Narodna univerzitetna knjižnica, Inštitut za izseljenstvo, razna ministrstva in na Švedskem Kungliga biblioteket, Migrationsverket ter številne lokalne knjižnice) , zato ima krog bralcev lahko nepredvidene razsežnosti. Z leti postaja slovenska pisana beseda za marsikoga vse bolj okorna, tudi v švedskem jeziku ostajajo in nastajajo problemi pri pisnem izražanju, saj smo se zaradi različnih vzrokov manj ali več oddaljili aktivnemu življenju v švedski družbi (starost, bolezen, upokojitev itd.). Tudi zato so naše stare fotografije velikega pomena za potrditev in ohranjanje lastne identitete; če se bomo preveč potegnili vase, je kakor da nas nikoli ni bilo.

Pri urejevanju prejšnje številke Informativnega GLASILA (3) sta zraven uredništva sodelovala še Zvonko Bencek in Danni Stražar (Danni je rojena sicer v Södertelju, živeča pa v Sloveniji, a se je začasno mudila v Landskroni), predvsem pri distribuciji, ki vzame tudi dobršen del moči, da bi bila pravočasno opravljena. Prosimo vas, da nam sporočate spremembe naslovov in druge spremembe na naslov uredništva. Zavedamo se, da nič ni tako dobro, da bi ne moglo biti bolje, zato se trudimo za boljšo kvaliteto našega skupnega Informativnega GLASILA, kolikor je pač v naših močeh. Pomagajte nam pri tem! Pišite nam!

Inledningsord

»En enda bild kan säga oss mer än hundra ord», detta sa man redan långt före oss och så säger man än idag. Även vid sammanställningen av detta INFORMATIONSBLAD har vi tänkt på det viset. Vi har inbjudit er till samarbete med foton ur egna arkiv och vi upprepar inbjudan. Det skulle bli mycket synd om dessa fotografier, som förbinder er och oss med gången tid, skulle blekna bort i era byrååldor och gå förlorade för omvärlden! Vi vill att ni unnar även oss andra som bor i Sverige att få dela med er och njuta av att få se vissa glimtar ur gången tid. Vi får inte underskatta det informativa budskapet som vårt medium för fram; INFORMATIONSBLADET skickas nämligen till många viktiga institutioner och andra ställen, både i Sverige och i Slovenien (bland andra - Statsarkivet, olika departement, bibliotek samt till Kungliga biblioteket i Sverige), därför kan läsekretsen få en oanande stor omkrets. Med åren blir vårt slovenska skriftspråk alltmera trögt och svårhanterligt, och även på svenska har vi vissa svårigheter med att uttrycka oss skriftligt, eftersom vi av olika skäl mer eller mindre har brutit kontakter med det svenska samhället (ålder, sjukdom, pension m m). Även därför är våra gamla fotn av stor betydelse; de hjälper oss att bekräfta och bevara vår egen identitet. Drar vi oss tillbaka för mycket, blir det som om vi aldrig har funnits.

Vid INFORMATIONSBLADETS förra nummer (3) har medarbetare utöver redaktörer varit Zvonko Bencek och Danni Stražar (Danni är född i Södertälje, bor i Slovenien, och vistades just då i Landskrona); de hjälpte bland annat med distributionen, som också är krävande för att genomföras i tid. Vi ber er snarast meddela ev adressändringar och annat till redaktionens adress. Vi vet att ingenting är så bra, så det inte skulle kunna bli bättre, därför strävar vi efter att förbättra kvalitén på vårt gemensamma INFORMATIONSBLAD, så mycket som vi bara kan. Hjälp oss med detta! Skriv till oss!

Augustina Budja

Predsednik ima besedo

Pred vami je četrta številka Informativnega GLASILA. Iz cele Švedske smo dobili pohvalne kritike na novo vsebino in obliko, še posebej pa so bili člani pohvalni za glasilo v manjšem formatu. Tudi iz Slovenije smo dobili pohvalno kritiko, Ljubljanske novice so objavile pozitiven članek v svojem časopisu "Informationsbladet že na voljo" in bodo v bodoče spremljali

dogajanja v slovenskih društvih na Švedskem preko Informativnega glasila Slovenske zveze. (Če želite čitati Ljubljanske novice, poiščite na internetu www.ljnovice.com). Glavna in odgovorna urednica Avgušтина Budja je lahko vesela in ponosna, saj smo izdali glasilo v novem manjšem formatu prav zato, ker si je ona to tako odločno želela. V začetku sem sumil in mislil, da tega ne bo zmogla v tako kratkem času, saj je delala z novim programom na novem formatu. Toda glavni urednici je vse to uspelo, jaz in še nekateri pa smo jo zasipali s slikami in nekaj teksta. Še imamo nekaj šibkih točk v glasilu, toda s časoma bomo tudi to popravili. Potrebujemo pa tudi vašo pomoč, da nam pišete in pošiljate svoje prispevke. Čas je, da se tudi drugi prebudite, saj ste menda že opazili, da slovenska pisana beseda še obstaja na Švedskem.

V juliju je bilo v Ljubljani tretje Vseslovensko srečanje. Nas na Švedskem je doletela ta čast, da so nas v parlamentu zastopale in s pesmijo tudi nastopale znane sestre Budja iz društva Orfeum v Landskroni.

V oktobru praznuje ansambel Vikis 30-obljetnico ustanovitve in jo bodo proslavljali v Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu. To so vse lepi dogodki in jubileji, ki jih praznujemo na Švedskem. Z Vikisom in sestrami Budja vemo, da slovenska pesem in melodija še dolgo ne bo zamrla v Skandinaviji. Naj vas Bog poživi, prijatelji!

DRŽAVNI ZAVOD ZA INTEGRACIJO Prijetna novica tudi iz tega zavoda, ki nas dostikrat trdo pesti. Končno so tudi naša protestna pisma in predlogi dobili nekaj priznanja. Na zadnjem sestanku v Stockholmu je prišlo do pisanega predloga s strani Zavoda za integracijo, da nas bodo po novem vzdignili iz Balkanske skupine priseljencev in dali v novo skupino prikjučenih članic EU. Hvalabogu, da je prišlo do tega, saj se že dolgo časa borimo za to. Kaj več novic o temu bomo dobili na naslednjem sestanku, ki bo v septembru ali oktobru v Stockholmu.

PROJEKTI Ker nam pri Slovenski zvezi primankuje denarja moramo neprestano iskati ekonomsko pomoč v Sloveniji na raznih ministrstvih. Pošiljati moramo zelo obsežne pismene prošnje, ki morajo imeti opis in izvedbo projekta, ekonomsko podlago za projekt in partnerstvo pri projektu. Če dobimo denar (dobimo veliko manj, kot ga potrebujemo) potem moramo po izvedbi projekta poslati ekonomsko

poročilo z vsemi potrjenimi stroški, ki smo jih imeli in oceno projekta, kako nam je uspel. Če se tega ne držimo, smo primorani dobljeni denar vrniti.

INFORMATIVNO GLASILO Tiskarske stroške, ki jih imamo z Informativnim glasilom nam delno krijejo sponzorji iz Slovenije in Urad RS za Slovence v zamejstvu in na tujem ter Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Državni zavod za integracijo nam ne more dati denarja za izdajanje glasila Zveze.

DELO Z MLADINO Prav tako smo za delo z mladino dobili iz Slovenije nekaj denarja za mladinski projekt, da bi s tem povrnili slovensko mladino med nas v društva, kajti mladi nas bodo v bližnji bodočnosti nasledili pri krmilu skovenskih društev.

SREČANJE STAREJŠIH SLOVENCEV Tudi za Srečanje starejših Slovencev, ki je bilo zdaj v avgustu so nam iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dali manjšo vsoto denarja za organizacijo le tega.

EKONOMIJA SLOVENSKE ZVEZE Iz enega slovenskega društva na jugu Švedske me je poklical

odbornik in me vprašal, koliko denarja imamo v Slovenski zvezi in zakaj ga ne bi razdelili društvom?

Slovenska zveza je v zadnjih treh letih izgubila več kot polovico (52%) denarne pomoči iz Državnega zavoda za integracijo iz že znanih razlogov. Obenem so nam odbili posebno denarno pomoč za aktivnosti v lokalnih slovenskih društvih (okoli 40.000 kr), ki smo jih prej delili društvom, zato smo dobili od Zavoda grajo, da moramo to takoj ukiniti in so nam potem ta sredstva tudi odvzeli.

Denarna sredstva, ki jih dobimo iz Zavoda za integracijo potrebujemo (še premalo jih je) za stroške občnega zbora spomladi, za jesenski sestanek predstavnikov slovenskih društev in za administracijo Slovenske zveze. Precej denarja porabimo tudi za razne aktivnosti v Slovenski zvezi, kjer so tudi slovenska društva prisotna. V letu 2002 smo imeli posebno kontrolo glede tega, če imamo res 1000 članov in če smo res porabili denar za tiste stvari, ki so bile predpisane. Končen odgovor članom Slovenske zveze: Kontrolorji Državnega zavoda za integracijo niso našli nobene napake pri ekonomskem delovanju Slovenske zveze na Švedskem.

NOVA KNJIGA - NOVA KNJIGA Izšla je nova knjiga avtorice Avguštine Budja: SLOVENSKO-ŠVEDSKI VODIČ oziroma SVENSK-SLOVENSK ORDGUIDE, ki obsega 112 strani. Zelo dragocena knjiga za vaše otroke, za partnerje švedskega porekla in za vaše švedske pa tudi slovenske prijatelje. Uporabna je za Slovence pri pogovoru s Švedi ter za Švede pri pogovoru s Slovenci. Naročite jo pri Avguštini Budja na naslovu uredništva Informativnega GLASILA.

DELO V SLOVENSkih DRUŠTVIH Jesensko delo je spet steklo po slovenskih društvih. Prosimo, da objavljate v tem glasilu spored vaših prireditev in veselje po društvih. In na kraju, dragi prijatelji; sosednja društva obiskujte se med sabo, to se vam bo v prihodnosti dobro obrestovalo. Pa nikar pri tem ne pozabite na našo mladino in na naše starejše rojake. Srečno!

Ciril M. Stopar, predsednik

STOCKHOLM

Iz Stockholma se nam oglašaja g. Jože Stražar z naslednjo novico: Posiljam krajsi tekst o pripravljanju razstave v Stockholmu.

Slovenska grafika v (Gamla Stan) starem mestu v Stockholmu.**V galeriji "DONOSO" Svartmangatan 27 v Stockholmu bo od 10/okt.- 26/okt.- 03 na ogled****GRAFIKA SLOVENSКИH UMETNIКOV.****Švedsko-Slovensko Prijateljsko društvo v (sofinanciranju) sodelovanju s Slovenskim Veleposlaništvom v Stockholmu organizira grafično razstavo.****Slovenska grafika z Ljubljansko grafično šolo, Akademijo za likovno umnost in Moderna galerija z mednarodnim grafičnim bienalom v Ljubljani ima vodilno mesto v svetovni grafiki. Grafika kot individualna likovna zvrst daje umetnikom svobodno ustvarjalno moč in se tako s prevladajočimi trendi sodobne umetnosti uveljavlja sloves svetovne grafike. Slovenski grafiki se pogosto predstavljajo doma kot v tujini na mednarodnih razstavah in prejemaajo številna visoka priznanja in nagrade.****Prisrcen pozdrav vsem****Jože Stražar**14. september 2003

- ***PLEBISCIT*** Pred nami je plebiscit, kjer bomo 14. septembra s svojim glasovanjem soodločali **ZA** ali **PROTI** pristopu Kraljevine Švedske k monitarni uniji – to je - ali naj Švedska zamenja svojo lastno valuto švedsko krono za skupno valuto euro ali ne. Naša demokratična pravica in dolžnost je, da gremo na volišče in izrazimo svojo voljo.
- ***FOLKOMRÖSTNING*** Sverige står inför en folkomröstning den 14 september. Då ska vi med våra röster lägga vår stämna **JA** eller **NEJ** angående anslutning till den monetära europeiska unionen (EMU), d.v.s., om vi ska behålla den svenska kronan eller byta ut den mot euron. Vår demokratiska rättighet och skyldighet är, att vi går till vallokalerna och röstar efter vår övertygelse.
- **18. oktobra: Slavnostni koncert in proslava 30- obletnice ansambla Vikis v Jämshögs Medborgarhus. Obenem bo tudi Vinska trgatev, začetek ob 20.00 uri. Vabljeni tudi sosednja društva. (Slovenija, Olofström)**
- **20. decembra: Praznovanje sv. Miklavža in božičnih praznikov. (Slovenija, Olofström)**
- **13. december –Lucija, Miklavž in božiček. Orfeum, Landskrona**
- **30. novembra: Sv. maša v slovenskem jeziku, ob 11.00 uri v Olofströmu, ob 16.30 uri v Nybro (Slovenija, Olofström)**

Pismo iz Slovenije

Tokrat ne bom pisala o vremenskih znakih, ker so vsaj trenutno tu isti kot na Švedskem, ampak bom kar prešla na novice iz Slovenije.

No, kaj posebnega se tukaj ne dogaja. Zdi se, kot bi nastalo zatišje pred viharjem. Zanimivo pa je opazovati, kako se Slovenija loteva reševanja problemov, ki jih je Švedska že zdavnaj rešila.

Na primer: Delovni čas trgovin ob nedeljah.

Sindikati prodajalcev je odločno proti odprtju ob nedeljah, lastniki trgovin in večina prebivalstva pa za, seveda. Sindikat je že ugotovil, da se ne bo več mogel dolgo upirati »ljudski volji«, zato pritiska na delodajalce, da bi povišali plačilo nadurnega dela in pri tem grozijo z referendumom. Da, v Sloveniji je res inflacija referendumov, kar se mi zdi čista poptota časa in denarja državljanov. Upam, da sindikatu ne bo uspelo zbrati dovolj podpisov za izvedbo tega referenduma; ne ve se pa nikoli.

Sicer pa se je tu konzumiranje razvilo in razmahnilo, da se človek sprašuje, ali res imajo ljudje denar, da lahko pokupijo vse, kar jim trgovine nudijo. Okrog Ljubljane se je zadnja leta pojavil cel venec trgovskih središč, v katerih si konkurirajo predvsem avstrijske in nemške firme SPAR, OBI, Bauhaus, Baumax, Rutar, itd. Bolj ali manj uspešno se jim zoperstavljajo domači Mercator, Merkur, Lesnina, Tuš, in druge. Slovenska družba počasi odkriva tudi negativne pojave kot so pedofilija, prostitucija, pornografija in nasilje v družini. Zdi se, kot bi se ljudje prebudili iz prijetnega spanja v moreče jutro; ne vedo, kako bi reagirali, ali bi bili za ali proti. Enako se obnašajo tudi politiki, ki bi vendarle morali imeti nekaj več pojma o problemih in takoj sprejeti ustrezne zakonske rešitve.

No, ja. Politiki so povsod enaki.

V zadnjem pismu iz Slovenije sem na kratko opisala, kako je z obdavčevanjem pokojnin tistih upokoencev, ki so se izselili iz Švedske v Slovenijo. Ker je bilo napisano malce nejasno, bom poskušala tokrat razložiti bolj jasno.

Kdor dobiva švedsko pokojnino in živi v Sloveniji, mu že švedska davčna uprava odbije (po novem) 20 % davka, zato mu ni treba davka še enkrat plačevati v Sloveniji. Tako je sklenjeno v konvenciji med Švedsko in Slovenijo. Vendar mora vseeno prijaviti svoje dohodke na davčno upravo v občini v Sloveniji, kjer živi, kajti če tega ne naredi, ga čaka denarna kazen. Davčna lestvica, ki je bila objavljena v prejšnjem Pismu, velja za slovenske davkoplačevalce in je bila objavljena bolj kot zanimivost.

Na vprašanje enega od bralcev, ali lahko Slovenec, ki ima samo švedsko državljanstvo, odpre bančni račun v banki v Sloveniji, sem na Novi Ljubljanski Banki dobila naslednje pojasnilo:

Tuji državljan lahko odpre bančni račun v katerikoli banki v Sloveniji, če ima bivalno vizo, davčno številko, ki jo dobi na davčnem uradu, in osebni dokument, kar je lahko potni list. Torej ne pomaga dejstvo, da je nekdo slovenskega porekla, a je brez slovenskega državljanstva.

Na koncu moram pohvaliti tvorce Informativnega glasila za prijetno obliko časopisa. V poročilu občnega zbora Slovenske zveze pa sem pogrešala obvestilo, kdo je v novem upravnem odboru in nadzornem odboru SZ. Saj je Informativno glasilo časopis za vse člane slovenskih društev na Švedskem, kajne!

Rada Pišler

Spoštovana urednica, gospa Avgušтина

Naj mi bo v uvodu najprej dovoljeno izraziti zahvalo za poslano GLASILO. Srčno ti, glavna urednica, čestitam za izvolitev na to odgovorno funkcijo. Sicer pa, toliko te že poznam, je to delo prišlo čisto v prave roke.

Informativno GLASILO (Informationsbladet) je simpatična »mini-revija«, ki v zadostni meri povezuje Slovence na Švedskem, čemur je tudi namenjena. Toda, ali dovolj informira tudi o življenju, razvoju, hitrem napredku, nasploh utripu vaše in moje prve domovine, to pa morda je vprašanje za bodočnost! V GLASILU št. 3 je bil objavljen eden takšen zelo poučen članek, podpisan od gospe Rade Pišler. Poleg gospe Rade se nas je vrnilo v domovino kar precej Slovencev. V tem času, še posebej z vstopom Kraljevine Švedske v Evropsko unijo, se je delno spremenila zakonodaja te, nam vsem ljube dežele, da o Sloveniji, ki je medtem postala samostojna država in se rešila balkanskega kotla, ne govorimo. S hitrimi koraki se tudi približujemo Evropi, koliko je dobro ali ne, ne vem, je pa vsekakor boljše, kot živeti skupaj v prejšnjem čudnem KongPomeratu narodov, ki se je imenoval Jugoslavija.

Deset let in pol - čudovitih let, sem preživel na Švedskem. Sem upokojenec po slovenskih zakonih, čakam, da bom tudi po švedskih. Vsa ta zakonodaja je tako v »zraku lebdeča«, da jo le Bog razume. Morda bi kaj o tem napisala, gospa urednica Avgušтина?

Sicer pa velja: hvala Bogu za našo lastno domovino Slovenijo! Tudi jaz sem stal na okopu njene obrambe in sem zdaj njen veteran, št. 12142. Ponosen sem na to...

Večkrat se spomnim lepih časov, ko smo »oral ledino« v prvem švedskem slovenskem »klubu« Triglav v Landskroni. Pa naš pevski zbor, ki ga je vodil atek Budja! To so bili časi – prav je zato in lepo od vas, dragi rojaki, da vzgajate otroke v slovenskem duhu in kulturi, naj bodo tudi oni nekoč ponosni, da imajo slovenske korenine!

Rad gledam SESTRE BUDJA na naši TV, vzbujajo mi nostalgijo... mamika Budja mi je dala vaš čudoviti CD božičnih pesmi. Tukaj na mojem dvorišču v Laški vasi, na nadmorski višini 400 m, vsako leto naš mešani pevski zbor (23 članov), ki ga vodi gospa Radica, priredi BOŽIČKOVANJE. Za uvod v ŽIVE JASLICE, prepevanje otrok in starejših, vrtimo trak s krasnimi pesmimi SESTER BUDJA. Eno ali dve smo se v zboru »BOJANSKO« celo naučili. Poslušalcev iz cele občine Štore (kjer sem po božji in po volji volilcev podžupan), ne manjka.

Ko sem se že k pisanju tega članka spravil, naj mi bo dovoljeno še pozdraviti vse Slovence na Švedskem, ki jih poznam in so mene poznali. Kristijan Mlakar v Stockholmu, gospod Ficko v Malmöju, Turkovi, Černeci, Tomi, Ronny, Štefka, Zvonko, Štefan, dobri Viki Semprimožnik, Dolničarjevi, Ivičevi, Katica in Karli Vrabl, Jelka, Gustika in Olga in še in še.

Želim vam vsem zdravja in osebne sreče. Srečen bom tudi sam, če se bo kdorkoli kadarkoli oglasil v Laški vasi nad Štorami, kjer ob gozdu biva, morda pa le ne še čisto pozabljeni Jože Kragelj s svojo Radico na številki 54.

Jože Kragel

Odgovor urednice: *Spoštovani Jože Kragel, hvala za prijazno pismo in pozdrave! Zaenkrat v uredništvu, žal, ne razpolagamo z dovolj popolnimi podatki, po katerih sprašuješ, do izida naslednje številke Informativnega GLASILA pa bomo poskušali dobiti odgovor in ga v celoti objaviti. Tudi tebi lep pozdrav in oglasi se še kaj v uredništvu.*

A. Budja

Vseslovensko srečanje 2003

Bralcem Informativnega GLASILA sporočam nekaj važnejših podatkov, ki sem jih ujela na 3. VSESLOVENSKEM srečanju v slovenskem parlamentu, dne 8. julija 2003, katerega smo

se iz Švedske z vokalnimi nastopom udeležile *Gabrijela Karlin, Olga Budja* in

Gusti Budja (Landskrona) ter naš slovenski izseljenski duhovnik g. Zvone Podvinski, Göteborg, ki je naredil zgornji posnetek. Pogovor je tekkel o že znani problematiki slovenskega izseljenstva, pa tudi o tem, da naj bi slovenska društva po svetu poskrbela za svoje zgodovinske arhive in jih čimprej arhivirala pri Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu v Ljubljani (Ministrstvo RS za zunanje zadeve); govora je bilo tudi o morebitnem novem organu za Slovence po svetu, nekakšen svet za Slovence po svetu. Govorilo se je o nekakšni "novi viziji, viziji slovenstva", poudarjala se je skrb za ohranitev slovenstva in slovenskega naroda. Bilo je tudi slišati, da so se, proti pričakovanju, stiki s Slovensko izseljensko matico in s Slovenci v zamejstvu in po svetu v nekaj zadnjih letih zmanjšali.

Mediji v Sloveniji posvečajo premalo prostora, pozornosti in časa dogodkom in življenju Slovencev v zamejstvu in po svetu. Mlada generacija Slovencev v Sloveniji ne pozna pravih vzrokov slovenske migracije v preteklosti in tudi ne v sedanjosti. Zaželjeno bi bilo, da se ustanovi nekakšen organ v Sloveniji, ki bi enotno povezoval Urad za Slovence... z ostalimi sorodnimi ustanovami, ki jim je skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu glavna naloga; danes pa je njihova vloga predvsem ofenzivna in konkurenčna, kar ne služi pravemu namenu. Potrebovali bi tudi

nekakšen koordinacijski odbor, ki bi ševal vprašanja Slovencev-povratnikov. Seveda pa je državni zbor RS tisti, ki spreminja zakone, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu jih le izpolnjuje.

Avstrija, Koroška - pri zadnjem popisu je dejalo 56 000 ljudi, da so slovensko govoreči, toda le 12 500 se jih je opredelilo, da so Slovenci. Slovenec pa je seveda samo tisti, ki to hoče biti, slovenske identitete ni mogoče izsiliti ali nekoga v njo celo prisiliti. Zato jo je pa treba tembolj negovati in spoštljivo z njo (slovensko identiteto) ravnati. Udeleženci srečanja so bili mnenja, da so slovenski izseljenski duhovniki po svetu najtrdnjeji podporniki in negovalci slovenskega jezika in s tem tudi identitete pri slovenskih izseljencih.

Avstralija - država ima ogromne zemljepisne razsežnosti. Slovenci tam živijo precej raztreseno, nikakor ne skoncentrirano v nekem kraju. Zato je kakšne turneje iz Slovenije v Avstraliji zelo težko organizirati, so tudi predrage. Po približnih podatkih je bilo na tem VSESLOVENSKEM srečanju v Ljubljani rečeno, da je v Avstraliji zivečih približno 30 000 Slovencev (podatek pa se ne ujema z doslej znanim številom, ki ga je predhodno internetno pri Ljubljanskih novicah objavil Ivan Dolenc iz Kanade). Z vstopom Slovenije v ES bodo Slovenci zunaj matične domovine, živeči v neki evropski državi, postali del evropske skupnosti, kar bo nadvse pomembno za uveljavljanje slovenskih interesov na tujem. Slovenci po svetu naj se oglašajo na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu s svojimi predlogi za sodelovnje v naprej. Kje in kako naj Urad za Slovence... posreduje, kakšne so izkušnje Slovencev, ki živijo izven matične domovine in kakšne so njihove želje in potrebe glede na sodelovanje, posredovanje ali iniciativo. Razprave na VSESLOVENSKEM srečanju v Ljubljani dajejo Uradu za Slovence... potrebno snov in nove ideje za nadaljne delo Urada pri Ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani.

- stina

Rezultati Popisa 2002

Po končnih podatkih Popisa 2002 je v Sloveniji živelo 1 964 036 prebivalcev. Od Popisa 1991 se je število povečalo za 2,6 %. Do povečanja za 50 681 oseb je prišlo predvsem zaradi priseljevanja iz tujine, saj se je v tem obdobju v Slovenijo priselilo 28 tisoč oseb. Poleg tega je legalizacija prebivanja državljanov nekdanje SFRJ, ki so ob Popisu 1991 že prebivali v Sloveniji, omogočila tudi administrativno ureditev prebivališča. Naravni prirast je bil v

Rekli so...

Kaj je najslabše pri Slovencih? Američan Michael Benson, filmar in publicist, o izkušnjah s Slovenijo za sobotno prilogo Dela pravi: "Kaj pa izvabi najslabše iz Slovencev? Kar zadeva moške, je to brez dvoma vsaka cesta in vsak avto, ki je večji od fička. V vseh letih voznških izkušenj, ki sem jih nabiral tudi po tako oddaljenih državah, kot so Turčija, Šrilanka, Španija in Indonezija, nisem videl voziti nikogar tako agresivno in pod vplivom tako totalitarnih vzgibov kakor v Sloveniji. Zakaj totalitarnih, se boste vprašali. Ja, prav imate, moral bi zapisati fašističnih. Ampak kako fašističnih? Zato ker se zdi, da je namen Slovencev za krmilom avtomobila v vse več primerih ponižati, nadvladati sovoznika, poteptati duha in voljo tistega, ki se vozi poleg njega in pogosto to poskuša doseči z ogromnim in pretirano zmogljivim avtomobilom".

Vir: VEČER; 21. julija 2003

Slovenija in ES Ministrstvo za notranje zadeve opozarja, da se s 1. majem 2004, ko bo Slovenija postala članica Evropske zveze, na državnih mejah ne bodo zgodile velike spremembe. Pa tudi zamenjava potnega lista in osebne izkaznice ne bo potrebna. Mejna kontrola bo ostala, vse dokler ne bo Slovenija polnopravno

Sloveniji v medpopisnem obdobju negativen (za 3 500). Najpomembnejši demografski procesi v obdobju 1991-2002 so bili: povečanje števila gospodinjstev za 8,3 %, zmanjšanje povprečne velikosti gospodinjstva z 3,0 na 2,8 ter povečanje števila zunajzakonskih skupnosti s 17 na 42 tisoč (indeks 242). Število stanovanj (za stalno ali občasno rabo) v Sloveniji se je glede na prejšnji popis povečalo za 94 635 (za 13,9 %). V primerjavi z letom 1991 se je zmanjšal delež naseljenih stanovanj.

pristopila k schengenskem sporazumu, kar pa ne bo pred letom 2006. Za prehajanje notranjih meja bo v tem prehodnem obdobju še vedno treba imeti ustrezen veljaven dokument za prehod meje. **MaS**

2123 tujcev s stalnim prebivališčem več V Sloveniji je 31. decembra 2002 živelo 1,995.033 prebivalcev, kar je 54 manj kot 30. septembra 2002. v zadnjem četrtletju 2002 se je glede na predhodno četrtletje najbolj opazno spremenilo število tujcev s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki se je povečalo za 2123, medtem ko se je število oseb s priznanim začasnim zatočiščem zmanjšalo za 1385. obe spremembi sta bili v precejšnji meri posledica dopolnitev zakona o začasnem zatočišču, ki določajo, da lahko osebe s priznanim začasnim zatočiščem v Sloveji zaprosijo za stalno prebivališče, je republiški urad za statistiko objavil v Statističnih informacijah. -

stina

Alfred Nobel in njegova velika požiralka denarja Sofia Hess, ženska, ki je opazno zaznamovala življenje slovitega izumitelja Alfreda Nobela (1833-1896), je v sedemdesetih letih 19. stoletja

nekaj časa živela v Celju. Od leta 1876, ko jo je spoznal v Badnu pri Dunaju, do svoje smrti leta 1896, je Nobel Sofijo izdatno finančno podpiral in ji v oporoki zapustil tudi letno rento v višini 6.000 gld. S Sofijo je Nobel večkrat obiskal Celje, kjer je živela njena sestra Amalija. Njen mož, Albert Brunner, ravnatelj državne Cinkarne, je Nobela pisno obveščal o različnih tehničnih novostih in ugodnih možnostih za investiranje. Na njegovo pobudo je Nobel v Celju nameraval kupiti celo Fehleisnovo tovarno haloksilina.

Janez CVIRN (IT)

Alfred Nobel bo dobil spomenik v Celju

Zveza Alfreda Nobela s Sofijo Hess, po rodu Celjanko, je trajala dve desetletji. Nobel je bil večkrat v Celju in je prijateljeval z Albertom Brunnerjem, ki je zgradil cinkarno (okrog leta 1875). Slovenija se po mnenju mnogih vse premalo trudi, da bi bila v svetu bolj razpoznavna, to velja tudi za slovenska mesta. Pri sestavljanju podobe mesta s pedigrejem so lahko pomembni na videz še tako neznatni dogodki. Brhka Celjanka Sofija Hess iz Gosposke ulice 3 je bila, denimo, največja ljubezen Alfreda Nobela. O tako "intimni" povezavi enega najpomembnejših izumiteljev in znanstvenikov preteklega tisočletja s Celjem bo v kratkem pričal njegov kip, ki ga bodo septembra postavili v Celju.

Kip Alfreda Nobela izdeluje kipar Mirko Bratuša. Zgodbo o ljubezni Alfreda Nobela do mlade Sofije Hess je odkril zgodovinar dr. Janez Cvirn in jo pred dvema letoma objavil v zborniku Zgodovina za vse. Kakorkoli, resnobnega 44-letnika Alfreda je brhko dekle očaralo s svojo mladostjo. Leta 1886 ji je Nobel na Dunaju kupil hišo. Sofija Hess je znala uživati in užiti

razkošje, ki ji ga je omogočil ta "najbogatejši potepuh na svetu", kot je Nobela označil Viktor Hugo. Njuna zveza je trajala do leta 1892, ko se je Sofija poročila z drugim. Tudi potem jo je Alfred ekonomsko podpiral. V svoji oporoki ji je namenil dosmrtno rento, ki ji je omogočila dokaj solidno življenje. Alfred Nobel je umrl leta 1896 zaradi kapi, Sofija Hess, ženska, ki jo je Nobel neizmerno ljubil, pa leta 1922. Ta zgodba je navdihnila študentsko založbo, da v svoj projekt vključi tudi celje. Spomeniki na železniških postajah pa so tako logično nadaljevanje in nadgradnja njihovega dosedanjega dela.

Violeta Vatovec Einspieler

Vir: VEČER; Sobota, 12. julija 2003

Slovenski jezik in Evropska Skupnost Slovenski jezik bo z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo postal eden od uradnih jezikov povezave in to je za naš jezik veliko priznanje. To je na neki minuli slovesnosti ob koncu desetih poletnih tečajev slovenskega jezika na slovenski obali povedal tedanji državni sekretar na ministrstvu za zunanje zadeve Črtomir Špacapan. Tečajev, ki sta jih v Piranu organizirala Univerza na Primorskem in Znanstveno-raziskovalno središče Koper, se je letos udeležilo 41 tujcev iz 17 držav. Z zaključno slovesnostjo pa so organizatorji obeležili tudi deseto obletnico poletnega poučevanja slovenščine za tujce.

NAPOVED: Prihodnje leto bodo tudi predstavniki Slovenije sodelovali na volitvah v evropski parlament, ki je edina evropska ustanova z neposredno izvoljenimi člani. Parlament, v katerem imajo poslanci petletni mandat, skozi razvoj evropske integracije postopoma pridobiva pristojnosti in se, sploh z zadnjimi institucionalnimi reformami vse bolj spreminja v telo, ki o zadevah soodloča in ne le izraža mnenje. Kot tak predstavlja protiutež svetu Evropske zveze. Glede kandidiranja na

evropskih volitvah je na eni od novinarskih konferenc spregovoril tudi predsednik Nove Slovenije Andrej Bajuk. Dejal je, da so vse možnosti še odprte, kar pa zadeva njihovo stranko, bo nosilec liste predsednik sveta Alojz Peterle.

Vir: **Radio Ognjisce**

MONTREAL/KANADA - Po besedah slovenskega finančnega ministra dr. Dušana Mramorja je postala slovenska država predraga. Kot meni minister Mramor, bo nujno razmišljati o zmanjšanju stroškov državne uprave. Če se bo to zgodilo, bo na udaru tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Sodim, da je prav tako, saj ima po mojem mnenju Slovenija kar veliko uradov, ki jih podpira država, učinki le-teh pa so premajhni. To velja tudi za Urad za Slovence po svetu, ki je po letu 1991 porabil veliko denarja z namenom boljše ureditve odnosov s Slovenci po svetu, v zameno pa je Slovenija dobila – vsaj po mojem mnenju – premalo, enako velja tudi za večino Slovencev po svetu. Sodim, da je prav tako, saj ima po mojem mnenju Slovenija kar veliko uradov, ki jih podpira država, učinki le-teh pa so premajhni.

Znano je, da se Slovenci, živeči po svetu, po osamosvojitvi leta 1991 niso vračali v matično domovino. V Slovenijo pa ni prihajal tudi kapital, ki ga imajo Slovenci po svetu, čeprav bi bilo to za državo potrebno in pametno. Da so bili učinki slabi, je vredno omeniti podatek, kako delajo to drugi. Italijani na primer – teh je po svetu skoraj več kot v domovini – zagotavljajo Italijanom, živečim v Kanadi, če se vrnejo v matico, kar 6.000 ameriških dolarjev na družino. Za tiste, ki tega namena nimajo, pa skrbijo posebni ekonomski atašeji, ki jih ima skoraj sleherni italijansko diplomatsko predstavništvo.

Tudi Nemci svoje državljane, živeče v tujini, naj bodo ti iz druge ali tretje generacije, vabijo v domovino. Celo Indijci in Kitajci (koliko jih je, ni potrebno posebej razlagati) vabijo v domovino, v tujini živeče Indijce in Kitajce, in to predvsem tiste, ki so ekonomsko neodvisni, torej s kapitalom ali pa so poznavalci tujih trgov.

Sedaj, ko v Sloveniji razmišljate o predragi državi in zmanjšanju stroškov, bi bilo vredno državne urade, ki jih plačuje država, prepustiti privatnim rokam in iniciativam. Morda bi prav na ta način Slovenija uspela pridobiti Slovence druge ali tretje generacije, da bi se bolj angažirali za obojestransko korist. Ob tem ni bojazni, da bi se v Slovenijo vračala politična in ekonomska emigracija, saj je ta hudo ostarela in dvomiti je, da se je pripravljena vračati na predvečer svojega življenja.

Dejstvo je, Slovenija stori premalo preko svojih uradov v Sloveniji za povezovanje Slovencev po svetu; premalo pa stori tudi s pomočjo svojih diplomatskih uradov, ki praviloma nimajo ekonomskih atašejev. Ti pa so osnova za povezovanje mladih slovenskih poslovnežev, živečih v tujini, da bi se bolj angažirali za svojo korist in državo svojih dedov in babic.

Z nekaj zgledi sem želel opozoriti na problematiko sodelovanja Slovencev po svetu in matico. Strinjam se, da je slovenska država predraga in da ima minister Mramor, ko to trdi, prav. Kot kaže, pa se tega marsikateri dobro plačani uradnik državne uprave v Sloveniji ne zaveda.

vir: © arhiv LN

Vladimir Urbanc, Montreal

-stina

Udba

NAJ JOČEMO ALI SE SMEJIMO?

Zamislite si tole situacijo pred več kot tridesetimi leti v nekdanji Yugi: Franček je čisto nor na Micko, ampak, ker je milo rečeno, neroden, ne ve, kako bi se ji približal in tako ostajajo ljubezenske izjave v njegovi glavi neizrečene, iščejo pot, da bi se izrazile. Franček je slišal na partijskem sestanku (ali ob šanku), da je treba preganjati razrednega sovražnika, pa se mu je utrnila ideja. Postal bo sodelavec UDBE in bo Micko "zašpečal", da je razredni sovražnik, zaprl jo bo in jo zasliševal, tako bo lahko skupaj z njo vsaj na tak način.

Frančku nekako uspe postati "informator" UDBE in ob tem spozna, da ni tako lahko vstopati in izstopati. Svoji zvezi pri UDBI bi rad "zašpečal" Micko, a kaj kmalu spozna, da to ne gre tako zlahka, saj se stvari preverjajo.

Med tem dobi nalogo, da naj se spoprijatelji z Jožetom iz tovarne traktorjev, ki naj bi baje hujskal sodelavce k štrajku. Franček bi se rad izkazal, zato pri svojem poročilu močno pretirava, ubogega Jožeta zaprejo in zaslišujejo, pri tem pa mu predstavljajo "dokaze", da samo strmi. Franček pa je že na drugi nalogi, kjer se zopet izkaže in naenkrat zraste v očeh svoje zveze kot sposoben operativec (morda mu celo ponudijo stalno službo). Zdaj se mu zdi zelo verjetno, da bo "osvojil" Micko.

Ker je seveda delo sodelavca UDBE zahtevno, Franček nima časa, da bi se posvečal Micki in tako jo za nekaj časa izgubi izpred oči. Micka si tačas najde fanta, s katerim se ujame in že razmišljata o poroki, ko naenkrat udari v njuno idilo Franček z obtožbo, da je Mickin fant sovražni agent. Nič ne pomagajo prepričevanja Micke in njenega fanta, aretacija in zasliševanje se začne. Najbolj žalostno je, da trpijo vsi trije, saj šele zdaj Franček spoznava, kaj je naredil in da poti nazaj ni. Dokazi so "trdni" in na koncu končata tako Micka kot njen fant v katerem izmed strašnih zaporov bivše Yuge. Franček pa nadaljuje svoj krvavi

ples in kmalu več ne loči resničnosti od domišljije - če mu je sreča naklonjena, ga ne bodo dobili, razen, da se spravi na kakšnega vplivnega posameznika, ki pokliče nekaj zvez in na koncu morda celo Franček konča v zaporu (po možnosti istem kot Micka in njen fant).

Podobne (ali vsaj približno podobne) zgodbe so bile realnost nekdanje Yuge. Gorja po krivem obtoženim niso povzročali toliko strokovnjaki v nekdanji UDBI, prej vogalčkarji (tako so imenovali informatorje - vohljače). Če je strokovni delavec v tajni službi znal presejati podatke z ulice, je lahko blažil krivično bolečino in po potrebi poskrbel za "odstranitev" nezanesljivega informatorja. A kdor lahko "deli in vlada", mu je včasih malo mar malih ljudi, zanima ga samo čim večje število ujetih razrednih sovražnikov, saj lahko tako lažje napreduje. A natočimo si čistega vina: to se dogaja v vsaki skupnosti, kjer najdemo posameznike, ki so pripravljeni za kariero ponarejati situacije ali hoditi po drugih.

Z zgornjo situacijo sem želel nakazati možen scenarij za nesreče, ki so jih bili deležni mnogi naši sodržavljani. Nekateri so bili na tej strani, oni na drugi strani (če bi bilo govora o šanku, bi bilo vse dobro :-). Vendar so vsi skupaj naši in za nazaj ne moremo spremeniti nič, razen da se eni drugim opravičijo, če so seveda pripravljeni na to. In kot kaže, pri nas ni pripravljenosti za umiritev stanja, bolj se delimo, boljše je. Zato izjavljam: "Mene ne vlačite v to godljo! Kar ste si skuhalo pojejte, nas mlade pa pustite pri miru! O tem se bomo učili iz zgodovinskih knjig in zato naj o tem presojujejo zgodovinarji!"

Skrbnik udbe

Vir: IT

- stina

Dr. Janez Drnovšek

Dr. Janez Drnovšek se je rodil 17. maja 1950 v Celju. Študij ekonomije je zaključil na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, leta 1986 je doktoriral iz ekonomskih znanosti na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru...

Milan Kučan

Rojen 14. januarja 1941 v prekmurski vasi Križevci, na slovensko-madžarski meji. Odraščal je v učiteljski družini, v protestantskem okolju. Očeta, oficirja odporniškega gibanja, so leta 1944 ubili nacisti...

Anton (Tone) Rop

Mag. Anton Rop se je rodil 27. decembra 1960 v Ljubljani. Diplomiral je na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani in za diplomu prejel študentsko Prešernovo nagrado. Leta 1991 je opravil magisterij ekonomskih znanosti z nalogo Državni izdatki in gospodarska rast...

Dimitrij Rupel

Dimitrij Rupel se je rodil 7. aprila 1946 v Ljubljani, kjer je obiskoval tudi Klasično gimnazijo. Na ljubljanski univerzi je diplomiral iz svetovne književnosti in iz sociologije leta 1970. Vmes je eno

leto (1966-67) študiral na University of Essex v Veliki Britaniji, v letih 1971 in 1972 pa na bostonski univerzi Brandeis (ZDA), kjer je leta 1976 doktoriral iz sociologije...

Janez Janša

Janez Janša se je rodil 17.9.1958 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Žalni in na Grosupljem, klasično gimnazijo pa v Stični. Obramboslovje je študiral na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, kjer je leta 1982 diplomiral...

Slovenska osamosvojitvev

Petek, 25. marec 1988 Na seji vojaškega sveta JLA v Beogradu pripišejo razvoju političnih dogodkov in liberalizaciji v Sloveniji značaj kontrarevolucije. Nedelja, 29. maj 1988 Služba državne varnosti aretira Janeza Janšo in ga preda vojaškemu organom...

...Dr. Andrej Bajuk

"Odločitev je bila zelo enostavna - vprašal sem se, kam dejansko spadam, in znova odkril, da me najbolj vleče v rodni kraj." Tako je dr. Andrej Bajuk konec februarja letos v intervjuju za Večerovo Sobotno prilogo pojasnil svojo odločitev, da pride po desetletjih uspešne mednarodne kariere živeti v domovino

Joško Joras

Joško Joras je rojen 14. septembra 1950 v Mariboru. Leta 1962 se je preselil v Piran, kjer je dokončal gostinsko šolo. Po odsluženem vojaškem roku se je preselil v Nemčija, kjer je imel svoj gostinski lokal...

Matjaž Kek

Matjaž Kek je kot trener NK Maribor osvojil dva naslova državnih prvakov (sezoni 2000/2001 in 2002/2003). Rojen je bil v Mariboru 9. septembra 1961. Mladost je preživel v stolpnici nasproti pomožnega igrišča v Ljudskem vrtu, kjer je pogosto preživljal prosti čas...

Davo Karničar

7. oktober bo za Slovence zgodovinski dan saj je takrat Jezerjan Davo Karničar kot prvi človek na svetu neprekinjeno presmučal najvišjo goro sveta, 8848 metrov visok Mount Everest.

Terme Čatež

Zgodovina Term Čatež sega 200 let nazaj, ko so na Čatežu odkrili termalno vodo, ki je postala osnova razvoja družbe. Toplice prvič omenjajo že v letu 1855 in navajajo, da so v "čateški verbini" domačini "kopali jame v prod ali pesek in se kopali v vroči vodi ter se nato hodili hladiti v hladne valove Save"...

UDBA

Prvi zametki partizanske organizacije, ki bi naj skrbela za vsesplošno varnost in informiranje se pojavijo že leta 1941 v obliki Partizanskih straž, Narodne milice in Narodne straže. Razvoj prve prave kontraobveščevalne službe titove vojske se je začel septembra 1941 na posvetu v Stolicah...

Dušan Lajovic

Leta 1945 je emigriral v Avstralijo in Slovenije ni obiskal vse do leta 1991. Dimitrij Rupel, takratni zunanji minister, ga je leta 1992 imenoval za častnega konzula, leta 1998 pa je bil imenovan za častnega generalnega konzula za Novo Zelandijo...

Vir: IT

Če obiščete poleti slovensko obalo potem se morate peljati po poznatih klancih in ovinkih skozi Črni kal. Na koncu teh ovinkov zavije pot na levo proti Sočergi in Buzetu oziroma proti Hrvaški Istri. Le nekaj kilometrov pred mejo, če zavijemo na desno pri Sočergi, se pripeljemo do majhne vasice Pregara.

Libero; Dan žena (v društvenih prostorih 2003).
Fotograf: Karlo Pesjak

Gospodovega leta 1935 se je v Slovenski Istri v vasi Pregara na veliki kmetiji materi Ani in očetu Antonu rodil sin Libero Markežič, ki ga v društvu Slovenija v Olofströmu kličemo Primorski muzikant. Na njihovi kmetiji so pridelovali krompir, koruzo, žito, paradižnik, sadje pa tudi vinska trta je dobro uspevala, tako da so zmeraj imeli veliko grozdja in vina je bilo tudi na pretek za domačo porabo in za prodajo. Pozimi pa so pripravljali drva, ki so jih, prav tako kakor vse ostale pridelke, pred drugo svetovno vojno vozili v Trst in Koper na prodajo.

Libero je hodil v prvi in drugi razred v italijansko šolo. V tretjem razredu, pred razpadom Italije pa so italijanski učitelji zbežali in so bili nekaj časa brez šole. V vas so potem tudi prišli partizani. Po vojni je slovenski duhovnik Kavc Albin zbral vse otroke in jih začel učiti pisati in čitati ter jim pripovedoval o zgodovini Istre in Primorske, ki je bila pod Avstrijo in dve desetletji in pol pod Italijo. Kasneje, ko so se razmere uredile je začela redna šola. Prva učiteljica je bila Kaluža Zinka, učitelj je bil Vekoslav Tom. Pod Italijo je bila šola v eni privatni hiši, nato je neki kmet kupil to hišo od neke vdove in zato so morali šolo preseliti v poslopje fare. Takrat so imeli v šoli dopoldanski in popoldanski pouk.

Po končani osnovni šoli, ki je trajala takrat 6 let, je Libero delal na očetovi kmetiji, kosil je travo, na pašo je vozil velike istrske vole in cepil ter škropil je

vinsko trto. Septembra leta 1960 se je poročil z zdaj pokojno Silvano, ki je bila iz sosedne vasi Brezovice. Dobila sta tri otroke, ki so bili rojeni v Kopru. Ker so živeli na kmetiji je bila cela družina brez socialnega zavarovanja in so nastali zaradi tega veliki stroški. Zato je iskal dele v tovarni motornih koles Tomos pri Kopru. Na stanovanje pa bi tudi moral čakati najmanj deset let.

Ker ni bilo nobenega izhoda iz težke situacije je v septembru leta 1966 emigriral v Trst. Tam so jih sortirali, na tiste, ki bi ostali v Italiji in na tiste, ki bodo odšli v druge države. Nato so jih premestili v mestece Latina, 60 km južno od Rima. Tukaj so jih registrirali in zasliševali na posebni komisiji. Libero je imel svaka v Göteborgu na Švedskem, zato se je tudi prijavil, da bi se preselil v to skandinavsko deželo. Nato so ga poklicali tudi na švedsko komisijo in ga spet spraševali razne stvari. Po enem mesecu čakanja so prišli tudi oni na vrsto in se s tretjim transportom odpeljali z letalom iz Rima za Malmö. Od tam so jih z avtobusom odpeljali v Söderköping, kjer jih je od novembra 1966 pa do aprila 1967 neki Slovenec učil švedskega jezika. Istočasno so obiskovali in si ogledovali razna delovna mesta v Norrköpingu, Hässleholmu in mestecu Kallinge pri Ronneby, kjer je bila železarna in livarna Kockums. Osem od devetih ljudi je sprejelo delo v tej tovarni, ki jim ga je ponudil takratni asistent za sprejem delavcev Stig Svensson, ki je bil precej naklonjen tuji delovni sili, ker je vedel, da so dobri delavci, saj so prišli s trebuhom za kruhom.

10. aprila 1967 so jih odpeljali iz Söderköpunga s kombijem za Kallinge. Tam so dobili stanovanje in prespali prvo noč lačni in utrujeni. Drugi dan jih je Stig Svensson odpeljal v trgovino in jim kupil posodo za v kuhinjo in postelje za spanje ter ostalo. Seveda to niso dobili zastonj, ampak jim je tovarna Kockums jamčila za 5700 kron kredita. Nato je začel delati v brusilnici grobih železnih izdelkov. Ko se je ponudila priložnost je prevzel delo v pripravi peska za modele, v stari livarni sivega železa. Nato je prešel na podobno mesto priprave peska v novo livarno sive litine imenovano DISA. Tam je delal do leta 1990, ko je Volvo livarno prodal ameriškem kupcu, ki je prevzel stroje, delavce odpustil in tovarno zaprl.

Leta 1986 je Liberu umrla žena Silvana, zato je prodal hišo in se preselil v stanovanje. Leta 1988 je našel novo družico Ilonko, ki je tudi katolik, madžarskega porekla iz Vojvodine.

Od otroških let je Libero ljubil harmoniko in je potem igral slovenske pesmi in viže iz Primorske ter italijanske stare pesmi, ki so jih takrat igrali v Trstu. Nastopal je na raznih prireditvah, porokah, plesih po vsej Istri in Primorski. Danes teh pesmi ne igra več nobeden tukaj na Švedskem, prav tako pa se redko sliši tudi na Primorskem. Toda mojster Libero jih ne bo nikoli pozabil. Najbolj mu je pri srcu pesem: "Tutti mi chiamano bionda." (Vsi me kličejo

svetlolaska). zelo rad pa tudi zaigra: "Jaz pa pojdem na Gorenjsko". Zdaj ima rdečo harmoniko Richter, ki je dvovrstna.

LIBERO Srečanje članov v mestecu Kallinge *Fotograf: C. M. Stopar*

Letos je Libero praznoval 68 let in se ne počuti nič starega, saj se precej dobro počuti. Takoj pozabi na vse bolečine, ko pride na društvene prireditve in nam z veseljem zaigra. Prvič

je nastopal na Slovenskem srečanju leta 1994 v Olofströmu, nato pa je večkrat nastopal na mestnem trgu in v dvorani v Olofströmu in še drugod. Če pogledamo društveno kroniko v Olofströmu najdemo neverjetni spočilo: Libero Markežič se je od leta 1996 do danes udeležil vsake prireditve od občnega zbora, dneva žena, balinanja, piknika, nastopa, Vinske trgatve in miklavževanja v Olofströmu.

Iz olofströmskega društva mu sporočamo naslednje: "Spoštovani Libero, čeprav vemo, da komaj čakaš s svojo družico Ilonko, da prideš na vsako slovensko prireditev in nam z veseljem zaigraš ti se iz spoštovanja globoko klanjamo in povzdignemo naš slovenski klobuk.

Za nas boš zmeraj ostal v srcu: **Libero, primorski muzikant iz slovenske Istre.**

Ciril M. Stopar

JANEZ PLESTENJAK, SLIKAR-SVOBODNI UMETNIK IN

V naslednji reportaži bomo prebrali nekaj o Janezu Plestenjak, kakor so ga v svetovno znani reviji "The International Yorkshire terrier 2001/2002" opisali drugi in katerega smo mi imeli priliko spoznati na mednarodni razstavi psov v Ronneby.

Gospod Janez Plestenjak je že 30 let vdan privrženec yorkširskih terrijev: Ko si ogledamo njegove risbe in slike, potem takoj opazimo, da je odličen poznavalec te pasje pasme. Njegove risbe so nenavadno anatomske korektnosti. Janez P. riše pse, ki jih ima pred seboj, prav tako pa lahko prerisuje pse iz fotografij. Ko riše pse iz fotografij, je njegova posebnost ta, da jih nariše tako, kakor da bi jih videl žive pred seboj.

Glava pirenejskega psa Rex Earl Asterion, katerega lastnik je Silvana Stopar.

Janez Plestenjak

Janez Plestenjak se je rodil leta 1939 v Sloveniji. Z družino živi v Škofji Loki. Že kot otrok je risal samo pse,, kasneje je začel risati tudi ljudi in naravo.

SODNIK NA MEDNARODNIH RAZSTAVAH PSOV

Celo svoje življenje je študiral in se zanimal za živali. Najprej je študiral za veterinarja- raziskovalca, kasneje pa je pet let študiral na akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

Janez Plestenjak pri risanju. *Foto: Ciril Stopar*

Poklic J. Plestenjak je svobodni umetnik. Njegova prva osebna razstava je bila v leta 1961 v Hammerfestu na Norveškem, kjer je delal oziroma je bil na praksi kot študent v tovarni rib Findus. Njegove druge razstave so bile v Sloveniji pa tudi v drugih državah na skupnih razstavah z ostalimi razstavljalci in umetniki. Je avtor več ilustracij, ki so bile objavljene v veterinarskih knjigah za pse in knjigah za lovske pse. Janez Plestenjak z veseljem riše živali v zooloških vrtih, na pasjih razstavah in na konjskih dirkah. Njegovo zanimanje za cinologijo (cynology) se je začelo že v mladeniških letih. Ko je bil star 16 let je kupil svojega prvega novofunlandskega mladiča. To raso je obdržal vsa leta in zdaj ima črnega samca in eno črno-belo

samico. Obenem je tudi lastnik štirih jorkširskih terijev, tri samice in enega samca.

Janez je priznan FCI mednarodni sodnik za skupino I in skupino II, prav tako tudi za dalmatince, airedalce in pudle. Potem ko je prebral revijo "The Internationall Yorkshire Terrier 2000", je razširil svoje znanje o yorkširskih terijih.

To je imelo vpliv, da je spremenil svojo relacijo do kvalitete pri reji te pasme; bil je prepričan, da bi tudi v Sloveniji lahko vzredili kvalitetnejše yorkširce. Stopil je v kontakt z gospo Bernice Uden, ki ima znano pasjerejo pod imenom Debonaire`s Yorkshire Terriers na Švedskem, ker ceni njene principe pri reji psov.

Na sliki je pirenejski planinski pes, Rex Earl Asterion Vi` skaly`s, letnik 1999. **J. Plestenjak** Posnetek (z digitalno kamero 5 mp;) **Ciril Stopar**

Njegovo mišljenje o jorkširskih terijih pri vzreji je, da ne moramo jemati v obzir anatomsko izgradnjo the psov, tako da jih lahko uvrstimo k družabnim psom, obenem pa moramo upoštevati njihov standard in skrbeti za njihov stabilen značaj.

Takšno je bilo mnenje avtorjev o J. Plestenjaku v zgoraj omenjeni reviji. Mi smo ga srečali na dvodnevni razstavi psov v prelepem parku v Ronneby, kjer je bilo na razstavi preko 2000 raznih čistokrvnih psov iz Švedske in tujine. Imel je čast soditi tudi finale šampionata psov, ki je poznan pri pasjih razstavljalcih pod imenom: BEST IN SHOW, kjer je prisodil prvo mesto izrednemu psu dobermanu. Mi smo bili le malce "užaljeni", ker ni med prvih pet uvrstil Edija, brata našega pirenejskega psa Rexa, ki pa je prej postal šampion pirenejskih planinskih psov. Imeli smo čast, da se je gospod Janez drugi dan pri nas ustavil in tudi prespal. Izkoristili smo priložnost in si ogledali vse skrite zanimivosti parka Ronneby brunn v Ronnebyju, saj je eden izmed najlepših parkov na Švedskem.

To velja posebno za škratovsko jezero, ki je na vrhu hribčka in za ostale zanimivosti. Med tem časom sva se z gospodom Janezom veliko pogovorila, saj je vedel ogromno svetovati o vzreji psov in raznih pasmah. Opazil sem, da ima neizmerno rad živali,

saj je z žarečimi očmi počepnil in k sebi klical race in gosi ob slapu pri jezeru v parku. V tem kratkem času je tudi narisal dve risbi našega pirenejskega psa, obenem pa je v petnajstih minutah pred odhodom vlaka narisal še moj (Cirilov) portret. Pokazal mi je tudi svoje risbe in skice, ki jih je v odmorih napravil v parku v Ronnebyju. Dobili smo dovoljenje da

njegova dela lahko objavimo tudi v Informativnem glasilu. Drugi dan sem ga pospremil na železniško postajo, odpeljal se je proti Halmstadu in v Landskrono. **Janez Plestenjak** v

Ronneby-parku. Foto Ciril Stopar

Janez Plestenjak; portret Gabrijele Karlin, Landskrona. Foto: **A. Budja**

Obisk gospoda Janeza Plestenjak nam ostaja globoko v spominu, obljubili smo si, da se bomo še srečali.

Ciril M. Stopar

Hej alla slovenier och hej alla deras vänner!

Jag fick i uppdrag av Ciril Stopar att till det här numret göra en presentation av mig själv, eftersom jag förmodligen framöver kommer att skriva lite i detta medlemsblad. För de flesta läsare av Informationsbladet är jag troligtvis helt okänd. Jag hoppas däremot att i framtiden kunna bekanta mig mer med flera slovenier bosatta här i Sverige.

Det började för inte så länge sedan, då jag kontaktade Ciril via telefon. Ett intresse fanns för att lära mig det slovenska språket, eftersom jag har en slovensk far. Pappa träffade min mamma här i Sverige på 60-talet. Han kom som turist, då han hört talas om den vackra och blodröda midnattssol som kunde skådas norröver i vårt avlånga land. Men riktigt så långt norrut kom han aldrig. Han träffade sitt livs kärlek, en småländska från Kalmar. Vid den här tiden var det inga problem att skaffa jobb i Sverige. Min syster kom till världen och därefter kom storken till slut med mig och så hade pappa fått jobb och familj.

Andreas Holmersson

Idag är jag 25 år gammal och sedan en tid tillbaka bosatt i Stockholm. Jag växte upp i en liten småstad utanför Linköping i Östergötland. Min uppväxt var väl som vilken "Svensson" som helst. Hade en massa svenska kompisar och för dem berättade jag aldrig om min pappas hemland. Jag vet inte varför, man kanske inte tänker så mycket på sina rötter vid den åldern och man ville väl också smälta in så mycket som möjligt och inte göra någon större sak av det hela. Alla har sett mig som "helsvensk" och jag har ju också ett svenskt efternamn och en stor släkt på min mors sida här i Sverige. Hemma har vi också alltid pratat svenska, då mor och far tyckte det var bäst att vara fullkomlig i ett språk och inte halvbra i två. Nu när jag kommit upp i åren har jag en annan syn på det hela. Jag har blivit så fascinerad av detta lilla Alpland. Jag läser böcker om Slovenien varje dag och lägger goda ord om det bland kompisar. Nu vill jag också gå den ettåriga slovenska språkkurs som hålls på *Univerza* i Ljubljana.

Jag är stolt över att min far är sloven (*Štajerec*) och att vi idag kan åka till ett fritt Slovenien. Vid 12 års ålder var jag nere för första gången och efter det har vi åkt ner titt som tätt. Senaste turen var förra sommaren, vilket var en underbar resa. Jag hade under en längre tid haft det ganska jobbigt och mitt humör var inte på topp. Denna resa fick mig på bättre tankar. När jag kom ner kunde jag slappna av totalt ifrån den vardag man haft här hemma. Stämningen är väl lite annorlunda där nere och kanske inte så stel och krystad som i Sverige. Inget ont om Sverige då min ena halva av hjärtat hör hemma här.

Vi åkte runt en hel del med bilen och jag var lite nyfiken på hur farsan hade det i sin ungdom. Vi besökte bl a en liten by, *Svečina*, intill den Österrikiska gränsen norr om Maribor. Där konfirmerades pappa och där tillbringade han somrarna på en av vingårdarna med att svavla ur ekfat. Hans faster jobbade också där som kokerska på prästgården och prästen är pappas *boter*. Idag har vi god kontakt med dem som äger vingården. Att sitta där under deras

äppelträd runt ett kvarnhjul som är dukat med gott vin och en härligt upplagd *narezek* är verkligen avkopplande och mysigt. Vi gjorde också ett besök i en by söder om Maribor där farfar föddes, *Orehova vas*. Farfarsfar var tågmästare och farfar föddes på tågstationen som också fungerade som familjens hus. De som nu bodde i huset var mycket gästvänliga och bjöd in oss på nybakad *jabolčni štrudelj*. Super! Jag hade också turen att lära känna ordföranden för Planinsko društvo, *Planika Maribor*. Vi gjorde en utflykt till *Logarska dolina*, där vi vandrade i bergen. Vi avslutade utflykten med en mässa i kyrkan och sedan hade vi picknick med god hembakad *potica* på berget *Raduha*.

Under vår knappt en månad långa vistelse hände det också något tråkigt. Min farfars syster dog i sitt hem i *Šentjur pri Celju*. Hon låg där på dödsbädden när vi anlände och dagen efter avled hon. Men hon blev riktigt gammal och hennes dagar var väl räknade. Jag tycker det är väldigt roligt att prata med dom äldre människorna. De har så mycket att berätta från den gamla tiden och *teta Anica* som vi kallade henne var en av de äldre släktingarna som fanns kvar i livet på farfars sida. Hennes gård och *gostilna* hon ärvt och drivit hade anor från 1700-talet men nu var allt förgånget och förfallet. Det blev begravning och den första slovenska jordfästning jag deltagit i.

Det blev en händelserik resa och när jag kom hem till Sverige igen längtade jag till en viss del tillbaka. Nu hoppas jag att jag kommer in på skolan i oktober och jag ser verkligen fram emot att träffa nya ansikten och att få upptäcka *Ljubljana*. Jag tycker att fler ungdomar borde komma till slovenska träffar, både första, andra och tredje generationens slovenier. Man behöver väl nödvändigtvis inte själv ha slovenska rötter utan bjud med andra kompisar som får en chans till inblick i den slovenska kulturen. Det kommer att bli kul att träffas och hoppas både på gamla och nya ansikten. Må solen skina över er och ha det så bra fram till dess vi syns.

Lep pozdrav

Andreas Holmersson

tel: 073 – 709 73 10,

E-mail: fat_dancer@hotmail.com

IT- historia

Mannen var ute och provkörde sin nya sportiga Porsche. Han fällde ned taket och tryckte på gasen. När han körde över 120 såg han blåljus bakom sig. Han hade blivit något fartblind och tänkte att polisen aldrig kan köra ikapp honom. Han tryckte gasen i botten, men när han närmade sig 170 började han att tänka: "Vad i helvete håller jag på med?". Då stannade han vid vägrenen. Polisen kom fram till bilen med bötesmappen i handen. "Det har varit en låååång dag, mitt pass är snart slut och det är dessutom fredag den trettonde. Jag har ingen lust att börja trassla med papper. Jag släpper dig om du kan lämna en förklaring för fortkörningen, som jag inte har hört tidigare". Mannen tänkte i två sekunder och svarade, "Min fru lämnade mig förra veckan, hon stack iväg med en polis. Jag trodde att han ville lämna tillbaka henne". Polisen önskade mannen en trevlig helg.

Zvonko Bencek via Anne-Marie Budja

BREZA IN HRAST

Breza, breza tenkolaska,
kdo lase ti razčesava,
da stoje ti tak lepo?
Ali mati, ali sestra,
ali vila iz goščav?

Niti mati, niti sestra,
niti vila iz goščav;
tihan dežek opoldanji,
lahni veter iz daljav.

Hrast, hrast kodrogrivec,
kdo lase ti goste mrši,
da so kuštravi tako?
Ali mačeha hudobna,
ali sto sovražnikov?

Niti mačeha hudobna,
niti sto sovražnikov,
mršijo mi jih viharji
sred noči o polnoči.

OTON ŽUPANČIČ 1878 - 1949

Vir: CICIBAN

Kresna noč

Midsommarfirande - 2003

*Rebecka Solve,
Tanja Tuomainen,
Charlie Solve*

Landskrona

-stina

Simon Gregorčič, Köping

30. SLOVENSKO ROMANJE V VADSTENO 2003

Slovensko društvo **Simon Gregorčič** v Köpingu je bilo gostitelj ansambla harmonikaric Zupan iz Mengša, katerega sestavlja osem zelo prijaznih deklet.

Ansambel: Harmonikarice Zupan iz Mengša, v Vadstenu, dne 8. junija 2003. Foto: S. Macuh

Priletele so iz Trsta do Londona od tam pa na letališče v Västerås že v petek zvečer ob 21 uri. Tukaj smo jih pričakali predsednik društva g. Alojz Macuh, Jože Meglič in jaz, Franjo Breznik. Čeprav se še nismo nikoli prej videli, smo jih prepoznali že po kovčkih in po nasmejanih obrazih. Po stisku rok z dobrodošlico smo se odpeljali v Köping, oziroma v Valskog, kjer stoji Vandrarhem v lepem zelenem okolju. Tam sta jih pričakala Alojz in Fanika Meglič s toplo gobovo juho in s sladko kapljico. Čeprav so bile harmonikarice

utrjene, smo se vseeno zadržali z njimi v prijetnem pogovoru, dokler jim gospodar doma ni pokazal sobe za prenočišče in smo se nato za ta dan poslovili.

V soboto zjutraj sva jih z Jožetom odpeljala vse v naše mesto Köping, kjer so si ogledale mesto in trgovine, v katerih so tudi nakupile darila za svoje vnuke in otroke. V prijetnem vzdušju je kar hitro minil čas, ker popoldne nas je že pričakal predsednik društva s svojo ženo Gelco. Doma pri predsedniku so bile gostje pogoščene z napitkom za dobrodošlico. Po toplen in pristrčen sprejem na Lojzetovem in Gelcinem domu so začele te deklice jemati v roke vsaka svojo harmoniko, "hobok", bas in kitaro, da bi nam zaigrale in zapele. In ko so nam zaigrale že zelo znano in priljubljeno Avsenikovo polko "Na Golici" se je začelo res pravo veselje! Solze v naših očeh so lahko bile od veselja ali pa od ginjenosti. One so igrale in pele, Lojze je pekel na žaru s pomočjo hčerke Suzane. Ob veseli glasbi ter petju nam je sobotni popoldan kar prehitro minil.

V nedeljo zjutraj smo se tudi ostali člani našega društva skupaj s harmonikaricami odpeljali v Vadsteno na **slovensko binkošno srečanje**, oziroma romanje in to že trideseto, kamor je ta ansambel povabil naš slovenski duhovnik Zvone Podvinski s pomočjo Izselskega društva Slovenija v svetu v Ljubljani. Potovajne v Vadsteno je bilo zelo prijetno in veselo. Enkrat smo se tudi ustavili, se nekoliko okrepcali z malico in potem nadeljevali do Vadstene, kamor smo prisli že pred sveto mašo, ki je začela ob 12 uri.

Potem so na vrtu pri katoliški cerkvi lepo zaigrale in zapele te naše harmonikarice iz Mengša, tako da so tudi sestre - redovnice reda sv. Brigitte (Birgittasystrarna) z veseljem še hitreje postregle s toplo juho, za katero prav one poskrbijo vsako leto. Potem smo se vsi skupaj preselili v dvorano, kjer se je nadeljeval kratek kulturni program in pozdravni govori gostov. Potem pa so prevzele besedo harmonikarice in nam igrale ter prepevale, da se je vrtelo vse mlado in staro, saj

glasovi teh prijaznih Gorenjk prihajajo prav do srca. Vse je trajalo tja do poznih ur. Srečanje bo ostalo še dolgo v spominu vsem nam, ki ljubimo to lepo domačo slovensko glasbo. Vedno je pa tudi tako, da vse hitro mine, še posebej, kadar nam je lepo in tako je minil čas našemu ansamblu, katerega smo nato mi iz Köpinga odpeljali na letališče Skavsta, kamor smo prispeli v poznih nočnih urah.

Obred sv. Maše so vodili: MSGR. Janez Pucelj, papeški nuncij in nadškof dr. Ivan Jurkovič ter naš dušni pastir Zvone Podvinski.
Foto: A. Budja

Po končanem mašnem obredu so za kulturni program s kratkim koncertom v „modri“ cerkvi sv. Birgitte nastopile tudi že vsem zelo znane **sestre Budja** iz Landskrone

.Sestre Budja so na koncertu z nekaj vokalističnimi skladbami predstavile svojo novo zgoščenko/kaseto **AVE**, ki je maja

letos izšla pri glasbeni založbi Zlati Zvoki v Slovenij. (Op. ur.). Foto: **Lasse Nilsson**

Da je bilo slovo od ansambla Zupan iz Mengeša zelo težko in boleče, najbrž ni treba posebej pisati, a videli smo v naših in njihovih očeh vse, kar je čutilo srce. Tolažilo nas je njihovo vzklikanje "saj še pridemo!" Stiskanje rok ter topli objemi - poslovimo se. Harmonikarice so odletele v domovino Slovenijo in mi smo se odpeljali nazaj domov v Köping.

Samo Bog ve, če se še kdaj vidimo.

Franjo Breznik

Praznovanje okroglih obletnic gospe Nadije In gospoda Marjana Bednar iz Köpinga, 030404

V poznih jesenskih dneh in nato spet v zgodnjih pomladanskih dneh je bilo pravo veselje za vse zbrane rojake v Köpingu.

Svoja jubileja sta praznovala člana našega društva, namreč v jeseni gospa Nadija in spomladi gospod Marijo Bednar. Vsi zbrani smo jima čestitali in zaželeli vse najboljše ob njunem visokem jubileju. S šopkom rožic in s čestitkami ter s pijaznimi besedami smo jima zaželeli še vrsto zdravih in zadovoljnih let, ter veliko dobrega razpoloženja

med nami v društvu Simon Gregorčič. Slavljenca sta bila zelo vesela vsakega obiska, ki sta ga sprejela za praznične dni na domu. Prav tako je bilo veselje med nami, ki smo bili skupaj zbrani s slavljencema v prostorih društva. S kozarčkom vina smo jima nazdravili, zapeli pesmi, ki so jima segale v srce, in ob dobrem narezku klepetali pozno v noč.

S temi besedami bi se rad v imenu društva zahvalil za vse, kar sta pripravila in nas počastila. Potrudila sta se in uspelo vama je, da nam je bilo lepo na predvečer praznovanja osemdesete obletnice. Gospa Nadija in gospod Marijo, obema prisrčna hvala za vse skupaj, in še vama želimo vrsto let zdravja, veselja ter mirnega življenja med nami -

Vsi člani tukaj v Köpingu.

Piše predsednik društva

Alojz Macuh

**Praznovanje 60-letnice člana
g. Alojza Meglič iz Köpinga.**

Leta 2003

Bilo je lepo nedeljsko popoldne, 31 marca 2003. Zbrali smo se v velikem številu na domačiji slavljenca Alojza Meglič, kjer smo veselo praznovali rojstni dan, namreč njegovo šesdesetletnico. Vzdušje, ki nas je prevevalo in veselje ki nas je zajelo, zopet ne bo pozabljeno. S šopkom rožic in z lepimi željami smo bili zbrani, mu čestitali, ter zaželeli še vrsto zdravih srečnih in veselih let. Naše iskrene čestitke in najlepše želje so mu segale globoko v srce. Na njegovem obrazu se je videlo in v naših srcih se je čutilo, kako mu je bilo lepo, z družbo, ki je bila zbrana ob njem tisto nedeljo popoldne. Z veseljem je prisluhni, vsem čestitkam, med njimi je bila tudi čestitka vseh nas članov društva, ki se namreč glasi takole:

**Ob robu lepega gozda,
dragi slavljenec Lojze je doma.**

So lepe stezice a najlepša je ta,

ki te vodi do hišce kjer je

slavljenec Lojze doma.

Današnji dan, to nove so poti,

na njih pa vsako jutro naj

drobna sreča ti dan prebudi.

**Ta dan naj prinese
sreče, ljubezni, prijateljstva, zdravja in**

novih priložnosti obilo

saj to ti bo najlepše darilo.

»Kolko kapljic tolko let, Bog ti daj na svet živet!«, takole se je slišalo dostikrat petje. Vsekakor z vincem, s katerim smo nazdravljali, smo si pomagali, da je beseda tekla vse lažje in boljše, pa tudi ob dobri postrežbi raznih jedi, obloženi mizi, kjer ni manjkalo klobas, šunke, hrena, ne pršuta ne kruha, je sledila še gobja juha. Za vse to se moramo zahvaliti ge. Faniki, ki je skrbela, da nam je bilo lepo vse dni, skratka bila je družba, ki se je bomo spominjali. Besede namreč naj povedo, da nam je bilo lepo. V imenu vseh nas se vama najlepše zahvaljujem za vajino skrb, trud in delo, v spominu naj ostane vse, kar smo lepega doživeli v okviru praznovanja šesdesetletnice. S spoštovanjem zaključujem tale dopis, in sicer še enkrat, pa ne samo še enkrat, namreč še večkrat naj bodo dnevi praznični nasmejani ter s srečo, z ljubeznijo in s prijatelji obdani.

Piše predsednik društva

Alojz Macuh

Bila je sobota 1. marec. Ob 14.00 uri popoldne smo se zbrali člani Slovenskega društva Simon Gregorčič in se tako skupaj podali na pot v Göteborg. Bilo nas je 14, tako da je majhen avtobus bil poln.

Z dobro voljo smo se veseli podali na pot v Göteborg, kjer nas je čakala veselica in program, ki so ga pripravili člani Slovenskega Doma v čast 5. obletnice društva.

Po dolgi vožnji smo srečno prispeli na cilj. Tudi našemili smo se, kajti bilo je pustno rajanje. Z veseljem smo uredili tako, da smo pokazali način maskiranja, a žal so nam tam to odrekli, kajti bilo je malo nesporazuma. Tudi neprepoznavne maske smo prikazali, za katere smo vložili dosti dela, dosti truda, da so lahko bile prisotne zraven ostalih mask, ki jih vendar ni bilo težko prepoznati.

Veselje, ki smo ga uživali na zabavi, je hitro minilo, po pol noči je napočil čas, ko se je bilo treba podati na pot, nazaj proti Köpingu.

Čeprav smo bili utrujeni, sta se petje in dobra volja nadeljevali celo pot nazaj.

Pohvalo in zaslugo ima moj ate Alojz, ki je bil šofer in nas je varno vozil, tako da smo se srečno pripeljali nazaj v zgodnjih jutranjih urah.

Čakala nas je še samo postelja in počitek.

Skratka, bilo nam je lepo.

/ Simona Macuh

GÖTEBORG

30. obletnica Slovenskega društva »FRANCE PREŠEREN« iz Göteborga

V soboto 24. maja smo praznovali 30. obletnico obstoja in delovanja slovenskega kulturnega društva »France Prešeren« ter obeležili v svoji zgodovini bogati utrip delovanja ter aktivnosti na različnih področjih.

Res je, da je v človekovem življenju 30 let dolga doba, še zlasti od tistega davnega, skromnega začetka, ko so se želje posameznikov po skupni družitvi in ohranjanju slovenske besede uresničile.

Kako težko je nagraditi vse, ki so si prizadevali, da bi imeli svoj prostor, ki bi jih družil daleč od svoje domovine ter brez potrebne vzpodbude opravljali nadvse

plemenito poslanstvo. Veliko se je zgodilo v treh desetletjih. Bilo je obdobje rasti, gradnje, sporov, cepljenja med rojaki ter uveljavljanje slovesa Slovencev.

Kljub peščici aktivnih članov se lahko pohvalimo, da smo se za visoki jubilej dobro pripravili ter izpeljali uspešno prireditev.

Foto: **Albina Kragelj** V ameriško-latinskem ritmu sodobnega časa pa sta zaplesali **Rebeka in Katarina**.

V petek dopoldne 23.maja smo z veseljem pričakali 47 gostov iz Berlina Slovensko kulturno prosvetno športno društvo Slovenija, ki so jo sestavljali dve folklorni skupini »starejša in mlajša generacija« ter jih takoj po nastanitvi v hotelu odpeljali na ogled mesta. Zvečer smo jim pripravili večerjo v prostorih našega društva, kjer se jim je pridružil narodnozabavni ansambel **Špik** s simpatično pevko iz Prlekije in se skupaj z njimi zabavali pozno v noč, zavedajoč se, da taka gostovanja niso le zabava in uživanje temveč, da nas čaka veliko dela, napora in odgovornosti za naslednji dan. Sobota 24.maj.V polni dvorani v Medborgarhuset v Gamlestaden smo po predhodnem pozdravu predsednika društva zapeli Prešernovo Zdravljico.

V nadaljevanju pozdravnih nagovorov so sledile želje in čestitke veleposlaništva Slovenije, katerega predstavnica je bila gospodična Bojana Cipot.

Predsednik SKD **France Prešeren** Lado Lomšek ob željah in čestitkah v imenu Slovenskega Doma Göteborg **Jožeta Župančiča**. Foto: **Albina Kragelj**

Enako nam je želela predsednica društva iz Berlina, gospa Anica Kraner. Lepe želje in čestitke nam je v pismu izrazil gospod duhovnik Zvone Podvinski.

Nevenka Ušaj je z občutno dikcijo recitirala recitale o zdomcih.

Potem smo podelili priznanja ustanoviteljem in predhodnim predsednikom slovenskega

kulturnega društva France Prešeren pred otvoritvijo družabnega dela prireditve.

Mlajša generacija Slovencev iz Berlina v belokranjskih nošah se je po uradnem nastopu prijetno sprostila in skovala mnoga nova prijateljstva.

Foto: **Albina Kragelj**

Utrip prireditve prepleten s svežino in eleganco izvirnih noš starejše generacije Slovencev iz Berlina.

Foto: **Albina Kragelj**

Ob koncu kulturnega programa, se je začel nepozabni družabni del, katerega otvoritev so ob prijetni melodiji valčka, odplesali predhodni predsedniki z nasprotnimi pari folkloristov iz Berlina.

Ansambel **ŠPIK** iz Prlekije.

Foto:

Albina Kragelj

Za dobro počutje in razpoloženje so poskrbeli

neumorni glasbeniki, ki so naše goste iz Berlina tako očarali, da so se takoj pogodili za jesensko gostovanje pri njih, kamor smo povabljeni tudi člani našega društva.

Gostje in gostitelji so veselo zarajali. Foto: **Albina Kragelj**

Takole nas je v zgodnjih urah zabaval Sandi, ki je sede izvabljal zadnje viže plesalcem.

Foto: **Albina Kragelj**

Začelo se je svitati. Stiski rok, toplo in prisrčno slovo. Z obljubami, da se kmalu vidimo, smo zaplesali in zapeli tako kot znamo Slovenci kar na ulici, ker pa so bili naši glasbeniki tisti pravi kot se spodobi, so odhodnico zaigrali še v avtobusu. Kljub velikim naporom in skrbem, je bil žrtvovani čas poplačan. Gosti so odšli zadovoljni. Skovala so se mnoga nova prijateljstva. Mi pa smo si zadali kljub vsem notranjim preizkušnjam nalogo, da delo v društvu ne sme zamreti. Zavedamo se, da je ohranjanje slovenskega jezika in kulture temelj naših rodov, ne samo v naši matični domovini, temveč tudi daleč tukaj kjer živimo. To nam lahko

uspeva le s podporo naših zvestih in aktivnih članov, ne glede na posameznike, ki poskušajo z razdiralno močjo okrniti delo naših predhodnikov. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali in pripomogli, da smo visoki jubilej, 30.letnico slovenskega kulturnega društva, tako uspešno realizirali.

Za Upravni Odbor Slovenskega kulturnega društva »FRANCE PREŠEREN« iz Göteborga.

Albina Kragelj

Göteborg ---PIKNIK

Še polni prijetnih vtisov ob 30.letnici Slovenskega kulturnega društva »France Prešeren«,

smo 7.junija kot vsako leto, obeležili dan državnosti republike Slovenije s piknikom v naravi ter zaključili aktivnosti in dejavnosti prvega polletja..

*Foto: A. Kragelj
Piknik v Skatâsu;
Po rajanju se
prileže malo
oddiha.*

Zbralo se nas je kar lepo število, vendar smo to pot članice ženskega spola imele dela prosti dan. Za kar se lahko zahvalimo našim pridnim članom moškega spola, kajti upoštevali so, da smo bile še zmeraj malo utrujene od

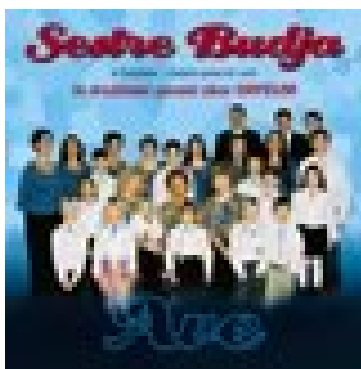
proslavitve 30.letnice društva..Predvsem pa smo morale poskrbeti, da ne bi ostalo preveč pijače, ker teža bremeni amortizerje in bi naš ekonom lahko utrpel škodo kombija ob vračanju..Vreme nam je bilo naklonjeno tako, da smo se dobro spotili od rajanja, kar bi bilo nemogoče, če bi bilo prevroče sonce.

Dragi člani, nečlani in prijatelji, veseli smo, da ste se udeležili piknika v tako lepem številu , kajti vsi vemo, da nas tarejo skrbi, kako dolgo se bomo družili še skupaj, zato je vsaka Vaša prisotnost dragoceni utrip za obstoj našega društva. Želimo Vam Prijetne počitnice v septembru pa zopet nasvidenje v Skatâsu kjer bomo ponovno na željo naših zvestih članov organizirali piknik.

Za Upravni Odbor

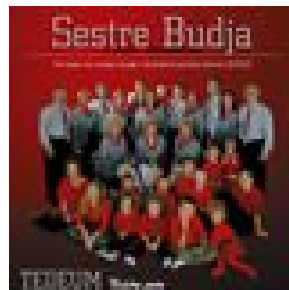
Albina Kragelj

35 let slovenskega društva v Landskroni (1968-2003)

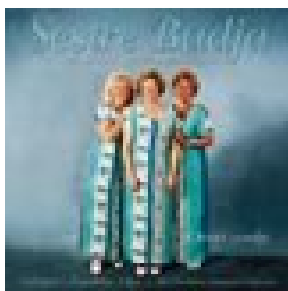
Ave

Leto izida:
2003

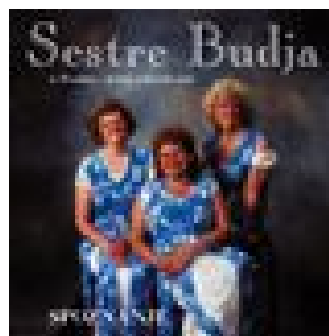
TEDEUM Božične pesmi

Leto izida: 1999

Otroci zemlje

Leto izida: 2000

Spoznanje

Album sester, ki živijo in delajo na Švedskem.

Leto izida: 1998

ORFEUM =

družinski pevski zbor Orfeum in vokalni tercet **Sestre BUDJA**

Pišemo leto 2003. V našem društvu imamo dela čez glavo, saj pripravljamo nov repertuar za naslednjo zgoščenko (LETOS v mesecu maju je izšla zgoščenka AVE Marijinih pesmi); tudi tokrat bodo to pesmi predvsem nabožne vsebine in z verjetnim naslovom VEČERNICE (Aftonsång).

Leta 2001 smo v okviru društva izdali tudi VH- videokaseto z 10. skladbami (5 slovenskih in 5 švedskih) in z naslovom:

GLASBENI MOSTOVI
ali **MUSIKBROAR.**

Zgoščenke lahko naročite na elektronski naslov:

orfeum@bredband.net

ali na naslovu uredništva.

Želimo vam bogato jesen in obilo osebnega zadovoljstva na vseh področjih!!!

Tudi tokrat nam bo razen nekaterih prijateljev, sorodnikov in znancev nudil delno ekonomsko podporo Urad za Slovence po svetu (Ministrstvo RS za zunanje zadeve), kar pri našem glasbenem ustvarjanju seveda veliko pomeni. Povemo naj tudi, da se skozi nekatere aktivnosti našega društva vzdržujejo stiki in sodelovanje na nekaterih področjih med občinama Ribnica in Landskrona (2001-2003).

Letošnje srečanje z vodstvom občine Ribnica – združeno v uradno in privatno – je bilo na otoku KRK med počitnicami sester Budja.

Foto: **Peter Kembro**

To so v glavnem v kratkih potezah orisane aktivnosti našega društva ORFEUM v Landskroni, s katerimi pomagamo utrjevati lastno identiteto in pripadnost Sloveniji,

ob enem pa predstaviti Švedski posebnosti stare domovine Slovenije, v obliki pesmi ter jezikovnih, knjižnih in drugačnih ustvarjanj na kulturnem področju – torej pete in pisane besede.

Približno polovica članov pevskega zbora Orfeum v sproščnem sožitju pred nastopom v katoliški cerkvi v Landskroni; maj 2003.

Foto: **A. Budja**

Zdi se nam, da nam to dokaj dobro uspeva, saj imamo v naših vrstah aktivne predvsem tudi Slovence druge in tretje generacije. Slovenska pesem – in v veliki meri tudi švedska – nam je vodilo, rdeča nit v vseh letih našega ustvarjanja in udejstvovanja na kulturnem področju med Slovenci na Švedskem. Preko teh vezi integracijsko dosegamo tudi švedsko društvo ter krepimo in ohranjamo lastno slovensko bit.

Augustina Budja

Olofström

- **18. oktobra:** Slavnostni koncert in proslava 30- obletnice ansambla Vikis v Jämshögs Medborgarhus. Obenem bo tudi Vinska trgatev, začetek ob 20.00 uri. Vabljeni tudi sosedna društva.
- **20. decembra:** Praznovanje sv. Miklavža in božičnih praznikov.
- **30. novembra:** Sv. maša v slovenskem jeziku, ob 11.00 uri v Olofströmu, ob 16.30 uri v Nybru

ZAHVALA NAJBOLJ DELAVNIM ŽENAM MED LETOM

Tudi letos smo podelili našim najbolj delovnim ženam rože za njihov trud v društvu. Rože je podelil predsednik društva, pridne članice pa so se z veseljem postavile pred kamero Karla Pesjaka. Našim ženam se moramo zahvaliti, da se je občutno povečal obisk na naših prireditvah, saj z dobro hrano in prijazno besedo privabijo marsikaterega rojaka.

Ciril M. Stopar podeli rože najbolj zaslužnim članicam v toku leta. Foto: **Karlo Pesjak**

BALINARSKI TURNIR V OLOFSTRÖMU

Ko smo načrtovali balinarski turnir v Olofströmu, smo si predstavljali, da se bo tega udeležila samo balinarska sekcija. Vseeno smo v vabilu napisali, da so dobrodošli tudi drugi člani društva. Med nas je tudi prvič prišel naš novi član in mladenič Andreas Holmersson. Ko smo se z Andreasom in bratom Jožetom pripeljali pred balinarsko igrišče smo zagledali naslednji prizor. Parkirališče je bilo že polno in na nas je že čakalo najmanj petindvajset članov, ki jih je skupaj privabilo prijetno poletno sonce. Sreča, da smo vzeli s seboj tudi bratove rezervne kroglice. Z žrebanjem smo izbrali nekaj ekip in igrali celo popoldne. Kdo je zmagal sploh ni bilo važno, veselili smo se, ko nas je bilo toliko in sreča, da je bil balinoplac širok dvajset metrov. Dobrodošli tudi naslednje leto.

Balinarji. Foto: **Karlo Pesjak**

SLOVENIJA V MOJEM SRCU

V društvenih prostorih nam je poznani slovenski fotograf in predavatelj Karlo Pesjak prikazal z diapozitivi njegovo priljubljeno predavanje: **Slovenija v mojem srcu**. Več kot eno uro smo ga poslušali in gledali slike iz prelepe Slovenije, da smo zasanjani že mislili da smo doma v rojstnem kraju. Karlo Pesjak je izreden predavatelj in je prepotoval že pol sveta in rad pokaže z igro svojih diapozitivov, motive iz teh potovanj v Sloveniji, po Evropi, južni Ameriki, Galapagosa in drugod. Karlo dosti predava pri švedskih društvih. Mig a priporočamo tudi vam. Oglasite se na njegov telefon in dobili boste zadnje in najboljše informacije. Poslal vam bo tudi spisek svojih predavanj in ceno. (Cena: 995 kr + potni stroški).

Karlo Pesjak: tel: 0451 - 10442 (Karlo je doma ob večerih)

SREČANJE ČLANOV PRI DRUŽINI STOPAR

Tudi letos se nas je precejšnja skupina članov srečala v mestecu Kallingu na vrtu pri Silvani iun Cirilu. Pozitiven trend v olofströmskem društvu se nadaljuje, saj nas je bilo šest več kot lansko leto. Prišli so člani iz Olofströma, Bromölle, Kallinge in Ronnebyja. Nekateri so ostali kar dva dni, saj je najlepše druženje pozno v noč. Libero Markežič nas je prijetno zabaval s svojo harmoniko, pa tudi balinali smo.

Piknik, Kallinge; junij 2003.

Foto: **C.M. Stopar**

DRUŠTVENO GLASILO / MEDLEMSBLADET

V avgustu smo izdali 31 številko Društvenega glasila /Medlemsbladet na 16 straneh, ki je napisan 75% v slovenskem jeziku, 25 % pa švedskem jeziku. Stroške za tisk nam krijejo sponzorji iz Slovenije, to so: Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstvo za kulturo RS in občina Medvode, ki nam pomaga ekonomsko za razvijanje društvene dejavnosti.

Naslovna stran društvenega glasila; **Ciril M. Stopar**

NOVI PREDSTAVNIK MLADINE V OLOFSTRÖMU

Na zadnjem sestanku upravnega odbora smo izbrali mladega Andreasa (Andreja) Holmerssona za predstavnika mladine v olofströmskem društvu. Andrej je tudi dobil svojo stran v društvenem časopisu Medlemsbladet, upamo pa da bo tudi v glasilu Zveze dal svoj prispevek. Andrej se je letos začel aktivno ukvarjati s slovenskim jezikom in upamo, da bo dobil štipendijo za celoletno šolo slovenskega jezika zdaj v jeseni v Ljubljani. Andrej si želi stopiti v kontakt z vso zainteresirano mladino, ki ima enega ali oba starša slovenskega porekla.

Na sliki: Janez, Andreas in Ciril. Foto: **Karlo Pesjak**

Andreas Holmersson: tel: 073 – 709 73 10,
E-mail: fat_dancer@hotmail.com

ZAHVALA

Na tem mestu se pristrčno in ponižno zahvaljujem slovenskim društvom, UO Slovenske zveze, UO KD Slovenija iz Olofströma, predstavnikom občine Ronneby, članom, prijateljem ter sorodnikom, ki ste mi poslali čestitke in telefonirali oziroma ste me razveselili z

vašim prihodom, ko sem praznoval *Abrahama* v mesecu juliju.

Preizkušnja Cirilovega darila ob njegovem praznovanju *Abrahama* na domačem dvorišču

Ne bom pozabil vaših čestitk in vaših želja, priznam da sem bil zelo presenečen, ko ste me obiskali in prišli od tako daleč. Obljubljam, da se

ne počutim nič starejšega in da bom še naprej delal za slovensko besedo in slovensko pesem na Švedskem. Hvala vam! **Ciril M. Stopar**

Predstavniki slovenskih društev Planike iz Malmöja in Lipe iz Landskrone pri *Abrahamu*. Foto: C.M. Stopar

VABILO

Ansambel VIKIS in Kulturno društvo SLOVENIJA vas vabita na slavnostni koncert proslave 30- obletnice ansambla Vikis in Vinsko trgategv 2003, ki bo **18. oktobra** ob 20.00 uri v Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu. Vabimo tudi sosednja slovenska društva.

Ciril in Viktor, oba zaljubljena v prelepe slovenske alpe (kot so naslikane na novi Viktorjevi harmoniki), vas vabita na praznovanje obletnice ansambla Vikis.

Foto: Silvana Stopar

SKD Lipa

Landskrona

Vsi smo uživali v letošnjem čudovitem poletju, doma ali kje drugod in si nabrali novih moči. Prijetna doživetja si bomo ob srečanjih mogoče delili med seboj, ali pa obdržali zase in obujali spomine do naslednjega poletja. Sama sem preživela poletje na vikendu (koloniji) med cvetjem, z otroci, vnuki, mimoidočimi znanci, prijatelji in zraven vsega nas je presenetil Nace Pančič in popestril večer s prijetano družbo, z ženo in prijatelji med potovanjem po Skandinaviji, dobro poznan in večkratni gost našega društva, aktiven pevovodja v naši prijateljski občini Slovenska Bistrica,.

Prvi del poletja smo zaključili s tradicionalnim piknikom, ki je bil letos izredno zanimiv, saj so se ga v velikem številu udeležile vse tri generacije. Ob dobri hrani, petju in dveh harmonikaših, Tomo V. in Stanko, ki je bil na oddihu med prijatelji, so zvene lepe slovenske pesmi. Društveno delo je bilo čez poletje na zelo nizki stopnji, vendar aktivno, saj se je en del skupine čez celo poletje, vsako sredo ob 17. uri, redno sprehodil 5 km v Karslundskem gozdu. Henrik J., Filip B., Karl K., in Štefan I., so se dvakrat udeležili nočnega pohoda, s sodelovanjem občine Landskrona in varnostnih organov v namen za preprečevanje nočnih nemirov v mestu, (bråttsförebyggande enheten). Obogatili so stanje blagajne vsakič po 900 kr. Potrebni so nam prostovoljni aktivisti, saj moramo za eno udeležbo biti najmanj štiri osebe, člani društva, in to je samo en del v skupini.

Ob zaključku tečaja: Sanje o lepši prihodnosti. Landskrona, 2003

Društveni prostori so zopet redno odprti ob petkih po 19.00 uri in po dogovoru

za aktivnost. Sestre Perko redno vadijo z Tomotom in se pripravljajo za naslednje srečanje. Nadaljevali bomo z kuharskim krožkom, biljardom, če bodo interesi, promenade v naravi, organizirali bomo družabni večer in nas bo veselilo če nas boste poklicali v društvo na številko 0418 10574 in se sami malo pozanimali kdaj in kako bo. Prijetno vas bo slišati in videti, tako bomo tudi mi kateri smo odgovorni za vodstvo z večjim veseljem vršili delo. S potrpljenjem in dobro voljo čakamo tudi na naše potomce, kateri redno plačujejo članarino, pogrešamo jih pa pri pripravljanju pogrnjene mize. Zahvaljujemo se tudi Cvetki Vidmar, umetnici iz Maribora, za lepo sliko in želimo da nas bo še naprej obiskovala ob obisku v Landskroni.

Pričakovanje »božička« 2002

Spominjamo se izgube našega člana, pevca, prijatelja, Slavkota Dolničar, ki nas je zapustil v zgodnji pomladi. Pesem - Kje so tiste stezice – in še katera, nas bo vedno spominjala nanj.

Predsednica **Štefka Berg**

Ob spominu na Slavka Dolničar se sožalju svojem pridružujemo tudi rojaki društva ORFEUM v Landskroni. Obenem izrekamo globoko sožalje Zvonki Nabernik ob izgubi ljubega moža Ivana.

EMU: Jämför JA & NEJ sidans argument i följande sakfrågor:

JA till EMU - EMU och demokratin Sverige är en del av världen och den av oss. Världen blir allt mer internationaliserad, och vi är beroende av vår omvärld. Vi möter den ökande internationaliseringen i vår egen vardag. Vi reser alltmer och många arbetar eller studerar utomlands en tid. När det gäller handel och företagande är det kanske ännu tydligare. Även små eller medelstora svenska företag är idag aktiva utanför Sveriges gränser. Det europeiska samarbetet har blivit en del av vår vardag.

EMU och jobben De största klyftorna och orättvisorna i samhället går mellan de som har och de som inte har jobb. Vi kan aldrig acceptera det slöseri av mänskliga och ekonomiska resurser det innebär. Ingenting är viktigare än att bekämpa arbetslösheten. Europas invånare och nationer kommer allt närmare varandra. Idag är det självklart att det finns frågor och problem som vi behöver arbeta med tillsammans.

EMU och välfärden I Sverige vill vi mycket med vår välfärd. Vi vill ha en bra skola för alla, hög kvalitet i barnomsorgen och en trygg vård och äldreomsorg. Grunden för välfärden är att vi har jobb och en stark ekonomi. En stark ekonomi och jobb till alla som vill och kan arbeta är grunden för de höga välfärdsambitioner vi har i Sverige. Ett ja i folkomröstningen ökar möjligheterna för företagen att investera och skapa nya jobb i Sverige. När fler jobbar ökar skatteintäkterna. Med ökade skatteintäkter kan vi anställa fler i välfärden, i skolan, vården och omsorgen. Därför är ett euromedlemskap avgörande för oss som tror på politikens betydelse för en stark välfärd.

EMU och ekonomin Sverige är en liten och öppen ekonomi i en alltmer internationaliserad värld. I vår omedelbara närhet finns världens näst största valuta – euron. Om Sverige går med i det europeiska valutasamarbetet så får vi del av den stabiliteten som euron och det ekonomiska samarbetet i Europa ger. Med euron minskar Sveriges sårbarhet för internationella ekonomiska svängningarna.

NEJ till EMU - EMU och demokratin Att vi demokratiskt ska påverka alla de samhällsfenomen som berör människors vardag, nationellt såväl som internationellt, är självklart för oss. Att denna utgångspunkt skulle vara ett argument för att gå med i EMU är däremot helt obegripligt. Vi förlorar ju allt inflytande över vår egen penningpolitik. Men vi vinner inget över EMU:s eftersom själva poängen med EMU:s konstruktion är att politiken inte ska få ha något inflytande.

EMU och ekonomin Högre sysselsättning, lägre arbetslöshet, fler förvärvsarbetande kvinnor, lägre inflation, fler utländska investeringar och högre tillväxt. Så blir utfallet av jämförelsen mellan Sverige och euroländerna – till den svenska självständighetens fördel. En fördel med en egen valuta och den rörliga växelkurs som vi har idag är att den fungerar som en stötdämpare i ekonomin när olika ekonomiska störningar uppträder. Och det gör de oundvikligen - förr eller senare.

EMU och jobben En del hävdar att jobben blir fler om vi går med i EMU. Mot detta talar både den höga arbetslösheten i euroländerna och det faktum att arbetsmarknaden behöver ett instrument som kan stabilisera ekonomin vid störningar. Om inte valutan utgör den stabiliserande mekanismen så kommer arbetsmarknaden istället att få vara mer flexibel. Högre arbetslöshet och minskad anställningstrygghet blir då följderna.

EMU och välfärden Ett medlemskap i EMU medför en förlust av det viktigaste ekonomiska stabiliseringsinstrumentet, den egna rörliga växelkursen. Istället måste arbetsmarknaden vara flexibel. Möjligheterna att föra en offensiv välfärds politik minskar således drastiskt. En del hävdar att EMU kommer medföra högre tillväxt, fler jobb och därmed ökad välfärd. Mot detta talar dock att arbetslösheten är högre, tillväxten lägre och den allmänna välfärden sämre utbyggd i euroländerna än i Sverige. Om Sverige idag skulle ha sysselsättnings- och tillväxtnivåer på europeisk nivå så skulle skatteintäkterna att drastiskt minska och då får vi mindre gemensamma tillgångar att fördela rättvist.

Denna webbplats är framtagen av ABF i ett samarbete med socialdemokraterna. Källa: IT 2003

-stina

SLOVENIEN - POSTOJNAGROTTAN

Slovenien är en republik i södra Europa som gränsar till Italien, Österrike, Ungern och Kroatien. Eftersom landet ligger söder om Alperna brukar det kallas **Landet på den soliga sidan av Alperna**. Sloveniens natur är mycket skiftande: skogrikt alplandskap med bördiga dalar. Högsta punkten är Triglav (2863 m ö.h.). landet har kontinentalt klimat och vid kusten av Adriatiska havet ett medelhavsklimat. Sloveniens yta är 20 256 kv. km (ca dubbelt så står som Skåne) och har ca 2 miljoner invånare (98 inv. per kv. km). Huvudstaden är Ljubljana; landets valuta är 1 tolar (SIT) = 100 stotin. Språket är slovenska och alfabetet latinskt med 25 bokstäver (5 vokaler och 20 konsonanter). Religionen är övervägande romersk-katolsk; nationalbetäckningen Slovenec/Slovenka =sloven/slovenska. Landet blev självständigt 1991 och erkänt internationellt 1992.¹ Skogsindustrin är viktig precis som turismen.

Postojnagrottan– Adelsberggrottan = Postojnska jama

Slovenien har fyra olika typer av natur; alper, slättland, kustland samt ett lägre alpinområde. Postojnagrottorna är ett stort Karstområde, berömd för droppstensbildningar och säreget djurliv.² Namnet *karst* stammar från typområdet i Slovenien där också Europas största grottsystem finns i Postojna (ca 22 km). I hundratals år har detta system varit välbesökt men det är först efter 1818 som turismen fått sitt stora genombrott. Det finns ett antal djurarter i grottorna där Olmen ”människofisken” är det märkligaste djuret. Den lever bara i delar av detta system av grottor och endast där. På laboratoriet lägger Olmen ca 70 ägg (ca 12 mm i diameter). Embryets utveckling varar mellan 3 till 5 månader, beroende på vattnets temperatur och postembryonala fasen varar till 130 dagar. Könsmogen efter 14 år som larv, kan leva upp till 100 år. Man känner till fall då Olmen födde levande och ganska utvecklade ungar (2 stycken). Alla djur i grottsystemet är blinda, då de inte behöver någon syn. Dom förlitar sig istället på sina känselorgan.³

Riktigt med grottor Kalkstensberget svarar för 53 % av Sloveniens bergarter. Dessa berg finns i första hand i västra delen av landet och i Alperna och kallas för Karstområden. Det finns cirka 6400 grottor i Slovenien, från små hålrum till långa vindlande grottsystem. Kalksten i sig är mycket poröst och påverkas lätt av vatten och vind. Under miljoner år har vattnet arbetat sig genom berggrunden och hittat nya vattenvägar längre in i berget. Vattnet har lämnat efter sig ett grottsystem där floderna tidigare flöt fram. Det är först då vattnet runnit undan som *stalagmiter*, *stalagtiter* och andra fantastiska formationer långsamt kan börja ta form. Droppstenarna uppstår genom särskilda fysikaliska och kemiska processer som äger rum i karstkalkstenen. Regnvattnet tränger ner från jordytan till underjorden och löser upp kalkstenen. När dess droppar når grottans tak utlöses det i regnvattnet upplösta kalciumkarbonatet i form av stalagtiter, och när dropparna faller ner på marken formas olika stalagmiter. Man har fastställt att de vackra droppstenarna uppstod för ungefär 8.000 år sedan, medan det finns grottor som uppstått redan för mellan 40 000 och 100 000 år sedan.

Turism 20 av turistgrottorna är öppna för allmänheten där guidning sker. Det största och mest kända systemet är Postojna systemet, som är placerat i Karstområdet. Området beskrivs med underjordiska floder och odlade dalgångar och trädbevuxna bergstoppar. Systemet består av fem sammanväxta

¹ Bonniers compact lexikon, 2001. Allt i ett i ord och bild. 2001 Bonnierförlagen nya medier. Tryckning Korotan-Ljubljana – Ma-tisk 2001

² Bonniers compact lexikon, 2001. Allt i ett i ord och bild. 2001 Bonnierförlagen nya medier. Tryckning Korotan-Ljubljana

³ IT, maj 2003

grottsystem: Postojnagrottan, Otokgrottan, Magdalenagrottan, Svarta grottan och Pivkagrottan. Pivka är namnet på den flod som rinner genom grottan. Tillsammans har grotterna en längd av ca 22 km, av vilken Postojnagrotta gör 13 km. Dagligen utgår guide turer genom systemet och man har försökt göra den uppenbart turistiska påverkan så liten som möjligt.

Stalagmit

Källan: IT maj 2003

**<-The Diamond
A Huge Pilar->**

Skydd Under de osäkra upproriska perioderna när protestantismen spred ut sig under 1500-talet, var det många som besökte grotterna. De använde grotterna som ett skydd under denna oroliga period. I slutet av 1600-talet minskade antalet besökare i och med att det blev en tryggare tid. Det var under denna period som de detaljrika beskrivningarna om grotterna börjar ge sig tillkänna. Det ökade intresset under 1800-talet gjorde Karstområdet till ett intressant vetenskapligt besöksmål. Postojnagrottor betraktas som världens mest fantastiska.

Stalagmit och stalaktit möts

KÄLLAN:: IT MAJ 2003

Modernisering Under 170 år av utveckling inom turismen har nu mer än 25 miljoner människor från hela världen besökt grottan. I och med att besökarantalet steg började man också förse grottan med modern utrustning. De förste spåren till grottans järnväg, som är ensam i sitt slag i världen (dessa tåg knuffades fram) byggdes 1872 och det första motordrivna tåget körde in i grottan 1913. Efter andra världskriget sattes de nuvarande och betydligt miljövänligare elektriska tågen in. Elbelysningen installerades 1884, vilket dels underlättar för turisterna och skyddar stalagtiter och stalagmiter från den smuts som hade blivit p.g.a. att man tidigare använde facklor. Belysningen släcks efter hand den guide turen pågår, dels för att skapa stämning och dels för att skydda den känsliga miljön. Den negativa effekt som belysningen medför är algbeväxning på väggar som inte är en naturlig sak i grotterna.

Turistanpassades Postojna systemet har varit enkelt att turistanpassa tack vara dess fördelaktiga läge med god infrastruktur till området då det har varit och är nära en genomfartsled som knyter samman öst och väst. Grottornas läge till andra turistattraktioner har också gjort att den blivit välbesökt. Systemets plana uppbyggnad och storlek har gjort att det varit lätt att turistanpassa med vandrings- och järnvägsleder utan att påverka dess naturliga uppbyggnad. Systemet håller en fast temperatur på +8 grader C och en luftfuktighet på mellan 95 till 99 %, det beror till stor del på att systemet har fem större öppningar som ger en god ventilation. Detta medger att grottsystemet kan ta emot så många besökare som man vill eftersom det inte nämnvärt påverkar grotterna.

Avslutning Slovenien har tack vare sitt skiftande och natursköna landskap gynnats av turismen. The Karst innehåller ett system på ca 6400 grottor, 20 av dessa är öppnade och anpassade för turism. Postojnagrotterna ger en fantastisk upplevelse, en upplevelse man önskar att alla ska få ta del av.

Helena Budja

ŠVEDSKA SLOVNICA

Švedska abeceda ima 29 črk in od teh 9 samoglasnikov, slovenska pa samo 25 črk in od teh 5 samoglasnikov. Besede, ki začno s črko W najdemo po abecednem redu pod V. Črke Q, W in Z uporabljamo v švedskem jeziku samo v sposojenkah ali v imenih. Švedske črke C, S in Z izgovarjamo v švedskem jeziku kot v slovenskem črko C.

Švedska abeceda (Alfabetet)

A /a:/	K /ko:/	U /w:/
B /be:/	L /el/	V /ve:/
C /se:/	M /em/	W /dubelve:/
D /de:/	N /en/	X /eks/
E /e:/	O /u:/	Y /y:/
F /ef/	P /pe:/	Z /sè:ta/
G /ge:/	Q /kw:/	Å (o:/
H /ho:/	R /aer/	Ä /è:/
I /i:/	S /es/	Ö /oe:, ö:/
J /ji:/	T /te:/	

Posebnosti švedskega jezika v primerjavi s slovenščino je več. Ena od teh je 9 samoglasnikov (vokaler); kadar sta za katerim od samoglasnikov A, E, I, O, U, Y, Å, Ä, Ö dva soglasnika (konsonanter), se samoglasnik največkrat izgovori kratko in s povdarkom.

Druga posebnost glede na slovenski jezik so nedoločne oziroma določne oblike samostalnikov: stol/stolen – stol/tale stol; dve sklanjatvi: nominativ in genitiv – imenovalnik in roditeljnik: mamma/mammas – mama/ (od) mame, (mamino) *ter dve samostalniški števili: ednina in množina - en, ett-fler – en, eden, eno ali več.*

Tudi izgovorjava švedskega jezika je v nekaterih primerih za slovensko govoreče lahko zapletena, zato si je dobro zapomniti nekaj posebnosti, da bo manj težav pri izgovorjavi:

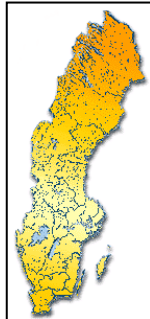
- Črka **k** pred mehkim samoglasnikom (**e i y ä ö**) se razen v nekaj izjemah v švedskem jeziku izgovarja podobno kot slovenski glas **č**: *kedja /čedja/ - ketna; kikare /čikare/ - daljnogled; kyla /čyla/ - hlad; känna /čena/ - poznati; köpa /čoepa, čöpa/ - kupiti.*
- Prav tako se črka **g** pred mehkim samoglasnikom (glej zgoraj) izgovarja kot **j**: *ge /je/ - dati; giraf /jiraf - žirafa; gymnastik /jymnastik/ - gimnastika; gäst /jest/ - gost; göra /joera, jöra/ - delati; Göteborg /Joeteborj/ - Göteborg.*

Vendar pa ima tudi v švedskem jeziku skoraj vsako pravilo izjeme, katere Slovenci še kako opazimo pri pisnem in govornem izražanju.

Avguština Budja

ISBN 91-974694-0-8

SLOVENSKO – ŠVEDSKI BESEDNI VODIČ
Na potovanju in pri pogovoru s Švedi

DOBRODOŠLI

VÄLKOMNA

NA ŠVEDSKEM! TILL SVERIGE!

Založba / Förlaget: Samozaložba 2003

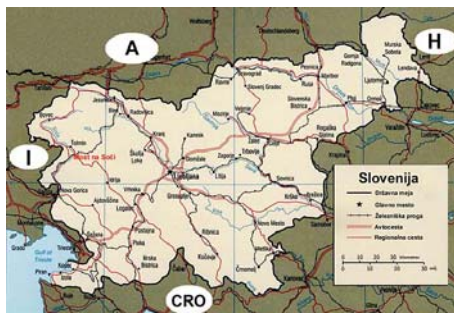
Izšel je **SLOVENSKO – ŠVEDSKI** in **ŠVEDSKO – SLOVENSKI BESEDNI VODIČ**, Vse v enem - skupno 112 strani - ter s pokroviteljstvom SZ. Cena posameznega izvoda je 120 SEK. Priročnik lahko naročite na telefon 0418-269 26 ali po e-pošti: budja@pop.landskrona.se. Vodič je vseskozi dvojezičen in je primeren na potovanju in pri pogovoru s Švedi, oziroma s Slovenci, predvsem za drugo in tretjo generacijo Slovencev na Švedskem ter njihove partnerje in znance Švede na potovanju v Slovenijo. Obravnava mnoga območja in vsakdanje teme kot so: **Pri zdravniku; Pri zobarju; V cvetličarni; Na potovanju – z avijonom, vlakom, avtomobilom; V avtomobilski delavnici, V restavraciji; V trgovini z oblekami, s čevlji in prehrano; Športne panoge; Na počitnicah ter še in še.**

Augustina Budja

ISBN 91-974694-0-8

SVENSK – SLOVENSK ORDGUIDE;

På resan och vid samtal med slovener

Välkomna i Slovenien Dobrodošli v Sloveniji

FÖRLAG – ZALOŽBA:

Självförlag/Samozaložba 2003

**VADSTENA – 30.
SLOVENSKO
BINKOŠTNO
SREČANJE**

Vadstena je mesto, kjer smo se Slovenci iz vseh slovenskih skupnosti na Švedskem letos na binkoštnem srečanju zbrali že tridesetič.

Pridiga nuncija in nadškova g. Ivana Jurkovič nam je segla do srca

Foto: **A Budja**

Tokrat so v Vadsteni prejeli nekateri člani slovenske katoliške skupnosti na Švedskem tudi zakrament prvega sv. obhajila ter zakrament sv. birme, ki jim ga je podelil g. nuncij, nadškof Ivan Jurkovič.

Pri mašnem obredu je sodelovala tudi slovenska veleposlanica na Švedskem ga. Darja Bavdaž Kuret ter sekretarka na Veleposlaništvu, gđc. Bojana Cipot. Med obiskovalci je bilo opaziti tudi dve slovenski ženski narodni noši.

Vsako leto je opaziti, da je večkrat koga prav težko prepoznati, posebej če ga/je nekaj let ni bilo v Vadsteno... Foto: **A. Budja**

Po sv. maši in pozneje po obisku pri slovenski lipi v parku in nato petih litanijah in koncertu sester Budja smo se tudi letos zbrali v veliki dvorani, kjer nas je čakal bogat srečolov ter ženski ansambel harmonikaric iz Mengša, katere je letos v Vadsteno pripeljal g. Boštjan Kocmur, predsednik ID Slovenija v svetu in ki so skrbele za zabavni del programa.

Letos je bilo še posebej slavnostno, saj smo v jubilejnem letu 2003, ko širom Švedske slavimo 700 letnico rojstva svete BIRGITTE ŠVEDSKE, katere posmrtni ostanki so shranjeni ravno v Vadsteni.

Na sliki zgoraj vidimo skrinjo s posmrtnimi ostanki sv. Birgite Švedske, pred katero stojijo SESTRE BUDJA: Olga, Avguščina in Gabrijela;

Foto: **Leonida Kembro**

V dvorani je začelo splošno veselje, rajanje in pogovori

V ozadju so članice in člani pastoralnega sveta iz Göteborga, ki so nam pripravili jedajo in pijačo

Vadstena, zbirališče slovenskih rojakov na Švedskem – že 30 let (1974 – 2003)

Foto in komentarji: A. Budja

G. Zvone Podvinski – 10 let med Slovenci na Švedskem

1993 – 2003

*Slovenski izseljenski duhovnik– rektor slovenske katoliške misije v Göteborgu na Švedskem g. **Zvone Podvinski**. Letos mineva že 10 let, od kar je za dušnega pastirja na Švedsko prišel gospod Zvone Podvinski, ta naš dragi *slovenski vagabond* - kot se velikokrat sam imenuje. Koliko tisoč kilometrov se je prevozil v vseh teh letih, saj pokriva celo Švedsko ter občasno tudi Norveško in Dansko, ve samo dobri Bog! Kolikim novorojenčkom je g. Zvone dal zakrament sv. krsta, kolikim prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo? In ni bilo majhno število cerkvenih porok, katere je kot božji namestnik med zakoncema sklenil on. Dal je mnogim tudi poslednje maziljenje; in na zadnjo pot je*

g. Zvone pospremil že veliko število slovenskih rojakov na Švedskem v teh 10. letih. Bog naj mu poplača za vse to, saj mu mi sami ne moremo dovolj. Svojo zahvalo mu pokažemo lahko le na ta način, da ga razveseljujemo s svojo udeležbo pri svetih mašah, katere s čutom dolžnosti rad opravlja zaradi nas v našem slovenskem materinem jeziku.

G. Zvone Podvinski zvest tradiciji nadaljuje začeto pot svojih prednikov, slovenskih duhovnikov na Švedskem – p. Janeza Sodijo in g. Jožeta Drolc – tako, da vsako leto organizira SLOVENSKA BINKONŠTNA SREČANJA V VADSTENI. Letos je bilo takšno srečanje že 30.ič. Na fotografiji spodaj sta gospoda Zvone Podvinski in Boštjan Kocmur, predsednik izseljenskega društva Slovenija v svetu

Zvone Podvinski in Boštjan Kocmur:

Vadstena 8. junij 2003

*Foto: A
Budja*

v Ljubljani, ki je na Švedsko pospremil letošnji ženski ansambel harmonikaric iz Mengša, ki so skrbele za dobro voljo v zabavnem delu programa. Naš *slovenski vagabond* na Švedskem, g. Zvone, skrbi in nas zalaga s slovensko literaturo in pesmijo, predvsem pa med Slovenci goji slovenski jezik in nas podpira pri naših aktivnostih na kulturnem področju po vsej Švedski. Bil je tudi pobudnik za izid učbenika ŠVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE (2002); Priročnik za kontrastivni študij švedskega jezika po slovensko, avtorice A: Budja. S svojo dobro voljo in pametnimi nasveti pomaga ljudem v stiskah in s svojo vedrino razveseljuje naše domove, kadar se utegne pomuditi pri kom izmed nas. Zavedamo se, da vse premalo cenimo njegovo žrtev, saj je izbral tujino za svoj dom zaradi nas, ki smo se nekoč zaradi zelo različnih naključij in vzrokov kot ovce brez pastirja znašli na Severu Evrope, na Švedskem. G. Zvone – Bog vam povrni za vašo dobroto! Ostanite še dolgo med nami na Švedskem!

Švedski Slovenci od blizu in daleč

sledi procesija k "slovenski lipi" in nato v modro

VADSTENA, 2003: Po sv. maši v katoliški cerkvi

g. Zvone Podvinski v pogovoru z Njeno Ekscelenco, slovensko veleposlanico na Švedskem, go. Darjo Bevdadž Kuret; v ozadju gđč. Bojana Cipot in drugi. Vadstena, 8. junij 2003.

cerkev sv. Birgite Švedske.

Foto: **Lasse Nilsson**

Slovenski duhovnik

go. Darjo Bevdadž Kuret; v ozadju gđč. Bojana Cipot in drugi. Vadstena, 8. junij 2003.

Foto: **Lasse Nilsson**

Na fotografiji zgoraj levo: Olga Budja, Leonida Kembro, Zvone Podvinski, Gabrijela Karlin, Gusti Budja in Karolina Nilsson.
Foto: **Lasse Nilsson**

Vseslovensko srečanje; Franc Pukšič in drugi

Po cerkvenih obredih v dvorani; Vadstena 2003

Foto: **Lasse Nilsson**

Janez Plestenjak vabi pernate prijatelje k druženju. Ronneby; avgust 2003.

Foto: **C. M. Stopar**

Janez Plestenjak, mednarodni sodnik za pse in pirenejski planinski pes Rex Earl Asterion Vi' skaly's, last Silvane Stopar. 2003.

Foto: **Ciril M. Stopar**

Utrinek iz švedskega praznika "midsommar" v Landskroni 2003.

Marija Novak, Ilko Stopinšek. Foto: **Zvonko Bencek**

Utrinek iz Šentjurja; Pri sorodnikih, Foto: **Bena Budja** 2003-

Počitnice pri babici Angeli B.: M. Nedelja; **Kembro-show**; Daniel, Isabelle, David; 2003

Köping: Simon Gregorčič 30 let; 2002

Foto: **Cirli M. in Silvana Stopar**

Obisk na Švedskem; Danni Stražar

Pevske vaje z otroci; Landskrona, 2002/03; Daniel, David, André, Charlie, Anne-Marie in Tanja

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 86

IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefanija Berg, 0418-102 13

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Robert Karlin, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Päärpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

ZIMA/VINTER 2003

Št./Nr 5 Letnik/Årgång 2

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 5 Letnik / Årgång 2

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild Zimska idila (IT). Božični pozdrav / En Julhälsning av

Marie Larsson

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Vaša pisma	5	Era brev
Zanimivosti	8	Aktuellt
Reportaže	11	Reportage
Mladi mostovi	20	Unga broar
Novice iz društev	25	Föreningsnytt
Poučno	40	Lärorikt
Naša cerkev	42	Vår kyrka
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	4	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar *Tehnik/Tekniker: Zvonko Bencek*

Naslov uredništva: ***Avguština Budja***
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@pop.landskrona.se

Prispevke pošljite na zgornji naslov

do 10. februarja 2004

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast

den 10 februari 2004

BOŽIČ

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO SE NASMEHNEŠ OD SRCA,

KO SE JEŠ MIR, PRAVICO IN DOBROTO S POLNIMI DLANMI,

KO LJUBIŠ PRAV ISKRENO...

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO TOLAŽIŠ OTROKA ALI OBIŠČEŠ BOLNIKA,

KO SE PRIBLIŽAŠ NESREČNEMU ALI POSLUŠAŠ OSAMLJENO OSEBO,

KO DELIŠ OD SVOJEGA IN POMAĞAŠ...

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO NE OBSOJAŠ ALI NISI OBSOJAN,

KO NE DELAŠ KRIVICE IN SE TI NE GODI KRIVICA,

KO ODPUŠČAŠ ALI TI JE ODPUŠČENO...

VSEM BRALCEM INFORMATIVNEGA GLASILA ŽELIMO

VESELO DOŽIVETE BOŽIČNE PRAZNIKE!

V letu od katerega se poslavljam, smo doživeli veliko lepega, pa tudi marsikaj bolečega. Boleče doživetje je za nas prav gotovo vedno, ko opazimo, da nas okolje, v katerem živimo, še vedno obravnava kot tujca, priseljenca. V prihodnjem letu pa čaka Slovenijo in Slovence veliko nalog; Slovenija bo postala del združene Evrope. Tudi za nas, ki živimo zunaj meja matične domovine, bo to na raznih področjih izrednega pomena. Toda mnoga vprašanja ostajajo odprta, med drugimi tudi naslednje: Ali takrat ne bo več priseljencev in izseljencev, ampak bomo vsi predvsem državljani Evrope? Ostali bomo sicer različni po jeziku in narodnosti, toda enakopravni z ostalimi evropskimi narodi. To bi bilo edino prav. Kakšen izziv za vse nas!

MNOGO SREČE IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA V NOVEM LETU 2004

VAM ŽELI UREDNIŠTVO INFORMATIVNEGA GLASILA!

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

PRESEDNIK IMA BESEDO.... Božični prazniki so pred vrati, čez pet mesecev vstopa Slovenija v EU, tedaj nam bodo olajšana potovanja v Slovenijo. Menim, da je večina članov Slovenske zveze prišla v leta upokojitve, ko se nam tudi zdravje slabša. Obenem pa radi za več časa potujemo v domovino in z vstopom Slovenije v EU bo lažje in ceneje priti do zdravstvenih storitev.

Sestanek UO Slovenske Zveze. Göteborg, 22. 11.2003. Foto: A. Budja

V prejšnji številki smo omenili, da je tudi Slovenska zveza na Švedskem uvrščena v tisto skupino priseljeniških zvez, katerih matične domovine so kandidatke za priključitev v EU. Toda na sestanku Državnega zavoda za integracijo v oktobru smo izvedeli, da je to bil le predlog, ki bo uresničen šele leta 2005. To pomeni, da nas bo še vsaj eno leto pestilo pomankanje sredstev za delo pri Slovenski zvezi.

V letu 2003 smo dobili vsa sredstva za tiskanje in distribucijo Informativnega glasila iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za kulturo RS ter sponzorjev. Upamo, da nam bodo tudi naslednje leto pomagali preko odobrenih projektov. Kot veste, smo uspeli ohraniti slovensko pisano besedo na Švedskem. Zahvala gre redakciji Informativnega glasila, upravnemu odboru Slovenske zveze in finačni pomoči ministrstev Republike Slovenije. Vabimo vas, da s svojimi prispevki in z vašimi mnenji pomagate redakciji "krojiti" Informativno GLASILO, ki je medij Slovenske zveze na Švedskem. V naslednjem letu se bomo trudili izdati štiri številke.

Blagoslovljene božične praznike in srečno ter zdravja polno novo leto 2004 vam želi upravni odbor Slovenske zveze

JERNEJ MLEKUŽ MED NAMI

V oktobru je slovenska društva na Švedskem obiskal mag. Jernej Mlekuž iz SAZU ZRC v Ljubljani. Jernej je obiskal slovenska društva in si ogledal društvene arhive ter vse dokumentiral z beležkami in fotografijami. S tem projektom bodo arhivi slovenskih društev na Švedskem dobili pomembno vlogo v Sloveniji, saj bo možnost dobiti vpogled v zgodovino slovenskih društev. Upamo, da bodo ta projekt v SAZU ZRC tudi nadaljevali, da Jernejevo delo ne bo ostalo brezplodno. Zadnja dva dni se je Jernej mudil v KD Slovenija v Olofströmu in pri predsedniku pregledal arhiv Slovenske zveze, kjer je zadnjo noč tudi prespal in se nato z vlakom odpeljal iz Ronneby naravnost na letalo Adria Airways v Kopenhagen na Danskem. Zahvaljujemo se g. Mlekužu za obisk in ga ponovno vabimo med nas na Švedsko.

Ciril M. Stopar

Pismo iz Slovenije

Kako naj začnem s pismom, ne da bi omenila letnega časa, v katerem se nahajamo? Zunaj je mračno, težki deževni oblaki visijo nad pokrajino. Zadnje dni smo dobili več padavin kot vso pomlad - narobe svet! Sicer pa smo veseli, da je minilo letošnje dolgo vroče poletje, ki je bilo vsaj za nas malo starejše nevzdržno. Jaz sem si ga za nekaj tednov skrajšala s "pobegom" na Švedsko, za kar so mi bili nevoščljivi mnogi znanci in prijatelji. Sicer pa, nič ni tako slabo, da ne bi za nekaj bilo tudi dobro. Vinarji govorijo o letošnji vinski letini kot izredno dobri po kvaliteti prav zaradi sonca, po drugi strani pa bo letošnjega vina manj zaradi suše in toče. Pa preidimo k drugim novicam iz domovine.

Slovenski politiki so te dni nadvse srečni; iz Bruslja je namreč prišla ocena o pripravljenosti kandidatke na vstop v EU maja 2004, po kateri je Slovenija na prvem mestu. Evropska komisija je sicer pozvala državo, naj ukrepa na področju medsebojnega priznavanja poklicnih kvalifikacij, še posebej v zdravstvu: pri zdravnikih, medicinskih sestrah, zobozdravnikih, babicah, farmacevtih in tudi veterinarjih.

Sicer pa Slovenijo pretresajo take in drugačne, večje in manjše afere in aferice. Trenutno je na "udaru" zunanji minister Rupel, ki si je privoščil ustanovitev privatne akademije za izobraževanje diplomatov in hotel sredstva, namenjena pristojni fakulteti, preusmeriti na akademijo. Ko je reagiral Urad za boj proti korupciji, se je minister Rupel odzval nadvse užaljeno in obtožil Urad in medije, da ga hočejo kot zadnjega predstavnika DEMOS-a v vladi odstraniti. Na pomoč mu je pohitel celo nasprotnik v opoziciji, Janez Janša, a to ni omajalo Urada in je ministra Rupla ovadil državnemu tožilstvu, ki je že začelo preiskavo. Morda bo počasi razumel tako gospod minister kot njemu podobni, da smo pred zakonom vsi enaki.

Vlada je razpisala natečaj za nove državne simbole, ker da je Slovenija s svojimi sedanjimi v svetu neprepoznava. Če bo prišlo do zamenjave simbolov, nas bo to stalo skoraj deset milijard tolarjev. To pa je denar, s katerim bi zakrpal marsikatero veliko bolj potrebno finančno luknjo.

Na naši južni in vzhodni meji kar ni miru. Za to redno skrbijo naši "dobri" sosede Hrvatje. Ne velja prav noben sporazum z njimi, kajti tam si, kot kaže vsak kroji pravico sam. Enkrat se spomnijo ribiči in širijo svoje meje školjčič, drugič pa kar vlada, ki hoče razširiti svojo ekonomsko cono na Jadranskem morju pod pretvezo, da bi rada zaščitila morje pred izkoriščanjem. To seveda brez predhodnega dogovarjanja s sosedi. Za Slovenijo bi to pomenilo, da ne bi imela prostega prehoda po morju. Slovenska vlada je reagirala in naslovila proteste tako na hrvaško vlado kot na pristojne mednarodne organe. Kako se bo zadeva razpletla, pa bomo videli po beneški konferenci o morjih v EU. Vsekakor si Hrvati ne utirajo pot v EU, v katero si tako želijo, na najbolj enostaven način.

V Sloveniji je letos v vse osnovne šole uvedena devetletka. Le-ta se je pripravljala že kar nekaj let, kajti Slovenija je bila ena od redkih držav v Evropi, ki je še

vztrajala pri osemletnem osnovnem šolanju. Zaradi tega se je veliko občin moralo odločiti in zgraditi nove šolske stavbe ali pa vsaj posodobiti stare, kar je bil za vse velik finančni zalogaj, čeprav jim je del stroškov povrnila država.

Tako, natrosila sem vam nekaj novic iz domačih logov in gajev, čeprav za mnoge od vas mogoče niso več prave novice. Ker ne vem, kdaj bo tole moje pismo izšlo, vam kar zdajle želim

PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE in SREČNO NOVO LETO!

In nasvidenje v letu 2004!

Rada Pišler

V uredništvu smo prejeli tudi naslednje pismo, ki ga bodo razumeli tisti, ki jim je namenjeno:

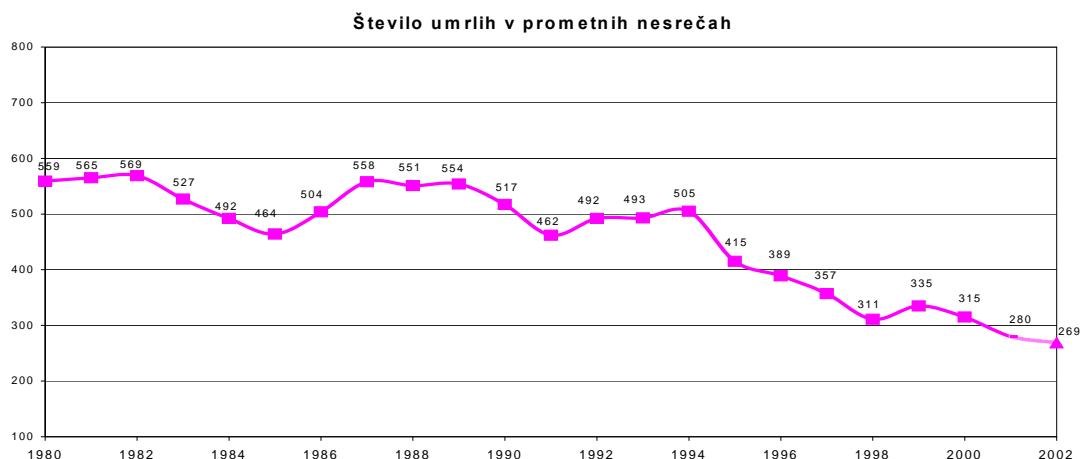
Ljudje, ki iz kakršnih koli razlogov želijo zakriti zmote in druga dejanja, še celo s planiranimi hudodelstvi; spada k... Da naj ne pišem o posledicah. O tem se ne molči, pozablja, omalovažuje ali zanika, kot si nekateri upajo. Če sem iskal človeka, sem to v moji največji življenjski krizi, tudi zaradi teh dejanj; kot oče, desetletja sem preživljal tudi celo družino. Končnice v mojem imenu sem spremenil za pravilno izgovorjavo v tujini. Seveda po švedskih navodilih in še to kot mladostnik. Torej se nisem potujčeval ali druge zaničeval, kot nekateri zlohотно tolmačijo. Ako je kdo bil v to po krivičnem zapleten, prizadet, ali pa bo, svetujem naj se obrne na takšne, ki to zganjajo.

Anton Bremetz Bremec

SLOVENIJA IN SLOVENSKA POLICIJA TER SODELOVANJE S ŠVEDSKIMI KOLEGI

Slovenija je ena najmanjših ter obenem najmlajša država v srednji Evropi. Meri 20251 km², v njej pa živi nekaj manj kot 2 milijona prebivalcev od katerih je 91 % Slovencev. Poleg tega v Sloveniji živita tudi dve avtohtoni narodnostni manjšini in sicer Madžari in Italijani. Na severu Slovenija meji na Avstrijo, na severovzhodu na Madžarsko, na vzhodu in jugu na Hrvaško in na zahodu na Italijo. Kopenska meja je dolga 1207 km, morska na Jadranskem morju pa 60 km.

Slovenija je ena izmed prihodnjih novih članov. S trenutnimi ekonomskimi rezultati **Število mrtvih se na slovenskih cestah že nekaj časa zmanjšuje, kar kaže preglednica spodaj:**

slovenskega gospodarstva (ki so mimogrede že sedaj boljši kot v Portugalski in Grčiji) se evropske prihodnosti ne bojimo. V veliko Evropsko družino bomo sprejeti maja prihodnje leto. Na to se aktivno pripravlja tako država, kot tu mi policisti, ki želimo v Evropo vstopiti kar najbolj pripravljeni. Slovenija je trenutno v fazi izgradnje slovenskega avtocestnega križa, ki bo povezal in približal vse njene dele, obenem pa izboljšal stanje varnosti cestnega prometa. Na slovenskih cestah je v letu 2002 izgubilo življenje 269 oseb, oziroma 135 na milijon prebivalcev, kar je nekaj več kot znaša povprečje evropske unije. Okoli 5.200 oseb je telesno poškodovanih. Najpogostejši vzrok prometnih nesreč je neprilagojena hitrost.

Slovenska policija, ki šteje okoli 4.500 policistov, se s problematiko varnosti cestnega prometa intenzivno ukvarja. V zadnjih treh letih je bilo izpeljanih kar nekaj novih projektov, pri čemer naj omenimo metodologijo »PROMIL«, ki pomeni nov pristop k preprečevanju vožnje pod vplivom alkohola, metodologijo »VERIGA« za nadzor hitrosti, nov pristop k ugotavljanju vožnje na prekratki varnostni razdalji, smo ena izmed redkih evropskih policij, ki ima izdelan sistem in postopek za prepoznavo simptomov mamil v cestnem prometu. Pri tem se večkrat ozremo tudi v tujino, kjer poskušamo preveriti, kako oni rešujejo takšne in podobne probleme v zvezi z varnostjo cestnega prometa. Država v kateri smo naleteli na izjemno pozitiven odziv je bila nedvomno tudi Švedska.

In kako je vse začelo?

Tako kot ostale evropske policije, smo se konec prejšnjega desetletja pričeli soočati z vse večjo problematiko mamil in psihoaktivnih zdravil v cestnem prometu. Vedno bolj se je izpostavljalo vprašanje, kako prepoznati znake po katerih bi policist lahko potrdil sum, da je posameznik pod vplivom mamil ali psihoaktivnih zdravil in na podlagi tega zanesljivo odredil pregled pri zdravniku in odvzem krvi za analizo. Zato smo začeli intenzivno iskati tuje izkušnje in sisteme učinkovitega preprečevanja tovrstne problematike. Posebej smo bili opozorjeni prav na Švedsko policijo, ki se je z usposabljanjem policistov za prepoznavo simptomov drog ukvarjala že dalj časa. Imel sem priložnost, da sem leta 2001 tako obiskal Policijo mesta Malmo, kjer sem bil deležen vseh potrebnih informacij ter podatkov, obenem pa praktično usposobljen za izvedbo postopka po švedskem modelu.

Na podlagi teh in informacij, ki smo jih pridobili od Nemške policije smo izdelali slovenski sistem prepoznavne simptomov mamil v cestnem prometu ter program usposabljanja prometnih policistov na to temo. Takrat me je sprejel policist Tom Jensen. Ob stisku rok z njim si še zamisliti nisem mogel, da je to začetek dolgotrajnega, plodnega in iskrenega prijateljstva. Sprva uradno prijateljski pogovori so se ob prostih trenutkih razvili v sproščen, iskren ter odkrit pogovor. Vendar pa po obisku na Švedskem stiki med mano in Tomom niso zamrli. Kot pa se spodobi za pravo prijateljstvo, so se le še poglobljali. Tom je v tem času na povabilo slovenske policije že obiskal našo mlado državo, sam pa sem bil bil v zasebni režiji tudi že pri njem.

Stike in prijateljstvo vztrajno negujeva tudi naprej. Posredno na ta način, povezujeva tudi naši dve, med seboj oddaljeni državi. Nešteto sporočil, vprašanj, mnenj, idej in pobud je bilo v tem času izmenjanih, nešteto informacij posredovanih, vendar ne zaman. Slovenska policija

se je v tem času aktivno vključila v evropske policijske povezave, iz dneva v dan pa se je krepilo tudi osebno prijateljstvo. Tiste redke možnosti za osebna srečanja nama bodo verjetno obema ostala še dolgo v spominu.

Sčasoma sem imel možnosti spoznati tudi policiste drugih švedskih mest (Goteborg, Stockholm, ...). Prav za vse velja, da se je z njimi neverjetno lahko spoprijateljiti in da so vedno pripravljeni pomagati, svetovati pa tudi poslušati. Res prijeten občutek, ko veš, da imaš »tako daleč tako dobre prijatelje«. Z aktivnim sodelovanjem pa seveda nadaljujemo. Dober glas (o našem programu usposabljanja in postopku prepoznavne simptomov mamil) je (že) segel v deveto vas. Omenimo naj le to, da smo trenutno v fazi, ko svoje izkušnje že posredujemo drugim policijam, ki želijo o našem uspešnem delu na tem področju izvedeti kaj več ter da smo v mesecu juniju svoje rezultate dela predstavili tudi že v Svetu Evrope v Strassbourgu.

Vsako leto na evropskih cestah umre okoli 43.000 oseb, kar je grozovito število. Še bolj zastrašujoče pa je, če navedemo, da Evropa vsakih 12 - 13 minut izgubi enega svojega prebivalca, stroški nesreč pa že presegajo 160 bilijonov EUROV na leto. Tudi zato je medsebojno povezovanje prometnih policij za usklajen in koordiniran pristop pri razreševanju teh problemov, večjo učinkovitost policijske nadzorstvene funkcije ter izmenjavo izkušenj izjemnega pomena. Tudi na tem področju se od Švedskih policijskih kolegov lahko veliko naučimo. Kako tudi ne, saj na njihovih cestah trenutno umre skoraj najmanj ljudi v Evropi. Več kot očitno je, da nam dela ne bo zmanjkalo. Pobud in idej je še veliko in upam, da jih bomo uresničili - tudi s pomočjo švedskih prometnih policistov. Delo je namreč lahko tudi velik užitek, če pri njem sodeluješ s prijetnimi sodelavci, in to ne glede na dejstvo, da govorijo drug jezik, delajo 1.500 km daleč in oblačijo uniformo drugačnega kroja in barve.

Že pred časom sva se dogovorila, da se ne bova več ogovarjala s »kolega«, temveč le še s »prijatelj«. In prav je tako. Bolj kot kdaj koli prej je svet po 11. septembru 2001 začutil potrebo po medsebojnem prijateljstvu ter solidarnosti. Midva to gojiva že več let in prepričana svo, da del najinega poklicnega uspeha lahko pripiseva tudi pristnim prijateljskim odnosom.

Robert Sušanj

Vodja oddelka za nadzor in prometne nesreče / Sektor za cestni promet

Uprava uniformirane policije – GPU

Štefanova ulica 2, LJUBLJANA

e-mail: robert.susanj@policija.si

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

KNJIGE: Ivan Sivec: **VSI NAJBOLJŠI MUZIKANTI – I. in II. Del (2003):** Velika knjiga o razvoju posebne veje množične duhovne kulture - narodnozabavne glasbe, ki jo po vzoru Avsenikov posnema velik del sveta: pri nas **Razvoj narodno-zabavne glasbe od začetka do leta 1973 in od leta 1973 do 2003.** *Dodatek uredništva IG:* V prvi knjigi je med drugim zajeto življenje in delovanje ansambla VIKIS na Švedskem, v drugi pa delovanje slovenskega vokalnega terceta sestre BUDJA, ki deluje od leta 1968 ter o delovanju slovenskega narodnozabavnega ansambla LASTOVKE od leta 1973, kije deloval več kot 25 let. Kratak življenjepis teh glasbenih skupin na Švedskem s fotografijami najdete v prvi in drugi knjigi mag. Ivana Sivca. Knjigi ali posamezno knjigo lahko naročite na naslovu: <http://www.ivan.sivec.net>

BESEDNI VODNIK, GUIDE: švedsko-slovenski in slovensko švedski, bo v kratkem izšel v obnovljenem ponatisu. Cena 100 sek/kom (2 600 sit) + poština. Cenjene naročnike prosimo, da se obrnejo na e-naslov: budja@pop.landskrona.se ali na telefon 0046 418 – 26926 (Švedska: 0418 26926)

Avguština Budja -stina

Slovenci, OBIŠČITE ŠVEDSKO DAVČNO UPRAVO na lokalnem področju v vašem kraju:

Tudi Slovenci na Švedskem želimo biti deležni pozornosti švedskih oblasti, ki so odgovorne za razna področja, pomembna za vse državljane na Švedskem in tako tudi za Slovence. Da bi mogli še naprej ustvarjati in biti enakovredni državljani z vsemi ostalimi (približno 160. narodnostnimi skupinami) na Švedskem, nam je velikokrat potrebna ekonomska in moralna pomoč ter ne nazadnje priznanje za naš trud. Da bi to mogli bolje doseči, se moramo tudi sami potruditi, tako da bodo Švedski spoznali, kdo smo Slovenci, od kdaj živimo na Švedskem in koliko nas v resnici je na Švedskem. Tega švedske oblasti še vedno ne vedo, še vedno so registrirani predvsem tisti maloštevilni Slovenci, ki so na Švedsko prišli v 90.tih letih iz tedaj že samostojne Slovenije. Zato Slovenci številčno še vedno nimamo podlage na Švedskem, da bi nas oblasti podprle in nam dale možnost za osebni in skupni

identični razvoj. Tudi Slovenska zveza ima zaradi slovenske maloštevilnosti na Švedskem velike težave. Pisali smo že in vas prosili, da greste na vaš lokalni davčni urad v vašem kraju (Skattemyndigheten) in potrdite svojo etnično pripadnost, neglede na sedanje vaše državljanstvo. Etnična pripadnost je enkrat za vselej in se šteje na podlagi vaših prednikov, državljanstvo pa je nekaj drugega, ker se da v življenju večkrat zamenjati. Torej, ponovno vas prosimo, pojdite na Davčni urad in uredite vprašanje vaše slovenske narodnosti. To storite tako, da poveste, kje ste bili rojeni, za to morda potrebujete tudi slovenski zemljevid.

Švedski nas Slovence še vedno računajo k "jugoslovanom", ker smo se nekoč, ko smo prišli na Švedsko, tako registrirali. Oglejmo si nekatera področja, ki so za boljše razumevanje odvisna od števila Slovencev na Švedskem:

- ♣ *Informativno GLASILO Slovenske zveze na Švedskem*
- Tedenska slovenska radijska oddaja na švedskem radiu*
- Kulturno življenje Slovencev na Švedskem, glasba, plesi, veselice*
- Športniki v slovenskih društvih*
- Razne aktivnosti v slovenskih društvih*
- Stanarina društvenih lokalov*
- Slovenska literatura na Švedskem*
- Izobraževanje, zdravstvo, nega, pokojnine, socialno življenje*
- Informacije za Slovence na Švedskem in drugo*

Ureditev slovenske nacionalne pripadnosti na švedski Davčni upravi ni posebej težavna, Težava je morda v tem, da to morate vi osebno opraviti. V tem vas nihče ne more zastopati. Torej pogumno se še danes ali jutri podajte na vaš najbližnji Davčni urad in zahtevajte »bekräftelse av min etnisk slovensk tillhörighet».

Avguština Budja

Obisk izseljenskih novinarjev

Radio Ognjišče so v četrtek, 25. septembra, obiskali udeleženci seminarja za izseljenske novinarje. Tega obiska smo bili izredno veseli, saj so od medijev obiskali le še Delo in RTV Slovenija. Morda prav zato, ker smo eni redkih, ki poročamo o življenju rojakov.

Sprejem na Radiu Ognjišče, g. Franci Trstenjak in Matjaž Merljak. Foto: M. Merljak

Urednik Franci Trstenjak jim je naprej predstavil naše delovanje, nato pa smo odšli v studio in posneli intervjuja za oddajo Slovincem po svetu in domovini. Seminar je v Ljubljani potekal od 23. do 29. septembra. Pripravila sta ga vladna urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter za informiranje.

Delovno srečanje, ki postaja že tradicionalno, se odvija vsako drugo ali tretje leto, udeležujejo pa se ga izseljenski novinarji, ki v svojem okolju prek različnih medijev - od klubskih glasil in radijskih oddaj do internetnih strani in televizije - skrbijo za informiranje, medsebojno povezovanje in ohranjanje etnične identitete med slovenskimi rojaki. **Obisk novinarjev v časopisni hiši Delo,** Foto A Budja

Tokratnega seminarja, se je udeležilo 13 novinarjev iz Združenih držav Amerike, Kanade, Argentine, Avstralije, Švedske ter Srbije in Črne gore. Udeleženci so obnovili

svoja novinarska znanja in veščine, obiskali ustanove, pomembne za njihov boljši stik z domovino;

tudi nekatera ministrstva,

Iz Švedske je na novinarskem seminarju sodelovala Avguština Budja

ob koncu pa so bili tudi na obisku pri rojakih na avstrijskem Štajerskem in v Porabju. Ob vsem tem pa sta poleg samega izobraževanja in informiranja največjega pomena zagon, energija, ki jo bodo dobili ob obisku domovine, in pa njihovo medsebojno povezovanje. Vir IT in arhiv. Sept. 2003.

Prispevek pripravila

Olga Budja, po zapisih in preko Radia Ognjišče

30 LET ANSAMBLA VIKIS

Intervju z vodjo ansambla Vikis, Viktorjem-Vikijem Semprimožnik

G. Viktor Semprimožnik Foto: Ciril M. Stopar Slovenci smo zelo iznajdljivi in pridni ljudje. Še posebno smo poznani da zmeraj nosimo s seboj v srcu slovensko narodno pesem in glasbo. Posebno je zanimivo, da obstajajo ansambli slovenske narodnozabavne glasbe tudi v tujini. Med tistimi ansambli, ki praznujejo pomembne okrogle obletnice in so med najbolj priljubljenimi, dosegajo pa uspehe tako doma v Sloveniji kot v slovenskem zamejstvu, posebno pa tudi med skandinavskim občinstvom, je prav med prvimi priznani ansambel Vikis, ki deluje na Švedskem, uspešno pa je nastopil tudi na števerjanskem festivalu in na Alpskem večeru na Bledu, pa še

marsikod drugod. Vodja in glavni motor ansambla je Viktor Semprimožnik, ki si je nadel ime Vikis, prav tako pa je tudi ime ansambla. Rojen je 23. marca 1938 v Sloveniji, v Savinjski dolini. Na harmoniko se je naučil igrati sam, sicer pa je nanjo igral tudi njegov stric, ki je bil pravi vaški godec. Viktorju je bila všeč vsa slovenska domača glasba, posebno še tista, ki so jo igrali godci na vasi in po radiu na diatonično harmoniko. *Ansambel Vikis*

je sprejel tudi torto v obliki podkovi za srečo in uspeh od družvene mame, Ivanke Hrabar Foto: C.M.S

”Ime ansambla je nastalo tako, da sem svojemu imenu dodal še –s, prvo črko priimka in nastalo je ime Vikis,” pravi Viktor oziroma Viki Semprimožnik in se nasmeje, ko se spomni prvih začetkov ansambla. ”Moj stric je odlično igral večino priljubljenih slovenskih in avstrijskih napevov, vsi smo ga radi poslušali, ko je raztegnil svojo - za mene čarobno harmoniko,” pove Viktor in oči se mu čudno zablistajo. Nato pa pristavi: ”Prvo frajtonarico mi je kupila mama, ko mi je bilo šele osem let. Ob tem dogodku sem bil presrečen, saj se mi je izpolnila moja največja želja. Doma smo imeli kmetijo in gostilno v Radmirju v Zgornji Savinjski dolini. Mladi Viktor je bil takrat trdno prepričan, da bo odšel študirat glasbo v Ljubljano, toda nenadoma se mu je smrtno ponesrečila mama, zato se je moral odločiti za poklic tapetnika, ki ga kot priznani mojster opravlja še danes v Hästvedi na Švedskem.

”Slišali smo da igrate na posluh, kako pa je kaj z notami,” povprašamo Viktorja. ”Note sem se sicer tudi učil, vendar jih ne uporabljam pri komponiranju. Vse raje delam na posluh, pri sebi pa imam vedno kasetofon, da lahko takoj posnamem novi motiv oziroma glasbeni napev,” nam pove Viki. Tudi pozneje je Viktor rad igral na slovenske harmonike. ”Saj jih imam že čez dvajset, skoraj vse pa so naše slovenske izdelave, razen ene, Lubasove ki je iz leta 1941. Posebno zanimiva je tudi tako imenovana dvojna harmonika. V eni harmoniki sta dve diatonični,” se nam malce pohvali Viktor. Če koga zanese pot na Švedsko, potem naj

Viktor se zahvaljuje za čestitke se le oglasi pri Vikiju v Hästvedi na jugu Švedske, s ponosom vam bo pokazal svoj muzej slovenskih frajtonaric. Viki nam še omeni: ”Sem obenem tudi član

društva švedskih harmonikarjev, na nekaj tekmovanjih sem tudi zmagal. Za nagrado sem med drugim tudi dobil miniaturni Volvo iz bakra.”

”Na Švedskem sem neke vrste švedski Slak, saj sem bil jaz pravzaprav tisti, ki je populariziral diatonično harmoniko v Skandinaviji,” nam ponosno pove. Glasbena skupina Vikis se v javnosti, pretežno na Švedskem in drugod po zahodni Evropi, pojavlja že od leta 1973 naprej. Ustanovni člani ansambla so bili Viktor Semprimožnik- Vikis, Skavko Čop, Marjan Pukmejster, Štefanija Berg in Leon Semprimožnik. Ansambel Vikis je posnel že leta 1973 na Švedskem veliko ploščo. Ta je izšla 23. marca! Viktor zadovoljno pove: ”Nosilna skladba te plošče je pesem Blisk v gorah, za katero sem sam napisal tako glasbo kot besedilo”. Največje uspešnice ansambla Vikis so Moj dom, Savinjčan, Hčerki za lahko noč, Gorski mir, Rodna vas in druge. ”Vse skladbe sem napisal z mislijo na moj dom, na svojo domovino. Gre za iskrena čustva, ki so v daljni tujini privrela kar sama na dan,” prizna Viki. **Na plesišču.** Foto: C.M. Stopar

Poznejši člani ansambla Vikis so bili še Cirila Lazukič - Perko, Viktorjeva hčerka

Renata Semprimožnik, zdaj že pokojni Ivan Nabernik in Stefan Turesson. Zadnja leta pa se ansambel pojavlja v stalni zasedbi: Viktor Semprimožnik - Vikis, Leon Semprimožnik, Renata Semprimožnik - Habèn, Jonny Landèn, torej trije Slovenci in en Šved. Ansambel Vikis igra največ na Švedskem, pa tudi po nekaterih drugih skandinavskih deželah, gostuje pa tudi drugod po Evropi in v domovini Sloveniji. Doslej je izdal sedem kaset, sedem velikih plošč in

dve zgoščenki. **Podelitev priznanja: Viktor Semprimožnik** Foto: Silvana Stopar

”Viktor, nekateri pravijo, da dosti igraš tirolsko glasbo, ali nam lahko poveš kaj o tem,” pobaramo vodjo ansambla. Viki pripoveduje: ”Poleg mojih lastnih skladb igramo glasbo, ki je napisana v alpskem slogu. Imenujemo pa jo slovensko-alpsko-tirolsko muziko ter tako rekoč vse zvrsti plesne glasbe v švedskem, angleškem, nemškem pa tudi v slovenskem jeziku.” Viktor Semprimožnik pravi, da tujina sprejema njihovo glasbo zelo dobro, čeprav švedski organizatorji radi diktirajo svoje pogoje, katerih se morajo večkrat držati.

”Najbolj jim je všeč tisto, česar nimajo, to pa je slovensko- alpska-tirolska glasba. Torej tista glasba, ki je najbolj priljubljena v Avstriji na Tirolskem, v Nemčiji na Bavarskem in v Sloveniji. Zadnja leta smo se usmerili veliko v tako imenovano narodno-zabavno glasbo, saj je zanimiva tudi za Švede in za ostale tujce. V slovenskih društvih, kjer smo nekdanje veliko igrali,

Nastopi članov iz društva LIPA zadnja leta igramo vse manj, kajti društva so postala manjša pa tudi prireditev je manj. Največkrat igramo na slovenskih srečanjih in obletnicah. Sam s harmoniko pa se redno udeležujem večine prireditev v Kulturnem društvu Slovenija v Olofströmu. Jaz sem njihov član pa tudi v upravnem odboru sem delal skoraj deset let kot kulturni referent. Toda ko smo začeli skoraj vsako soboto nastopati na švedskih prireditvah, sem moral zaradi pomanjkanja časa to mesto prepustiti drugemu.”

Za največji domači uspeh ima Viktor Semprimožnik-Vikis prvo nagrado občinstva na števerjanskem festivalu leta 1980. Ponosno pripoveduje: "Zapeli in zaigrali smo mojo skladbo Moj dom. Bilo je enkratno. Štiri leta smo igrali tudi na izseljeniškem pikniku v Škofji Loki. Imeli smo tudi več nastopov v Savinjski dolini, doma pa smo igrali tudi na veselicah. Na koncertih po Sloveniji smo izvajali tako lastne kot švedske melodije."

V ospredju gostje iz Landskrone in okolice

televizijskih spotov na TV Velenje. Z Alpskim večerom pa je povezana tudi najbolj neprijetna zadeva. Čeprav so pripotovali več kot tisoč in petsto kilometrov daleč in čeprav so imeli s pogodbo potrjeno, da bo njihov posnetek predvajan tudi na televiziji, jih je režiser izrezal- brez opravičila. Najbolj prijeten dogodek pa je povezan z nastopom na **Nasmejana Štefka Berg se zahvaljuje za prejeto priznanje kot prva pevka pri ansamblu VIKIS**

Foto: C.M. Stopar

Danskem, kjer so Vikijevo harmoniko popravili kar med nastopom v živo, med eno in drugo skladbo. Tako poslušalci tega sploh niso opazili. Ansambel Vikis je na Švedskem zelo priljubljen. Posebno na praznikih piva, kot je švedski Tyrolerafton (tirolski večer) in Oktoberfest (oktobrska veselica). Na te prireditve pride od dva do tri tisoč obiskovalcev. Ansambel igra na teh prireditvah že deset let. Veliko nastopajo tudi

na Danskem na velikih glasbenih prireditvah, kamor pridejo muzikanti iz celega sveta. Ansambel takrat igra slovensko polko in valček, brez jodlanja. "Poleg dobre glasbe naš nastop popestri moja hčerka Renata, ki se zdaj piše Habèn, z jodlanjem. Vsi ki so jo kdaj slišali pravijo, da je enkratna v jodlanju in da se prav po tem močno razlikujemo od drugih glasbenih skupin. Na Švedskem sta le ena ali dve švedski skupini, ki poizkušata - toda neuzpešno - nastopati s tirolsko-bavarsko narodnozabavno glasbo. Na švedskem in danskem radiu smo redni gostje oddaj s podobno glasbo."

Ansambel Vikis ima pred seboj še veliko načrtov. Precej časa vlagajo v predstavitve na radiu in televiziji. Letos smo bili povabljeni na TV Slovenija in TV Maribor, kjer so posneli videospot in TV oddajo. Njihovo glasbo igra veliko radijskih postaj širom Slovenije, v Skandinaviji pa tudi drugod po svetu, kjer so naši ljudje pri krmilu.

Ansambel Vikis je z uspehom leta 1996 nastopil tudi na veliki blejski prireditvi Alpski večer. Tedaj so posneli tudi več

Gostje: Stockholm in Malmö Foto: C.M.Stopar

Viktoru postavimo naslednje vprašanje: "Kako gledajo tujci na Slovenijo in slovensko glasbo?" "Švedi veliko potujejo in jim je vsa alpska glasba zelo všeč, zato jim je tudi blizu slovenska narodnozabavna glasba. Pri poslušanju ansambla Vikis lahko doživijo pravo

svetovno glasbeno potovanje. Začnemo s Slovenijo, nadaljujemo z Avstrijo, Bavarsko in drugimi deželami. Lahko rečemo, da je Slovenija tudi po naši zaslugi zelo poznana in

priljubljena, saj jo vedno Gostje. Na stenah visijo slike slikarke amaterke Silvane Stopar Foto: C. M. Stopar predstavimo kot deželo glasbe, naravnih lepot in dobrih ljudi."

Ansambel Vikis bo tudi v bodoče deloval po začrtani poti. Viki je letos praznoval 65 let, kar je tukaj na Švedskem leto vstopa v pokojnino, toda vodja ansambla Vikis niti ne premišlja o pokojnini, saj ljubezni do glasbe ne moreš upokojiti. Slovenija čez nekaj mesecev vstopa v

Slovenski narodnozabavni ansambel VIKIS, 2003 evropsko skupnost, to pa bo priložnost, da ansambel to proslavi s poskočnimi zvoki slovenske narodnozabavne glasbe. **Ciril M. Stopar**

Tudi uredništvo Informativnega GLASILA se pridružuje čestitkam in pozdravom ob jubileju ansambla VIKIS. Želimo mu še mnogo glasbenih uspehov!
-stina

Anne-Marie intervjuar sin mormor Angela Budja

Barndom Angela föddes den 28 april 1916 på en bondgård i en liten by Godemarci i Slovenien. Hon var äldst av tio syskon (fem systrar och fem bröder). Egentligen hade de varit tolv barn från början, men två av hennes bröder dog som barn. Hon vet inte varför de dog, det var vanligt. Hennes far och mor var religiösa och de tillhörde katolska kyrkan. De hade en mycket god relation till varandra. När Angela föddes hade hennes far varit med i kriget och där fått en kula i huvudet, men överlevt. Han opererades aldrig utan hade kvar kulan till sin död 1966. (Till historien och Angelas uppväxt hör till att det efter 1:a världskriget 1918 bildades ett gemensamt sydslaviskt kungarike med namnet: KUNGARIKET **SHS** av Serber Kroater och Slovener (**SHS** = S = (Srbi /serber/ H = Hrvati /kroater/ S = Slovenci /sloveners/). Först 1929 blev namnet och författningen för kungariket SKS ändrad till Kungariket Jugoslavien för att efter 2:a världskriget 1945 ändras från monarkin till Federativa folkrepubliken Jugoslavien (FLRJ).

Som barn hjälpte Angela till på gården med att valla kor och att passa sina småsyskon. Det var vanligt att syskonen tog hand om varandra medan föräldrarna arbetade. Som barn på den tiden fanns där inte tillfälle att leka. I alla fall inte för henne. Hon och de andra syskonen som var större var tvungna till att hjälpa till med arbetet hemma. De fick rensa ogräs på åkern både hemma och hos grannarna. Allting gjordes för hand. Däremot de yngre barnen lekte, ville hon minnas. Men det var så det var på den tiden. Det var inget konstigt med barnarbete.

Angela i skolan När hon var liten var det ovanligt att flickor gick i skolan. Men hon var en av de lyckligt lottade som fick gå i skolan. Hon var 7 år gammal från det att hon började och gick sedan i sex år. Att vara barn var inte det lättaste för henne. Hon var så klart tvungen att utföra morgonsysslor tidigt på morgonen. Klockan 5 på morgonen steg hon upp och gick ut och vallade korna. Detta gjorde hon varje dag på sommaren och i alla väder. Det spelade ingen roll ifall det regnade så att hon blev alldeles genomblöt. Hon gick snällt iväg till skolan. Hon fick tidigt reumatiska värk och hon tror att det berodde på det hårda arbetet på gården. Anledningen till att man vallade korna var att familjen bodde i en bergstrakt där det var omöjligt att ha inhägnade betesmarker. Man var tvungen att gå en bra bit från hemmet med korna till betesmarkerna. Fast på vintern fick korna hö istället som man torkat och skördat på sommaren.

Angelas ungdom Hon sjöng i kyrkokören och det var där hon träffade sin blivande make August. Han var 11 år äldre och sjöng även han i kyrkokören. De tillhörde det katolska trossamfundet (som alla andra på den tiden) och detta har präglat både deras och barnens liv på ett speciellt sätt. Augusts mor hade dött ett år tidigare, det vill säga år 1934 och Angela har ett tydligt minne av just den dagen hur man i byn denna dag ringde i kyrkoklockorna, fast egentligen var det på grund av att Kung Aleksander dog samma dag, så det var för den saken man egentligen ringde i klockorna. (Den dåvarande jugoslaviska kungen Aleksander var av serbiskt ursprung, han mördades i Marseille i oktober 1934.)

Den 3 mars 1935 gifte de sig och hon flyttade hem till honom, hon var bara 19 år gammal och på den tiden ansågs det vara tidigt att gifta sig. Men anledningen till att dom gifte sig trots hennes unga ålder var att August bodde ensam i sitt föräldrahem och hon brukade gå hem till honom för att hjälpa till med hushållssysslor. Hon hjälpte honom mycket, hennes mamma ville det och hon tryckte på för att dom skulle gifta sig. Fram till dess att hon gifte sig passade hon sina småsyskon.

Angela som förälder Den 10 oktober föddes deras första barn. Hon fick heta Gabriella, men blev kallad för Jelka. Den 26 januari 1938 födde hon sitt andra barn – en son som fick heta Janez (Johannes). Medan hon väntade sitt tredje barn dog hennes mor endast 45 år gammal den 10 maj 1939 utav cancer i livmodern. Hon bodde hos sin make en timmes gångväg från sin födelseby. Hon gick hem varje dag och tog hand om sin sjuka mor och sina syskon. När modern dog blev hennes far ensam med alla barnen, så hon fortsatte att hjälpta honom med hushållet. Hennes yngsta syskon var lika gammal som hennes äldsta barn. Dagligen gick hon mellan dessa två byar bärande på ett barn och var gravid. Ibland fick hon hjälp av någon granne till att passa det minsta barnet. Den 6 juni 1939 föddes tredje barnet. Han fick namnet Slavko. En dag när Slavko var liten och syskonen passade honom, medan hon och maken var på åkern och arbetade, hände något tragiskt. Hon kom hem och lille Slavko grät förtvivlat för att han hade ont i armen. Han kändes febrig och hon ordnade skjuts av grannen med häst och vagn. De åkte till doktorn och doktorn skällde på henne för att hon inte hade kommit dit tidigare med pojken. Sonen dog där på sjukhuset och hon fick aldrig veta vad han dog utav. Angela tror att det kan ha varit att han hade fått blodförgiftning, doktorn förklarade aldrig. Barnet begravdes där. Hon fick inte hem honom igen. I mars 1941 födde hon en son som fick heta Milan. När han var tre månader gammal dog han i en barnsjukdom. Vilken det var kan hon inte komma ihåg längre.

Den 28 maj 1945 fick hon en flicka som fick heta Augustina. Och slutligen år 1950 föddes deras sjätte och sista barn. En flicka som fick namnet Olga. Angelas två äldsta barn fick hjälpa till med arbetet i hemmet. Där fanns inte tid till lek för deras del. Deras skolgång blev heller inte fullständig, vilket berodde på oroligheter kring Hitler och 2:a världskriget. De två yngsta döttrarna lekte mycket mer. Det fanns inte leksaker att köpa, utan dessa tillverkade man själv. De hittade på sina egna lekar; egna språk, visor och mycket annat påhitt.

Angelas levnadsförhållanden som vuxen Maken led av kärlekskramp och kunde därför inte utföra något tyngre arbete på gården, han tog inte något eget initiativ till att utöva tungt arbete utan gjorde det som han var tvungen till. Vid tungt arbete fick han huvudvärk och blev ofta illamående och kräktes, så hon utförde mycket av det tunga arbetet som krävdes när man bor på en gård med djur och jordbruk. Som ett exempel, för att beskriva levnadsförhållandena på den tiden, berättade hon hur man bedrev bytreshandel. Hon kunde köpa sig en gris och som betalning fick hon arbeta av grisen på säljarens gård i tio dagar. Det var hela arbetsdagar, så hon hann inte med arbetet på den egna gården. Folk med häst kom och hjälpte henne och det var dyrt att få hjälp av hästar. För en dags hjälp betalade hon sju arbetsdagar tillbaka. Alla tjänster hon fick jobbade hon av.

Angela trivdes aldrig i sin makes hemby, för grannarna var inte snälla mot henne. Hon var en främling i byn och man brukade se konstigt på alla inflyttade. Hon var ledsen många gånger när hon gick hem till sin far. Hon tyckte inte att hennes make stöttade henne tillräckligt heller. Därför flyttade de runt mycket från hus till hus, sammanlagt 13 gånger, men de hade ändå makens hem kvar. Det såldes inte förrän långt senare för att köpa ett nytt ställe i en annan by Moravci (1954). Till sist hamnade de i en större ort som heter ”Mala Nedelja”, på svenska betyder det ”Liten söndag”. Där stannade de kvar resten av sin tid med undantaget av att de köpte ett hus och flyttade närmare kyrkan i byn eftersom maken arbetade som kantor och kyrkvaktmästare där. Han steg upp tidigt på morgonen för att ringa i kyrkklockan både morgon och middag dagligen. Att städa i kyrkan till stora helgdagar ingick också i arbetsuppgiften. Var det så att Angelas make August inte kunde någon gång, så fick hon rycka in. Barnen fick också hjälpa till med att städa kyrkan. Därför ville hon bo alldeles i närheten av kyrkan så att de skulle få mindre avstånd till den. Huset de flyttade till behövde renoveras. Hennes släktingar hjälpte dem mycket med renoveringen.

Angelas första yrkesarbete Mot slutet av 1940-talet flyttade familjen tillfälligt till Maribor. Maken var anställd som undersköterska på ett sjukhus i staden Maribor. Det var på Stalins tid. De var religiösa katoliker och maken som var kyrkomusiker blev utav den anledningen förföljd. Det rådde stridigheter mellan kommunismen och katolicismen. Året var 1948 och hennes make hamnade i fängelse misstänkt för konspiration mot regeringen. Han var fängslad i ett halvår. Under tiden bodde hon i staden Maribor där hon arbetade som hushållerska och försörjde sig och sina tre barn på det viset. Sedan när maken släpptes ut från fängelset igen bodde de kvar i staden några år till. Så småningom flyttade de av politiska skäl till en mindre stad Ormož. August fortsatte som undersköterska på en tuberkulosavdelning i denna lilla stad. Angela minns hur maken vårdade tre svårt Tbc-sjuka kvinnor. Hon arbetade på samma sjukhus, fast i köket på lasarettet. Därifrån fick de mat med sig hem. De hade det förhållandevis bra ställt på det viset. Deras yngsta barn Olga föddes där. Många olika konflikter med oliktänkande har färgat deras hemby ända fram tills nu.

Kyrkokören bildas 1952 flyttade de tillbaka till hembyn Grabsinci. Den dåvarande organisten i Mala Nedelja, som var församling där de gick i kyrkan, hade avlidit och maken tog över kantoryrket. Det var första gången som han spelade i kyrkan som kantor och hon sjöng i kyrkokören. Så småningom bildades en ny kyrkokör under ledning av hennes man. För henne kom det att innebära trevligt umgänge med väldigt många nya och trevliga vänskapsrelationer. Hon har mycket trevliga minnen ifrån den här tiden. Att sjunga har alltid varit hennes glädje i livet.

Barnen blir vuxna De två äldsta barnen, Gabriella och Janez flyttade hemifrån tidigt. De flyttade till andra städer och skaffade sig arbete där. Augustina kämpade med att få ett stipendium för att kunna gå på lärarhögskolan, men förgäves. Hon nekades stipendiet på grund av konflikten mellan katolikerna och kommunisterna. Hennes far var kyrkomusiker och det gillade man inte. Man ville inte låta hans barn utbilda sig till lärare. Hon kom istället in på restaurangskola. Där trivdes hon inte alls utan hoppade av utbildningen. Så småningom fick hon jobb i en fabrik. Yngsta barnet, Olga gick som lärling i en hårsalong och blev så småningom färdig hårfrisörska.

Flytten till Sverige 1964 åkte Augustina till Sverige. Hon hade träffat sin man redan i Slovenien. Hon blev gravid och de var tvungna att gifta sig. Maken som också var av slovenskt ursprung hade åkt till Sverige på besök till sina två syskon, som kom till Sverige några år tidigare. Augustina, Angelas dotter, skulle åka till Sverige på besök till honom, men blev kvar i Sverige där hon födde sitt första barn. Detta skulle bli en början på en ny historia i ett nytt land.

Sonen Janez flyttade efter med sin fru (1965) och bodde hos sin syster i hennes lägenhet i Landskrona till en början. De fick också ett barn, sitt andra. Det dröjde inte länge förrän Augustinas föräldrar Angela och August samt äldsta system Gabriella, som vid det här laget hade gift sig och hade fått en son, flyttade tillsammans med sin man efter de andra. Då hade Augustina redan fått sitt andra barn som då var två månader gammalt. Föräldrarna hjälpte till i början med att passa alla barnbarnen. Yngsta system Olga var fortfarande kvar på sin utbildning i Slovenien. Men så småningom kom hon också och bosatte sig hos sina föräldrar 1968. Under några månader bodde nästan alla i samma lägenhet på två rum och kök med kallt vatten och gasspis tills de flyttade till var sin lägenhet i Landskrona.

Arbeten i Sverige Angela var 50 år gammal och August var 61 år när de kom till Sverige 1966. Angelas far i Slovenien hade dött samma år. När hon kom till Sverige fick hon så

småningom behandling mot sin reumatiska värk i händerna. Angela blev bättre i sina händer. Hon arbetade som kommunal dagmamma i Sverige till en början, hon passade barn med samma etniska ursprung. Men så småningom krävdes det utbildning för att få arbeta som dagmamma. Hon var inte intresserad av att sätta sig i en skolbänk. Istället började hon som städerska på fabrikerna Weibulls och Parajett. Hennes man arbetade på Öresundsvarvet i Landskrona. Under tiden renoverade hennes syster deras hus i Slovenien.

När Angela och August sedan blev pensionärer åkte de till Slovenien på semester med jämna mellanrum. I Slovenien hade Angela kvar nästan alla sina syskon (två av dem bodde i Tyskland respektive i Amerika). Här i Sverige passade hon sina barnbarn och bekantas barn. Hon har alltid tyckt om barn och det gjorde inte henne någonting att hon fick passa andras barn hela tiden. Maken och hon hade alltid kommit bra överens och de hade ett bra äktenskap. De hjälptes åt med hushållsarbetet. August var väldigt social och var inte alls rädd för att prata svenska. Han träffade svenskar på sin arbetsplats och fick använda språket där. Angela kunde tycka att det var hemskt pinsamt att träffa på någon grannfru i trappan. Hon tyckte att hon borde säga något till dem, men hon kunde inte prata svenska eftersom hon mestadels hade arbetat hemma eller på folktomma arbetsplatser. De hade en stor umgängeskrets, men saknade vänner i sin egen ålder. Men trots det så trivdes de väldigt bra i sitt nya land.

1968 bildade hennes make och hennes son en slovensk förening. Maken spelade orgel i katolska församlingen i Landskrona. En sångkör bildades i den slovenska föreningen. August ledde kören och Janez ledde föreningen.

1987 blev Angela änka. Hon trodde aldrig att hon skulle återvända till Slovenien, men efter att August dog och hon blev ensam så längtade hon tillbaka till syskonen och vännerna. Nu bor hon en stor del av tiden i Slovenien men kommer ofta på besök till Sverige och stannar här en längre tid ibland. I Slovenien odlar Angela sitt eget vin från sin egen vindruvsodling. Hon är en självgående person i Slovenien. Hon kan göra sig förstådd och hon anlitar folk för att utföra sysslor åt henne. Hon känner empati med människor som har det svårt och försöker hjälpa dem så mycket hon kan. Hon tycker att hon har upplevt mycket intressant i sitt liv, mycket som var bra och även mindre trevliga saker. Hon har upplevt mycket positivt under sin tid i Sverige och hennes tre döttrar med deras familjer bor kvar här. Dock tycker Angela att hon i Sverige är mera beroende av andra än i Slovenien. Där betraktar hon sig själv som en självständig och väldigt aktiv individ vilket inte är fallet för hennes del i Sverige. Kanske är det språkbarriärer, kanske att hon saknar kontakter med sina jämnåriga, det är svårt att säga något bestämt varför hon känner så.

Anne-Maries egna funderingar efter samtalet Jag är stum av beundran för denna kvinna som är min mormor. Hon vistas inte hela tiden i Sverige längre. Men hennes barn och barnbarn bor kvar och det är för deras skull hon kommer till Sverige. Mitt modersmål är slovenska, mitt första språk om än lite begränsat, och mormor kan inte svenska, så vi mötes på halva vägen vid intervjun. Jag själv är född i Sverige, eftersom mina föräldrar flyttade hit på sextioalet som välkomnad arbetskraft. Med hjälp av den här intervjun dök vi ända ner på djupet och jag fick en helt annan bild av personen som satt framför mig, min kära mormor. När hon inte är i Sverige, bor hon i en mindre ort och där bor alla hennes jämnåriga vänner och syskon. Där är nästan alla religiösa och går till kyrkan så ofta de kan. De hjälper varandra och utbyter tjänster. Hon har ett stort socialt nätverk omkring sig. Det utgörs av de goda grannarna samt hennes syskon som inte bor så långt ifrån henne. Hon känner omgivningen väl och kan ta sig fram utan svårighet. När vi pratade om hur det hade varit för henne om hon hela tiden hade bott i Sverige så tyckte hon att fast att hon hade sina barn och barnbarn här och att de gärna hjälpte henne med allting så var det inte samma sak som när hon kan klara

sig själv. Det här är en kvinna som vigt hela sitt liv åt att ta hand om andra. Hon vet inte hur det är att själv bli omhändertagen. Detta är hennes styrka.

Jag vet att det kändes väldigt meningsfullt för både henne och mig att sitta och prata om henne. Hon ville väldigt gärna berätta om sitt liv. Människan är ända till slutet av sitt liv i behov av att andra ser henne som den hon har varit och fortfarande är. Eftersom jag arbetar och just nu läser inom vården och kring den, så är det lätt att jämföra mormors situation med andra personers i hennes ålder. Till exempel så är min mormor en kvinna som har upplevt två världskrig och hon har blivit förföljd på grund av sin kristna tro. Den äldres lagrade erfarenheter under ett långt liv i ett ständigt förändrat samhälle gör henne till en värdefull resurs för yngre. Ett ömsesidigt utbyte av tankar och känslor kan bli livsviktigt och ge mening åt alla åldrar. Det tycker jag verkligen att jag i gengäld har fått.

När jag ska tillämpa en åldrandeteori på denna fantastiska kvinna väljer jag aktivitetsteorin - en övertygelse om att den åldrande individen fortsätter att ha samma behov och önskningsar som man hade som medelålders. Därför borde det också vara viktigt att vara så aktiv i social samvaro med andra människor och att ersätta den förlorade yrkesrollen med nya roller i familjeliv, föreningar och samhällsliv, för att bibehålla en positiv uppfattning av sig själv som en värdefull och behövd människa. Eftersom åldrandet ofta åtföljs av en rad förluster av olika slag, gäller det att motverka dessa genom att hålla sig så aktiv som möjligt.

Angelas liv har präglats av det hårda arbetet, religionen och körsången. Både hon och hennes make var djupt engagerade i kyrkan hela livet. Att sjunga har alltid varit hennes passion i livet och trots att vissa körmedlemmar har fallit ifrån på grund av dödsfall eller sjukdom så är det fortfarande ett gäng gamla barndomsvänner kvar. Aktiviteten kyrkosång rymmer för henne alla tre värdedimensionerna. Det konkreta värdet eftersom hon är religiös och faktiskt tror att hon får sin lön när hon kommer till himmelen. Dagligen går hon till sin kyrka. Det ger henne ett självbelönande värde eftersom religionen för henne är en livsstil. Eftersom hela hennes liv har kretsat kring sången och kyrkan, får det ett symboliskt värde för henne. Det är en av de få aktiviteterna i hennes aktivitetsrepertoar där lek och rekreation. De andra aktiviteterna som hon berättade om till exempel; arbeta för hand på åkern, valla kor, hushållsarbete och barnpassning upplevdes av henne som arbete och skötsel. Vindruveodlingen ger henne också ett konkret, självbelönande och symboliskt värde. Man har odlat vin i många generationer och det är ett utmärkt exempel på hur man odlar och sköter om sin trädgård för att slutligen få belöningen i form av skörd.

Min mormor är en självgående person i Slovenien. Hon kan göra sig förstådd och hon anlitar folk för att utföra sysslor åt henne. Fast när hon har varit i Sverige så har hon fått hjälp även där. Men hon tycker inte om att vara beroende av andra. Det ger hennes liv ett högre värde så länge hon får sköta om sitt eget hem. Slovenien är omgivet av en underbart vacker natur och omgivning. Landet är inte platt som södra Sverige, utan rikt på skog, berg och dalar. Det är väldigt likt det Österrikiska landskapet. Det existerar ett samband mellan människans välbefinnande och hälsa och den omgivningen hon befinner sig i. Den skönaste och därmed hälsosammaste platsen att bo på är där det finns gott om friskt vatten och där det finns utsikt över gröna skogar, åkrar och ängar. Jag kan undra lite om inte det har med hennes välbefinnande att göra. Hon är 87 år och visst har åldern satt sina spår i henne. Hon har lite hjärtproblem, hon hör och ser sämre men allt det tillhör det normala åldrandet. När Angela är i Sverige blir hon väldigt inaktiv. Det kan få en förödande effekt på henne i längden och det är hon väldigt medveten om. Hon har en stark hemlängtan och hon sitter och räknar dagarna för sin hemfärd. Jag är glad över att ha en sådan mormor, en mycket intressant kvinna. Genom att få reda på hennes levnadshistoria har jag lärt mig mer om min egen bakgrund.

ŠTUDIJ NA ŠVEDSKEM**Moja zapažanja**

V Stockholm sem prišla v začetku meseca marca. Po morju so plavale ledene plošče. Vse od takrat, ko sem kot osnovnošolka brala potopise Svena Hedina, sem si želela videti z nordijskim hladom zaznamovano pokrajino. Priti v Stockholm, je zame pomenilo uresničiti sanje... Sledeči zapis je kratek posnetek tistega, kar se je v meni zapisalo med štiri mesečnim, študijsko obarvanim, bivanjem na Švedskem. Moj namen ni bil primerjati sveta, iz katerega sem prišla, s tistim, ki me je sprejel na severu. Primerjanja ne maram. Toda očitno tudi moj um deluje po principu, da je za zapominjanje najboljša tehnika uporaba nenavadnih asociacij. Mojo pozornost so tako bolj pritegnili dražljaji, ki jih nisem bila vajena, s katerimi se poprej nisem srečala, ali pa le redko, ki so mi bili nenavadni in v začetku tuji.

Mesto in njegovi ljudje

Moje izvorno mesto je poleg Bratislave edina evropska prestolnica, ki nima podzemne železnice. Blok, v karem sem stanovala v Stockholmu, pa se je spogledoval z vhodom v T-bano. Kmalu sem spoznala to podzemlje, največjo umestnostno galerijo, kar sem ji bila kdaj priča, mesto pod mestom. Kmalu sem tudi spoznala, da me duši in utruja. Toliko ljudi, tako malo svetlobe. Vzela sem v roke "Gula Tidningen" in se kmalu poganjala po mestu na rabljenem kolesu. Kakšna svoboda! Moje življenje v Stockholmu je dobilo nove dimenzije. Včasih sem sicer razmišljala o referendumu za znižanje vzpetin v mestu (prihajam pač iz dežele, kjer so referendumске pobude vsakdanjost) in si želela, da bi naša hiša ne stala na (subjektivno) najvišji točki Stockholma. Toda novo vozilo sem vzljubila skoraj tako, kot svoje ljubljansko kolo in žalost je bila globoka, ko je nekega dne izginilo iz kolesarnice. Ker pa kupiti kolo iz druge (ali tretje) roke, na moje presenečenje na Švedskem ni omembe vreden strošek, sem si omislila še enega. Zelenega.

Prebivalci Stockholma so v meni kmalu prebudili tudi prav arhaične misli. Doživljala sem jih kot poganske častilce Sonca. Ne sonca, pač pa Sonca. Ko sem jih opazovala v parkih in na obali, sedeče, ležeče, stoječe, samske, v parih in skupinah, se mi je zdelo, da dobivajo kolektivne vzpodbude: Vse ven! Na travo! Gornje sloje obleke dol! In nastavljeni se Soncu! V deželi, kjer je svetlobe tako malo in je sonce tako minljivo, mi je prisrčen pojav kmalu postal razumljiv. Navzela sem se ga tudi sama.

Številne parke poleg tega, da z njihovo pomočjo zadovoljujejo zgoraj opisano potrebo po pridobivanju sončnih hormonov sreče, Stockholmčani tudi drugače izrabljajo zelo hedonistično. Zelenice ljubljanskega Tivolija so še do pred kratkim strogo varovali pred teptanjem in tudi zdaj smo še plašni, da bi sedli nekam, kjer ni postavljene klopce. V švedskih parkih pa je nasprotno, posebno ob vikendih, težko najti prostorček, kamor bi pogrnil svojo odejo. In potem so tu seveda še pikniki....

Zdelo se mi je, da se v Stockholm steka ves svet. Statistike kažejo ,da je to pravzaprav realna slika, saj je skoraj četrtina švedskega prebivalstva tujcev. Drug ob drugem so stali ljudje različnih ras, etničnih pripadnosti, izgledov in drž. Stockholm mi je tako pomenil razširitev mojih obzorij, izkušnjo sobivanja z različnimi kulturami. Nestrpnosti nisem zasledila niti je nisem občutila sama...morda pa je le nisem videla. Počutila sem se kot ena v reki tistih, ki so v Švedski videli državo socialne blaginje. Vendar mi ni ušlo, da sem imigrante večinoma videvala na delovnih mestih, ki ne vodijo v družbeni vrh, kot čistilce, voznike, fizične delavce. Spomnila sem se na ljudi iz ostalih republik bivše Jugoslavije, ki so prišli v Slovenijo in enako največkrat predstavljali nekvalificiran delovni kader. A v primerjavi s Stockholmom je Ljubljana etnično homogena in zdi se mi, da ljudje še vedno

pogledajo nekoga, ki je drugačne barve polti, drugače oblečen. Včasih najbrž tudi nestrpno, v večini primerov pa radovedno in presenečeno.

Naslednja skupina, ki je pritegnila mojo pozornost, so bili moški, ki so v dopoldanskih urah pred seboj potiskali otroške vozičke. Mislim, da Slovenci redko izkoristijo možnost, da bi del porodniškega dopusta koristili oni. V svojem življenju sem redno samega z vozičkom videvala le enega možakarja, pa še ta je ob njem tekel... Ob vsem tem naraščanju, se mi je zdelo, da nataliteta na Švedskem me more upadati, predvidevam pa, da najbrž demografske statistike kažejo drugače. Pred odhodom so me namreč posvarili, da naj si za področje dela nikar ne izberem pediatrije, češ da se na Švedskem največ dela na populaciji starostnikov. Vendar se mi je zdelo, da se starosti, razen ob nakupu alkohola, na Švedskem ne poudarja. Še posebej ne, ko gre za izobraževanje. Državljanse se spodbuja in podpira pri nadaljevanju ali začetku študija. Študenti, s katerimi sem bila v stiku so mi pogosto, največkrat na moje veliko presenečenje, kazali fotografije svojih otrok. Pri nas je, z redkimi osvežujočimi izjemami, ki pa morajo za to marsikaj postaviti na kocko, izobraževanje omejeno na čas preden si ustvariš družino oziroma naj bi se do 30. leta (pa vendarle že) zaključilo in se k njemu ne vračalo.

Naj napišem še nekaj besed o sebi:

Pred nekaj več kot 22 letimi sem se rodila v Ljubljani. Po končani Srednji zdravstveni šoli sem se vpisala na Visoko zdravstveno šolo na Univerzi v Ljubljani, smer delovna terapija. V 3. letniku študija sem izkoristila možnost in za 4 mesece prišla na Karolinsko Institutet v Stockholm, s katero naš oddelek sodeluje. Švedska, in sploh Skandinavija, je ena vodilnih sil delovne terapije. Tako v praksi, kot v raziskovalnem delu so pred nami, in tudi marsikatero dolgo evropsko državo. Moje bivanje na Švedskem me je v to prepričalo in me tudi navdušilo, da se vrnem nazaj in svoje znanje še nadgradim. Trenutno končujem študij in ogrevam hiško v vasici malo izven Ljubljane, da naju s črno mačko, ki občasno živi z mano, ne bi preveč zeblo.

Urša Bratun

NEKAJ UTRINKOV IZ LETOVANJA V EGIPTU

Kristjani, judje in muslimani verujejo, da je Gebel Musa (Mojzesova gora) biblijska gora Sinaj-tista gora, na kateri je Mojzes dobil deset zapovedi. To je pomembni romarski kraj, povzpne se ob sončnem zahodu. 2285m visoko - steza našega gospoda Mojzesa, "3750 stopnic v nebo." Ob poti čakajo beduini s kamelami, da poberejo omagance. V preprosti kapeli na vrhu, blizu votline v kateri je Mojzes preživel 40 dni, so zjutraj maše. Grški pravoslavni samostan sv. Katarine leži v slikovitem okolju Wadija Deir, v senci dveh gorskih vrhov, Sinaj Gebel el-Deir.

Samostan sv. Katarine je bil kraj romanj že pred 4. st. je najstarejši neprekinjeno obljudeni samostan na svetu. L. 338 je bizantinska princesa Helena ukazala, naj na kraju gorečega grma zgradijo kapelo, cesar Justinijan pa je v 6. stoletju dodal utrjen samostan, ki naj bi varoval menihe in romarje pred napadalci. Šele pozneje so ga posvetili sv. Katarini, aleksandrijski lepoticici iz 4. stoletja, ki se je spreobrnila v krščansko vero in mučeniško umrla, ker jo je rimski cesar Maksencija obtožil malikovanja. Legenda pravi, da so menihi pet stoletij pozneje našli njeno izgubljeno truplo vse sijoče na vrhu gore Kebel Katerina, kamor so ga prinesli angeli. V notranjosti obzidja je glavna stavba cerkev Kristusovega spremenjanja - zdaj cerkev sv. Katarine - in je poleg kapele gorečega grma najstarejša stavba znotraj obzidja. Tam je razstavljenih nekaj najstarejših ikon na svetu. Od tod se odpirajo v glavno ladjo čudovita vrata iz cedrovine. Dvanajst izvirnih stebrov predstavlja 12 mesecev, na vsakem je ikona svetnika,

ki ga je treba častiti v tistem mesecu. V cerkvi je ena največjih umetnin bizantinske umetnosti, mozaik s prizorom Kristusovega spreminjanja iz 6.stoletja, v sredini je upodobljen Kristus, na levi stojita Elija in sv. Janez, ob Kristusovih nogah je Peter, na njegovi desni pa Mojzes in sv. Jakob. Nad lokom sta medaljona z Marijo in sv. Janezom Krtnikom, ob oknih pa so prikazani biblijski prizori z Mojzesom, ko sprejema deset zapovedi in ko si pred gorečim grmom sezuva sandale.

Obiskovalci, ki si ogledajo kapelo gorečega grma, se morajo sezuti. Nenavadno je, da so oltar postavili na koreninah grma, sam trnov grm pa so presadili za cerkev, kjer ga lahko vsak vidi. V samostanu je še več zakladov, vendar si jih lahko ogledate samo z

dovoljenjem koptskega patriarhata v Kairu. Knjižnica hrani najpomembnejšo zbirko verskih rokopisov za Vatikanom, v njej je okoli 5000 knjig in 3000 rokopisov. Levo od cerkve stoji Mojzesov vodnjak, kjer je Mojzes srečal svojo ženo Ciporo. (Nekaj teh podatkov sem našla v knjigi *Tomi, Miha in Bena ob vznožju ene od piramid v bližini Kaira* o samostanu in Mojzesu.) Drugače so ljudje zelo prijazni, delajo samo moški, tako da žensk ne srečaš veliko, če pa že katero, so čisto zakrite, tudi kopajo se oblečene - čisto v črno oblečene. Zanimivo

je tudi to, da je bilo v Kairu videti kot turistov največ Rusov, Poljakov ter Italijanov, skoraj nobenega Nemca ali kogar iz Zahdonih držav.

Bena Budja

Za informacijo naj še povemo, da je avtorica zgornjega članka BB rojena na Švedskem, kjer ima še sorodnike, s katerimi se občasno srečuje ali dopisuje. Že več kot dve desetletji pa živi v Sloveniji.

Lokala Nyheter

Lördag - 29 Nov

Företagsrocken rullar vidare

Trångt, svettigt och ett härligt tryck var det när andra omgången av företagsrock avgjordes på Tages igår.

2003-11-28

Igår avgjordes andra omgången av Företagsrocken. Det var betydligt mer folk på Tages denna omgång och när Väskshopen äntrade scenen som sista band för kvällen var det fullt ös på

dansgolvet.

- Det här är riktigt bra. Hade det inte varit så att mina arbetskamrater på Sandåkerskolan hade spelat så hade det varit solklart vem jag hade röstat på, sa slöjdläraren Per-Magnus Svensson.

- Väskshopen har egentligen inte här att göra idag. Dom ska ju spela på fredagar och lördagar, sa en annan. Och visst var dom duktiga. Vir: IT, Landskronadirekt

Pojasnilo: Bilo je v četrtek, 27. 11. ob 21. uri zvečer v znani landskronski restavraciji. Podjetja so v Landskroni uvedla tekmovanja lokalnih glasbenih skupin (rockarjev) leta 1996. Od takrat se je zvrstilo že lepo število mladih in tudi starejših talentov na javnih odrih pred sorazmerno številnimi poslušalci. Tokrat je sodelovala tudi skupina šestih mladih (od 22 let navzgor) fantov, med katerimi je bil Slovenec druge generacije Mateju Bencek, 22 let. Igra orglje in poje. Na sliki zgoraj ga lahko vidimo na skrajni desni na orgljah. Za ta večer si je ta skupina mladih rockarjev iz Landskrona nadela ime VÄSKSHOPBOYS. Bilo jih je užitek poslušati in gledati, kajti vsi so bili oblečeni v elegantne moške obleke. Po glasovanju publike in nato še s potrditvijo žirije, je skupina VÄSKSHOPBOYS prepričljivo zmagala pred drugimi skupinami. Podobna tekmovanja se bodo odvijala letos še dvakrat. Veliki finale pa bo 18. decembra. Takrat želimo Mateju in njegovim VÄSKSHOPBOYS ponovno lepo uvrstiti.

Zanimivo je tudi to, da je v žiriji med drugimi, že drugo leto po vrsti, sodelovala Slovenka druge generacije Dora Tuomainen iz Asmundtorpa. Prva leta Företagsrocka v Landskroni je v skupini glasbenikov iz Parajetta v Landskroni sodeloval tudi Slovenec Poldi Karlin. Tako lahko rečemo, da so v Landskroni Slovenci zelo dobro zastopani na glasbenem področju. -stina

Slovensko mladinsko srečanje v Göteborgu

Dnevnik Suzane Macuh: Rokometna tekma v Göteborgu 15/11 2003

14/11 – Potovanje v Hultsfred

V tem trenutku ko tole pišem, se peljem z avtobusom iz Ramkvilla v moje študijsko mesto Hultsfred. Trenutno imam šest tednov prakse in tri tedne bom opravila na avtobusni agenciji Ramkvillabuss, ki organizira potovanja po celi Evropi. Tukaj imam tudi možnost, da povem kaj več o naši prelepi Sloveniji in že delam načrte za organizacijo potovanj v domovino. Ramkvilla je majhna vasica s 120 prebivalci, zato ni nobene dobre prometne povezave na razpolago, kot so v večjem mestu. Prav zaradi tega odhajam danes v mesto Hultsfred, tam kjer imam stanovanje in šolo. Jutri bom morala zgodaj vstati, ker bom nadaljevala potovanje. Tokrat me pelje vlak v Göteborg na rokometno tekmo Celje Pivovarna Laško – Redbergslid IK. Upam, da bodo naši rokometaši iz Celja zmagali!

Konec meseca septembra sem poslala vsem Slovencem druge in tretje generacije na Švedskem ki jih poznam, elektronsko pošto, da bi se ponovno srečali/zbrali a malo je manjkalo, da se mi tokrat želje niso ureseničile. Ves čas je bilo slabo zanimanje za to jesensko srečanje in za tekmo, tako da sem mislila, da bom žal morala odpovedati vse in to prav zaradi tega, ker ljudje ne pokažejo zadosti zanimanja, potem tudi mene mine veselje do organiziranja... A poglej čudež, samo nekaj dni pred tekmo sem dobila elektronsko pošto in novico, da se je prijavilo veliko mladincev iz Göteborga za na tekmo in zato sem si premislila tudi jaz, tako da bom z veseljem speljala tole jesensko mladinsko srečanje v Göteborgu!

Tudi sama sem vesela, da grem tokrat v Göteborg ker me zanimajo različni športi, še posebej takrat, ko igrajo naši predstavniki iz Slovenije. Toda predvsem zato, ker se nas bo končno zbralo veliko mladih druge in tretje generacije. Vozila sem se 2 uri in 20 minut, kdor čaka, ta tudi dočaka – in sem spet doma! Zdaj opravim samo nekaj telefonskih pogovorov, da vidim če je vse pripravljeno za jutri in bo tako kot je mišljeno!

15/11 Potovanje v Göteborg

Ura je bila 07.15 in na postaji v Hultsfredu sem samo jaz. Kmalu pride vlak, ki me bo peljal v Nässjö, potem pa naprej v Göteborg. Tam me je pričakala prijateljica Damjana Sajovič, pri kateri bom prespala eno noč. Seveda sva se imeli dosti za pomeniti, kajti minilo je skoraj že leto dni odkar sva se zadnjič videli. V prijetni družbi ura zelo hitro teče in počasi sva se odpravile na tekmo.

Bili smo zmenjeni, da se dobimo pred tekmo pri Lisebergshallen in tako je tudi bilo. Neverjetno, toda zbralo se nas je veliko Slovencev, predvsem iz obeh slovenskih društev v Göteborgu in jaz iz Köpinga. Od te množice nas je bilo 13 mladih druge in tretje generacije Slovencev na Švedskem. Žal, letos niso prišli navijači iz Slovenije, a smo mi navijali tudi za njih! Tekma je bila zelo napeta in švedski rokometaši iz Redbergslids IK se niso tako lahko pustili slovenskim predstavnikom. Toda naši Celjani so bili za las boljši od Švedov in so morda tudi imeli malo več sreče kot RIK in so zmagali. Rezultat tekme je bil 25:30 za rokometaše Celja Pivovarna Laško. Naši predstavniki so si priborili pomebno zmago na švedskem igrišču za uvrstitev naprej.

Po tekmi je bilo dogovorjeno, da gremo v prostore slovenskega društva France Prešeren. Predsednik društva gospod Lomšek je povabil naše rokometaše, tudi nas mlade in seveda tudi vse ostale v njihove prostore, da skupaj proslavimo in navijamo za drugo slovensko ekipo v nogometu. 15/11 je igrala tudi naša slovenska nogometna reprezentanca proti sosednji državi Hrvaški v Zagrebu na stadionu v Maksimiru. Tudi ta tekma je bila zelo zanimiva, saj so naši z dobro igro odnesli neodločen rezultat rezultat 1:1.

Rokometaši so izpolnili svojo obljubo in so prišli v društvene prostore F. Prešerna. Medtem ko so imeli majhno zakusko in so spoznavali švedsko posebnost, kruhke z raki, smo nekateri izmed mladincev, torej manjše število od zbranih mladih, imeli kratek sestanek. Pogovarjali smo se o načrtih za leto 2004 in tudi o tem, zakaj je tako slabo zanimanje za aktivnosti med nami. Najdemo se le, če je nekaj tako zanimivega, kot se je dogodilo danes.

Rokometaši iz Celja so bili malenkost zadržani oziroma rezervirani in res se mi zdi škoda, da se nismo malo bolj spoznali, kajti kar hitro po nogometni tekmi so odšli proti svojemu hotelu. Prav tako smo se tudi mi zahvalili organizatorju tega večera. Vesela sem, da se nas je zbralo toliko, a za naslednjo srečanje upam, da bo več mladih po srečanju sodelovalo tudi na sestanku.

Na koncu mojega dnevnika bi se rada zahvalila vsem prisotnim našega srečanja, društvu France Prešeren za družabni večer, ekipi Celje Pivovarna Laško za eno super tekmo – cestitam jim za zmago! Nazadnje bi se rada zahvalila gospodu Cirilu za nasvete in pomoč, predvsem pa Slovenski zvezi na Švedskem, brez katere ne bi bilo možno izpeljati našega mladinskega srečanja. Hvala lepa!

Suzana Macuh

Sporočilo: Suzana Macuh je član upravnega odbora Slovenske zveze in je odgovorna za organizacijo slovenske mladine na Švedskem. UO Slovenske zveze ji čestita za požrtvovalnost in ves trud. Obenem vabimo preostalo mladino druge in tretje generacije, da se oglasijo Suzani!

E-mail: macuh@hotmail.com

Mobil, telefon: 070 – 364 83 53

Ciril M. Stopar

SJÄLVBIOGRAFI

av Therese Laudon, 16 år

Jag lever ett lugnt liv
Maskrosvägen 8 på dagarna.
Går ut med hundarna,
Skyfflar hästskit och rider.

Jag lever ett lugnt liv
I närheten av en gödselstack.
Jag är häljarpare.

Jag har hört bomberna falla
I ett avlägset land,
När jag satt i min mormors
Lugnande famn.
Jag har inga vingar,
Men är ett orkanöga,
Jag stormar och bär mig åt.
Fast inuti är jag lugn och fridfull.

Jag lever ett lugnt liv
Med ständiga påminnelser
Om mina förpliktelser.
Jag är som en plockad gås,
Där vattnet ständigt rinner
Av min nakna hud.

Kvinnor ska vara stöpta
I samma form.
Min mamma uppmuntrade mig
Till att vara sann mot mig själv.

Jag hungrar efter livet
Och letar efter sanningar.

Men idag kan jag inte göra
Något åt det.
Så jag längtar lite till,
Fast att jag blir förkrympt och grå.
Jag längtar....
För att det är så det ska vara.

NOVICE IZ DRUŠTEV

FÖRENINGSNYTT

Köping

Jesen

Dragi člani, znanci in prijatelji, jesen je za nami, narava se počasi spravlja k počitku, dnevi so krajši in hladnejši, pa da ne bi bili preveč dolgočasni, vas zato vabimo v naše društvene prostore vsako soboto od 18. ure naprej, seveda tudi ženski krožek bo ob sredah kot običajno, moški pa ob četrkih.

Vsekakor pa imamo tudi razne druge aktivnosti sedaj v jeseni, prav tako bomo s temi aktivnostmi nadeljevali naslednje leto;

Oktober – Družabni večeri po dogovoru.
November – Spominjamo se svojih rajnih znancev in prijateljev.
Praznujemo tudi (Očetov dan) Farsdag.
December – Sv. Miklavž obišče naj mlajše.
Družabni večeri ter Silvestrovanje.
Ob nedeljah pa naši mladinci igrajo innebandy.

Dobrodošli pri vseh teh aktivnostih!

Novoletna čestitka

*Kam le čas beži, le kam se mu mudi,
leto za letom gre, verjemite mi, da res to je.*

Blagoslovljene božične praznike, sreče zdravja in zadovoljstva v prihajajočem letu, iskreno želimo vsem društvom, Slovenski Zvezi, vsem članom uredništva Glasila, Slovenski Ambasadi ter Slovenski Katoliški Misisji na Švedskem.

Posebej želim še **mirne, zadovoljene BOŽIČNE PRAZNIKE**, miru veselja in zadovoljstva v NOVEM LETU vsem članom Slovenskega Društva Simon Gregorčič v Köpingu, upravnemu odboru pa veliko uspeha pri nadaljnjem delu in vodenju društva. V novem letu 2004 se še ne ve, kaj prineslo bo. Naj bo sreče, zdravja, blagostanja, prijateljstva, ljubezni in miru za vse dovolj, saj življenje je prekratko, da v njem bi bilo prostora za zavist in sovražstvo.

V prihajajočem letu naj bo obilo uspehov, notranje trdnosti in prijetnih doživetij, to so želje predsednika društva Simon Gregorčič v Köpingu

SREČEN BOŽIČ IN NOVO LETO 2004 !

Alojz Macuh

ESKILSTUNA

V Eskilstuni je gostovala skupina umetnikov v organizaciji SKUC iz Ljubljane, kjer so dne 9. maja odprli razstavo *Far away* v umetnostnem muzeju. Nad zgradbo se je tega lepega pomladnega dne vila slovenska *Slovenska zastava se je vila nad muzejem v Eskilstuni*

zastava. Ta vrsta slovenske umetnosti je bila tokrat na Švedskem prvič predstavljena. Razstava je bila začetek kulturnih izmenjav med SKUC Ljubljana in Kulturnim odborom v Eskilstuni. Razstavo je organizirala ALenka Gregorič. Sodelovalo je 7 umetnikov.

Razstavo sta odprli ge. Kristina Eriksson iz umetnioško kulturnega odbora v Eskilstuni ter slovenska veleposlanica Darja Bavdaž – Kuret iz Stockholma.

Otvoritve se je na povabilo oudeležil tudi predsednik slovenskega društva v Eskilstuni g. Uršič Rudolf. Na prireditvi je sodelovala tudi glasbena skupina Chillie Space iz Ljubljane.

Direktor muzeja v Eskilstuni in slovenska veleposlanica v pogovoru pred otvoritvijo razstave

Razstava je trajala do 31. avgusta. Obenem s to razstavo pa je bila v mestni knjižnici tudi razstava fotografij SLOVENIJA DANES, z namenom, da bi

Slovenija predstavila nekaj svojih značilnosti in zbudila interes pri švedski javnosti. **Otvoritveni govor ge. Ambasadorke Darje Bavdaž - Kuret**

Ta razstava je bila odprta med 9. majem in 9. junijem. Od 8. do 10. majaja je bil v lokalih umetniškega društva OBLIKA IN BARVA izveden workshop

Home, katerega organizacijo sta držala v rokah Tanja Lazetič in Dejan Habič iz Ljubljane. Zaradi vseh teh prireditev in razstav so tukajšnji mediji – lokalni radio in dnevni tisk – posvetili veliko interesa dogodkom in Sloveniji nasploh. V časopisu je ves teden izšlo več člankov, od katerih navajam dva naslova: Debut för slovensk konst i Sverige ter naslov Slovenien visar upp sig.

Po ogledu razstave pa smo se tudi malo okrepčali.

Naslednja stopnja tega kulturnega sodelovanja pa bo obisk švedskih umetnikov v Ljubljani v letu 2004.

Ob koncu tega lepega obiska pa še posnetek s predsednikom KK SLOVENIJA, Rudijem Uršičem v Eskilstuni.

Dne 4. oktobra smo v Eskilstuni skupaj z društvom Simon Gregorčič v Köpingu organizirali potovanje (romanje) v Stockholm. Tam je katoliški škof, g. Anders Arborelius, v stolni cerkvi služil sveto mašo, ki je bila po namenu za vse Slovence na Švedskem. Bilo je to za nas zelo lepo doživetje. Po cerkvenem bogoslužju pa smo se prijetno razvedrili. Ponovno bi se rad zahvalil g. Lojzetu iz Köpinga za prijetno in varno vožnjo.

Uršič Rudolf, Eskilstuna

Göteborg

Potepanje po Sloveniji!

Predlog, da bi se odpravili z avtobusom po Sloveniji je prišel, ko smo se vračali iz Köpinga lani. Mnogi Slovenci imajo švedske prijatelje, katerim ni bilo dovolj, da smo samo opisovali našo lepo deželo. Upravni odbor Slovenski dom se je zato odločil, da bomo ta izlet poskusili speljati v septembru letos. Pošta je bila poslana, da tisti, ki bi radi bili zraven lahko s tem načrtovali in še hranili nekaj dopustnih dni za to priložnost. Tudi cena potovanja je bila pomembna, saj ne bi radi preveč ogulili naše člane in prijatelje. Vse je bilo tudi odvisno od cene avtobusa. Predsednik Jože ima pri tem veliko zahvalo!

Hotel Ormož je imel ob tej priložnosti lepe ponudbe za tri- in petdnevno potepanje po Ormožu in okolici z različnimi dejavnostmi. Marija Perovič, Marjana in Stane Ratajc so imeli nalogo, da so se povezali, uredili prenočišča, naročili vodiče itn. Tudi program je bil važen, da smo lahko videli čim več. Prostega časa ravno ni bilo veliko.

Avtobus je odpeljal iz Göteborga v petek 26. septembra. Polni pričakovanja so potniki sedeli v avtobusu in se spoznavali med seboj. Sama z možem sva šla na pot že v sredo in bi se naj priključila v Ormožu v soboto večer. Marijino sporočilo po mobitelu je povedalo,

da so na kosilu v Mariboru že opoldne. Tako sva samo vse potrebno dala v avto in na pot. Ko sva prispela tja sva mislila, da sedaj gotovo vsi počivajo. V recepciji hotela so nama povedali, da so zunaj na sprehodu. Nekateri so si ogledali Ormožko vinsko klet, sprehodili po Ormožu in seveda bili na kavi. Zvečer smo se zbrali v restavraciji hotela ob dobri večerji, slovenski glazbi in plesu.

KOG

Foto: Marjana Ratajc

V nedeljo smo začeli z obiskom na Kogu, kjer so nas počastili z orehi, orehovimi rogljički in hladno vodo iz domačega studenca. Tudi vaškega čebelarja smo obiskali, kjer smo lahko

kupili med in medico. Naprej ogled okolice Jeruzalema med vinogradi do keramike Belec. Kosilo na kmečkem turizmu, gobova juha z ajdovimi žganci in v krušni peči pečen kruh.

Kako je svet včasih majhen, Marija Lajšič je v lastnici kmečkega turizma spoznala svojo sošolko. Ob tej priložnosti nas je častila z njenim vinom nazdravili smo, zapeli ob slovesu še objemi in želje za dobro počutje in lepo potovanje. Ogledali smo si tudi muzej starega kmečkega orodja, stare črne kuhinje in gospodinjskih pripomočkov. Kruh in zaseka ter domače vino sta zaključila ta ogled. Med vinogradi do gostišča Malek kjer je bila degustacija vin in opis različnih grozdja v kleti. Piknik je sledil na prostem z grilanim mesom in dobro kapljico. Harmonikaš je zaigral in kar hitro smo pristopili in zapeli zraven. Pri plesu so tudi švedski prijatelji pristopili. Ob tej priložnosti smo tudi čestitali Jerku za njegov

65.letni rojstni dan. Ni ga boljše mogel praznovati, kot med veselimi prijatelji in čudoviti naravi. Tema se je počasi začela spuščati in zadovoljni smo se odpeljali v hotel.

Dež, ki je naslednji dan pokvaril trgatev, ki je bilo na programu, ni vzel nobenemu dobre volje. Ogledali smo si muzej v Ormožu, oljarno v Središču ob Dravi, kjer prešajo olje iz bučnih semen. Zvedeli smo tudi, da se bučno olje ne uporablja samo za solato ampak v zdravilstvu, za pecivo, kruh itd.

Degustacija v ljutomerski kleti. M. Ratajc; M. Kolar

Foto: Jožica Kokol

Obisk v Ljutomerski kleti in ponovno poskus različnih vin. Štajerci smo bolj za bela vina. Imeli smo tudi možnost kupiti vino, ki smo jih poskusili. Sama sem si kupila ledeno vino za kakšno posebno priložnost. Večerja in nastavitev v Ljutomerskem hotelu. Ker je cel dan deževalo smo po večerji izkoristili za sprehod po Ljutomeru saj so zvezde kar žarele na nebu.

Priključili smo se kasneje družbi v restavraciji, Jože in Simon sta obiskala babico in ta jima je spekla pravo Prleško gibanico, katere smo bili deležni. Skupinska slika pred hotelom Jama v Postojni
Foto: Perovič Marija

Pivovarno Laško in ob kosilu poskusili različne izdelke tega podjetja.

Želja po kavi in pauza za cigarete, kje se ustaviti?? Trojane seveda. Kava, krof, lep razgled po okolici je zadovoljil vsaj moje želje. Nastavitev in večerja v Hotelu Jama v Postojni je bilo dovolj za ta dan. Ogled Postojnske jame to je bilo doživetje zase. Bili smo navdušeni in ponosni, da imamo nekaj tako lepega, ki privabi goste iz celega sveta. Pot naprej v Vipavsko dolino, ogled kleti in poskušnja vin pri kosilu. VIPAVSKA

KLET Foto: Marjana Ratajc

želodec!

Sarkofag (grobnica) iz časa faraonov, stara 2500 let, težka 3,5 tone, iz Egipta. Prav takšnih obstaja samo šest na svetu, dve sta v Vipavi.

Foto:

M Ratajc

Pogovor v zbrani družbi ob čakanju na večerjo.

Foto: M Kolar

Gobova juha, ki je bila v kruhovem oblikovanem lončku, testenine oblikovane kot grozd, v stekleni kozici pečena raca in ješperlj ter vino od lokalnega producenta Tilia. Nekaj

posebnega, če boste kdaj v bližini Vam priporočam! Z možem sva bila pred 23. leti na tem dvorcu, bil je zapuščen le rastavna trgovina pohištva ja kazala znake življenja. Pred 20. leti je Vipavska občina, ki je lastnik dvorca to dala v najem in tako so uredili čudovito restavracijo. Nad restavracijo imajo koncertno sobo s freskami po stenah in klavir (samo

Gobova juha servirana v krušnem krožniku. Foto: Marija Kolar trije na svetu) za koncerte. Po poti nazaj v Postojno smo švedske prijatelje poskušali naučiti *Mi se imamo radi.*

Počitek je bil potreben saj že naslednji dan je avtobus peljal proti Ljubljani. Tam nam je

vodič razkazal znamenitosti in zgodovino Ljubljane. Kratek čas smo lahko tudi porabili zase. **Zaključna večerja v Begunjah v Avsenikovi restavraciji.** Foto: Marija Kolar

samo malo število. Zaključna večerja, se pravi praznično oblačilo in pot je zavila za Begunje. Ustavili smo se pred Avsenikovo gostilno, ki letos praznuje 50-letnico. Ogledali smo si muzej z zlatimi in diamantnimi ploščami, darilo, ki so jih dobili po svetu. V sami gostilni so že sedeli nemški in avstrijski gostje in tem smo se pridružili še mi. Avsenikovi *nasledniki* so nas pozdravili in zaigrali. Dobra večerja, vzdušje je naredilo, da smo kar hitro preiskusili tudi plešišče. Vsega luštnega je enkrat konec, tako smo se odpravili nazaj na Bled na počitek. Po zajtrku smo si ogledali še Blejski grad. Čas slovesa je prišel z željami, da se srečamo še kdaj ob takšnih priložnosti in upam, da so potniki v avtobusu na poti nazaj v Göteborg seboj odnesli lepe spomine, midva z možem sva nadaljevala še dopust v Mariboru.

Ta izlet je bil dobro pripravljen in ob tej priložnosti hvala Mariji, Marjani in Staneju za dobro prevajanje iz slovenščine v šveščino, saj smo se tudi ostali trudili, da se naši švedski prijatelji niso počutili ob stran, ker niso razumeli in znali jezika. Hvala tudi šoferjem Jožetu, Stigu in Kristeru za vse varno prevožene kilometre. Za zaključek smo se imeli lepo, saj se je tudi vreme pokazalo iz najlepše strani. Mnenje Švedov je bilo, da smo Slovenci zelo gostoljuben narod in da bodo še potovali v Slovenijo. Ker je bil ta izlet malo pozen, nismo načrtovali posebnih dejavnosti v društvu razen Martinovanja 8. novembra v Astridsalen. Pridne roke so napravile veliko ročnega dela in izdelkov, ki se bodo prodajali na božičnem bazarju 22--23. novembra v prostorih stare Katoliške šole.

DOBRODOŠLI
Slovenski dom, Göteborg

Za Upravni odbor
Marija Kolar

Höstresa till Slovenien, 26/9--3/10 2003

När den svenska sommaren led mot sitt slut och hösten närmade sig här hemma reste undertecknade 6 personer, med Slovenska föreningen i Göteborg, till Slovenien för att där uppleva en underbar sensommar. Initiativet kom genom en inbjudan från Magdalena och Feliks Jablanovec i Göteborg,

Tillsammans med ytterligare ca 35 personer gav vi oss iväg till Slovenien med buss. Resesällskapet var i blandade åldrar och med blandat ursprung. Detta blev en resa, som vi - som aldrig satt vår fot i Slovenien - sent kommer att glömma.

Vår första bekantskap med landet var Ormož som vi kom till via Maribor. I denna delen av landet var vi på vingårdar, vinprovningar och museum med gamla bondredskap. En av kvällarna hade vi picknick till dragspelsmusik, dans, sång och en sällan skådad glädje. Som extra bonus var den vackra naturen runt omkring oss.

De följande dagarna var fulla av aktiviteter och vi hann under veckan med åtskilliga vingårdar, bryggeri, huvudstaden, Postojnagrottan, överraskningsmiddag på ett fantastiskt ställe och slutligen den vackra orten Bled.

Att få uppleva landet med en massa »medhavda« guider som kunde sitt land och historia är få förunnat. Dessutom den fantastiska planeringen av resan som gav oss möjlighet att se landet från alla sidor, bli serverade mat och dryck mm. Vi känner oss därför privilegierade över att ha fått alla dessa intryck med oss samt att få träffa så många trevliga människor och dela detta med. *Vi uppskattade*

- * alla glada människor
- * stor generositet
- * ett vackert land
- * gott vin och god mat
- * härlig musik
- * fantastisk reseplanering
- * spännande kultur

Ges denna möjlighet till resa igen så är vi sex personer som gärna följer med igen!! Tack alla som medverkade till en fantastisk vecka.

Hälsar Margaretha och Claes Ivarsson, Rigmor och Bengt Dahlborg, Maria och Åke Hagström (totalvikt var 420 kg vid utresan som ökat till 450 kg när vi kom hem)
(Slovenski dom, Göteborg)

Ostindiefararen Göthenborg III

6. junija na dan *švedske državnosti* so v prisotnosti kralja, kraljice in drugih gostov, spustili v vodo (sjösättning) Ostindiefararen Göthenborg III. Med povabljenimi bi naj bilo tudi 400 Kitajskih gostov (ti so spremljali gradnjo ladje vsa leta z obiski) pa zaradi pljučne bolezni niso prišli, tako je krst prestavljen na junij 2004.

Malo zgodovine ne bo narobe. Vse prejšnje ladje, I in II niso bile starejše kot sedem let in so tudi plule največ trikrat do Kitajske in nazaj. Črv in voda sta uničila les in tako ladja ni bila več varna. 12. septembra 1745 se je zadnji Ostindiefararen Göthenborg II na poti iz Kitajske pred vodom v Göteborg Nya Älvsborg potopil. Tovor je bil Kitajski porcelan, čaj in svila. Nekaj tovara se je preneslo v pristanišče in se je tam na dražbi prodalo. Leto 1800 so spet prenesli okrog 140 ton porcelana na kopno. Prav tako 1906--1907 so našli še 3 000 celih porcelanskih predmetov, katere so hranili. 1984 so potapljači našli ladjo in 1986--1993 so začeli dvigovati njene dele na kopno.

Leto 1993 v decembru so ustanovili Svenska Ostindiska Companiet AB, ta naj bi delovala in nadzirala gradnjo nove ladje. 11. junija 1995 se je začelo delo z željo, da bi bilo v kolikor mogoče podobno originalu. Nove načrte (starih ni bilo) je narisal takrat 24-letni Joakim Severinsson in on je tudi glavni (skeppsbyggmästare) pri gradnji. Tudi finančno je bilo treba urediti. Začeli so iz nič. Sponzorji in privatne osebe so zajamčile 300 000 000:-- (verjetno se bodo držali te vsote).

Nova ladjedelnica Terra Nova se je zgradila na starih prostorih Eriksberga in zraven kovačnica, mizarstvo in šivalnica za jadra. Material je bilo treba pripraviti, kar ni bilo lahko, saj leta 1745 so bili drugačni pogoji in ljudje tega danes več ne znajo delati. Bilo je iskanje vse naokrog, kje bi se še to dalo nabaviti. Ladja je iz hrastovega lesa, ta mora biti dolg in raven, veliko privatnih oseb je darovalo hraste iz svojih gozdov. V kovačnici so ročno izdelovali žebelje, ki so bili na prodajo po 200:-- (okrog 44 000 so jih prodali), jadra se šivajo ročno, so lanena in premazana s smolo. Delavci so strokovnjaki in polovica jih je v nekaki *arbetsmarknadspolitisk åtgärd*. 137 oseb, petnajstih narodnosti in starost od 18--85 let.

Izrezljane figure, ki bodo krasile ladjo je izrezal evropski znani Andy Peters za kar je porabil dve leti. Velik lev (simbol Göteborga) bo krasil ladjo. Malo jih je skrbelo, da se ladja ne bi postavila po strani. Dobro so jo morali zaliti in vse špranje zamazati. Göthenborg III bo imel motorje in propeler, kjer to zahteva internacionalna plovba, to ni bilo lahko skriti.

Notranjost ladje je bolj komfortna saj stranišča, tuši, sveža voda, zračenje in moderna kuhinja takrat niti za pomisliti ni bilo. Prašiči, kokoši, goveda so spadala k tovoru ladje. Veliko pomorščakov je takrat pomrlo, te so v pristaniščih nadoknadili, ni bila važna narodnost dobili so švedski potni list in so lahko delali na ladji. Sedanji pomorščaki, ki so se javili, da bi radi delali in pluli na Kitajsko, se bodo menjali v pristaniščih. Oktobra 2004 bo Göthenborg III odplul za Kitajsko. Naj ji bo veter v jadrih v pomoč in valovi usmiljeni in da bi jo topovi varovali pred pirati na njeni deviški poti in da se vrne nazaj v pristanišče čez leto in pol.

Za Upravni odbor **Slovenski dom**, Göteborg

Marija Kolar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla

Na meji pokrajin Skåne in Blekinge je mestece Bromölla. Od tu pa do Olofströma je 26 kilometrov. "Kje pa je potem ta Barnakälla?" nas je pobaral marsikateri Slovenec, ki bi se bil rad udeležil tega srečanja. Torej po šestem kilometru malo vijugaste ceste zavijemo na levo v gozd proti jezeru Ivösjön. Nekaj sto metrov od ceste št. 116 pridemo do rdeče enonadstropne precej prostorne hiše z zelo velikim vrtom, na katerem so poleti postavljene mize in klopi prav za društvene dejavnosti in prireditve. Na vrtu je tudi poseben prostor za najmlajše, kjer se lahko igrajo otroci, ne da bi bili v nadlego odraslim. Na sredini vrta stoji še ena manjša hišica v kateri so kopalnice in stranišča. V hiši pa je velik prostor za druženje in za igranje namiznega tenisa ter priložna kuhinja. Hiša ima kar tri vhode s predsobami, kar daje videz prostornosti. V prvem nadstropju pa je nekaj spalnih sob s posteljami, kar je primerno če

imamo goste od daleč ali pa so ti pregloboko pogledali v kozarec in imajo tako možnost prenočiti.

(Zastava, cela družba): ***Gosti so se razveselili kosila***, Foto. C. M. Stopar

Na vrtu je veliko mesta za igranje z žogo in podobne športe. Po travi pa tudi lahko balinamo. Okoli vrta so borovci, smreke in mešani gozd, to pa je garancija za dober in čist zrak. Proti jezeru, ki je več kot kilometer oddaljeno od hiše pa vodi več sprehajalnih poti, kar je idealno za tiste, ki se naveličajo sedeti in bi radi malce razgibali svoje noge. To pa je dobro tudi za osebno zdravje o čemur večkrat opozarjamo naše starejše ljudi. *Foto: Silvana Stopar*

G. Zvone, Viktor, Ciril in Lucijan pojejo Tako je bilo tudi to zadnjo soboto v avgustu, ko smo povabili starejše rojake, da zapustijo svoje stalno mesto pred televizijo in se udeležijo srečanja starejših Slovencev na tem prelepem mestu sredi narave. Odziv je bil neverjeten, saj so prišli naši ljudje iz cele južne Švedske. Lahko omenimo, da so razdalje na Švedskem zelo velike in da ljudje prihajajo dvesto in več kilometrov daleč, samo da

se srečajo. Malo kasneje se nam je tudi pridružil naš slovenski izseljeniški duhovnik gospod Zvone Podvinski iz Göteborga in nas razveselil s svojim obiskom.

Tudi psu pyrenejcu ni bilo dolgocasno, saj smo slovensko govorili Foto: C. M. Stopar

Trije pridni kuharji so pripravljali kosilo in nas zakladali s pečenimi dobrotami, naša pridna dekleta pa so nas z veseljem postregla. Gospa Ivanka iz Ronneby je prinesla s seboj tri velike

jabolčne zavitke, po domače imenovane, jabolčni štrudelj. Organizacija takšnega srečanja je zares obsežna, saj se vedno bojimo, da bo premalo hrane, ker zmeraj pride skoraj enkrat več gostov, kot pa se jih prijavi. Naše kuharice pečejo in kuhajo doma že od četrte ure zjutraj in so zares hvale potrebne.

Abrahamu, cestitku in napev Abrahamu, Foto: C. M. Stopar

Tudi tokrat se je odzval vabilu in prišel med nas poznani Viki- Viktor Semprimožnik in nam igral in pel prelepe slovenske pesmi. Vsi smo radi prepevali v krogu, še posebno se je izkazal naš slovenski duhovnik. Ob tej priliki smo nazdravili enemu najmlajših, ki je pravkar praznoval Abrahama. Pozno popoldne smo tudi organizirali sprehod v gozd in ljudje so poskušali uganiti na vprašanja, ki so se nanašala na Slovenijo in na dve švedske pokrajine. Na koncu pa so morali ugotoviti koliko denarja je bilo v steklenici napolnjeni s starim švedskim drobižem. Pod večer pa smo podelili nagrade najboljši deseterici. **Na sprehod so šli otroci in odrasli, "tipsrunda"**

Pohvaliti moramo našo mladino, ki je organizirala sprehod po gozdu in postavljala lističe s precej težkimi vprašanji. Pa tudi zaplesali so, da pokažejo starejšim, da tudi druga generacija rada zapleše polke in valčke. Na hišico so pripeli tudi

slovensko zastavo, da pokažemo od kje imamo naše korenine. Nekateri so rajši balinali, dokler nas ni deževna ploha spravila v prostorno hišo, kjer smo nadaljevali s petjem slovenskih pesmi pozno v noč. Viktor nas je očaral, ko je tako prešerno igral mi smo v zanosu kar naprej prepevali. Ob koncu srečanja smo se s slovenskim duhovnikom dogovorili, da bomo nadaljevali drugi dan srečanje pri slovenski maši v Olofströmu. Pokrovitelj tega

srečanja je bil Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. **Anika in Peter iz druge generacije sta pokazala kako se pleše slovenskol polko** Foto: C.M. Stopar

DRUGI DAN SREČANJA

V društvenih lokalih v Olofströmu, drugi dan srečanja

Foto: Andreas Holmersson V nedeljo dopoldne smo se v lepem številu zbrali v katoliški cerkvi v Olofströmu, kjer je bral slovensko mašo gospod Zvone Podvinski. Svečano nam je povedal, da ima s seboj relikvijo slovenskega škofa Slomška, še posebno svečano je bilo, ker sta bila pri maši dva Abrahama, Viktor in

Greta Semprimožnik pa sta praznovala štirideseto obletnico poroke. Po maši in obveznem slikanju pa smo odšli v društvene prostore KD Slovenija v Olofströmu, kjer smo prisotne pogostili s kavo in torto. Srečanje je trajalo do pozno popoldne, le gospodu Podvinskemu se je mudilo, saj je ob pol petih bral slovensko mašo v mestecu Nybro, v drugi pokrajini, kjer so naši člani na jugovzhodu Švedske.

Skupna slika v katoliki cerkvi v Olofströmu, drugi dan srečanja

Foto: Andreas Holmersson

JUBILEJNI KONCERT ANSAMBLA VIKIS

Ansambel Vikis je praznoval 18. oktobra svojo trideseto obletnico v dvorani Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu. Organizator prireditve je bilo Kulturno društvo Slovenija iz Olofströma, pokrovitelj pa Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pred proslavo je bila razstava slik z alpskim motivom, oziroma z motivi iz slovenskih planin in Primorske. Avtor razstave je bila slikarka amaterka Silvana Stopar. Vikija in Silvano veže skupna ljubezen do slovenskih planin, kar oba v svojih slikah in melodijah rada prikažeta.

Čeprav so organizatorji predvidevali velik obisk te proslave so se vseeno ušтели. Še pred začetkom koncerta je zmanjkalo mesta in na hitro so morali priskrbeti nove mize in stolice.

ljudi, ki so z rožami čestitali ansamblu ob jubileju. Med drugimi omenimo, da so vsi člani

Prišlo je nekaj čez 130 obiskovalcev, iz Landskrone so prišli z avtobusom, iz Štockholma pa z avtom. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Svečano proslavo je ansambel začel s koncertom, kjer je predstavil vse svoje uspešnice, med tem pa so omenili tudi zgodovino ansambla v teh treh desetletjih. Po koncertu se je zvrstil kratek program gostov, nato pa se je zvrstila velika **Vsi radi prepevajo**

Foto: C. M. Stopar

vrsta

ansambli, sedanji in prejšnji dobili priznanje KD Slovenija iz Olofströma, Vikis pa je dobil tudi priznanje Slovenske zveze, saj že vrsto let nastopa s harmoniko na občnih zborih Slovenske zveze. Ansambel je tudi dobil od Ivanke Hrabar veliko torto v obliki konjske podkve, ki naj jim prinese srečo tudi v bodoče. Povezovalc programa Ciril Stopar je povedal, da Viktor sam ali pa s ansamblom vedno zastopa KD Slovenija v Olofströmu na slovenskih festivalih in srečanjih na Švedskem ter na društvenih jubilejih. Prav tako je vedno prisoten s harmoniko na pikniku, na miklavževanju in ob dnevu žena. Njemu se moramo zahvaliti, da v našem društvu vedno odmeva slovenska pesem, saj nas on večkrat spravlja v dobro voljo in nas spodbuja k petju. Po koncertu smo praznovali tradicionalno Vinska trgatev pozno v noč. KD Slovenija iz Olofströma se zahvaljuje članom in gostom za tako velik obisk, posebno pa SD Lipa iz Landskrone.

SLOVENIJA NA ŠVEDSKEM LOKALNEM RADIU

Predsednik društva Ciril M. Stopar je bil povabljen na četrti švedski radijski program Blekinge, kjer je v polurnem programu predstavil lepote Slovenije, opisal slovenske običaje kot je Vinska trgatev in postavljaj poslušalcem vprašanja o Sloveniji. Tudi v lokalnem časopisu je bil objavljen članek o slovenski vinski trgatvi in slovenskem društvu v Olofströmu.

ZAMENJAVA DRUŠTVENIH PROSTOROV

Sporočamo članom, da se bomo s prvim decembrom preselili v nove, na novo popravljene društvene prostore na drugem koncu mesta. Novi naslov je na Tegnersvägen št. 2 v Olofströmu. V dosedanjih prostorih smo bili več kot 25 let, toda nič ne žalujemo, da se selimo v nove prostore, saj bodo novi društveni prostori za dvajset kvadratnih metrov večji od starih. Stari prostori so nam bili zadnjih let dostikrat pretesni, to se je občutilo na praznovanju Sv. Miklavža in Božičnih praznikov, ko smo se odrasli in otroci stiskali dveh majhnih prostorih.

Vabimo vas v nove društvene prostore.

Agenda: Slavnostno odprtje novih društvenih prostorov na Lucijo, 13. decembra, Praznovanje sv. Miklavža in božičnih praznikov: 20. decembra.

Ciril M. Stopar

ORFEUM - 35 LET (DECEMBER 1968 - 2003), Landskrone

Letos 1. decembra je minilo 35 let od ustanovitve prvega slovenskega društva na Švedskem (Triglav 1968), katerega kulturni dediči so člani slovensko-švedskega pevskega društva Orfeum v Landskrone. Ta jubilej bomo v društvu obeležili z izdajo novega CD:ja VEČERNICE, za katerega so vse pesmi že pripravljene in čakajo na izid pri Zlatih Zvokih. To bo v dobrih petih letih že šesti CD v okviru društva.

Orfeum

Člani pevsekga zbora
Orfeum v slovensko-
švedskem društvu
ORFEUM v Landskroni

Oktober 2003

Foto: **Lotta Karlin**

- ♣ *Na fotografiji od zadnje vrste naprej in od leve strani:* Robert Karlin, Poldi Karlin
- ♣ Leonida Kembro, Anne-Marie Budja, Andreas Karlin, Alexander Westerlund, Therese Budja – Laudon, Dominika Kostanjevec, Lenka Budja
- ♣ Annie Karlin, Andre Westerlund, Victor Karlin, Charlie Solve
- ♣ Olga Budja, Angela Budja, Augustina Budja, Gabrijela Karlin
- ♣ Isabelle Kembro, Lukas Karlin, Amanda Molin, Daniel Kembro, Rebecka Solve, David Kembro, Linnea Karlin
- ♣ *Na desni strani:* Tanja Tuomainen in Dora Tuomainen

Novoletna polka

(CD: Tedeum, Sestre Budja, 1999)

Glasba in tekst: Olga Budja

**KO JE LETO NAOKOLI
SE ZAVEDAMOPRAVI VSI,
DA ZA LETO SMO STAREJŠI;
MORDA SE TO BOLEČE ZDI!
LEPA SO MLADOSTNA LETA,
VSE PREHITRO MINEJO;
VENDAR TEMU NI POMOČI,
SAJ GODI SE VSEM TAKO!**

**ZAKAJ BI ZATO VESELJA NE B'LO,
PREPEVANJA RADOSTNO?!
NA ZDRAVJE NA SREČO,
LJUBEZEN IN MIR
IZPRAZNIMO KUPICO!
PUSTIMO ZA SABO ŽALOST IN JOK,
KO LETO JE ŠLO NAOKROG;**

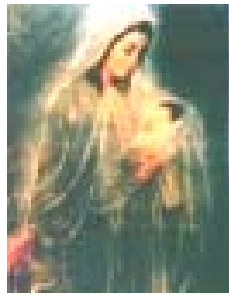
**NAJ VSAKOMUR DANA JE BOŽJA POMOČ
NA TO NOVOLETNO NOČ!**

**KO JE LETO NAOKOLI
VSAK Z VESELJEM POHITI
V ROJSTNO HIŠO K SVOJIM DRAGIM,
V NAROČJE POLNO RADOSTI!
LEPI SO MLADOSTNI ČASI,
TODA HITRO MINEJO;
A V ŽIVLJENJA ZRELI DOBI
BOGU MI ZAUPAMO!**

**ZAKAJ BI ZATO VESELJA NE B'LO,
PREPEVANJA RADOSTNO?!
NA ZDRAVJE, NA SREČO,
LJUBEZEN IN MIR
IZPRAZNIMO KUPICO!
PUSTIMO ZA SABO ŽALOST IN JOK,
KO LETO JE ŠLO NAOKROG!
NAJ VSAKOMUR DANA JE BOŽJA POMOČ
NA TO NOVOLETNO NOČ!**

TEDEUM Glasba: Olga Budja Besedilo Avguština
Budja; CD: TEDEUM; 1999; Izvaja družinski pevski zbor
ORFEUM in vokalni tercet sestre
Budja:

Mili božični zvonovi
Vabijo molit v svetišča.
Jezuščku naši domovi
Nudijo topla ognjišča!
Dve tisočletji pred nami
Jezus povit je na slami:
Betlehem, mesto na
Vzhodu
Dalo je zibel Gospodu!

Medjugorje

Tri desetletja pozneje
so se dogodki zvrstili:
Jezus je sojen in mučen;
jagnje na križ so pribili!
Po Svetem Pismu je vera,
Dolga stoletja - do danes,
S krstom preizkušena bera:
Prvi krstnik je bil Janez!

MI PRINESLI SMO

*Ljudski napev; Izročilo: Terezija Bohanec
Prir.: Angela Budja in sestre Budja*

Mi prinesli smo glas od Jezusa,
Ki se svet ga veseli.
Ravno polnoči čudež se godi
Tam v betlehemskega mesteci.
Kaj mora biti to? pastirci vprašajo,
Da je tako svetla noč?
Zarja, dneva ni, je komaj polnoči;
Tak lepo mesec ne svetil!

Zdaj zagledajo trumo angelov,
Ki se z neba bližajo.
Veselo pojejo pesem glorio:
Nocoj vsa zemlja srečna je!
Tam v revni štalici pri živinici
Svojo zibelko ima,
On, ki vse živi, zimo tam trpi
In na slamici leži!

OJ, TI SREČNA ŠTALICA

*Ljudska; Prir.: Olga, Gabrijela in Avguština
Budja*

Oj, ti srečna štalica, a a a a a
Volek, oslek notri sta, aaaaaa
Volek, oslek notri sta,

Bog sprejme smrt in trpljenje,
Da bi odrešil človeka;
Daje nam večno življenje,
Ko se nam naše izteka!
Zbrani pri jaslicah v krogu
Dajemo svojo daritev;
Pojemo hvalnico Bogu:
Pesem je naša molitev!

Kar smo od staršev prejeli,
To povezuje rodove!
Slomšek v priprošnji pri Bogu
Utira pot v rajske vrtove!
Jezus se je učlovečil,
Da bi očistil nas greha;
Rod je človeški osrečil.
Rajska božična uteha!

Stare krščanske navade
Stkale so vez med rodovi;
Iz grl se razlega: TEDEUM!
V angelsko milih glasovih! *TEDEUM!*

Jezusa nam grejeta. Aaaaaa,
Jezusa nam grejeta!

Glej, pred jaslice ovce, e e e e e
So poleggle vse krotke, e e e e e
Jagenjček pa Jezus je,
Ki odjemlje grehe vse. e e e e e
Ki odjemlje grehe vse!

Iz nebes so k nam prišli, i i i i i
V Jezusa zamaknjeni i i i i i,
Z neba božji angeljci,
Človek naj se veseli! i i i i i
Človek naj se veseli!

Trije Kralji že gredo, o o o o o
Svoje mu dari neso. o o o o o
K njemu prihiteli so,
Mire mu v pozdrav dajo. o o o o o
Mire mu v pozdrav dajo.

Hvala večnemu Bogu, u u u, u u u
Dal nam svojga je Sinu; u u u u u.
Davidovega rodu,
Nam je rojen Kralj miru! U u u, u u u,
Nam je rojen Kralj miru.
U u u, u u u, Nam je rojen Kralj miru!

Švedska slovnica za Slovence: Glagoli in njihove spremembe

Glagoli (verb) nam najpogosteje povedo, kaj kdo dela in kaj se z njim dogaja. Tako v švedskem kot v slovenskem jeziku dobi glagol različne oblike, odvisno od tega, kdaj nekdo nekaj dela ali kdaj se z njim nekaj dogaja. Te različne oblike tvorijo spremembe, ki se v slovnici imenuje glagolski čas (*tempus*). **Tempus** je latinska beseda za **čas**. To je najvažnejša glagolska sprememba v švedskem jeziku. Glagoli v naslednjih parih stavkov se razlikujejo po tem, da so v različnih glagolskih časih:

Olga arbetar idag.	Olga danes dela.
Jelka arbetade i går.	Jelka je včeraj delala.
Ilko dansar nu.	Ilko zdaj pleše.
Olga dansade för en timme sedan.	Olga je plesala pred eno uro.
Matej duschar nu.	Matej se zdaj tušira.
Gusti duschade i morse.	Gusti se je zjutraj tuširal.

V zgornjih besedilih teh treh parov stavkov se glagol končuje na **-r**, a v spodnjih stavkih na **-de**. To pomeni, da sta **-r** in **-de** dve različni končnici, ki se lahko dodata glagolu. Končnica **-r** nam pove, da se nekaj dogaja v tem trenutku ali da se nekaj ponavlja. To je glagolski čas, ki se imenuje sedanji čas (*presens*) ali sedanjik. Končnica **-de** nam pove, da se je nekaj zgodilo prej, takrat. Ta pretekla oblika glagolskega časa je preteklik in se v švedskem jeziku imenuje *preteritum* ali *imperfekt*. V slovenščini obstajata dve obliki glagolskega preteklega časa. Prvo je oblika, ki pove, da se je nekaj trenutno zgodilo v preteklosti:

Denar sem dal ob 7.uri.

Druga oblika je *imperfekt*, s katerim nakažemo, da se je nekaj dogajalo dlje časa v preteklosti, ali da se je to ponavljalo:

Denar sem dajal ves dan.

V slovenskem jeziku se vse pogosteje namesto *imperfekta* uporablja poseben glagolski čas, ki se imenuje *perfekt*:

Denar sem dal ob 7.uri.

Denar sem dajal ves dan.

V švedskem jeziku ni toliko pomembno ali se je nekaj dogajalo v trenutku ali pa je to trajalo delj časa ali pa se je ponavljalo. Zato pa se pomen obeh preteklih časov preterituma ali imperfekta ter perfekta (*supinum*) nakaže s pomočjo preterituma (določnega glagola v preteklem času). Kaj moramo vedeti, da bi v švedščini oblikovali nekaj, kar se je dogajalo v preteklem času? Kdor je pravkar začel z učenjem švedskega jezika, naleti na glagole največkrat v sedanjem času (*presens*). Glej naslednji primer:

Jelka **cyklar**.

Jelka se **pelje** s kolesom.

Oglejmo si tudi kaj je potrebno narediti, da bi dobili stavek v švedskem jeziku, ki bo imel naslednji pomen:

Poldi se je včeraj **peljal** s kolesom.

Da bi lahko tvorili tak stavek, moramo vedeti, kako se v švedskem jeziku reče »včeraj«. Reče se »**i går**«. Poleg tega moramo vedeti, kako se oblika glagola **vozi** iz sedanjega (*presens*) spremeni v pretekli čas (*preteritum*). To se da naučiti s pomočjo naslednjega enostavnega pravila:

Sedanji čas: odzemi -r in dodaj -de = pretekli čas

Glej primer:

cyklar -> cykla/r/ + de -> cyklade

Stavek, ki ga želiš dobiti, je naslednji:

Poldi cyklade i går.

Poskusi tvoriti obliko preterituma (*preteklega časa*) iz glagola v naslednjih stavkih:

Janez pratar

Janez govori.

Štefka städar. Štefka pospravlja.
Ciril skrattar. Ciril se smeje.

Pravilni stavki so seveda naslednji:

Janez pratade. Janez je govoril.
Štefka städade. Štefka je pospravljala.
Ciril skrattade. Ciril se je smejal.

Problem pa je v tem, ker se vsi glagoli ne ravnavajo po istem pravilu kot zgornji. To pravilo velja samo za glagole, ki se končujejo na **-ar** v sedanjem času. Te glagole imenujemo **-ar**-glagoli (*ar-verb*). Obstaja tudi skupina glagolov, ki se v sedanjiku končujejo na **-er**, **-er**-glagoli (*er-verb*). Ti imajo lahko različne oblike, nekateri dobivajo končnico **-te** in nekateri povsem menjajo obliko:

Dominika läser.	Dominika bere.
Olga läste.	Olga je brala.
Dora skriver.	Dora piše.
Hannu skrev.	Hannu je pisal.

V devetem poglavju so obširnejši podatki in pravila za vse glagole v švedskem jeziku. Dokler ne prideš do tega poglavja, lahko uporabljaš zgornje pravilo, če želiš tvoriti preteritum od *ar*-glagola. Ko naletiš na kak drug glagol, se potruži napamet naučiti njegovo obliko v presensu (*sedanji čas*). Če želiš poiskati nek glagol v slovarju, ga najlažje najdeš v obliki, ki se imenuje nedoločnik (*infinitiv*). Oblike infinitiva v švedskem in slovenskem jeziku so npr.:

prata – <i>govorii</i>	läsa – <i>brati</i>
sova – <i>spati</i>	äta – <i>jesti</i>

V švedskem jeziku se infinitiv najpogosteje končuje na **-a** v slovenskem jeziku pa na **-ti**. Na žalost se infinitiv za nekoga, ki se začne švedski jezik šele učiti, zelo redko uporablja. Navadno se na začetku učenja uporablja oblika presens (*sedanji čas*) in dovolj bo, da se za začetek naučimo uporabljati glagole v tej obliki. V svoj zvezek zapiši najprej glagole v obliki infinitiva (*nedoločnik*) in nato v oklepaju presenta (*sedanji čas*):

lyssna	(lyssnar)	<i>poslušati</i>
höra	(hör)	<i>slišati</i>
cykla	(cykla)	<i>peljati kol</i>

Samostalniki in njihove spremembe

Samostalniki (*substantiv*) so tista besedna vrsta, s katero izražamo imena za ljudi (**kvinna** – ženska, **man** – mož, **flicka** – deklica, **pojke** – fant, **barn** – otrok, Janez, Micka), živali (**hund** – pes, **katt** – muca, **fågel** – ptič), predmete in reči (**bord** – miza, **penna** – svinčnik), razne spojine (**vatten** – voda, **järn** – železo, **guld** – zlato) in abstraktne pojme (**namn** – ime, **tanke** – misel, **smärta** – bolečina). Samostalniki imajo več vrst posebnih končnic.

Samostalniki: število

V švedskem in slovenskem jeziku imajo samostalniki število (*numerus*). V švedskem jeziku obstajata dve vrsti števila: ednina (*singular*) in množina (*plural*), v slovenščini pa kot vemo, obstajajo tri vrste števila: singular (*ednina*), dual (*dvojina*) in plural (*množina*). Tako v švedskem kot v slovenskem jeziku dobimo množino z dodatkom posebnih končnic (*deklination*).

Množina samostalnika **stol** – *stol* v švedskem jeziku se gradi tako, da dodamo končnico **-ar**: **stol + ar -> stolar**; množina samostalnika **bank** – *banka* se gradi tako, da se doda končnica **-er**: **bank + er -> banker**. Obstaja še nekoliko načinov za gradnjo množine pri samostalnikih in vsi so opisani v poglavju 10.5.

Za začetek je dovolj, če se napamet naučimo množino vseh tistih samostalnikov na katere naletimo.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE, MIRU IN ZDRAVJA V NOVEM LETU
2004 - VAM ŽELI VAŠ ZVONE PODVINSKI, švedski vagabond

Ob 40-letnici Roberta Schumana

EUobserver v eni od izdaj piše, da je nekdanji francoski zunanji minister in prvi predsednik Evropskega parlamenta na dobri poti, da postane svetnik. Postopek za njegovo beatifikacijo naj bi bil končan do konca letošnjega leta. Robert Schuman je bil rojen leta 1886 v luksemburško nemški družini. V več nemških mestih je študiral pravo. Že kot študent je sodeloval pri organizaciji Nemških katoliških dnevo. Ko je Lorena po koncu prve svetovne vojne prišla pod Francijo, se je tam vključil tudi v politično življenje. Po prepričanju je bil krščanski demokrat in je krščanske vrednote zastopal tudi v politiki. Schuman se je 9. maja leta 1950 kot tedanji francoski minister za zunanje zadeve v smislu sprave in zagotavljanja trajnega miru v povojni Evropi zavzel za organizirano interesno povezovanje evropskih držav; v tem smislu je predlagal ustanovitev Evropske skupnosti premoga in jekla. V Schumanovi deklaraciji mnogi vidijo začetek združevalnega procesa, ki je pripeljal do današnje Evropske zveze, zato ga imenujemo tudi oče Evrope. Robert Schuman je umrl 4. septembra leta 1963. Ker Schumanova deklaracija predstavlja mejnik pri evropskem povezovanju, je 9. maj postal dan Evrope. Pred nekaj leti se je začel postopek za njegovo razglasitev za blaženega. Postopek beatifikacije pa poteka še za enega utemeljitelja Evropske zveze in sicer za nekdanjega predsednika italijanske vlade Alcida de Gasperi.

Romunski pravoslavni patriarh Teoktist je na konferenci v Bukarešti s hvaležnostjo spregovoril o Janezu Pavlu II. ob njegovem srebrnem jubileju. Dejal je, da je papež ob obisku Romunije leta 1999 izrekel besede edinosti, ki so jih pravoslavni pričakovali že stoletja. Konferenco je sicer pripravilo italijansko zunanje ministrstvo, udeležil pa se je tudi romunski predsednik Ion Iliescu. Slednji je poudaril, da je ljubezen sposobna izkoreniniti najstrašnejši totalitarni sistem. Katoliški nadškof v Bukarešti Ioan Robu pa je dodal, da je prav to tudi papeževo sporočilo zgodovini skupaj z neutrudnim prizadevanjem za edinost. Praznovanja papeževega jubileja, ki so že bila in še bodo v Krakovu, Buenos Airesu, Strasbourgu in Bukarešti pa tudi v New Yorku, Jeruzalemu, Rimu in Sao Paulu.

Vir: MaS Informativna oddaja Radia Ognjišče dne 4. 9. 2003

Julkrubba

Julkrubba är från början en romersk-katolsk sed. Redan på 300-talet dyrkades själva

"urkrubban" i form av några brädbitar som relik i kyrkan Santa Maria Maggiore i Rom.

Som en speciell konstart har julkrubborna särskilt odlats i Italien. Julkrubban kom till Sverige på 1800-talet i borgerliga hem. Seden med julkrubba har spridits över Sverige som en ny kyrklig julsed. Julkrubborna är numera vanliga i hem och kyrkor i hela landet.

Julafton är den helgafton som utgör upptakten till julen och infaller den 24 december, dagen före juldagen. I de flesta engelsktalande länder firas dock inte julen på julafton utan på juldagen, 25 december. Både i Sverige och i andra länder firas

Vart kommer denna sed i från?

Jo, det är en katolsk sed. Under en lång tid var det till och med förbjudet att skylta med denna utländska sed i

julen ursprungligen till minne av Kristi födelse.

Julafton kallas även dopparedan, eftersom man enligt svensk sed brukar servera dopp i grytan just den här dagen. Andra händelser som är förknippade med julafton i Sverige är utdelning av julklappar och visning av Kalle Anka, förr presenterad av Arne Weise, och Sagan om Karl-Bertil Jonssons julafton på TV.

I Sverige brukar man dansa kring julgranen och sjunga bl a "Hej tomtegubbar, slå i glasen" och "Nu är det jul igen".

våra kyrkor. Förekom det så var det i privata hem med någon form av anknytning till den katolska kyrkan och då i första hand i samhällets övre skikt. År 1803 visades en julkrubba offentligt i Stockholm i ett privathem. Första gången som en krubba visas i en protestantisk kyrka är 1929 i S:t Petri kyrkan i Malmö. Detta kritiserades stark eftersom det ansågs som ett katolskt påfund. I samma veva började detta att sprida sig till Stockholm. Till att börja med placerade man krubborna i församlingssalar men så småningom ställde man ut krubbor även i själva kyrkorummet. Vir: IT;

- **stina**

25. december - BOŽIČ

Marjeta Zorec

V Nazaretu je živila mlada Marija. Bila je zaročena z mizarjem Jožefom.

Nekoč se ji je v sanjah prikazal angel Gabrijel in ji dejal: "Marija, dobro me poslušaj in ne ustraši se. Rodila boš sina Jezusa, ki bo rešil svet vsega hudega." Marija je o sanjah kar naprej premišljevala, a o tem ni govorila z nikomer.

Nekega dne je rimska oblast, ki je tedaj vladala, izdala ukaz, da bo popisala vse prebivalce. Marija in Jožef sta se odpravila v Betlehem po dokumente.

Pot je bila naporna in nevarna zaradi roparjev in divjih živali. Ko sta prišla v mesto, ki je bilo prepolno popotnikov, sta zaman iskala prenočišče. Končno se ju je usmilil meščan in jima ponudil prenočišče v hlevu. "V hiši ni prostora, a v hlevu je toplo in slama je čista." In tisto noč se je v hlevčku rodil Jezus. Mama Marija ga je položila v jasli, polne toplega in mehkega sena.

Na griču nad Betlehemom so pastirji pasli svoje ovce. Bilo je mirno in tiho, ko so se jim nenadoma prikazali angeli in jim sporočili: "Ne bojte se! Prinašamo vam veselo novico: snoči se je v Betlehemu rodil božji sin, ki bo rešil svet vsega hudega. Pojdite k njemu!" Pastirji so se takoj odpravili v mesto in s seboj vzeli jagnje, da bi ga darovali otroku. Res so v hlevčku našli otroka in srečna starša. Pohiteli so na ulice, sporočat ljudem veselo novico. "Rodil se je kralj, odrešenik," so glasno razlagali ljudem.

To je prišlo na uho kralju Herodu. Razjezil se je. "Tukaj sem le jaz kralj! Zakoniti kralj!" Poklical je svoje duhovnike in ti so mu razložili, da je bil ta dogodek že napovedan v prerokbah. Kralj se je zamislil in skoval zvit načrt, kako se bo novorojenčka znebil. Svoje služabnike je z bogatimi darili poslal k mladi družinici, a angel je družino še pravočasno opozoril, da je to le pretveza za ugrabitev Jezusa. Staršema je povedal o Herodovem hudobnem načrtu: "Kralj Herod je ukazal pobiti vse novorojenčke, tudi Jezusa, zato bežita od tod. Bežita v Egipt in tam ostanita, dokler tu ne bo varno." Tako so Marija, Jožef in Jezus odšli še pravočasno iz Betlehema v varen Egipt.

ALI VEŠ Da je Božič star praznik, posvečen Kristusovemu rojstvu? Jezus se je rodil v Betlehemu, kjer je bilo pogansko svetišče Bet Lahama; ljudje so kraj imenovali Bet Lehem, kar pomeni "hiša kruha"; to je bilo rodovitno področje, zlasti dobro je uspevalo žito.

Da so stari Rimljani 25. december praznovali rojstni dan nepremagljivega sončnega boga? Tudi stari Slovani so

verovali, da se Svarog, bog Sonca, ognja in poljedelstva ob zimskem kresu rodi vsako leto na novo. Imenovali so ga tudi "mali bog- božič". Vedeli so, da sta v božičnih dneh najdaljša noč in najkrajši dan, sonce takrat doseže najnižjo točko in se čez dan komaj prikaže. Zato s kresovi preganjali temo in tako ob božiču slavili zmago luči nad temo.

Da se praznovanje Božiča začne že v adventu (beseda je iz latinščine in pomeni prihod), ki zajema čas štirih nedelj (spominjanje na 4000 letno pričakovanje rojstva Odrešenika) pred Božičem? Simbol adventa je venček z vijoličastim trakom in štirimi svečkami, za vsako nedeljo ena. Nekdaj so ljudje advent preživljali z velikim spoštovanjem; tako v času adventa ni bilo veselja, zabav, plesa.

Da božični čas zaznamuje veliko simbolov? **MLADO ŽITO** (pšenica): posodice z mladim žitom so "adonisovi vrtički". Ime nosijo po grškem bogu Adonisu, v katerem je bila utelešena rastlinska rast; Adonis je s požetim žitom vsako leto umrl, jesen in zimo je preživel v neznani deželi smrti, v božičnem času pa se je prebudil v novo življenje. **BELA DMELA** je simbol zimskega sončnega obrata in je zaščitnica pred čaraovnicami in hudičem. **SMREČICA** (božično drevesce) je že v antiki pomenila dobro voljo in naj bi odganjala demone. Je simbol prebujanja novega življenja - drevo življenje. Okrašen in opremljen drevesček z okraski in darili se je v Evropi pojavil šele v 18. stoletju. Prva smrečica pri Slovencih je zažarela leta 1845 v družini gostilničarja P. Luelsdorfa v Ljubljani. Prve umetne smrečice (v Ameriki 1913) so izdelali iz gosjih in puranjih peres. **BOŽIČNA PESEM-Sveta noč, blažena noč** je nastala ob Božiču leta 1818, besedilo je zapisal Jože Mohr, napev pa Franc Gruber, oba iz Oberndorfa. Danes poznamo besedilo, ki je delo dr. Gregorija Pečjaka. Za najstarejšo slovensko božično pesem pa velja Eno deto je rojeno, ki je nastala v 15. stoletju in je priredba znane latinske pesmi, v več različicah, razširjene po Evropi že iz 13. stoletju. **JASLICE** so simbol družinskega praznovanja. Znano je, da je Frančišek Asiški leta 1223 postavil v Umbriji za božič žive jaslice. Že pred njim pa so uprizarjali duhovne igre, ki so ponazarjale najbolj dramatične dogodke Kristusovega življenja. Prve jaslice v Sloveniji so postavili jezuiti v Ljubljani leta 1664.

Da se praznovanje začne po polnočnici v noči s 24. na 25. december? Po polnočnici, ko ljudje zaspijo, prinese Božiček darila pod smrečico.

Da je v legendah zapisano, da se na božični večer voda spremeni v vino, srebro v zlato, da v tej noči živali govorijo?

Da v Sloveniji obstajata še pravoslavni in evangeličanski Božič?

Vir: It, 2003

-stina

Sestanek UO Slovenske zveze v Göteborgu ter uredniškega odbora Informativnega GLASILA, november 2003. Foto: Ciril M. Stopar

← Gospod Zvone Podvinski in cestitka ter darilo abrahamu Cirilu;
Foto: Silvana Stopar

Sestanek UO Slovenske zveze. Foto: A. Budja

Sestanek je potekal v prostorih slovenskega društva France Prešeren v Göteborgu.

Jernej Mlakuž pri arhivskem delu v društvenih prostorih Slovenija v Olofströmu; oktober 2003. Foto: Ciril M. Stopar

Justin Hvala ali Tine, kot ga tudi kličejo doma v Ponikvah na Proimorskem, na obisku pri bratu Jožetu, v sredini prijatelj Zvonko Bencek. November 2003. Foto: A. Budja

Darinka Berginc, 2003

Ati Zvonko na obisku pri hčerki Inger Bencek, Jönköping, junija 2003. Foto: A. Budja

Gusti in Hasse, Jönköping, junij 2003. Foto: Inger Bencek

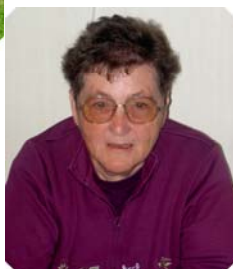

← Vageryd; Urh Laznik. Z žara lepo dišijo pečene dobrote. Foto: Z. Bencek

Budjeve:-->
Gusti, mama
Angela, Olga in
Jelka med
snemanjem
CD:ja
VEČERNICE v
studiu v
Helsingborgu.
Oktober 2003.
Foto: M.Vogel

Terezija Dolničar,
april 2003.

Landskrona.

Foto: Z. Bencek Helsingborg; Foto: Ilko stopinšek

Ivanka Franceus, Malmö;

Marjana Ratajc, Göteborg;

Janez Rampre, Olofström

Foto: Ciril Stopar, Göteborg 2003

Naslovi

Adresser

Povabilo na sodelovanje Slovencev z gospodarstveniki v Sloveniji, e-NASLOV: Slovenci; poslovneži, spoštovane novinarke in novinarji izseljenskih medijev!

Od našega srečanja je minilo že kar nekaj časa. Sporočam vam, da raziskovalni projekt sodelovanja Slovencev po svetu in zamejcev z matico, dobro napreduje. Izpolnjeni vprašalniki se nam počasi vračajo z vseh kontinentov, v njih pa Slovenci po svetu (pretežno poslovneži) povprašujejo po različnih oblikah sodelovanja in potencialnega vlaganja v različne podjetniške priložnosti. Prvi rezultati bodo javno objavljeni v januarju 2004.

Hkrati na vladnem nivoju potekajo različne aktivnosti z namenom postopnega odpravljanja administrativnih preprek za učinkovitejše sodelovanje s Slovenci po svetu. **V usklajevanje medsebojnih aktivnosti vključujemo vse urade in društva pristojne za komuniciranje z izseljenci po svetu.** Pred novim letom bomo izvedli tudi okroglo mizo z izseljenskimi poslovneži, na naši strani pa bomo zagotovili udeležbo s strani gospodarske, obrtne in drugih pristojnih gospodarskih institucij, ki skrbijo za promocijo Slovenije v svetu. Cilj srečanja je preprost - še bolj poenotiti poglede in načine medsebojnega sodelovanja na omenjenem področju.

Z nekaterimi izmed vas sem redno v stiku. Za boljši učinek projekta vas prosim za vašo pomoč. Kaj od vas pričakujem? **1. Pripeto vam pošiljam naslov, na katerem najdete informacije o poteku projekta** <http://www.gov.si/svrp/8pro/1pro.html> **2. Želim, da vprašalnik predstavite v svojih cenjenih medijih in ga po svoji moči, po elektronski pošti, pošljete naprej tistim zainteresiranim prijateljem, ki jih morebiti zanima poslovno sodelovanje s Slovenijo.** **3. V primeru, da želite opraviti razgovor ali prejeti informacijo s strani poslovneža (izseljencem, zamejcem), ki že uspešno sodeluje s Slovenijo, vam kontakte na vašo željo tudi posredujem.** **4. Če ste v zadnjih dveh mesecih objavili v svojem mediju kakršnokoli pisno informacijo v zvezi z omenjenim projektom, vas prosim, da nam po pošti ali v elektronski obliki pošljete kopijo, zaradi arhiva.** O dogajanju na projektu vas bom sproti obveščal. Vesel bom tudi vaših dodatnih vprašanj, komentarjev in morebitnih idej, kako bi naše sodelovanje na tem področju okrepili.

Z najlepšimi pozdravi iz sončne Ljubljane! Hvala za pomoč!

Dr. **Jordan Berginc**, vodja projekta

Pa še nekaj pomembnih elektronskih naslovov:

info@duvialla.se (poceni telefonski pogovori)

matjaz.merljak@ognjisce.si (Radio Ognjišče)

EU-klepet@gov.si (diskusije, komentarji)

franc.puksic@dz-rs.si (komisija za Slovence)

Ivan.Merljak@rtvslo.si (kontakt s slovensko TV)

urad.slovenci@gov.si (za Slovence po svetu)

janez.temlin@mtaj.si (Ljubljanske novice IT)

drustvo.svs@guest.ames.si (Slovenija v svetu)

magnus21142@yahoo.se (slovenščina na HF, Göteborg) utland.alders@fk09.sfa.se (Pokojnine)

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefanija Berg, 0418-102 13

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Robert Karlin, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Pomlad/Våren 2004

Št./Nr 6 Letnik/Årgång 3

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o

G
L
A
S
I
L
O

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild: Mala Nedelja, 2004; Ozadje/Bakgrund Vir: Web

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Vaša pisma	5	Era brev
Naši kraji	9	Våra orter
Reportaže	12	Reportage
Mladi mostovi	15	Unga broar
Zanimivosti	18	Aktuellt
Novice iz društev	23	Föreningsnytt
Naša cerkev	33	Vår kyrka
Dobro je vedeti	37	Bra att veta
Malo za šalo	41	Lite skoj
Poučno	43	Lärorikt
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar *Tehnik/Tekniker: Zvonko Bencek*

Naslov uredništva: ***Avguština Budja***
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: *budja.bencek@swipnet.se*

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 10. maja 2004

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast

den 10 maj 2004

Prepoznavnost Slovencev

Zgodovina je učiteljica življenja. Slovenci se ob vstopanju v Evropsko Skupnost iz zgodovine lahko naučimo predvsem to, da moramo sami vzeti v roke svojo usodo. Od leta 1848 smo samostojna nacija. To so Slovencem priznali v dunajskem parlamentu pred več kot 150. leti. Avstrija je bila takrat večnacionalna država in Slovenci smo bili eden od narodov. Bili smo nacija kot so bili Čehi in Italijani v večnacionalni Avstriji. Nismo torej postali nacija šele z osamosvojitvijo. Takrat smo dobili le samostojno državo. Od takratne izkušnje se lahko naučimo, da moramo svojo usodo držati sami v rokah. Vključevanje v Evropo ne ogroža slovenstva in jezika samo po sebi; v evropskih institucijah bodo prevajalci. Lahko pa ugotovljamo, da nam manjka poznavanje slovenske zgodovine, ki bi nam pokazala pot do raznih izhodišč. Skratka – Slovenci potrebujemo več narodne in državljanske vzgoje.

Začnemo lahko z majhnim – ”koplji tam, kjer stojiš!” (švedsko: ”gräv där du står!”), pomeni, začnemo pri sebi. Prenesimo v svojo okolico - najprej v svojo družino, med prijatelje, v soseščino, v službo - vedrino in mir, optimizem in delovno vzdušje. Ne bodimo tisti, ki ga drugi vlečejo, ampak tisti, ki druge vleče in dviga. Ne ostajajmo vedno nekje v ozadju, da bi nas nihče ne videl in morda poprosil za pomoč, da bi prevzeli kakšno obveznost. To naj velja za vse Slovence. Ne kritizirajmo kar naprej, kako slabo je v državi, kako slabo na delovnem mestu, kako slabo v naši družbi, v šoli, v domu za ostarele, v naši župniji, v občini in tako naprej. Storimo tudi sami kaj, da nam bo bolje. Naj postane ta lastnost tista posebnost, po kateri bomo ob vstopu v ES Slovenci bolj prepoznavni v Evropi in v svetu.

Daljna, hladna morja

Moj Bog in Bog vseh izgubljenih
v šumenju cest tega sveta,
dobro si storil,
ko si dal vsakemu domovino.
Vedel si, da ni sreče
v neprestanem tavanju
po deželah, kjer se kadi
razpokana gruda
izpod krvavih stopal.

Debla smo izkoreninjena,
v nalivih in viharjih
razbolele duše
na tej tuji zemlji,
ki je kruta še za svoje ljudi.

Kje so daljna, hladna morja
kostanjev in smrek,
ajdovih leh in žitnih polj
in stopnišča vinogradov
pod domačo vasjo?

Da bi imel preko njiv in cest,
zvok domače besede,
nedeljski zvon,
dober pogled –
da bi jih imel,
pa čeprav je zagozdno lino,
namesto te divje,
sproščene svobode
brez dobrote v človeških očeh.

Bert Pribac, Avstralija*Vir: Domača stran društva Slovenija v svetu; E-naslov: drustvo.svs@guest.arnes.si***- stina**

Predsednik ima besedo...

Zima nas bo kmalu zapustila, pred nami je zelena pomlad. Prav tako kot se vrstijo letni časi, tako teče tudi naše življenje. Spomladi tudi bolj zaživijo slovenska društva, saj so letne skupščine za nami, novi upravni odbori so si zadali nove naloge. V sredini marca ima tudi Slovenska zveza 14. redni občni zbor s predstavniki slovenskih društev, letos bo to v Malmöju, naslednje leto bo morda kje drugje. Spet se moramo dogovoriti o našem nadaljnjem delu. Podpreti moramo tudi nekatera društva, ki nihajo na nitki: "biti ali ne biti." Saj je usoda slovenskih društev obenem usoda cele Slovenske zveze. Skupno smo jo ustanovili, skupno moramo delati na tem, da obstanemo. Predsednik: **Ciril Stopar** in se borimo za slovensko besedo na severu Evrope.

Letos je za nas pravzaprav zelo pomembno leto, saj bomo vendarle dočakali dan, ko bo tudi Slovenija vstopila v Evropsko unijo. Če pomislimo, se zdi to skoraj neverjetno: naša stara mati Evropa nas sprejema v svoje naročje. Toda zadnjih 13 let je Slovenija dokazala svoje sposobnosti in lastnosti, da je zares tudi sposobna sodelovati z drugimi državami in da smo Slovenci lahko tudi uspešni.

Menim, da imamo pri teh uspehih v Sloveniji kar nekaj pomembnih zaslug tudi mi, ki živimo po svetu. Tudi mi se trudimo biti uspešni in smo ponosni na hiter razvoj v Sloveniji. Vedno znova pa se v tem novem okolju, kjer živimo, najdemo tudi pred dejstvi, ki nas privedejo do tega, da se s ponosom dokazujemo in povemo kdo smo in kje so vzklike naše korenine. Letošnje leto pa je pomembno in jubilarno tudi zaradi tega, ker nekatera slovenska društva na Švedskem praznujejo 30 obletnico obstoja, kar je lepa življenska doba, oziroma visok jubilej. V oktobru bo tudi **Slovensko srečanje** v Olofströmu, obiskale nas bodo kulturne skupine iz Slovenije. Poskušali bomo tudi povezati slovenske občine s švedskimi, torej dela je veliko, dobro voljo imamo, zato gremo kar na delo....

Kot ste z veseljem opazili, je **Informativno glasilo** preživelo in ostalo med nami s finančno pomočjo iz matične Slovenije. Tudi letos smo popolnoma odvisni od finančne pomoči iz domovine, toda vodstvo Slovenske zveze ne bo dovolilo, da bi nam Informativno glasilo ušlo iz naših rok, kot nam je ušla slovenska oddaja na švedskem radiu in še marsikaj drugega. Upam, da smo se v teh letih veliko naučili in da vemo, da sta Informativno glasilo Slovenske zveze in Društveno glasilo v Olofströmu zadnji žarek slovenske pisane besede na Švedskem. Redakciji teh dveh glasil imata veliko dobre volje in veselja do dela. Od vas zahtevamo le, da čitate glasilo, da nam pošljete kakšen dopis in da podpirate slovenska društva.

Prijatelji, dobrodošli v veliko in odprto Evropo, ki bo brez meja. Ostanimo ponosni na slovenski jezik, sporazumevajmo se z njim - govorimo ga in se udeležujmo slovenskih prireditev.

Ciril M. Stopar

Pismo iz Slovenije

Začelo se je pisati novo leto in primerno je, da naredimo obračun s starim letom. V Sloveniji je bilo tudi to, kot vsa prejšna, precej razburkano.

Leta 2002 je ljudstvo Janeza Drnovška izvolilo za novega predsednika države in 1. januarja se je moral posloviti od funkcije premiera in predsednika Liberalnodemokratske stranke. Novi predsednik vlade, Anton Rop, ki je tudi novi predsednik največje vladajoče stranke, LDS, se je moral najprej spopasti s šestimi zahtevami opozicije, v kateri je največja Koalicija Slovenija, ki jo tvorita Janševa Socialdemokratska stranka in Bajukova Nova Slovenija. Ena od zahtev je bila, da se seje državnega zbora neposredno prenašajo preko TV, ki je bila edina, na katero je vlada pristala. Za ostale pa je tako ali tako znano, da so vsaj delno že uresničene. Leta 2003 je še ena od vladnih strank, Slovenska ljudska stranka, zamenjala predsednika. Novi vodja je Janez Podobnik, ki je posebljena zmernost, medtem ko je prejšni predsednik Franci But, ki je tudi minister za kmetijstvo, vlekel nenavadne poteze: odstopil, pa si je premislil, predlagal predčasni volilni kongres, pa ni vedel, ali bo na njem kandidiral itd., vse na škodo stranke, ki se je nahajala v čedalje večji krizi.

Lansko leto je bilo tudi leto referendumov. Od osmih, ki so bili izvedeni v Sloveniji od osamosvojitve, jih je bilo lani pet. Januarja smo glasovali o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje in o privatizaciji železnic, nato marca o vstopu v Evropsko unijo in v zvezo Nato, septembra pa še o odpiralnem času trgovin. Ljudje so znali ločiti potrebne od nepotrebnih in je šlo masovno na volišča, ko je šlo za vstop v EU, ki je dobil skoraj 90-odstotno podporo, in za Nato, ki je dobil solidnih 66 odstotkov glasov. Ostale pa so volilci več ali manj ignorirali, saj je prišlo le 25 do 30% glasovalcev.

Minister za zdravstvo, Dušan Keber, je že dolgo napovedoval zdravstveno reformo in julija dal v javnost belo knjigo, v kateri je napovedoval večjo pravičnost in dostopnost do zdravstvenih storitev, povečanje kakovosti in zmanjšanje stroškov pri porabi javnih sredstev ter ukinitvev prostovoljnega dodatnega zdravstvenega zavarovanja, ki naj bi ga nadomestili s socialno pravičnim povečanjem prispevne stopnje. Razprava o beli knjigi je trajala vso jesen, kritike so letele z vseh strani in skoraj vsi udeleženci so dali reformi v tej obliki svoj "ne".

V senci drugih velikih tem se je lani zgodila majhna revolucija: ukinjen je bil naborniški sistem v vojski in uvedena je bila profesionalna vojska. Še pred letom dni se je zdelo, da bo napovedana profesionalizacija postopen proces, ki bo do vojske samih poklicnih vojakov pripeljal v štirih, petih letih, a izkazalo se je, da je bila aprilaska generacija zadnja. Septembra je premier Rop uradno razglasil, da je vojaške obveznosti (vsaj v miru) v Sloveniji konec. Zadeve najbrž ni bilo mogoče izpeljati drugače. Število vojaških obveznikov je upadalo, ne samo zato, ker se vsako leto rodi manj državljanov, ampak je tudi vsako leto vse več nesposobnih za vojaško službo, pa še med tistimi, ki so sposobni, jih je vse več uveljavljalo ugovor vesti. V letu ali dveh ne bi na nabor dobili nikogar več.

Na prepihu je bilo tudi sodstvo zaradi svojih zaostankov. Kaže, da smo Slovenci ljubitelji sodišč in, da se pravdamo za vsako malenkost in do onemoglosti. Tako se je tudi v Sloveniji pojavila nova "kasta", uspešni in bogati advokati.

Leta 2003 je tudi leto izbrisanih. Ena od tistih zadev, ki so ušle izpod preproge.

Izvirni greh je bil storjen leta 1992, ko so tiste prebivalce Slovenije, ki so bili državljani bivše Jugoslavije in niso imeli slovenskega državljanstva, ne samo predstavili v register tujcev, kar je prav in zakonito, ampak so jih tudi izbrisali iz registra stalnih prebivalcev, kar je narobe in nezakonito, saj so še naprej živeli v svojih legalno pridobljenih stanovanjih. Bi v njih pač živeli kot tujci kot tistih nekaj Avstrijcev, Japoncev in drugih tujcev, ki niso nikoli bili državljani Jugoslavije. Povrh vsega jih niso niti seznanili s tem, da nimajo več stalnega prebivališča. Ker v

Sloveniji marsikatera pravica ni odvisna od državljanstva, ampak od stalnega bivališča, so ti ljudje v trenutku ostali brez mnogih pravic, na primer do zdravstvenega zavarovanja, šolanja, zaposlitve, pokojnine. Šele lani je bilo ugotovljeno, da je šlo za 18.305 ljudi.

Vse skupaj bi lahko razumeli kot uradniško malomarnost in nič hudega ne bi bilo, če bi birokracija priznala svojo napako in jo odpravila tako, da bi vsem vrnila stalno prebivališče za nazaj, kot je v svoji odločbi zahtevalo ustavno sodišče. Potem bi pa že lahko sproti ugotavljali, koliko teh ljudi je v resnici še stalnih prebivalcev Slovenije. A zataknilo se je, ko so izbrisani napovedali, da bodo državo tožili za odškodnino za nastale težave, ki jim jih je povzročila. Aha, denar! Tu se vmešala politika, zaigrala na negativna čustva in ksenofobijo, nenadoma so vsi izbrisani postali agresorji iz časov osamosvojitve in nevredni, da se jim popravi krivica. Vrstile so se pobude za referendum, na katerem naj večina odloča o človekovih pravicah manjšine.

Opozarjal je varuh človekovih pravic v Sloveniji in evropski varuh za človekove pravice, a politiki, predvsem Janša, Bajuk in Jelinčič, se ne dajo. Problem izbrisanih je iz civilnega in političnega počasi prerasel v merjenje moči med ustavnim sodiščem in državnim zborom. Zgodba še traja.

Zgodilo se je tudi nekaj afer, na primer tista v Črnem lesu pri Lenartu, ko je iznajdljiva gospa izkoristila tržno nišo, ki ne bi smela biti prepuščena trgu, marveč bi jo morala zapolniti socialna država. Najela je hotel in v njem začela sprejemati ostarele, ki niso dobili prostora v domovih za upokojeince in, če niso mogli plačati, od njih zahtevala garancijo v obliki hipoteke na njihovo premoženje. Ko je bila afera odkrita, se je izkazalo, da so v ta "črni" dom oskrbovance pošiljale celo socialne službe iz raznih občin.

Bile so še afere z novimi stanovanji v Medvodah, Brodu in Trzinu. Kupci stanovanj so graditeljem vnaprej plačali kupnino za stanovanja, ki še niso bila zgrajena, graditelji pa so pobasali denar in šli v stečaj. Vlada je po hitrem postopku letos sprejela zakon, po katerem naj bi se tovrstne malverzacije ne dogajale več.

No, da ne bo vse tako črno, naj vam natrosim še nekaj prijetnejših novic.

Lansko leto je bil v slovenskih kinematografih eden najbolj obiskanih filmov Kajmak in marmelada slovenskega Bosanca Branka Djurića-Djura, ki se v komediji na duhovit način norčuje iz stereotipov o Slovencih in Bosancih. Film si je do novega leta ogledalo preko 120.000 gledalcev, kar je za slovensko kinematografijo pravi rekord.

V Ljubljani smo si v začetku leta v okviru predstavitve kulture držav članic EU lahko ogledali razstavo švedskega fotografa Bruna Ehrsa, ki je fotografiral znane švedske osebnosti v sožitju s Stockholmom. Tako smo lahko videli kralja, kako sproščeno sedi na stopnicah svoje palače, Görana Perssona, ki se naslanja ob steber in nastavlja svoj obraz soncu, operno pevko Ann-Sofie von Otter, ko leže počiva na kamniti klopi. in še mnogo drugih znancev iz politike in kulture.

Še malo statistike: Inflacija v Sloveniji je bila lani najnižja po letu 1967. Cene življenskih potrebščin so se namreč zvišale le za 4,7 odstotka.

Slovenski trg telefonije pa ugotavlja, da mobilnih telefonov nimajo samo še dojenčki, saj je ob koncu lanskega leta imelo svoj mobilni telefon devet od desetih prebivalcev Slovenije ali 1,8 milijona.

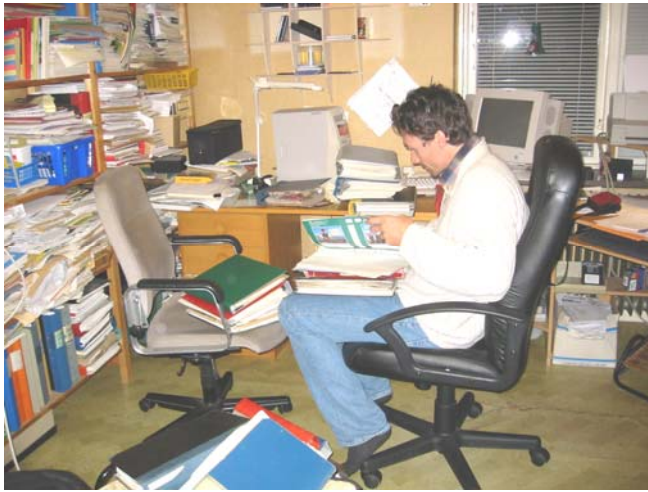
Pa še malo športa. Vsa Slovenija se je radovala, ko se je skakalec Peter Žonta s skokom čez 120 m v tirolskem Bergslu prebil med najboljše.

V dneh EURO 2004, Evropskega prvenstva v rokometu, ki se je odvijalo v štirih slovenskih mestih: Velenju, Celju, Kopru in Ljubljani, pa smo kot prilepljeni sedeli pred televizorji in navijali za našo reprezentanco, ki je, kot gotovo veste, nepričakovano - ali pa tudi ne - osvojila srebrno medaljo.

Rada Pišler

Dva, trije, največ štirje utrinki iz dežele skorajšnje prohibicije

To besedilce, če ga lahko sploh tako imenujem, bo eno navadno skropucalo. V šoli bi mi zanj kvečjemu

»šenkali« zadostno. In še to pod pogojem, da bi na »tovaršico«, pardon, danes gospo učiteljico, deloval moj mil pogled kokeršpanjela. No, naj vam končno izdam, kje se skriva vzrok za to betežno in invalidno besedilce. Gusti sem obljubil, da ji v dveh urah pošljem kaj za informativno glasilo. Ne da bi vedel, o čem bom pisal! Štala! In po tem dolgovoznem uvodu, mi je ostalo le se uro časa (vmes me je klical še kolega in moral sem zamenjat parkirni listek!) Torej, »gas«! Štirje meseci so neobvladljivo zdrveli od mojega potepanja po deželi, in to se mi zdi kar primeren čas, da iz nič kaj prevetrene glave iztisnem kakšen spomin(ček). No, da na

Avtor besedila zatopljen v arhiv Avguštine Budja bo pomote in prevelikih pričakovanj: to ne bo sladek slavospev, in niti ne natančen opis dolgočasnega dela z nikakor ne dolgočasnimi ljudmi... Ampak zgolj nekaj hitropoteznih žlic iz lonca, kjer se sicer skriva še veliko bolj zanimivega in nujnega cenzure, kot vam bom zaupal v naslednjih stavkih.

Spominjam se mojega prvega, jesenskega snega na zadnji dan, na poti iz Ronnebya na Dansko. Bilo ga je le za na hitro postavljeno kuliso, toda dovolj, da se je usedel tudi name.

No, prvo bi moral začeti pri vseh, ki so me prijazno sprejeli, me pogostili, si vzeli čas zame in mi celo dali streho nad glavo. Vsem tem, tokrat anonimnim dobrotnikom, se še enkrat zahvaljujem: »tuznt tak«! Pri tem nikakor ne gre le za obvezno zahvalo, ampak za resnično lepe, sladke, tople,... spomine na ljudi, za katere upam, da jih bom imel še kdaj priložnost srečati. No, ob tem pa si bom vendarle drznil pustiti eno manjšo, toda pekočo opombico: Na tem mestu Slovincem na hladnem severu želim, da bi se tudi med sabo čim bolje razumeli in čim manj kregali.

**Trenutek sreče:
med kvartopirci v Malmö**

Čeprav vem, da je to pri Slovencih težko, je vendarle vredno poskusiti. Pravijo, da zmanjšuje obolenja srca in ožilja in podaljšuje življenje! In zdravje je naše največje bogastvo...

Da ne bo vsej skupaj izpadlo kot kakšen govor iz prižnice, naj vam natresem še eno poučno šalo:

"Kje je meja med genijem in norcem?"
"Tam nekje na Trojanah!"

No, dve uri še nista mimo, toda kliče me bodoča mama mojega otroka. Čim manj Trojan vam na že tako hladnem severu.

Jernej Mlekuž

Pustno rajanje na Ptuju

Boris Zmazek, Kidričevo

Kurent je osrednja tradicionalna pustna maska na območju Ptuja, ki izhaja iz več stoletne tradicije praznovanja pusta. Iz Markovec, na Ptujskem polju, izhaja tako imenovani pernati kurent, iz Haloz pa izvirajo rogati kurenti. Oboji so oblečeni v ovčje kožuhe, okrog pasu imajo verigo z zvonci, na nogah nosijo zelene ali rdeče gamaše, obuti so v težke čevlje. Na glavi imajo kapo, ki jo krasijo gosja peresa ali kravji rogovi, pisani trakovi. Na usnjenem obrazu pa je najbolj prepoznaven velik nos in dolg rdeči jezik. Kurent v roki nosi ježevko.

Nekoč so se v kurenta smeli obleči samo neporočeni fantje, danes so kurenti tudi poročeni moški, otroci, vse več je tudi žensk, sploh kjer je močna tradicija kurentov v družini. Od svečnice do pepelnice je naloga kurentov bila preganjati zimo in prinašati srečo in bogato letino. V

Od leta 1960 naprej se na pustno nedeljo po ptujskih ulicah odvija ptujski karneval, ki se po kurentu imenuje Kurentovanje. V teh letih je pustovanje iz enega dne prešlo na enajstdnevno rajanje, ki se je iz mestnih ulic in gostiln preselilo v osrednji prireditveni prostor ob Dravi. V soboto, dober teden pred pustnim torkom, se začne vsakoletno Kurentovanje s srečanjem tipičnih slovenskih pustnih likov in mask. Nato si sledijo prireditve ves teden, popoldan po mestnih trgih, zvečer pa z zabavo v karnevalski dvorani s popularnimi domačimi in tujimi glasbenimi skupinami.

Na pustno soboto pustovanje na širšem ptujskem območju doseže vrhunec. Že nekaj tednov prej se prijatelji dobivajo in zbirajo ideje za pustne maske, ki jih bodo nosili na sobotno noč. Nato sledi izdelovanje kostumov. Na vseh pustnih plesih ponavadi izbirajo najlepšo masko. Nora pustna zabava v kostumih, ob dobri hrani in pijači, se konča v zgodnjih jutranjih urah, ko pa ni več veliko časa do nedeljskega Kurentovanja Marsikomu se v karnevalu pozna sobotna noč. **Foto: Boris Zmazek z družino** Več 10.000 ljudi si ogleda nedeljski karneval v katerem nastopa nad dva tisoč nastopajočih mask, tudi iz tujine, v karnevalu pa sodeluje okrog 600 kurentov. Ljudje, ki pridejo pogledat ptujski karneval ne bodo videli predstave, videli bodo utrinek pustnega življenja na Ptuju in v okolici. Najbolj bodo uživali, če se bodo prepustili dogajanju in ne samo opazovali, takrat bodo vtisi nepozabni in si karnevala sigurno ne bodo ogledali zadnjič.

Kako Ptuj živi s pustom, se lahko vidi tudi po tem, da je Ptuj edino mesto v Sloveniji, kjer se na pustni torek zaključí z delom ob dvanajstih. Ljudje pa ne oddrvijo domov, ne, odhitijo v enega od ptujskih lokalov. Ti so nabito polni, telesa pa kot eno samo, poskakujejo v ritmu glasbe, do poznih popoldanskih ur. Kot da so ljudje vso energijo hranili samo za teh nekaj dni, pozabili pa so na vse vsakodnevne probleme. Čeprav se zabava nadaljuje do polnoči, ko se pusta pokoplje, pa se večina že spogleduje z naslednjim čisto normalnim delovnim dnem. Nasvidenje na naslednjem kurentovanju.

Kdo ne pozna ptujskih kurentov ali korantov? Ti so v zadnjih desetih letih postali maskota, simbol in ambasador Ptuja in Slovenije. Kurent se je začel predstavljati zunaj Ptuja na zimskih športnih prireditvah, spremljali so naše smučarje na vseh večjih tekmovanjih, tako danes kurenta poznajo tudi zunaj meja Slovenije. **Foto: Tri generacije kurentov, Boris, Marko in Peter Zmazek; foto: Martin Ozmec**

V zadnjem času pa skupine kurentov hodijo po večjih slovenskih mestih in vabijo na Kurentovanje. Če so pred drugo svetovno vojno kurente preganjali, celo po vojni so bili nezaželeni na ptujskih ulicah, pa je danes kurent najbolj priljubljen pustni lik na Ptuju in v okolici. Srečanje s kurentom je pravo doživetje. Maske so danes lepe, a še vedno strah vzbujajoče. Dekleta se kurentu najlaže odkupijo z robcem, ki mu ga zavežejo za verigo ali na ježevko.

MALA NEDELJA (Kopališče "terme")

Mala Nedelja je gričasta vas s središčem pri cerkvi Svete Trojice. Kraj Mala Nedelja se prvič omenja že leta 1441 pod imenom Sonntaglein under Rakespurg, leta 1480 pa kot Kleinsonntag. Ime je nastalo po cerkvi Sv. Trojice. Cerkev je bila zgrajena že v 9. stoletju. Cerkvici so rekli "Marija v hrastju", posvečena Devici Mariji, obkrožena z mogočnimi hrasti. Tukaj službujoči duhovniki in učitelji so kraju poleg svojega poklicnega delovanja doprinesli razne dobrine, s katerimi se je Mala Nedelja razvijala in postala pomemnan v številnih pogledih. Obdajajo jo naslednje vasi: Bodislavci, Bučkovci, Drakovci, Moravci v Slovenskih Goricah, Kuršinci,

Godemarci, Precetinci, Radoslavci in Sitarovci.

Cerkev naj bi dal zgraditi slovanski knez Pribina svojim zvestim plemičem slovanskega rodu, na katere spominjajo tudi imena vasi Radoslavci, Bodislavci, Godemarci, Moravci . Tukaj službujoči duhovniki in učitelji so kraju poleg svojega poklicnega delovanja doprinesli razne dobrine, s katerimi se je kraj Mala Nedelja razvijal in postal pomemben v številnih pogledih .

Cerkev Sv. Trojice pri MALI NEDELJI je grajena v gotskem slogu in stoji na nadmorski višini 279 m, od tod se v lepem vremenu razprostira krasen razgled vse do Razkrižja, Lendavskih gor, Murske Sobote, goričkega dela Prekmurja in Pohorja. Iz najvišje razgledne točke zaznava oko tudi gorovje Avstrije, Madžarske in Hrvaške. Verska nesoglasja, kužni pomori in turški vpadi so bili velika ovira pri gradnji in povečavi malonedeljske cerkve, kar dokazujejo letnice na stolpu (1521) in na stebru v glavni ladji ter stranskih južnih vratih (1547). Pokopališče je bilo sprva okrog cerkve, leta 1788 pa so ga na cesarski ukaz premestili na darovano zemljišče severovzhodno od cerkve, kjer leži še danes.

Kraji sedanje malonedeljske župnije so nekoč spadali pod vikariat sv. Jurija ob Ščavnici in skupno pod pražupnijo Gornja Radgona. Kot prvi od sekovskega - graškega škofa Martina Brennerja je bil koncem 16. stoletja nastavljen duhovnik Lenart Kerič, kot prvi župnik pa se omenja Karol Jožef Štampar v letu 1748. SAKRALNA ZNAMENJA - Glede na velikost župnijskega okoliša ima Mala Nedelja veliko število sakralnih znamenj, in sicer 15 kapelic in 27 vaških križev, vključno z obeležji, ki spominjajo na morilsko bolezen kugo v 17. stoletju.

KULTURA

Mala Nedelja se nahaja v bližini četveromeje občin Ljutomer, Ptuj, Ormož in Gornja Radgona, ob lokalni cesti Ljutomer - Ptuj, na nadmorski višini 230m. V tem kraju je bilo kulturno življenje prisotno že na začetku prejšnjega stoletja, predvsem petje in tamburaši, pod vodstvom učitelja Janka Preloga, starejšega in pozneje mlajšega ter po letu 1950 pod vodstvom organista Budja Avgusta, ki je vodil tudi dramske dejavnosti in je od leta 1966 občasno deloval tudi v Landskroni na Švedskem. Po prvi svetovni vojni je bil torej veliki razmah dramske umetnosti, petja, tamburašev, pihalne godbe, vse do druge vojne in še nekaj časa po njej, pod vodstvom prizadevnih, požrtvovalnih učiteljev, duhovnikov in drugih razumnih kulturnikov.

DRUŠTVA PRI MALI NEDELJI

Pri Mali Nedelji je bilo aprila leta 1871 ustanovljeno Slovensko bralno društvo pri Mali Nedelji. Vodil ga je Anton Božič, podpiralo pa ga je številno članstvo izšolanih rojakov in rodoljubov.

Bralno društvo je ob raznih preimenovanjih z leti vse bolj uživalo podporo v malonedeljski šoli.

Smemo ga prištevati med najstarejša podeželska čitalno - bralna društva na Slovenskem Štajerskem. Že v začetku 20. stoletja so pri Mali Nedelji delovala številna društva, ki so razvijala kulturno raven krajanov. Omembe vreden je Pevski zbor, Tamburaško društvo, ki je po 2. svetovni vojni žal nehalo delovati, še vedno pa deluje že pred 75. leti ustanovljena pihalna godba.

STARE OBRTI

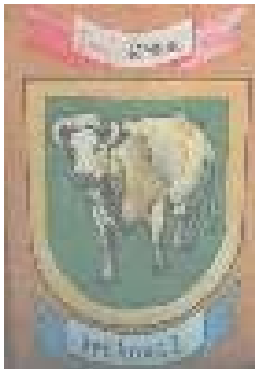
Na potokih in jarkih, ki tečejo ali izvirajo na ozemlju Male Nedelje, je bilo nekoč 17 manjših mlinov ali za tiste čase tudi večjih mlinov z enim, dvema ali tremi pogonskimi kolesi. Danes stojijo še samo trije mlini, a le dva sta v obratovanju. Mlin Feliksa in Elizabete Voršič stoji na pritoku jarka Mlinšici, ki se takoj za mlinom izteka v potok Bukovnico. Je starejšega izvora in še danes lahko melje na vodo s turbino ali pa z elektromotorjem. V tem mlinu so še ohranjene merilne posode oziroma škafi, imenovani Vagani, uradno žigosane točne mere, določene za zaslužek od mlete količine. Drugi takšen mlin stoji v Precetincih, last Stanka in Jožefe Žnidarič.

Krajevni GRBI in vasi

Mala Nedelja

Radoslavci

Drakovci

Kuršinci

Moravci

Precetinci

Sitarovci

Bodislavci

Godemarci

Bučkovci

Od Ljutomera je vas oddaljena 15 km, od Ptuja 22 km, od Gornje Radgone in avstrijske meje 18 km. V vse smeri ima dobre prometne povezave. Narodno veljavo sta kraju prinesla pisatelj in župnik **Anton Krempl** (umrl leta 1844) in pesnik **Radoslav Razlag** (umrl leta 1880) iz

bližnjih Radoslavec, ter velika **1. slovenska BÉSEDA** 15. septembra 1867, V spomin na BÉSEDO - "veliko zborovanje pod milim nebom" pri Mali Nedelji, ki jo razumemo kot predhodnico I. slovenskega tabora leta 1868 v Ljutomeru, praznuje Mala Nedelja svoj krajevni praznik.

Na Radoslavskem bregu ima ima lovška družina iz Male Nedelje svoj lovski dom, sicer pa so na območju Male Nedelje idealna lovišča z obilico divjačine. Glavna skrb lovcev je ohranjanje in gojitev divjadi. Lovsko društvo si prizadeva zmanjšati škodo, ki jo divjad povzroča v vinogradih in na poljih. Za obstoj ogrožene divjadi vlaga v lovišče jerebice in fazane, med drugim pa tudi skrbi, da se ostala redka oziroma ogrožena divjad še ohranja.

PRI MALI NEDELJI

Glasba in besedilo: Auguština Budja

Preredba: sestre Budja, polka (**CD Otroci zemlje 2000**)

Glasbena prir.: Igor Podpečan

*Po trdem snegu, v tistih davnih dneh,
Ko otroci v šolo smo hodili;
premrlih nog, a z radostjo v očeh
smo po domačih hribih se podili!
Podobe vinskih gričev so spomin;
Spremljajo me skozi moj vsakdan!
Ljubim Prlekijo! In želim
k zibelki otroško lepih sanj!*

*Vse to je kot pred meseci bilo,
Toda leta čas so premostila!
Čeprav boleče – vendar je lepo
Se spominjat let, ki so minila!
Otroška leta, v srcu lep spomin,
Ki mi daje moč, krepi duha!
V srcu skrite slike iz davnin;*

*Mlada leta - naglo ste odšla!
Ko nam pomlad je svoje vedro lice
Pokazala v sončne dni;
Ko so zapele v zelenečih krošnjah ptice,
Srečni smo bili!
Napolnili smo za vasjo igrišče.
Kam ste šli, prijatelji?
Pri Mali Nedelji, kdor jo išče,
Srečo najde; z njo živi!*

Švedska povezava Iz vasi Mala Nedelja izhajajo med drugim tudi člani vokalne skupine "sestre Budja" ter njihove družine na Švedskem, kakor tudi rojak Mirko Škafar ter Nemčevi.

Kopališče Moravci - Mala Nedelja

To je eno najmlajših termalnih kopališč na

področju Pomurja, oziroma Slovenskih Goric. Nahaja se 1 km od Male Nedelje, kjer so pošta, farna cerkev in trgovine ter gostinski lokali. Ko so leta 1958 delali raziskave za pridobitev nafte, je bilo ugotovljeno, da je tu nahajališče termalne vode, vendar takrat ni bilo interesa za odprtje kopališča, zato so vrtino zapečatili. Vrtina je bila globoka 2273 m. Danes sta v kopališču dva bazena. Prvi je plavalni, velikosti 22 x 18 m, s temperaturo vode 25 do 30° C, drugi, velikosti 8 x 6 m, pa je masažni s konstantno temperaturo 38° C. Na

površini dveh hektarjev je poskrbljeno za celotno gostinsko ponudbo. Od tu so idealni pogoji za sprehode v bližnje gozdove, kjer je obilica gob in lovišča divjadi. V okoliških krajih si lahko ogledate številne turistične znamenitosti.

Podatki na teh straneh povzeti po virih iz IT, 2004

– stina

Karlo Pesjak, naturfotograf

Foto: KARLO PESJAK

Isvidder i Skåne. – Mina vänner trodde jag varit på Grönland och fotograferat, men det här är Vik på Österlen vintern 1996, säger Karlo Pesjak som tagit bilden som ingick i bildspelet "Svenska Smultronställen" som visades i Olofström på onsdagskvällen.

Naturfotograf visade sina smultronställen

OLOFSTRÖM

Karlo Pesjak, en av Sveriges främsta naturfotografer, har besökt Olofström.

Den 55-åriga hässleholmaren visade stämningsfyllda bilder från smultronställen i Sverige samtidigt som han läste dikter av bland annat Harry Martinson.

Naturfotograf gästar Olofström

OLOFSTRÖM · I dag, onsdag, kommer naturfotografen Karlo Pesjak till Folkets Hus i Olofström och visar bilder till dikter av Harry Martinson, Nils Ferlin och Gustaf Fröding.

Arrangör: Olofströmsbygdens Naturskyddsförening och studieförbundet.

– Harry Martinson var en fantastisk natur- och miljöskildrare. Han böjde sig bara ner och tittade på marken och upptäckte en helt ny värld, säger Karlo Pesjak, som blev naturfotograf bara några år efter det att han kom till Sverige från Slovenien på 1970-talet.

Årets fotograf

Karlo Pesjak är numera en känd fotograf med flera resor till andra kontinenter bakom sig. Han har utsetts till årets fotograf av tidningen Aktuell Fotografi och är medlem i Photonatura sedan 1991.

På onsdagskvällen kom han till Folkets hus i Olofström där han visade natur-, blommor- och djurbilder från smultronställen runt om i Sverige.

Läste dikter

Under resan genom landet visades bilder från Österlen, Magle våtmark, Kyrkhult, Hornborgasjön och hälsingekogens magiska ljus. Samtidigt läste

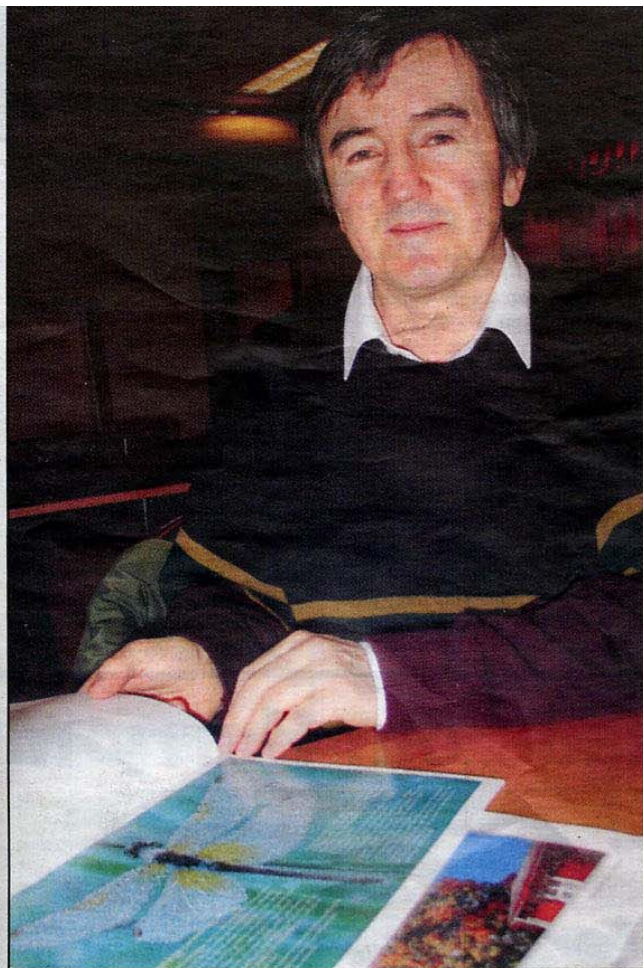

Foto: CHRISTIAN HYLSE

Visade bilder. Naturfotografen Karlo Pesjak läste dikter och visade bilder från svenska smultronställen när han besökte Olofström på onsdagskvällen.

Karlo Pesjak dikter skrivna av Harry Martinson, Gustaf Fröding, Nils Ferlin och Dan Andersson.

– Jag försöker läsa en dikt, eller ett prosastycke, till alla bilder jag visar. Det blir en extra krydda när dikten möter bilden, säger Karlo Pesjak.

Stor inlevelse

Under bildspelet blev Harry Martinsons Juninatten en del av ett fotografi från en skärgård i sommarprakt. Karlo Pesjak stod still i mörkret och läste sakta, och med inlevelse.

– Nu går solen knappast ner, bländar bara av sitt sken, skymningsbård blir gryningsstimme, varken tidig eller sen. Insjön håller kvällens ljus, glidande på vattenspegeln, eller vacklande på vågor, som långt innan de mörknat, spegla morgonsolens lågor. Juni natt blir aldrig av, liknar mest en daggig dag, slöjligt lyfter sig dess skymning, och bärs bort på ljusa hav.

Christian Hylse
christian.hylse@btt.se
0454-342 31

Den 11 februari 2004: **Bildvisning och diktläsning FOLKETS HUS**, Klockrike kl 19.00. **Naturfotografen Karlo Pesjak visar diabilder på svenska smultronställen** med natur, blommor och djur till dikter av Harry Martinson, Nils Ferlin, Gustaf Fröding m fl. Karlo Pesjak är sedan 1991 medlem i Photonatura. Han har flera utmärkelser inom fotografi och tidskriften Aktuell fotografi utsåg honom till årets fotograf 1986. Fika till självkostnadspris. Arr. Olofströmsbygdens Naturskyddsförening i samarr. med Studieförbundet.

Ciril M. Stopar

Darinka Berginc är en vällskapande konstnärinna, född 1951 i Slovenien, men bor sedan flera år tillbaka i Sveriges vackra stad Helsingborg. Darinkas konstnärliga intressen väcktes redan i det tidiga tonåren. Hon lyckades, genom åren, skapa över hundra olika motiv i synnerhet att måla med olja och aquarell. Darinka hämtar sin inspiration genom realistiska betraktelser. I själva verket är Darinka, från början, autodidakt. Hon har dock under de tre senaste åren varit på målerikurser utomlands. I samband med detta har Darinka vid ett par tillfällen via det Nationella kulturförbundet i Slovenien mottagit den konstnärliga utmärkelsen. Hennes tre mentorer är kända konstnärer, samtliga med internationell akademisk utbildning bl. a. i Milano, Sydney samt Ljubljana. Härmed har Darinkas konstnärliga skapandet tagit fart på riktigt, just under de tre senaste åren.

Darinka Berginc, Helsingborg

Tidigare utställningar:

Frankrike, Lille, den första självständigutställningen och som varade i en månad.

År

1971

Design Art, Hälsövägen

2002

Café Söder, under Midvinterljus

2002

Söderpunkten

2003

Slovenien, via Nationella Kultur Förbundet			2001
Slovenien,	”	”	2002
Slovenien, ”	”	”	2003

Darinka Berginc, Helsingborg

<u>Tidigare utställningar:</u>	År	Frankrike, Lille,
den första självständigutställningen och som varade i en månad.	1971	
Design Art, Hälsövägen	2002	
Vadstena, Binkoštno srečanje	2002	
Café Söder, under Midvinterljus	2002	
Söderpunkten	2003	
Slovenien, via Nationella Kultur Förbundet	2001	
Slovenien,	”	”
Slovenien, ”	”	”

Darinka Berginc har följande adress: **Darinka Berginc**
 Kadett gatan 30 D
 254 55 HELSINGBORG, tel 042-15 61 88, e-post: darko.berginc@telia.com

Uppgiftslämnare **Olga Budja, Helsingborg**

HEJ PÅ ER!

Nu har jag kommit hem till Sverige igen efter snart tre och en halv månad i Slovenien. Jag studerar ju som bekant det slovenska språket på Ljubljanas universitet. I slutet av september förra året anlände jag till Ljubljana med buss.

Ljubljana v predbožičnem času 2003. (Julen 2003) Foto: Andreas Holmersson

Till en början hade jag det relativt svårt att komma in i den rytmen och det vardagsliv som var i mitt "nya hemland". Även om skillnaden inte är så stora mellan Sverige och Slovenien kan små saker i det vardagliga livet te sig som svårhanterade. Första veckan när jag skulle köpa bananer och stod vid kassan redo att betala frågade kassörskan – Vad är nu detta? Och självklart svarade jag –Bananer! Men grejen var den att de saknade prislapp och i Slovenien väger man alltid frukt och grönsaker själv och sätter prislapp på påsen. Detta kan ju tyckas som en bagatell men när det nu är lite annorlunda här och där och man inte vet hur det fungerar kan det hela bli ganska fort tröttsamt. Jag förstår nu hur svårt det kan vara för alla de utlänningar och flyktingar som kommer till Sverige, hur svårt det kan vara att anpassa sig och skapa sig en plats i samhället.

Efter tiden där nere gillade jag läget allt mer för var dag som gick. Jag har lyckats

bygga ett nät av kontakter och jag har ett umgänge med underbara människor. I det stora hela tycker jag att slovenerna är väldigt hjälpsamma och hyggliga. Frågar man om vägen får man oftast en utsökt vägbeskrivning med ett leende på läpparna och ett mycket tryggt bemötande. Nu är inte alla helgon precis men jag kan säga att det finns många länder där folk i huvudsak är otrevliga.

Idag sitter jag hemma hos mina föräldrar igen. Det är skönt att vara hemma. Ute är det fullt med snö och solen skiner. Det luktar verkligen Sverige. Det första jag kände var den doft som kom från huset när jag kom hem. Att nu känna på de svenska pengarna och se på svensk television känns konstigt men är förstås härligt att vara omgiven av detta igen. Jag sitter just nu och lyssnar på en av Zoran Predins låtar. Som ni vet betyder ju musik minnen och detta får mig att tänka tillbaka på Slovenien. Det är nästan så man blir tårögd ibland. Bilder av de snälla och underbara klasskompisar jag lärt känna cirkulerar runt i mitt huvud och jag tänker på alla de utflykter och platser vi sett i Slovenien. Triglavs nationalpark, närmare bestämt Tolminska korita, var den bästa naturella upplevelse jag någonsin haft. Jag tänker tillbaka på mina släktingar i Maribor och all den goda mat de lagat till mig och i Slovenien börjar det ju alltid med soppa, vilket jag älskar, speciellt svampsoppa med "jurčki". Jag tänker tillbaka på de kaféer längs floden Ljubljanica som jag besökt. Att strosa omkring där nere i den gamla staden är fantastiskt. Nu när det var "veseli december" kände man doften av "kuhano vino" sprida sig mellan husen. Ute på gatorna i sina stånd lagar folk mat och efter att man druckit någon mugg av det

varma kryddade vinet köper man med sig en strut rostade kastanjer som man tar med sig hem. Det har hänt så mycket under min vistelse att jag skulle kunna skriva en hel bok om detta.

– Hur går det med språket då? – Jo, det går bara bra! När jag kom ner delade dom in oss i olika grupper, fyra närmare bestämt. Jag hamnade i den bästa gruppen, däribland oss fanns även två tjejer från Kroatien och två tjejer från den slovensktalande delen av Ungern, så nivån som ni kan förstå är mycket hög. I min grupp kallar dom mig för ”ordboken” (slovar), för att jag är en mästare på slovenska ord men när det kommer till grammatiken är det värre. Ibland får dom kalla mig ”Črna ovca” och detta pga. att grammatiken är så oerhört svår, som en hel vetenskap kan man säga. Jag lovar att jag gör så gott jag kan och jag själv tycker att jag gjort stora framsteg. Förresten en av kroatiskorna i klassen, från Poreč i Istrien, är en riktig pingla och hon är dessutom läkare. Hon skiner som en sol

varje morgon när jag kommer till klassen och varje dag säger jag ”Sončnica” till henne. Hon har varit skälet till att min närvaro varit relativt hög.

Ok, mina kära vänner, jag tror att detta är det bästa som jag gjort i mitt liv. Den 12 februari åker jag ner igen och den här gången med flyg till Trieste. Den andra terminen kommer att pågå till slutet av maj, den månad Slovenien träder in i EU. Vad som händer därefter vet jag faktiskt inte. Jag kommer att skriva ytterligare om hur jag haft det och hur mina planer kommer se ut. Jag trivs verkligen när jag är hemma igen men jag kan säga att jag längtar lite tillbaka. Både Sverige och Slovenien är mig kärt. Ha det så bra och så hörs vi snart igen.

Lep pozdrav

ANDREAS

Tack Andreas för en intressant och ganska utförlig beskrivning av dina upplevelser i Slovenien. Vi ser fram emot att få läsa mer om din vistelse där i nästa nummer av IG.

Redaktionen.

Novo leto

Staro leto šlo je spat,

spat v svoj daljni, črni grad,

ново leto gre čez plan.

Novo leto – dober dan!

Si prineslo sreče nam

ali neseš jo drugam?

Novo leto odgovarja:

Z mano gre nebeška zarja,

Sonce, majnik, nagelj rdeč,

kaj pa hočete še več?

Hojej, srca mlada

bi še mnogo rada;

voljo židano vse dni,

pravljичne gradove tri,

meh za smeh in takšne mlinčke,

ki bi mleli nam cekinčke...

Mirko Kunčič, Argentina

IZPIHANA JAJČKA

Petra Bor

Ferdo je veselo pritekel iz vrtca in že pri vratih vpil:

"Mami, mami, jutri moram v vrtec prinesiti popihana jajčka!"

Mamica ga je začudeno pogledala in vprašala:

"Kakšna jajčka, Ferdo?"

"Saj sem ti povedal - popihana. Tovarišica je naročila, da vsak prinese tri jajčka."

Oba Zmaja sta se usedla za mizo, postavila pred seboj jajce in pihala tako močno, da je prvo padlo na tla in se razbilo, drugega pa sta komaj še ujela. Ferdo je planil v jok:

"Zdaj imam pa samo še eno jajce, zakaj si mi ga razbila?"

V to zmešnjavo je vstopil oče in ko je zagledal nesrečna zmaja in umazano kuhinjo, ni vedel kaj naj stori, koga naj prej potolaži.

"Oči, veš kaj, z mami sva pihala jajčka pa se je eden razbil, zdaj imava pa samo še enega, ueeeee!"

Očka jima je razložil, da se jajčka ne piha temveč izpiha in se hitro lotil dela. S šivanko je naredil dve luknji - eno zgoraj in drugo spodaj. Potem pa je zajel zrak in pihnil tako močno, da sta rumenjaki in beljaki poletela proti kuhinjski omarici, se tam ustavila in počasi spolzela navzdol. Navdušenja ni bilo ne konca ne kraja; objemali so se, skakali po levi in desni nogi, potem pa je Ferdo zatulil tako naglas, kot lani, ko ga je pičil komar. Mama je takoj pritekla:

"Ferdo, kaj se je zgodilo, te je komar?"

"Neeeee! Jajčkaaaa!"

"Si lačen? Ali veš, da jajčk ni več. Lahko pa dobiš kruh z namazom."

"Nisem lačen. Jajčka hočem. Za v vrtec, saj veš, da moram prinesiti tri."

Mama in očka sta se počohljala po glavi in premišljevala, kje bi lahko dobili kakšno jajce.

"Že vem, pri sosedovih povprašaj. Mislim, da bodo tam imeli kar potrebuješ."

Zmajček je veselo priskakoval do sosedovih vrat in pozvonil. Prej se je slišalo kokodakanje, zdaj pa je nastala tišina. Ferdo je previdno še enkrat pozvonil in zaslišal:

"Če si lisica, pojdi stran, če si kdo drug pozvoni še enkrat."

Zmajček se je dobro pogledal, ugotovil, da lisici niti slučajno ni podoben in pozvonil še enkrat.

"Kdo je?"

"Jaz sem Zmajček Ferdo, prišel sem ..."

"Ja zakaj pa tega takoj ne poveš?"

Vrata so se odprla, ven je pokukala kokošja glava, hitro pogledala na vse strani in potegnila Ferda noter.

"Tako, zdaj sva na varnem."

Prijela je Ferda za roko in mu jo stresla v pozdrav.

"Prav zares pozdravljen, prijatelj moj. Veš, sedaj imamo toliko dela, da tudi ponoči sedimo na jajčkih in jih valimo."

"Saj prav zato sem prišel, ..."

"Ja krasno, fant moj, takšne fante potrebujemo, ja. Počasi fant, počasi."

Kokoš ga je previdno posadila na jajce, mu naročila, da ga mora greti, se ne premikati in odšla. Vsem prijateljicam je povedala, kako je današnja mladina dobra in prijazna in kako priskoči na pomoč takrat, ko je največ dela. Ferdo je sedel na jajcu, med tem rešil že dve križanki, in ko je poprosil za tretjo, je prišla k njemu kokoš.

"Poslušaj, fant moj. Za prvič si se zelo dobro izkazal in si si prislužil dve jajci. Če boš imel še kaj časa, pa le pridi."

"Hvala, ravno dve jajci sem potreboval. Nasvidenje kokoš in hvala!"

Zmajček je bil zelo vesel, da bo lahko v vrtec odnesel tri jajčka. Na poti domov ni poskočil niti enkrat, saj je vedel, kako težko se vali jajčka.

IT

Izšel Slovensko-švedski besedni vodnik

torek, 3. februar, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) - Pred kratkim je na Švedskem izšel Slovensko-švedski besedni vodnik kot pripomoček za potovanja in pogovore Slovencev s Švedi ali obratno. Projekt je realizirala na Švedskem živeča Augustina Budja, ki je že leta 2002 izdala švedsko slovnico za Slovence. Sedaj pa je s pomočjo Zvonka Benceka, Helene Budja, Ane-Marie Budja, Dore Tuomainen & Mateja Benceka v samozaložbi založila vodnik, kot že rečeno, z naslovom **Slovensko-švedski besedni vodnik**.

Gre za zanimiv projekt, s katerim je zagotovljeno, da bomo Slovenci, nevešči švedščine, znali kaj vprašati na Švedskem, nasprotno pa bodo lahko Švedi malo z rokami, malo pa s pomočjo vodnika pokramljali s Slovenci, če nas bodo obiskali. Pomembno je to, da je Augustina Budja v skrbi za slovenski jezik s poudarkom, da bi združevala Slovence in Švede, tudi tokrat poskrbela, da si lahko z njenim besednim vodnikom pomagamo oblikovati dovolj razumljive in slovnično pravilne stavke v različnih situacijah. Kot nam je sporočila, ji je na pomoč priskočil tudi Urad za Slovence po svetu in v domovini ter Slovenska zveza na Švedskem/Slovenska riksförbundet i Sverige. Da je vodnik res priročen, smo spoznali tudi mi - Tack för besväret, ärade fru Augustina Budja!

*Janez Temlin**Ljubljanske novice**IT*

Op. ur. Knjiga **SLOVENSKO-ŠVEDSKI BESEDNI VODNIK (in obratno: SVENSK-SLOVENSK ORDGUIDE 2004)** je primerna kot darilo vašim švedskim prijateljem in sorodnikom. Ta dvojezična knjiga stane 100 kron. Naročite jo lahko pri avtorici: **AUGUSTINA BUDJA: 0418-269 26** ali **E-POŠTA: budja.bencek@swipnet.se**

Inför PÅSKEN: baka en "potica"* Uttal: "påtitsa" – ett traditionellt slovenskt jul- och påskbakverk**

Deg:

- 1 paket jäst (för söta degar)
- 2,5 dl mjölk
- 8-9 dl vetemjöl
- 2 äggulor
- 1 dl grädde
- 1,5 dl socker
- salt
- riven skal av halv citron

Fyllning:

- 400 g valnötter eller hasselnötter
- 1 dl mjölk
- 1 ägggula
- 3 äggvitor
- 2 dl socker
- ev. 50-100 g russin, florsocker
- 1 dl grädde
- riven skal av halv citron

Degen: Värm upp mjölken i en kastrull till kroppstemperatur. Blanda 1 sked mjöl och 1 sked socker i mjölken och smula ner jästen i blandningen. Låt jäsa i ca. 20 min. Blanda mjöl, socker, salt och citronskal i en stor skål. Tillsätt jästblandningen, äggulorna och grädde och arbeta degen tills den känns smidig och jämn. Täck med en kökshandduk och låt jäsa i 1 timme. Under tiden förbered fyllningen. **Fyllningen:** Mal nötterna. Vispa äggvitorna hårt. Koka upp mjölk och grädde och blanda vätskan med nötterna. Blanda in äggulan, sockret och citronskalet i nötblandningen och tillsätt till sist de uppvispade äggvitorna. Om du vill, kan du också blanda i lite russin. Kavla ut degen till 1 cm tjocklek. Bred ut fyllningen på degen och rulla ihop till en rulle (man får 2 rullar av den här degen, så använd bara hälften av degen för en rulle). Lägg potican på en smord bakplåt (man kan använda bakpapper i stället för att smörja plåten), pensla ovansidan med lite mjölk, täck den med en kökshandduk och låt den jäsa i ungefär 1 timme till. Baka potican 1 timme i 175°C. Strö över lite florsocker, när den är fortfarande varm.

Receptet har skickats av *Olga Budja*

Komarckova juha

SESTAVINE

1/2 skodelice čebule

1 skodelica korenja
1 skodelica komarčka
2 krompirja
maslo
juha (lahko tudi voda)
malo mleka
sol

POSTOPEK V kozici razstopimo maslo in dodamo narezano zelenjavo.

Dušimo približno 20 minut.

Dodamo juho (ali vodo), krompir in malo soli. Kuhamo, dokler se krompir in zelenjava ne zmehčata. S paličnim mešalnikom spasiramo zelenjavo, da dobimo kremno zmes. Ponovno segrejemo in dodamo toliko mleka, da dobimo gosto kremno juho.

Jota

SESTAVINE zelje

fižol
prekajeno meso
čebula
česen
malo moke
paradižnikova mezga (lahko tudi pelati ali pasiran paradižnik)

POSTOPEK

V enem loncu skuhamo zelje, v drugem pa

fižol s prekajenim mesom. Ko je kuhano, dodamo k zelju fižol in vodo v kateri se je kuhal. Po okusu solimo in dodamo paradižnikovo mezgo.

Na olju rahlo prepražimo moko in seseklano čebulo. Čisto na koncu dodamo česen, da lepo zadiši in vse skupaj zakuhamo v joto.

V joto lahko damo tudi na kocke narezan krompir.

Pecivo s pudingom SESTAVINE

Testo:

4 rumenjaki
10 dag sladkorja
2 vanilijeva sladkorja

10 dag moke
1/2 pecilnega praška
7 dag stopljenega masla
sneg 4 beljakov

Preliv:

1/2 kompotne vode
2 vanilijeva pudinga

POSTOPEK

Rumenjake, sladkor in vanilin sladkor penasto zmešamo. Dodamo presejano

moko s pecilnim praškom in stopljeno maslo. Počasi in narahlo umešamo trd sneg beljakov.

Pečemo v pomaščenem in pomokanem pekaču 20 minut pri 180 stopinjah. Na ohlajenega naložimo kompotno sadje in ga prelijemo s prelivom.

Preliv: 1/2 l kompotne vode in 2 vanilijeva pudinga skuhamo.

Vir: **IT 2004**

Že večkrat smo v uredništvo dobili vprašanja o nekaterih pokojninskih določilih na Švedskem. Na naslednjih straneh vam v originalnem jeziku – švedščini – predstavljamo nekaj temeljnih določil v zvezi s švedsko pokojnino. Ostale podatke vam bodo po potrebi posredovali na švedski bolniški blagajni Försäkringskassan ali na naslovu www.forsakringskassan.se ali na poštnem naslovu: Box 1164, 621 22 VISBY, Sverige; international.division@fko9.sfa.se.

Allmän pension får du från Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten (PPM). Den består av inkomstpension, premiepension och garantipension. Under hela ditt liv tjänar du pengar till din allmänna pension - när du arbetar, studerar, gör värnplikt eller har små barn. Hur mycket du får i pension från den allmänna pensionen beror på hur länge du arbetar, hur mycket du tjänar, hur det går för dina premiepensionsfonder och för Sveriges ekonomi. I det orange kuvert som du får från Försäkringskassan och Premiepensions-myndigheten varje år kan du se hur mycket du hittills tjänat in till din pension och hur mycket du kan tänkas få ut när du väl blir pensionär. Man kan också få pension från flera håll. 90% av alla löntagare får tjänstepension från sin arbetsgivare och väldigt många har ett privat pensionssparande. Pengarna påverkar inte varandra på annat sätt än att de läggs ihop och blir din totala pension.

Tjänstepension Den pension du får från din arbetsgivare kallas tjänstepension. Hur stor den blir beror på vilket avtal din arbetsgivare har med ditt tjänstepensionsbolag. Om du vill veta hur mycket pengar du kommer att få i tjänstepension, ska du kontakta din arbetsgivare eller ditt tjänstepensionsbolag. De flesta får ca 10 procent av sin slutlön i tjänstepension. Om du tillhör dem som fått placera dina tjänstepensionspengar i fonder, har utvecklingen av dina fonder betydelse för storleken på din tjänstepension. Om du har ett privat pensionssparande kan du kontakta dem du sparar hos och be om en pensionskalkyl Hur hög din allmänna pension och din eventuella tjänstepension blir, beror på flera olika saker. Några av dem är sådana som du har svårt att påverka själv, som till exempel den ekonomiska tillväxten i Sverige och hur kollektivavtalen utformas.

Det du lättare kan påverka själv är: vid vilken ålder du går i pension. Eftersom det inte längre finns någon fast pensionsålder i den allmänna pension kan du själv bestämma när du vill gå i pension. Ju senare du väljer att ta ut dina pensionspengar, desto högre pension får du.

- din inkomst. Ju mer du tjänar under hela ditt liv, desto högre blir din pension.
- hur du placerar dina premiepensionspengar. Utvecklingen av dina fonder har betydelse för storleken på din pension.
- ditt privata pensionssparande.

Finns det en lägsta garanti för hur mycket pension jag får? Den tredje delen i den allmänna pensionen, garantipensionen, är ett grundskydd för den som har haft låg eller ingen inkomst under livet. Garantipensionen fyller ut pensionen upp till 6 976 kronor i månaden om man är ogift och 6 223 kronor i månaden om man är gift (år 2004). Garantinivån bygger på att man bott i Sverige i 40 år. Särskilda regler kan gälla för den som kom hit som flykting.

Du måste ansöka om pension I den allmänna pensionen kan du pensionera dig när som helst från 61 års ålder. Eftersom det inte längre finns någon fast pensionsålder måste du ansöka till Försäkringskassan om att få ut din pension. Det bör du göra senast två månader före det att du vill gå i pension.

Så fungerar systemet

Den allmänna pensionen grundar sig på din livsinkomst. Det betyder att allt du tjänar och betalar skatt för ger pension. Du får pensionsrätt för din pensionsgrundande inkomst. Pensionsgrundande inkomst är samma sak som din skattepliktiga inkomst med ett avdrag för allmän pensionsavgift (7 procent). Den allmänna pensionsavgiften betalas i samband med skatten på din lön. Ytterligare avgift till pensionssystemet betalas genom arbetsgivaravgifter. Det finns ett tak för den pensionsgrundande inkomsten och det är 7,5 inkomstbasbelopp (317 250 kr/år 2004). Det betyder att för inkomster över cirka 28 400 kr/månad (2004) får du inte pensionsrätt och betalar inte allmän pensionsavgift. Förutom lön för arbete får du också pension om du har a-kassa, sjukpenning eller föräldrapenning. Du får också extra pension om du har barn, studerar eller gör värnplikt. Den allmänna pensionen består av tre delar; inkomstpension, premiepension och för vissa garantipension.

Inkomstpensionen är ett fördelningssystem. Det innebär att de avgifter som kommer in direkt

slussas vidare som pension till dem som är pensionärer idag. För de pengarna får du pensionsrätter, som visar att systemet är skyldigt dig pengar. De pengarna får du tillbaka den dagen du själv blir pensionär.

Premiepensionen är ett s.k. premiereservsystem. Det innebär att de pengar som avsätts till premiepensionen inte betalas ut till dagens pensionärer utan sparas för att användas när du själv går i pension. Pengarna placeras i värdepappersfonder som du själv väljer.

Garantipensionen är en utfyllnad för dig med låga eller inga inkomster alls. Garantipensionen finansieras med skatter. 18,5 procent av din lön och andra skattepliktiga ersättningar (t ex: a-kassa och sjukersättning) går till en pensionsavgift. Den försäkrade betalar allmän pensionsavgift om 7 procent av sin lön plus eventuella ersättningar från socialförsäkringssystemet och arbetslöshetsförsäkringarna. Arbetsgivare betalar en ålderspensionsavgift om 10,21 procent av lönen till pensionssystemet för sina anställda. 16 av de 18,5 procenten går till inkomstpensionen och 2,5 procent till premiepensionen. Du väljer själv när du vill bli pensionär, från 61 år och uppåt. Ju senare du väljer att gå i pension desto högre blir pensionen.

Svensk från annat land Bor du i Sverige men kommer från ett annat land? Då får du rätt till inkomst-pension och premiepension på samma sätt som alla svenskar. Det betyder: Om du har arbetat många år i Sverige, får du högre inkomstpension och premiepension än om du har arbetat här en kortare tid. Det är särskilda regler för garantipensionen. Du kan få garantipension, om du har bott i Sverige minst tre år före pensioneringen. Har du bott länge i Sverige, kan du få högre garantipension än om du har bott här en kortare tid. För att få full garantipension måste du ha bott här i 40 år. Din garantipension kan bli mindre, om du får allmän pension från ett annat land. Din lön ger dig inkomstpension och premiepension. Men du kan få garantipension om du har haft låg lön. Du kan få full garantipension, om du har bott i Sverige 40 år eller mer. Den blir mindre, om du har bott i Sverige kortare tid. Här är några exempel: **Exempel 1** Sirkku har bott 40 år i Sverige. Hon har tjänat 8 000 kronor i månaden i genomsnitt. Inkomstpension: 4400 kr/mån. Premiepension: 790 kr/mån. Garantipension: 2 032 kr/mån. Totalt: 7 222 kr/mån. **Exempel 2** Zoran har bott 25 år i Sverige. Han har tjänat 8 000 kronor i månaden i genomsnitt. Inkomstpension: 2762 kr/mån. Premiepension: 504 kr/mån. Garantipension: 269 kr/mån. Totalt: 3 535 kr/mån. **Exempel 3** Iman har bott 5 år i Sverige. Hon har tjänat 8 000 kronor i månaden i genomsnitt. Inkomstpension: 649 kr/mån. Premiepension: 305 kr/mån. Garantipension: 763 kr/mån. Totalt: 1 717 kr/mån. **Exempel 4** Iussuf har bott 5 år i Sverige. Han har tjänat 8 000 kronor i månaden i genomsnitt. Iussuf kom till Sverige som flykting. Därför får han högre garantipension. Flyktingar enligt Genève-konventionen kan få lika stor garantipension som personer som har bott 40 år i Sverige. Inkomstpension: 649 kr/mån. Premiepension: 305 kr/mån. Garantipension: 4 554 kr/mån. Totalt: 5508 kr/mån. Sirkku, Zoran, Iman och Iussuf har kanske också avtalspension genom sina jobb. Den som har mycket liten pension, kan få bostadstillägg och socialbidrag.

Särskilda regler för EU-medborgare Är du medborgare i ett annat land inom EU eller EES? Då finns det några särskilda regler för dig. Du kan till exempel få garantipension, om du har bott i Sverige minst ett år före pensioneringen (i stället för tre år som huvudregeln säger). Din svenska garantipension minskar inte, om du får allmän pension och livränta från ett annat land i EU eller EES.

Särskilda regler för flyktingar Du som är flykting kan få full garantipension även om du inte har bott i Sverige i 40 år. Den som har fått uppehållstillstånd i Sverige som flykting, kan få högre garantipension. Det gäller den som är flykting enligt Genèvekonventionen (3 kap 2§ eller 3§ utlänningslagen). Vet du inte om du räknas som flykting enligt Genèvekonventionen, kan du fråga Migrationsverket.

EU/EES länderna är: Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Italien, Liechtenstein, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Österrike.

Svensk pension utomlands Du kan få din svenska inkomstpension och premiepension med dig, om du flyttar till ett annat land. Garantipensionen kan du bara få med dig om du flyttar till ett land inom EU eller EES och är

medborgare i något land i EU eller EES.

Årsbeskedet Varje år, innan 1 april kommer du som arbetat i Sverige men som nu är bosatt utomlands att få ett årsbesked med uppgift om dina hittills intjänade pensions-rätter. Du som inte får ditt årliga besked kan kontakta Försäkringskassans utlandskontor så lägger vi in aktuell adress och skickar ut ett årsbesked till dig. Vill du ringa - **+46 498 200 700.** I det årliga beskedet ingår en prognos över beräknad pension. Garantipensionen är där beräknad som om du var ogift och med ett antagande om att du tillgodoräknats 40 försäkringsår i Sverige. För dig som bor utomlands är det dock inte självklart att garantipension verkligen kommer att utbetalas. Garantipension kommer enbart att utbetalas inom EU/EES-området. Du som inte bott i Sverige i 40 år får inte full garantipension utan en garantipension i 40-delar i förhållande till antal försäkringsår i Sverige. Den inkomst- och premiepension du har tjänat in i Sverige har du däremot alltid rätt till var du än bor. Du kan få en mer personligt utformad prognos om du kontaktar Utlandskontoret.

Ansökan ålderspension Ansökan om pension gör du som bor inom EU/EES och konventionsländer hos pensionsmyndighet i bosättningslandet. Bor du utanför dessa länder görs ansökan direkt hos Utlandskontoret.

Födelseår Svenska och utländska medborgare som arbetat eller bott i Sverige kan få pension. Du som är född 1954 eller senare får pension helt enligt Den allmänna pensionen. Du som är född 1938 - 1953 får en viss del av din pension enligt det gamla systemet och resterande av det allmänna pensionen. Du som är född 1937 eller tidigare får ingen del av inkomst- och premiepensionen. Du får även i framtiden din pension i huvudsak enligt det gamla systemet. Särskilda regler gäller för dig som är arbetslös, förtidspensionär, som arbetar/flyttat utomlands eller har invandrat till Sverige.

Sjukersättning och antagandeinkomst

Du som har sjukersättning har din pension beräknad på grundval av en så kallad antagandeinkomst. Antagandeinkomsten beräknas på det du dittills tjänat in. Med utgångspunkt från antagandeinkomster beräknas dels en pensionsgrundande inkomst och dels ett pensionsgrundande belopp. På dessa beräknas pensionsrätt. Du kan se hur stor din pensionsrätt är i det pensionsbesked som du får varje år, senast sista mars. Sjukersättning betalas ut längst till dess du blir 65 år. För att sedan få ålderspension måste du ansöka om det hos Försäkringskassan.

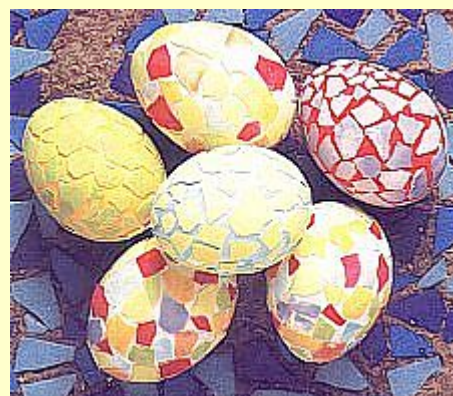
-stina

MOZAIČNA JAJCA

Darja Zorec

Potrebujemo: - izpihana bela jajca,
- univerzalne barve (mandarinsko rumeno, svetlo rumeno, marelično, rdečo, svetlo modro, turkizno modro in svetlo zeleno), - čopič, - lepilo.

Nekaj jajc pobarvamo z različnimi barvami, nekaj pa jih pustimo nepobarvanih. Nato nekaj jajc zdrobimo na majhne koščke in jih nalepimo na druga jajca. Na primer svetlo rumene koščke, ki jih nalepimo na turkizno modro jajce, svetlo zelene na mandarinsko rumeno, svetlo modre na rdeče jajce in podobno. Druge kose nalepimo v pisani mešanici na bela jajca.

Dragi člani in prijateji društva v Köpingu

Dovolite mi da vas vse skupaj najlepše pozdravim kot predsednik društva, in seveda tudi v imenu ostalih članov ki smo v upravnem odboru.

Čas teče in nič ne reče, zopet je poteklo leto, od kar smo imeli nazadnje občni zbor. Želel bi, da bi čas stal gđaj pa gđaj na miru, a žal se mi ta želja nikdar ne bo uresničila. Vse prehitro mineva, imam občutek da imamo vedno manj časa drug za drugega, vedno se nam nekam mudi, kot da bi hoteli vse obrniti naenkrat.

Pa kaj čemo, je pač takšno življenje. Prijaznost in zanesljivost so lastnosti članov društva v Köpingu, namrec so stvari in dejanja, ki si jih naložimo na ramena, pa jih tudi izpeljemo v slogi in v dobrem razpoloženju. Vsekakor je želja z moje strani, da še naprej ostanemo takšni kot smo, da si pomagamo drug drugemu. Imam pa eno veliko željo! V upanju, da mi bo kdaj izpolnjena, kako izvabiti našo drugo generacijo v središče našega slovenskega delovanja tukaj med nami v Köpingu. Vsi skupaj se trudimo, da ohranjamo slovensko kulturo, navade, predvsem pa materinsko besedo, ki je še toliko pomembna za nas vse, ki živimo izven svoje domovine. Vsi skupaj si želimo, da tako rekoč svoj trud nekomu podarimo, da se vodi naprej po poti ohranjanja slovenske besede in kulture.

Dragi člani, naša prihodnost so naši otroci. Vem, da si sami želijo ohraniti slovensko besedo, želijo naučiti svojega partnerja kaj slovenskega in tako naprej. Osebno mislim, da jim je treba pri tem pomagati in se še več truditi, da pridobimo otroke v prostore našega društva. Vem tudi, da so mladi danes zavzeti z delom, s šolo in podobno, pa če malo pomislimo, tudi vi ste nekoč delali, ustvarjali, pa še slovenstvo ohranjali. Povem vam, da bo vedno boljše in pravilno, če bomo rekli svojim otrokom: poskušaj si najti čas, in bodi z nami vsaj za trenutek.

3196

KÖPING

Dragi člani, toliko z moje strani. S par besedami se lahko pohvalim, da smo bili delovni in skrbni v letu, ki je za nami in zaključim z besedami in željo, da še naprej ostanemo delovni in skrbni, ter si pomagamo drug drugemu kolikor se da.

Z moje strani se lepo zahvalim najprej upravnemu odboru za vse potrpljenje in pomoč, prav tako pa seveda najlepša hvala vam vsem, dragi člani, za vse, kar smo skupaj dobrega storili v preteklem letu. Prav tako pa želim izreči besedo, oprostite mi če je bilo kdaj kaj hudega, sicer pa pozabite vse kar je slabo, in obdržite vse, kar je lepo.

Občni zbor slov. društva v Köpingu

Redni občni zbor društva je bil 31.1.2004 v prostorih društva, tako kot je bilo planirano in obveščeno vsem članom. Tako kot vsakokrat je tudi letos bilo zaželeno, da bi se občnega zbora udeležil vsak član društva. Že na samem vabilu je bila napisana misel do spoštovanja ljudi, ki sicer takole govori:

Sreča ne izhaja iz bogastva in moči, ampak je posledica pristnih odnosov z ljudmi, ki jih imamo radi in jih spoštujemo.

Vsi si želijo, da še naprej uspešno bi delovali, na poti zaupanja, in v upanju odprti drug do drugega ostali.

Vsekakor je občni zbor bil izpeljan po mirni in soglasni poti. Besede in dejanja, ki smo si jih rekli, so bile pomembne za vsakega člana društva. Prisluhnilo smo poročilu predsednika in prav tako blagajnika. Po poročilih pa je bila dana beseda vsakomur, ki je želel kaj povedati, tako smo združili dve točki, diskusija na poročila in še točko pod razno. Sicer je bilo največ govora, kako pridobiti našo drugo in tretjo generacijo v središče naših srečanj, ki jih

imamo tukaj v Köpingu. Vsi skupaj smo si dali nalogo, da bomo k temu poskušali več pomagat v najlepšem smislu.

Vsekakor pa je tudi tekla beseda o izbiranju novega upravnega odbora društva Simon Gregorčič. Člani upravnega odbora, ki smo delali v preteklem letu, smo si takorekoč želeli izmenjavo. Ker se zvedamo, da smo po številu članov majhno društvo, je še zato toliko težje izbrati nov vodilni odbor. Na željo vseh prisotnih članov je bilo soglasno zaželjeno, da isti člani upravnega odbora ostanemo še naprej ter da vodimo društvo naprej, tako kot smo to do sedaj. V zahvalo so nas nagradili z velikim aplavzom, in nam zaželeli veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Posebno zahvalo od vseh članov je sprejel gospod Jože Meglič, ki dobro skrbi pri vodenju društvene blagajne, in za stvari, ki jih potrebujemo v društvu. S šopkom cvetlic sem se mu kot predsednik društva lepo zahvalil. Tako sem hkrati kot stari in novi predsednik društva zaključil delo občnega zbora, zaželel sem veliko uspeha in veselja upravnemu odboru pri nadaljnjem delu društva. Prav tako sem zaželel dosti lepega razpoloženja pri vsakem srečanju, kjerkoli in kadarkoli že. Zahvalil sem se tudi za sprejet šopek rož, ki so mi ga podarili člani društva v znamenje in spoštovanje vodenja društva Simon Gregorčič v Köpingu.

Predsednik društva **Alojz Macuh**

Köping - Načrt dela v prvi polovici leta 2004

Januar	Družabni večeri ob sobotah
Februar	Srečanje za Valentinovo
Marec	Dan Žena ali pa Materinski dan
April	Kres v naravi (pri dru. Macuh na Husti)
Maj	Binkošti (romanje v Vadsteno)
Juni	Praznovanje poletnega časa (pri dru. Macuh)

Ob sredah ženski krožki ob 16.00 uri naprej vabljeni vse k sodelovanju.
Ob četrtnih pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Želim dosti veselja un uspeha pri delu.

Alojz Macuh

GLAD PÅSK

ÖNSKAR REDAKTIONEN

Vsem bralcem Informativnega GLASILA Slovenske zveze na Švedskem obilo sonca, sreče in veselja ter zvrhano košaro pirhov, klobas in vseh ostalih dobrot vam v velikonočnem času vošči
REDAKCIJA

PLAN DELA V LETU 2004

- 6. marca, občni zbor in praznovanje Dneva žena v Olofströmu.
- 13. marca, udeležba na občnem zboru Slovenske zveze v Malmöju.
- 8. maja, društveni balinarski turnir in praznovanje vstopa Republike Slovenije v EU, družabno srečanje v Olofströmu.
- 30. maja, romanje v Vadsteno, z avtomobili. Sv. maša bo ob 12.00 uri.
- 19. junija, balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- Konec julija, Medvode in Sora: srečanje predstavnikov KD Slovenija Olofström in predstavnikov občine Medvode ter prijateljskega društva KUD Oton Župančič iz Sore.
- 28. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in piknik v Barnakälla
- 29. avgusta, slov. sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- 2. in 3. oktobra, 30 obletnica društva in **Slovensko kulturno srečanje** v dvorani Folkets hus v Olofströmu. Srečanje slovenskih društev na Švedskem.
Kulturno- prijateljski obisk iz Slovenije: Nastop kulturnih skupin (folklora, pevski zbor, tamburaška skupina) KUD Oton Župančič iz Sore in ansambla Vesele Štajerke na olofströmskem trgu.
Srečanje predstavnikov občine Medvode in občine Olofström.
- Sobota 11. decembra sv. Miklavž in praznovanje božičnih praznikov.

Novi društveni

prostori

V Olofströmu so se nam po 29 letih uresničile želje, da dobimo nove, svetle in prostorne društvene prostore v katerem se bomo lahko srečevali. Vsa leta smo se stiskali v skoraj napol manjših prostorih, na družabnih prireditvah smo se morali prerivati, da smo lahko vstali od mize ali prinesli hrano. Čeprav je tudi to bilo prijetno, samo da smo bili skupaj in zapeli v slovenskem jeziku.

Ciril, Janko, Libero, N. Mario, Ilona, Magda

Posebno se moramo zahvaliti stanovanjskemu podjetju Olofströmshus, ker so vložili toliko denarja in nam popolnoma popravili in preplekali prostore ter vgradili v prostore izolacijski strop. Dobili smo tudi novo kuhinjsko belo tehniko ter nekaj novih omaric in sanitarije. Izpolnili so nam prav vse želje, saj se je upravni odbor

pokazal za zelo dobre pogajalce. Delavci iz občine Olofström so nam zastonj prepeljali vse stvari iz starih prostorov v nove.

Silvana, Ida in Ivanka

V kuhinji sta največ dela opravili Silvana in Ema. Ida pa je imela najlepši predpasnik.....

Odprto hišo smo imeli 14. decembra in na ogled v nove društvene prostore so prišli člani pa tudi drugi gosti. Viktor Semprimožnik je z melodijo Na golici, s frajtonarico svečano odprl nove društvene prostore, nazdravili smo prihod v nove prostore in tudi zapeli. Nekateri so z veseljem izjavili, tukaj je tako lepo, da bomo večkrat prišli.

Polna hiša gostov na miklavževanju

Prepevamo zbrani okrog muzikanta Libera

Upam, da bodo svojo besedo tudi držali.

Največ dela pri pospravljanju in pakiranju v starih prostorih je opravila gospa Graciela Cah, ki je tudi prostovoljno prevzela čiščenje novih društvenih prostorov. Posebno moramo pohvaliti Cirila, Lucijana, Ludvika, Janeza, Jankota, Dragico in Sabino za vso pomoč pri urejevanju novih prostorov.

Člani iz mesteca Kallinge v Olofströmu

Miklavž tudi v Olofströmu

Prvi otroci so začeli prihajati v nove društvene prostore že zgodaj popoldne, veselo so se

sprehajali iz ene sobe v drugo in ugotavljali, da bodo končno imeli zadosti prostora pri gledanju risank in se ne bo potrebno več stiskati. Še bolj so bili zadovoljni, ko so opazili, da smo nabavili novo televizijo, (čeprav zelo poceni), saj je prejšnja imela čez dvajset let in je že izgubljala sliko in glas.

Miklavž je malce zamudil, ker je bil tudi na drugem obisku v Kristianstadu. Ves zgrbljen in šepajoč je le našel pot do društvenih prostorov in do otrok, ki so ga željno pričakovali. Ubožec se je vsedel na stolico in nas pozdravil. Po pogovoru z otroci začel iz dveh vreč vleči vrečke s sladkarijami in igračkami. Otroci so se zvrstili pred njim in nato z veseljem odpirali darila. Miklavž pa ni hotel ostati ampak se mu je mudilo, čeprav smo mu razno ponujali. Otroke smo pogostili tudi z večerjo in jim pokazali risanke. Pohvaliti moramo naše člane iz Hässleholma, ki so prvič pripeljali s seboj sina in vnuke in imajo 80 km do Olofströma.

Ob šestih so začeli prihajati odrasli člani in se z veseljem vsedali v naslednjo prostorno sobo in se niso rabili kot prejšnja leta stiskati z otroci. Tudi odrasle smo počastili s pravo božično zakusko in nobenemu ni bilo žal, da se je udeležil miklavževanja.

Otroci so imeli največ veselja s prihodom "Miklavža" in pozneje z odpiranjem paketov.

Primorski muzikant Libero Markežič nam je zaigral poskočne melodije. Zbrali smo se okoli njega in veselo zapeli. Naša članica, ki je nemškega porekla, nam

je zapela tudi v nemškem jeziku. Naše prepevanje je bilo tako lepo, da je privabilo v naše prostore tudi švedske goste, ki so pred stavbo poslušali naše petje. Rajanja in prepevanja, kar ni hotelo biti konec. Naš član, Šved Lennart, ki se pripelje na družabno srečanje kar 60 km daleč, je neprestano ponavljal: "Kako sem vesel, da imate tako lepe nove prostore, fantastično!" Veselo smo mu pritrdili in se še bolj veselili.

Ivanka Hrabar, Ilonka in Libero Markezic

Prijatelji – Ciril, Viktor, Janez in Janez

Čeprav tokrat ni bilo naše pridne kuharice Dragice, ki je odpotovala v Slovenijo na obisk k hčerki Klavdiji, ki je rodila hčerko, nismo imeli nobenega problema pri pripravi hrane, saj imamo veliko pridnih rok. Najbolj se je izkazala naša društvena mama Ivanka Hrabar, ki je pripravila hrano in ogromno peciva, pa čeprav ni prav zdrava in bo letos slavila že 75 let.

Ciril M. Stopar

Leto 2004 smo člani pričakali v Göteborgsrummet. In da ne bi samo nekaj članov kuhalo in pripravljalo smo naredili *knytkalas*, vsak je po dogovoru prinesel nekaj seboj za večerjo.

Vzdušje je bilo prijetno, saj zato je poskrbel predsednik Jože s svojo harmoniko. In kaj je bolj naravno, kakor da se ob glazbi zapoje in zapeše. Ob prestopu v leto 2004 smo si nazdravili z domačo kapljico *Barbara*, si zaželeli vse najlepše in seveda uspešnega dela v Slovenskem Domu.

24. januarja smo imeli občni zbor, kjer smo prebrali rezultate v preteklem letu. Upravni odbor je v celoti ostal nespremenjen, vsi odborniki, ki jim je potekel mandat, so z zadovoljstvom ostali v odboru še naprej. Predsednik Jože Zupančič je dobil zaupanje, da bo še dalje vodil društvo.

Članarina je ostala nespremenjena 300:-- za družino in 200:-- za posameznike.

Cilji v letu 2004;

- ♣ Kulturni večer 7. februarja
- ♣ Pustna veselica v Backa Folkets hus v soboto 21. februarja, igra ansambel Storžič.
- ♣ Marec; materinski dan 21. marca.
- ♣ maj vstop Slovenije v Evropsko skupnost.

Slovenske babice!

To bo sedaj že skoraj pet let nazaj, kar se nas je skupina štirih Slovenk sestala v Mongoliski restavraciji Bamboo, da smo se srečale in proslavile Ankino 60. letnico. To tradicijo smo nadaljevale s Silvinim "abrahamom" ter Ančkino 60. letnico. Sklenile smolenile, da se praznujejo polne obletnice in polovične. Sedaj sedimo že pri okrogli mizi, nas je šest in prostora je še za dve.

Dobro kosilo, pivo, dobra volja in smeh in ure kar grejo. Vse imamo isti cilj, namreč ljubezen do naših vnučkov. To se pravi, da smo babice in kadar ni obletnice so naši vnučki in vnukice vzrok, da se srečamo.

Lani 12. decembra smo bile na Božičnem bazarju v Stralsundu, Nemčija. Potovanje z avtobusom, ogled mesta, nakupovanje, v nedeljo nazaj. Potovanje je bilo prijetno z veliko smeha, dobre volje in čudovito vzdušje. Ne bomo končale s tem, v jeseni bo gotovo novo potovanje kam, saj moramo proslaviti nove vnučke, še prej pa srečanje ob dobrem kosilu, saj babice rabimo tudi čas zase.

- ♣ Junij; Dan državnosti po maši v Astridsalen ali Göteborgsrummet, tretja nedelja
- ♣ 20. junija. V kolikor bo dovolj zainteresiranih bomo uredili še kakšen izlet.

Srečanja, ki se bodo nadeljevala po sredah ali četrtkih, parni ali neparni tedni (objavljeno v pismu) bomo izkoristili za razne tečaje in branje zgodovinskih knjig. Poskusili bomo urediti tečaj prve pomoči preko Rdečega križa. Posneto videokaseto z izletom po Sloveniji si bomo ogledali z našimi švedskimi prijatelji. Predlog za piknik s srečanjem na prostem, to mora priti s kratkim načrtovanjem, ker smo odvisni od vremena. Smo odprti in poslušni za nove predloge in želje zato pokličite in pridite.

Na lanskem Božičnem bazarju smo prodale ročne izdelke za 4 200:--. Vsem, ki ste k temu pripomogli hvala in se priporočamo tudi za letos: Saj prostore, ki jih koristimo v društvene namene za naša srečanja, dobimo po zelo ugodni ceni. Potrebujemo pa še več pridnih rok.

Vsem društvom želimo v letu 2004 veliko uspehov pri delu.

Za upravni odbor

Marija Kolar

bokmärke

Babica

Marija Kolar

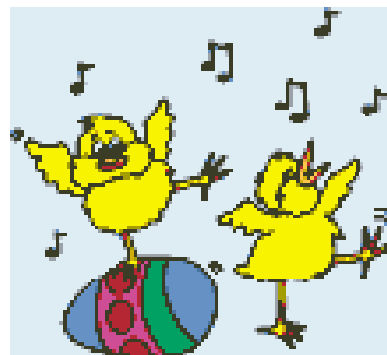
V slovenskem društvu ORFEUM v Landskroni so tik pred izdajo nove zgoščenke (CD) z naslovom VEČERNICE. Skladbe so posnete v studiu MMV v Helsingborgu.

Foto: *Marek Vogel*

Olga, Jelka, mama Angela in Gusti Budja v studiu MMV, Helsingborg, okt/nov. 2003.

Na zgoščenki je 18 pesmi, ki jih izvajajo vokalna skupina **sestre Budja** ter nekatere celotni **zbor Orfeum**, iz vrst katerega je tokrat zastopanih kar nekaj solistov. Izbor pesmi je dokaj pester, vse od slovenskih do švedskih, tujih in lastnih skladb. Glasbene aranžmaje je delal Marko Bezovšek, producent pa je tudi tokrat Igor Podpečan, Zlati Zvoki. Zgoščenko ali kaseto **VEČERNICE** lahko proti koncu marca naročite pri uredništvu **Informativnega GLASILA** (glej str.2), po telef. ali po e-pošti. Vsem želimo **VESELO VELIKO NOČ!**

V društvu smo na rednem letnem sestanku, dne 11. februarja, po petih letih dobili novega predsednika. To je Avgušтина Budja, ker se je dosedanji predsednik Robert Karlin do nadaljnjega odpovedal tej funkciji. Zahvaljujemo se mu za njegovo delo doslej in upamo, da bo spet sodeloval v odboru, kadar mu bodo okoliščine to dopuščale. Ostali člani upravnega odbora so ostali isti kot doslej.

Glavne dejavnosti društva Orfeum so: več zvrst petja, glasba, pouk in obnavljanje slovenskega jezika in kulture ter kuhanje, poslušanje glasbe – slovenske, švedske in tuje ter branje. Društvo je v letu 2003 štelo 46 članov, od tega je bilo 18 otrok.

-stina

LANDSKRONA IN HELSINGBORG

Spodaj in zgoraj: Rojaki iy Helsingborga in Landskrone zbrani na kavi in pecivu po slovenskem bogoslužju v Helsingborgu, dne 9. januarja 2004. Foto: Zvone Podvinski

Poročilo s Švedske

Pri slovenskem nedeljskem bogoslužju v Helsingborgu, dne 9. 1. 2004: Slovenci iz treh slovenskih skupnosti: iz slovenskega društva v Helsingborgu, društva Lipa in iz društva Orfeum v Landskroni.

Foto: *Zvone Podvinski*

Škof Anton Vovk: Tretjo nedeljo v mesecu januarju 2004 je slovenski rojak **Jože Benigar** pripravil za slovensko skupnost v Göteborgu predstavitev knjige *V spomin in opomin, osebni zapisi škofa Antona Vovka od 1945 do 1953*, ki jo je napisal škof Anton Vovk. S kakšnim zanimanjem so prisluhnili slovenski rojaki in rojakinje o življenju in o preizkušnjah tega velikana slovenskega naroda, ki je v najbolj viharnem povojnem času vodil ljubljansko škofijo. Škof Vovk je bil tudi njegov birmovalec, kar je Jože potrdil tudi s fotografijo, ki jo je prinesel ob tej priliki s sabo. Sam ima škofa Vovka v izredno

lepem spominu in čuti eno samo hvaležnost, da ga je ta sveti božji mož, veliki pastir slovenskega naroda, potrdil v veri.

Jože je posredoval misli o škofu Vovku z veliko ljubeznijo in z enim posebnim odnosom do njega in zgodovine, ki je bila mnogim do sedaj prikrita. Ljubezen do resnice je tista, ki ga je vodila, da bi se vsi skupaj naučili kaj za življenje. Predvsem, da bi se naučili odpustiti, kakor je odpustil škof Anton Vovk. Poleg tega pa naj bi se naučili tudi biti neustrašni pred oblastmi tega sveta, morda bi smeli reči celo pred samim Satanom, ki more človeku

povzročiti veliko gorja, toda zmaga je vseeno Kristusova. Takih pričevalcev za Kristusovo vero potrebuje svet tudi danes. Zato se radi priporočajte Božjemu služabniku Antonu Vovku v stiskah, predvsem pa da bi ohranili svojo vero močno in pričevalno tudi za druge.

Jubilej: Meseca januarja 2004 je v Göteborgu praznovala svoj **60. jubilej** rojstva **Marija Medica**. Rojaki iz Göteborga so se spomnili Marijinega rojstnega dne pri sv. maši in posebej ji je Slovenski Dom pripravil darilo in ji čestital ob priliki, ko je Jože Benigar, Marijin rojak iz Ilirske Bistrice pripovedoval o škofu Vovku.

Marija Medica je že dolgo na Švedskem. Skupaj s svojim možem Vladom je bila praktično od vsega začetka dejavna pri SKD France Prešeren. Pomagala sta po svojih močeh in se poleg vseh dolžnosti udeleževala tudi pevskih vaj in nastopov. Danes rada pomaga pri drugem SD Slovenski Dom in se udeležuje srečanj ter praznovanj. Poleg tega Marija s svojim možem z veseljem prihaja v cerkev k sv. mašam v slovenskem jeziku, kjer veselo prepeva lepe cerkvene pesmi. Če ni več priložnosti za slovensko pesem v društvih pa toliko bolj prepeva z vsem srcem v cerkvi.

Marija in Vlado pa sta pred kratkim postala tudi stara starša, saj je njuna hčerka Rozana rodila otroka možu Petru in tudi njima. Tako je darilo za njen lep življenjski jubilej okronam tudi z darom otroka, ki more biti človeku največji ponos in veselje ter sreča. Draga Marija, naj vas dobri Bog živi na mnoga, zdrava, srečna in vesela leta! Vi pa se še naprej veselite v krogu svojih, ob svojih vnukinjah in vnukih, ki vama bodo morda še podarjeni. Bogpovrni za vse dobro in plemenito, ki ga na skrivnem storite tudi slovenskemu duhovniku na Švedskem. Naj vas dobri Bog še dolgo ohrani zdravo in korajžno.

50 jubilej rojstva je v mesecu februarju obhajala v Stockholmu **Anica Štefanič**. Ta pridna in zelo delavna rojakinja je zelo aktivna na mnogih področjih pa naj bo to v

družinskem krogu, ali v službi, kakor tudi v smislu Slovenskega društva v Stockholmu ali pa še kje drugje. Kot dolenjsko sonce je, ki prinaša v vsako težko življenjsko situacijo tople žarke pristne človeške ljubezni, s katero boža srca ljudi, ki jih srečuje v življenju.

V zakonu z možem Jožetom sta sprejela tri otroke: najstarejšo hči Renato, nato drugo hči Ireno in kot tretji se jima je rodil sin Peter. Toda družina je še večja, saj je v njihovem domu vselej mesta še za mnoge druge, manjše ali pa tudi večje otroke. In kadar je potrebno, se na Anico obrne po pomoč tudi slovenski duhovnik. In nikdar Anica ne zna reči ne. Vselej, pa naj bo včasih zelo malo časa, Anica uredi stvari in pomaga po najboljših močeh.

Svoj čas namenja tudi slovenskemu društvenemu življenju v Stockholmu, čeprav ima toliko drugih obveznosti. Zato želim tudi tej naši jubilanarki obilje Božjega blagoslova, ljubega zdravja ter moči, da bo še naprej s takšno ljubeznijo in veseljem ter uspešno delovala na mnogih področjih. Mož Jože in otroci pa naj ji bodo vselej v oporo in pomoč v življenju. Dobrota, skromnost in preprostost, kakor tudi dolenjsko sonce, ki vselej prijazno sije na tamkajšnje griče, naj bodo še naprej značilni za našo jubilantko.

Kolkor je kapljic morja,
kolkor je zvezdic neba,
tolko naj let: zdravih, srečnih
in veselih,
Bog vam da!

Prav tako bo praznovala častitljiv, 50. jubilej rojstva 3. marca tudi **Irena Gvardjan** iz Göteborga, oziroma iz te naše skupnosti. Irena je še zelo mlada že pred davnimi leti spoznala svojega moža Slavkota Gvardjan v Sloveniji, v svoji rojstni vasi v Podgradu. Kasneje je obiskala Slavkota na Švedskem, kjer sta se pred dobrimi 30. leti poročila in kmalu se jima je rodil prvi sin Slavko, ki praznuje letos 30 let. Drugi sin je Danijel in tretja je hči Katarina.

Irena je tako kot mož Slavko že vsa leta zaposlena v Volvu, v tovarni avtomobilov

v Göteborgu. V času bivanja na Švedskem sta bila s svojo družino vključena tudi v obe društvi, kjer sta se ali pa se še danes udeležujeta slovenski srečanj in praznovanj. Prav tako sta vključena v življenje in delo Slovenske katoliške misije na Švedskem, saj Irena, skupaj s svojim možem Slavkom in hčerjo Katarino rada pomaga pripraviti tudi kavo in pecivo za srečanje po sv. maši.

Draga rojakinja in slavljenka Irena Gvardjan! Naj vas dobri

Bog živi še na mnoga, zdrava, srečna in vesela leta! Vaš mož in vajini otroci pa naj vam bodo vselej v veselje in ponos. Hvala tudi za zvestobo Bogu, Kristusovi Cerkvi ter slovenstvu ter za vse plemenito, ki ga storite v skupno dobro naših rojakinj in rojakov. Srečno v nadaljnjem življenju, želi in vošči v imenu rojakinj in rojakov na Švedskem

vaš **Zvone Podvinski**

**BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE
PRAZNIKE**

vsem bralcem Informativnega GLASILA

želi rektor SKM

EVROPA - NAŠ VREDNOSTNI IN DUHOVNI DOM

Prilagoditev moderni civilizaciji Malo je v naši zgodovini tako pomembnih dogodkov, kot je uspeli referendum za Evropo in Nato. Spomnimo se, da smo preživeli in obstali zaradi odločitve naših davnih prednikov, da stopijo v frankovsko cesarstvo. Ta prestop iz plemenske družbe v državno ureditev je bil povezan s sprejemom krščanstva kot skupnega duhovnega in vrednostnega sistema. Po svoje je bilo to nasilje nad plemensko skupnostjo in njenimi verovanji, v resnici pa je to pomenilo prestop iz življenjsko manj sposobne družbene oblike v višjo. Večje plemenske skupnosti od naše, kot npr. Anti, ki se tedaj niso hoteli povezati s Franki, so enostavno izginili. Filozof Leshek Kolakowski pravi, da takšnega prestopa iz nižje civilizacijske stopnje ne smemo razumeti negativno, saj gre v resnici za prilaganje, ki omogoči preživetje. Naj ponazorim s sodobnim primerom. Indijanci v Amazoniji bodo izumrli, če se ne bodo spodobni prilagoditi moderni civilizaciji, ki prodira v njihov svet.

Nacionalna država Takšen prilagoditveni podvig so naši predniki spet storili ob prehodu evropske družbe iz srednjeveškega fevdalnega sistema v moderni sistem nacionalne države. Prvi korak v tej smeri so storili Primož Trubar in njegovi tovariši, ki so se s slovensko tiskano besedo postavili ob bok velikih narodov, ki so

tedaj postavljali na noge svoj narodni jezik, kmalu za tem pa še nacionalno državo. Ni dvoma, da bi preboj naših protestantov ostal brez sadov, če ga ne bi vzeli za svojega katoličani. Ti so gojili slovensko narodno zavest vse do danes: naj omenim le blaženega Antona Martina Slomška in številne kaplane Čedrmace. Katoličani smo bili tista odločilna plast slovenstva, ki se je z visokim odstotkom glasov pred desetletjem odločila za svojo nacionalno državo, zadnjo nedeljo pa smo dali svoj glas za našo skupno domovino Evropo.

Poprave krivic Odločen —za— Evropo in Nato je odločen —za— demokracijo, ki se kar ne more razcveteti v naši deželi. —Da— Evropi je tako masovni —ne— komunizmu in njegovim metamorfozam, kot so: koncentracija oblasti v rokah starih elit, prisvajanje družbenega premoženja in obvladovanje gospodarstva, enostranski in pristranski medijski prostor, zavlačevanje poprave krivic … Zato stojimodanes pred novimi nalogami, med katerimi jih je kar nekaj takšnih, ki jih je treba takoj opraviti.

Pluralizacija medijev Nujno je bolj demokratično delovanje političnega sistema, ki se je v tranziciji zablokiral na levi in obtičal tam, kamor sta ga umestila Tito in Kardelj. Tranzicija pod Kučanovo taktirko je bila v prvi

vrsti ohranjanje pridobitev revolucije v novih okoliščinah. Demokracija pa zaživi šele z menjavanjem oblasti, njeno dihanje je prehajanje z desne na levo in obratno. Brez medijskega pluralizma to ne bo mogoče. Zato ima opozicija še kako prav, ko zahteva od oblasti, naj podpre pluralizacijo medijev.

Oblasti bodo morale bolj upoštevati civilno družbo, a ne tisto maloštevilno, ki kriči po ulicah proti Ameriki in se financira iz proračuna, ampak tisto, ki je s svojimi dejavnostmi resnično državotvorna, socialna in kulturna. Med takšnimi subjekti civilne družbe pa je Cerkev zagotovo največji z vrsto dejavnosti, ki so splošnega interesa. Oblasti so doslej popravile nekaj najbolj kričečih krivic, ki jih je bila deležna Cerkev, niso pa še ustvarile zdravih razmer, v katerih bi Cerkev nemoteno opravljala svoje poslanstvo.

Da je nekaj gnilega v odnosu oblasti do Cerkve, zgovorno kaže odhod že petega ali šestega nuncija pred dnevi. Preskus demokratičnosti pa bodo poslanci doživeli v tednih, ki so pred nami, ko bodo novelirali zakon o popravi krivic. Če bodo žrtvam komunističnega terorja končno le priznali pravico do javnosti, jim dali mrliški list in spodobne spomenike, bomo vedeli, da so evropske civilizacijske vrednote že prišle tudi v državni zbor. Če pa se to ne bo zgodilo in bodo bolj kot žrtve še naprej ščitili njihove morilce, bo jasno, da je parlament še vedno ujetnik totalitarne preteklosti. Žrtve ne bodo deležne popolne rehabilitacije, dokler na grobovih ne bo pisalo, čigave žrtve so.

Tako kot je spodobno pokopano in spoštovano nekaj tisoč žrtev fašizma in nacizma, tako naj bodo končno pokopani deset tisoči, ki jih je pomoril komunizem. Referendum za Evropo in Nato je pokazal, kje smo vrednostno in duhovno doma, naloga oblasti je, da voljo ljudstva prevede v dejanja skladna z evropskimi vrednotami in duhom!

Vir: IT; Drago K. Ocvirk

REPUBLIKA SLOVENIJA

RS se v ustavi opredeljuje kot socialna in na socialnih temeljih delujoča država. Socialna in tudi siceršnja varnost slovenskih državljanov je sorazmerno visoka, vendar pa je potrebno opozoriti na predvidene spremembe davčne zakonodaje, ki bi močno poslabšale položaj družin z več otroki. Predlog Zakona o dohodnini, ki ga je vlada Republike Slovenije predložila v obravnavo državnemu zboru, z

vidika pravičnosti in narodnega vidika ni sprejemljiv v tistem delu, kjer določa davčne olajšave. V obrazložitvi k zakonu je zapisano, da bo posebna olajšava za otroke pomembno povečana, dejansko pa bi bila v primerjavi s sedanjo ureditvijo povečana le olajšava za prvega otroka (od 10 % povprečne plače na 13,8 %), za vse naslednje otroke pa bi se glede na sedanjo ureditev znižala, in to progresivno glede na število otrok v družini. Po predlogu zakona so najbolj razbremenjeni davčni zavezanci z najvišjimi dohodki brez otrok in z enim otrokom, najbolj pa se povečuje davčna obremenitev družin z več kot tremi otroki. Predlog zakona jemlje denar staršem, ki imajo tri otroke ali več, gmotni položaj pa izboljšuje predvsem osebam brez otrok in staršem z enim otrokom.

Sporočilo takšne zakonske ureditve je, da so v naši družbi zaželeni družine brez otrok ali le z enim otrokom. To ni pravično do tistih družin, ki imajo pogum sprejeti več otrok. Hkrati pa bi to imelo katastrofalne posledice za nadaljnji obstoj našega naroda in naše narodnostne identitete.

Zastavlja se vprašanje, kako si je vlada dovolila sprejeti tako nerazumno davčno zakonodajo, ko imamo že danes močno zaskrbljujočo nizko rodnost. Res je, da davčna politika ne more nadomestiti socialne, zaposlitvene, družinske, stanovanjske in druge politike, ki pomembno opredeljuje položaj družin in otrok v neki družbi, lahko pa to politiko podpira in jo tudi mora podpirati, ne pa ravnati proti njej.

Komisija Pravičnost in mir zato poziva vlado Republike Slovenije, pristojna ministrstva in poslance državnega zbora, ki bodo razpravljali o predlogu Zakona o dohodnini, da spremenijo sedanji predlog zakona, da bo bolj pravičen in prijazen do družin z več otroki. Hkrati pa komisija poziva vse druge odgovorne in vplivne posameznike in organizacije v družbi, da se prek javnih glasil ter kulturnih in drugih ustanov v javnosti zavzamejo za izrazitejšo podporo družinam z več otroki, in s tem podprejo prihodnost slovenskega naroda in slovenske države!

Prof. dr. Anton Stres, mariborski pomožni škof, predsednik Komisije Pravičnost in mir pri SSK

Vir: Radio Ognjišče

Februar, 2004

Sveriges befolkningsstatistik 2003

Število prebivalcev na Švedskem še vedno narašča. Švedov je več in več. Že od leta 1994 ni število prebivalcev naraščalo kot v letu 2003. Število prebivalcev na Švedskem 31.12.2003 je bilo 8 975 670, kažejo sveži sveži statistični podatki Centralnega biroja za statistiko SCB. Ti podatki so prikazani v naslednjih dveh tabelah spodaj:

Preliminär folkmängd månadsvis 2003 jämfört med 2002

Månad	2002	2003	Folkökning jämfört med samma period:			
			året innan		förra månaden	
			antal	i %	antal	i %
Januari	8 910 396	8 941 587	31 191	0,35	799	0,01
Februari	8 912 512	8 943 554	31 042	0,35	1 967	0,02
Mars	8 914 018	8 946 061	32 043	0,36	2 507	0,03
April	8 916 760	8 949 169	32 409	0,36	3 108	0,03
Maj	8 920 475	8 952 415	31 940	0,36	3 246	0,04
Juni	8 924 240	8 956 461	32 221	0,36	4 046	0,05
Juli	8 928 945	8 961 844	32 899	0,37	5 383	0,06
Augusti	8 933 417	8 966 652	33 235	0,37	4 808	0,05
September	8 936 883	8 970 794	33 911	0,38	4 142	0,05
Oktober	8 939 121	8 973 414	34 293	0,38	2 620	0,03
November	8 940 377	8 975 206	34 829	0,39	1 792	0,02
December	8 940 788	8 975 670	34 882	0,39	464	0,01

Folkökning t.o.m. december 2003: +34 882

Folkökning samma period 2002: +31 660

Folkökningen under 2003 beror till största delen på invandringsöverskottet och till en liten del på födelseöverskottet.

Källa: SCB

Preliminära befolkningsförändringar under 2003 jämfört med 2002 - t.o.m. december

	2002	2003
Folkmängd vid periodens slut	8 940 788	8 975 670
Folkökning	31 660	34 882
Födelseöverskott	806	6 196
- Levande födda	95 815	99 157
- Döda	95 009	92 961
Invandringsöverskott	31 078	28 772
- Invandrare	64 087	63 795
- Utvandrare	33 009	35 023
Civilståndsändringar:		
- Giftermål	38 012	39 041
- Skilsmässor	21 323	21 130

Slovenci v zamejstvu in po svetu

- 1. Slovenske narodne manjšine v zamejstvu:** Sodelovanje in podpora zamejskim Slovincem se uresničuje predvsem na področju kulturnih, športnih in izobraževalnih dejavnosti, prav tako pa se sredstva namenjajo založniški in medijski dejavnosti.
 - a. V Italiji so Slovenci naseljeni na tržaškem, goriškem ter v videmski pokrajini. R Slovenija je na tem področju prisotna preko Generalnega konzulata v Trstu, slovenska manjšina pa je pretežno organizirana preko dveh krovnih organizacij: Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij.
 - b. V Avstriji največ Slovencev živi na Koroškem, kjer deluje tudi Generalni konzulat RS v Celovcu, nekaj pa tudi na Štajerskem, kjer pa niso priznani kakor manjšina. Slovenska skupnost je organizirana v okviru osrednjih organizacij Narodni svet koroških Slovencev, Zveza slovenskih organizacij in Skupni koordinacijski odbor koroških Slovencev na Koroškem ter Kulturno društvo Člen 7 na Štajerskem.
 - c. Na Madžarskem slovenska narodna manjšina živi predvsem v Porabju, kjer so Slovenci organizirani v okviru Zveze Slovencev in Državne slovenske samouprave. Na tem področju deluje tudi generalni konzulat v Monoštru.
- 2. Izseljenci:** Mednje štejemo emigrante, ki so se izselili predvsem v obe Ameriki (Argentino, ZDA, Kanado) in Avstralijo, ter njihove potomce. Gre za populacijo, ki se med seboj razlikuje generacijsko in glede na motiv izselitve. Za njih je sodelovanje z RS na področju kulture in šolstva še posebej pomembno, velika pozornost je namenjena tudi vzdrževanju stikov z matično domovino in poglobljanju slovenstva med mlajšimi generacijami.
- 3. Zdomci:** V to skupino uvrščamo Slovence, ki so predvsem zaradi ekonomskih razlogov odšli na delo v tujino, večinoma v zahodnoevropske države. V veliki meri gre za slovenske državljane, ki pa so v tujini ostali za stalno, tako da razlike med izseljenci in zdomci v zadnjih letih počasi izginjajo.
- 4. Slovenci na področju bivše Jugoslavije:** Gre za Slovence, ki so z razpadom Jugoslavije čez noč postali državljani drugih držav in katerih trenutno glavna problematika je pridobitev slovenskega državljanstva ter ohranitev slovenskega jezika in kulture na področju, kjer je delovanje demokratičnih institucij še vedno težavno.

Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Prešernova 25

SI-1000 Ljubljana

Tel: +386 1 478 22 91

Fax: +386 1 478 22 96

E-mail: urad.slovenci@gov.si

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je samostojni del Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije, je nastal v skladu z ustavno obveznostjo za posebno skrb za Slovence v tujini. Urad opravlja naloge, ki zadevajo položaj slovenskih rojakov v zamejstvu in po svetu, njihovo kulturno, prosvetno in gospodarsko povezovanje z matično državo, informiranje, svetovanje in pomoč glede pravne zaščite.

Glavni cilji in aktivnosti Urada:

1. Ohranjanje slovenske identitete - Pri tem imata prednost slovenski jezik in slovenska kultura, zato se Slovincem po svetu in njihovim potomcem omogoča učenje slovenskega jezika in kulture.
2. Enakovreden odnos do vseh Slovencev - Urad do slovenske skupnosti izven matične domovine, tako posameznikov kakor organizacij, zavzema enakovreden pristop, ne glede na politično pripadnost, kraj, kjer se nahajajo, ali vzrok odhoda iz Slovenije. Osnovna pravica Slovencev v zamejstvu in po svetu je, da ostanejo med seboj različni, skupna pa naj bo njihova povezanost s Slovenijo.
3. Sodelovanje med Slovenci v tujini - Samo izpolnjevanje omenjenih ciljev je v večji meri odvisno od sodelovanja med samimi Slovenci v zamejstvu in po svetu ter njihovega skupnega nastopa tako v državi, kjer živijo, kot v odnosu do Republike Slovenije. Motiv sodelovanja naj bo predvsem kulturni, s skupnim ciljem ohraniti slovensko zavest, pri tem pa je pomembno predvsem, da se tega zavedajo tudi mlajše generacije.
4. Sodelovanje med Slovenci v tujini in matično državo - Republika Slovenija oblikuje različne načine možnega sodelovanja s Slovenci po svetu in v zamejstvu, vsak posameznik ali organizacija v tujini pa se sama odloči, v kako tesen stik s Slovenijo bo vstopila.

Na področju sodelovanja s Slovenci izven meja RS je Urad zadolžen tudi za spremljanje in koordiniranje dejavnosti pristojnih ministrstev Republike Slovenije.

Mednarodno sodelovanje:

- a. Sodelovanje s sorodnimi vladnimi sektorji v drugih državah
- b. Sodelovanje s Svetom Evrope:
Urad sodeluje pri pripravljanju letnega poročila, ki ga je Slovenija kot sopolpisnica Konvencije o narodnih manjšinah, dolžna posredovati SE, kakor tudi o izpolnjevanju Konvencije o odnosu do svojih državljanov v tujini.

Nova direktorica Urada za Slovence po svetu je od srede decembra 2003 in za dobo pet let državna podsekretarka Jadranka Šturm Kocjan.

Vir: IT 2004 -stina

Brezposelnost v Sloveniji

Stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji je decembra lani znašala 11 odstotkov, kar je prav toliko kot mesec prej. Stopnja brezposelnosti med ženskami je znašala 12,7 odstotka, med moškimi pa 9,6 odstotka. Celoletna brezposelnost pa je po predvidevanjih znašala 11,2 odstotka, so danes sporočili iz državnega urada za statistiko.

Vstop Slovenije v EU

Irski minister za kulturo John O'Donoghue je razkril, kako namerava deset irskih mest obeležiti širitev Evropske zveze 1. maja. Vsako izmed njih bo organiziralo večdnevne prireditve, ki bodo simbolizirale povezanost med določenim mestom in posamezno državo pristopnico. Slovenski vstop v zvezo, bo tako pozdravilo irsko mesto Limerick, kjer bodo med drugim pripravili ulične povorke z glasbo, gledališčem in plesom. Slovenci bodo v mestu gostovali z mednarodno umetniško razstavo EV+A. Praznovanje v vsakem izmed desetih mest bo tako obarvano s krajevnimi značilnostmi in običaji, ki jih bodo obogatili udeleženci iz držav pristopnic.

Gospodarstvo v EU

Nemčija, Francija in Velika Britanija želijo v prihodnje preoblikovati Evropsko komisijo in sicer tako, da bi ta bolje vodila predvsem industrijsko politiko in spodbujala konkurenčnost gospodarstva. V zvezi s tem naj bi nemški kancler Gerhard Schroeder, francoski predsednik Jacques Chirac in britanski premier Tony Blair na srečanju v Berlinu med drugim sprejeli pobudo, s katero naj bi se zavzeli za preoblikovanje komisarskih resorjev tako, da bi dali prednost predvsem industrijski in razvojni politiki.

Berlusconi in Italia

Italijanski premier Silvio Berlusconi je napovedal, da bo junija letos na evropskih volitvah kandidiral kot nosilec liste svoje stranke Naprej Italija. Obenem je povedal, da prizadevanja za skupen nastop s še tremi sorodnimi strankami iz vladne koalicije na teh volitvah niso uspela. Berlusconi je na parlamentarnih volitvah v Italiji maja 2001 zmagal na čelu koalicije desnih in desnosredinskih strank, združenih pod imenom Dom svoboščin. V koaliciji so poleg Naprej Italija na volitvah nastopile tudi Severna liga, Nacionalno zavezništvo ter krščansko-demokratska unija. Za tokratne evropske volitve pa se jim ni uspelo dogovoriti za skupen nastop.

Janez Potočnik

Slovenski kandidat za položaj evropskega komisarja Janez Potočnik bi utegnil biti v Evropski komisiji razporejen na resor za kmetijstvo in ribištvo, ki ga vodi evropski komisar Franz Fischler. Tako piše nekaj evropskih časnikov, ki se te dni ukvarjajo z vprašanjem, na katere položaje bodo v komisiji razporejeni novinci iz desetih držav. Uradno naj bi bila razporeditev novincev, ki bodo položaje v komisiji zasedali od 1. maja do 1. novembra letos, znana že v kratkem.

Vir: *Radio Ognjišče* 17.2.2004

Slovenska simbolična znamenja

Črni Panter
Carantanian Panther

Slovenski klobuk
(Venetski klobuk)

Nagelj
The Carnation

Lipa
The Linden Tree

VITSAR

Beda ska åka till Stockholm. Av misstag har hon placerats i samma sovkupé som en främmande herre. Denne tillkallar konduktören. Men tåget är fullsatt och efter en stunds dividerande säger Beda:

- Vi e ju vuxna människor, nog ska väl vi klara å dela kupé!

När konduktören gå, säger den främmande herrn artigt:

- Eftersom ni är så vänlig, så föreslår jag att ni få välja. Överslaf eller underslaf?

- De spelar ingen roll, svarar Beda, bara ja få ligga innerst!

Mönstring i Göteborg. Inskrivningsofficeren:

- Jaså, herrn vill till flottan? Kan ni simma då?

- Nä, måste man de? Har ni inte båtar så det räcker te alla?

En man står ute på gesimsen på fjärde våningen och hotar att hoppa. Kal lutar sig ut genom fönstret och ropar:

- Tänk på frun!

- De har ja ingen!

- Tänk på rotmos å fläsklägg!

- De gillar ja inte!

- Tänk på Blåvitt!

- Ja gillar bara Gais!

- Gais? Ja, då e de la lika bra att du hoppar!

Åssbon har varit i Paris och fastnar i tullen på Landvetter.

- Vad är det i flaskan?

- De e undergörnade vatten frå Lourdes.

Tullaren skruvar av kapsylen och sniffar:

- Hm, det luktar

- Harrenadå, undrens tid e ännu inte förbi!

Första dan på det nya jobbet hittar Älan ett hundralapp på golvet i lagret. Han går genast in till chefen med den.

- Bra! utropar chefen. Ni är tydligen en ärlig och pålitlig person. Faktum är att jag själv la dit sedeln för att sätta er på prov.

- De va la de ja trodde...

Åssbon ska åka till Paris. Damen på resebyrån frågar om han kan franska.

- Jajjemän, svarar Åssbon.

- Parlez-vous français?

- Yes!

- Det är inte franska, det är engelska!

Åssbon, glatt överraskad:

- Oj! Kan ja engelska me!?

ŠALE

Gost naroči zrezek in se dolgo muči z njim.
"Natakar, ta zrezek pa ni videti lep."
"Kaj ga pa gledate, saj ni televizija."

- ♣ Grejo Japonec, Italijan in Slovenec na letalo: Prvi popije Coca-Colo in umre, drugi popije Fanto in umre, Slovenec popije Radensko in ne umre, ker ima Radenska tri srca.

Ujame Gorenjc zlato ribico.

Vpraša ga, katere tri želje naj mu izpolni.

Prva želja: "Naj sosedu crkne krava."

Druga želja: "Naj še ta drugmu sosedu crkne krava."

Tretja želja: "Pa, naj še moja krava crkne."

"Ja, zakaj pa to?" se začudi ribica.

"Ti kar nared, kar sem reku. Da ne bosta unadva klinca k men po mlek hodila."

- ♣ Prehrana in umiranje:
 1. Japonci jedo zelo malo maščob in imajo manj srčnih napadov kot Angleži in Američani.
 2. Francozi jedo veliko maščob in imajo tudi manj srčnih napadov kot Angleži in Američani.
 3. Japonci pijejo zelo malo rdečega vina in imajo manj napadov kot Angleži in Američani.
 4. Italijani pijejo veliko rdečega vina in imajo manj srčnih napadov kot Angleži in Američani.
 5. Nemci pijejo veliko piva in jedo veliko klobas ter maščob in imajo manj srčnih napadov kot Angleži in Američani.Zaključek: Jej in pij kar želiš. Očitno je angleški jezik tisto, kar te ubije.
- ♣ Gost v kavarni:

"Eno kavo brez smetane, prosim!"
Natakar vljudno :
"Smetane nam je zmanjkalo, je lahko brez mleka?"
- ♣ Žena naroči možu: "Za 15 minut grem k sosedi, vsaki dve uri premešaj golaž".

"Moj sin bo gotovo inženir, " reče prva mamica, "vsako igračko, ki jo dobi, razdre in jo potem spet sestavi."

"Moj bo odvetnik, "reče ponosno druga, "nenehno se prepira s prijatelji."

"Moj bo zanesljivo natakar, " vzdihne tretja, "sploh ne pride, ko ga pokličem."

Izbor: Gusti Budja

SLOVENSKA ABECEDA – DET SLOVENSKA ALFABETET

Det finns 25 bokstäver i det slovenska alfabetet; tabellen under visar vad de bokstäverna heter och hur man uttalar dem. Vi får hjälp av engelska exempel där det inte finns svensk motsvarighet till slovenskt uttal.

Bokstav	Mera exakt notation	Uttal	I skrift	I uttal	Exempel på svenskt uttal	Översättning
A a	á	´a:	máti	´ma:ti	mamma	mamma
	à	´a	fánt	´fant	pant, tönt	pojke
B b	-	b	bíti	´bi:ti	bi	(att) vara
C c	-	ts	céna	´tse:na	plats	pris
Č č	-	kj	čebela	´tjebe:la	köra	bi
D d	-	d	dán	´da:n	dagg	dag
E e	é	e:	célo	´tse:lo	hela	helt
	ë	´e:	čêlo	tje:lo	där	panna
	e	´e	kmèt	k´met	sett	bonde
	e	e	mátere	´ma:tere	legend	moder (gen.)
	ö	´ö	pès	´pöss	möss	hund
	e	e	tema	te´ma	tömma	mörkret
F f	-	f	fánt	´fant	far	pojke
G g	-	g	gòl	´gow	gospel	moll / naken
H h	-	h	hiša	hi:scha	hus	hus
I i	í	´i:	bíti	´bi:ti	bitter	(att) vara
	i	´i	sít	´sit	sitt	mätt
J j	-	j	jèj	´jej	såg	ät
K k	-	k	kám	´ka:m	kaka	vart
L l	-	l	làs	´la:s	last	hårstrå
		w	gòl	´gow	eng. know	måll / naken
M m	-	m	máti	´ma:ti	moder	mor
N n	-	n	njén	n´je:n	Anja	hennes
	Före k, g, h	n	ángel	´a:ngel	ängel	ängel
O o	ó	´o:	ósem	´o:sem	åtta / gått	åtta
	o	´o:	oče	o:če	fat / fader	fader
P p	-	p	póln	´po:wn	portion	full
R r	-	r	grad	gra:d	grammofon	slott
		ör	prsi	pörsi	sörja	bröst
S s	-	s	sésti	´se:sti	syster, sitt	(att) sätta sig
Š š	-	sch	šóla	´schåla	show	skola
T t	-	t	têta	´tä:ta	potatis	moster / tant
U u	ú	´u:	ústa	´u:sta	Ulla	munnen
	ú	´u	krùh	k´ruh	full	bröd
u	u	Néhru	´ne:hru	Nehru	Nehru	
V v	-	v	ví	´vi:	Vi	ni
	-	w	nòv	´now	eng. know	ny
	-	u	vsak, vzeti	u´sa:k, u´ze:ti	know	alla, (att) ta
Z z	-	z	vzéti	u´ze:ti	eng. zeal	(att) ta
Ž ž	-	ž	roža	´ro:ža	eng. vision	blomma

UTTALET AV VISSA LJUDKOMBINATIONER

IZGOVOR NEKATERIH GLASOVNIH SKUPIN

Pravopis/Skrift **Beskrivning** **Glas/Ljud** **Pisava/Skrift** **Izgovor/Uttal**
Ustrezni švedski/angleški glas
Motsvarande svenskt
eller engelskt ljud

ov	På slutet av eng. know	ow	sinóv(ski)	si'no:w(ski)	
	ett ord eller	nòv		'now	
	före konsonant	brátov(ski)	b'ra.tow(ski)		
ov	före vokal	o:v	sinóvi	si'no:vi	gå
ol	När l används som diftong	ow	pól(n)	'po:w(n)	eng. know
		kòl		'kow	
ej	På slutet av ett ord eller	ej	povéj(te)	po'vej(te)	säg
			jèj	'jej	
	före konsonant	sirótej	si'ro:tej		
éj	Före vokal	e:j	seja	'se:ja	säga
nj	På slutet av ett ord eller	n	kónj(ski)	'ko:n(ski)	ansvar
	före konsonant				
lj	På slutet av ett ord eller	l	pólj(ski)	'po:l(ski)	polsk
	före konsonant				

Om betoningen föregår stavelserna **-iu** och **-eu**, kan dessa ersättas med **u** i uttalet. 'ne:sew (burit), 'bu:kew (bokträ), 'no:siw (burit på), 'vi:dew (har sett) eller: 'ne:su, 'bu:ku, 'no:su, 'vi:du – rättstavning: nésel, búkev, nosil, vídel.

-stina

Otroci, naša prihodnost

Takole se je naš fotograf znašel v začetku tega leta, (morda je bila fotografinja) in posnel nekaj izvirnih fotografij. Da bi jih ohranili času in našim bralcem, objavljamo nekaj od the izbranih fotografij na teh straneh arhiva v informativnem GLASILU.

Sestrici, Helsingborg, 9. januar 2004

Tri generacije

Martina in Danica, hči in mati ter pri oltarju g. Zvone Podvinski med mašo v kat. cerkvi v Helsingborgu, 9.1.2004, kjer so zadonele prelepe božične pesmi.

Olga, vse najboljše za tvoj minuli rojstni dan; risbo ti poklanja vnučka Isabelle!

**Tone in Danica Košir (Bjuv) z najstarejšo vnučko.
Helsingborg, 9.1.2004**

Andreas Berginc: Pogled v prihodnost...

Cirila z božičnim nasmehom na poti v novo leto 2004..

Isabelle Kembro

Andre Westerlund

Tanja Tuomainen

2003/04

< Glasbena skupina Planika, 1988 ter skupina Lastovke, 1976

Cankarjev dom 26.6.1991 – prvi dan vojne za Slovenijo; na sliki so nekateri delegati konstit. srečanja Slovenskega svetovnega kongresa, Slovenci iz vsega sveta. Švedsko so zastopali A. Budja, Landskrona, J. Bergoč, Malmö in J. Bajt, Stockholm.

Landskrona: Janez Budja, Martin Prevolnik, Avgust Budja in Polde Karlin; nekaterih na sliki ni več med nami, živi samo še spomin. (1967)

Malmö: Prestop v novo leto 1990-91; ga. Bergoč, Tomas in Ivo Likar, Jože Myndel, Karli Krumpačnik in Jože Sternad

-stina

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefanija Berg, 0418-102 13

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Poletje/Sommar 2004
Št./Nr 8 Letnik/Årgång 3

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o

G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 7 Letnik / Årgång 3

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Vadstena: 30 let slovenskih binkoštnih srečanj / 30 år (1974-2004)

Foto A. Budja

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Mladi mostovi	6	Unga broar
Zanimivosti	9	Aktuellt
Vaša pisma	11	Era brev
Reportaže	14	Reportage
Novice iz društev	18	Föreningsnytt
Dobro je vedeti	32	Bra att veta
Naša cerkev	34	Vår kyrka
Smeh je zdrav	41	Skrattet är hälsosamt
Poučno	42	Lärorikt
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: ***Zvonko Bencek***

Naslov uredništva:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektroniska pošta: **budja @bredband.net**

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 10. avgusta 2004

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast

den 10 augusti 2004

»Evropa je kot roža«, Slovenija pa eden njenih cvetov

»Narod mi je v povezavi z jezikom širša družinska skupnost, s katero se v vseh sprotnih vprašanjih istovetim. Z njim se vsakega uspeha veselim, z njim ob vsaki stiski trpim« (prof. Janko Moder, maj 2004). Slovenija je z majskim vstopom v Evropsko unijo obrnila novo poglavje svoje burne in veličastne zgodovine, so v minulih dneh vneseno in navdušeno nazdravljali politiki, (Branko Soban SIM: SLOVENIJA.SVET št. 1, str. 7). Toda ali je okolje, ki mu odsihmal pripada naša slikovita in drobna podalpska dežela, res tolikanj novo, da bi lahko po pravici govorili o zgodovinskosti dogodka? Slovenija je namreč v to Evropo, ki nas je zdaj tako blagohotno sprejela pod svoje okrilje, umeščena že od nekdanj. Geografsko, zgodovinsko in kulturno. Karel Veliki, ki ga je papež okronal za cesarja leta 800, je prek zbora v Aachnu izposloval zakon, po katerem so morali škofje in duhovniki vsako ljudstvo učiti moliti, jim pridigati in jih spovedovati v njihovem domačem jeziku. Zato so tudi med Slovenci uporabljali slovenski jezik. Karel Veliki ima tako velike zasluge za nastanek Brižinskih spomenikov. Brižin je nemško mesto Freising. Brižinski spomeniki so se ohranili v škofovi bogoslužni knjigi: obsegajo tri bogoslužna besedila, dva obrazca splošne spovedi in odlomek škofove pridige. Brižinski spomeniki dokazujejo obstoj slovenskega jezika že pred več kot 1000 leti, cesar Oton III pa je v istem dokumentu priznal obstoj slovenskega naroda in slovenskega jezika. V treh njegovih dokumentih je zapisano ime Sclavinia.

Slovenija pa je bila tedaj še trikrat večja od današnje države Slovenije, (Rudi Koncilijski, Družina, 23. maja 2004). Prišla je Evropska zveza. Novo upanje za premnoge Slovenke in Slovence. Vsi se sprašujemo, ali bomo končno pred zakoni enaki in ne samo na papirju, kot govori naša ustava, (Alojz Dragoš, Družina, 23. 5. str. 24). Ali bodo končno starši imeli pravico do vzgoje svojih otrok po svojem nazorskem prepričanju? Ali bo delavec še suženj novih kapitalistov, ki so z nakradnim premoženjem obogateli? Vprašanj je veliko, mislim, da tudi odgovorov. Kristjani predstavljamo večino prebivalstva v Sloveniji. zato nam je tudi Evropska zveza v pogum. Slovenci kot bančniki nikoli ne bomo boljši od Švice ali Luxemburga (Lovrenc Arnič SLOVENIJA.SVET, maj 2004). Kultura je naš edini izvozni artikel, kultura in možgani, duh in intelekt torej. In prav sem kaže največ vlagati, sicer bomo še naprej morali kazati po zemljevidu, kje leži naša drobna Slovenija. Kultura in slovenski jezik, pri tem moramo vztrajati. Evropska enotnost temelji na različnostih – kultur, jezikov, tradicij, ki se med seboj prepletajo, dopolnjujejo in bogatijo. Z vstopom Slovenije v EU so padle nekatere meje. Naj padejo tudi tiste v naših glavah, ki nas sicer utesnjujejo in povzročajo, da se zdimo sami sebi dovolj. Evropa je kot roža in Slovenija eden njenih cvetov.

-stina

Predsednik ima besedo...

Že je pomlad mimo in vstopili smo v poletne dni. Nekateri se pripravljate na dopuste, na obisk v domovino, nekateri tudi v novo oziroma staro Evropo. Želim vam srečno vožnjo na pot skozi novo Evropo brez carinskih zastojev, le še potni list boste morali pokazati na skupni mednarodni postaji policije na vstopu v Slovenijo iz Avstrije in Italije. Tistim, ki boste ostali na Švedskem pa želimo veliko lepega, sonca in le malo dežja. Ostalim želimo srečno vrnitev na Švedsko, saj vas potrebujemo, kajti brez vas ne bi bilo tega glasila, brez vas ne bi bilo proslav, veselic in slovenske besede na Švedskem. Torej mi vsi smo ambasadorji Slovenije v novi Evropi.

V avgustu vas vabimo na Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla, le nekaj kilometrov stran iz skånskega mesteca Bromölle proti Olofströmu. V oktobru pa ste dobrodošli na Slovensko srečanje v Olofströmu, kjer bodo igrale popularne in mlade Vesele Štajerke, nastopilo bo tudi nekaj kulturnih sekcij bratskega KUD Oton Župančič iz Sore. Tudi vas vabimo z nastopi.

V novembru bodo v Planiki v Malmöju tudi praznovali obletnico društva. Kot vidite vas vabimo vsepovsod, kjer boste slišali slovensko pesem in besedo, kajti slovenščina bo enakopraven jezik v Evropski zvezi. Na nas pa je, da to dokažemo...
Srečno!!

Č E S T I T K A

V imenu Slovenske zveze na Švedskem čestitam 11 slovenskim društvom na Švedskem, članom UO Slovenske zveze, članom odborov slovenskih društev, Slovenski katoliški misiji v Göteborgu.

Dne 1. maja 2004 so po vseh slovenskih društvih na Švedskem bila srečanja, proslave in veselice. Končno smo dočakali, da se peljemo iz Stockholma, Köpinga, Eskilstune, Göteborga, Halmstada, Helsingborga, Landskrone, Malmöja in Olofströma v Slovenijo in prav do Jadranskega morja brez ene same meje. Uresničile so se nam davne želje, da smo svobodni, demokratični in da pripadamo Evropi.

V svojem lastnem imenu in v imenu Slovenske zveze vam še enkrat čestitam in se vam zahvaljujem za dosedanje delo v slovenskih društvih. Obenem vam želim, da bi vas Bog obdaril z dobrim zdravjem in da bi se še mnogo let srečevali kot prijatelji tukaj na Švedskem in Sloveniji.

Vaš Ciril M. Stopar

SLOVENSKA ZVEZA NA ŠVEDSKEM
Slovenska Riksförbundet i Sverige

Srečanje starejših Slovencev

Slovenska zveza in KD Slovenija iz Olofströma vas vabita, v **soboto 28. avgusta 2004 ob 14. uri**, na tradicionalno drugo **SREČANJE STAREJŠIH SLOVENCEV** in slovenski piknik v Barnakälla vandrарhem med Bromöllo in Olofströmom.

(6 km od Bromölle proti vasi Näsум in Olofströmu, oziroma 18 km od Olofströma proti Bromölli, cesta 116)

Na Srečanju bo poskrbljeno za hrano, pijačo in slovenske muzikante. Balinali bomo na travi. Vabimo vas, da se udeležite piknika in Srečanja na prelepem kraju na meji pokrajin Skåne in Blekinge.

Pokrovitelja Srečanja: Slovenska zveza in Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Informacije: Ciril M. Stopar, tel 0457-771 85

Popravek Ga. Marija Medica je slavila 65 let in ne 60 kot je bilo navedeno v 6. št. Informativnega GLASILA. Za pomoto se opravičujemo.

Takole so se na pikniku poveselili člani društva Slovenija v Olofströmu

Redakcija

Občni zbor SZ

Upravni odbor 2004

Ciril M. Stopar, predsednik
Ivanak Franceus, podpredsednik
Alojz Macuh, podpredsednik
Marjana Ratajc, tajnik
Štefanija Berg, blagajnik
Suzana Macuh, mladinski referent

Člani UO: Lado Lomšek, Pavel Zavrel,
Jože Ficko, Anna Kokol;
Augustina Budja, Informativno GLASILO
in ref. za ženska vprašanja.
Nadzorni odbor: Jože Bergoč, Branko
Jenko, Janez Rampre

MLADI MOSTOVI

UNGA BROAR

Hej pa er kära medlemmar och vänner!

Nu ar det snart bara tre veckor kvar av skolan. Idag hade jag föredrag för klassen och jag presenterade Sverige för dem. På fredag ska vi göra en utflykt till Gorenjska, där vi ska prova en speciell maträtt, kallad Zonta. Vad Zonta nu innebär vet jag inte men det ska bli kul att testa. Förra veckan var jag pa utflykt och besökte bl a Baza 20 som är beläget några kilometer söder om Ljubljana, närmare bestämt i det skogsrika Kocevski Rog, känt for sitt vilda djurliv med bl a brunbjörn. Baza 20 består av 26 olika små trästugor och var ett näste for partisanerna under tiden då en del av Slovenien var ockuperat av Italien. Italienarna hade stängt in slovenerna och omringad dem med taggtråd rund staden Ljubljana. Idag ar det mycket populärt att cykla denna tur runt i Ljubljana, där taggtråden en gång fanns. Jag besökte även sjukhuset Jelendol och gravplatsen som ligger strax intill. Det mest intressanta for mig var hur de hade lyckats bygga upp dessa stugor mitt i skogen utan att använda vanlig spik. Efter detta begav jag mig till Primož Trubars födelseplats och besökte bl a kvarnen som finns där och avslutade det hela med en underbar måltid på gostilna *Pri Kuklju*.

När skolan nu har slutat kommer mina föräldrar ner tillsammans med min moster som aldrig besökt Slovenien ... *komaj čakam!* Min moster har köpt dyra vandringskängor och ar väl förbered för de slovenska bergen ... kul! Jag ska allt visa dem det vackraste och alla godbitar som finns, för här finns verkligen mycket att se och vi har en hel månad pa oss.

Som sagt, nu har jag snart avslutat min ett-åriga språkkurs pa den filosofiska fakulteten i huvudstaden Ljubljana. - *Och hur har det varit?* Jo, vad jag kan säga er ar att jag trodde aldrig att slovenskan skulle vara sa här svårt. Hur man bygger upp meningar och den ordföljd som det slovenska språket har, är långt ifrån hur svenskan ar konstruerad. Alla svåra ord, givetvis finns många inernationella ord och ord som påminner om svenskan t ex HIŠA = HUS eller ŽAGA = SÅG, där man givetvis ser ett

släktskap. Mitt största problem i det slovenska språket har varit *dovršni in nedovršni glagoli*, vad det nu heter på svenska vet jag inte, men jag har hört att även slovener har problem med detta ibland. Det är också en stor skillnad mellan det språk man talar till vardags och *knjižni jezik*, det språk man i huvudsak lär sig i skolan och som gäller för alla slovener. Slovenskan som ni formodligen vet består av många dialekter. Jag kan säga att min slovenska har förbättrats oavsevärt men det är lång väg kvar och jag kommer försätta att fördjupa mig i slovenskan.

Jag vill avsluta med att tacka er i Kulturforeningen Slovenija i Olofström, likaså er i Slovenska riksförbundet för det stöd ni gett mig bla med stipendium. Jag vill särskilt tacka Ciril Stopar som hjälpt mig oerhört och som betyder mycket för mig, inte bara gällande mina studier utan även som kompis och en sådan ordförande måste ni vara rädda om! Ni kanner säkert till uttrycket, *sådana människor växer inte på träd*.

Mitt sista ord är ett stort TACK och vi hörs snart igen!

Lep pozdrav, Andreas!

Tanja

Hej jag heter Tanja! Jag är fjorton år nu. På bilden ovan var jag 11 år. Jag fyller år den sjunde februari. Mina familjemedlemmar är mamma Teodora som kallas Dora, pappa Hannu & min bror Elias. I efternamn heter jag Tuomainen. Mina intressen är: hästar, ridning, stallet & mina sköthästar: Sho-San, Todde & Sirocco. Jag rider i VKRK. Mina husdjur är en katt som heter Pricken & en massa fiskar. Mitt stjärntäcken är vattumannen.

De bästa böckerna jag har läst heter Hotell gröna hästen, Ett hopplöst fall & För kärleks skull. Den bästa filmen jag har sett är Sherdil & den sämsta är Gladiator & det som är det sämsta med den är att det inte är några glada färger. Mina favoritfärger är: blå, röd, grön, lila, rosa, vit & svart. Mina bästisar är: Therese, Sandra, Emma, Josefin, Louise, Jessica, Victoria & Frida. K Mitt favoritdjur är: häst. Om du vill maila till mig så är min Hotmail: xbumbix@hotmail.com

Jag önskar alla en trevlig sommar!

Tanja Tuomainen

POZDRAVI...

Pozdrave za "mlade mostove" na Švedskem nam pošiljajo tudi mladi povratniki iz Švedske – Jani, Bena in Andre Budja. Bena in Andre sta rojena na Švedskem, in sta se s starši Štefko in Janezom Budja v sredini 70. let prejšnjega stoletja odselila v Slovenijo.

Uredništvo se zahvaljuje za pozdrave in jih vabi, da naj se oglasio tudi s kakšnim dopisom. Bena nam je že napisala o svojih doživljajih v Egiptu, čakamo še na dopis o vsakdanjem življenju v »novi« Sloveniji, članici EU.

Foto: Mitja Guček

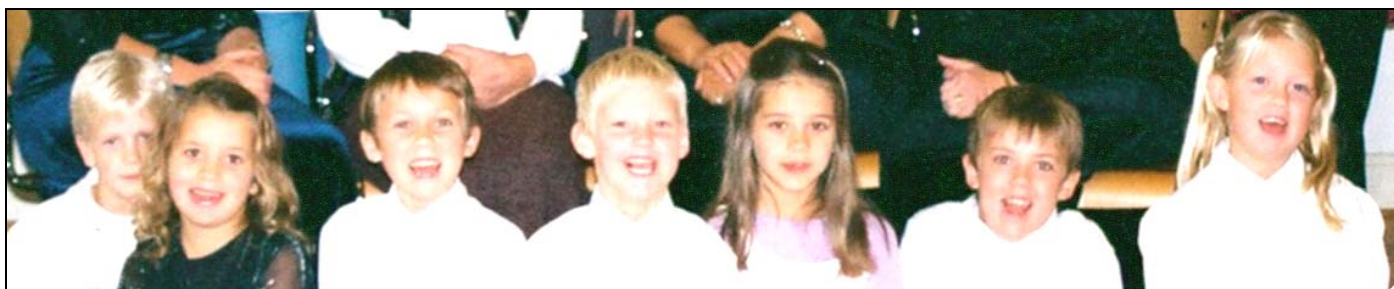
Urednica

Anna Kokol in Marjana Ratajc sta mladi Slovenki, članici UO Slovenske zveze na Švedskem, Marjana je tudi tajnica. V upanju, da bo njuna fotografija pritegnila še kaj več mladih, da se boste vklapljali in udeleževali pri nalogah Slovenske zveze in predvsem pri aktivnostih v slovenskih društvih na Švedskem.

Spodaj:

Nekaj mladih iz društva ORFEUM v Landskroni v zvezi z glasbenim projektom VEČERNICE 2003/04. Na sliki od leve:

Solve, Amanda Molin, Daniel Kembro, Lukas Karlin, Rebecka Solve, David Kembro in Linnea Karlin.

Knjige

- Izšel je *Slovensko-švedski* oziroma *Švedsko-slovenski besedni vodnik* (2004), avtorice Augustine Budja. Vodnik je primeren za uporabo na potovanjih in pri pogovorih s Švedi, oziroma Slovenci.
- Na zalogi je še knjiga, oziroma jezikovna vadnica **ŠVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE** (2002) za kontrastivni študij švedskega jezika. Avtorica obeh knjižnih del je Augustina Budja; naročila po telefonu **0418-269 26** ali po e-pošti: **budja@bredband.net**
- V Sloveniji je pred kratkim izšla knjiga **POTI IZ SANJ** (2004). Avtor knjige je Tone Jakše, nekdanji urednik Našega glasa v Stockholmu. Tone urednici Informativnega GLASILA pošilja pismo, ki smo ga objavili pod naslednjo rubriko VAŠA PISMA.

Svensk-slovensk ordbok i juni V uredništvu Informativnega GLASILA Slovenske zveze na Švedskem smo pred kratkim izvedeli, da je Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani tik pred izdajo knjige **Švedsko-slovenski slovar** Lene Holmqvist. Knjiga ima 23 000 gesel, cena pa je 49,75 evrov. Naročite jo lahko direktno pri založbi knjige na e-naslovu: zalozba@zrc-sazu.si. Förlaget ZRC, som ägs av Slovenska vetenskaps- och konstakademin, har aviserat utgivning av en Svensk-slovensk ordbok (ISBN 961-6500-24-4), utarbetat av Lena Holmqvist, under många år lektor i svenska vid universitetet i Ljubljana. Ordboken ges ut i samarbete med flera svenska akademier. Den är på 302 sidor och innehåller 23 000 uppslagsord. På http://www.zrc-sazu.si/www/pc/swe_slo_var.html finns mera information om den, på slovenska.

 Iz Kanade pa se nam je oglasil g. Ivan Dolenc, ki sicer budno pazi na dogodke v Sloveniji, predvsem tiste, ki zadevajo nas ki živimo zunaj meja Slovenije. Opozoril nas je na nekatere točke poteka in rezultatov pri nastajanju nove revije za Slovence po svetu. V upanju, da bo naše bralce to zanimalo, objavljamo celoten članek v Informativnem GLASILU z manjšimi spremembami. -stina

Nova revija za Slovence po svetu SLOVENIJA.SVET, nekateri bi želeli več pik
 torek, 25. maj, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) - »Butalcem je pošla sol in je bilo to nerodno ne le za kuho in za peko, nego tudi za butalsko modrost, kajti niso kaj vedeli in kam, kadar jim je kdo ukazal, da se gredo solit, in to ni bilo redkokrat.

Pa so moževali in nazadnje sklenili: ni drugače, treba bo osedlati dvanajst konj in z njimi v svet po soli. Dejali so, pot da bo dolga in da vzemo kotel s seboj, da ne bodo brez južine. In še zastran marel so moževali, ali bi jih kazalo vzeti na pot, kajti je svet neznansko velik in je po svetu vsake sorte vreme« (Fran Milčinski). S tem citatom je zaključil novinarsko konferenco ob izidu nove revije za Slovence po svetu SLOVENIJA.SVET državni sekretar na ministrstvu za kulturo Ciril Baškovič. Seveda se boste vprašali, zakaj smo začeli članek s citatom in zaključkom novinarske konference. Zato, ker smo ob včerajšnji novinarski konferenci na Slovenski izseljenski matici (SIM), kjer je ta potekala, slišali več preprirov kot idej, kako novorojenemu otroku za komuniciranje s Slovenci po svetu pomagati, da bi shodil.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki ga od februarja letos vodi Jadranka Šturm Kocjan, se lahko pohvali, da je naredil kar nekaj pravih korakov, s katerimi želi povezati Slovence po svetu, ne glede na njihovo prepričanje iz preteklosti pa tudi sedanosti. Bistveno je,

da so se na uradu potrudili in razpisali projekt, s katerim so želeli poiskati novega nosilca izdajanja skupne revije za Slovence po svetu. Kot je bilo zagotovljeno, je bili najprepričljivejši pri Slovenski izseljenski matici, ki so s pomočjo Vide Gorjup-Posinkovič, doslej odgovorne urednice Rodne grude, pripravili najustreznejšo programsko zasnovo nove revije. Na tej osnovi je bila pripravljena nova revija, ki naj bi zagotavljala najustreznejše informiranje vseh Slovencev po svetu.

Kot je povedala Vida Gorjup-Posinkovič, ki je postala po novem odgovora urednica nove revije SLOVENIJA.SVET, je njen namen spodbujati slovensko kulturo in jezik, predvsem pa poudarjati zavezanost slovenstvu. Marsikaj je še potrebno postoriti, pravi Posinkovičeva, osnova pa je ta, da je revija sestavljena iz treh osnovnih sklopov, in sicer področja iz domovine, dogodki Slovencev po svetu ter servisnega dela. Takšna programska zasnova pa naj bi bila zagotovilo, da bi bili Slovenci po svetu ustrezno informirani o tem, kaj se dogaja doma in med njimi. Velja opozoriti tudi na to, da ima nova revija vse članke prevedene v angleščino, kar nam bi zagotavljalo ustreznejše informiranje o dogodkih v domovini tudi Slovincem tretje generacije.

In kaj je pravzaprav narobe in zakaj delček iz Butalcev znamenitega Frana Milčinskega?

Narobe je to, da smo novinarji na včerajšnji novinarski konferenci dobili ob novi reviji ter že natisnjem Slovenskem izseljenskem koledarju za leto 2004-2005 na mize tudi poseben protestni pogled izseljenskega društva Slovenija v svetu (SVS), v katerem ta trdi, da je nova revija le nadaljevanje Rodne grude. V svojem pogledu se predvsem sklicujejo na to, da že ob pripravi revije tako oni kot predstavniki Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) - predstavnika tega društva ni bilo na novinarski konferenci – niso bili povabljeni k sooblikovanju nove revije in niso udeleženi v založniškem delu.

Kot je poudaril predsednik slovenskega izseljenskega društva Slovenija v svetu (SVS) Boštjan Kocmur, se ne strinjajo, da je bila Slovenska matica ponovno izbrana za založnika revije, sami pa naj ne bi imeli ob tem tudi vpliva na uredniško odločanje. Res da si ga predstavljajo nekoliko laično, saj zahtevajo tripartitno vodenje uredništva, kar zakon ne dovoljuje, kaj šele, kot je zahteval Kocmur, da bi lahko njihov urednik dajal veto na uredniško politiko drugega urednika. A to vprašanje ureja zakon.

Tako direktorica vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Jadranka Šturm Kocjan kot državni sekretar na ministrstvu za kulturo Ciril Baškovič, to sta predstavnika investitorjev v novo revijo, sta poudarila, da so uredniška vrata odprta vsem, ki želijo obveščati in predstavljati svoje poglede. Urad, ki je z javnim razpisom, ta je bil objavljen februarja letos, izbral predlog SIM, je ravnal tako, kot je ravnal, izbral je namreč, vsaj sodeč po predstavljenem, programsko zasnovo, s katero – nekaj korekcij bo le potrebnih – bo morda moč povezati Slovence po svetu. Ali jih je mogoče z naklado 2.700 izvodov, je seveda drugo vprašanje. Zastavlja se tudi vprašanje, kako novo revijo z rdečo piko med Slovenijo in svetom približati Slovincem po svetu. Urednica revije je namreč povedala, da imajo težave z naslovnim materialom Slovencev po svetu, zato bodo prve številke predvsem namenjali že obstoječim naročnikom Rodne grude (koliko je bilo teh, nismo izvedeli), v tem času pa bodo poiskali nove povezave s Slovenci po svetu, da bi jim približali revijo.

Da je z mesečnikom težko biti aktualen, ni potrebno izgubljeni besed, posebej, če vemo, da je sedaj čas interaktivnosti, hitrih povezav in tudi modernih tehnologij, ki omogočajo tiskanje časopisa na katerikoli točki sveta. A o tem drugič. Ob včeraj slišanim dodajmo za popotnico novi reviji za Slovence po svetu, imenovano SLOVENIJA.SVET le še obljubo direktorice vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Jadranke Šturm Kocjan, da bo v prihodnjih dneh poskušala povezati sedanjega izdajatelja, to je Slovensko izseljensko matico in nezadovoljne predstavnike izseljenskega društva Slovenija v svetu. Upati je, da se bodo odgovorni uskladili in na pameten način letos porabili za informiranje Slovencev po svetu 26 milijonov slovenskih tolarjev in prihodnje leto 46.

Vir: Ljubljanske novice, spletna stran

VAŠA PISMA

ERA BREV

Novo mesto, 26. 4. 2004-05-08

Pozdravljena Gusti!

Če boš malo pobrskala po spominu, se boš verjetno spomnila Toneta Jakšeta. Svoj čas sem živel na Švedskem, bil urednik Našega glasa, vodil slovenske radijske in nekaj televizijskih oddaj in aktivno sodeloval pri društvenem življenju Slovencev na severu Evrope. Seveda, kaj se ne bi spomnila, saj sva se na teh poteh večkrat srečala.

No, jaz sem s švedske scene v začetku osemdesetih let izginil in se preselil v Slovenijo. Tu sem delal kot novinar, zdaj pa sem po težki srčni operaciji že več let invalidsko upokojen. S pisanjem pa nisem prenehal. Kar nekaj knjig sem med tem že izdal. Zadnjo, ki se delno dotika tudi mojega bivanja na Švedskem, ti tukaj pošiljam. Ti, ki imaš švedske in slovenske izkušnje, jo boš lahko objektivno ocenila. Vesel bi bil, če bi ji namenila tudi nekaj besed v vašem Informativnem GLASILU.

Prejšnji teden je bil teden slovenske knjige. To je tudi priložnost, ko knjige podarjamo. In kdo bi bil bolj primeren, da dobi mojo knjigo v dar, č ene ti, eden najvztrajnejših branikov slovenske pesmi in besede na Švedskem? Prejmi torej to knjigo, preberi jo in i sporoči, kaj misliš o njej! ... Če misliš, da je kak odlomek primeren za ponatis v Glasilu, ga lahko svobodno uporabiš.

Lepe pozdrave tebi, vsem tvojim in vsem drugim rojakom na Švedskem. **Tone Jakše**

OGLAS V idilični vasici na Dolenjskem, en kilometer od gospodarsko hitro napredujočega Novega mesta (tovarna zdravil Krka, tovarna avtomobilov Revoz, tovarna hišnih prikolic in avtodomov Adria mobil in lesna tovarna Novoles) prodajam večjo stanovanjsko hišo s funkcionalno parcelo 963 m² ter sadnim in zelenjavnim vrtom v velikosti 757 m². Sem najbližji sosed, govorim tudi švedsko in sem pripravljen posredovati pri stikih v domovini. Za informacije pokličite na mobilni telefon Slovenija 041/28 7770.

Tone Jakše

Pismo iz Slovenije

Tokrat bodo novice iz Slovenije, ki jih boste brali v naslednji številki Informativnega glasila, še manj sveže kot ponavadi, ker sem s pismom morala pohiteti zaradi daljše odsotnosti.

Kljub temu pa so le-te zelo zanimive, saj se je v prvih treh mesecih v Sloveniji zvrstilo kar precej dogodkov. 29. marca je premier Anton Rop skupaj s kolegi iz Bolgarije, Romunije, Estonije, Latvije in Litve v Beli hiši v Washingtonu ameriškemu državnemu sekretarju Colinu Powelu izročil listine o pristopu k severnoatlantski pogodbi. S tem se je družina NATA povečala na 26 članic. Ker Slovenija nima letal za varovanje svojega zračnega prostora, bo odslej za to skrbel NATO in sicer italijanska letala, ki bodo vzletala iz italijanskega oporišča Cervia. Med ljudmi v Sloveniji je zato nemalo negotovanja, češ: Bivši okupator bo zdaj naš branilec!

Sicer pa se mrzlica pred vstopom Slovenije v EU stopnjuje iz dneva v dan. Mnoge skrbi, kako se bo slovenski jezik ohranil v konglomeratu jezikov EU. Malokdo pa se vpraša kako je Slovencem in slovenščini uspelo preživeti stoletja potujčevanja. V zvezi s temi razpravami so se oglasili slovenski tolmači in prevajalci iz Bruslja, ki so okrecali naše predstavnike v EU, od katerih mnogi raje govore slabo angleščino kot svoj lastni jezik, ki bi ga prevajalci itak prevedli v, gotovo, boljšo angleščino in druge tuje jezike EU.

Na meji s Hrvaško, ki je je kar 670 km, hite graditi objekte za uvedbo schengenske meje, ki bo začela delovati šele 2006. Vzroki za to je zapleten schengenski informacijski sistem SIS 2, to je nov sistem, ki ga uvajajo zaradi vstopa desetih novih članic in zato stari sistem ne zadošča več. Na meji bo 66 mejnih prehodov: 16 mednarodnih cestnih prehodov, 8 mednarodnih železniških prehodov, 9 meddržavnih cestnih mejnih prehodov, 27 prehodov za obmejni promet, 3 mednarodni letališki mejni prehodi in 3 mednarodni pomorski prehodi. Čeprav se bomo na meji ob vstopu v Italijo, Avstrijo in Madžarsko ustavili le enkrat, ker bo carinski nadzor odpadel, pa bomo vseeno še vsaj kako leto in pol morali prenašati s seboj potni list ali osebno izkaznico.

V državnem zboru hite sprejemati še zadnje zakone, prilagojene EU, kajti zanadi interpelacij (vprašanj med razpravo) SDS in NSi proti ministru za zdravje Dušanu Kebru in ministru za notranje zadeve Radu Bohincu so poslanci izgubili cela dva delovna dneva. Da ne govorimo o razpravah o "izbnisanih", ki se vlečejo kot tista o jan kači in steklem polžu.

V tej zadevi je bil 4. aprila izveden referendum, ki se ga je udeležilo približno tretjina Slovencev, ki so večinoma glasovali proti tehničnemu zakonu, po katerem bi Ministrstvo za notranje zadeve za izdajati odločbe o povrnitvi statusa o državljanstvu. Paradoks je, da so ljudje glasovali proti zakonu, prepričani, da so tako zavrnilo povrnitev pravic vsem "izbnisanim". Tako so jim - napačno - razlagali v kampanji. Zdaj pa pravniki menijo, da bi po tej zavrnitvi notranje ministrstvo lahko namesto nekaj več kot 4000 upravičencem izdalo dvakrat toliko odločb. Se vam zdi to logično? Gotovo ne, tako kot je nelogičen ves ta cirkus okrog "izbnisanih". A kaj hočemo. Letos je volilno leto in vse pride prav za nabiranje točk, tudi laži. Sredi marca je Svetovna banka Sloveniji podelila status razvite države. V tem klubu je bilo dosedaj 27 držav, med njimi države, kot so ZDA, Nemčija, Francija, Italija, Švedska, itd. Slovenija je 28. država in prva med tranzicijskimi, ki ji je uspelo priti v ta ekskluzivni klub. Pogoji zanj so stabilnost

tokov kapitala s tujino, rešitev poglavitnih vprašanj revščine, vzpostavitev institucij, ki omogočajo ekonomski in socialni razvoj, dohodek na prebivalca pa mora biti večji od 3.185 ameriških dolarjev. Ta uspeh pa še ne pomeni, da je v Sloveniji vse lepo in prav. Navidezno smo Slovenci v povprečju sicer bogati - imamo dokaj velike hiše, mobilne telefone, dobre avte, televizorje in hladilnike svetovnih znamk. A vse to je le navidezno, saj se velik odstotek slovenskih družin komaj prebija iz meseca v mesec. Povprečna bruto plača je januarja letos znašala 258.224 tolarjev, a predstavniki sindikatov menijo, da si nekateri izplačujejo zelo visoke plače, kar kvari sliko o povprečni slovenski plači. Tovarniški delavec ne zasluži več kot povprečno 100.000 tolarjev čiste plače na mesec – mnogi precej manj, medtem ko si direktorji nekaterih podjetij, šefi v zdravstvenih domovih in mestnih občinah delijo po 3 milijone in več tolarjev bruto mesečne plače. Prav zaradi teh razlik so v začetku aprila stavkali delavci vseh sindikatov in zahtevali povišanje najnižjih plač.

Konec marca smo morali davčni zavezanci oddati svoje davčne prijave ali "deklaracije". S tem v zvezi se je dokončno razjasnilo, kako moram kot prejemnica pokojnine iz Švedske prijavljati svoje dohodke. Torej, prijaviti je treba samo dohodke, ki jih dobim v Sloveniji, in tisti del pokojnine iz Švedske, od katere me je švedska davčna uprava oprostila plačila davka na Švedskem, to so npr. pogodbene pokojnine (avtalspensioner) in skupinske ali individualne pokojnine (gruppförsäkringar).

Ker bo kmalu poletje in čas za potovanje na dopust v Slovenijo, vas gotovo zanima, kako napredujejo gradnje avtocestnega križa pri nas. Trenutno je v gradnji 115,5 km avtocest. Letos naj bi jih dokončali in odprli najmanj 47 km. Na primorski avtocesti je viadukt Črni kal že skoraj sklenjen in ves odsek do Kopra naj bi bil spuščen v promet leta 2005.

Na štajerski avtocesti je trenutno največ problem predor pri Trojanah, vendar DARS računa, da bo celotna avtocesta med Mariborom in Koprom spuščena v promet na isti dan. Pri Ljubljani končno gradijo še zadnji del obvoznice Šentvid - Koseze, ki ga tudi nameravajo spustiti v promet prihodnje leto. Na Gorenjskem napovedujejo končno vskladitev trase pri Radovljici, tako da bi za letos z gradnjo tega dela avtoceste. Pospe pa gradijo tudi odsek med Podtaborom in Peračico, na katerem sta most in viadukt.

Na dolenski avtocesti je trenutno največji problem vprašanje, kje bo tekla trasa mimo Trebnjega. Sicer pa gre gradnja avtoceste od meje pri Obrežju dalje hitreje proti notranjosti, proti Novemu mestu. Predvideno je, da bo celotna hrbtenica slovenskega avtocestnega omrežja od Maribora do Kopra in od Karavank do Obre dokončana do konca leta 2008.

DARS gradi tudi nekaj hitrih cest, npr. skozi Vipavsko dolino, dokončuje pa tudi pomursko avtocesto od Lenarta do Beltincev. Celoten pomurski krak med Mmursko Soboto in Lendavo in do madžarske meje naj bi bil končan do 2010. Kažejo pa se že novi problemi s povezavami in sicer cesta proti Reki in koroška cesta proti Slovenjgradcu in Ravnam, ki sta obe zelo prometni in tudi zelo dotrajani in neprimerno speljani skozi naselja.

Pa še nekaj novic s kulturnega področja:

Na pragu pomladi smo se poslovili od dveh plodovitih literatov: pisatelja Rudija Šelige in pesnika Janeza Menarta. Pesnik Ivan Minatti pa je praznoval svoj osemdeseti rojstni dan.

Spomnili smo se tudi stote obletnice rojstva pesnika Srečka Kosovela, ki se je rodil 18. marca 1904 v Sežani in umrl komaj dvaindvajset let star v Tomaju na Krasu. Čeprav mlad je pustil za seboj bogato zapuščino pesmi, katerih vrednost Slovenci šele sedaj prav odkrivamo in spoznavamo.

Tako. Želim vam prijetno poletje, srečno vožnjo in lep dopust!

Rada Pišler

REPORTAŽE

REPORTAGE

Spoštovana ga. Augustina! Zapisal sem le tisto, kar sem zabeležil v moji beležki. Vem pa, da vaše življenje ni teklo natančno tako, kot pišem jaz. Ivan Dolenc iz Kanade me že sprašuje, če sem prispevek že poslal za objavo. Taki prispevki mi vzamejo veliko časa. Snov pa mora zoreti. Vaš življenjepis, seveda iz mojih zapisov, sem prebral večkrat, kot bi študiral vlogo za igro. Vedno sem odkril kaj novega, kaj zanimivega. To je bila podlaga, da začnem pisati.

Ludvik Kramberger, Gornja Radgona

AUGUSTINA, GUSTI BUDJA, AMBASADORKA SLOVENSKE BESEDE NA ŠVEDSKEM

Pesem Sester BUDJA iz Male Nedelje v Slovenskih Goricah odmeva tudi na Švedskem

<< *Gusti Budja, stara 5 let*

Obetal se je lep, sončen majski dan, ki smo ga namenili obisku Augustine, oziroma Gusti Budja, na njenem prvem domu v Mali Nedelji. Peljali smo se po prekrasni slovenskogoriški pokrajini, ki je tisto dopoldan žarela od sonca. Ob cesti so nas pozdravljale nepokošene trave, z redkim travniškim cvetjem, cvetoča "ripsova" repična rumena polja in snežno bela cvetoča akacija. Cesta od Radgone do Male Nedelje je vijugala zdaj po hribu, zadaj po dolini in na končnem cilju spet po hribu. Že od daleč se je v belini svetila cerkev Male Nedelje, ki je bila cilj našega potovanja. Naš cilj je bil pravzaprav tik pod cerkvijo, tam kjer stoji prekrasen domek naše sogovornice Gusti Budja, ki je bila tiste dni na obisku pri mami. Doma, v svoji domovini. Pot je bila dovolj dolga, vozili smo počasi, da smo lahko razmišljali, o nameravanem obisku. O obisku, ki je kot

smo predvidevali, obetal veliko zanimivega. Budjovega doma ni bilo težko najti. Prvi dve gospe, ki sta se tisto jutro vračali iz trgovine v središču vasi Male Nedelje, smo povprašali za Budjove. »Peljite po sestri pod cerkvijo. Na desni strani druga, ne, tretja, hiša«, sta nam povedali. In že smo bili na pragu hiše, ki jo je obdajalo spomladansko zelenje in cvetje.

Ste slišali kdaj za Sestre Budja, ki živijo na Švedskem? Njihovo ime se sliši doma v Sloveniji, a tudi po svetu. Nas je na intervju napotil izseljenec, sicer pisatelj, nekoč urednik Založbe obzorja v Mariboru, ki že okrog štirideset let živi v Kanadi, g. Ivan Dolenc. Njegova žena ga. Danica je preživela otroštvo le dve hiši od Budjevih pri Mali Nedelji. Tudi mag. Ivan Sivec je v svoji knjigi Vsi najboljši muzikanti (2003) pisal o sestrah Budja in jih predstavil svojim bralcem v Sloveniji in po svetu.

Gusti se je tiste dni mudila v domovini zato, ker je pomagala mami Angeli pri operaciji na očesu,

katere stroške so nosili vsi štirje Angelini otroci - tri sestre in brat, torej hčerke in sin. Ob našem obisku sta bili obe veselega razpoloženja, tako mama, ki je spet videla, in hčerka, ki ji je pomagala. Pogovarjati se z Gusti, je pravo doživetje. Intervju smo zasnovali tako, da smo se pogovarjali o celi družini. To pa predvsem zato, ker je bila in je še povezana s petjem.
Z leve: Janez, mama Angela, oče Avgust in v ospredju Gabrijela - Jelka, , Olga in Gusti (Zlata poroka, julij 1985)

Budjevim so po domače rekli tudi "Mežnarovi"

Budjeva družina, oziroma oče Avgust, izhaja iz vasi Grabšinci, ki sodijo v občino Sv. Jurij ob Ščavnici. Tam se je l. 1905, v želarski družini s 4. hektarji posesti, rodil oče in si leta 1935 ustvaril družino z ženo Angelo, doma iz vasi Godemarci pri Mali Nedelji. Rodili so se jima štirje otroci: Gabrijela, Janez, Augustina in Olga. Gusti se je rodila 1945. leta v Grabšincih, odkoder je pozneje dve leti obiskovala osnovno šolo na Stari Gori, ali kot so tedaj rekli, pri Sv. Duhu. Ko je bila stara 8 let je oče postal organist in je igral v cerkvi pri Mali

Nedelji. Z mamo Angelo sta si želela, da bi kot organistovi živeli bližje cerkvi. Zato so prodali posest v Grabšincih in si kupili hišo in malo posest v Moravcih pri Mali Nedelji, pozneje pa so kupili hišo še bližje cerkve, kamor se je preselila cela družina. Oče Budja se je tedaj posvetil delu v cerkvi. Bil je mežnar, zvonar in organist in mama Angela mu je pri tem pomagala. Tu so odraščali tudi otroci, ki so počasi zapuščali dom. Po naključju se je po nekaj letih cela družina znašla na Švedskem. Dandanes je potomcev na Švedskem okrog štirideset. *Od leve - Budjeve nekoč pred domačo hišo v Moravcih (1956): Jelka, Olga in Gusti*

Gustina življenjska pot je pestra in zanimiva. Njena prva zaposlitev je bila v Mariborski tekstilni tovarni (MTT) v Mariboru, kjer je spoznala svojega prvega moža. Tam je delala 2 leti in se tudi poročila. Na Švedsko je šla k moževi sestri Marici Varga, kamor je najprej odšel njen mož Martin, za njim pa Gusti. Prispela je v Landskrono, kjer živi še danes. Po prihodu na Švedsko je 3 leta delala kot snažilka na mednarodni ladji, obenem pa se je učila švedskega jezika po praktični poti. Nato se je izučila in zaposlila kot strugarka v neki tovarni. Med tem so se narodili otroci (1965, 66, 68), tri hčere. Po dveh letih je našla delo v tovarni svetil, kjer je tudi delala dve leti. Po naključju in zaradi potrebe po pedagoškem kadru je leta 1976 brez formalne izobrazbe začela poučevati otroke slovenskih staršev. Za to delo, ki ga je opravljala vse do 1990 leta, je bila plačana od švedskih oblasti. Ko je nehala delovati šola slovenščine za otroke, je od 1990. do 2002. leta, ko se je upokojila, poučevala otroke in odrasle švedski jezik »kot drugi jezik«, in so jo Švedci obravnavali kot pedagoško delavko. Med tem se je tudi vpisla na višjo pedagoško šolo na univerzi v Lundu, ki jo je obiskovala ob delu.

Gusti si je veskozi prizadevala, da bi nadoknadila v Sloveniji zamujeno šolsko izobrazbo. Po osnovni šoli ni imela možnosti prejemanja štipendije. Ovira je bil oče, ki je bil mežnar in organist, mati pa cerkvena pevka, torej oba starša sta bila cerkvena delavca. Toda s pridnim delom je napredovala tudi na polju izobrazbe. Najprej je na Švedskem končala 9-letno šolanje, ker so ji za nadaljni študij manjkali trije obvezni predmeti – švedščina, angleščina in matematika, nato se je šolala na srednji šoli Humanistična družboslovna smer in končno na univerzi, Kulturno znanstvena smer na Filozofski fakulteti v Lundu. Nekaj časa je študirala kot redna študentka, nekaj časa pa tudi ob delu. Eno leto je

študirala tudi na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na Oddelku za zgodovino. To je bilo v šolskem letu 1988/89. Štipendijo za študij v Ljubljani so ji tedaj kot švedski državljanki, podelili v Beogradu.

Od vsega začetka se je Gusti predajala kulturnemu delu in ohranjanju slovenstva in slovenskega jezika. Tako je bilo tudi z njeno družino in številnimi sorodniki, ki živijo na Švedskem. Ko sta leta 1966 na Švedsko prišla oče Avgust in mama Angela, tam sta živela skoraj 20 let, vendar sta se po upokojitvi vedno vračala domov, je oče na pobudo tedanjega katoliškega župnika na Švedskem, g. Jožefa Flisa, skupaj s sinom Janezom ustanovil kulturni klub Triglav, ki je bil prvi zdomski klub med slovenskimi zdomci v Zahodni Evropi. Z leti se je klub preimenoval v Pevsko društvo Orfeum in deluje še danes. V klubu in sedaj v pevskem društvu so se zbirali in še se zbirajo Slovenci, ki živijo v tem delu Švedske. Oče je tedaj igral kot organist, mama, tri sestre in brat s soprogo ter nekateri drugi rojaki iz okolice Landskrona pa so nastopali na številnih prireditvah državnega in cerkvenega značaja, tako katoliškega, kakor protestantskega in politično-državnega za Slovence in za Švede. **Na sliki: Mlada družina Avgusta in Angele Budja (1940), ko so imeli samo še Janeza (v naročju) in Jelko (v ospredju).**

Kulturno poslanstvo Augustine Budja je pomembno

Ni lahko naštetih Gustinega kulturnega poslanstva med zdomci na Švedskem. Že kot pedagoška delavka je s poučevanjem slovenskega jezika opravljala veliko kulturno poslanstvo. Gotovo pa je njeno največje delo knjiga **Švedska slovnica za Slovence**, ki je izšla pri založbi Družina v Ljubljani 2002. Knjigo je ustvarila kot obeležje ob praznovanju 40. obletnice Slovenske katoliške misije na Švedskem. S sestro Gabrijelo sta v založbi Rkc dopolnili in izdali tudi brošuro Slovenska katoliška misija na Švedskem, v kateri opisujeta obdobje njenega delovanja od nastanka leta 1962 do leta 2002. Sodelovala je tudi pri izdaji knjige EVROPA, AVSTRALIJA IN AZIJA, Slovenska izseljenska književnost do leta 1999, založnik ZRC SAZU, Ljubljana. V njej je s svojim prispevkom predstavila slovensko književnost na Švedskem po drugi svetovni vojni. V samozaložbi je izdala tudi Slovensko-Švedski besedni vodnik, ki je nekak priročnik osnov za sporazumevanje Slovencev s Švedmi (2003/04). Že kot 10-leten otrok je ustvarjala pesmi. To je nadaljevala tudi pozneje. Tudi na Švedskem, kjer je pesmi objavila skupaj s tremi avtorji v zbirki (antologiji) Štiri pota in razpotja (1979). Številne pesmi je uglasbenih in so posnete na nosilcih zvoka.

Ljubezen do petja je podedovala po prednikih

V družini Budja se je veliko pelo. Vsi, oče organist, mati in otroci so veliko peli. Tudi pevske vaje so dolga leta bile na domu Budjevih. A je potem kaj čudnega, če je Gusti, tudi njenima sestrama Gabrijeli in Olgi, v življenju petje veliko pomenilo? Tudi pesem, zlasti narodna, je tista, ki ohranja slovenski jezik, tako doma, kakor v tujini. Pesem je in še povezuje družino Budja in njene sorodnike. To dokazuje tudi zgoščenka z naslovom VEČERNICE, Sestre Budja in družinski pevski zbor Orfeum, s Švedske – dežele polarnih noči. Na zgoščenki, ki nosi letnico izdaje 2004 in je bila producirana v Studiu Zlati zvoki v Sloveniji, pojejo cerkvene in priložnostne pesmi Sestre Budja

(Augustina, Olga in Gabrijela), ter družinski pevski zbor Orfeum, ki ga tvorijo sorodniki Sester Budja (mama, otroci in vnuki). Mnoge od skladb predvajajo predstavniki druge generacije - otroci sester Budja, kot solisti. Poleg te zgoščenke so Sestre Budja v letih 1998 do 2004 izdale 6 zgoščenk in kaset z več kot 100, večinoma slovenskimi, skladbami. Tu in tam pa za popestritev dodajo tudi kako švedsko ljudsko ali zabavno pesem v prevodu. Ta poteza jih je močno dvignila v očeh domačinov, Švedov. Najbolj so jim pri srcu narodne, pa naj bodo to švedske ali slovenske. Kot smo že omenili, pojejo tudi veliko lastnih pesmi, ki jih je napisala Augustina in uglasbila Olga. Sestre Budja so izdale tudi

videokaseto z naslovom Sestre Budja -Glasbeni mostovi, na kateri izvajajo devet lastnih skladb in eno švedsko ljudsko. Za ta projekt so leta 2000 prejele štipendijo mesta Landskrona ter dotacijo za izvedbo, skupaj z občino Ribnica. Ob tem naj povemo, da je Olga, Gustina sestra, zaposlena kot socialna delavka, sestra Gabrijela pa je do upokojitve med drugim delala kot kuharica v bolnišnici. Brat Janez z družino pa se je leta 1976 vrnil nazaj v Slovenijo. Otroci so takrat postali šoloobvezni, zato je bilo treba izbirati med Slovenijo in Švedsko.

Augustina tudi sedaj, ko je predčasno v pokoju, ne miruje. Honorarno opravlja kot zapriseženi državni tolmač predvsem telefonsko delo tolmača slovenskega, srbskega in hrvaškega jezika v švedščino in obratno. Zadnje leto je urednica Informativnega glasila, ki ga izdaja Slovenska zveza na Švedskem. V tem glasilu, oziroma v predhodniku Naš glas ter v drugih izseljenskih revijah in časopisih,

Na sliki: ožja **Gustina družina ob njeni 50-letnici, manjka še nekaj vnukov** se kot dopisnica javlja že 35 let. Pred tem je bila od leta 1991 do leta 2000 tajnica pri Slovenski zvezi na Švedskem. Pravkar dela tudi na manuskriptu nove knjige o Slovencih na Švedskem. Zaposlujejo pa jo tudi obiski njenih otrok: Dore (Teodore9, Lenke (Helene), Anne-Marie in Mateja ter osmih vnukov, Therese, Eliasa, Tanje, Alexandra, Andrea, Rebecke, Charlia in Amande, ki vsi živijo v njeni bližini na Švedskem. Opravlja tudi prevajalske posle, največ preko Interneta in brezplačno pomaga rojakom pri zapletenih primerih z oblastmi na Švedskem in doma. Tudi pri slovenskih državno-volitvenih vprašanjih se ljudje obračajo nanjo. Kadar le more, pa se odpravi domov k mami Angeli, s katero je sicer vedno povezana preko pisem in telefona. Družina in predvsem mož Zvonko ji stoji ob strani v hudem in dobrem, tudi takrat, ko Gusti potrebuje tehnično pomoč in razne nasvete. Foto: **Gustin mož Zvonko Bencek z mamo Irmo in sinom Matejem (1981)**

Veliko bi še lahko zapisali o Augustini Budja, o njenih sestrah Gabrijeli in Olgi, s katerimi predvsem s pesmijo ohranjajo slovensko kulturo na Švedskem, saj imajo rade ljudsko pesem, tako tudi o njenih bližnjih in daljnih sorodnikih, ki tvorijo kulturno jedro v mestu Landskrona na Švedskem. Vendar se bomo za tokrat zadovoljili s to predstavitevjo in se v upanju, da se še srečamo in pokramljamo, zahvalili in poslovili. Ko sem kot zapisovalec zapuščal prvi dom Augustine pri Mali Nedelji, sem v mislih potoval skozi njeno življenje. Koliko vsega je doživela? Koliko dobrega je ustvarila za Slovenijo? Kje najdem

odgovor na ta vprašanja? Na najbolj preprost način, s pomočjo petja, je skupaj s sestrama in sorodniki skozi desetletja Slovenijo promovirala - predstavljala v bogati deželi Švedski. Njih pesem je šla v svet prek nosilcev zvoka, pa tudi z živimi nastopi po Švedski in v domovini Sloveniji. Kaj bi od nje še mogli pričakovati boljšega pri vseh teh pogojih, ki so ji bili na razpolago na daljnem severu Evrope? Ne vem. Mislim pa, da je svoje slovensko poslanstvo odlično izpolnjevala in ga še izpolnjuje.

LUDVIK KRAMBERGER, svobodni novinar

Novice od Slovenskega Doma - Göteborg

Dan mamic in staršev!

Že pri maši je gospod župnik umenil pomembnost staršev pri vzgoji otrok. V Astridsalen se je zbralo veliko otrok različnih starosti, njihovi starši in stari starši. Slovenski Dom je pogostil s kavo in pecivom in ob tej priložnosti sem spregovorila, kako pomembno je, da mladi čeprav so že veliko let, ne stanujejo več doma, imajo službe in familije, ne pozabijo svojih staršev, da pokličejo domov in dovolijo, da popazijo na vnuke.

Imam namreč ta občutek, da starši nikdar ne pretrgamo tiste nitke, ki nas veže na otroke in smo včasih preveč zaskrbljeni zanje. Lahko samo ugotovim, da smo lahko ponosni na našo mlado generacijo, saj se bodo znašli. Prebrala sem tudi dve zgodbi »Družinske vezi« in »Dopustimo otroku, da nas preseneti«. Martin in Simon Zupančič ter Jonathan Geld so zapeli »Jaz pa grem na zeleno travco« in Martin je spremljal s kitaro. Aplavz po zapeti pesmi je pokazal, da so svojo nalogo dobro opravili. Tudi gospod župnik je zapel dve pesmi eno za mame in eno za očete. Mladi so po kratkem programu izročili rdeče nageljne mamicam in očkom.

To je verjetno zadnje Informativno GLASILO pred dopusti, zato želimo vsem mladim dobre uspehe ob zaključku šole in vsem, ki bodo potovali v času dopustov domov ali kam drugam, prijetne počitnice in lep dopust.

Na svidenje jeseni.

Za UO Slovenskega Doma

Marija Kolar

(Dopis spodaj: Klemen Torkar, eden muzikantov, ki piše o vtisih potovanja do Slovenskega Doma v Göteborg na Švedskem)

Potovanje na Švedsko

Klemen, Klemen, Janko in Primož smo se skupaj z Andrejo, Tatjano in Darjo odpravili na severni konec stare celine, na Švedsko, v Göteborg, kjer smo igrali na pustnem plesu, ki ga vsako leto pripravi Slovenski Dom. Na pot, dolgo 1600 kilometrov, smo se s Tenetiš odpravili v četrtek, 19. februarja 2004, ob 16-ih. Ravno tisti dan je zapadlo nekaj snega in nas je malo skrbelo, kako bo s cesto in zastoji, vendar smo se s kombijem, ki je bil teh nekaj dni naš drugi dom, postelja in še kaj, varno pripeljali na cilj. Naša pot je vodila skozi predor Karavanke, mimo Celovca, Salzburga, Münchna, Nürnberga, mimo Berlina, do Rostocka, kjer smo zapeljali na trajekt. Glede na to, da je bil naš kombi naložen z vsem ozvočenjem, ki ga naš ansambel potrebuje zato, da se nas zgledno sliši, in da je bilo poleg prtljage v prostoru kjer se običajno sedi, naloženih še sedem napol mrtvih sardel, je ob tem, ko je eden od voznikov kombija (Grašič, Janko ali Primož) zapeljal na trajekt, sumljivo zaškripalo - morda smo malce nasedli (saj firma, ki nam je kombi posodila, tega najbrž ne bere:))

Vožnja s trajektom, ki povezuje Rostock (Nemčija) in Gedser na Danskem, traja kar dve uri in med tem časom smo si čas kratili s kavico, ki je po 14 ur dolgi vožnji prišla še kako prav. Je pa kava na trajektu pravi luksuz, saj smo za dozo čaja in kave plačali okrog 20 evrov, kar pomeni okrog 5000 SIT. Narava nam je pripravila nepozabno dobrodošlico z odličnim pogledom na

sončni vzhod, ki je resnično fantastično doživetje. Zanimiv je tudi vrtoglav občutek, ki ga povzroča razburkano morje - smo vsaj pri alkoholni pijači prihranili, če nas je že kava toliko stala. Na drugi strani smo iz varnostnih razlogov vsi, razen voznika iz kombija izstopili...pa tudi ni veliko manjkalo, da ne bi zopet zaškripalo. Danske se osebno ne spomnim prav veliko, vem

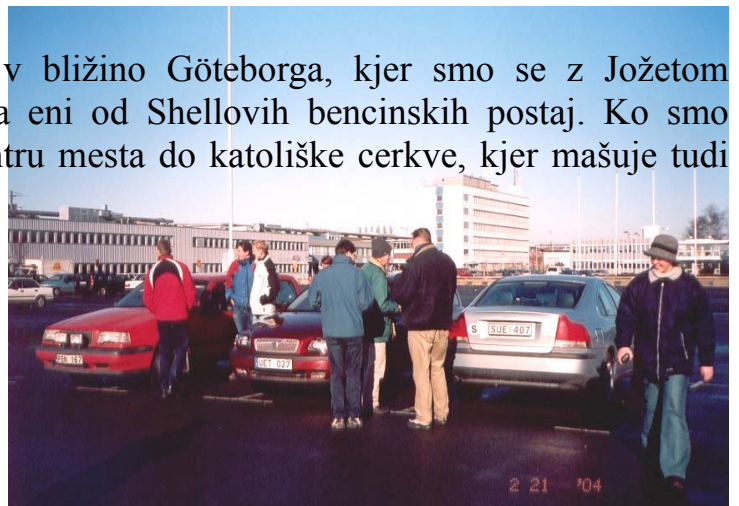

le, da smo enkrat izstopili in se fotografirali ob zanimivo zgrajenem mostu, ki povezuje dva dela Danske, Falster in Sjelland. Jutranja telovadba je bilo petsto stopnic navzdol do dna belih pečin, ki bi bile zelo primerna lokacija za videospot Giannija Rijavca in njegovega Goloba miru. Morda pa tudi mi kdaj posnamemo pesem z naslovom Na belih pečinah...moj predlog, da bi skupaj sestavili besedilo, je po nekaj klavrnih poskusih žal propadel. Petsto stopnic navzgor, pa je po več kot 17 ur vožnje, verjeli ali ne, resnično

pravi podvig za dušo in telo.

Pot nas je kasneje vodila preko ravne pokrajine Danske, mimo Kopenhagena oziroma Kopenhagna, ki pa si ga žal nismo mogli ogledati. Fascinantno se je peljati po cesti, ki kar naenkrat ponikne pod morsko gladino, nato pa se zopet dvigne na most, ki mu skorajda ni videti konca. Zanimivo je, da smo se skozi in preko tega betonskega čuda vozili le mi in par vozil, ki bi jih lahko preštel na prste ene roke. Vendar podatek, da vožnja po, oziroma skozi eno od čudes sveta stane 280 švedskih kron, kar je okrog 7500 slovenskih tolarjev, pravzaprav govori zase. Ravna pokrajina Danske in Švedske postreže z zanimivim pogledom na sredstva za pridobivanje energije. To so stari milini na veter in novejšje velikanske bele vetrnice, posejane po ravnih poljih.

Okrog dveh popoldne smo končno prispeli v bližino Göteborga, kjer smo se z Jožetom (predsednik Slovenskega kluba) dogovorili na eni od Shellovih bencinskih postaj. Ko smo končno našli pravo, smo se odpeljali proti centru mesta do katoliške cerkve, kjer mašuje tudi slovenski župnik, g. Zvone, ki smo ga imeli čast spoznati na večerji, ki so jo pripravile slovenske gospodinje. Pred tem nas je Jože popeljal po Aveniji. To je nekakšna glavna ulica, ki se vije od пристanišča, preko kanala, do vodnjaka s Poseidonom, bogom morja (Goeteborg je pristaniško mesto), ki ga obdajajo teater, operna hiša, muzej in mestna knjižnica ter hotel, kjer bivajo svetovno znane zvezde, ki gostujejo v Goeteborgu. Mene je že skoraj zaneslo v ta hotel, misleč, da bomo prenočili tam, vendar očitno nismo ravno zvezde svetovnega formata:(- :) Na večerji, ki smo jo komaj čakali, saj je iz kuhinje močno dišalo po gobovi juhi in govedini, smo spoznali nekaj Slovencev, ki so kaj hitro začeli pripovedovati vsak svojo zgodbo. Po večerji smo na njihovo željo seveda tudi nekaj zapeli in zaigrali. Nato pa smo se odpravili vsak k svoji družini. Mene sta gostila gospod Zvonko in gospa Nada Veble. Zvonko

je takoj postregel z odličnim viskijem, ki je povzročil, da smo prijetno kramljali skoraj do

polnoči, dokler se mi ni zvrtilo in mi je Zvonko pokazal, kje je moje ležišče. Švedi imajo na prvi pogled zelo majhne hiše, ko pa vstopiš, vidiš, da je izkoriščen vsak centimeter. Čistoča je na zelo visokem nivoju - kot v apoteki. Morda je bilo tako samo pri Vebletovih, kjer je gospa Nada odlična gospodinja in kuharica - še posebej za lososa in rakovičino omako - vsa čast.

Naslednji dan, se je ob prihodu ostalih, zopet začel z viskijem, nato pa smo se popeljali po Goeteborgu. Če bi jaz, kot

srednje dojemljiv voznik moral voziti po tem mestu, bi se zgubil v minuti, saj je cestni sistem na pogled izjemoma zapleten - polno nadvoзов, podvoзов, mimovoзов...Mesto je drugo glavno mesto Švedske in šteje 600.000 prebivalcev. Glavni ponos je proizvodnja avtomobilov znamke Volvo, pa Ericsson. Za razliko od Ljubljane tu, poleg izredno prijaznih voznikov, ki spoštujejo pravilo "Pešec ima prednost" vozi tudi tramvaj. Zanimivo je, da imajo semaforje tu postavljene tudi na nasprotni strani križišča, tako da prvemu vozniku ni treba polomiti vratu, da vidi, ali je že zelena. V naseljih izven mesta pa velja izključno desno pravilo, saj znakov preprosto ni. Zato pa na vsaka dva metra leži ležeči policaj. Gradnja je precej nova in praktično ne vidiš zanemarjenih večstanovanjskih hiš in stolpnih. Glede na to, da smo za ogled mesta imeli zelo malo časa, nam obisk nakupovalnega centra ni ušel. Ob vstopu vanj je seveda takoj zadišalo oziroma zasmrdelo po McDonaldsu, blagovne znamke pa so bile razen redkih izjem popolnoma enake, kot bi jih potoršnik našel v ljubljanskem BTC-ju. Tako da smo kaj hitro iz centra, kjer so po naključju igrali neki Bavarci, kaj hitro popihali na kosilo.

Ob 16-ih smo prispeli pred Folkets Hus, kjer smo postavili ozvočenje. Dvorana je bila lepa in pravzaprav je notri vse, kar bi potreboval za koncert; projektorji, lightshovi, zvočniki...no, mi smo postavili svojo opremo in tako kot ponavadi je Janko preizkušal svojo kitaro vse dokler ni opazil, da je morda dvorana že skoraj polna. Ples je bil namenjen pustovanju, vendar pustnih mask, razen otrok, ni bilo veliko. So bile pa tiste toliko bolj zanimive. Mi smo na željo organizatorjev igrali v slovenskih narodnih nošah, dekleta pa so se prelevila v zlobne hudičke in osvojile četrto nagrado. V dvorani je bilo okrog 200 obiskovalcev, ki so si nekaj časa vzeli za pogovor, po pesmi "Kol'kor kap'lc tol'ko let" pa so plesali do jutra in ravno ko smo zaključevali, so zahtevali še in še - tipično slovensko.

Že dolgo časa nisem tako težko čakal postelje kot takrat. Celodnevna vožnja, neprespna noč zaradi spremembe okolja, prebavne težave in zahtevni plesalci človeka izžamejo. Vendar je bilo slovo naslednjega dne težko, a prijetno. S Švedske smo prinesli lepe slike, par spominkov ter predvsem lepe spomine na ljudi, s katerimi smo preživeli teh nekaj sončnih dni, z izjemo zadnjega dne, ko je pričel padati sneg, ki nas je pospremil vse do doma.

Pripravil *Klemen Torkar*

Občni zbor in Dan žena

Upravni odbor društva Slovenija v Olofströmu

V Olofströmu vedno organiziramo občni zbor skupno s kakšnim pomembnim praznikom, oziroma dogodkom. To pa zaradi tega, ker imajo člani precej dolgo pot do društvenih prostorov, tako da izkoristimo priložnost in se najprej dobro pogovorimo o načrtovanem društvenem delu, nato pa se še poveselimo.

Na občnem zboru smo se res imeli kaj za pogovoriti, saj bomo letos organizirali Slovensko srečanje in Slovenski kulturni dan na trgu v mestu Olofström. Obenem pa praznujemo 30-letnico društva, tako bomo vse tri dogodke povezali skupaj. Novoizvoljeni upravni odbor je presenetila želja in volja udeležencev, ki so se z velikim veseljem prijavili v pripravljani odbor za organizacijo te obsežne prireditve. Saj bomo res potrebovali vse moči, ko bomo praznovali kar tri dni v začetku oktobra. Neverjetno, tudi v volilno komisijo so se prostovoljno prijavile naše žene. *Če morda še ne veste – tam, kjer je Viktor Semprimožnik s svojo frajtonarico, je zmeraj veselo.*

Nato pa smo nadaljevali s praznovanjem Dneva žena in res jih je bilo veliko prisotnih, pa ne zato ker so imele ta dan vse zastonj, ampak so hotele pokazati, da podpirajo naše slovensko

društvo v Olofströmu. Po podelitvi obveznih nageljčkov in daril z rožami najbolj zaslužnim v minulem letu je začelo pravo veselje, ki je trajalo tja do polnoči. Med nami sta bila harmonikarja Libero in Viktor. Tako je bilo tudi ta praznik, Viktor je imel poseben dan, saj nas je tako razveselil

in nasmejaj, da smo zardeli v obraz od prepevanja in veselja. Ob Dnevu žena smo bili vsi zadovoljni, zahvala pa gre tistim z največ zaslugami, da smo bili tako prijateljsko razpoloženi.

Balinarski turnir in praznovanje vstopa Slovenije v EU

V začetku maja smo v centru Olofströma nasproti mestne hiše organizirali balinarski turnir na velikem igrališču, kjer smo odigrali 9 tekem. Čeprav so nam vremenoslovci grozili z dežjem, ga ni bilo, le pihljalo je. V zelo kratkih odmorih nas je Dragica pogostila s pecivom in kavo. Kar prileglo se je. V finalu sta zaslužno zmagala "profesionalca" naša člana Gertraud Muller in Lennart Salgård.

Zvečer pa smo se odpravili v društvene prostore, kjer so nas prijazne gospodinje pogostile z dobro večerjo. Na čast vstopa Slovenije v EU nam je Libero zaigral venček primorskih melodij, pa tudi nekaj gorenjskih in štajerskih. Nato smo tudi nazdravili in želeli naši domovini srečo v novi družbi. Obenem smo praznovali Abrahama naše pridne in prijazne glavne

kuharice Dragice Rener, kateri smo dali tudi primerno darilo, z željo, da bi nas še dolgo "stregla" v društvu.

DRUŠTVENO GLASILO V maju smo izdali 35-to obsežno številko Društvenega glasila, ki smo jo razposlali na 150 naslovov. To številko smo izdali v čast vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Če si morda želi kdo iz drugih krajev Švedske prejemati Društveno glasilo/Medlemsblad et ga lahko naroči pri Cirilu in stane 100 kr/leto.

Ob vstopu Slovenije v EU tudi nasi člani praznujejo okrogle obletnice: Jože Zagoranski 60, Silvana Stopar 50, Ivanka Hrabar 75, Jože Stopar 60, Dragica Rener

50, Gertraud Muller 75. Na sliki manjka Ilonka Katona, 75 let.

Foto: C. M. Stopar

PLAN DELA V LETU 2004

- V maju: srečanje predstavnikov KD Slovenija Olofström in predstavnikov občine Medvode ter prijateljskega društva KUD Oton Župančič iz Sore.
- 30. maja, romanje v Vadsteno, z avtomobili. Sv. maša bo ob 12.00 uri.
- 19. junija, balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- 28. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in piknik v Barnakälla pri Bromöli
- 29. avgusta, slov. sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- 2. in 3. oktobra, 30 obletnica društva in **Slovensko kulturno srečanje** v dvorani Folkets hus v Olofströmu. Kulturno- prijateljski obisk iz Slovenije: Nastop kulturnih skupin (folklora, pevski zbor, tamburaška skupina) KUD Oton Župančič iz Sore in ansambla Vesele Štajerke na trgu v Olofströmu. Srečanje predstavnikov občine Medvode in občine Olofström.
- Sobota 11. decembra sv. Miklavž in praznovanje božičnih praznikov.

Ciril M. Stopar

Slovensko društvo LIPA

Landskrona

Obisk iz Olofströma v Landskroni / Uspešen občni zbor LIPE

Landskrona, Andrej Lazukič, novi predsednik društva Lipa (2004) Foto: C. M. Stopar

Dne 20. maja je SD Lipa v Landskroni obiskal predsednik Slovenske zveze Ciril Stopar skupno s predstavnikoma upravnega odbora v Olofströmu Dragico in Ludvikom Renerjem. Člani društva so goste lepo sprejeli, saj se le redko dogaja, da se društveni predstavniki med seboj obiskujejo v društvenih prostorih. Meddruštveni obiski se največkrat izmenjujejo na večjih veselicah. Društveni prostori Lipe so na izredno lepem mestu v Landskroni, saj so nekje v sredini stanovanjske naselbine. V društvenih prostorih sta dva balkona iz katerih je lep razgled po okolici,

tukaj je tudi pribežališče neizčrpnih kadilcev, katerim je to zadnji prostor v društvu. Omeniti pa moramo, da so člani društva raztreseni po vsem mestu Landskrona, pa tudi v mestecu Bjuv in bližnji okolici. Vseeno pa se radi ob petkih srečujejo v teh društvenih prostorih in si rečejo marsikaj ob igri kart.

Olofströmčani so bili presenečeni nad doma pečenim kruhom, morda bi morali priti v šolo k gospodinjam v Landskrono. Slišali smo, da so tudi moški dobri peki. Ko smo popili kavo in mineralno vodo se je začel izredni občni zbor. Najprej je dobil besedo Ciril Stopar, ki je pripovedoval o načrtih Slovenske zveze v tem letu. Posebno je člane povabil na Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla pri Bromölli 28.avgusta in na Slovensko srečanje, ki bo v Olofströmu 2.oktobra. Govoril je tudi o delu v upravnih odborih,

kajti vse starejši smo, mladih ni blizu, razen za Božič in Lucijo. Nekateri smo izčrpani, slabega zdravja, tako da je potrebno delo po društvih uskladiti in organizirati tako, da vsak nekaj naredi.

Pogovor v kuhinji ob domačem kruhu

Toda le nekateri naj imajo večjo odgovornost, drugi pa naj prostovoljno pomagajo. Prav žene v vodilnih položajih imajo težko odgovornost, saj morajo najprej vse organizirati, potem pa še vse postoriti, da bodo vsi zadovoljni. Na te besede je tudi padlo dosti smeha in aplavz.

Po precej dolgem uvodu predsednika Slovenske zveze, so člani Lipe z ne preveč prigovarjanja in tudi s prostovoljnimi prijavi izbrali novi UO. Upravni in nadzorni odbor sta se postavila pred člane, tako da smo fotografirali skupno sliko za v spomin. Mankal je samo eden član UO, ki je bil odsoten. Predstavili so tudi program dela za leti 2004 in 2005. Po volitvah pa je bila družabna prireditev s slovenskimi specialitetami in predobrim doma pečenim kruhom. Vse to smo tudi primerno zalili, se podrobno pogovorili in si obljubili, da se še srečamo, saj je bilo to za obe društvi koristno. Slovenskemu društvu LIPA pa želimo **SREČNO** pod novim vodstvom.

Člani poslušajo...

Predsednik in podpredsednica Andrej Lazukič in Magdalena Ivič;

Slavko Turk in Ciril Stopar

Ciril M. Stopar

ORFEUM

Landskrona

Več Slovenije in Poljske v Evropi in več Evrope v Sloveniji in na Poljskem

Duhovnika - **poljski in slovenski** - p. Krystian Soll ter g. Zvone Podvinski pri somaševanju ob vstopu Slovenije in Poljske v EU

Slovinci na južnem Švedskem v Skånah od Malmöja preko Landskrone, Bjuva pa do Helsingborga so skupaj s Poljaki v Landskroni dne 1. maja slovesno praznovali

vstop v Evropsko zvezo. To je uvrstitev enega najpomembnejših dogodkov v zgodovini teh dveh držav modernegea časa. Obe narodni skupini sta se na pobudo poljskega župnika p. Krystiana Solla iz Landskrone na ta veličasten dan odzvali v lepem številu v farnem Domu Švedske cerkve (Svenska kyrkans Församlingshem) v Landskroni. Slovesni nagovor je držal slovenski duhovnik g. Zvone Podvinski, ki je vodil tudi glavni del maše. Med drugim je dejal, da se naj ta dva naroda zavedata skupnih korenin z ostalo Evropo. Da njih zgodovina temelji na evangeliju in

Krščanskih vrednotah. Pot, ki smo jo skupno ubrali, naj bo pot veselja, naj Evropa končno zadihna z obema kriloma pljuč. Dvorano so krasile švedska, sovenska, poljska ter evropska zastava.

Po sv. maši je sledilo

Poljska folklorna skupina iz Stockholma pa je s plesi v pestrih narodnih nošah prikazala svoje sposobnosti z narodnimi plesi. Aplavz vsekakor ni izostal .

Kulturno srečanje. Slovenski rojaki so s skupno pesmijo večglasno zapeli sloveske ljudske pesmi.

G. Zvonko Bencek iz švedsko-slovenskega pevskega društva Orfeum v Landskroni je v kratki predstavitvi opisal pot Slovenije k svobodi in demokraciji.

Da ne govorimo o torti velikanki, ki jo je naročil poljski zupnik p. Krystian Soll. Predstavljala naj bi Evropo

Za zaključek pa so pripravile gostijo Poljakinje in Slovenke, žene in dekleta, ponudile so nam domače

*specialitete s
kavo in še kaj.*

*Srečno mlada
Slovenija,
srečno mlada
Poljska v
združeni
Evropi!*

*Prispevek
pripravila:
Olga Budja,
Helsingborg*

Družinski pevski

zbor Orfeum iz Slovensko-švedskega društva v Landskroni na skupni fotografiji ob izidu nove zgoščenke VEČERNICE, 2004. Foto: Lotta Karlin, montaža Micke Laudon

Počitnice so pred vrati. Otroci veselo na plan, bliža se najdaljši dan v letu. Potem bo

spet jesen in odprla se bodo šolska dvorišča in se napolnila z živžav - in uka željnimi otroci. Posnetek spodaj je iz Saxtorp cerkve in pred cerkvijo s predzaključne proslave 2. razreda Rebecke Solve, osn. šola v Häljarpu (Landskrona), dne 3. 6. 2004

Den blomster tid nu kommer med lust och fågring stor,
Du nalkas, ljuva sommar, då gräs och gröda gror.
Med blid och livlig värma till allt som varit dött,
Sig solens strålar närma, och allt blir återfött.

De fagra blomsterängar, och åkerns ädla säd,
De rika örtesängar, och lundens gröna träd,
De skola oss påminna Guds godhets rikedom,
Att vi den nåd besinna, som räcker året om.

Köping

Simon Gregorčič

Praznovanje ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost Köping Dne 2.5.2004

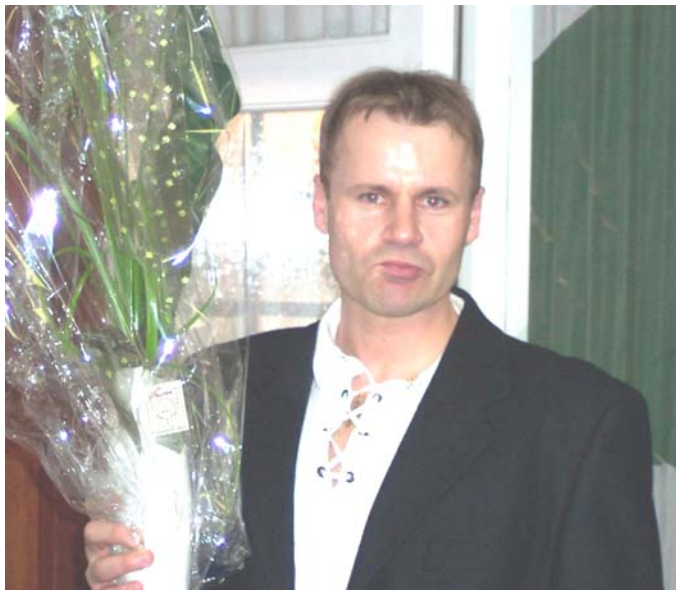
Slovensko društvo "Simon Gregorčič" v Köpingu je v soboto 1. maja lepo praznovalo in počastilo vstop Slovenije v Evropsko skupnost. Ob 16. uri popoldan smo se člani društva zbrali na domačiji predsednika in njegove žene Angelce. Tamkaj sta nas počastila z dobrim in slatkim, moške z Wiskijem in ženske z likerjem. Potem ko smo bili vsi zbrani je sam predsednik Alojz s pomočjo Mariota na balkonu hiše izobesil tri zastave in to najprej lepo plavo z 12 –stimi zvezdicami okrašeno.(EU)

Potem pa še slovensko na eni strani in švedsko na drugi strani. Pogled na te plahetajoče zastave je bil več kot prelep. Lepo zapeta pesem članov društva nam je segala globoko v srce, občutke katere smo doživljali ni mogoče opisati, ampak to lahko doživiš in občutis v srcu. Prepričan pa sem bil da smo bili vsi srečni, ker smo doživeli to, kar so naši predniki in tudi mi nosili v srcih. Čeprav je Slovenija majhna, a sedaj pripadamo skupni Evropi kot enakovredni in enako veliki.

Vse to pa smo seveda potem še potrdili s pečenjem na žaru in tudi zalili z dobro kapljico ter se veselili in si prepevali pozno v večerne ure. Predno pa smo se razšli, pa je predsednik društva Alojz Macuh povedal nekaj besed o pomenu vstopa Slovenije v Evropsko skupnost. Dejal je da je to veliko doživetje, ne samo za Slovenijo ampak tudi za vse nas, ki živimo izven slovenskih meja. Zaželel je da naj bi bilo

tudi v našem društvu tako, saj je skupnost, prijateljstvo in spoštovanje drug do drugega največji uspeh pri združitvi vseh nas. Skupaj smo si napolnili kozarčke ter nazdravili za uspešno sodelovanje nas vseh tukaj v društvu, predvsem pa Slovenije z ostalimi prijateljskimi državami, v središču Evrope.

Društvo Simon Gregorčič, Köping *Franjo Breznik*

Čestitamo! Vi gratularar!

Srečanje prve, druge in tretje generacije je prineslo veliko veselega vzdušja in zadovoljstva v prostorih društva. Skorajda ne moreš opisat, kako ti je lepo, kadar vidiš vse generacije skupaj zbrane ob raznih prireditvah. Namreč v začetku aprila je rojak **Zvonko Breznik** slavil štirideseto obletnico rojstva. Vsekakor smo mu z velikim veseljem zaželeli še na mnoga leta, zdravja veselja ter dosti uspeha pri vsakem koraku. Hkrati pa se mu lepo zahvaljujemo za lep in prijeten večer ki smo ga skupaj

preživeli prav na Zvonkotov rojstni dan.

Vse najboljše!

Prijatelji podajmo si roke,
Evropa je naš drugi dom,
Nikjer nič več meja ne bo,
Prijatelji ne pozabimo to,
**DA V SRCU NOSIMO NAŠO LJUBO
SLOVENIJO**

Z besedami in srčnimi željami želim vsem članom društva "Simon Gregorčič" in vsem ki se poznamo, vsem ki se srečujemo, vse najlepše. Dosti upanja in radosti ter uspeha sedaj na tej novi poti združenja v Evropsko skupnost, ki je bila zapisana kot zgodovinski dogodek sedanjega

časa in to dne 1.maja 2004. Želim da bi to združenje bilo res v odnosih prijateljstva, miru, medsebojnega spoštovanja, in to neglede kje, kako in seveda kdaj. Bog živi Slovenijo na novi poti! Ob tej priliki želim tudi srečno pot vsem ki se podajamo na dopuste, naj bo pot lahka in srečna povsod in brez nezgod, prav tako želim vsem skupaj lepe mirne razpoložene poletne dni. Po dopustih pa zopet dobrodošli nazaj v središče društva Simon Gregorčič, Köping.

Predsednik društva

Alojz Macuh

Slovensko društvo Planika v Malmöju je že drugo leto organiziralo priprave na občni zbor Slovenske zveze na Švedskem. Letos je trajal sestanek samo en dan. Udeleženci prihajajo z vseh koncev Švedske, to so predstavniki enajstih slovenskih društev, letos pa se je sestanka udeležila tudi gdč. Bojana Cipot iz slovenskega diplomatskega predstavništva v Stockholmu. Člani društva Planika so poskrbeli za jedačo in pijačo, po sestanku pa je udeležence s harmoniko zabaval Viktor Semprimožnik. Vprašanja, ki so jih na sestanku obravnavali so bila predvsem tista, ki se tičejo preživetja krovne organizacije Slovencev na Švedskem – Slovenske zveze in društev. Polni so bili tudi pričakovanj pred vstopom Slovenije v EU.

Nekaj predstavnikov slovenskih društev na Švedskem, ki so se udeležili občnega zbora SZ 2004 v prostorih društva Planika, Malmö.

Tudi tokrat ni šlo brez zahval in cvetja, saj so se člani UO Slovenske zveze in redakcije Informativnega GLASILA trudili po svojih močeh, da bi zadovoljili želje in pričakovanja rojakov na Švedskem.

Foto Janez Rampre in Ciril M. Stopar

Jože Ficko nam je povedal, da bo letos

slovensko društvo Planika v novembru obhajalo 30-letnico obstoja. O tem bodo poročali kaj več v naslednjem Informativnem glasilu, ki izide v septembru.

Za redakcijo

-stina

Svensk-slovenska Vänskapsföreningen

STOCKHOLM

Årsmöte (Članek je bil objavljen marca 2003, zato vsi podatki niso več uporabni. Urednica meni, da je zaradi informacije članek vseeeno primeren za objavo).

Svensk-slovenska Vänskapsföreningen höll årsmöte söndagen, den 28 mars 2004, klockan 15.00 på Gransätragränd 43 i Sättra. Alla medlemmar, gamla som nya, var välkomna. Röstberättigade var dock endast de medlemmar som betalat medlemsavgiften för 2003. Föreningen bjöd på kaffe och smörgåsar.

Vi målade påskägg "pirhi"

Inför den stundande påsken kom vi i samband med årsmötet att samlas för att måla påskägg under ledning av en instruktör. Eftersom detta är en tradition både i Sverige och Slovenien tyckte vi att den bör fortleva och utvecklas. För att även nästa generation skall kunna föra traditionen vidare behövs träning. Söndagen den 28 mars klockan 12.00 samlades de som var intresserade i årsmöteslokalen. Föreningen köpte in det material som behövdes inklusive ägg. För att täcka självkostnaden kom vi att behöva ta ut 50 kr per deltagare vid äggmålningsträffen. Anmälan till äggmålningen görde ni på föreningens e-postadress: **svenslov@algonet.se** senast fredagen den 19 mars.

Guidad visning av Kungliga Operan

Torsdagen den 13 maj arrangerade föreningen en guidad visning bland annat bakom kulisserna på Operan. Den vackra byggnaden har många fantastiska rum med dekorationer av berömda konstnärer och arkitekter. Passa på att få en kulturupplevelse utöver det vanliga. Samling var utanför Operahuset klockan 16.45. Kostnaden var 40 kr per person. Minimiantalet för att visningen skulle bli av var 15 personer. Anmälan senast måndagen 3 maj på Vänskapsföreningens e-postadress:

svenslov@algonet.se

Föreningens nätsida: **www.algonet.se/~svenslov**

V švedskih javnih knjižnicah je približno 3000 knjig v slovenskem jeziku, oz. knjig ki se tičejo Slovenije. V glavnem velja, da si lahko preko katerekoli knjižnice sposodiš katerokoli knjigo. Dobro je pa vnaprej vedeti, ali določena knjiga obstaja. Išči knjige preko www.bibliotek.se. Če iščeš dela kakega avtorja, napiši avtorjevo ime (strešice lahko opustiš). Lahko iščeš tudi po naslovu knjige. Če te zanima vedeti, kaj vse obstaja, izberi "Utökad sökning", med jeziki slovenski, kot ime avtorja ali naslov pa napiši asterisk (*). Nekaj časa bo trajalo, preden lahko vseh 3000 pregledaš. Opazil boš, da je med knjigami zelo veliko mladinskih.

Če hočeš vedeti, ali tvoja občinska knjižnica ima kake slovenske knjige, pojdi na stran knjižnice (običajno jo najdeš na straneh tvoje občine, n.pr www.landskrona.se ---> Kulturförvaltningen ali Kultur och fritid --- > Bibliotek (primer je izmišljen). Izberi "Sök" in na tisti strani "Inställningar". Tudi tukaj izberi slovenski jezik. Z rabo asteriska (*) boš tudi v tem primeru dobil listo z vsemi knjigami, ali pa nič, če slovenskih knjig nimajo. Knjige iz tvoje občinske knjižnice si sposodiš zastonj, če jih pa morajo vzeti od drugod, boš moral verjetno plačati kaj malega za poštno stroške.

Franko Luin Vir: *lipoulist, IT (-stina)*

KJE SE VLOŽI ZAHTEVEK ZA PRIDOBITEV PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA IZ DRŽAV ČLANIC

Upravičenec vloži zahtevek za pokojnino pri pristojnem nosilcu v državi članici stalnega prebivališča. Če upravičenec nima stalnega prebivališča v nobeni od držav članic, pa je zanj veljala zakonodaja več držav članic ali če v državi prebivanja ni dopolnil zavarovalne dobe, vloži zahtevek v državi članici, katere zakonodaji je nazadnje pripadal.

Zahtevek za pokojnino vložen v eni državi članici, ima za posledico priznanje pokojnine v vseh državah članicah, v katerih je bil vlagatelj zahtevka zaposlen, pod pogojem, da izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do pokojnine. Navedeno ne velja, če vlagatelj zahtevka zahteva odložitev priznanja pravice do starostne pokojnine iz posamezne države članice.

Osebe, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, lahko vložijo zahtevek na vseh območnih enotah Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in na sedežu Zavoda v Ljubljani, Kolodvorska ulica 15.

V zahtevku je potrebno opozoriti na zavarovalno dobo dopolnjeno v državi članici, ter priložiti dokaze o zavarovanju v državi članici. Če predlagatelj dokazov nima, je potrebno navesti popolne podatke o zaposlitvi s časovnimi obdobji, imenom delodajalca in krajem zaposlitve. Če želi upravičenec odložiti uveljavitev pravice do starostne pokojnine iz druge države članice na kasnejši datum, mora to v zahtevku izrecno navesti.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije bo nato začel postopek za priznanje pravice oziroma posredoval ustrezne zahtevke tudi v druge države članice.

VII. UPOŠTEVANJE ZAVAROVALNE DOBE IN DOBE PREBIVANJA DOPOLNJENE V DRŽAVAH ČLANICAH

Uredba omogoča osebam, ki so bile zaposlene oziroma zavarovane v več državah članicah, da s seštevanjem zavarovalnih dob dopolnjenih po zakonodaji posamezne države članice, izpolnijo predpisane pogoje zavarovalne dobe za pridobitev pravice do pokojnine in drugih pravic v posamezni državi članici.

Zavarovalne dobe, dopolnjene v državah članicah, se seštevajo le, če se časovna obdobja ne prekrivajo. Obdobja, ki se prekrivajo, se upoštevajo samo enkrat.

Pri ugotavljanju pogojev za pridobitev pravice do pokojnine in odmeri pokojnine oziroma drugih pravic se upoštevajo vse zavarovalne dobe, ki se priznajo po zakonodajah držav članic, in sicer ne glede na to, ali so dopolnjene pred ali po datumu, ko je Uredba za posamezno državo članico začela veljati.

Kot zavarovalna doba, dopolnjena v posamezni državi članici, se upošteva samo tista doba, ki jo na dogovorjen način sporoči ter potrdi pristojni nosilec posamezne države članice.

VIII. ODMERA POKOJNINE

Če zavarovanec izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do pokojnine ali druge dajatve samo s seštevanjem zavarovalnih dob dopolnjenih v državah članicah, se mu odmeri pokojnina v sorazmernem delu po metodi "pro - rata temporis".

Sorazmerni del pokojnine, ki odpade na posamezno državo članico se izračuna tako, da se pokojnino, ki bi predlagatelju pripadala, če bi bila celotna zavarovalna doba dopolnjena v državi članici, pomnoži s skupnim številom mesecev zavarovanja, ki padejo v breme države članice, ki odmerja pokojnino, ter nato deli s skupnim številom mesecev zavarovalne dobe, dopolnjene v vseh državah članicah. Pri izračunu sorazmernega dela pokojnine pristojni nosilec v posamezni državi članici upošteva izključno plače ali zavarovalne osnove, v skladu z zakonodajo te članice.

Če zavarovanec izpolnjuje tudi pogoje za priznanje pravice do samostojne pokojnine ali druge dajatve, kar pomeni, da izpolnjuje pogoje za priznanje pravice do pokojnine ali druge dajatve le z upoštevanjem zavarovalne dobe dopolnjene po nacionalni zakonodaji države članice, se opravita dva izračuna pokojnine. Odmeri se samostojna pokojnina, torej pokojnina le z upoštevanjem zavarovalne

dobe v državi članici, prav tako pa se odmeri sorazmerni del pokojnine z upoštevanjem zavarovalnih dob, dopolnjenih v vseh državah članicah, po metodi pro - rata temporis. Po primerjavi zneskov samostojne pokojnine in sorazmernega dela pokojnine se zavarovancu izplačuje višji znesek pokojnine.

Če zavarovanec istočasno ne izpolnjuje pogojev v vseh državah članicah, v katerih je dopolnil zavarovalno dobo, se pri izračunu sorazmernega dela pokojnine ne upošteva zavarovalna doba, dopolnjena v državah v katerih pogoji za pridobitev pravice do pokojnine še niso izpolnjeni, razen če upoštevanje teh dob omogoča višjo odmero pokojnine oziroma druge dajatve.

Tudi invalidske pokojnine se načeloma odmerijo v skladu s pravili, kot izhaja iz 1., 2. in 3. alinee, razen če je bil zavarovanec zavarovan izključno v državah članicah s sistemi, ki temeljijo na nastanku zavarovalnega primera (sistem tipa A). V teh sistemih pridobitev pravice do pokojnine in njena višina ni odvisna od trajanja zavarovalne dobe, pomembno je le, da je bila oseba ob nastopu zavarovalnega primera, torej ob nastanku invalidnosti zavarovana. Tak sistem zavarovanja za primer invalidnosti poznajo naslednje države članice: Nizozemska, Belgija, Združeno Kraljestvo, Irska, Francija, Španija, Grčija in Švedska. Zavarovanec, ki je bil zavarovan le v navedenih državah ima pravico do invalidske pokojnine samo iz države v kateri je bil zavarovan v času nastanka invalidnosti.

Pravila za odmero pokojnine iz 1., 2. in 3. alinee veljajo praviloma tudi za odmero družinske pokojnine za otroke, razen če je bil umrli zavarovanec zaposlen v eni izmed držav članic, ki ne poznajo instituta družinske pokojnine za otroke brez staršev ali je za zavarovanca veljala zakonodaja teh držav. Te države so: Belgija, Danska, Francija, Irska in Združeno Kraljestvo. V teh državah družinsko pokojnino za otroke nadomeščajo družinski dodatki, dodatki k dajatvam ali posebni dodatki za otroke. V tem primeru izplačuje družinsko pokojnino za otroka brez staršev samo ena država članica in sicer država stalnega prebivališča ne glede na to, v koliko državah članicah je bil umrli zavarovanec zaposlen oziroma zavarovan. Pokojnino izplačuje država članica stalnega prebivališča, druge pristojne države članice pa izplačujejo dodatek k tej pokojnini, ki predstavlja razliko med vsoto pokojnine in drugimi družinskimi dajatvami, ki jo izplačuje država članica stalnega prebivališča in vsoto pokojnine in drugimi družinskimi dajatvami, ki bi upravičencu pripadala po predpisih druge države članice.

Če je zavarovanec v državi članici dopolnil manj kot eno leto zavarovalne dobe, v tej državi ne more uveljaviti pravice do pokojnine razen, če so izpolnjeni pogoji za pridobitev pravice do pokojnine izključno z upoštevanjem te dobe po tej zakonodaji. V takem primeru prevzame zavarovalno dobo v breme pristojni nosilec zavarovanja druge države članice.

IX. IZPLAČEVANJE POKOJNIN IN DRUGIH DAJATEV IZ ENE V DRUGE DRŽAVE ČLANICE

Pokojnine oziroma druge dajatve, priznane v posamezni državi članici, se izplačujejo v drugo državo članico v kateri prebiva upravičenec. Izjema so dajatve, ki so bile na predlog posamezne države članice in s soglasjem pristojnih organov ES vnesene v Prilogo II A. Te dajatve se izplačujejo le v primeru, da upravičenec prebiva v državi članici in se ne izvažajo. Od slovenskih pokojninskih dajatev so v Prilogo II A uvrščene naslednje dajatve: varstveni dodatek, državna pokojnina in oskrbnina. Te dajatve se ne izvažajo. Izplačujejo se le, če upravičenec prebiva v Republiki Sloveniji.

X. PRERAČUN ŽE PRIZNANIH POKOJNIN IN IZRAČUN POKOJNINE, ČE JE BIL ZAHTEVEK VLOŽEN PRED 1. 5. 2004, PA DO TEGA DNE ŠE NI BILO ODLOČENO O PRAVICI

Pokojnine, ki so bile z odločbo priznane že pred 1. 5. 2004 se bodo na zahtevo upravičenca v skladu z Uredbo na novo odmerile. Nato se opravi primerjava med zneskom pokojnine, ki jo je upravičenec z upoštevanjem bilateralnih sporazumov z državami članicami doslej prejemal pri Zavodu in zneskom pokojnine, ki mu pripada na osnovi Uredbe. Izplačuje se pokojnina, ki je za upokojenca ugodnejša.

Če je bil zahtevek za pokojnino vložen pred 1. 5. 2004 in o pravici do pokojnine do tega dne še ni bilo odločeno, se pokojnina najprej odmeri po bilateralnem sporazumu, za čas od 1. 5. 2004 dalje pa se odmeri tudi pokojnina v skladu z Uredbo. Nato se primerja znesek pokojnine, ki pripada

upravičencu na podlagi bilateralnega sporazuma z zneskom pokojnine, ki mu pripada na podlagi Uredbe. Upravičencu se izplačuje pokojnina, ki je zanj ugodnejša.

XI. SPREMEMBE, KI JIH MORA UŽIVALEC POKOJNINE ALI DRUGE DAJATVE SPOROČITI IZPLAČEVALCU POKOJNINE

Zakonska določila zavezujejo uživalce pokojnine in predlagatelje zahtevkov, da čimprej sporočijo vsako spremembo, ki bi lahko vplivala na pravico do pokojnine ali druge dajatve, višino dajatve, ali pa se nanaša na stalno prebivališče. S pravočasnim javljanjem sprememb, se zavarovanci lahko izognejo preplačilu in posledično vračanju neupravičeno izplačanih dajatev.

Uživalci pokojnin in drugih dajatev oziroma vlagatelji zahtevkov lahko spremembe sporočijo kateri koli enoti Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Svetujemo, da se sporočijo predvsem naslednje spremembe:

- ponovni začetek zaposlitve ali samozaposlitve
- uživalec varstvenega dodatka - tudi pridobitev in spremembo v višini dohodka družinskih članov, ki se upošteva pri ugotavljanju dohodkovnega cenzusa
- uživalec družinske pokojnine po dopolnjenem 15. letu starosti - začetek zaposlitve
- priznanje pravice do pokojnine, novo odmero pokojnine ali odvzem pokojnine s strani nosilca druge države
- spremembo stalnega prebivališča
- druge spremembe, ki bi lahko vplivale na pravico do pokojnine in druge dajatve ali na njeno višino.

Države članice so: Avstrija, Belgija, Danska, Finska (vključno z Alandskimi otoki), Francija (vključno z prekomorskimi departmaji Guadeloupe, Francoska Guayana, Martinique, Réunion, St. Pierre et Miquelon), Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Zvezna republika Nemčija, Nizozemska, Portugalska (vključno z avtonomnima regijama Azori in Madeira), Španija (vključno s Kanarskimi otoki, Ceuta in Melilla), Švedska, Združeno Kraljestvo, Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija ter Islandija, Liechtenstein in Norveška. **Vir: IT**

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

VADSTENA, SLOVENSKI CENTER NA ŠVEDSKEM ŽE 30 LET!

Tudi letos smo se zbrali v Vadsteni – Slovenci iz vseh koncev Švedske in tudi iz Slovenije - na binkoštno nedeljo, dne 30. maja pri službi božji in nato v dvorani na zabavi. 30-LETNICA SLOVENSKIH ROMANJ IN SREČANJ ZA BINKOŠTI 1974 -2004. Na sliki: Slovensko bogoslužje pri sestrah sv. Brigite Švedske, ki ga je vodil G. Marjan Jezernik, župnik in celjski opat, somaševal pa je g. Zvone Podvinski.

Nekaj stolov je ostalo praznih. V ospredju sta sedeli častni gostji iz slovenske Ambasade v

Stockholmu, ob katerih so sedeli rojaki v slovenskih ljudskih nošah.

Slovenske majniške pesmi so odmevale v cerkvi sv. Birgitte ob spremljavi na orgljah enega od mladih članov orkestra Študentskih 5 iz Slovenije.

Rojaki so se predali lepemu vzdušju, uživali v lepem vremenu, v slovenski pesmi in v zbrani molitvi...

Sonce nas je vabilo v naravo, kamor smo pozneje šli kar v procesiji...

Nato smo se v procesiji napotili v park, kjer poganja slovenska lipa ter v "modro cerkev" sv. Brigite k litanijam sv. Matere božje, kjer so sestre Budja zaključile

s kratkim koncertom in predstavitvijo nove zgoščenke VEČERNICE (2004)

*Lipa zelenela je, tam v dišečem gaju, s cvetjem me posipala, d'jal sem, da sem v rajju.
Veje raztezavala, k nebu je visoko, meni pa je do srca segala globoko...*

Marija, pomagaj nam sleherni čas, na tebe ozira se vsak izmed nas; Marija, vse k tebi hiti, Marija, pomagaj nam ti!

Slovenska lipa v parku se vidno razvija, kmalu bo enako visoka kot so stare in zgodovinske lipe na obrobju slovenskih vasi....

Foto: Olga, Leonida, Gusti

Vreme je bilo krasno, narava čudovita, dan kot nalašč za binško srečanje Slovencev. S polnimi pljuči smo vdihavali svež zrak in se navžili lepot, ki jih je mestece Vadstena prepolno. Naše pesmi so izzvenele v jasen, pomladni dan, tako da so še drobni ptički v krošnjah prisluhnili....

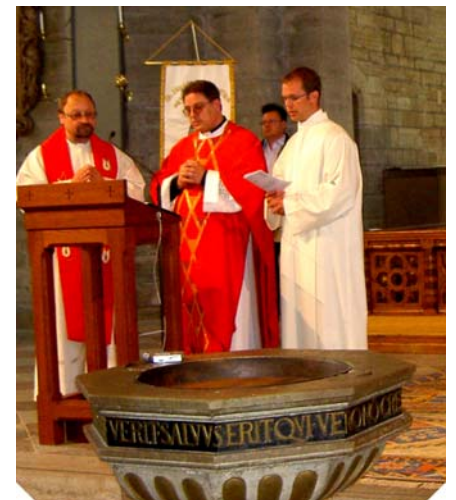

Pesem, slovenska, takšna ali drugačna, nam je v teh dolgih desetletjih bivanja na Švedskem pomagala ohraniti slovenski jezik, da je ostal prav tak, kot nas ga je naučila mati. V materinem jeziku sanjamo, se najlažje globoko izražamo, najlepše zapojemo... Če bi pozabili materin jezik, bi tudi sanjati pozabili.

Takole so v procesiji hiteli Slovenci iz parka, kjer raste slovenska lipa v Vadstenu v "Modro cerkev" Svete Brigite Švedske na binško srečanju 30. maja 2004

Tu in tam se je prikazala kakšna prekrasna slovenska sljudska noša, za katero je bilo opaziti znane slovenske obraze... Nato so v

"modri cerkvi" zadonele pete litanije Matere božje z odpevi in obujanjem spominov iz otroštva...

SESTRE BUDJA: Večernice in Slovenci Mariji Tradicionalno rajanje na vrtu samostanske cerkve sester "Birgiting"...

Za dobro voljo so skrbeli mladi glasbeniki iz Slovenije – ŠTUDENTSKIH 5.

Iz cerkvenega dvorišča v dvorano, kjer se je rajanje nadaljevalo...

G. Marjan Jezernik, župnik in celjski opat s spremstvom ter nekaj slovenskih romarjev v ozadju... 2004

Tudi mladi Slovenci, naša druga generacija, so bili nadvse prešerni in dobro razpoloženi. Takole pa

so se zavrteli ob zvokih lepozvočne glasbe **Študentskih 5** (na sliki v ozadju) v parih naši romarji; g. župnik Marjan Jezernik je vrtel plesalke, da jim je zastajal dah... Jožef Ficko in Jelka Karlin pa sta uživala tudi ob pogledu na urne plesalce in plesalke, ki so se vrteli po plesišču.

Z naslednjimi besedami pa nas je med drugim nagovoril g. Zvone Podvinski v Vadsteni:

Boguhvala za p. Janeza Sodja, ki vas je leta 1974 prvič zbral v Vadsteni. Tako letos obhajamo polnih 30 let slovenskih romanj, ki so zaznamovala slovenstvo na Švedskem. Zahvalili se bomo za vse milosti in darove, ki smo jih bili tukaj deležni na priprošnjo sv. Brigite. Poleg tega se bomo zahvalili za pozornost in ljubezen tukajšnjih sester, ki nam vsa ta leta strežejo s tako ljubeznijo. Božji milosti in ljubezni bomo priporočili tudi Misijski pastoralni svet, ki dolga leta pomaga vašim dušnim pastirjem, da bi vsi bili delžni ljubega zdravja ter da bi bili ob vseh odgovornostih, ki jih nosijo, notranje srečni in zadovoljni in bi bili deležni božjega blagoslova. Z njimi pa tudi vsi, ki jim vsa ta leta pomagajo streči, ki so sprejeli goste iz domovine in drugod. Boguhvala tudi za samostojno domovino Slovenijo, ki je 25.junija 1991 postala samostojna država z imenom Republika Slovenija. Letos 1. maja (2004) pa je skupaj s še devetimi državami postala polnopravna članica Evropske Zveze. S tem korakom je storjeno veliko dejanje, saj bomo tako enakopravni vsem narodom, ki jim pripadamo že od vsega začetka, kar sta naša kneza Gorazd in Hotimir bila krščena. Več kot 1250 let je že tega, boguhvala tudi za to.

–stina

Slike povedo veliko več, kakor besede. Zato smo tokrat predstavili slovensko binkoštno srečanje v vadsteni pretežno v sliki in nekoliko manj v besedi. *Fotografije: Leonida, Olga, Augustina*

Tudi tokrat se je vse prehitro zvečerilo. G. Zvone Podvinski nas je popeljal na obalo jezera Vetern, kjer nas je – nekatere fotografe amaterje – podučil v umetnosti fotografiranja ob sončnem zahodu. Razumeli

smo, da se bomo morali kmalu posloviti, saj nas je čakala še dolga pot domov. Hvalabogu tudi tokrat za prelepa doživetja v družbi slovenskih rojakov in njihovih prijateljev. Napolnili smo duše in "baterije", da bomo zmogli tudi v prihodnjem letu. Drugo leto pa spet na svidenje v VADSTENI! **-stina**

Nagrada Dijak kemijske šole vsak prosti trenutek preživi v kleti. Nekega dne pride v klet, misleč, da bo odkril svojega sina med epruветami. Pa vidi, da mali s kladivom udarja po steni. "Janezek, rekel sem ti že, da mi ni všeč, da zabijaš žeblice v zid."

To niso žeblice, to so črvi. Odkril sem formulo, po kateri vse mehke stvari lahko spremenim v trde."

"Če mi pokažeš formulo, ti kupim avto," reče oče.

Dogovor sta sklenila, naslednji dan pa sta na dvorišču čakala dva avtomobila, popolnoma nova.

"Kaj je to, oči?"

"Tojota je od mene, otrok moj, kakor sva dogovorjena. Mercedes pa je darilo od mame."

Obsodba smrt Sodišče obsodi Srba, Hrvata in Bosanca na smrt in jim da možnost, da se sami odločijo, kako bodo umrli. Na razpolago jim ponudijo električni stol, giljotino ali injekcijo virusa aidsa.

Srb izbere električni stol.

Hrvat izbere giljotino.

Bosanec pa se noro smeje, ko so mu vzbrižgali virus. Na vprašanje, zakaj je tako vesel, pravi:

"Norci niso opazili, da imam kondom..."

(Ne) poscati policaja Pred policajema se znajde pijan moški in se pohvali, da lahko ščije prek policista, ne da bi ga zmočil.

"Kar je preveč, je pa preveč," pravi policist.

"Stavim 1.000 mark, da mi bo uspelo!"

Policista se spogledujeta in pristaneta na stavo 1.000 mark, saj bi to kar lepo povečalo mesečni proračun. Moški si odpre zadrgo in skuša, da bi neslo prek policaja, a mu ni uspelo. Na drugi strani pa se drug moški valja od smeha po cesti. Pa ga policist vpraša, kaj počne:

"Z mano je stavil za 3.000 mark, da bo poscal policija!"

Pizza Policaj pride v picerijo in naroči pico. Natak ar vpraša: "Vam jo razrežem na štiri ali osem kosov?" Policaj: "Kar na štiri, osem jih ne bom mogel pojesti!"

Šah

Janezek: "Kateri šport je najbolj varen?"

Ata: "Šah."

Janezek: "In kaj je najhujša poškodba pri šahu?"

Ata: "Izpah čeljusti zaradi zehanja."

Rumena reka

Janezek vpraša učiteljico med poukom zemljepisa, če lahko gre na stranišče. Učiteljica pa mu zastavi še eno vprašanje: "Ali veš, kje je Rumena reka?"

Janezek nekaj časa premišljuje, nato pa obupano izpusti: "Pod mojim stolom..."

Janezek

Gre mali Janezek v prvi razred osnovne šole. Njegova torba je večja od njega. Na poti ga sreča prijazna gospa in ga ogovori: "Ja torbica, kam pa greš z Janezkom?" Mali Janezek pa zabrusi nazaj: "Gobec, kam pa greš z babo?"

Pepelnik

Gre mimo policajev otrok in začudeno vpraša: "Zakaj obračate avto na streho?"

Policaji: "Saj je logično. Da stresemo pepelnik!"

I **sovrummet** ligger hans fru i armarna på en vilt främmande karl. Han rusar in och sliter åt sig ett paraply som står vid killens sida av sängen. Han knäcker paraplyet över knät och vrålar:

- Jag hoppas att det regnar när du går hem!

I **Texas** fick en brottsling möjligheten att betala en summa i borgen för att slippa sitta i fängelse i något år. Han skrev då ut en check, som var förfalskad. Istället fick han nu 10 års fängelse...

I **tjugo år**, sa mannen i baren vemodigt, var jag och min fru fullkomligt lyckliga.

- Vad hände sen då?, frågade bartendern.

- Vi träffades.

I **väntrummet** på vårdcentralen sitter två grabbar. Doktorn frågar den ene vad han har för fel. Jag har svalt en femtioöring, blir svaret.

Och du då, frågar doktorn den andre.

Det är min femtioöring!

Vir: IT

-stina

POUČNO

LÄRORIKT

Slovensk grammatik för svensktalande

PRVA LEKCIJA – FÖRSTA LEKTIONEN

3/ Under denna lektion kommer du att lära dig uttalet av ljudet **a**. När **a** är långt, uttalas det på ett liknande sätt som i början av det svenska ordet **adress**, och när **a** uttalas som kort, liknar uttalet **a** i svenska ordet **mamma**. Lyssna noga på uttalet av de följande orden och säg efter:

<i>máma</i>	´ma:ma	mamma	<i>gláva</i>	g´la:va	huvud
<i>jaz</i>	´jas	jag	<i>sàj</i>	´saj	men
<i>zakáj</i>	za´ka:j	varför	<i>dà</i>	´da	ja

I de följande orden bör du notera uttalet av vokalen **a** före konsonanterna p, t och k:

<i>dán</i>	´da:n	dag	<i>tá</i>	´ta:	den
<i>dáti</i>	´da:ti	(att) ge	<i>tàm</i>	´tam	där
<i>spáti</i>	s´pa:ti	sova	<i>ták</i>	´ta:k	sådan

tjà t'ja dit *kám* 'ka:m vart

Kom ihåg att **p**, **t** och **k** inte har någon aspiration i slovenskt uttal, inte heller i början av ord eller stavelser. Därför uttalas de tonlösa klusiler **p**, **t** och **k** i slovenska språket liknande som i svenska ord *spade*, *sten* och *skor* – utan aspiration - oberoende av deras position. För uttalet av ljudet **r** i slovenska språket gäller det att uttala det genom att luta tungspetsen fram mot de övre tänderna. **R** uttalas alltid som konsonant och kan inte utelämnas som det kan hända i svenska språket ibland. Det kan inte ändras för att övergå till någon neutral vokal heller. Utförligare kommer vi att tala om **r**:et inom vissa bokstavskombinationer lite senare.

<i>tólar</i>	'to:lar	slovenska pengar	<i>drúg</i>	'dru:k	andre
		(1 SEK = 24 SIT tolar)			
<i>grád</i>	g'ra:t	slott	<i>pártija</i>	'pa.rti:ja	partiet
<i>pár</i>	'pa:r	par	<i>trí</i>	t'ri:	tre
<i>denár</i>	de'na:r	pengar	<i>tráva</i>	t'ra:va	gräset

Följande regler, beträffande ord som *jaz* eller *grad* och *drug*, är mycket viktiga att komma ihåg: om sista bokstaven av ett ord är **b**, **d**, **g**, **z** eller **ž** och föregår av en paus, då uttalas de som tonlösa **p**, **t**, **k**, **s** eller **š** istället för de tonande ovan. Låt oss göra några praktiska uttalsövningar med hjälp av de ljud som vi har talat om hittills:

KÁVA ALI ČÁJ?

1. – *Ná, Bárbara, káva.*
2. – *Máma, jàz imám ráje čaj.*
3. – *Káj práviš?*
4. – *Ali imáš čája?*
5. – *Imám;*
6. – *kám naj ti ga dám?.*
7. – *Kàr tjà.*

'ka:va ali 'tja:j?

1. 'na:, 'ba:rbara, 'ka:va.
2. 'ma:ma, 'jas i 'ma:m 'ra:je tja:j.
3. 'ka:j p 'ra:visch?
4. ali i 'ma:š tja:ja?
5. i 'ma:m;
6. - 'ka:m naj ti ga 'da:m?
7. 'kar t'ja.

KAFFE ELLER TE?

1. Här, Barbara, ditt kaffe. 2. Mamma, jag tar hellre te. (jag gillar bättre te). 3. Vad säger du? 4. Har du inget te? 5. Jo, det har jag; 6. var ska jag sätta det? 7. Sätt det där bara.

4/ Liknande verbformer som *imám*, *práviš*, *dám* kallas *s e d a n j i k*. Sedanjik i slovenska språket är ungefär det samma som presens i svenskan. Konjugationen av verbet *imeti* (att ha) ser i singular ut så här:

<i>imam</i>	jag har
<i>imaš</i>	du har
<i>ima</i>	han, hon, den/det har

5/ Ord som *káva* eller *čaj* är substantiv (*samostalniki*). Slovenska substantiv delas in i följande genus/kön (*spol*): maskulinum, femininum, neutrum samt i ett gemensamt/obestämt (*nedoločén*)

genus. I den föregående texten är ord *čaj* maskulin samt *máma* och *Bárbara* feminina ord. Ord som tillhör neutrum och gemensamt genus ska introduceras senare. Slovenska substantiv har vissa bestämda böjningsändelser vid enstaka grammatiska kasus, *čaj* – *čaja*.

ORDFÖRRÅD

Maskulin	Feminin		Neutrum		Gemensamt (pron.)
----------	---------	--	---------	--	-------------------

<i>Moški</i>	<i>Ženski</i>		<i>Srednji</i>		<i>Nedoločni</i>
--------------	---------------	--	----------------	--	------------------

Substantiv:

<i>čaj</i> te	<i>Bárbara</i>	Barbara	<i>káj</i>	vad	<i>jáz</i>	jag
<i>ga</i> honom	<i>káva</i>	kaffe			<i>ti</i>	(till dig) du
	<i>máma</i>	mamma				

Verb:

<i>dám</i>	jag ger	<i>imám</i>	jag har	<i>právim</i>	jag säger
------------	---------	-------------	---------	---------------	-----------

Adverb:

<i>kár</i>	bara, rätt	<i>ná</i>	här har du, varsšgod
<i>kám</i>	var	<i>tjà</i>	dit, där

Konjugation:

<i>ali</i>	eller
------------	-------

Interrogativa ord kan inleda frågor i slovenska språket. Svenska frågor börjar alltid med verb eller frågeord: Är du lycklig? Vart ska du gå? (Si srečen? Kam greš/Kam boš šel?)

Fraser:

<i>Imam raje (čaj).</i>	Jag tar hellre (te). Jag gillar bättre (te).
-------------------------	--

ÖVNINGAR

1. Uttala följande ord:

<i>á</i>	´a:	ah!	<i>Áfrika</i>	´a:frika	Afrika
<i>glás</i>	g´la:s	röst, ljud	<i>fànt</i>	´fant	pojke
<i>čàs</i>	´tjas	tid	<i>zdàj</i>	z´daj	nu

2. I följande ord uttalas alla ljud mycket tydligt (både vokaler och konsonanter).

<i>dvá</i>	d´va.	två	<i>tlá</i>	t´la	golv, grund
<i>pa</i>	pa	men, och	<i>kák</i>	´ka:k	någon
<i>típkati</i> verkligen	´ti:pkati	skriva på maskin	<i>pàč</i>	´patj	ja,
<i>dvákrat</i>	d´va:krat	två gånger	<i>denár</i>	de´na:r	pengar
<i>drág</i>	d´ra:g	dyr, kärt	<i>drúzba</i>	d´ru:žba	samhälle, sällskap

Greta in Janez sta se veselo zavrtila
Praznovanje vstopa Slovenije v EU

Skupina balinarjev v Olofströmu 2004

Foto: C. M. Stopar

Abrahama je praznovala glavna kuharica
Dragica Rener, ki je rada blizu harmonike Libera Markezica

Slovenska zveza

Zdaj pa bomo po Dolenjsko zapeli, si je mislil Janez Zbašnik

Viktor je vedno dobro razpoložen, kar prenaša tudi na druge...Foto: C. M. Stopar

Delegati iz slov. društev na občnem zboru Slovenske zveze, Malmö 2004
Foto: C.M. Stopar

Slovenska in švedska himna sta bili prvi točki na dnevnem programu sestaka SZ.

Bilo je časa za šale, smeh in dobro voljo, pa tudi za resne pogovore z uradno osebo.

Rudolf Uršič se pogovarja s konzulko, sekretarko Bojano Cipot Ciril, Štefka in v ozadju Ivanka: rože cveto tudi pozimi...

Vsakdo je imel vprašanje ali idejo, kako uspešno delati naprej... Kmalu bo treba nazaj v Eskilstuno.

G. predsednik Ciril M. Stopar in ga. podpredsednica Ivanka Franceus

Anna Kokol in Marjana Ratajc z zanimanjem sodelujeta na sestanku SZ 2004

Po napornem dnevu so si udeleženci pogasili žejo s sokovi in drugimi osvežujočimi pijačami, nato so jih člani Planike povabili k okusni večerji...

Slov. srečanje v Vadstena 2004: Veleposl. ga. Darja Bavdaž Kuret z Bojano Cipot se poslavlja...

Foto: Ciril, Janez in Gusti

Mladi nasmeški...

Komentarji: **Augustina Budja**

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige****Box 237, 261 23 LANDSKRONA****Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96****Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc****KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

Jesen / Höst 2004
Št./Nr 8 Letnik/Årgång 3

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 8 Letnik / Årgång 3

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

”Vesele babice”; praznovanje 60-letnice Marije Lajšič, Göteborg Vir: *Marjana Ratajc*

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Mladi mostovi	6	Unga broar
Novice iz društev	11	Föreningsnytt
Vaša pisma	21	Era brev
Reportaže	25	Reportage
Dobro je vedeti	38	Bra att veta
Humor	42	Humor
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: ***Zvonko Bencek***

Naslov uredništva: **Augustina Budja**

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektroniska pošta/ E-post: budja @bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2004

***Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 november 2004***

Že je zadišalo po jeseni...

Pred vami je 8. številka Informativnega GLASILA Slovenske zveze na Švedskem. Tudi tokrat je nekaj mladih in starejših dopisnikov poslalo svoje prispevke. Posebnost dopisniških prispevkov je, da poskušate ujeti podobe svojega življenja – po družtvih in tudi sicer, kjerkoli že ste in kar koli pač počnete. Oglašajo se nam tudi dopisniki izven Švedske.

Opaziti je primere in pripravljenost posameznih avtorjev, ko z dopisovanjem podirajo ovire lokalne utesnenosti in nudijo bralcem delček svojih izkušenj in doživetij. Nekateri prispevki imajo opisno obliko, drugi spet informativno, medtem ko imajo prispevki nekaterih avtorjev bolj lirično podobo, z dobršno mero osebnih pogledov na okolje, kakor jih pač občutijo in doživljajo posamezniki. Tako so naši bralci in dopisniki na dobri poti, da se ne zadovoljujejo le s pasivnim sprejemom prikazovanja nastalih razmer, temveč jih je pritegnila tudi druga plat – prehajajo iz pohlevnega bralca v pozicijo aktivnega soustvarjalca Informativnega GLASILA in tako vplivajo na svoje okolje. To pa je tudi naše skupno vodilo – ljubezen do materinega jezika in kulture ter skrb za pridobivanje znanja švedščine, ki je naš drugi skupni izrazni jezik.

Z eno samo fotografijo povemo več kot s sto besedami, tudi temu reku se naši dopisničarji ne izogibajo. V uredništvo smo sprejeli številne posnetke, ki obeležujejo zanimive dogodke iz življenja Slovencev na Švedskem in drugje. Čeprav smo od 1. maja letos z vstopom Slovenije v EVROPSKO SKUPNOST Slovenci v Evropi postali združeni, nas zemljepisne razdalje še vedno ovirajo in ločujejo med seboj. S pomočjo občasnih dopisov in publikacij v naši skupni kulturni reviji na Švedskem pa bomo ostali povezani in informirani o vsem, kar nas zanima in kar bi utegnilo zanimati naše potomce. Dragi bralci, vabimo vas, da še naprej pridno dopisujete v Informativno GLASILO Slovenske zveze na Švedskem in tako bogatite našo skupno kulturno tradicijo.

Urednica
Augustina Budja, -stina

Predsednik ima besedo...

Poletja je konec, v sebi pa smo ohranili lepe spomine na prijetne dopustniške dni. Delo po slovenskih društvih je spet steklo, v avgustu smo imeli še zadnje piknike, pred nami pa je veliko dela, pa tudi veliko veselja. Nekatera izmed slovenskih društev praznujejo okrogle obletnice, katere bomo po stari navadi pridno proslavili. V oktobru bo to v Olofströmu, v novembru v Malmöju.

Organizator **Slovenskega srečanja** je KD Slovenija iz Olofströma, ki obenem tudi praznuje 30-letnico ustanovitve. Osrednja proslava bo **2. oktobra 04** v Olofströmu. Popoldne bodo gosti iz Slovenije nastopali na olofströmskem trgu, zvečer pa bo Slovensko kulturno srečanje v veliki dvorani Folkets hus. Gosti iz Medvod in Sore bodo na Švedskem od 1. do 4. oktobra.

Stopar Ciril v ZRC SAZU v Ljubljani, foto Pavel Udir, maj 2004

Slovenska društva bodo organizirala skupne prevoze z avtobusi in avtomobili.

Pred nami so tudi druge pomembne naloge, med drugim tudi te, da obdržimo slovenska glasila na Švedskem, podpremo srečanje slovenske mladine, sestanki upravnega odbora Zveze in povezovanje navzven. Naša zelo važna naloga pa je tudi, da organiziramo seminar za arhivarje in pomagamo slovenskim društvom, da kvalitetno urejujejo svoje arhive. Enkrat v bližnji prihodnosti pa bi bilo potrebno ustanoviti in lokalizirati skupni arhiv slovenskih društev na Švedskem. Pri vseh teh nalogah nas podpira tudi matična Slovenija, saj so nam letos odobrili kar pet projektov. Tako čutimo, da naše ideje padejo na plodna tla. Toda pred nami je še veliko dela, zato bomo potrebovali pomoč iz vseh slovenskih društev pa tudi strokovna pomoč je izredno dobrodošla.

Torej nasvidenje v Olofströmu na **Slovenskem srečanju**. Ne pozabite, takšna srečanja so nam potrebna, da obnovimo naš slovenski duh, da se razveselimo in pozabimo oziroma olajšamo bolečine ter da se srečamo kot prijatelji.

Srečno in dobrodošli!

Ciril M. Stopar

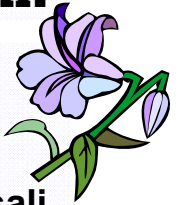
VABILO

**Vabimo vas na 18. SLOVENSKO SREČANJE
in 30- obletnico KD SLOVENIJA, ki bo v
2. oktobra 2004 s pričetkom ob 18.30 uri, v dvorani:**

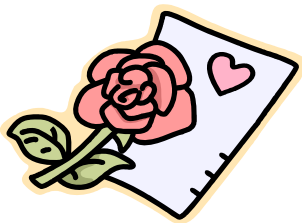
FOLKETS HUS

Najprej bo kulturni nastop sekcij slovenskih društev in kulturni nastop KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah. Nato bomo plesali ob zvokih popularnih Veselih Štajerk pozno v noč.

PREDSTAVITEV SLOVENIJE NA OLOFSTRÖMSKEM TRGU

2. oktobra 04 ob 13.00 uri (v slučaju dežja bo kulturni nastop v Folketshusu) Nastopajo: Vesele Štajerke, KUD Oton Župančič iz Sore s folklorno skupino, tamburaški zbor in pevski zbor. Folklorna skupina- Holje Folkdansgille.

INBJUDAN

Kulturföreningen SLOVENIJA i Olofström bjuder medlemmar, vänner och gäster till

SLOVENSK KULTURTRÄFF
och 30- års jubileum

den 2 oktober på Folkets Hus i Olofström, med början kl. 18.30

Kl. 13.00 slovensk kultur uppvisning på torget i Olofström.

DOBRODOŠLI
Upravni odbor

VÄLKOMNA
Styrelsen

**Informacije/Information:
Kulturföreningen/ KD
Slovenija**

Ciril M. Stopar
Tel/fax: 0457-771 85
Mobil: 070-94 60 592

E-mail:
ciril.m.stopar@telia.com

Hej kära vänner!

Nu är man tillbaka i Sverige igen efter nästan ett års vistelse i landet på den soliga sidan av Alperna. Jag har fått känna på livet här hemma nu i lite mer än en månad och jag ska väl inte klaga med tanke på det fina väder vi haft i augusti. Sommaren fick ju inte den allra bästa starten men så har det nog varit i de flesta europeiska länder. *Ciril Stopar, Andreas Holmersson, Pavel Udir in Jože Štirn, v hotelu Park, Ljubljana. Maj 2004*

Mitt liv i Ljubljana har varit fantastiskt. Jag har trivts som handen i handsken och varje dag har varit spännande och utmanande. Det var med stor sorg att sluta skolan och splittras från allt det roliga man haft med sina klasskompisar. Men minnena finns där och många vänner kommer jag absolut hålla kontakten med. Det finns mycket med Ljubljana jag gillar och jag saknar staden och hela landet redan. Så fort jag kom hem till Sverige har jag känt mig stressad och har inte kunnat slappna av och denna känsla har inte existerat under min vistelse därnere. Jag vet inte varför, kanske är det ett stressigare samhälle vi har här i Sverige.

Min vardag i Ljubljana har varit så spännande och jag bara älskar att strosa omkring nere i centrum vid Ljubljanica. Att sitta nere vid floden och ta sig en kopp kaffe

eller te och bara titta på alla förbigående är ett rent nöje. När man ska hem tar man vägen förbi Vodnikov trg och köper hem lite grönsaker och frukt eller knatar in på saluhallen och köper någon god ost eller något annat smaskigt. Marknaden där är faktiskt ett riktigt mästerverk och arkitekten Jože Plečnik har verkligen gjort mycket för Ljubljana. Ett annat nöje är att bara flanera omkring och titta på alla detaljer på husen och det är kul när man ser hus som renoveras och blir klara. Det känns verkligen som Ljubljana och Slovenien är på stark frammarsch och det är mycket som händer där, vilket gör att det är ett trivsamt land att bo i.

Nu i sommar guidade jag runt min svenska moster och innan jag fick ner henne till Slovenien har hon varit lite skeptisk. Hon menade på att det inte kunde vara så vackert där som min far och jag påstod. I en månad fick hon åka omkring med mig och hon fick verkligen uppleva mycket. Vet ni vad hon sade? - Det är det vackraste land jag någonsin besökt och en annan är ju ganska så berest. Det var faktiskt kul att få höra ifrån henne.

De sista dagarna har jag verkligen haft huvudbry. Jag tänker och tänker så att det knakar och jag har sprungit in totalt i väggen. Jag vill tillbaka till Slovenien! Det känns faktiskt som om jag vill bo där. I alla fall vill jag ge det en chans och se om jag kan skapa mig ett liv där men som alla vet är det svårt med jobb och bostad osv. Jag vet faktiskt inte hur jag ska lösa detta, men jag får inte redan kasta yxan i sjön eller som det heter på slovenska, "vreči puško v koruzo." Vi får som sagt se vart jag landar.

Slovensk kulturträff i Olofström Den 2-3 oktober har vi slovensk kulturträff och kulturdag och det skulle vara roligt om många ungdomar kom. Se nu till att ta er dit och tag gärna med er kompisar. Må så väl till dess vi ses!

Andreas

Komaj sem čakala, da se vrnem v Slovenijo k zidanici, kjer poleti bivam. Od tam čudoviti razgled čez gozdove in okoliske hribe, me vedno znova navdušuje, tako kot tudi vsakega našega obiskovalca. Če se še tako potrudim, lepoto tega dela dolenske pokrajine ne morem popolnoma ujeti v fotoobjektiv, da bi jo odnesla s seboj nazaj na Švedsko in jo enako uživala naprej.

Tudi otroka, Ika, ki ima 7 let, in Tim, 5 let, sta bila vesela vrnitve v Slovenijo, v njun rodni kraj. V komaj mesecu dni, kolikor smo v letošnjem poletju tam bivali, sta lepo obnovila svoje znanje slovenščine, ki je začelo spomladi šepati. Večino časa sta preživela pri svoji babici v Brežicah, kjer so ju tudi že

Razgled

čakali njuna teta ter triletna sestrična in trimesečni bratranec, ki sicer živijo v Parizu

v Franciji. Babica je bila res vesela, da je poleti imela končno vse vnuke pri sebi.

Skupaj smo se kopali v Čatežkih toplicah in to v notranji rivieri, ker je bilo te dni v zunanji termalni rivieri preveč ljudi. Predvsem otrokom se je zelo dopadlo umetno neurje. Bliskalo je, grmelo in deževalo. Tokovi so začeli nesti po krožni poti v vodi. V drugem delu notranje riviere pa so navduševali valovi v ambijentu, ki ga je Tim primerjal z deželo levjega kralja.

Čateške toplice

Neurje smo doživeli tudi zares. Na balkonu zidanice sem neko popoldne opazovala čudovito nebo, ki se je dokaj hitro spreminjala, ko so se temni oblaki približevali. Igra

svetlobe, sončnih zarkov in senc ter menjavanje odtenkov barv na hribih in na nebu me je začarala. Nisem še vedela, da se približuje najhujše neurje, ki sem ga kdarkoli doživela.

Potem je naenkrat začelo izredno močno pihati in deževati. Komaj se je kaj videlo. Trajalo je vsaj tričetrt ure. Od drugih sem slišala, da so letale strešne opeke, ponekod celo strehe, in se podirala drevesa.

S prijatelji v Sloveniji

KOČA PRI ČAROVNICI
OLIMJE
DEŽELA PRAVLJIC IN
DOMIŠLIJE

Jelenji greben

Pri kolegici nižje v dolini je težko pasjo kletko odneslo kot v vrtincu. Stara sosed,

ki je hodila vsak dan mimo nas, je povedala, da je pri njih voda vdrla v klet, kar se še nikdar ni zgodilo do sedaj, in da tudi nikdar v življenju takega neurja še ni doživela. Naslednje jutro smo s terase opazovali, kako so nižje v dolini razžagali drevo, ki se je podrlo na čebelnjak in naredila veliko luknjo na strehi. Vreme je bilo v letošnjem poletju res pestro, veliko dežja, pa tudi sonca.

Sončen dan je bil, ko smo šli na izlet v Olimje. Najprej smo, zaradi otrok, obiskali Čarovnisko pot v gozdu nad vasjo. Imeli smo srečo, da nas je tam čakal gospod Jože Brilej, ki nam je povedal, da je pot odprta le ob sobotah in nedeljah, ampak, da pričakuje nekega celjskega novinarja, kateremu bo razkazal to svojo deželo pravljic in domišljije in da se lahko pridružimo. "Kakšna sreča," smo si rekli, "kot bi se zmenili!"

Olimje nami in gospod Brilej nam je začel pripovedovati in razkazovati. S svojo ustvarjalnostjo in pedagoško žilico je napravil velik vtis. Iko, ki je Čarovnisko pot enkrat že obiskala pri treh letih

Novinar je s svojo družino prispel takoj za starosti, smo komaj odtegnili od poti, ki nudi vsakemu doživetje in modrosti, tako otrokom kot odraslim.

V vasi smo obiskali samostan s staro lekarno, ter tam blizu še Čokoladnico - čokoladno delavnico s trgovino, kjer smo se nasladkali.

Vsem je bil zelo všeč tudi Jelenji greben nad vasjo, kjer so se jeleni sprehajali okrog nas. Pri gostišču z lastno pivovarnico smo ušli dežju, ki se je pravkar ulil.

Kamnik

Ob mizah so sedeli tudi mnogi drugi

obiskovalci Olimja tega dne, s katerimi smo se že srečali. Bilo je živahno, a končno smo se le morali odpraviti proti domu.

V Sloveniji sem se tudi srečala s svojimi prijateljicami. Večina je iz Novega mesta in okolice. Malo dlje sem se odpeljala na obisk k prijateljici v Domžalah, Danni Stražar. Peljala nas je na ogled Kamnika in Železne jame v bližini Domžal. Ob jamah je jamarski dom s prenovljenim gostiščem in muzejem, ki je med drugim zelo lepo prikazoval staro obrt iz okolice – izdelovanje klobukov in drugih reči iz slame. Gostoljubno sta nas sprejela tudi Dannijina starša.

Muzej

Prekmalu je minil čas v Sloveniji. Pot nazaj na Švedsko je nesla skozi Francijo, kjer smo obiskali prijatelje v bližini Lyona.

Ko tole pišem, sem komaj razpakirala prtljago. Jutri gresta otroka v vrtec in šolo. Znova se bo začel vsakdan... in že pogrešam pogled čez dolenske hribe in gozdove, ki mi nudijo mir in lepoto, takšno kot nikjer drugje na svetu.

Vesna s prijatelji v Franciji

Tekst in fotografije

Vesna Jakše

Oj Triglav, moj dom

Oj Triglav, moj dom
Kako si krasan!
Kako me izvabljaš
Iz nizkih ravan.
V poletni vročini
Na strme vrhe,
Da tam si spočije
V samoti srce.
Kjer potok izvira
V skalovju hladan;
Oj Triglav, moj dom,
Kako si krasan!

Oj Triglav, moj dom
Četudi je svet,
Začaral s čudesi
Mi večkrat pogled,
Tujina smehljaje
Kazala mi kras,
Le nate sme mislil
Ljubeče vsak čas.
O tebi sem sanjal
Sred svetlih dvoran:
Oj Triglav, moj dom,
Kako si krasan!

Oj Triglav, v spominu
Mi je tvoj čar,
Zato pa te ljubim
In bom te vsekdar!
In zadnja ko ura
Odbila mi bo,
Pod tvojim obzorjem
Naj spava telo!
Kjer ptički radostno
Naznanjajo dan.
Oj Triglav, moj dom,
Kako si krasan!

Avtor besedila Oj Triglav, moj dom je **Matija Zemljič**, ki je bil rojen na Ptujski cesti pri Gornji Radgoni, župnik pri Sv. Tomažu v Prlekiji, Slov. gorice na Štajerskem. Melodijo na Zemljičevo besedilo pa je napisal **Jakob Aljaž**, župnik iz Dovij na Gorenjskem.

TRIGLAV; Aljažev stolp

Pozdrav Mariboru

Odmev z gora.... Svoj uprl pogled,
vate rad bi spet, Pohorje!
Planinski svet, večno lep, krasan;
Morda slutiš, da pri tebi se
Moje misli zdaj mude!
Dišeče so smreke tvojih tal,
Tu raja divjad svoj gozdni bal;
vršanje stoletnih jim dreves
Je glasba za ples.
Ob vznožju vzpetine stari bor
Pozdravlja v dolino Maribor;
S Kalvarijo spogleduje se,
Kot da je dekle.

Odmev z gora..... Svoj uprl pogled,
vate rad bi spet, Pohorje!
Planinski svet, večno lep, krasan;
Morda slutiš, da pri tebi se
Moje misli zdaj mude!
Ko kapljice rose jutranje
Na bujnih se krošnjah osuše,
Zrcalo ponuja Drava ti,
Le vanj se ozri!
Se v rosi tvoj gozd je ves opral,
Ga veter je z juga počesal.
V gladini se, Pohorje, oglej,
Prekrasno brez mej!

Tebe, stari bor, Dravo, Maribor
Pozdravlja Pohorje.
Gorski tvoj pozdrav, slišim iz daljav:
Pozdravlja Pohorje.

Besedilo: Augustina Budja, 1985
Melodija: Olga Budja, 1985

Novice iz Slovenskega Doma

Göteborg

Počitnice za šoloobvezne otroke so skoraj pri kraju. Mnogi malčki bodo začeli prvi razred. Dopustniki so se vrnili s prijetnimi spomini ali pa tudi ne. Vsem lep pozdrav in veliko sreče pri delu in v šoli.

Dobro, saj ne vemo kaj nas čaka, kadar začnemo z dopustom. Letos res vreme ni bilo naklonjeno tistim, ki so kolektivni dopust preživeli na Švedskem. Ne pomnim, da bi kdaj toliko deževalo kot letos, mnogi smo se bali, da bo na vrtu vse zgnilo, tudi kmetje so bili zaskrbljeni. No, edino dobro z dežjem je bilo to, da smo že v začetku julija nabirali gobe in te lepe *jurčke* in pa kakšno *lisičko* tudi spravili. To zdaj lepo čaka v zmrzovalniku za slabše čase, ko ne bo tolikšne izbire, se pravi pozimi.

Tam kjer je naša poletna hišica, se gozd razteza na vse strani in ljubiteljem narave ponudi različne dobrote. To velja seveda za tiste, ki jih ne bolijo noge in križ. Z Nado sva se odpravile kar zgodaj zjutraj nabirat borovnice, Letos niti muh ni bilo, te znajo sicer biti kar nadležne. Vsako leto ob tem času so se otroci kopali v Surtesjön, letos je bila tišina - mrzla voda. Par litrov vsaka sva gotovo nabrale, doma še tako zaželjena kava in pod prho. Če ne bo dež, se spet dobiva naslednji dan.

Tako nam je potekalo letošnje poletje, mnogi so odšli domov na toplo, ali pa tudi v slabo vreme s točo, ki je uničila veliko pridelka, ki so ga pridelale pridne roke. Začelo se bospet jesensko delo po društvih in priprave za razna srečanja.

Praznovanje

Se prej, 20. septembra začnem jaz z dopustom. Tedaj odhajam v Slovenijo na trgatev, na pokušnja vina in na pečene kostanje.

Da ne bom pisala samo o dežju, moram povedati, da smo slovenske babice tudi praznovale.

Obisk pri Mariji v maju mesecu na zastekleni verandi, kjer smo sedele in uživale ob lepem pogledu na cvetlice in vrt. Morala sem prešteti cvetke že odcvetelega teloha, bilo jih je 73.

Poklepetale smo, pojedle dobro kosilo in sladico, naredile sprehod po okolici in nato odšle domov. Dogovorile smo se tudi, da moramo presenetiti Marijo Lajšič, ki bo praznovala 60. let v juniju. Marija je dobila nalogo, da jo zvabi v mesto, (češ, bo pomagala pri delu): Nakar sta se odpravili v Kitajsko restavracijo, kjer so ostale babice že čakale nanju. Pristrčen nasmeh je zasijal na licih ob srečanju. Zadonela je seveda tudi pesem in zablestelo cvetje v imenu Slovenskega Doma. Slavljenko smo počastile s kosilom. Razvil se je pristrčen klepet in nikamor se nam ni mudilo.

Marija, želimo Ti še veliko srečnih in zdravih let!

Zares si čudovita, da tako lepo neguješ svojo mamo. Čestitke tudi Silvi in Ančki za praznik.

Nikoli nam ne zmanjka zanimivosti in vsebine na naših srečanjih, saj so naši vnuki in vnukinje poskrbeli za to.

Sedaj se moramo tudi odločiti, kam letos oditi na Božični bazar. Po vsej verjetnosti bomo šli v Rostock na tridnevno potovanje.

Na sliki skupina: "vesele babice", V Göteborgu, dne 10. 6. 2004.

Dragi bralci Informativnega GLASILA, nikar mi ne zamerite, če morda dogodke opisujem preveč osebno. Vse to se je dogajalo čez poletje, kadar društveno delo počiva. Dopis za naše Informativno GLASILO pa vendar mora biti.

Lep pozdrav

Za Upravni odbor Slovenski Dom, Göteborg

Marija Kolar

PS

Čestitkam se pridružuje tudi Redakcija Informativnega GLASILA:
*Danes vse najboljše ti želimo,
ta zdravica ti v pozdrav doni;
Praznika s teboj se veselimo:
naj te dobri Bog sto let živi!*

-stina

SREČANJE Z ŽUPANOM OBČINE MEDVODE

V maju je bil Ciril Stopar na delovnem in izobraževalnem obisku v Ljubljani. Istočasno je iskoristil vsako prosto minuto, da je srečal predstavnike raznih organizacij, občin in kulturnih društev s katerimi sodelujeta tako kot Slovenska zveza kot olofströmsko društvo. Že prvi delovni dan obiska v Sloveniji se je skupno s Francetom Plešcem, ki je predsednik

Del UO, Sora, Medvode
Stanislavom Žagarjem.

KUD Oton Župančič iz Sore, sestal z županom občine Medvode g.

Kulturno umetniško društvo iz Sore se bo v oktobru odpravilo na petdnevno kulturno turnejo

na Švedsko, med potjo se bodo ustavili in prespali pri slovenskem društvu Sava v Frankfurtu. Takšna turneja stane veliko denarja, zato bodo morali vsi udeleženi prevzeti del bremena. Ker občina Medvode podpira slovenska društvo v Olofströmu, na

Sestanek pri KUD Oton Župančič, Sora

kulturni, ekonomski in prijateljski bazi, bodo tudi oni primaknili precejšnjo vsoto denarja, za izpeljavo te kulturne turneje. Po večurnem dogovarjanju so vskladili svoje načrte in se podrobno dogovorili v okviru ekonomskih mogočnosti. Občina Medvode je na pobudo Slovenije iz Olofströma ponudila občini Olofström tudi mogočnost sodelovanja kot prijateljske, pobratene občine. Prav pred izdajo te revije smo izvedeli, da je občinski svet občine Olofström, to priložnost zavrnil, menda iz ekonomskih razlogov itd.

SREČANJE Z UO KUD OTONA ŽUPANČIČA IZ SORE

Letos smo praznovali 20 let kulturnega sodelovanja med KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah in KD Slovenija iz Olofströma. Prav sedanja predsednika obeh društev sta takrat pod pokroviteljstvom občine Ljubljana-Šiška na slavnostnem **Pri županu v Medvodah** srečanju konec

aprila 1984 podpisala listino o kulturnem, prijateljskem in bratskem sodelovanju. Na takratni proslavi je bilo prisotnih petdeset članov olofströmskega društva. Nastopali smo z otroško

folklorno skupino iz Nybra, Viktor Semprimožnik iz Hästvede je nastopal s harmoniko, Janko in Carmen Stopar iz Kallinge sta igrala na kitaro in pela. Dvanajst dni smo bili njihovi gosti v Sloveniji, obiskali smo več tovarn, kulturnih in naravnih znamenitostisti, obiskali smo tudi svoje sorodnike po domovih. V Viatorju so nam tudi zastonj popravili naš švedski avtobus. Naslednjih šest let smo se redno srečavali v Šiški in v Sori ter tam tudi prespali.

Piknik; Kallinge. Libero Markezic Verjamem, da je mnogi naših članov obujajo spomine na tista leta, ko smo skupaj z otroci skoraj vsako leto organizirano obiskali naše prijatelje v Sloveniji. Zato tudi to sodelovanje gojimo naprej in naši stiki so ostali zmeraj na najvišji, kulturni in prijateljski ravni.

Sredi tedna, v maju mesecu, zvečer po končanem seminarju so se Ciril Stopar, Andreas Holmersson in Pavel Udir udeležili sestanka upravnega odbora KUD Oton Župančič iz Sore. Lahko rečem, da se pri bratskem društvu v Sori počutim kot doma in zmeraj zelo rad obiščem prijetno vas Soro s prelepo cerkvijo. Že v Medvodah so nas pričakali z avtomobilom in nas odpeljali v njihov kulturni dom sredi prelepe Sore.

Balinanje; Kallinge Prijazno so nas sprejeli in po obveznem poljubljanju in stiskanju rok so

nadaljevali sestanek upravnega odbora in v ta vključili tudi nas. Po sestanku so presenetili Cirila in se spomnili njegovega Abrahama in mu podarili priložnostne slike. Po dogovoru smo nadaljevali z zakusko. Bilo je toliko hrane, da bi bili morali ostati najmanj še nekaj dni. Poslovnili smo se z besedami: "Prijatelji kmalu se vidimo na Švedskem."

JUNIJSKO SREČANJE ČLANOV V MESTECU KALLINGE

Tudi letos smo nadaljevali tradicijo prijateljskih srečanj. Zbrala se nas je kar lepa skupina iz mesteca Kallinge, Olofströma in Bromölle. V začetku nas je malo požegnal dež, tako, da smo se moralo kar nekajkrat preseliti na verando. Ta čas smo uporabili za kosilo in kulturni utrinek; naš Libero ima zmeraj harmoniko s seboj. Toda vreme se je kasneje izboljšalo in kar stekli smo na pot, kjer smo balinali do **VeseliPrimorci** poznih večernih ur. Lepo

nam je bilo, nekateri so ostali kar čez noč do drugega dne.

ZGODOVINA KD SLOVENIJA V OLOFSTRÖMU

Ob 30. obletnici društva

Prvi začetki in korenine slovenskega društva v Olofströmu segajo tja v leto 1971, ko je peščica Slovencev začela organizirati slovenske veselice na katere so vabili prijatelje in znance. Zaradi zelo velike potrebe po ansamblih in slovenski glasbi na prireditvah v Olofströmu in drugod na jugu Švedske je Viktor Semprimožnik leta 1973 ustanovil Trio Viktor, danes zelo poznati Ansambel Vikis, ki nastopa širom cele Švedske.

Pevski zbor iz Sore na mestnem trgu v Olofströmu Foto: **K. Pesjak** V teh letih so se začela ustanavljati slovenska društva, v Stockholmu, Landskroni, Göteborgu... V začetku leta 1974 je

Milan Starc zbral okoli sebe skupino Slovencev iz Olofströma, ki so sklenili ustanoviti slovensko društvo, ki naj bi zajelo Olofström ter bližnjo in daljno okolico. Pozivu na ustanovno skupščino se je odzvalo veliko zainteresiranih Slovencev, ki so se pripeljali tudi do 100 km oddaljenih krajev.

4. aprila 1974 se je rodilo slovensko društvo v Olofströmu, katrega so krstili s tisto besedo, ki je vsem bila najbolj draga pri srcu: SLOVENIJA.

Prvi predsednik društva je bil Milan Starc, ki je ostal na tem položaju do leta 1976.

F olklorna skupina v olofströmu, društvo Sora, Medvode Foto: **K. Pesjak** Pomagali so mu Janezi,

Viktorji, Alojzi, Toneti, Ferdinandi in še marsikateri drugi člani v upravnem odboru v teh letih. Na krmilu društva so se nato izmenjali tudi drugi predsedniki. Od 1977 pa do 1978 je pridno vodil društvo Štefan Zrinski iz Olofströma, nato je 2 leti od leta 1979 do 1980 krmilo prevzel Franjo Golub iz Jämshöga. Leta 1981 je občni zbor izbral za predsednika Cirila Stoparja, ki je ostal za krmilom društva do marca 1991. Od 1991 do 1994 je bil predsednik društva Stojan Cotič, ki se je konec leta 1994 preselil z družino nazaj v Slovenijo. Leta 1995 je bila predsednica društva Nadja Giacomelli iz Växjö. Članstvo v društvu je precej opadlo, ko je krmilo leta 1996 spet prevzel Ciril M. Stopar, ki je na tem položaju še danes.

1984, Zinka Karlsson Gselman: Nastop otroške folklorne skupine iz Nybra in Emmabode v Olofströmu, nastop v Ljubljani

Leta 1976 je društvo dobilo svoje prve društvene prostore, pošiljali so otroke v kolonijo na Jadransko morje, udeležili so se slovenskih festivalov, pravtako so organizirali festival leta 1977, Slovensko srečanje leta 1994, nastopali so skoraj na vseh festivalih in srečanjih. Organizirali so kulturne prireditve, obsežno so praznovali okrogle obletnice. Leta 1978 so stopili v kontakt z občino Ljubljana-Šiška in leta 1984 podpisali z njimi pogodbo o splošnem sodelovanju. Istočasno je steklo sodelovanje z KUD Oton Župančič iz Sore. Leta 1999 je občina Medvode uradno prevzela pokroviteljstvo nad društvom in podpisana je nova listina na pergamentu o mednarodnem sodelovanju.

Leta 1994 v društvenih prostorih: Karlo Pesjak, Ida Rampre in Ciril Stopar z darilom iz Slovenije

Najprej je bila ustanovljena odrasla folklorna skupina, največ uspeha pa je požela otroška folklorna skupina otrok iz Nybra in Emmabode pod vodstvom zelo sposobne in energije polne Zinke Gselman- Karlsson iz Emmabode. Nastopali so po vsej Švedski in v Sloveniji.

Učiteljice slovenskega dopolnilnega pouka so bile: v Olofströmu Nada Žigon in nato Marija Golub. V Nybru je bila cel čas učiteljica slovenskega dopolnilnega pouka Marija Indof. Na prireditvah so nastopali otroci pod vodstvom učiteljic slovenskega pouka. Večkrat sta nastopala tudi Carmen in Janko Stopar pod vodstvom matere Magde.

V Olofströmu je bilo tudi več športnih sekcij, kot so odbojcarska in balinarska, ki je zelo aktivna še danes.

Delovale so tudi razne otroške in ženske sekcije. Napravili so precej dobro izvedenih izletov, popestreni z nastopi: v Slovenijo, Dansko, Stockholm, Göteborg in po vsej Švedski.

Ansambel Vikis je prerasel društvene meje in zdaj uspešno igra na vseh velikih prireditvah širom Švedske, na Danskem in v Sloveniji. Zaluge za uspeh gredo Viktorju Semprimožniku in njegovi družini. Eden izmed najuglednejših članov društva je tudi Karlo Pesjak iz Hässleholma, ki je zelo priznan fotograf, dobitnik več pomembnih nagrad. Karlo predava in pripoveduje s sliko in besedo o svojih potovanjih po švedskih in slovenskih društvih po celi Švedski.

Društvo je precej zaživelo od leta 1996 naprej, ko so ustanovili v Olofströmu na predlog Cirila Stoparja Društveno glasilo /Medlemsbladet, ki še danes izhaja v slovenskem in švedskem jeziku. Društveno članstvo je zahvaljujoč glasilu nato naraslo na preko 200 članov. K temu glasilu smo večkrat pritegnili tudi mladino, kot so Klavdija Rener in Andreas (Andrej) Holmersson, **"Na Zdravje, prijatelji!" Na seminarju za arhivarje (2004) so si privoščili tudi prijateljsko srečanje: Od leve: Ciril Stopar, Andreas Holgersson, Pavel Udir in Jože Štirn**

ki pišejo še danes. Vodja redakcije glasila je že deveto leto Ciril M. Stopar.

Decembra 2003 si je društvo končno priborilo večje društvene prostore v centru mestu. Nekajkrat na leto so v Olofströmu in Nybru slovenske maše in zmeraj povabimo slovenske duhovnike, s katerimi imamo dobro sodelovanje v društvene prostore ali v Nybru k slovenskim družinam na

kavo, pecivo, kosilo ali večerjo.

Lahko bi še in še naštevali dogodke in člane, ki so požrtvovalno delali, da je društvo napredovalo in ni preveč stagniralo, kar se je včasih tudi dogajalo. Zahvala gre vsem tem ljudem, ki so vložili toliko svojega prostega časa v društvene dejavnosti in vsem tistim članom, ki nas vedno podpirajo. Dobili smo tudi izredno podporo prijateljev iz Slovenije. Naj ne zamerijo tisti, katerih nisem omenil v tem kratkem zgodovinskem opisu društva, kajti prostor v časopisu je omejen, toda vedite, da vas slovensko društvo SLOVENIJA, **vse nosi v svojem srcu.**

Naj še dolgo živi SLOVENIJA!

Otroška folklorna skupina - Nybro in Emaboda - po enem od svojih nastopov v društvu Slovenija

Tekst in fotografije

Ciril M. Stopar

Jesen 2004 v SKD Planika – Malmö

V februarju davnega leta 1974, je bil doma pri enem naših - še danes aktivnih članov, ustanovni sestanek društva Planika. Ustanovitev je narekovalo takrat še živo domotožje in želja po srečanjih s sebi enakimi.

Planinka (IT)

Vse letošnje prireditve se tako ali drugače vrtijo okrog jubileja, vendar bo glavna, slovesna proslava 30-letnice obstoja združena s praznikom sv. Martina v soboto, 13. novembra 2004 v Malmö-ju.

Vabimo vsa slovenska društva in posameznike, Slovence na Švedskem da se udeležijo slavnosti ob 30. jubileju.

Torej; 13. novembra dobrodošli v Malmö! O podrobnostih vas bomo obvestili kasneje.

Po poletnem zatišju smo 20. avgusta znova odprli društvene prostore, pa tudi sicer se članom Planike obeta pestra jesen. Nadaljevali bomo z vse bolj priljubljenimi večerjami in družabnimi večeri, tečajji angleškega in italijanskega jezika, Planika pa bo kot doslej tudi v bodoče za javnost odprta ob petkih med 17. in 22. uro. Če vas pot zanese v Malmö, se oglasite!

Jožef Ficko

Poletje je mimo, spet so se odprla šolska vrata in otroci so posedli šolske klopi. Tudi po jeseni je že začelo dišati. Jesenski vetrovi božajo bogato obloženo sadno drevje po vrtovih.

Zvonko Bencek, Ilko Stopinšek in sestre Budja po nastopu v slovenskem društvu Planika, Malmö. Dan žena, 2002 Foto: Jožef Ficko

Posebni aktivnosti v našem društvu v teh poletnih mesecih ni bilo. Naši člani so imeli dopuste, nekateri so jih preživeli doma na Švedskem, drugi pa so spet potovali. Še vedno niso vsi nazaj in tako naše aktivnosti do nadaljnjega počivajo.

Dve mladi slovenski družini, katerih mami sta zbrali svojih pet otrok in se v kombiju skupaj odpeljali proti jugu, da bi pri stari mami v Sloveniji preživeli nekaj dopustnih dni. Vendar se je pot končala drugače, kot je bilo planirano. Ponoči se je v Nemčiji eni od mamic, ki je sedela za volanom, zazdelo, da je pred avto skočila neka žival. Stopila je na bremzo in tedaj je avto zaneslo proti sredini avtobana in nato na desno, kjer se je avto prevrnil na streho. Vsi potujoči razen šoferja so spali, prebudilo jih je torej šele, ko so se obrnili na streho. Vsi so bili seveda dokaj šokirani, nihče pa k sreči ni bil poškodovan. Avto je seveda bil čisto uničen, potnikom pa je ob strani stal angel varuh. Zahvaljujemo se g. Zvonetu, ki je v ta namen služil zahvalno mašo.

Lenka in Peter Molin, levo v ozadju. Foto: A. Budja

Seveda iz dopusta v Sloveniji za njih tokrat ni bilo nič. Babica pri Mali Nedelji jih je zaman čakala. Svojci so naslednji dan pripeljali obe družini – obe mami in njunih pet otrok – nazaj na Švedsko. Vendar so bili vsi veseli, ker se jim ni

pripetilo kaj hujšega.

Letošnje poletje v pogledu vremena pač ni bilo preveč prijazno, vendar se je nato v avgustu stanje popravilo, tako da so se počitničarji in dopustniki lahko tudi kopali in uživali v lepotah švedske narave. Neko sončno sobotno jutro v avgustu se nas je zbralo dokaj veliko število Slovencev in Švedov, majhnih in velikih, in smo odpotovali z ladjo na bližnji otok Ven. Tu smo si najeli kolesa in prekolesarili nekaj kilometrov dolg in širok Ven vzdolž in počes. Za hrano in pijačo smo poskrbeli sami. Večina se nas je na peščeni obali otoka tudi rahlo opekla, saj je sonce ta dan močno grelo. Dan je bil nepozabno lep. Zvečer smo se zbrali pri Karlinovih, kjer smo podaljšali prekrasen poletni dan ob dobrem narezku in osvežujoči pijači.

V petek 12. avgusta sta nas presenetila Lenka in Peter Molin, ki sta se na skrivaj poročila v krogu svoji treh otrok. Že naslednji dan sta odletela na grški otok Kreta, kjer sta preživela svoj medeni teden. Ko sta se Peter in Lenka Molin vrnila na Švedsko, ju je v dobordošlico pričakal široki krog znancev, prijateljev in sorodnikov, kar nekaj več kot 60 se nas je zbralo na domačem dvorišču. Vreme nam je bilo naklonjeno. Lenkina starša sta pripravila nekaj za pod zob, tudi dobre kapljice ni manjkalo, Anne-Marie je sestavila nekaj fletnih napitnic in tako smo nazdravili na srečo in na dolgo skupno življenje mlademu paru – Lenki in Petru Molin.

Jeseni v oktobru in novembru nas čaka nekaj nastopov. Udeležili se bomo tudi 18. SLOVENSKEGA SREČANJA V OLOFSTRÖMU, dne 2. oktobra in pozneje proslave 30-letnice obstoja slovenskega društva Planika, Malmö. Še prej pa bomo nekateri odšli domov v Slovenijo na trgatav. Imejte se lepo in nasvidenje.

Augustina Budja

SIMON GREGORČIČ

KÖPING

Obvestilo

Letošnje slovensko srečanje bo v Olofströmu v soboto dne 2 oktobra.

Zaželjeno je, da se srečanja udeleži čimvec rojakov in veseljakov. Zato smo se mi v Köpingu odločili, da napolnimo majhen avtobus, ter se podamo na pot proti Olofströmu.

Vabljeni k sodelovanju v čim večjem številu!

Za vse informacije se lahko obrnete na predsednika društva: Alojz Macuh, na tel: 0221-185 44/ mob. 073-600 30 92.

Upravni odbor

Pismo s Finske

Kari Klemelä

Spoštovana!

Prejel sem Glasilo št. 7, morda ste dobili moj naslov od veleposlanstva Slovenije na Finskem ali od Slovencev, ki me poznajo? Najlepša hvala! Oprostite, da se zahvaljujem tako pozno - bil sem en mesec na tečaju hrvaščine v Zagrebu.

Zelo zanimivo je bilo brati o vaši dejavnosti na Švedskem, čeprav je naša Slovenia-seura ali Društvo finsko-slovenskega prijateljstva 2004 namerjeno predvsem za Fince, ker v naši deželi živi samo 10-15 Slovenk in Slovencev. Ali bi bilo mogoče dobiti Informativno Glasilo redno?

Kot prevajalca slovenske književnosti me zanima eno vprašanje: koliko knjig je prevedeno iz slovenščine v švedski jezik? Imate kakšen seznam? Na svoji zasebni strani (pod majhno slovensko zastavo spodaj, doslej pod naslovom "jugoslovanska književnost") imam bibliografijo prevodov in v njem samo nekatere prevode od Cankarja, Kocbeka, Šalamuna, Prežihovega Voranca, Zajca in Vesirens elefant. Na naslovu www.dijaspora.nu sem našel 70 prevodov iz srbščine po letu 1960! Kako je to mogoče?

24. avgusta bom potoval v Slovenijo in sicer na festival Medane, kje bom imel intervju s finsko televizijo. Če mi lahko pošljete dodatne informacije pred potovanjem, bi mi to bilo zelo koristno. Če ne morete tako hitro, to seveda razumem, ker sprašujem malo pozno. Bom spet doma 14. septembra. (Morda prevajalec Jon Miloš lahko odgovarja na moje vprašanje? Nimam pa njegovega naslova.)

Lep pozdrav, prevajalec

Predsednik Slovenia-seura ali Društva Finsko-Slovenskega Prijateljstva

Kari Klemelä

Rajalahdentie 787

21570 Sauvo

FINSKA

Tel/faks: +358 - 2 - 470 1232

Mob. tel.: +358 - 50 - 5 904934

E-posta: Kari.Klemela@kolumbus.fiSp. stran: <http://www.kolumbus.fi/kari.klemela/>Sp. drustva: <http://www.slovenia-seura.de.vu/>Odgovor urednice: **Spoštovani!***Kari Klemelä*

Vir: IT

Imate finsko ime in priimek, pomeni, da je vsaj eden od vaših staršev finskega rodu. Ali se motim? Oprostite, če sem radovedna, vendar me nekatere stvari pač zanimajo.

Zanima me tudi, kako to, da so povečini člani vašega društva Finci. Kdaj, kako in zakaj je vaše društvo nastalo? S čim se ukvarjate in podobno? Kaj planirate za naprej? O tem mi morda lahko že zdaj napišete nekaj podatkov. Bom počakala do jutri. Ali bo šlo?

Imam zeta, ki je Finec po rodu, to je torej mož od moje starejše hčerke. Piše se Tuomainen in ime mu je Hannu. Moji hčeri, ki je z njim poročena, pa je ime Dora (Teodora).

Pozdrave

A. Budja

Spoštovana,

Kari Klemelä

Na vaše vprašanje imam zelo preprost odgovor: Finec sem. Delam kot prevajalec od leta 1987 in prej sem prevedel predvsem iz ruščine in angleščine. Leta 1997 pa sem se začel ukvarjati s slovenščino in kasneje tudi s hrvaščino - julija letos sem bil celi mesec na tečaju v Zagrebu. Malo sem prevedel tudi iz srbščine, bosanščine in makedonščine. Res, žal je, da imamo zelo malo prevodov iz slovenščine in drugih južnoslovanskih jezikov - so jih objavili samo približno 25 v celem 20. stoletju in na začetku 21. stoletja. Prvi prevod iz slovenščine je bil Martin Kačur Ivana Cankarja (1907, prevajalca sta bila pisateljica Maila Talvio in njen mož slavist Jooseppi Julius Mikkola). Po Mikkoli sem jaz prvi, ki prevaja direktno iz slovenščine.

Uspel sem prevesti pet knjig iz slovenščine (Debeljakovo pesniško zbirko Mesto in otrok in esej Somrak idolov, Flisarjev Čarovnikov vajenec in kriminalko Izza kongresa ali umor v teritorialnih vodah Maje Novak). Iz hrvaščine sem prevedel Matvejevičev Mediteranski brevir, za katerega sem dobil letošnjo prevajalsko nagrado na Finskem. Poleg knjig sem prevedel precej veliko pesmi in zgodb. Zdaj prevajam izbrane pesmi od Tomaža Šalamuna, Nekropolo Borisa Pahorja, Veliko žival samote Evalda Flisarja in Profesor domišljije Kajetana Koviča. Poleg tega sestavljam antologijo slovenske poezije in finsko-slovensko-finski žepni slovar. Na moji zasebni strani lahko najdete seznam prevodov in tudi predstavitev nekaterih slovenskih in južnoslovanskih pisateljic in pisateljev. Moj zadnji prevod je "Slovenian historia" ali Kratka zgodovina Slovenije dr. Janka Prunka. Knjiga je izšla pred kratkim pri založbi Kirja-Aurora. Več informacije v finščini:

<http://domino.utu.fi/tiedotus/verkkouutiset.nsf/id/NT00001EBE?OpenDocument>

<http://kirja-aurora.utu.fi/slovenianhistoria.html>

<http://www.vecer.si/vecer2003/default.asp?kaj=6&id=2004081300560542>

S slovenščino sem se začel ukvarjati kot samouk, pa dvakrat sem bil na poletni šoli

univerze v Ljubljani, ker sem opazil da imamo zelo malo prevodov iz slovenščine in tudi zato, ker mi je bila Slovenija zelo všeč. Slovenijo sem že obiskal nekaj več kot 15 krat in imam tam veliko prijateljev, postala je kot moja druga domovina. Slovenija je zelo lepa in mnogostranska dežela, ljudje so Lipincanci (IT) prijazni, skromni in mi vedno pomagajo, nikoli nisem imel nobenih težav. (Vem, da so nekateri Slovenci, ki dolgo živijo

v tujini, bolj kritični in se včasih ne strinjajo z mano, pa to je moj zasebni občutek in izkušnja.)

Društvo Slovenia-seura ali Društvo finsko-slovenskega prijateljstva sem ustanovil leta 1999, ker sem hotel vabiti prijatelje Slovenije v isto organizacijo in posredovati Fincem informacije o Sloveniji. Takrat Finci niso znali veliko o Sloveniji in so mislili, da se tam nadaljuje vojna kot v Bosni! In seveda so mešali Slovenijo s Slovaško. V 1970-ih in 1980-ih letih pa so Finci veliko potovali po Jugoslaviji, pa zaradi raspada dežele

pozabili svoje bivše kontakte. Takorekoč smo morali začeti od začetka. Zdaj je veliko bolje, ker Finci spet obiskujejo Slovenijo kot turisti, jo poznajo kot gospodarsko in socialno razvitega člana EU, imamo kulturne stike – na primer, slovenski pisatelji gostujejo na Finskem in finški v Sloveniji (letos v Medani in Vilenici).

Organiziramo proslave za praznike, na primer februarja (kulturni praznik) in decembra (miklavževanje) in želimo povedati o kulturi in življenju v Sloveniji. Od leta 2003 objavljamo mali bilten v finščini dvakrat na leto (letos žal še nismo imeli časa, pa mislim da bo naslednji gotov septembra). Problem je, da društvo dela aktivno samo od leta 2001, torej tri leta, in še nimamo veliko aktivnih članov. Sam sem poskusal delati čimveč in zaradi tega sem letos dobil priznanje od Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Leta 2001 smo imeli samo 10 članov, a zdaj jih je že 70! To so predvsem Finci in sicer zaradi tega, ker na Finskem živi samo 10-15 Slovenk in Slovencev. Mnogi so člani našega društva in želimo sodelovati s njimi.

Še malo o meni. Star sem 49 let, živim v Sauvoju na podeželju, moja žena Marja je profesorica zgodovine na srednji šoli, imava dva sina, 9 in 11 let.

Zanimivo, da imate finskega zeta! Kje živi in kaj dela? Ste bili kadarkoli na Finskem?

Lep pozdrav

Kari

PS. Če želite sami pisati nekaj o našem društvu - opazil sem, da boste kmalu objavili novo Glasilo - lepo prosim, da boste popravili moje jezikovne napake, ker pišem v naglici. Če še imate kakšna vprašanja, mi jih lahko svobodno pošljite in bom poskušal nanje odgovoriti.

Naj povem, da posebnih napak v vašem cenjenem pismu ni bilo in da smo v uredništvu navdušeni nad vašim znanjem in zanimanjem za slovensko kulturo in slovenski jezik. Hvala. Čestitamo!

Urednica -stina

Pismo iz Stockholma

Brane Kalčevič

Smo in nismo

Julija sem bil z družino v Sloveniji prvič po njenem vstopu v EU prvega maja letos. Zanimalo me je ali je kaj drugače. Potovali smo z vlakom in na Jesenicah, ki je mejna postaja, je bilo vse po starem. Postanek, uniforme, pregled potnih listov in nato naprej. Na prvi pogled torej brez sprememb.

Čez nekaj dni sem se odločil, da bom podaljšal svoje slovensko vozniško dovoljenje, ki mu je potekla veljavnost. Vsa leta namreč imam tako slovensko kot švedsko vozniško dovoljenje. Stopil sem na pristojni urad in dekletu na drugi strani okenca oddal staro vozniško dovoljenje in fotografijo, kot velevalo predpisi. Pogledala ga je, nato nekaj vtipkala v računalnik in rekla: "Dajte mi vaše švedsko vozniško dovoljenje". Bil sem presenečen. Kako ona ve, da imam tudi švedsko vozniško dovoljenje? Nisem ga imel s sabo, saj mi na pamet ni prišlo, da ga bom rabil. "Slovensko vozniško dovoljenje vam lahko podaljšam le, če uničim vaše švedsko vozniško dovoljenje. Obeh ne morete imeti. Odločiti se morate, katerega hočete imeti. Če živite na Švedskem, imejte švedskega. Saj velja tudi v Sloveniji". Tako torej, spremembe le so. Moji podatki so po računalniku dostopni vsakemu uradniku v vsej EU. Zdaj smo polnopravno in resnično integrirani v EU, sem si mislil. Pa sem si kmalu premislil.

S sestro sva imela opravek v Avstriji v Gradcu. Peljala sva se z avtom in na mejnem prehodu Šentilj so Avstrijci preverjali potne liste kot vedno. Dolge kolone turistov tako v eno kot v drugo smer. Tudi po radiu še vedno poročajo o čakalni dobi na mejah z Avstrijo. Za njih še nismo v EU.

Gledam Dnevnik na televiziji. Poročajo o tiskovni konferenci Junijske liste. Kaj, ali je tudi v Sloveniji Junijska lista? Potemtakem smo kot Švedska, hočemo in nočemo, smo in nismo v EU. Ljudje kritično razmišljajo. Vsekakor dober znak.

Brane Kalčevič Stockholm

Štefka Berg in Ivanka Turk iz Landskrone na obisku v Slovenskem društvu v Stockholmu.

Obe fotografiji in arhiv: Justin Hvala

Člani Slovenskega društva v Stockholmu na poti v Landskrone – Slovenski festival 1980

Intervju:

Justin Hvala

Justinova mladost

Preden se človek odloči za tako velik korak, kot je ta, da odideš od doma in se napotiš na tuje, je potrebno nabrati dosti poguma in dobre volje. To vedo tisti, ki so ta korak preizkusili. Nekateri so na tujem uspeli, drugi pa se še vedno mučijo z večnim domotožjem. Nekateri so se odločili, da na tujem ostanejo, drugi spet nihajo med vprašanji – ostati ali se vrniti domov. Z leti pa postane tudi tujina dom, tako imajo izseljenci kar dve domovini.

Justin Hvala se je rodil 12. aprila, leta 1930 kot drugi otrok zakoncema Mariji in Leopoldu Hvala v kraju Ponikve na Tolminskem. Brat Jože je eno leto starejši od Justina. Nato Bratje Hvala – Rajko, Jože in Justin z materjo Marijo sta se rodili sestri Marica in Anica ter najmlaši brat Rajko. Tako se je v družini Hvala v enajstih letih rodilo pet otrok.

Kraj PONIKVE, kjer se je rodil Justin Hvala (Razglednico je poslal oče Polde sinu Justinu v begunsko taborišče v Italiji leta 1967)

Justin je odraščal v predvojni dobi, ko so Evropo šibili hudi časi za preživetje. To se je seveda odražalo tudi pri Hvalovi družini. V šoli je bil problem, ker so Italijani okupirali kraje tja do Ljubljane. To pa je tudi pomenilo, da so bile velike težave z učenjem v šoli, kajti italijanščine, ki so jo uporabljali kot edini jezik v šoli, Justin ni obvladal. Tako se je med vojno s pomočjo nekega znanca izučil čevljarkega poklica. To učenje v letih med drugo svetovno vojno je potekalo v glavnem tako, da sta se Justin in njegov čevljarke mojster preživljala s čevljarke delom od hiše do hiše. Leta 1946 je bil Justin Hvala izučen čevljar. Takrat je bil star 16 let. Justin se je kmalu zaposlil v Tolminu, kjer je delal kot čevljar v čevljarke podjetju Jelen. Nekaj časa je še stanoval doma, nato se je preselil v Tolmin. Tu so izdelovali predvsem gozderje za neko podjetje v Avstriji. Prav kmalu pa je Justin dobil nekoliko boljšo službo na Ortopedskem oddelku v Izoli. Tedaj se je preselil v Izolo in ostal tam Justin Hvala v najstniški dobi svojega življenja naslednja štiri leta. Plača je bila

dokaj skromna, komaj, da je zadostovala za preživetje.

Odhod iz Slovenije

Tako se je Justin Hvala začel ozirati za boljšim zaslužkom. Nek znanec mu je svetoval, da naj poskusi srečo na tujem. Justin je nekaj časa razmišljal o tej možnosti in se nazadnje odločil in dne 7. februarja 1967 odpotoval s prepustniškim dovoljenjem na mejnem prehodu Škofije v Trstu. V Trstu

Poročna slika staršev, zakoncev Marije in Leopolda Hvala (posneto okrog 1928) se je takoj po prihodu javil na policiji. Justin pripoveduje, da jih je italijanska policija nato naselila v begunskem

zbirališču v kraju Kazerta, Kapna v Italiji. Tu je skupaj z nekaterimi Slovenci in Hrvati ostal Justin nekaj mesecev.

Že 2. julija 1967 pa je na oglede v begunsko zbirališče prišla komisija iz Švedske, ki je nabirala ljudi za delo na Švedskem in jo je sestavljalo 12 ljudi – od zdravnikov do uradnikov. Izbrali so 33 Slovencev in Hrvatov, med njimi je bil tudi Justin Hvala, in jih kmalu odpeljali na Švedsko. Pot na Švedsko je Justina Hvala vodila torej preko Italije.

Vojaščino je Justin Hvala v letih okrog 1952 služil v Prizrenu, vidimo ga na konju med dvema vojakoma

Prihod na Švedsko

Ko je človek mlad in zdrav, mu novi kraji, novi ljudje in nova okolja največkrat pomenijo prijetno avanturo. Justin se je hitro vživel v novo okolje. Čeprav v začetku ni imel lastnega stanovanja in je nekaj tednov prenočeval kar v neki študentski sobi v predmestju Norbacka (okolica Stockholma) in nato za tri mesece najel neko privatno sobo v kraju Spånga, je Justin vztrajal in verjel, da se bodo stvari uredile njemu v prid. Takratna čevljarska mesečna plača za delo na akord je bila 1 400 švedskih kron neto. Za to svojo sobo pa je moral odšteti kar 300 kron od svoje plače, se spominja Justin.

In res so se stvari začele razvijati Justinu v prid, že pred božičem leta 1967 se je preselil k neki prijazni švedski družini, kjer je stanoval kar dobra tri leta. Od tu ima samo lepe spomine.

Družina in kariera

Medtem je spoznal tudi svojo življensko sopotnico, bodočo ženo Ingrid Arbonius. Kmalu se je preselil k njej v nekoliko večje stanovanje. Nato sta se odločila za skupno življenje in se preselila v Hagelund v predmestju Stockholma, Solna. Kmalu pa sta kupila hišo v naselju Haninge, blizu njunega delovnega mesta. Oba – Ingrid in Justin - sta

Ingrid Arbonius, Hvala

namreč do svoje upokojitve bila zaposlena v bolnici Haninge, ki spada pod univerzitetno bolnico Karolinska v Stockholmu.

Pogled na bolnico, kjer sta bila zakonca Hvala zaposlena

Glede sporazumevanja in znanja švedščine imajo povečini priseljenci na Švedskem kar nekaj časa probleme. V 60. in 70. letih, ko je na Švedsko prihajalo največ priseljencev na delo (delovna sila), ni bilo nikjer organiziranega pouka švedskega jezika za tujce. Šele pozneje se je to s pomočjo reforme in kulturne politike spremenilo. Tako so tujce v drugi polovici 70-let začeli organizirano poučevati švedski jezik. Vendar je bil delodajalec tisti, ki je odločil,

komu je ta pouk potreben in komu ni. Tako Justin ni nikoli dobil prilike, da bi se formalno usposobil v znanju švedskega jezika. Delodajalec je menil, da se Justin na svojem delovnem mestu dovolj dobro sporazumeva. Justin se spominja, da se je kar nekaj časa sporazumeval s pomočjo rok in nog ter mimike obraza. Vendar to ni bila ovira pri njegovem delu.

Delovni čas je sprva potekal od 7. do 16. ure, od ponedeljka do sobote. Čas za kosilo in malico ni bil vračunan. Šele pozneje smo na Švedskem dobili 40-urni delavnik, ki je trajal od ponedeljka do petka. Tak delavnik imamo na Švedskem še danes, razen nekaterih izjem, kjer je delavnik malo krajši.

Justin Hvala v svojem elementu, v čevljarški delavnici Ko je Justin spoznal svojo Ingrid, mu je ona pomagala na jezikovnem področju. Ingrid Arbonius in Justin Hvala sta se poročila 30. januarja 1976. Vendar je Justin ostal zvest svojemu čevljarškemu poklicu. Nekoč

mu je šef ponudil mesto predelavca, kar je Justin zavrnil, saj se je najbolje počutil na svojem čevljarškem stolčku, ki ga je uporabljal kar 24 let, vse do upokojitve.

Delavnica, kjer je Justin Hvala preživel svoja najlepša leta.

Na oddelku bolnice v Haninge so proizvajali predvsem ortopedsko obutev po naročilu za razne paciente. »Pozneje, nekaj let pred mojo upokojitvijo, se je naš oddelek preselil na Jacobsberg. Tu organizacija ni ravno najbolje potekala, mnogi so

dobili odpoved«, pravi Justin. On sam je ostal v delovnem razmerju do svoje upokojitve.

Justinova soproga Ingrid je bila zaposlena v Karolinski bolnici, oddelek Haninge in je delala v kemičnem laboratoriju kot računalniška administratorica. Urejala je diagnoze pacientov in jih nato katalogizirala.

Na sliki: oče in mati – Polde in Marija Hvala, pred domačijo, ob enem Justinovih obiskov doma

Tako kot v življenju vsakogar, je tudi v Justinovem življenju včasih rahlo zaškripalo, predvsem, ko so odpuščali njegove sodelavce. Vendar je imel srečo in je ostal v delovnem razmerju do konca delovne kariere.

Kontakti in slovensko društvo v Stockholmu

Justin si je na Švedskem nabral velik krog prijateljev in znancev. Leta 1973 je v Stockholmu (Farsta) bilo ustanovljeno Slovensko društvo. Sprva se ni dosti angažiral. Pozneje pa je bil zelo aktiven član in je pridno pomagal pri raznih klubskih opravilih. Nekaj let je bil tudi član upravnega odbora. Preko svojega poklica je Justin navezal razne stike s čevljarji. Ta poklic je izvajalo tudi nekaj rojakov in tako ima Justin občasne kontakte z njimi še zdaj.

V začetku 80. let je gostoval Bojan Križaj na Švedskem. Obiskal je Slovensko društvo v Stockholmu.

Upokojitev in selitev v Landskrono

Justinova soproga Ingrid izhaja iz Landskrona na jugu Švedske. V rodno Landskrono k sorodnikom se je Ingrid rada vračala vsa leta svojega bivanja v Stockholmu. Justin pa jo je pri teh obiskih redno spremljal in si tako navezal stike tudi v Landskroni. Kmalu po upokojitvi sta zakonca Hvala prodala svojo hišo v Solni in si poiskala prijetno stanovanje v Landskroni.

15. avgusta leta 1996 sta se preselila v Landskrono. Tu je

V Slovenskem društvu v Stckh, med drugimi ga. in g.Hribar

Justin Hvala takoj obiskal slovensko društvo Lipa in se včlanil v njem. Član tega društva je še danes. Justin in Ingrid pa sta tudi častna člana pevskega društva Orfeum v Landskroni, kjer sta redna sponzorja pri društvenih dejavnostih, predvsem pri snemanju zgoščenk pevskega zbora Orfeum.

Vsa leta bivanja v Landskroni je Justin skrbel in urejeval poletno hišico na obronku mesta, kjer je med drugim gojil jagode, krompir, sadje, čebulo in razno cvetje – čisto po slovensko. Ta košček zemlje ga je spominjal na domačo grudo. Spomladi 2004 pa je Justin nesrečno padel in si poškodoval desni kolk. To mu je povzročilo hude težave, da bi še naprej urejeval svoj vrt in svojo poletno hišico. Tako jo je bil prisiljen ta svoj poletni kotiček prodati.

Justinova sestra Anica in žena Ingrid

Ob preselitvi v Landskrono si je Justin našel nekaj prijateljev, ki mu stojijo ob strani v dobrem in hudem. Ena teh družin je družina Štefana Matičiča, kjer se Justin rad sprosti ob gledanju slovenske televizije preko satelita. Posebno ga razveseli nedeljski program »Vsakdanjik in praznik«.

Pri družini Bencek / Budja pa se Justin počuti kot doma. V kletnih prostorih Bencekove hiše v bližini svojega stanovanja si je uredil prijetno čevljarstvo delavnico. Tu rad z lažjimi popravili čevljev, jaken in drugih usnjenih izdelkov posedla na starem stolčku, ki mu je služil 24 let njegovega službovanja v Stockholmu. Tu ima občutek, da ga ljudje potrebujejo in da jim lahko pomaga. Še vedno ima rad svoje čevljarstvo delo.

Bratje in sestre Hvala, zbrani na domačem dvorišču v Ponikvah

Doma Justin rad pomeša po kuhinjski ponvi in pristavi na štedilnik razne dobrote, ki jih je imel rad, ko je živel še v Sloveniji. Pa tudi mnoge švedske jedi je v toku let močno vzljubil. Skratka, Justin rad in dobro kuha. Justina zelo veseli, da je Slovenija letos 1. maja postala pravna članica EVROPSKE SKUPNOSTI. S tem tudi upa, da bo Slovenija vse bolj prepoznavna na Švedskem in po svetu. Jugoslovanstvo je Slovence na Švedskem dolgo držalo ujete v pesti, Švedi se le s težavo navajajo na nove etnične skupine v svoji sredi, zato se je tudi Slovencem še vedno potrebno dokazovati.

Sorodniki in obiski v Sloveniji

Justin Hvala je na Švedskem zelo zadovoljen. Že davno se je odločil, da bo za vedno ostal tukaj. In ta odločitev mu je olajšala, da ga ne preganja večno domotožje in večna neodločnost. Justin ve, kaj hoče in zakaj. V Slovenijo gre občasno zelo rad na obisk.

Justin Hvala na obrežju blizu Trsta (v začetku 80. let) Tam ga čaka starejši brat Jože na domačiji ter njegova sinova, Justinova nečaka Gabrijel in Florijan z družinami. Justin in Ingrid namreč nista

dobila lastnih otrok, zato ima Justin zelo rad vseh svojih 9 nečakov, eden pa se je pred leti smrtno ponesrečil. Z mlajšim bratom, ki živi nekoliko oddaljen od domače vasi, pa ima Justin bolj malo povezave. Oba starša Marija in Polde sta že dolgo let pokojna, sestri Anica in Marica pa sta umrli pred nekaj leti. Na domačiji ima Justin zgovorjeno sobo do svoje smrti.

Po vsakem obisku doma se Justin rad vrača na Švedsko, kjer ga čaka njegova soproga Ingrid. Rad ima Slovenijo, rad ima pa tudi svojo drugo domovino Švedsko. Justin Hvala je zelo zadovoljen s svojim življenjem. Z zadovoljstvom je uporabil svoje v Sloveniji pridobljeno Hvalova družina lepo zbrana, z materjo in očetom v ospredju

znanje za svoj poklic na Švedskem.

Zaključna beseda Ingrid in Justin Hvala
v svojem čudovitem stanovanju v Landskroni Foto: Z Bencek
Pogovarjala se je **Augustina Budja**

Iskrena hvala mojemu sogovorniku Justinu Hvala za vso potrpežljivost in pripravljenost, ko sem ga poprosila za kratek intervju. Z veseljem mi je ustregel in mi pomagal najti tudi fotografije, ki primerno ilustrirajo njegovo življensko zgodbo. Ko sva se z Justinom takole pri zajtrku sproščeno pogovarjala in je obujal spomine na otroštvo in na vso doslej že prehojeno pot, si ni mogel kaj, da bi ne izrazil globoke hvaležnosti, ker mu je bilo življenje v glavnem naklonjeno. V Ingrid je našel zvesto

družico, ima krog prijateljev in znancev, rad se pogovarja z ljudmi, ki v srcu dobro mislijo, tako kot on sam. Če bi še enkrat živel, bi marsikaj v svojem življenju želel ponoviti. Obstaja pa tudi marsikaj, kar bi želel spremeniti. Končala sva najin pogovor.

Spoštovani!

Pošiljam vam zanimivo raziskavo o avtorju pesmi **Oj Triglav, moj dom**. Prispevek sem te dni objavil v reviji dnevnika VEČER imenovani 7D, ki izhaja vsak teden kot samostojna revija pri VEČERU. Če se Vam zdi zanimiv ga lahko objavite, tudi morda skrajšanega, če ne pa ga vrzite v koš. Lep pozdrav iz domovine, kjer so te dni odprli kopališče Mali Moravci. Lepo Vas pozdravlja **Ludvik Kramberger**

70 letnica smrti Matije Zemljiča, avtorja pesmi Oj Triglav, moj dom

Foto L. Kramberger; **Kopija rokopisa iz župnijske kronike s sliko Matije Zemljiča**
 Ob 110-letnici prve objave teksta pesmi **Oj Triglav, moj dom**

Avtor besedila **Oj Triglav, moj dom**, je Matija Zemljič, ki je bil rojen na Ptujski cesti pri Gornji Radgoni, melodijo pa je napisal Jakob Aljaž, župnik iz Dovij na Gorenjskem

Foto L. Kramberger **Sedanji župnik pri Sv. Tomažu je Stanko Matjašec**

Gotovo ni Slovenca, ki bi ne poznal znamenite in priljubljene pesmi **Oj Triglav, moj dom**, ki je nekaka himna slovenskih gornikov, planincev. Redki pa vedo, da je tekst pesmi napisal Slovenec, ki se je rodil na robu Slovenskih Goric, na Ptujski cesti pri Gornji Radgoni, ki verjetno nikoli ni bil na Triglavu. Mnogi nehote avtorstvo pesmi, pripisujejo znanemu slovenskemu domoljubu župniku Jakobu Aljažu iz Dovij na Gorenjskem, ki je pesem uglasbil.

Besedilo pesmi **Oj Triglav, moj dom**, je bilo prvič objavljeno 1894. leta v rokopisnem bogoslovnem glasilu Lipica v Mariboru. Avtor pesmi se je tedaj pod objavljeno pesem podpisal s psevdonimom Slavin. Drugič je bila pesem objavljena leta 1895 v dijaškem listu Zora. Tedaj je prišlo besedilo pesmi v roke župniku Jakobu Aljažu. Bila mu je zelo všeč, zato jo je v letu 1896 uglasbil. Še istega leta je bila pesem **Oj Triglav, moj dom** prvič javno zapeta. S to pesmijo so tedaj popestrili odprtje triglavske kočice na Kredarici. Od tedaj so ljubitelji slovenskih gora vzeli pesem za svojo in je danes nekaka himna slovenskih planincev.

Tedaj Jakobu Aljažu, in še dolga desetletja tudi javnosti, ni bilo znano ime avtorja tega lepega in sedaj »večnega« besedila. Po zaslugi raziskovalcev, zlasti prispevka Slavka Klinarja v knjigi Cirila Ambroža Prlekija, ki je izšla ob 100-letnici Planinske zveze Slovenije, leta 1993, je javnosti sporočeno, da je avtor besedila pesmi **Oj Triglav, moj dom** Matija Zemljič. Ob njegovi, avtorjevi, smrti 26. julija 1934 pri Sv. Tomažu pri Ormožu, je bilo v nekrologu, ki ga je objavil eden izmed slovenskih dnevnikov,

najverjetneje Slovenec, zapisano: »Danes ob 9 dopoldan se je kot truden popotnik odpočil po mnogih zemeljskih naporih in mirno zaspal v Gospodu 62-letni priljubljeni marijanski pesnik velč. g. Matija Zemljič, duh. svetnik in župnik pri Sv. Tomažu nad Ormožem. Pogreb preblagega pokojnika bo v soboto ob pol 10 dopoldne pri Sv. Tomažu nad Ormožem.

Foto L. Kramberger **Pokopališče pri Sv. Tomažu, v ozadju cerkev Sv. Tomaža, kjer je služboval Matija Zemljič**

Globoko je odjeknila žalostna vest v srcu vseh, po širni župniji Sv. Tomaža in izven njenih mej. Od svojih ljubljenih župljanov se je poslovil dušni pastir, ki je polnih 20 let vzorno vodil izročeno mi čredo. Odšel je pred večnega sodnika po dolgem križevem potu bolezni in trpljenja, da za vdano prenašanje križev in zvesto službovanje prejme polno plačilo.

Matija Zemljič je bil rojen dne 25. januarja, 1873 na Ptujski cesti 24, župnije sv. Petra pri Radgoni. Mladost je preživel v Noriškem Vrhu pri Kapel, kamor so se kmalu po njegovem rojstvu starši preselili. Ljudsko šolo je obiskoval pri Kapeli, 4 razrede pa pri sv. Petru tik Radgone (op. P.: Sv. Peter je mišljena današnja Gornja Radgona). Gimnazijo in bogoslovje je študiral od 1885 – 1897 v Mariboru, kjer je bil tudi kot četrtoletnik 25. julija 1897 posvečen za mašnika.

Duhovno službo je nastopil že isto leto kot kaplan v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, dve leti nato v Vuzenici, odkoder je moral že po par tednih v bolnišnico ter začasni pokoj, ker si je zlomil nogo. Po ozdravljenju je bil 1. I. 1899 nastavljen za kaplana na Dobrni pri Celju, kjer je bil nekaj časa provizor.

Nato je služboval v Čadrmu, pri Sv. Križu pri Slatini, pri Sv. Križu pri Ljutomeru in pri Sv. Jakobu v Slov. goricah. L. 1905 je postal provizor in leto kasneje župnik pri Sv. Juriju ob Pesnici, župniji ob severni slovenski meji; nekaj dni po začetku svetovne vojne, 1. avgusta 1914, pa je nastopil župnijo Sv. Tomaža pri Ormožu. Pokojni knezoškof dr. Andrej Karlin, ga je ob svoji zlati maši imenoval za duhovnega svetovalca.

«Foto L. Kramberger **Cerkev Sv. Tomaža, kjer je 20 vodil župnijo Matija Zemljič**

Blagi pokojnik je bila torej cenjen od svojih predstojnikov ter ljubljen od svojih duh. Sobratov in vernikov. Znan je bil tudi kot izboren govornik. Že v dijaških in bogoslovnih letih se je oglašal kot pesnik. Ko je bil kaplan pri Sv. Križu pri Slatini, je začel in pri Sv. Križu pri Ljutomeru dovršil slovenski prevod nemške pesnitve kartuzijna Filipa iz žiške kartuzije o Marijinem življenju. Pesnitev, obsegajoča 11.272 jambskih verzov, je izšla z naslovom : Kartuzijanskega brata Filipa Marijino življenje. Maribor 1904-. Pobudo mu je dal pokojni knezoškof dr. Mihael Napotnik, kateremu je tudi prevod posvetil. Izdal je tudi več

dramatskih slik in prigodic, tako n. pr. Popotnica k Mariji, Ob vojski, Val, Vodnik, 70-letnica A.M. Slomška, Ob 50 letnici narodnega trpina tomaževskega rojaka Ksaverja Meška.

Matija Zemljič je v letu 1893/94 živel v bogoslovju skupaj z Josipom Trofenikom. Ki se je veliko ukvarjal z glasbo. Trofeniku se je tedaj dopadel napev nemške pesmi z naslovom O Schwarzwald, o Heim. Tedaj je svojemu prijatelju, ki se je ob študiju ukvarjal s pesništvom, naj iz nemškega napeva priredi slovenski tekst. Matija Zemljič se je takoj lotil pisanja in tako je nastala pesem Oj Triglav, moj dom. Kot smo že povedali, jo je le dve letu pozneje uglasbil župnik Jakob Aljaž, ki je tudi dal na vrhu Triglava postaviti jekleni stolp, ki je bolj zna kot Aljažev stolp.

Pri Sv. Tomažu sta bila organista Franc Zemljič več kot 30 let, Jožef Zemljič več kot 50 let, Njegov vnuk Milivoj Zemljič, sicer profesor slovenščine v pokoju, je vnuk Jožefa Zemljiča, rojen pa je 24. II., 1931 pri Sv. Tomažu, kjer ga je krstil župnik Matija Zemljič.

Milivoj je vedel, iz knjige, da je bil avtor pesmi Triglav moj dom Matija Zemljič iz Gornje Radgone. Povedal je, da je to javno slišal, ko se je udeležil srečanja vojaških in vojnih invalidov letos(2004) v Litiji,

kjer je nastopal Partizanski pevski zbor iz Trsta. Takrat je napovedovalec ob napovedi pesmi povedal, da je tekst za pesem Oj Triglav, moj dom napisal Radgonačan Matija Zemljič, uglasbil pa jo je Jakob Aljaž.

Naj ob koncu našega prispevka povemo, da smo o avtorju pesmi povpraševali tudi naključne mimoidoče. Ni ga bilo odraslega človeka, ki bi ne vedel za pesem, ni pa bilo človeka ki bi vedel kdo jo je napisal. So pa bili taki, ki so pesem pripisali Jakobu Aljažu, ki je, kot smo že omenili, pesem uglasbil. Ko smo pri Sv. Tomažu obiskali tamkajšnjega župnika Stanka Matjašeca nam je povedal, da je slišal za avtorja pesmi, obenem pa je takoj pogledal v arhiv in nam postregel z ročno pisano župnijsko kroniko, kjer je v njej vpisan nekrolog ob njegovi smrti. Posredoval nam je fotokopije dveh člankov v tedanjih slovenskih časopisih, napotil pa nas je tudi na pokopališče kjer smo posneli skupni grob na tamkajšnjem pokopališču pokopanih duhovnikov. Na nagrobni plošči je tudi ime župnika Matija Zemljiča, ki je kot župnik vodil župnijo do svoje smrti.

Foto L. Kramberger **Napis na nagrobniku, kjer je tudi ime Matija Zemljič**

Foto in tekst

Ludvik Kramberger

Prisrčna hvala za nadvse zanimiv in poučen prispevek. Oglasite se spet kmalu. Urednica **A.Budja**

Odpotoval sem... doma sem pustil ženo, hčerke, taščo in pirenejskega psa Rexa. Upam, da me ne bodo pogrešali, jaz pa se bom poiskoval odpočiti v teh desetih dneh. Poskušal bom pozabiti na računalnik, vso elektronsko pošto, ki skoraj zmeraj zahteva odgovore, telefonske klice, dolžnosti, pa še in še...

Pogled na Ljubljano iz ljubljanskega gradu medvodskim županom in prijateljem iz kulturno umetniškega društva Sora. Nato smo obiskali še nekatere druge agencije. Prijatelj Franc me je pripeljal iz ene dolžnosti na drugo. Prispel sem v hotel Park na Taboru. V recepciji je bilo že precej ljudi, nisem pa vedel kdo so in ker sem bil že precej izčrpan od sestankov sem jih le bežno pozdravil in sprejel ključ od sobe.

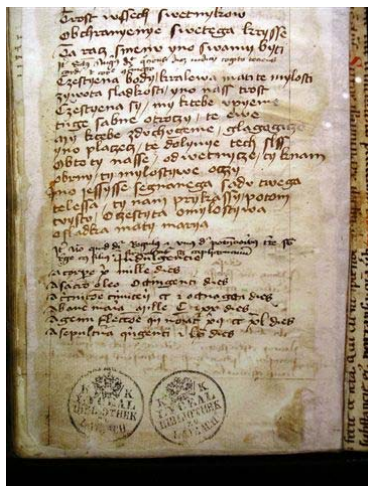
Kasneje so mi povedali, da niso vedeli, da bo tista "važna in visoka" oseba potem tako prijazna in da jih bom večkrat zabaval s smehom in slovensko pesmijo na izletih in drugod. Pregledal sem sobo, bila je navadna, toda prijazna soba brez razkošja, brez hladilnika, na TV nisi videl čisto skoraj nobenega programa. Toda kopalnica je bila v redu in s seboj sem imel moj radio, kateri me vedno spremlja na potovanjih. Jaz vam bom nekaj zaupal, jaz sem nor na tehnične stvari, posebej pa na radio. Ta mora biti čim manjši, čim bolj kvaliteten, mora imeti alarm in uro ter vse kanale, kar pomniti UKV kanale, srednje valove, dolge in kratke valove in...

Vse zanimive mednarodne frekvence vem na pamet in žena me zmeraj vleče stran od izložbenih oken s podobno tehniko. Tudi to vam zaupam, da kvaliteta radia ni odvisna od cene ampak to kvaliteto spoznaš, ko iščeš šibke postaje. Pardon, vžgal sem radio in takoj dobil program Radio Veseljak, čeprav ga nisem še nikdar slišal (nisem iz Ljubljane) me je Radio Veseljak spremljal vseh osem dni v Sloveniji. Pa je že potrkalo na vrata in notri je prišel moj prijatelj Andrej, Andreas Holmersson iz Mjölbyja, ki je bil v Ljubljani v celoletni šoli slovenskega jezika. Objela sva se in si dosti povedala, nato pa mu še izročil štipendijo, ki mu jo je podelilo slovensko društvo iz Olofströma.

Robov vodnjak; Pavel Udir in Ciril Stopar, seminar za arhivarje v Ljubljani, maj 2004 S Pavelom Udirjem sva se srečala pred konferenčno sobo hotela, skupno z Andreasom smo prisedli v sobo in seminar slovenskih izseljenkih arhivarjev iz celega sveta se je začel. Predstavili smo se, največ udeležencev je bilo iz Avstralije in Argentine, nato iz Kanade, Združenih držav

Amerike, Nemčije, Srbije, po eden pa iz Francije, BiH ter mi iz Švedske. Med organizatorji sem najprej spoznal dr. Zvoneta Žigona iz Postojne, ki dela na Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, tam sem že bil pri njem večkrat na delovnem obisku za Slovensko zvezo. Podrobno so nam predstavili program, ki sem ga doma že neštetokrat pregledal.

Vsaki dan bodo predavanja od devetih zjutraj do petih zvečer in ob sedmih večerja. Nobenih pobegov iz predavanja, nobenih srečanj s sorodniki in znanci dokler smo v šoli. Prosti smo le kasno zvečer. Takšen režim je bil meni zelo všeč, le tako se bomo nekaj naučili.

Naslednji dan smo se odpravili peš, kar meni zelo

Stari rukopisi ustreza. Odšli smo iz Taborja proti ljubljanski tržnici, stolni cerkvi, blizu Ljublanice in tromostovja, proti Arhivu Republike Slovenije, kjer nam je najprej skupina deklet v posebnih oblekah zapela zelo stare slovenske pesmi. Učili so nas o delu v arhivu, kaj je to fond v arhivu, kako se zbira dokumente in kako se jih shrani. Kako se naredi kronika društva, material se mora spravljati v temne škatle in ne v mape. V slovenskih društvih po svetu imajo tajniki društev veliko vlogo pri ohranjanju arhivskega gradiva. Od vseh podatkov se nam je že vrtelo v glavi in nekateri med nami smo si pridno zapisovali. Na koncu tega dne so nam pokazali še stare

zapise in dokumente, od cesarskih do grofovskih, ki so jih imeli v najbolj varnem zaklenjem delu arhiva. Takšnih starih rokopisov še nikdar nisem videl; začutil sem, da smo izseljenci važna veriga v Arhivu Slovenije, saj smo tudi mi del te, čeprav mlajše zgodovine naroda, toda čez "hm", tisoč let bo to izredna zgodovina o izseljevanju slovenskega življa v tuje dežele in čez lužo.

Tudi drugi dan zjutraj smo se sprehodili ob Ljublanici po eni drugi poti in odšli na predavanja na Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v bodoče skrajšano ZRC SAZU). Nato smo obiskali **arhiv Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU**,

si ogledali projekcijo filma dr. Marjana Drnovška o odhajanju Slovencev v Ameriko. Sprejel nas je tudi direktor ZRC SAZU dr. Oto Lutar, nato pa smo si ogledali Rokopisni oddelek NUK-a

(Narodne in univerzitetne knjižnice) v Ljubljani. Prav takrat je bila pod strogim varstvom prvič v Sloveniji razstava vseh najstarejših slovenskih rokopisov in tako smo imeli čast si ogledati rokopise Brižinske spomenike iz 972 - 1039 leta, Celovške (rateške) rokopise iz 1362-1390 leta, Stiške rokopise iz 1428-1440 leta ter Čedadski (černjejski) rokopis iz 1497 leta. Pokazali so nam tudi originalne rokopise Poezije Franceta Prešerna in drugih pesnikov ter pisateljev. Na kraju smo tudi **Okrogla miza** obiskali Slovenski etnografski muzej in

kustodiat za slovenske zamejce in izseljence. Po večerji smo s Pavelom Udirjem in Andreasom

Holmerssonom obiskali KUD Oton Župančič v Sori. **Pogled na mesto Ljubljana z okolico**

V četrtek smo imeli okroglo mizo in se pogovorili o stanju arhivskega, muzejskega in knjižničnega gradiva med slovenskimi izseljenci. Predstavniki vseh držav in kontinentov so predavali o dosedanjih dosežkih in kakšne cilje imajo pri njih. Najdlje je pri tem prišla Avstralija, kjer so društva skupno uredila skupni arhivski center HASA v Sydneyju. Ta primer Avstralije naj bi bil vzorec tudi za druge države. Dr. Marina Lukšič-Hacin je poudarila, da bodo zdaj nadeljevali s tem projektom v

Evropi, prav posebno pri nas na Švedskem, kjer so že popisali arhivsko stanje po družtvih, pozabili so samo na arhiv Našega glasa, ki se nahaja pri Pavlu Udirju v Stockholmu. Tudi jaz in Pavel sva povedala o stanju arhivskega gradiva na Švedskem, obenem sem opisal Slovensko zvezo in slovenske medije na Švedskem.

Ob polšestih zvečer še ni bilo konec delovnega dne, saj smo se z mestnim vlakom odpeljali na Ljubljanski grad, si ogledali tam razstavo in odšli na stolp, kjer nam se je odprl pogled na mesto Ljubljana z okolico.

V petek smo obiskali osnovno šolo O. Kovačič, kjer so nam otroci pripravili kulturni program, nato pa smo skupno z otroci imeli okroglo mizo, kjer so nas spraševali o našem življenju v tujini. To je bilo zanimivo. Poslušali smo predavanje o sistemu COBISS, kjer so nam predstavili vključevanje izseljenskih knjižnic v ta sistem. To so začeli v Barilocheju v Argentini in Slovenija je

Osnovna šola O. Kovačič izobrazila njihovo predstavnico in jo uvedla v to delo. Nato smo ob računalnikih spoznali novi računalniški program, s katerim se bodo povezala vsa slovenska društva po svetu in v njega vnesla svoje slike na digitalni način, (s skeniranjem in digitalno kamero). Na ta način bi lahko za zmeraj ohranili stare slike in bi lahko vsa društva in raziskovalci na ZRC SAZU imeli dostop do tega foto albuma. Začetek dela s Foto impact albumom bo

mogoč že letos jeseni, toda program za to je precej drag, (okrog 4000 kr/osebo).

Zvečer sem nenadoma dobil sporočilo, da me hoče srečati nekdanji župan občine Ljubljane-Šiške, g. Vuko Lutovac s katerim smo tesno sodelovali od 1984 do 1990 leta. Je tudi častni član KD Slovenija v Olofströmu. Srečala sva se ob kozarcu piva blizu Tromostovja in obujala stare spomine. Omenjeni gospod je bil tudi dvakrat na Švedskem v Olofströmu, Ronneby, Nybru in bil tudi gost guvernerja pokrajine Blekinge gospe Camille Odhnoff, ki je zelo dobro

Smaragdno zelena struga SOČE poznala Slovenijo in bila tudi na obletnici olofströmskega društva.

V soboto in nedeljo smo se odpeljali na strokovni izlet v Italijo. Obiskali smo Narodno in študijsko knjižnico, zgodovinskega oddelka Slovencev v Trstu. Nato smo se odpravili

Ponedeljek, zadnji dan seminarja v Čedad (Cividale), kjer so nam zamejski Slovenci predstavili dva njihova časopisa: Novi Matajur in Dom. Zatem smo se odpeljali v Rezijo kjer govorijo domačini v rezijsko-slovenskem narečju. Imeli smo zelo dobrega predavatelja domačina, ki je čudovito predstavil njihovo zgodovino in kulturo. Ogljedali smo si tudi tri njihove pomembne muzeje in cerkev. V Reziji je tisti dan padal dež, saj je cel čas lilo kot iz škafa in čeprav smo imeli marele, smo bili vseeno vsi premočeni, toda bilo nam je lepo, le hribov nismo videli zaradi megle in oblakov. Prenočili smo v dolini, naslednji dan zgodaj zjutraj pa smo se spet vrnili in si ogledali lepote Rezijske doline, saj se nam je sonce prijazno smehljalo. Po slikanju pred vaško cerkvijo smo se odpeljali mimo Dolomitov v Tržič (Tarvisio) in preko prelaza Predel prišli v Slovenijo. Peljali smo se pod goro Mangart do Kobarida, kjer smo si ogledali nenavaden muzej I. svetovne vojske, kjer je na Soški fronti padlo na obeh straneh preko 1 milijon vojakov. Po kosilu smo se odpeljali ob koritu reke Soče do Nove gorice, nato pa mimo Nanosa in Postojne nazaj v Ljubljano. Zvečer sva s Pavelom obiskala njegovo novo hišo blizu Kranja, kamor odhaja vsako leto na dopust.

Ponedeljek, zadnji dan seminarja, smo namenili za evalvacijo seminarja. Sešli smo se v konferenčni sobi hotela Turist in premleli ter povedali, kaj je bilo dobro in kaj slabo ter kaj

Jože Štirn, Argentina in Ciril Stopar, Švedska, na ljubljanskem gradu Med nami je bilo več starejših ljudi, bogve če se bomo še kdaj videli. Obljubili smo si, da bomo držali kontakt in se obveščali,

moramo še storiti. Nato so nas obdarili s knjigami in nam izročili diplome za opravljeno šolo arhivarja v Ljubljani. Mi pa smo se zahvalili organizatorjem za tako dobro organizacijo in jih obdarili s priložnostnimi darili in rožami. Potem smo v sobo spustili novinarje in začela se je tiskovna konferenca. Ob tej priliki je stopil pred novinarje in vse navzoče Ciril Stopar, se zahvalil organizatorjem za njihov trud in izreciral svojo pesem, *V tujini*. S to pesmijo smo poskušali pokazati, da tudi med našimi ljudmi na tujem cveti slovenska kulturna ustvarjalnost. Na kraju smo se še slikali s prijatelji in se poslovili s solzami v očeh.

kako dasleč smo prišli v raznih državah. Kot pajek v mreži pa nam bodo raziskovalci v ZRC SAZU pomagali, da bomo uspeli pri svojih nalogah ohranjanja arhiva slovenskih izseljencev po svetu. Obiskal sem tudi Slovensko izseljensko matico in se pogovoril z njimi ter prisostoval predstavitvi nove revije za slovenske izseljence: **Slovenija.svet**.

Za mene je bilo zanimivo tudi to, da sem na seminarju spoznal ljudi, ki imajo na Švedskem svoje sorodnike. Kot gospo Ano Markič iz slovenskega društva v Melbournu, ki ima svojo sestro Marijo Kolar v Slovenskem domu v Göteborgu. Potem sem dobil dobre kontakte z drugo in tretjo generacijo Slovencev v Argentini. Z Jožetom Štirnom iz Mendoze in Veroniko Razinger Grohar iz Barilocheja si še zdaj dopisujemo. Z Jožetom Štirnom sva postala dobra prijatelja in s Pavelom sva obljubila, da ga nekoč obiščemo v Argentini. Povem lahko še to, da smo prenočevali v hotelu, ki je blizu mestnega jedra in smo se zvečer lahko peš odpravili na pohajkovanje okoli Tromostovja in Ljubljance. To je bilo v redu. Tistim, ki pa so se pritoževali nad hrano lahko povem le to, da so na večerjo ob sedmih zvečer prišli samo predstavniki Švedske in Avstralije in še nekateri drugi, ostali pa so zakasnili tudi uro in več. Le ti pa so se najbolj pritoževali zaradi zakasnele večerje. Jaz pa rečem leto, da sva bila s Pavelom kar zadovoljna.

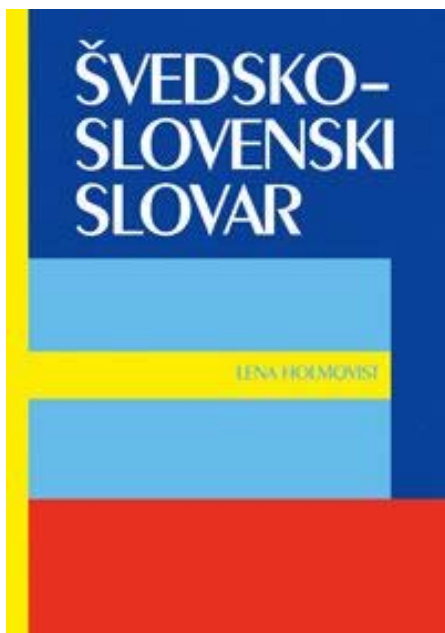
Ana Markic, Melbourn, Avstralija; arhivska kapela RS, Ljubljana, maj 2004

Na Pavelu in na meni pa je zdaj naloga, da preneseva najino znanje na slovenska društva na Švedskem. Že v novembru bomo organizirali prvi sestanek in predali informacije bodočim arhivarjem slovenskih društev na Švedskem. Bog nam daj le zdravja in dobre volje.

Rezija; sprehod po vasi z odprtimi dežniki. Maj 2004 Foto: Ciril Stopar

Ciril M. Stopar

OBVESTILA IZ SLOVENSKE ZVEZE

NOVI ŠVEDSKO-SLOVENSKI SLOVAR

Dobili smo veliko vaših telefonskih klicev z vprašanjem, kako naročiti novi Švedsko-slovenski slovar iz Ljubljane. Tukaj imate še enkrat naš odgovor:

Cena slovarja je **41,75 evrov**, stroški pošiljanja pa 8,00 evrov. Skupaj bo torej cena slovarja za kupce na Švedskem **49,75 evrov** (približno 461 švedskih kron). Slovar je mogoče naročiti po elektronski pošti, po faxu ali po običajni pošti. Plačilo bo mogoče poravnati s kreditno kartico Eurocard/MasterCard ali VISA ali preko bančnega računa, preko banke. Slovar lahko naročite pri: Založba ZRC, P.P. 306, 1001 Ljubljana, Slovenija.

Fax: **00386 1 425 77 94**, tel.: 00386 1 470 64 64,

E-Mail: zalozba@zrc-sazu.si ali na spletnih straneh: www.zrc-sazu.si/

Slovenski izseljenski koledar 2004-2005

Izšel je tudi Slovenski izseljenski koledar 2004-05 in je **v naročniški službi SIM na voljo po ceni 3000 SIT + poština**.

V tej obsežni knjigi - koledarju so objavljene tudi obsežne reportaže iz Švedske. Avtor Ciril M. Stopar je napisal reportažo o 30- obletnici ansambla Vikis in Ivan Cimerman je napisal reportažo z naslovom: Soočenje dveh civilizacij v državi blagostanja. Tukaj opisuje delo Mihaele Hojnik.

NOVA REVIIJA PRI IZSELJENSKI MATICI: SLOVENIJA.SVET

Ciril Stopar je prisostoval predstavitvi nove revije za slovenske izseljence: **Slovenija.svet** (Slovenija, pika, svet) na Izseljenski matici v Ljubljani, katero so tudi finančno podprli in izbrali na Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Nova revija bo nadomestila staro Rodno grudo. Cena za prvo leto je 175 kr. Novo in zelo obsežno revijo lahko naročite preko: E-maila: tajka.martinec@zdruzenje-sim.si

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA, Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana, SI tel: 00386 1 24 10 288, fax: 00386 1 42 51 673

POMOČ - POPOTRESNA OBNOVA POSOČJA

Iz Slovenije, iz Ministrstva za zunanje zadeve in iz Ministrstva za okolje, prostor in energijo smo dobili prošnjo za pomoč- za popotresno obnovo Posočja. Donacije lahko nakazujete na: številko podračuna Izvrševanja proračuna RS: 01100-6300109972; obvezno navesti sklic po modelu: 18 10995-7320000-90000004. Če pa mislite, da je lažje poslati vaše donacije preko Slovenske zveze, potem pošljete prispevke na postgiro Slovenske zveze: **72 18 77 – 9**, s pripisom: za Posočje. Slovenska zveza pa bo vaše donacije nato poslala na omenjeni račun.

Tajništvo Slovenske zveze

Robert Schuman

Oče združene Evrope je zaradi svojih prizadevanj za mir med narodi Evrope in zaradi zglednega krščanskega življenja med kandidati za blažene. Potem ko je bil v Metz zaključen postopek za njegovo razglasitev na škofijski ravi, se zdaj nadaljuje v Vatikanu. O tem piše tudi današnji britanski Daily Telegraph. Avtor zapisa med drugim navaja, da se pri tem zatika, saj vatikanski preiskovalci za dokončanje postopka potrebujejo dokaze o morebitnih Schumanovih čudežih. Vse kar imajo, je obnova Evrope po koncu druge svetovne vojne, kar pa Cerkev ne more sprejeti kot resnični čudež. Kot je znano, je Francoz nemškega rodu Robert Schuman pripravil načrt, na podlagi katerega je bila oblikovana Evropska skupnost za premog in jeklo. Iz te se je nato oblikovala Evropska skupnost in končno Evropska unija.

-stina

Tečajji slovenskega jezika v Stockholmu

ABF annonserar följande slovenska kurser i studieprogrammet för hösten 2004:

Nybörjare

Mån+Ons 17.15

Fortsättning

Tis+Tor 12.00

From: "Franko Luin" <franko@omnibus.se>

To: "LIPOVLIST" <lipovlist@omnibus.se>

Subject: Slovenska kurser i Stockholm

Förmedlar följande information som kommit till Svensk-slovenska vänskapsföreningen:

Jag heter Alenka Veberic och vill härmed berätta att ABF i Stockholm, Sveavägen 41 anordnar till höst för andra gången kurser i slovenska, dels en nybörjarkurs, dels en för sådana som redan kan något slovenska. Kurser är inriktade på att klara enkel kommunikation. Närmare information om kursernas början och tider får vi läsa i ABF- kurskatalog som kommer ut i augusti. Kanske några intresserade bland medlemmar i svensk-slovenska Vänskapsföreningen!

Hjärligt välkomna!

Med vänliga hälsningar och trevlig sommar önskar *Alenka Veberic*, cirkelledare

Franko Luin

Sprejeli smo informacijo in naslove o nekaterih slovenskih medijih na IT. V uredništvu se zahvaljujemo za avtoričin prispevek.

Dober dan!

Na prošnjo nekaterih članov SSVF (Svensk-slovenska vänskapsföreningen, pošiljam URL je nekaterih slovenskih medijev (kar mi jih trenutno pade na pamet:)

<http://www.algonet.se/~svenslov>)

Časopisi:

<http://www.delo.si>

<http://www.dnevnik.si>

<http://www.vecer.si>

TV in radio:

<http://www.rtv slo.si/> (na desni strani so linki na rtv v živo: če imate real player, lahko preko interneta zastonj gledate TV SLO 1 in poslušate 7 radijskih programov: A1 - 1. program, VAL 202 - 2. program, ARS - 3. program, RSi - Radio Slovenia international v angleščini, radio Maribor, radio Capodistria in radio Koper)

<http://www.pop-tv.si/>

<http://www.24ur.com/>

(portal dnevni novic PopTV)

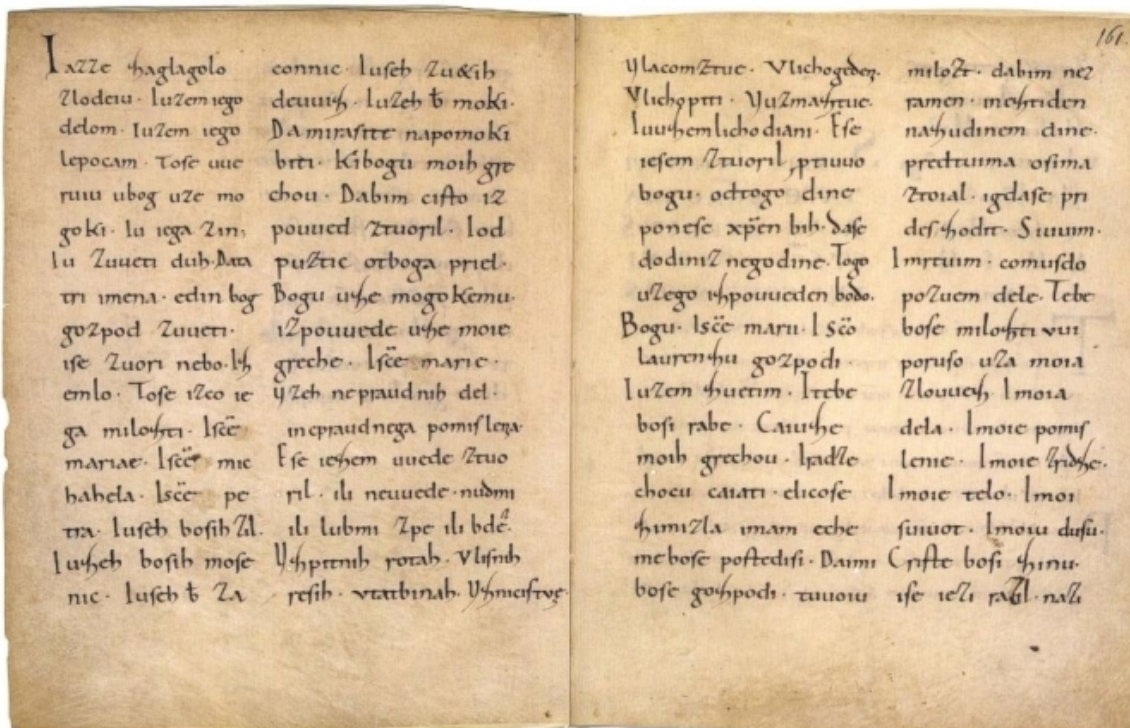
<http://www.radiohit.si/>

Lep pozdrav,

Urška Demšar

Brižinski spomeniki

Brižinski spomeniki so tri cerkvena obredna besedila na 9 straneh. Nastala so med leti 972

in 1039 na Zgornjem Koroškem v dolini reke Möll ali na Lurnskem polju. So najstarejši zapis slovenščine in tudi najstarejši ohranjen zapis kakega slovanskega jezika na območju civilizacije evropskega Zahoda. Od 1807 jih hranijo v

državni knjižnici v Münchnu na Bavarskem. Brižinski spomeniki niso le najstarejši zapis slovenščine, so tudi najstarejši ohranjen zapis kakega slovanskega jezika v latinici in morda sploh najstarejši slovanski rokopis.

Vir: **IT**

-stina

Recept

Recept

Prispevek iz Helsingborga

Kycklingpaj

4 pers

- 1 grillad kyckling
- 1 finhackad gul lök
- färska champinjoner
- 1 gul och 1 röd paprika
- 2 msk mjöl
- 2 ½ dl mellangrädde
- ev 1 dl mjölk
- 1 tsk soja
- Färdigkavlad smördeg salt och peppar 1 uppvispat ägg

Bryn lök och svamp i margarin i stekpanna. Tillsätt paprikan som skurits i strimlor och låt puttra ytterligare några minuter. Pudra över mjölet och späd med grädde och mjölk till en medeltjock stuvning. Rensa kycklingen och skär köttet i tärningar, lägg kycklingköttet i stuvningen och smaksätt med soja, salt och peppar. Låt stuvningen bli genomvarm och lägg över i ugnform.

Kavla ut degen något. Täck stuvningen med locket och skär ut blommor eller annat mönster av ”överbliven” deg och pensla med uppvispat ägg.

Pajen ska gräddas i 225 grader ca 20 minuter eller tills pajskalet fått en gyllenbrun färg.

Kyckling Bangkok

Tidsåtgång; 45 minuter

Ingredienser;

- 4 kycklingfiléer
- 1 st rödlök
- 1 st grön paprika
- olivolja
- 1 tsk sambal oelek
- 5 dl grädde
- 0.7 dl hot mango chutney
- 2 msk sweet chilisaucé
- 1 st grönsaksbuljongtärning
- 1 msk provensalska örterkryddor
- 50 g parmesanost
- 2 skivor formbröd
- salt
- grovmalen svartpeppar

Så här gör du;

Hacka rödlök, paprika och vitlök. Fräs rödlöken, paprikan och hälften av vitlöken i oljan. Tillsätt sambal oelek. Slå på grädden och tillsätt mango chutneyn, sweet chilin och buljongtärningen. Mixa och sila såsen i en finmaskig sil. Pressa ur så mycket vätska att röran som blir kvar är nästan torr. Ta vara på röran. Sätt ugnen på grill. Riv parmesanosten. Blanda ungefär hälften av den med halva röran. Gnid in kycklingen med resterande vitlök samt provensalska kryddor. Bryn filéerna och krydda med salt och peppar. Kantskär brödet, bred på grönsaksparemsanen. Fördela resterande ost på brödet och grilla i ugnen till fin färg. Skär i trekanter. Servera kyckling, bröd och sås.

Ugnstemperatur; -°

Sås;

-

Serveras med;

Jasminris
Sockerärter

Smaklig spis!!

Olga Budja

Martinovanje

Martinovanje ob svetem Martinu, svetniku, ki mošt spremeni v vino, pomeni simboličen zaključek vsega vinogradnikovega prizadevanja, hkrati pa tudi zaključek mariborskega vseletnega cikla prireditev, namenjenih Stari trti v čast.

Martinovanje v Mariboru je največje v Sloveniji, saj ga obišče nekaj tisoč Mariborčanov in okoličanov. Prireditev poteka ves dan dne 11. 11. od 11. ure in 11 minut pa tja do 20. ure. Nastopajo številni znani ansambli in posamezniki, na stojnicah pa ponujajo dobrote vinogradniki in vinarji,

turistične kmetije in drugi gostinci. Vir: IT

-stina

HUMOR

HUMOR

Prispevek iz Asmundtorpa

Dora Tuomainen

Ni kan njuta av nedanstående lektioner.

4 lektioner i organisationsstrategi

1. En man går in i duschen samtidigt som hans hustru kommer ut därifrån. I samma stund ringer det på dörren och hustrun går och öppnar iklädd endast en handduk. I dörren står grannen. Han erbjuder henne 10 000 kronor om hon låter handduken falla till golvet...

Utan att tveka släpper hon handduken till golvet medan grannen njuter av utsikten. Han tar upp 10 000 från fickan, ger henne och går därifrån. Kvinnan tar återigen på sig handduken och går tillbaka till badrummet för att föna håret. "Vem var det som ringde på dörren?" undrar mannen.

"Det var grannen mitt emot" svarade hustrun. Mannen tittade på sin hustru och frågade "Kom han för att lämna tillbaka de 10 000 kronorna jag lånade ut till honom igår?". **Slutsats:** Delge dina medarbetare finansiell information.

2. En präst kommer körande i sin bil på landsbygden och får syn på en nunna som står och väntar på bussen. Han stannar bilen och erbjuder henne skjuts till närmsta stad. Den unga nunnan tackar honom, lägger väskorna i baksätet och sätter sig på passagerarsätet bredvid prästen. Hennes nunnedräkt hasar upp när hon kliver på och blottar hennes ena knä. Prästen kan inte lägga band på sig utan lägger sin hand på hennes knä. Nunnan tittar på honom och utbrister "fader, kom ihåg vers 129". Han drar snabbt till sig handen och beklagar det inträffade, men hans ögon kan inte låta bli att kasta blickar på den unga nunnan. En stund senare glider handen återigen från växelspaken till nunnans knä. "Fader, kom ihåg vers 129" påminner nunnan honom återigen.

Han ursäktar sig en gång till och tar bort handen. Dom kommer fram och nunnan kastar en menande blick på prästen samtidigt som hon tackar honom för skjutsen. Prästen fortsätter hem och där skyndar han sig till psalmboken för att läsa vers 129. I vers 129 står det att läsa "fortsätt att prova dig framåt, det är enda vägen till salighet". **Slutsats:** Håll dig uppdaterad i ämnen som rör arbetet, annars kan du missa många möjligheter.

3. En Smälänning åker till landet på några dagars semester. Där köper han en åsna för 1000 kronor av en bonde. Han övertalas att hämta åsnan dagen därpå. Nästa morgon kommer Smälänningen för att hämta åsnan, men upptäcker att den har dött under natten. Han kräver

pengarna tillbaka men bonden har redan spenderat pengarna han fått för åsnan. Då beslutar Smålänningen sig för att ta med sig den döda åsnan hem till stan, till bondens stora förvåning. Efter en månad träffas dom igen och bonden kan inte hålla sig utan frågar vad han gjort med den döda åsnan. Då säger Smålänningen "jag startade ett lotteri med åsnan som högsta vinst och sålde 500 lotter för 20 kronor styck, jag tjänade 8980 kronor!". "Men åsnan var ju död, är det ingen som har klagat?" undrar bonden förvånad. "Visst, men bara vinnaren, och han fick sina 20 kronor tillbaka" svarade Smålänningen. Slutsats: Man kan alltid vända ett nederlag till framgång.

4. En ung kille kommer in på apoteket och ber apotekaren om en kondom. Han tycker det är lite pinsamt och känner att han vill förklara sitt köp. "Min flickvän har äntligen bjudit hem mig på middag och jag är säker på att om allt går bra kommer jag att tillbringa natten med henne." Innan han betalar ångrar han sig och frågar efter en kondom till. Han förklarar "min flickväs syster flörtar med mig ibland, jag är säker på att hon gillar mig, kanske har jag tur även med henne i kväll". Han tar upp plånboken men betalar för tre kondomer samtidigt som han förklarar för receptarien "min flickväs mamma är relativt ung och snygg, jag tror att hon tycker om mig och jag ska ha möjlighet med henne OCKSÅ".

Kvällen kommer och alla sitter samlade runt middagsbordet och det första som händer är att dom ber en bordsbön. Efter bönen tar alla upp besticken utom den unge killen som fortsätter att be. Efter några långa minuter knuffar flickvännen på honom och säger "jag visste inte att du är religiös". Då svarar killen "och jag visste inte att din pappa är apotekare..."

Slutsats: Prata inte om dina strategiska planer med främlingar, hela organisationen kan kollapsa.

Prispevek iz Köpinga

Suzana Macuh

Vsak pride enkrat na vrsto - tudi Slovenci. Evo, se je ze zacelo - evropski vici o Slovenckih :

If you open the umbrella in the street of Ljubljana, be careful not to hurt somebody's eye in Maribor.

Why don't the ski springers in Planica do more than 250 meters? - Because they would fly to Italy

The shortest joke in the world: A couple is walking along the slovenian coast...

What's the colour of the slovenian patrol boats? - Both of them are blue.

Slovenians don't need mobile phones. - They can communicate yodding from one end of the country to the other.

What do the Slovenians need radars for? - For fun. :o)

macuh@hotmail.com

070-364 83 53

Prispevek iz Landskrone

Gusti Budja (IT)

- ♣ Natarak! V tem jabolčnem zavitku ni nobenih jabolk. Saj v pasji konzervi tudi ni psov.
- ♣ Užaloščeni na pokopališču na Žalah si ogleduje razstavljenе krste. Ker se ne more odločiti, katero bi izbral, vpraša uslužbenca, katero bi mu priporočil. Ja, iz cinka je trajnejša, lesena je pa bolj zdrava, je dobil strokoven odgovor.
- ♣ Včeraj sem bil na razstavi slik in ogledal sem si samo tvoje slike. O, hvala za kompliment. Veš, okrog drugih je bila strašna gneča.

♣ Ne razumem, zakaj hočete oditi iz našega kolektiva. Zaposlil se bom v norišnici. Toda vi nimate potrebnih delovnih izkušenj. Kako boste shajali z norci? Kako ne, saj sem tri leta delal pri vas.

♣ Tončkova družina je letos preživela počitnice na morju. Ko se je vrnila domov, so bili vsi družinski člani lepo porjaveli, le oče Tone je imel desno roko belo. Ni čudno, pojasnjuje oče Tone, ko pa sem moral kar naprej segati v žep.

♣ Med odmorom vpraša bokсар svojega trenerja: Sem ga velikokrat zadel? To ravno ne, vendar nadaljuj.

A bom zmagal?

Ja, če se bo tvoj nasprotnik zaradi vetra, ki ga povzročajo tvoje rokavice pred koncem prehladil

♣ Kako pa je bilo, ko si Simoninega očeta prosil za njeno roko?

Mučno, naglušen je.

Kako pa to veš?

Prosil sem ga za njeno roko, dobil sem pa njegovo nogo

♣ Zdravnik si ogleduje oteklo koleno in reče pacientu:

Le kako ste s tako oteklino lahko vzdržali štirinajst dni?

Veste, če doma potožim, da me kaj boli, mi žena vedno reče, naj neham kaditi, da so za vse bolečine krive samo cigarete.

♣ Mož in žena, naveličana in preutrujena od prednovoletnega veseljačenja, bosta novo leto pričakala kar v postelji: Žena, ko bo novo leto, me zbudi. Ne bi ga rad prespal.

Prav, če se prej zbudiš ti, pa zbudi ti mene

♣ Kaj misliš, da bodo noči, ko se bosta s fantom poročila, bolj razburljive?

Ne vem. Prepričana pa sem, da bodo pogostejše

♣ Policist rešuje nalogo iz matematike in nikakor ne more rešiti matematične naloge 10 minus $12+X=0$. Načelnik mu skuša pomagati.

Pa poskusi takole: Na avtobusu je 10 potnikov. 12 jih izstopi. Koliko jih mora vstopiti, da bo avtobus prazen.

♣ Milostljiva gospa stopi v knjigarno. Kupila bi kakšno knjigo!

Ali naj bo kaj lažjega ali težjega? Vseeno, saj imam pred vrati avtomobil.

♣ Ali ste spali pri odprtem oknu, kot sem vam svetoval?

Sem doktor.

Pa je nespečnost izginila?

Ja. Z njo pa tudi ure, radio, zlatnina in ves denar

♣ Marko vpraša prijatelja: Je res, da prodajaš svoje bobne?

Res. Zakaj pa? Izvedel sem, da je sosed kupil pištolo!

♣ Zadnjič sem ustrelil tako velikega jelena, da je samo njegova senca tehtala tri kilograme.

To ni nič, se vmeša ribič. Jaz sem zadnjič v Savi ujel tako veliko ribo, da je še zdaj luknja v vodi, kjer sem jo potegnil ven!

♣ Kako to, da imaš nezadostno ravno iz slovenščine? Slovenščina je vendar tvoj materin jezik. Saj ravno zato, ker polovico časa preživim pri babici

♣ Policaj ustavi mladega voznika.

Vozniško dovoljenje, prosim!

Kakšno dovoljenje, saj ga dobim šele, ko bom star osemnajst let.

Invandrare

EN KOMMER FÖR ATT FLY FRÅN NÖDEN
EN KOMMER HIT FÖR ATT UNDGÅ DÖDEN
EN KOMMER HIT AV TERROR TVUNGEN
EN KOM HIT FÖR ATT GIFTA SIG MED KUNGEN
DE ÄR TYSKAR, IRANIENR, GREKER OCH TURKAR
MEST ÄR DE SNÄLLA, ANDRA ÄR SKURKAR
EN DEL ÄR ÄRLIGA, ANDRA SKUMMA
EN DEL ÄR GENIER, ANDRA ÄR DUMMA
MEST ÄR DE FREDLIGA, ANDRA VILL SLÅSS
MED ANDRA ORD: DE ÄR SOM OSS!
MED FEL OCH BRISTER, TUFFA OCH MJUKA
FAST INTE LIKA AVUNDSJUKA.....
VISSA ÄR FÄRGADE, ANDRA ÄR ARIER
SOM KÖPER SIN BRUNA FÄRG I SOLARIER
VISSA ÄR SVARTA, ANDRA GULA
VISSA ÄR VACKRA, ANDRA FULA
MEN FAST DE IBLAND AV ANNAN FÄRG E'
ÄR DE PRECIS SOM VI I SVERIGE
OCH NÄR DE VILL JOBBA HÄR, ÄR TACKET
»NI FÅR INTE JOBBA ÄN FÖR FACKET«
EN DEL ÄR BÅTFOLK FRÅN VIETNAM
SOM INTE KAN SJUNGA »WE SHALL OVERCOME!
OCH INTE KAN »RULLA DI RULLA« SOM VI
OCH DE BLIR SÄLLAN SÅ FULLA SOM VI
EN DEL ÄR MERA JUDAR ÄN VI
EN DEL HAR ANDRA GUDAR ÄN VI
EN DEL SÖKER LUGNET I STÄLLET FÖR BRÅKET
DET ENDA VI SVENSKAR KAN BÄTTRE – ÄR SPRÅKET
DET SÄGS ATT VI STAMMAR FRÅN ADAM OCH EVA
SOM INTE VAR SVENSKAR. MEN »JA, MÅ DE LEVA!«

Bosse Parnevik, febr 1992

♣ Balnanje mora biti! Kallinge (zgoraj)
 ♣ Arhivarji, Ljubljana; Skupna slika na tromostovju. Prešernov spomenik (levo zgoraj)

Razgledni stolp na ljubljanskem gradu

Čudovit pogled na mesto Ljubljana

Foto: C. Stopar

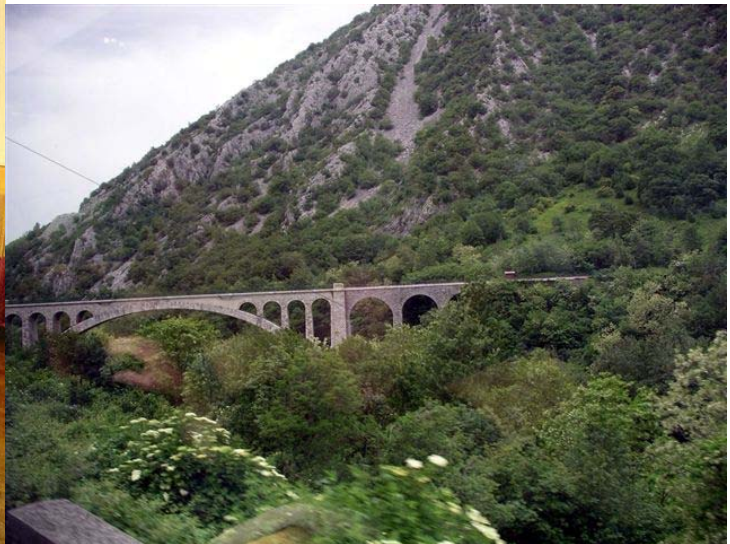
Muzej; Rezija

Slovenski muzej v Trstu maj 2004; foto: Ciril Stopar

Ponedeljek, zadnji dan seminarja arhivarjev

Most v kanalu, drugi dan seminarja; izlet (maj 2004)

Izlet; C. Stopar na kanonu

Boka; Izlet, maj 2004

Na poti iz Predela proti bovcu

Prelaz na Predelu; meja med Italijoin Slovenijo

Skupni posnetek; Rezija: Udeleženci arhivskega seminarja

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

ŠVEDSKE Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Zima/Vinter 2004

Št./Nr 9 Letnik/Årgång 3

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
V
O
N
S
B
L
A
D
E
T

*I n f o r m a t i v n o
G L A S I L O*

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 9 Letnik / Årgång 3

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild: Ozadje/Bakgrund: Web

Oktet Planika 13. 11. 2004 ob 30-letnici društva Planika, Malmö

Foto: Olga Budja, Helsingborg

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Novice iz Slovenije	5	Nytt från Slovenien
Vaša pisma	6	Era brev
Novice iz društev	11	Föreningsnytt
Naša cerkev	31	Vår kyrka
Zanimivosti	38	Bra att veta
Reportaže	40	Reportage
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguštna Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: ***Zvonko Bencek***

Naslov uredništva: **Augustina Budja**
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta/ E-post: **budja @bredband.net**

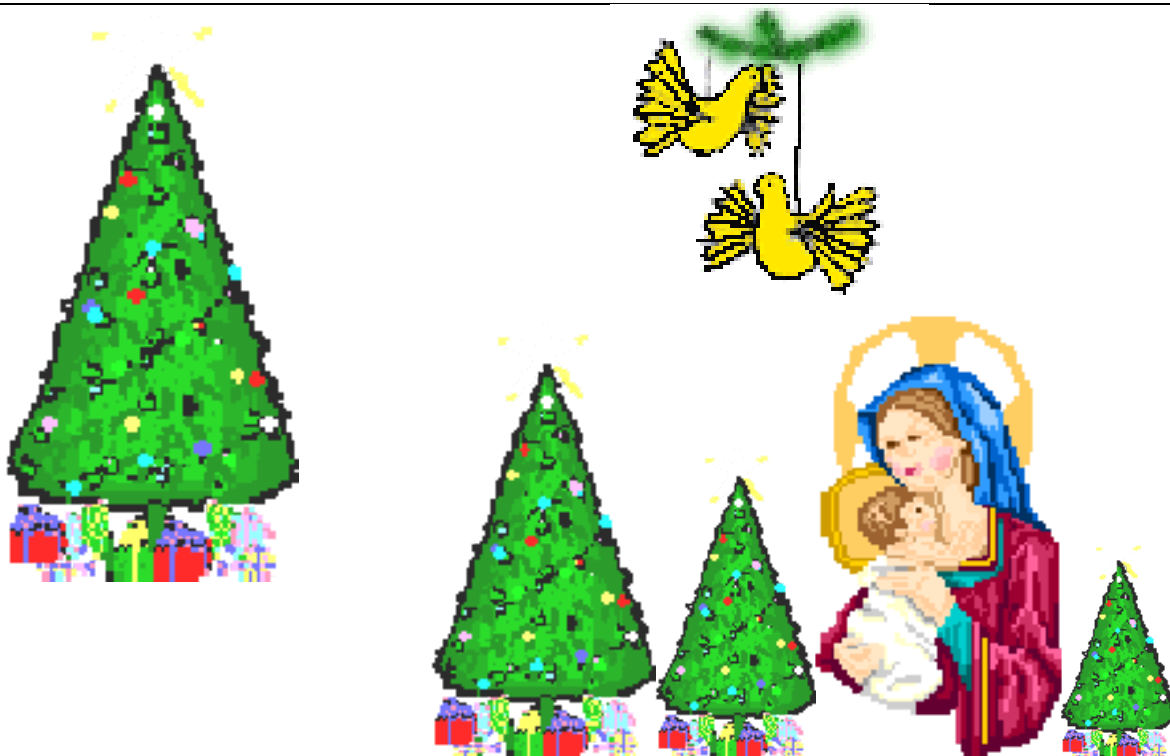
Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja, 2005

***Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 februari 2005***

Leto 2004 zapira svoja vrata. Smo na pragu NOVEGA LETA 2005. Še prej pa bomo na Švedskem slavili prihod sv. Miklavža ter praznik sv. Lucije, katere švedski lik so vzljubili majhni in veliki.

Nato so pred nami božični prazniki, ki nam vsako leto prinesejo kaj lepega. Tudi letos upamo, da bo tako.

Še naprej se oglašajte s svojimi prispevki za naš skupni časopis na Švedskem in pomagajte s povezovanjem Slovencev na Švedskem ter z ohranjanjem slovenske pisane besede. Za to številko je nekatere članke lektorirala Danni Stražar, ki nam v uredništvu večkrat priskoči na pomoč.

**UREDNIŠTVO INFORMATIVNEGA GLASILA ŽELI
SVOJIM BRALCEM
MIRU IN SREČE OB BOŽIČNIH PRAZNIKIH TER
ZDRAVJA V PRIHODNJEM LETU!**

*Spančkaj, ne joči, Jezušček mili,
Spančkaj, ne joči Jezušček ti.
V sanjice zlate sladko zatisni
Dete prelepo trudne oči,
Spančkaj, ne joči Jezušček ti.*

*Jezušček spančkaj, srčece moje
Tudi pri tebi spati želi.
Mamica draga, sveta Devica
pesem ti poje, da te uspi.*

Slovenska ljudska

-stina

Predsednik ima besedo...

V oktobru in novembru smo uspešno slavili okrogle obletnice v Olofströmu in Malmöju. Švedskemu občinstvu smo na olofströmskem trgu predstavili Slovenijo, tudi na 18. Slovenskem srečanju je bilo slovenskega kulturnega programa za poln lonec, tako da bomo duševno nasičeni za nekaj časa.

V sredini novembra je imela Slovenska zveza sestanek, kjer smo pregledali dosedanje delo, se pogovorili, kaj moramo v bodoče bolje storiti in podali smernice dela čez zimo do spomladi, oziroma do naslednjega občnega zбора, ki bo nekje v mesecu

aprilu.

Prav tako smo organizirali seminar bodočih arhivarjev, na katerem so prisotni izvedeli marsikaj novega ter obenem ugotovili, da bo to precej trd oreh za nas.

Pred nami so božični prazniki in življenje nam bo morda bolj mirno potekalo. Tudi sv. Miklavž se vsako leto oglasi s svojimi darovi med našimi otroci v slovenskih društvih, kjer se je ta stara slovenska navada trdo ukoreninila med nami. Novo leto že trka na vrata, sneg bo s srebrno odejo prekril pokrajino. Čeprav bo to zimo pritisnil tudi mraz in nam tudi zdravje ne služi več tako kot nekoč, moramo vseeno upati, da bo naslednje leto še bolj veselo, polno zdravja in da bomo radi prihajali v slovenska društva. Kajti prijateljstvo, srečanja in veselje do društvenega dela izpopolni marsikatero urico tudi tistim, ki bi bili sicer osamljeni in brez prijateljev.

Mi se bomo potrudili, da boste dobivali na dom slovensko besedo in obdržali nujno kulturno vez z našo in vašo ljubljeno domovino.

Seminar bodočih arhivarjev

V novembru smo izvedli prvi seminar bodočih arhivarjev v Malmöju. Prisotnih je bilo 14 udeležencev iz sedmih slovenskih društev. Izdali in razdelili smo brošuro: »**Priročnik in vodnik** za arhivarje v slovenskih društvih na Švedskem.« Vemo, da je med vami še nekaj zainteresiranih za arhivarsko delo, zato vas pozivamo, da se prijavite, da vas uvrstimo na seznam, tako da vas bomo naslednjič poklicali na nadaljevalni seminar za arhivarje in da vam pošljemo brošuro, da se boste seznanili s pojmi, kaj je to **dokumentarno gradivo** in kaj je **arhivsko gradivo**. Prav tako bomo to brošuro poslali tudi v tista slovenska društva, ki niso bila prisotna na seminarju.

Priročnik smo izdali zaradi potrebe po urejenih arhivih v slovenskih društvih. Od enajstih slovenskih društev ima samo pet društev svoje društvene prostore. Društveni prostori so važni ne le zaradi zbiranja članov v njih, oziroma zaradi raznih aktivnosti, ki jih imate v njih; še posebej so važni tudi zato, ker v njih hranite razno dokumentarno in arhivsko gradivo.

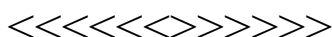
Prav zaradi tega potrebujemo enega oziroma dva arhivarja v vsakem društvu, ki bosta odgovorna za urejevanje društvenega arhiva. Prav tako pa potrebujejo ti bodoči arhivarji pomoč vseh članov društva, še posebej tam, kjer nimate več društvenih prostorov in je dokumentarno in arhivsko gradivo pri članih oziroma posameznikih, ki so v teh 30-ih letih delali v upravnih odborih slovenskih društev. Bodoči arhivarji morajo imeti zaupanje ljudi, da bodo lahko dobili ta dokumentarni in arhivski material in ga prekopirali, skenirali, prefotografirali oziroma kako drugače zabeležili.

Prijavite se, kajti čas teče in pomembno je, da zabeležimo zgodovino slovenskih društev na Švedskem, ki bo zelo pomembna za naše potomce.

NOVOLETNO VOŠČILO
Vesele in zadovoljne božične praznike
Srečno, uspešno in zdravja polno
Novo leto 2005

vam želi
UO Slovenske zveze na Švedskem

Vprašalnik za kronologijo slovenskih društev na Švedskem ter za življenjepise posameznikov, ki želijo sodelovati s svojimi zgodbami pri naslednji knjižni izdaji. Vprašanja naj bi vam služila kot pomoč pri razmišljanju in pisanju člankov.

- **Kdaj ste prišli na Švedsko?**
- **Kaj ste delali, s čim ste se ukvarjali?**
- **Morebitno delo v društvu, (v katerem?)**
- **Zbirka fotografij iz društev in privatnih (slike skeniramo in vrnemo)**
- **Predstavitev slovenskih samostojnih podjetnikov**
- **Podatki o šolstvu (dopolnilni pouk)**
- **Povratniki - Kako smo podoživljali samostojnost Slovenije?**
- **Kako smo na Švedskem doživljali osamosvojitve in vojno v Sloveniji?**
- **Literarni prispevki (pesmi, zgodbe, reportaže, debate, drugo)**
- **Občutki in doživetja ob vstopu Slovenije v Evropsko Skupnost (EU)**
- **Kronološki zapisi društva**
- **Kronologija Slovenskih srečanj v Vadsteni in drugo**

Za vaše sodelovanje se lepo zahvaljujem. Dopise pošljite na naslov uredništva ali po e-pošti: budja@bredband.net do januarja 2005, lahko pa tudi prej.

Augustina Budja

Novice iz Slovenije

Predsednik vlade Janez Janša je minuli torek javnosti razkril imena svoje ministrske ekipe, ki po njegovih besedah predstavlja optimalni rezultat pogajanj in usklajevanj med koalicijskimi partnericami ter v danih razmerah najboljšo možno ekipo. Kandidati so: Dimitrij Rupel za zunanjega ministra, Dragutin Mate za notranjega ministra, Gregor Virant za ministra za javno upravo, Andrej Vizjak za gospodarskega ministra, Marija Lukačič za ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Vasko Simoniti za kulturnega ministra, Milan Zver za ministra za šolstvo in šport, Andrej Bručan za ministra za zdravje, Andrej Bajuk za finančnega, Lovro Šturm pa za pravosodnega ministra, Janez Drobnič za ministra za delo, družino in socialne zadeve, Jure Zupan za ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Karel Erjavec za obrambnega ministra, Janez Podobnik za okoljskega, Janez Božič za prometnega ministra in Darinka Mravljak za ministrico brez listnice za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.

Ministrske ekipe koalicija ni izbirala po kvotah, pravi Janša, zato v koalicijski pogodbi ni delitev resorje po strankah, kot je bilo doslej običajno. Če bo kateremu izmed članov vlade prenehal mandat, bo koalicija uskladila drug predlog za njegovo mesto. Ker je v predlogu ministrskih kandidatov le en minister oz ministrica brez listnice (za regionalni razvoj), bo po oblikovanju strateškega sveta za ekonomijo in reorganizaciji nekaterih vladnih služb Janša verjetno predlagal še ministra brez listnice, ki bo odgovoren za

razvoj. Predlagani ministrski zbor sicer sestavlja sedem doktorjev znanosti, štirje magistri in pet kandidatov z univerzitetno izobrazbo. V ekipi je 14 moških in dve ženski, povprečna starost je 49 let. Štirje kandidati, in sicer Lovro Šturm, Gregor Virant, Dragutin Mate in Marija Lukačič, niso člani nobene izmed koalicijskih strank, poudarja novi premier.

Kandidati za nove ministre so se parlamentarnim delovnim telesom predstavili minuli ponedeljek in torek, konec tedna pa se je o novi vladni ekipi odločal državni zbor. Sicer pa bo moral vsak kandidat za ministra pred imenovanjem podpisati etični kodeks. Zapisali so ga že v program strokovnega sveta Slovenske demokratske stranke.

Slovenski parlament 2004 (IT 2004)

Poglejmo si nekaj poudarkov koalicijskega programa za področje gospodarstva in nekaterih drugih javnih politik.

Koalicija med drugim ugotavlja, da članstvo v EU, vstop v ERM 2 in poznejši prevzem evra kot skupne valute v letu 2007 prinašajo številne ekonomske prednosti za Slovenijo, predstavljajo velike izzive in določajo stvarni okvir ekonomski politiki na vseh področjih. Nujna naloga je zato povečanje konkurenčnosti in prilagodljivosti našega gospodarstva. Med prednostne cilje na tem področju je razvoj podjetniškega okolja, liberalizacija trga dela, postopen in pregleden umik države iz gospodarstva, boljše predpise in zmanjševanje administrativnih bremen. Koalicija si bo prizadevala tudi za povečanje davčne discipline, to je: rednega in pravilnega obračunavanja in plačevanja davkov ter odkrivanja, odpravljanja in kaznovanja kršitev. Na področju javnih financ bo najprej ugotovila dejansko finančno stanje javne porabe in premoženjsko stanje države. Na tej osnovi bo pristopila k nadaljnjemu izboljševanju davčne ureditve.

Na področju bančništva bo koalicija podpirala zdravo konkurenčnost, ki bo v interesu potrošnika; zagotovila bo pogoje za čim večjo stopnjo konkurenčnosti na področju zavarovalništva. V tem sklopu koalicijske pogodbe so predstavljene še prioritete na področju energetike, elektronike komunikacije, prometa, kmetijstva, gozdarstva, prehrane ter varstva okolja. Vladne stranke se bodo zavzemale tudi za krepitev lokalne samouprave in nadaljnjo decentralizacijo države. Za enega od temeljnih ciljev so si zadale zmanjšanje razlik v razvitosti med regijami. Predvidele so nekatere ukrepe za zmanjševanje brezposelnosti, družinam naklonjeno davčno in stanovanjsko politiko. Glede obsega zagotovljenih pravic do zdravstvenih storitev postavljajo za izhodišče, da se ta ne sme zmanjšati. Za pokojnine se zavezujejo, da se bodo dosledno usklajevale z rastjo plač. Za nalogo si med drugim postavljajo še zmanjševanje sodnih zaostankov, zmanjšanje števila zaposlenih v civilnem delu državne uprave, na področju šolstva pa napovedujejo, da bodo pozornost namenili vprašanju vzgoje, spodbujali spremembe učnih načrtov in pospešili razvoj zasebnega šolstva.

Nova vladna koalicija v podpisani koalicijski pogodbi na področju zunanje politike med drugim obljublja nov začetek v odnosih s sosednjo Hrvaško, ki pa ga pogojuje s hrvaškim upoštevanjem "zgodovinskih dejstev in okoliščin", kot je celovitost Piranskega zaliva. Nova vlada namerava poglobiti tudi sodelovanje z ZDA in razmišlja o vključevanju Slovenije v mednarodne projekte v zvezi z reševanjem obstoječih in morebitnih novih kriznih žarišč. V letu 2005, ko bo predsedovala Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi OVSE, pa bo Slovenija kot članica EU in zveze NATO v OVSE nastopala kot dejavnik zблиževanja različnih stališč in podpirala širitev evro-atlantske skupnosti na območje okrog Črnega morja. Koalicija se zavezuje, da bo skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu integralni del slovenske zunanje politike, saj skupaj s Slovenijo predstavljajo skupni slovenski kulturni prostor. Vlada naj bi tako pripravila krovni zakon o odnosih s Slovenci zunaj meja

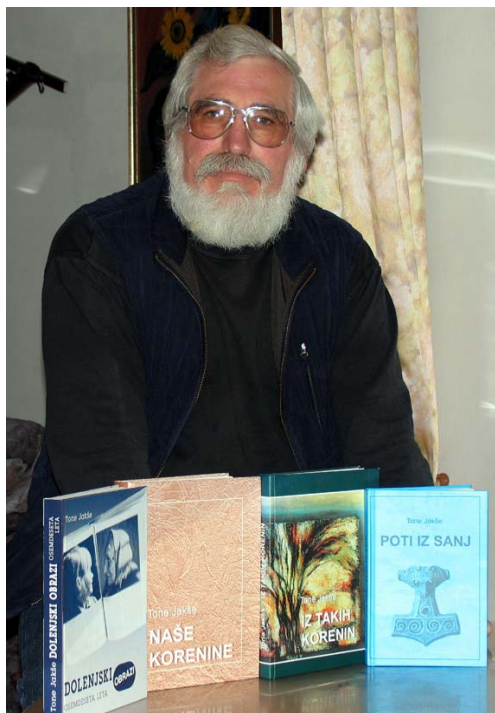
Slovenije, ki naj bi zagotovil jasno in čvrsto pravno podlago za sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter za financiranje njihovih struktur in dejavnosti. Koalicija napoveduje tudi nekaj sprememb zakona o državljanstvu, ki bodo Slovcem omogočale lažjo in hitrejšo pridobitev državljanstva. Zavzemala se bo še za stalno formalno sodelovanje Slovencev v zamejstvu in po svetu pri oblikovanju tistih vladnih aktov in programov, ki jih zadevajo.

Vir: **IT Radio Ognjišče 2004 -stina**

OB 10-LETNICI Radia Ognjišče Slovenci na Švedskem iskreno čestitamo in želimo še obilo uspehov in dobrih oddaj. Vsem zaposlenim voščimo vesele BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 2005 ter vas preko uredništva Informativnega Glasila na Švedskem lepo pozdravljamo! -stina

PISMO IZ SLOVENIJE

Razmišljanje ob krvavicah, kislem zelju in cvičku...

... pa ob starih prijateljih, se dopolnim, ko mi ta naslov ob pogledu na bogato obloženo mizo postane že čisto domač. Včeraj sem po telefonu govoril z Gusti, urednico tega glasila, da bi zvedel kako priti do švedske slovnice, ki jo je pred kratkim izdala, končalo pa se je tako, da sem ji obljubil napisati to pismo.

In danes smo tu: Lojze, Rada, Frida, Niko in jaz. Sedimo v gostilni Vovko na Ratežu pri Novem mestu in uživamo ob domačih dobrotah. Jutri bo Martinovo, mi pa smo že danes dostojno proslavili njegov god. Gledam jih, kako kramljajo in se poskusim spomniti, katere so tiste vezi, ki so nas tako usodno povezale, da jih čutimo še sedaj, po treh in več desetletjih. Saj prihajamo vendar iz različnih koncev Slovenije, smo različnih starosti, izobrazbe in poklicev, pa verjetno tudi različnih političnih prepričanj, čeprav o tem nismo nikoli čutili potrebe govoriti.

Prva vez, ki je skupna vsem petim, je Švedska. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja nam je postala druga domovina. Rada, Frida in Niko so pristali v Uppsali, Lojze in jaz v Stockholmu. Kmalu zatem smo ustanovili

Slovensko društvo v Stockholmu. To je bila druga vez. Uredili smo si Slovenski dom, kjer smo se videvali, se poveselili z rojaki in si tako lajšali domotožje. To je bila tretja vez. Poleg teh jih je še nekaj, ki vežejo mene osebno na vsakega izmed njih.

Prva na Frido in Nika, ki ju poznam najdlje. Bil je nekega sivega decembrskega dne leta 1967, ko je potniški vlak drvel skozi zasneženo Nemčijo proti jugu. Sedel sem tiho v kotu z rahlo priprtimi očmi in se delal nezainteresiranega za ves svet okoli mene. Pa kaj bi, nemščine, ki je žuborela vsenaokrog tako ali tako nisem razumel. Potem pa... ali se ni med to neskončno nemško žlobudranje prikradlo tudi nekaj slovenskih besed? Bolj pozorno sem prisluhnil in potem začudeno pogledal. Res, ob oknu je stala ženska in moškemu zavzeto nekaj kazala v zasneženi pokrajini, ki je hitro bežala mimo: "Glej, tam nekje sem bila pa jaz rojena!" Hitro sem skočil pokonci. Ne, niso bile sanje! Tako sem se seznanil z rojakoma Frido in Nikom. Ona je iz Krške vasi, on iz Brezic. Poročena sta in trenutno živita na Švedskem. Za zimske praznike se peljeta domov v Krško vas. Ona je bila res rojena v Nemčiji, kamor je bila med drugo svetovno vojno izgnana njena družina. Ko vlak drugo jutro ustavi v Ljubljani, smo že dobri znanci. Nekaj let pozneje se spet srečamo v Slovenskem domu. Takrat sta tam že tudi Rada in Lojze. Mnogo prijetnih uric smo preživeli skupaj. Zdaj sta Frida in Niko Perkman upokojena in živita spet doma v Krški vasi

Lojze Hribar je bil rojen v vasi Veliko Črnelo pri Muljavi. On je bil včasih predsednik Slovenskega društva v Stockholmu, jaz pa tajnik. Bil je tudi predsednik koordinacijskega odbora slovenskih društev na Švedskem, jaz pa urednik Našega glasa, glasila za Slovence na Švedskem. Potem je on postal predsednik zveze jugoslovanskih društev na Švedskem in pozneje član parlamentarne komisije za probleme priseljencev na Švedskem, jaz pa sem se preselil nazaj v Slovenijo. Tako sva se za dlje časa razšla. Srečala sva se spet, ko so se Slovenci iz Švedske v okviru Švedsko-slovenskega društva začeli organizirano srečevati v Sloveniji. Brez Lojzeta seveda ne bi bilo nič.

Rada je Vrhnica. Skupaj s sinom Bojanom in možem Edom Pišlerjem je pogosto prihajala v Slovenski dom. Prenekatero kulturno prireditev sva skupaj organizirala. Bila je tudi dragocena sodelavka v uredništvu Našega glasa. Učiteljji so bili vedno rožice za vse in pri

društvenem delu so vedno imeli dela na pretek. To seveda vem iz lastnih izkušenj, saj sem bil prvi učitelj slovenskega jezika na sobotni dopolnilni šoli materinščine v Stockholmu. To je bilo še v začetku sedemdesetih let. Nekaj let za mano je skrb za slovenščino prevzela Rada. Sedaj je invalidsko upokojena in živi spet na Vrhniki.

Od leve: *Tone Jakše, Frida Perkman, Lojze Hribar, Rada Pišler in Niko Perkman, jeseni 2004*

Od peterice v naši družbi je le Lojze še vedno na Švedskem, sicer pa jih je od Slovencev, ki smo v glavnem tja prišli v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, velika večina tam tudi ostala. Jaz sem se vrnil med prvimi. V drugi polovici osemdesetega sem pričel delati pri Dolenjskem listu v Novem mestu. To je bila moja prva zaposlitev v Sloveniji, saj sem bil še študent, ko sem odšel od doma. Čeprav je bilo splošno znano, da ima švedska družba, od koder sem takrat prihajal, po razvitosti najmanj dvajset let prednosti pred slovensko, delati nikakor ni bilo enostavno. Zlasti vodilni so mi dali večkrat vedeti, da prihajam iz gnilega kapitalizma in da nimam pojma o delavskem samoupravljanju. To me je osupnilo in navdalo z dvomi vase. Spomin na pristne in poštene medsebojne odnose, ki sem jih bil vajen z delovnih mest na Švedskem, je že skoraj zbledel, ko se je vse skupaj zrušilo. Potem so se isti, ki so bili prej do mene nezaupljivi, v surovi kapitalizem z veliko vnemo vživeli, zlasti mentalno. Meni ni bilo treba dolgo gledati te preobrazbe. Sredi osemdesetih sem zbolel in bil kmalu invalidsko upokojen.

Zdaj so bile spet volitve, a se ne pogovarjamo o njih. Toliko švedskega duha je še ostalo v nas. Politika je intimna stvar vsakega posameznika, zakaj bi z njo zastrupljali medsebojne odnose. Šele ko se razidemo in sediva v avtomobilu z Lojzetom sama, me pobara: "Kaj misliš, se bo zdaj kaj spremenilo?"

Vem kaj ima v mislih. Vrtim volan in vmes mu pripovedujem o svojih občutkih: da smo sedaj tudi Slovenci politično dozoreli in da zato ne pričakujem večjih sprememb, zlasti pa ne političnih pogromov in ukinjanja pokojnin. S tem so labilne ljudi samo poskušali prestrašiti tisti, ki so sami imeli slabo vest, pa so se zato z bali vsakršnih sprememb. Mislim, da je bil s tem zadovoljen.

Jesenski mrak jih je pobral, Lojzeta, Rado, Frido in Nika. Tam iz teme pa mežika sveti Martin, čaka na svoj god in se skrivnostno smehlja. Že misel na vinorodne griče in polne hrame v tej polmračni dolenjski pokrajini mu greje srce. Drugo leto se dobimo na Štajerskem, smo se dogovorili.

Pa lepe pozdrave vsem skupaj!

Tone Jakše

Pismo iz Slovenije

Spet se oglašam iz Slovenije, kjer se je medtem nabralo kar nekaj novic.

Seveda veste, da smo imeli volitve v državni zbor in da so se politične barve dodobra premešale. Večino je dobila Socialdemokratska stranka (SDS), ki jo vodi Janez Janša in bo najverjetneje mandatar za sestavo nove vlade. V tem trenutku je še negotovo, s katero od strank, poleg Nsi in SLS, bo šel v koalicijo, da bo imel v državnem zboru absolutno večino. Dobili pa smo že predsednika državnega zbora in sicer je to postal France Cukjati, ki je član SDS.

Dobili smo tudi novega nadškofa, kajti prejšnji, Franc Rode, je odšel na novo službeno dolžnost v Vatikan. Za njegovega naslednika je imenovan dosedanji pomožni škof Alojz Uran, ki slovi kot prijazen in umirjen mož.

Rada Pišler

Po evforiji ob vstopu v EU se je začelo mirnejše in treznejše obdobje. Strahovi, da se bomo Slovenci in vse kar je slovenskega izgubili v konglomeratu Evrope, izginjajo. Namesto tega smo začeli iskati pozitivne slovenske značilnosti, da bi jih lahko predstavili tujim turistom, ki jih je v Sloveniji čedalje več. In katere so le-te?

Raznolika slovenska pokrajina in jezik sta tipično zaznamovala naš narod. Štiri kulturne krajine se odražajo v različnih značajih ljudi, vzorcih vedenja, arhitekture, kuhinje itd. Specifična slovenska pokrajina je na primer kraški svet, iz katerega izhajajo kraški teran, lipicanci, človeška ribica, kraški ovčar in še marsikaj. Za dolensko regijo je značilen cviček. Kozolci so najbolj razširjeni na Gorenjskem in so razviti samo v Sloveniji. Potica je avtohtona slovenska sladica, katere ime se je razvilo iz besede povitica. Iz Slovenije se je razširila po vsem svetu. Tudi kranjska klobasa je ena tipičnih slovenskih jedi, ki so se od nas razširile v sosednje pokrajine.

Slovenci smo bili vedno zelo podjetni. Zelo zgodaj smo sprejeli krščansko vero in v stotih letih zgradili preko 2500 cerkvic. S pomočjo družinskih in prijateljskih krogov smo zgradili toliko hiš, da smo po številu hiš na prebivalca v Evropi na drugem mestu, takoj za Švicarji. Slovenska delavnost je že kar nevrotična. Slovenec ves čas nekaj dela. Ko pride iz službe, začne nekaj delati na vrtu ali okoli hiše. Ko pride na vikend, vseskozi nekaj dela in okopava, namesto da bi počival. Slovenci so nekdaj veljali tudi za poštene in objektivne. Kako je danes s temi vrtilinami je pa težko reči. Cenimo družinske vrednote, smo miroljubni, preudarni in imamo občutek za realnost. Tako trdijo raziskovalci, ki so se lotili raziskovati to temo. Seveda je o tem mogoče napisati še veliko več, a za zdaj naj bo dovolj.

Kako je Slovenija raznolika, se lahko sama prepričam vsakokrat, ko grem s svojo skupino upokojenih učiteljev na izlet. Pred kratkim smo bili v Ilirski Bistrici in njeni okolici ter si ogledovali točke, za katere še nisem slišala: gradišča, ki so jih postavili stari Slovani, ko so se priselili na to področje; tabori, ki so jih prebivalci postavili v obrambo pred Turki; razvaline gradu Kalec, kjer je živel skladatelj Miroslav Vilhar; vasica Prem s svojo cerkvijo in šolo, v kateri je spominska soba pesnika Dragotina Ketteja; turistične kmetije, na katerih pridni gospodarji in gospodinje nudijo svoje pridelke in izdelke; da ne govorim o prelepi pokrajini, ki je kar žarela v jesenskih barvah.

Najbrž sem s tem opisom marsikomu izvabila vzdih domotožja in želje po obisku v domovini.

Saj bodo kmalu božični in novoletni prazniki. Morda vas bo pa potegnilo na obisk domov. Na svidenje torej!

Rada Pišler

Hej, severnjaki!

Iz Šentjurja pri Celju se nam po IT oglašča Štefka Budja

Kot slišimo ste v Landskroni polnem poletu in nastopate tu in tam. Skratka pestro življenje, vmes pa tudi kake male bolečine. Preživeli smo rojstne dneve. Žal smo od takrat vsi malo bolni, neke vrste blažja pljučnica nas davi po celi družini. Nič se je ne moremo otresti in kašljamo kot za stavo, razen Janeza, ki se dobro drži. Dokler bomo kašljali bomo zdravi. Vreme imamo še kar lepo, za danes nam obetajo neko fronto iz severa. Midva menjujeva zimske gume, registrirava avte in popravljava. Dela nama ne zmanjka. Vmes malo zapravljava. Janez je kupil stroj za kidanje snega. Prireditev je pri nas ogromno, povsod same glasbene poslastice.. Situacija se nagiba bolj k cerkvenih vrlinam.

Iz naftalina vlečejo glasbenike, ki so do zdaj bili odrinjeni. Zapihala je nov veter. Upam, da ste drugače dobro. Na sliki v Malmöju v soboto odlično izgledate, verjetno je bilo lepo. Janez ni več spoznal Toma Vitanca. Ste se kaj dogovorili za več sodelovanja s Planiko, da obudite stare čase. Torej lepe pozdrave na sever, pravkar vidim črn oblak, ki nam bo kaj pretresel skozi okno in veter je grozen.

Včeraj smo dobili po pošti iz Landskrone švedske revije in časopise. . Hvala lepa za oboje, veseli me, da malo vidim, kaj delajo vaše znane osebnosti. Nekaterih se še spomnim iz časa najinega bivanja v Landskroni.

Kaj delamo? Vse teče po ustaljenih kalupih. Zdaj nam krojijo običaje ameriški stili. Vsak teden je kak praznik, ki ga je treba proslaviti, seveda kupovati darila in zapravljati. No, naju se to toliko ne tiče, bolj mladine. Včeraj so kupovali na veliko, ker je v nedeljo Miklavž. Potem pa je menda tepežkanje. Pa vaša »švedska« Lucija, menda I3. ali kako. Ker je preveč teh praznikov, menim, da počasi izgubljajo svoj čar.

Vreme imamo toplo, je kar prijetno. Janez spremlja nogometne in rokometne tekme, malo je tudi že rezal na vrtu drevje. Včasih malo zapravljava po trgovinah, toliko, da malo posediva v nakupovalnih centrih. Jaz grem danes na gledališko predstavo, poslušat in gledat neko komedijo od Toneta Partljiča, to se toliko nasmejiš, Janeza pa to ne zanima, pa bo delal božično drevo. Tako si razdeliva svoje dejavnosti. Najin najmlajši vnuk Patrik, imava še Tomija in Simona, je sedaj doma, upam, da je že zdrav.

Ostali so zdaj zaposleni, ko se približujejo božični prazniki. Kaj pa vi? Bosta z Zvonkotom prišla k mamiki za božič? Seveda s knjigo je verjetno ogromno dela, potem pa zadovoljstva na koncu. Lepo se imejte....

Štefanija Budja, Šentjur

MIN FÖRSTA DAG I SVERIGE

Danni Stražar, ki je lektorirala nekatere članke za to št. Informativnega Glasila, je študentka na inštitutu za nordijske jezike, kjer študira Švedski jezik za tujce (Svenska för utländska studerande). Spodaj objavljamo eno od njenih krajših nalog, ki jo je predala svoji profoksi na univerzi v Lundu.

Jag har funderat mycket på vilken dag jag skulle kunna berätta om för er, för jag kom visst ofta på besök till Sverige. Jag har bestämt mig för att tala om min allra första dag i Sverige.

Det var en kall vinterdag i början av februari för många år sedan. Den dagen kommer jag själv inte riktigt ihåg, därför berättar jag det som jag fick veta av mina föräldrar. Då föddes jag på BB-avdelningen på Södertälje sjukhus. Mamma sa att jag bara vägde 2700 gram och var en liten söt tjej, men tyvärr var jag för liten så blev jag skickat till Stockholm, där jag låg i inkubator i 10 dagar. Mamma kom förstås till Stockholm varje dag och ammade mig.

För mina föräldrar var min första dag den dagen då jag kom hem till vår lägenhet i Södertälje. Detta var min första dag i Sverige

bland många andra senare, när jag kom på besök till Sverige. Men med denna dag kan de andra inte jämföras, anser jag.

Danni odlično igra kitaro in tudi odlično poje

OCH VAD JAG SKA GÖRA DEN FÖRSTA DAGEN NÄR JAG KOMMER HEM?

Jag saknar många av mina vänner och de saknar mig också, så min första dag, när jag kommer hem, ska jag springa runt och hälsa på alla mina vänner. Vi har redan bestämt att vi ska fika någonstans, det finns många mysiga caféer där jag bor. Vi ska dricka cappuccino, som är mycket billigare i Slovenien än här i Sverige, sitta där länge och berätta för varandra vad som hänt oss under de sista månaderna. Det är förstås inget speciellt med det som jag ska göra den första dagen, men jag tycker att det är härligt att ha vänner, som man kan umgås med och som jag aldrig kommer att mista, oavsett var jag bor. Vänskap försvinner inte så lätt.

Danni si s svojim sproščenim pristopom do otrok z lahkoto pridobi njihove simpatije. Na sliki se igra z vnukoma Jelke Karlin v

Landskroni – Sofijo in Augustom Karlin oktobra 2004.

Danni Stražar, Landskrona och Domžale

Novice iz Slovenskega doma, Göteborg

Spoštovano uredništvo!

Rade bi vam samo napisale, da smo "vesele babice" iz Göteborga počaščene, da smo v zadnjem glasilu popestrile naslovno stran, saj vemo, da vVaše uredništvo prispe veliko lepih slik.

Slovenski Dom

V soboto, 11. septembra, smo kot člani Evropske skupnosti praznovali Slovenski dan v Astridsalen. Misijski svet in člani Slovenskega doma smo se ob tem praznovanju odločili postreči tudi s slovenskimi jedmi. Večer smo začeli z mašo, ob tej priložnosti sva se z Andrejo Lomšek oblekli v gorenjski narodni noši. Po končani maši sva z Andrejo pri izhodnih vratih ponudili (slika 1) kruh po slovenskem receptu, Jože pa je s

harmoniko izvabljal zvoke slovenske glasbe.

Zenon je na prostem (slika 2 spodaj) pripravil vroče ognjišče za kranjske klobase, v kuhinji (slika 3 na naslednji strani).

pa so pridne roke pripravile kisló zelje, krompirjevo solato in za vegetarijance tudi dobro zelenjavno juho. Veliko ljudi je po maši prišlo v dvorano, kjer smo vse te dobrote servirali.

Vzdušje je bilo prisrčno, s pesmijo in plesom pa smo želeli predstaviti našo lepo domovino.

Ob kavi smo lahko poskusili potico, rogljičke, torto in druge dobrote. Z obrazov tamkajšnjega župnika Görana Degena in našega dobrega pevcá, gospoda Zvoneta, smo lahko razbrali, da sta zadovoljna z

večerom in obiskom.

Hvala vsem, ki ste se potrudili v kuhinji, za šankom in vsem, ki ste ta večer popestrili s smehom in dobro voljo.

20. in 21. novembra bo v Katoliški šoli božični bazar, na katerem bodo med drugim prodajali knjige, porcelan, pecivo in drugo raznovrstno hrano ter imeli srečolov. Naše pridne članice so se sestajale vsako drugo sredo in ročno izdelovale božične voščilnice, sveče iz čebeljega voska, školjke na kamnih iz Dupleškega obrežja, majhne in velike božičke in še veliko drugega. Denar od vse te prodaje bo prav prišel, saj je namenjen šolam za šolske potrebščine v *nerazvitih državah (tretje världen)*.

Na zadnjem sestanku UO SD smo se odločili, da bomo poskusili ponovno organizirati izlet v Slovenijo. Ta naj bi bil v jeseni, več o tem še v društveni pošti.

Silvestrovanje bo tako kot lani v Göteborgsrummet in to kot "knytkalas", seveda če bo dovolj prijavljenih. Letos bomo brez harmonikaša, ta bo žal delal.

Občni zbor SD bo v soboto, 22. januarja 2005 ob 16. uri v Göteborgsrummet.

Kakšno bogastvo je, kadar je človek zdrav, zmožen voziti avto in biti neodvisen od drugih. Pri meni so postale bolečine kolka sčasoma neznosne. Na srečo so mi v bolnišnici zamenjali kolk, zdaj je na vrsti domača rehabilitacija. Moje gibanje je omejeno, saj potrebujem veliko pomoči in srečen sem, kadar pozvoni na vratih in pride kakšen znanec, ki je prišel pokramljat. Še posebej sem bil vesel članice Slovenskega doma, ki mi je prinesla lep šopek cvetlic in voščilo ob okrevanju. Slovenski dom je pozoren do svojih članov in ob takšnih priložnostih znajo to tudi pokazati. Hvala za cvetje in voščilo in oglasite se, če le imate priložnost.

Zvonko Veble

Leto se počasi izteka, nekateri smo dosegli svoje cilje drugi ne, morda jih bodo v prihodnosti.

Vsem članom slovenskih društev želimo zadovoljen in srečen Božič. V novem letu 2005 pa veliko zdravja in uspehov pri društvenem delu.

Za upravni odbor SD

Marija Kolar

'Simon Gregorčič'

Slovensko društvo v Köpingu

obstaja že preko 30 let. V začetku društvo ni bilo registrirano pri tukajšnji občini. Leta 1972 je bil izvoljen prvi upravni odbor, društvo pa tudi registrirano in sicer kot slovensko društvo "Simon Gregorčič". Društvo smo ustanovili zato, da bi se lažje sestajali in organizirali večja srečanja, zabavne in kulturne prireditve, saj smo vse to pogrešali tukaj, v tej novi deželi. Po ustanovitvi društva smo kar kmalo začeli z zabavnimi prireditvami, na katere smo povabili slovenske rojake od blizu in daleč. Na teh prireditvah so nam igrali tukaj ustanovljeni slovenski ansambli, vse zabave pa so bile uspešne in ta srečanja so za vse ostala nepozabna.

Kasneje je društvo začelo organizirati tekmovanja v balinanju z drugimi slovenskimi društvi širom Švedske, veliko pa smo igrali sami in ob tem pekli na žaru, se zabavali in uživali v lepi naravi. Tudi moški pevski zbor smo imeli vrsto let, zdaj pa ga žal nimamo več.

Še vedno imamo srečanja v društvenih prostorih kjer igramo šah, kartamo, gledamo slovenske filme, otroci so imeli tudi pouk slovenskega jezika. Žene imajo šiviljske krožke, moški pa branje razne literature. Še vedno radi prihajamo skupaj in doživljamo veliko dobrega in veselega, kar nam bo za vedno ostalo v spominu. V poletnih mesecih smo največkrat zunaj v naravi in sicer pri predsedniku društva na Husti, ki leži malo izven Köpinga. Predsednik ima tam svoj lepi dom, kamor rad povabi člane društva - ven iz mesta na deželo. Pravzaprav smo se že od vsega začetka sestajali na Husti, zato je lahko rečemo, da je društvo tu tudi vzcvetelo in se kasneje razvilo do današnjega.

Preko leta društvo organizira tradicionalna srečanja kot je praznik dan žena in prvi maj, za Binkošti pa se udeležimo tudi slovenskega srečanja v Vadsteni, kjer sodelujemo pri slovenski maši, po maši pa še na družabnem večeru, na katerem so ponavadi prisotni tudi gostje iz Slovenije.

Slovensko društvo 'Simon Gregorčič' je danes majhno društvo, a vendarle držimo skupaj in še vedno delamo, le tistih velikih zabav ni več toliko, kot jih je bilo nekoč, ker se za takšne zabave pač rabi veliko ljudi in tudi volje, te pa nam žal primanjkuje. V okviru društva še vedno nadaljujemo z našimi tradicijami in zabavami.

Društveni lokal imamo blizu centra, lokal ni prav velik pa vendarle zadostuje, da se v njem dobivamo vsako soboto. Imamo dežurno listo, na kateri so imena članov in datumi, tako da vsak ve, katero soboto je kdo dežuren. Leta je potem odgovoren, da se lokal pravočasno odpre, poskrbi za kavo in še kakšno aktivnost sobotnega večera.

Srečujemo se tudi med tednom in sicer: ženski krožek ob sredah, moški pa ob četrkih. Radi se srečujemo in radi zapojemo ob zvokih harmonike, ki jo igra predsednik društva Alojz Macuh ter se skupaj poveselimo. V tem lokalu preživimo veliko skupnega časa, saj so to navade, ki smo jih nekoč prinesli iz domovine, vsak iz domačega kraja in želimo si, da tako tudi ostane.

Praznovanje 50. obletnice člana

Dragota Arih iz Köpinga

8. 10. 2004

Bilo jo v soboto popoldan, 8. oktobra 2004. Zbrali smo se v velikem številu v prostorih društva »Simon Gregorčič« ter nazdravili slavljenču Dragotu Arih ob njegovi petdeseti obletnici življenja. Vzdušje in veselje, ki smo ga doživeli, zagotovo ne bo pozabljeno. S šopkom rožic in z lepimi željami smo bili zbrani, mu čestitali ter

zaželeli še vrsto zdravih, srečnih in veslih let. Najlepša voščila in želje so mu segle globoko v srce. Na njegovem obrazu se je videlo, v naših srcih pa čutilo, kako mu je bilo lepo z družbo, ki je bila zbrana okoli njega na ta sobotni večer.

Z veseljem je prisluhnil vsem voščilom, eno izmed teh je bilo tudi voščilo vseh nas, članov društva, ki se je glasilo takole:

Sanje mladosti
naj vedno
živijo,
In naj krasijo
življenje vse
dni.

Nikdar zavedno naj ne zbledijo,
Upanje v srečo naj vedno živi.

So lepe stezice a najlepša je ta,
ki te vodi do hišce, kjer je
slavljenec Drago doma.

*»Kolikor kapljic, toliko let, Bog ti daj na svet živet«,
se je slišalo velikokrat peti,
seveda z vinom, s katerimi smo nazdravljali in je pomagalo,
da je beseda tekla vse lažje in boljše.*

Besede naj namreč povedo, da nam je bilo lepo.

*Dragotu se najlepše zahvaljujem za
skrb, trud in delo, v spominu naj ostane
vse, kar smo lepega preživeli v okviru
praznovanja njegove petdesete
obletnice.*

Piše predsednik društva

Alojz Macuh

**ŽELIMO VAM VESEL BOŽIČ
IN SREČNO NOVO LETO 2005!**

Razmišljanja ob nekem jubileju...

Pretekli november je praznovala Planika iz Malmö-ja trideseto obletnico ustanovitve. Prireditev je sicer imenitno uspela, vendar je pravi čas, da se zamislimo nad bodočnostjo ne le Planike temveč tudi vseh slovenskih društev na Švedskem.

Problem je seveda podmladek. Ali je še kdo ki verjame, da bo katero od le-teh društev praznovalo tudi 40. jubilej? Komajda, saj mladih z redkimi izjemami ni in ni na spregled. Razlog za to je seveda v tem, da vsi mi ki sedimo v upravnih odborih, tem ljudem ne znamo ponuditi nečesa kar bi jih zanimalo. In kaj jih zanima? Prav gotovo ne naše tarnanje ali naše nostalgичno predajanje starim spominom, razprave o lepih?? starih časih, kateri so nam tako ljubi in v tako živem spominu, da hitro preidemo na njih, četudi v nekem trenutku niso predmet pogovora.

Težava zase je tudi ta, da si mladi Slovenci neredko najdejo partnerje kakšne druge narodnosti, ki razen svojega materinega obvladajo v najboljšem primeru le še švedski jezik, ki sčasoma prevlada. Če so tu še otroci, je stvar jasna – družina komunicira švedsko in je za svojo narodno skupnost izgubljena. Tolažimo se s tem, da na te razmere nimamo tako rekoč nobenega vpliva, vse prepuščamo tokom dogodkov. Jaz pa razmišljam...

Na pikniku pred leti; danes jih srečamo le redko....

Foto Jožef Ficko

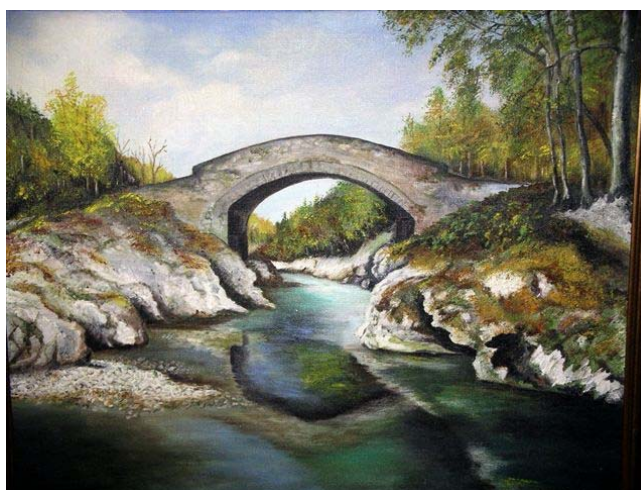

Pred štirimi leti sem v Sloveniji srečal postavnega človeka, upokojenega maringkega biologa, Američana pri šestdesetih čigar ded, sicer Slovenec, si je odšel služiti kruh v Ameriko že davnega leta 1884. Ded se je sčasoma poročil z neko Francozinjo, si ustvaril družino in se naselil na Aljaski. S sorodniki v Sloveniji ni imel nobenega stika, njegov vnuk, moj znanec Jim Kramberger pa je vedel le, da je bil ded rojen nekje v Slovenskih goricah na Štajerskem. Jim je trdil, da ne bo imel duševnega miru, dokler si ne bo čisto na jasnem glede svojega izvora, hotel je srečati tudi svoje sorodnike. Da ne bom preveč dolgovezil naj povem, da se mu je to posrečilo. Sedaj se pridno uči slovenskega jezika, ob zadnjem srečanju letošnjo jesen pa mi je že znal povedati da se, kadar je v Sloveniji, počuti »kot riba v vodi« nič več »as fish in the water« kot je to rekel še lani.

Ugotovili ste že, zakaj sem v svoja razmišljanja vpletel zgodbo o Jimu. Mi sami lahko poskrbimo, da si našim zanamcem ne bo potrebno brusiti pet, kot je to počel Jim Kramberger.

Predsednica društva Planika, predsednik Slovenske zveze, Bojana Cipot iz slovenkega veleposlaništva v Stockholmu, Andrej Pagon na harmoniki ter orkester Toma Vitanca s hčerko Bebo in vnučko Luise

Ivanak Franseus z vnučkoma ter slika Darinke Berginc, ki je razstavljala na proslavi 30-letnice Planike

Jožica in Nada Cvenk

Ela Vitanc

Zvonko Bencek

Oktet Planika pod vodstvom Ivota Likarja (13. 11. 2004)

Po kulturnem programu je tekla zabava pozni v noč.

*Foto:
Ciril
Stopar,
Olga
Budja
ter
Zvonko
Bencek*

Sestre Budja nastopajo...

Zahvale zaslužnim članom Planike

Družba iz Landskrone

Ob koncu še nekaj besed o Planiki: jubilejna proslava gotovo ne bi uspela tako kot je, če ne bi bilo vseh Vas – gostov od blizu in daleč. Hvala Vam! Hvala nastopajočim, ki so nas zabavali, hvala vsem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali. Prijetno je biti odbornik v društvu, ki ima takšne člane kot Planika.

V soboto, 11. decembra bodo naši najmlajši v Planiki srečali Dedka Mraza, v petek, 31. bomo silvestrovali, 15. januarja pa na občnem zboru izbrali nov Upravni odbor.

Dobrodošli, pridite tudi Vi!

JoF

Piknik in srečanje starejših Slovencev v Barnakälla

*Slovenska društva
čestitajo za 30-letnico
društva Slovenija v
Olofströmu ter
pozdravljajo
predsednika Cirila*

Stoparja in vse navzoče
Tudi letos se nas je
kar precej zbralo na
obnovljenem
počitniškem domu pri
Bromölli. Novi
lastniki lokacije in
počitniškega doma
gradijo tri lesene
okrogle bazenčke, v

katerih se bodo lahko ljudje "skuhali" v vroči kipeči vodi, ne glede na letni čas, tako poleti kot pozimi. Lokacija tega doma je zelo primerna za manjše veselice ali konference, saj je sredi gozda, le kilometer oddaljena od jezera, prav zato so obnovili tudi sobe v gornjem nadstropju, ki sprejmejo 16 gostov. Sprehajalne steze kar vabijo ljudi na sprehode in obiranje gozdnih sadežev.

Dan smo proslavili z obveznim skupnim kosilom, nato pa smo se odpravili na sprehode po gozdu in se udeležili kviza, kjer smo poskušali odgovoriti na postavljena vprašanja, ki jih je pripravil naš mladi Andreas Holmersson. Sprehod nam je vzel kar precej časa, po njem pa smo nato pregledali odgovore in ugotovili, da si je prvo nagrado priboril naš slovenski duhovnik Zvone Podvinski. Podelili smo več tolažilnih nagrad, tako da je bilo čimveč sprehajalcev zadovoljnih.

Na proslavi 30-letnice društva v Olofströmu so razstavljale umetnice slikarke svoje slike. Na fotografiji pozirajo med direktorico Urada za Slovence po svetu Jadranko Šturm Kocjan ter slovensko veleposlanico v Stockholmu Darjo Bavdaž Kuret. V sredini Ciril Stopar

Pohvaliti moramo naše kuharje- peke in naše kuharice, ki so pripravile kruh, solato in pecivo.

Še posebej smo se razveselili obiska naše članice iz Maribora, Klavdije Rener. S seboj je imela tudi svojega partnerja in prirastek družine, hčerko Leo, kateri so želeli prav si držati. Otroci so se igrali na otroškem igrišču, nekateri starejši pa so se podili za nogometno žogo. Prevladovalo je balinanje, ki je v našem društvu zelo priljubljeno. Peli smo in se pogovarjali do poznega mraka.

Izmenjava daril obeh županov – občine Olofström Margarethe Olsson in občine Medvode Stanislava Žagarja

Drugi dan smo se udeležili sv. maše v Olofströmu, nato pa smo se za kratek čas zbrali v društvenih prostorih. Večini ljudi

se je zelo mudilo, kajti istočasno je v mestecu Kallinge potekal veliki letalski miting, ki je privabil na tisoče ljudi iz cele južne Švedske, tako da smo na poti domov večkrat običali v dolgih kolonah.

Nas, ki stanujemo v Kallinge, ta miting ni prav zanimal, kajti živimo le kilometer stran od vojaškega letališča, tako da nam hrušč letalskih motorjev neprestano razbija glavo in takšne mitinge smo si

že večkrat prej ogledali.

Predstavniki slovenskih društev pozdravljajo s cvetjem

ZAHVALA

< Direktorica Urada za Slovence po svetu, ga. Jadranka Šturm Kocjan, pozdravlja

Danni Stražar med nastopom

UO KD Slovenija se zahvaljuje vsem obiskovalcem iz ostalih slovenskih društev. Prav tako se zahvaljujemo našim članom, ki so zvesto obiskali predstavitev Slovenije na olofströmskem trgu in se nato v zelo velikem številu udeležili obletnice društva in slovenskega srečanja.

Zahvaljujemo se našim pokroviteljem iz občine Medvode in našemu pobratenemu društvu KUD Oton Župančič iz Sore za prelepe, nepozabne kulturne nastope. Prav tako se zahvaljujemo vsem sponzorjem iz Slovenije in Švedske, ter soorganizatorjem: Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Slovenski zvezi na Švedskem, Veleposlaništvu RS v Stockholmu, občini Olofström, ABF v Olofströmu in Blekinge Läns Bildnings förbund. Prav tako se zahvaljujemo ansamblu Vesele Štajerke za prijaznost in za nastope.

Takole so obiskovalci uživali ob prijetni glasbi orkestra »Vesele Štajerke«

Največja zahvala pa gre vsem našim članom, ki so nam nesebično pomagali vse štiri dni v Olofströmu. Več kot štirideset jih je bilo, ki so pomagali urediti dvorano, delali v dvorani med proslavo, pospravljali dvorano do petih zjutraj, pripravili pecivo in hrano, organizirali likovno razstavo in srečanje v društvenih prostorih, organizirali izlete, pripravili kulturni program in nastopili.

Kot predsednik društva sem zelo ponosen na vas, da ste tako nesebično pomagali, kajti niti v sanjah nisem pomislil, da boste tako trdno stali ob strani upravnemu odboru društva. Dragi prijatelji, prisrčna hvala!

***Napovadovalca
kulturnega programa
proslave 30-letnice in
Slovenskega srečanja v
Olofströmu 3. 10. 2004***

IZLET V MALMÖ

V sredini novembra smo si najeli avtobus in se odpeljali na izlet k SKD Planiki v Malmö, kjer so tudi praznovali 30. obletnico ustanovitve društva. Pravzaprav smo vrnili obisk društvu v Malmö, s katerim dobro sodelujemo že nekaj let. Kot je rekla predsednica Planike Ivanka Franseus, nam ni težko sodelovati, ker sva oba doma iz iste občine pod Snežnikom. Avtobus je

krenil na pot že ob treh popoldne iz mesta Kallinge, kajti pot je bila zelo dolga preko Olofströma, Näsuma, Bromölle in potem naprej v Malmö.

Kulturni program je bil lepo izpeljan, pa tudi glasba Toma Vitanca s hčerko je privlačila za ples

Predsednik SZ Ciril Stopar in predsednica Planike Ivanaka Franseus se zahvaljujeta Bojani Cipot, ki ji v decembru 2004 poteka mandat.

SKD Planika je bila tudi gostitelj sestanka upravnega odbora Slovenske zveze in seminarja bodočih arhivarjev iz slovenskih društev. Na ta način smo organizirali precej veliko prireditev in to vse na

enem mestu, s tem pa tudi zmanjšali stroške Zveze, kajti denarja ni več na razpolago toliko kot ga je bilo v prejšnjih časih. Pokrovitelj seminarja je bil Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Svečana obletnica je potekala s čestitkami in govori ter podeljevanjem diplom, nato pa je stekel kulturni program, kjer je nastopal pevski zbor Planike, trio sester Budja, harmonikaš Andrej Pagon

iz Planike in vnukinja Toma Vitanca, ki je ta večer poskušala razveseliti slovenska srca v Malmöju. Po večerji smo plesali in se zabavali. Znano je, da Olofströmčani radi kupijo veliko srečk, kar smo

dokazali že na Slovenskem srečanju v Olofströmu, zato smo tudi tokrat odnesli s seboj vse glavne dobitke.

Oktet Planika nastopa ob 30-letnici slovenskega društva Slovenija v Olofströmu, dne 3. 10. 2004

Precej ljudi se je zbralo na veselici in veseli smo, da smo ponovno bili skupaj in se poveselili, kajti marsikateri so ugotovili, da smo zmeraj starejši in bolj utrujeni ter šibkega zdravja, toda polko in valček še vedno radi zaplešemo. Delovni člani Planike so vložili precej dela, da je

bilo vse tako dobro organizirano in veseli so bili dobrega obiska.

Mi smo se šele ob pol dveh odpravili na pot domov, polni dobrih vtisov in utrujenih nog, zadnji od nas pa smo domov prišli šele nekaj pred peto uro zjutraj.

SREČNO V NOVEM LETU

Članom in bralcem glasila želimo vesele, blagoslovljene božične praznike in srečno ter zdravo Novo leto 2005.

UO KD Slovenija, Olofström

Ciril M. Stopar

PLAN DELA V DECEMBRU 2004

Sobota, 11. decembra 04

Olofström, društveni prostori,

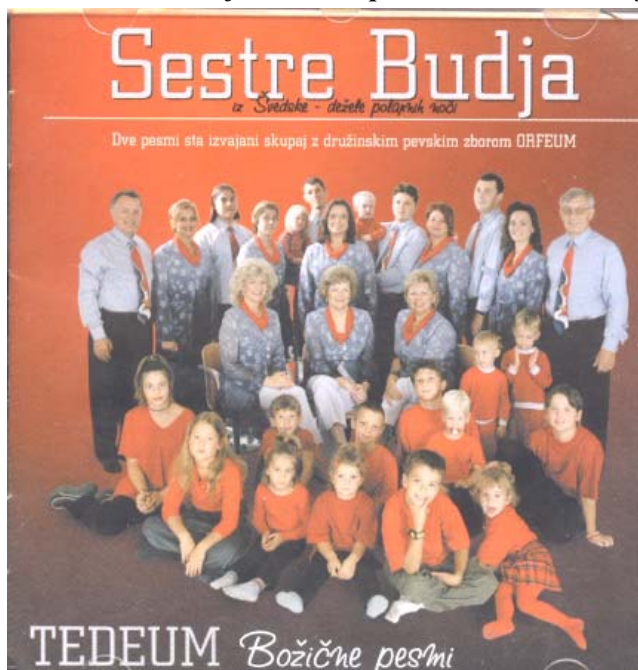
Sv. Miklavž pride med otroke.

Praznovanje božičnih praznikov in uspešnega leta.

UO KD Slovenija

Orfeum 2000, posnetek za sodelovanje na videokaseti GLASBENI MOSTOVI

Fotografija TEDEUM prikazuje sodelujoče na zgoščenki BOŽIČNIH PESMI 1999, desno – otroci pod vodstvom Olge Budja v snemalnem studiu v Malmö 1999. Spodaj – sestre Budja na obisku pri mami v Prlekiji 2000, kjer sta jih obiskala Igor Podpečan producent pri Zlatih Zvokih ter glasbenik Marko Bezovšek z družinama. Desno – CD Večernice 2004.

Foto: Matjaž Koncilja, Sandgren & Petersson, Gusti Budja, Lotta Karlin in drugi

Prva adventna nedelja 2004, »skyltsöndag«

Otroci so radi skupaj, 2000

Na nedavnem obisku pri Mariji Horvat, ob dobrem prigrizku in sproščenem pogovoru nam je bilo prijetno. Na sliki: Terezija Dolničar, Gabrijela Karlin, Marija Horvat in Zvonko Bencek, foto Gusti Budja

Od teh poskočnih korakov je minilo že nekaj časa, ki so zarezala globoke sledove na naše slovenske vrste v Landskroni na Švedskem, kajti vseh na fotografiji iz enega ali drugega vzroka ni več med nami

Företagsrock v Landskroni, dne 3. 12. 2004, med publiko, v komisiji in

**med zmagovalci
tudi Slovenci**

»Bagshopsbois«, zmagovalna glasbena skupina (od šestih), na orgljah (drugi od leve) Matej Bencek, v komisiji njegova sestra Dora Tuomainen (slika zgoraj desno) Spodaj: v pričakovanju na glasovanje in rezultat

Peter Molin in Hannu Tuomainen

Matej Bencek in Danni Stražar

*Vesetje nad zmago
Matejeve skupine se je
»navijačem« bralo iz
lic*

Na sliki z leve: Dora Tuomainen, Gusti Budja, Zvonko Bencek ter Niklas Solve.

Posnetki iz predvečera 30-letnice društva LIPA v Landskroni in 15. Slovenskega srečanja 1998, kjer je Landskrono obiskala delegacija iz Slovenske Bistrice ter glasbena in pevska skupina pod vodstvom Naceta Pančiča

Delo v slovenskih društvih je teklo na različne načine, najmočnejše pa je bilo pri članih glasbeno ustvarjanje. Zgoraj levo je ansambel VIKIS ob nastopu 30-letnice društva v Landskroni, desno sestre Perko, ki tudi nastopajo v kulturnem delu programa na 15. Slovenskem srečanju 1998; spodaj vidimo orkester SLOVENIJA ob nastopu v društvu Planika okrog leta 1975 in desno orkester VIKIS v eni od svojih starejših zasedb.

SLOVENSKO DRUŠTVO V STOCKHOLMU

Slovenija v Evropi

Slovensko društvo v Stockholmu je med 13 in 24 oktobrom organiziralo razstavo pod naslovom »Slovenija, nov član v EU-družini«.

Ideja je prišla od Anice Štefanič, ki se je naveličala razlagati svojim strankam kje leži Slovenija, da je razlika med Slovenijo in Slovaško in podobno. Taka vprašanja se seveda zastavljajo pogosto tudi nam drugim. Zato smo se v upravnem odboru odločili da razsvetlimo temo in predstavimo našo domovino švedski javnosti. Edini realističen način da v kratkem času in z omejenimi sredstvi uresničimo nas namen je bila razstava.

Veleposl. Darja Bavdaž Kureš, Pavel Zavrel in Sven Kinnander

Organizirati tako predstavitev v Stockholmu ni enostavno. Prvi problem je bil kje dobiti razstavni prostor. Le-ti so tukaj neverjetno dragi in poleg tega zasedeni pol leta naprej. Končno se nam je posrečilo v Mestni knjižnici v Solni zagotoviti odgovarjajočo dvorano in to celo brezplačno. Na razpolago so nam dali tudi steklene omare in drugi razstaven material ter skladiščne prostore. Take prilike da uveljavimo Slovenijo enostavno nismo smeli zgrešiti!

Prostor smo razdelili na tri oddelke.

- Zgodovina Slovencev od kralja Samota do osamosvojitve.
- Opis našega društva in Slovencev na območju Stockholma
- Slovenija kot samostojna država.

Toda kaj razstaviti? Mi nimamo v naših »zalogah« primeren razstaven material. To smo rešili tako da smo vseeno vzeli kar smo imeli, nekaj smo za to priliko naredili sami, nekaj pa sposodili od članov in od tukajšnjega Slovenskega veleposlaništva.

Sven Kinnander in slovenski predstavniki

Za opis našega društva je odgovarjal Adi Golčman, Pavel Udir pa ga je ilustriral s svojimi fotografijami. Zgodovinski del smo krili s tem da smo prekopirali v A3 formatu določene odlomke iz spisa Radota Omote. Spis je bil tudi podlaga za brošuro »Slovenien, ny medlem i EU-familjen«, ki smo jo dali izdali prav za to priložnost. Je v švedščini in je še vedno na razpolago v našem društvu. Pomoč pri predstavitvi samostojne Slovenije smo pa dobili kot rečeno od našega veleposlaništva. Izrezki iz švedskega tiska so opisali vojno za

osamosvojitvev.

Suhi podatki sami ne privlečejo gledalcev. Polovica je še manjkala. Zato smo priključili našega kiparja Jočeta Stražarja da nam je v dveh vitrinah predstavil svoja dela. Župnik Zvone Podvinski je posodil svoje fotografije z motivi s Štajerske. En meter visoka lutka v

narodni noši pa se je smehljala pri vhodu. Ena vitrina je pa imela za temo Slovenija kot dežela vina, druga pa literarni stiki med Švedsko in Slovenijo.

Razstavo je odprl prvi človek občine Solna, Sven Kinnander. Za njim nas je pozdravila naša veleposlanica Darja Bavdaž Kuret. Otvoritve 13. oktobra se je udeležilo precej rojakov, tudi takih ki jih običajno ne vidimo. Ponudili smo potico in osvežujoče pijače.

Lahko se pohvalim, da nismo trpeli tudi najmanjše poškodbe eksponatov. Nobenih raztrganih lepakov ali ukradenih fotografij. Celo šopek nageljnov, ki je stal v vazi ves čas, je bil nedotaknjen.

Za mene je bila ta razstava skoraj življenjska izkušnja. Brez sodelovanja številnih članov pa seveda ne bi šlo. Bilo je veliko več dela kot se je dalo videti vnaprej, vendar sem vesel da nam je uspelo. Mogoče bomo navdušili še katerega rojaka za podoben projekt...

Prästkragar av Gojko Gasperut

Galerija "Bonum" v Solni

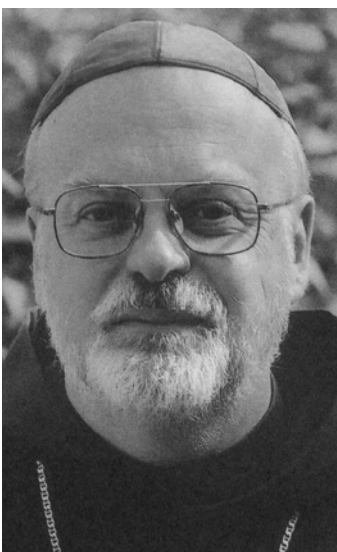
ima že nakaj časa razstavo močno handikapiranih umetnikov ki ustvarjajo z usti in nogami. Najlepše delo na razstavi po mojem mnenju je slika slovenskega umetnika Gojka Gasperuta, pod švedskim naslovom "Prästkragar". Gasperut je po podatkih rojen v Selu in se je ponesrečil pri plavanju. Slika stane 20 000 kron in je približno 110 X 100 cm velika. Če koga zanima o umetniku kaj več, lahko poizve na www.amfpa.com.

Zgornji članek o razstavi in podatke o risarju nam je preko slovenske dopisne mreže *lipovlist* na Švedskem poslal rojak **Pavel Zavrel** iz Stockholma. (2004)

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Čestitke škofu Andersu Arboreliusu ob duhovniškem srebrnem jubileju

Na praznik Marijinega rojstva je Anders Arborelius, katoliški škof na Švedskem s somaševalci in verniki praznoval srebrni mašni jubilej. Dopoldan je bila slovesna sv. maša v cerkvi Vår Frälsare v Malmö, zvečer pa je bila slovesnost tudi v Stockholmu. Čestitkam ob srebrnem mašnem jubileju se pridružujejo slovenski rojaki na Švedskem ter želijo škofu Andersu potrebnega zdravja in Božjega blagoslova, da bo mogel v tej severnoevropski deželi še naprej potrjevati brate v veri.

Spoštovani g. škof Anders, naj vas dobri Bog živi še na mnoga blaga leta!

Voščijo slovenski rojaki na Švedskem

Slovenski večer v Göteborgu

Slovenski rojak Jože Benigar je član Župnijskega sveta župnije Kristusa Kralja v Göteborgu. Po njem je tamkajšni župnik Göran Degen povabil Slovence iz omenjene župnije k sodelovanju, oziroma da se predstavijo v župniji. Mnogi so se

spraševali, kako naj bi to izgledalo. Seveda se je potem zgodil dopust in ko se je večina vrnila nazaj na Švedsko, je sledil sestanek Misijskega pastoralnega sveta Slovenske katoliške misije na Švedskem, kjer so se članice dogovorile, kaj »slovenskega« naj bi ponudile, da bo za Švede zanimivo. Predlog je padel: Kranjske klobase, krompirjevo solata, kisel zelje in raznovrstno pecivo ter seveda vino in pivo. Ja, tudi brez žive slovenske muzike ne bo šlo. Tako je bil na ta slovenski praznik povabljen tudi muzikant Jože Zupančič.

V soboto 11. septembra je bila večerna sv. maša, ki jo je vodil župnik Göran Degen. Poleg njega je somaševal tudi slovenski duhovnik Zvone. Prijetno mu je bilo pri srcu, ko je med navzočimi v cerkvi videl tudi gorenjsko narodno nošo. Po sv. maši je harmonikar Jože pred cerkvijo na frajtonarici sprejel navzoče pri sv. maši in jih z muziko spremljal v župnijsko dvorano. Zenon Perovič je na dvorišču medtem že pripravil ogenj, kjer so se na žaru pekle kranjske klobase. Ko so ljudje prišli v dvorano, so jih slovenski rojaki sprejeli z aperitivom in nato so ljudje posedli za mize, kjer so bili postreženi. Praznik se je tako začel. Dvorana se je napolnila in vzdušje je bilo enkratno. Kako bi bilo sploh lahko drugače ob pomoči toliko žena in očetov, ki so postregli s pijačo in jedačo in posebej z muziko ter slovensko pesmijo, nad katero so bili Švedski še kako navdušeni in so s ploskanjem pokazali, da jim je tudi slovenska pesem pri srcu.

Hvala članicam Misijskega pastoralnega sveta, hvala vsem ženam za krompirjevo solato, za zelenjavno juho, za slovenske kruhke in za raznovrstno slastno pecivo. Hvala očetom, ki so poskrbeli za pijačo, gospodinjam, ki so pripravile dvorano in vse navzoče v dvorani skrbno postregle ter tudi vse lepo pospravile za sabo. Hvala vsem, ki so oblekli slovensko narodno nošo, da je bilo še bolj slovesno in še bolj slovensko.

Bogopvni vsem in vsakemu posamezniku, oziroma posameznicam, ki ste s svojo ljubeznivostjo in iznajdljivostjo zares vredno in na visoki ravni predstavili slovensko skupnost v Göteborgu. Vaš slovenski duhovnik je resnično ponosen na vse, ki čutite s Cerkvijo in ste kot Slovenci dejavni v slovenski misiji ali pa v župniji Kristusa Kralja.

30 letnica KD Slovenija iz Olofströma in 18. slovensko srečanje na Švedskem

Kakor se spodobi, se je na tako pomembni jubilej potrebno pripraviti. Nadvse iznajdljivi in delovni Ciril M. Stopar, sedanji predsednik KD Slovenija v Olofströmu je vsa slovenska društva že dolgo prej obvestil in povabil, da se udeležijo tega pomembnega dogodka. Plakati so vabili ljudi po slovenskih društvih na Švedskem k skupnemu praznovanju. Posebej so vabile v Olofström Vesele Štajerke in seveda gostje pobratene občine Sora pri Medvodah na Gorenjskem.

Praznovanje tako častitljivega jubileja se je odvijalo v soboto 2. oktobra. V krajevni dvorani v tem kraju na vzhodnem Švedskem se je že zgodaj pripravljalo na praznovanje. V predprostoru je bila likovna razstava štirih rojakinj in enega rojaka, ki so razstavljali svoja olja na platnu. Slovenski duhovnik je bil prijetno presenečen nad tako lepo razstavo in nad skritimi talenti med rojaki na Švedskem, saj so take razstave bolj redke. Prav tako so si navzoči v predprostoru Folkets hus lahko ogledali fotografije, ki so predstavljale kroniko 30-letnega življenja in dela slovenske skupnosti v Olofströmu. Slovenskemu duhovniku Zvonetu so se ob tej razstavi misli vrnilo nazaj za deset let, ko je takratni Stojan Cotič, skupaj z Upravnim odborom in sodelavci organiziral in izvedel 20 letnico obstoja KD Slovenija v Olofströmu. Takrat je bil slovenski duhovnik Zvone komaj eno leto prisoten na Švedskem, bolj kot ne novinec pri spoznavanju slovenstva na Švedskem. Pa vendar se je tudi to

praznovanje zapisalo v njegovo srce.

Pred dvanajsto uro se je v soboto 2. oktobra 2004 vila povorka gostov iz Slovenije v narodnih nošah od Folkets hus-a na trg v Olofströmu. Vesele Štajerke, KUD Oton Zupančič iz Sore s

folklorno skupino, tamburaškim zborom in dekliškim pevskim zborom so navdušili vse navzoče, ki so se v lepem številu zbrali na trgu. Predsednik KD Slovenija v Olofströmu Ciril M. Stopar je pozdravil goste iz Slovenije in Švedske ter predal besedo gostom. Za zaključek je nastopila tudi švedska folklorna skupina Holje Folkdansgille. Navzoče so pozdravili tudi ga. Jadranka Šturm Kocjan, direktorica vladnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Njena Ekszellenca ga. Darja Bavdaž Kuret, slovenska ambasadorica na Švedskem, županja Olofströma in župan Sore.

Ob 18,30 pa je sledilo slovensko praznovanje v Folkets hus. Slovenski in švedski himni je sledil pozdrav vsem gostom in navzočim. Med drugim je izrekel čestitko KD Slovenija v Olofströmu in nagovoril navzoče v dvorani tudi slovenski dušni pastir na švedskem Zvone Podvinski. Nato je sledil kulturni program, ki je bil izredno bogat, a po mnenju mnogih, ki so prišli na to praznovanje tudi zelo od daleč, je bil program na žalost predolg. Kakor koli, bilo je zares lepo in prisrčno slovensko. Ko so mladi folkloristi, tamburaši in pevke prikazali vse kar znajo, se je začela slovenska veselica, ki je trajala pozno v noč oziroma do jutranjih ur.

Koliko skritega dela in žrtev je bilo v to praznovanje vložena, koliko sodelavcev je bilo potrebnih, da je tekla postrežba in da so bili gostje tega srečanja zadovoljni. Naj vse to pripomore, da bo slovenstvo še dolgo živelo na Švedskem. Čestitke vsem, ki so pripomogli k lepemu praznovanju 30-letnice obstoja KD Slovenija v Olofströmu in 18. slovenskega srečanja na Švedskem, kakor tudi rojakom iz Malmö, ki so se kljub praznovanju naslednji dan udeležili slovenske sv. maše v lepem številu.

vaš Zvone Podvinski

Čestitke novoimenovanemu ljubljanskemu nadškofu in slovenskemu metropolitu Msgr. Alojzu Uranu tudi od slovenskih rojakov na Švedskem.

Slovenci s severne Evrope se še kako živo spominjamo obiska nadškofa Alojza Urana v Vadstena koncem maja leta 2001, ko je vodil slovesno bogoslužje za Binkošti in uvedel rojake v 40-letnico obstoja in delovanja Slovenske katoliške misije na Švedskem. Njegova neposrednost, preprostost, njegova klana beseda v cerkvi, kakor tudi njegov vesel značaj, ki se kaže v prepevanju slovenskih pesmi in tudi v prijetnem humorju, bosta ostala med našimi rojaki vselej živa. Takrat je bila med nami tudi njegova sestra Pepca in šofer Milan, ki so našli gostoljubje pri Cesarjevih v Göteborgu. Uranovi in Cesarjevi izhajajo namreč iz iste vasi, zato je nadškof Alojz postal tudi birmski boter njihovemu sinu Robertu.

Metropolit in ljubljanski nadškof Alojz Uran (2004 Spoštovani nadpastir Msgr. Alojz Uran, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit! Naj dobri Bog blagoslovi vsa vaša pota in ves vaš napor za)

rast Božjega kraljestva med našimi rojaki doma in po svetu. Potrjujte brate v veri, kakor je Jezus naročil apostolu Petru in s svojo preprostostjo ter ponižnostjo nagovarjajte vse ljudi, da se bodo še bolj odločali slediti Jezusu Kristusu. Pri tej

odgovorni nalogi vodenja krajevne Cerkve želimo obilje Božjih milosti, Kraljica Slovencev, brezjanska Mati Božja, Sv. Alojzij, vaš krstni zavetnik, Sv. Brigita Švedska, Sv. pater Pij ter blaženi: Slomšek, Stepinac in Mati Terezija, angel Kalkute, pa naj vas spremljajo na vseh vaših poteh. Obljubljamo, da se vas bomo pri naših srečanjih ob oltarju spominjali v naših molitvah in pri sv. daritvah. Bog vas živi na mnoga leta! To vam iz srca voščimo Slovenci s Švedske.

Jesenske barve na Švedskem

1. Sven Kinnander odpira razstavo

V mesecu oktobru se je zgodilo marsikaj zanimivega med Slovenci na Švedskem, kar bo zanimivo tudi naše rojake, poslušalce RO doma in po svetu.

Sv. maše so bile v mesecu oktobru kar

v 11-ih slovenskih skupnostih. Z ozirom na to, da vedno več naših rojakov potuje v domovino in tam preživi del svojega časa, saj so mnogi že v penziju, je bil seveda obisk v cerkvi pri slovenskih sv. mašah kar zadovoljiv. V jesenskem času se ljudje vračajo nazaj na Švedsko, tako da bodo v prihodnjih mesecih še bolj prijetna srečanja z rojaki pri slovenskem bogoslužju. Tako smo v petek 22. oktobra po slovenski sv. maši v Stockholmu v župnijski dvorani praznovali 84. rojstni dan Dragice Toter. Neverjetno, kako se ga. Dragica dobro drži za svoja leta. Rojaki ji voščimo še

mного zdravih, veselih in srečnih let. Gospa Dragica, naj vas dobri Bog živi na mnoga blaga leta!

Zvone Podvinski, fotografije iz Slovenije

To srečanje z rojaki v Stockholmu pa je bilo povezano tudi z razstavo v mestni knjižnici v centru Solne. Slovenska skupnost je pod vodstvom Pavla Zavrela pripravila ob sodelovanju rojakov iz glavnega mesta Švedske zanimivo razstavo z naslovom: Slovenija, nova članica v družini Evropske Zveze. Od izrezkov iz švedskih časopisov, ki so poročali o slovenski samostojnosti, o 10 dnevni vojni v Sloveniji in o odhodu zadnjega srbskega vojaka iz Slovenije, preko zgodovine Slovenije in zgodovine

Slovenskega društva v Stockholmu, do turistične predstavitve Slovenije, so mnogi obiskovalci mogli doživeti na svojstven način Slovenijo na Švedskem. Pavel Udir je s svojimi fotografijami

predstavil življenje slovenskega društva v Stockholmu, Adi Golčman pa je ob pomoči Rada Omote poskrbel za potrebne tekste, ki so spremljali fotografije in so nagovorili obiskovalce razstave v švedskem jeziku.

Na tej razstavi se je predstavil znani slovenski umetnik Jože Stražar iz Stockholma, ki ima svoj izdelek celo v Vatikanu, saj je bil papež Janez Pavel II. deležen njegovega darila. Svoj talent spreminja v zanimive skulpture, ki jim daje življenje v bronu, tej žlahtni kovini.

Na razstavi so bili tudi drugi zanimivi predmeti, ki so govorili o Sloveniji. Med njimi je bila lutka, oblečena v gorenjsko narodno nošo, pa slovenski kozolec in vinska preša. Zanimivo je bilo tudi to, da ni bilo moč najti prave švedske besede za kozolec, saj Švedi teh zadev v takšnem smislu sploh ne poznajo, ker so klimatske razmere povsem drugačne od klimatskih razmer v Sloveniji. No, kakor koli, naši rojaki so uspeli predstaviti poleg omenjenih predmetov tudi idrijske čipke. Velik zemljevid Slovenije, kakor tudi zemljevid Evrope, v kateri je bila poudarjena geografska lega Slovenije, trije veliki panoji o Sloveniji v angleškem jeziku, ki so jih posodili s slovenske Ambasade, vse to je govorilo o Sloveniji in njenih lepotah, ki jih lahko doživi švedski turist ob obisku »raja pod Triglavom«.

Z razstavo petih fotografij o Sv. Lovrencu na Pohorju ter o cerkvi Sv. Ignacija na Rdečem bregu v omenjeni župniji, se je na omenjeni razstavi predstavil tudi Zvone Podvinski, slovenski duhovnik na Švedskem. Pripravljalci omenjene razstave so dali tem fotografijam naslov: Slovenija v mojem srcu. Razstavo je spremljala drobna knjižica, ki nosi naslov: SLOVENIEN NY MEDLEM I EU FAMILJEN, kar pomeni: Slovenija, nova članica v družini EU. V njej je kratka predstavitev slovenske zgodovine in zgodovina kulturnih stikov s Švedsko. Lepa stvar, ki je še kako dobrodošla v svetu, v katerem živimo, da bi nas tako Švedi bolje poznali. Čestitke vsem, ki so vložili v to knjižico svoj čas in znanje, drugim pa čestitke in zahvalo za denarno podporo!

Hvala vsem, ki so sodelovali na tej razstavi pri predstavitvi Slovenije na Švedskem. Posebej pa hvala Pavlu Zavrelu, Jožetu Stražarju, Adiju Golčmanu, Pavlu Udirju, Radu Omoti, Štefaničevim in vsem ostalim sodelujočim, predvsem vsem obiskovalcem, ki so na svojstven način doživeli Slovenijo, novo članico Evropske skupnosti. Tako naši rojaki iz Stockholma z majhnimi kamenčki sestavljajo lep mozaik o Sloveniji, naši deželi, ki ima čudovita naravna bogastva in enkratne lepote, ki je klimatsko tako zelo pestra, saj je hkrati alpska in tudi panonska dežela, ki ima tudi košček lepe jadranske obale in prelepe vinograde.

Srečanje s slovenskimi rojaki v Eskilstuni je bilo četrto nedeljo najprej pri slovenski sv. maši. Po njej pa je bilo v prostorih pred cerkvijo kratko srečanje, ki so jim sledili pozdravi in nato kosilo pri Mariji Preskarjevi, ki že leta gosti med drugimi tudi slovenskega duhovnika. S kakšno ljubeznijo pripravlja obed in kako prijetno je zaužiti pripravljeno hrano, če so ob njej tudi njeni, kakor npr. sin Franci z ženo Marjano. Gospa Marija, bogpovrni za krščansko gostoljubje!

Popoldan je sledila pot v še eno slovensko skupnost, tokrat v Köping. Tam smo bili zbrani pri sv. maši s prošnjo v srcu za zdravje mame Krescencije Cencke Meglič. Njeni: mož Jože, otroci: Jože in Janko ter Angelca z družino, prav tako pa tudi ostali njeni rojaki iz tega mesta, vsi smo skupaj z dušnim pastirjem Zvonetom goreče molili za njeno zdravje in zanjo darovali sv. mašo s priprošnjo k blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku, da bi ji križ ne bil pretežak in če je taka Božja volja, da bi se ji zdravje ponovno povrnilo. Mama Cencka je prejela tudi bolniško maziljenje med sv. mašo, kar se tukaj na Švedskem med našimi rojaki bolj poredko dogaja. Kako lepo more biti pri srcu njej, ki ostaja čuječa v svojem življenju, kakor tudi slovenskemu duhovniku. Mami Cencki vsi rojaki iz Köpinga, skupaj z duhovnikom Zvonetom voščimo ljubega zdravja ter da bi čimprej okrevala. Vnukinje Suzana in Simona ter Mona in ostali njeni pa naj ji bodo, skupaj z njenim možem Jožetom v pomoč in oporo pri nošnji njenega križa. Srečanje v Köpingu se je končalo pri Mariji in Mariu Bestjakovima, ki sta ponovno izkazala gostoljubje slovenskemu duhovniku. Bogpovrni za prijeten klepet, za dušno in tesno hrano ter za vse lepo, kar sem kot vaš duhovnik doživel pri rojakih v Köpingu.

Zadnja, peta nedelja v mesecu oktobru je pot popeljala slovenskega dušnega pastirja čisto na vzhodno Švedsko, z ene strani obale na drugo, v smeri proti baltiškemu zalivu. Zjutraj sta slovenskega duhovnika v Bromölli sprejela in pogostila Renerjeva. Kratek počitek po dolgi vožnji,

nabiranje nove energije, prijeten klepet in že je bilo potrebno narediti še krajšo vožnjo proti Olofströmu. Manjša skupnost rojakov se je zbrala pri sv. maši. Pred njo so slovenskega duhovnika obvestili Madžari, ki so bili prej pri sv. maši, da je tam umrl neki Slovenec Rudi, ki je živel popolnoma izoliran od drugih in se ni z nikomer srečeval. Lepo je človeku pri srcu, ko vidi, da ljudje vendar poskrbijo za ljudi, ko zvedo, kaj se je zgodilo s pokojnim. Tudi za pokoj njegove duše smo tamkaj prosili in molili. Po sv. maši je sledilo slovo in nato je bilo potrebno na pot v Kallinge, kjer smo se ustavili ob grobu pokojnega Darka Hrabar, ki je umrl prav na tisti dan. Sledil je še obisk groba Jonatana Stoparja, kjer smo se ustavili in molili ter blagoslovili grobek mrtvorojenega, ki je bil tako težko pričakovan. Naj tudi on počiva v miru in naj se veseli v sreči in slavi nebeškega kraljestva. Res ni mogel biti krščen, toda želja Cerkve in njegovih je bila, da bi tudi on bil Božji otrok, kar vsekakor je, kot nas uči naša vera.

Iz Kallinge je pot peljala slovenskega duhovnika v Nybro. Prvič je vozil del poti, ki je vodila praktično ves čas skozi gozdove. Bil je užitek voziti po ozkih cestah, ko si sredi narave. Škoda je le, da človek nima časa, da bi se ustavil in globlje zadihal v naravi. Ob skrbni vožnji je bil naslednji cilj

sorazmerno kmalu dosežen. Slovenska skupnost iz Nybra se je zbrala v tamkajšnji protestantski cerkvi, kjer smo skupaj praznovali Slomškovo nedeljo. Po njej pa sta Truda in Štefan Sorman povabila vse navzoče na večerjo in družabno srečanje.

Izbrana hrana in prijetno vince sta družbo še bolj razveselila. Kaj pomeni družabnost še posebej vedo naši rojaki, ki živijo daleč od domovine. Hvala za gostoljubnost, za slovensko domačnost in slovensko hrano. Prav tako tudi hvala Indofovima za počitek, da zmore slovenski duhovnik naslednji dan ponovno na dolgo pot proti Göteborgu.

Dolge so poti švedskega vagabunda Zvoneta, velikokrat tudi utrujajoče in naporne. Toda dobri Bog ves trud največkrat sproti bogato poplača. Kako lepa je bila jesen, kakšne barve gozdov, neba, oblakov. Zlato listje brez, rdeča zlato zelena barva javorjev, pa paleta barv na bukovih listih, lepota jezer, vse to ima svoj čar, posebej v jutranjih ali večernih urah. Ko ima človek priliko vse to doživljati, more iz srca prepevati: O, store Gud, kar pomeni: O, veliki Bog, oziroma Hvala večnemu Bogu! Vse stvari ga zdaj molite! Stvarniku, dobrotniku, večno slavo zaddonite! Zbori angelski pojo, hvali zemlja in nebo.

Praznik **Vsi sveti** Švedi praznujejo prvo soboto po 1. novembru, nedelja po tem prazniku pa je spomin na duše vseh pokojnih. Tako je slovenski duhovnik skupaj z rojaki v Nybro pri Indofovih daroval praznično sv. mašo na dan Vsi sveti že ob 8. uri zjutraj. Sledila je dolga pot v Göteborg, kjer je bila popoldan ob 16. uri praznična sv. maša. Po njej je sledil obisk pokopališča Kviberg, kjer smo opravili molitve za verne rajne, kakor nas vabi Cerkev, da popoldan na ta veliki praznik molimo in blagoslovimo naša pokopališča.

Po vseh teh srečanjih s slovenskimi rojaki in po vseh dolgih poteh je človek srečen in Bogu hvaležen za srečno pot, za vso varstvo in si želi prijetnega počitka, da more kasneje ponovno na dolgo pot.

Slovenski Dom v Göteborgu v mesecu oktobru in novembru še posebej posveča svoj čas ročnim delom, ki so zelo pestra in zanimiva. Tako pomagajo s svojimi izdelki tudi pri župnijskem Julbasarju (izg. Jülbasar) in se istočasno predstavijo s svojimi lepimi ter praktičnimi izdelki tudi kot narodna skupnost. Kot slovenski duhovnik sem vselej in povsod ponosen na naše rojake, ki so dejavni v slovenskih društvih in istočasno v župnijskih skupnostih. Človeku je lepo pri srcu, ko sliši pohvalo tega ali onega župnika na terenu, ki je vesel tudi slovenskega sodelovanja in pomoči. Hvala vam, dragi rojaki, za vso podporo Slovenski katoliški misiji, kakor tudi vašim duhovnikom na terenu. Vse to govori, da vam ni vseeno, kaj in kako se dogaja s katoliško Cerkvijo na Švedskem. Hvala tudi za solidarnost v obliki cerkvenega davka, saj tako sami podpiramo delovanje naše Cerkve in se tudi tukaj počutimo doma, če smem tako reči. Obenem pa bi rad povabil vse ostale, ki so se oddaljili od Cerkve zaradi cerkvenega davka, da se vrnejo nazaj in tudi oni solidarno podpirajo našo Cerkev. Zdaj vsaj vemo, kam en procent našega bruto zaslužka gre, oziroma kaj se dobrega stori tudi z našo pomočjo.

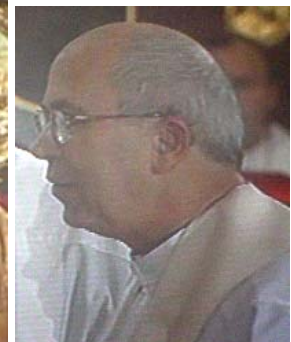
Iz življenja Slovenske katoliške misije na Švedskem je poročal **Zvone Podvinski**

Slovenska maša v Landskroni 5. 12. 2004. Na sliki od leve: Štefan Ivič, Štefka Berg, Justin Hvala, Milena Černec, Magdalena Ivič, Gabrijela Karlin, p. Kristian Sol, Alenka Černec, Danni Stražar in g. Zvone Podvinski. Foto A. Budja

Spodaj: Potrditev novega nadškofa in ljubljanskega metropolita Msgr Alojza Urana v Ljubljani, dne 5. 12.

2004 ter pozdravljajoča bivši nadškof Franc Rode ter bivši slov. duhovnik na Švedskem g. Jože Drolc

Nekateri visoki državni predstavniki in drugi gostje na slavnostni potrditvi najvišjega cerkvenega moža Msgr. Alojza Urana, v Ljubljani, 5. decembra 2004

A. Budja (Digitalna kamera s televizijskega prenosa 5. 12. 2004)

Martinova gos

Praznovanje »martinovega« povezujejo na Švedskem predvsem s pokrajino Skåne. Toda že v 16. stoletju se je pojavilo praznovanje martinovanja tudi severno od Stockholma, v pokrajini Norrland. Ime Martin izhaja iz imena poganskega boga Marsa, Mårten pa je severnjaška varianta imena Martin. Oblika imena Mårten je na Švedskem praktična, ker goduje 11. novembra Mårten, vendar je samo ime povezano s svetnikom Martinom. Martin ima na Švedskem god 10. novembra in takrat se ime povezuje z Martinom Lutrom, ki je dobil ime po svetniku Martinu, ki ga na Švedskem poznajo pod imenom Mårten. Švedi so pretežno protestanti, Slovenci pa katoliki. To pa obenem pomeni, da na Švedskem za

praznovanje martinovega ni toliko pomembno, ali je človek katolik ali protestant, lahko izbira, katerega Martina želi praznovati.

Navada za martinovo jesti pečeno gos je na Švedsko prinesena s kontinenta že v srednjem veku in je bila takrat v navadi pri bogataših. Nek podatek govori o pečeni gosi kot simbolu za martinovo na Nizozemskem iz leta 1171. Eden prvih podatkov o gosji pojedini (*gåsgyllen*) na Švedskem izhaja iz Stockholma leta 1567. Najbrž so bili to nemški rokodelci, ki so s sabo prinesli ta običaj, kajti imeli so navado, da pogostijo svoje vajence in pomočnike s pečeno gosko ravno za martinovo. Običaj je dobil svoje ime »lichtgans, ljusgåås (gos z lučjo), kar naj bi pomenilo, da bo odtlej zaradi slabe naravne jesenske razsvetljave potrebno pri opravljanju poklica svetiti z lučjo. Šele v 19. stoletju je postala pečena gos bolj ljudska praznična jed. Predvsem je bila zelo priljubljena po mestih, kjer so restavracije začele oglašati o gosjem kosilu s **črno juho**. Pred tem je bilo v navadi k pečeni goski servirati mlečni riž ter vložene ribe (*riba trska; polenovka*, ima posebni vonj zaradi trhlosti, *lutfisk*). Martin ima god 11. novembra in kot je v navadi, se martinovo slavi na predvečer. Da za martinovo jemo gosko je najbrž zato, ker so takrat gosi lepo rejene. V zgodnji jeseni so gosi na pokošenem strnišču na polju pobirale raztreseno semenje žitaric, pozneje pa so jih redili še namensko, da bi bile za zakol pred martinovim lepo debele.

Črno juho so h gosji pečenki začeli servirati šele po letu 1850, kot slavnostna jed je pri švedski aristokratiji bila znana že v 16. stoletju. Priprava gre nekako takole: vzamemo gosjo drobovino, kremplje, vrat in peruti (*gåskräns*) ter vse skupaj prekuhamo za juho. Nato dodamo še gosjo kri, lahko tudi telečjo ter začimbe (vino, kis, jušna zelenjava in drugo) in tako dobimo črno juho. Dandanes servirajo večkrat zraven tudi jetrno klobaso ali kuhane jabolčne rezine v črni juhi.

Slovenci na Švedskem so po približno 40-ih letih bivanja v tej deželi prevzeli mnoge švedske običaje, tudi glede prazničnih navad in posebnih jedi. Tako se pogosto dogaja, da na predvečer martinovega pripravijo in postrežejo pečeno martinovo gos (Mårten gåås), morda čisto na švedski način, ali pa po kakšnem slovenskem receptu.

Da danes povezujemo Martinovo gos s pokrajino Skåne, je najbrž zato, ker se je tam običaj zadržal do današnjih dni. Svetnik Martin je v letih med 315 in 397 živel v Franciji. Sprva je bil rimski vojščak, a se je spreobrnil, ko je pomagal nekemu revežu tako, da je z mečem razdelil svoj plašč in ga polovico dal beraču. Naslednji večer se mu je prikazal Kristus, ki je na sebi imel Martinovo polovico plašča. Tako je Martin našel Boga in se spreobrnil. Sv. Martin je največkrat upodobljen z mečem, a ne zaradi tega, ker je bil nekoč vojščak, ampak zaradi svoje dobrote, oz. razdelitve svojega plašča revežu. Martin je kmalu postal škof v mestu Tours v Franciji. Že pred tem pa je ustanovil prvi samostan v Galiji ter pozneje še enega v mestu Marmoutier. Sv. Martin je zaščitnik hišnih živali, beračev in vojščakov, zaščitnik vseh zmernih, pa tudi vinogradnikov in gostincev. Njegov god je ravno takrat, ko so gosi lepo rejene in ko iz mošta postane (zrelo) vino. Gostilničarji, ki so bili vedno dobri trgovci, so tudi dan sv. Martina izkoristili sebi v prid in ga določili kot praznik, primeren za pokušino - pečena gos in novo vino.

Prevod in prikaz Augustina Budja, Landskrona., Švedska

Vir: ISBN 91 7108 4746 ter Våra högtider, traditionerna, maten och festerna vi minns (Stockholm, Prisma 2001)

Pepparkakor

850 gr socker
1 1/2 dl sirap
3 dl vatten
525 gr smör
ca 2 kg vetemjöl
1/2 msk kanel
2 msk ingefära
1 tsk nejlikor
3 rivna pomeransskal
1 msk bikarbonat
1 dl konjak

Gör så här:

Koka upp socker, sirap och vatten. Rör därefter ner kryddorna och den i konjaken lösta bikarbonaten.
När blandningen svalnat tillsätts mjölet och degen ska sedan stå svalt över natten.
Kavlas därefter ut till ca 4 mm tjocklek och ta ut bitar med pepparkaksformer.
Gräddas i 175 grader i ca 15 minuter.

Chokladtryffel

ca 20 st.
100 gr mörk blockchoklad
1 msk vispgrädde
1 äggula
1 msk rom

garnering:
kakaopulver

Gör så här:

1. Blockchokladen smältes över ett varmt vattenbad.
Rör därefter ner äggula, grädde och rom. Låt sedan smeten svalna tills det går att rulla kulor av den.
2. Rulla små kulor och doppa dem i kakao.
Förvaras kallt.

Julkrubba

(IT 2004)

Julkrubban är från början en romersk-katolsk sed. Den har blivit vanlig i Sverige först i vår tid. Ca 1930 infördes

seden att bygga upp julkrubbor i kyrkorna. Det är också ganska vanligt att under julen ha en krubba stående i hemmet.

-stina

Pogovor z Darinko Berginc, likovno umetnico in slikarko.

Risanje mi daje umiritev in ravnovesje v vsakdanjiku in prazniku.

Darinka Berginc pri risanju ene svojih stvaritev; njeni motivi govorijo dovolj jasno...

Darinka Berginc je pravzaprav vsestranski človek. Po domače bi rekli temu, da je »kot ena tavžent

roža«. Ukvarja se z ročnim delom vseh vrst in uživa v šivanju, kvačkanju, vezenju, pletenju in nič manj v kulinariki. Najbolj pa jo vsekakor odlikuje ustvarjanje likovnih del. Riše motive vseh vrst: naravo, živali, ptice, cvetje, tihožitje, portrete, kratka - prav vse jo navdušuje. Še in še bi lahko naštevali.... Tudi sama težko izbere, katera stvar ji je najbolj pri srcu. Vse kar ustvarja, izraža s toplino svoje duše, torej ji upravičeno lahko damo naziv »likovna umetnica«. Navdih dobiva različno. To so posebni dnevi, kadar izbira motive za svoje ustvarjanje. Pri vsem tem ima svetloba velik pomen. Uporablja in kombinira realizem s svojo lastno fantazijo. Čeprav se zadnje čase vsakodnevno ukvarja z likovno

umetnostjo- v svoji posebni sobici - se pritožuje nad pomanjkanjem časa. Darinka se s slikanjem uspešno ukvarja že od otroških let dalje. S svojo družino že kar nekaj let živi v Helsingborgu na Švedskem. Izhaja iz Severne Primorske, Gornje Posočje, rojena je bila leta 1951 na Srpenici v Soški dolini pri Bovcu. Oče, Dragomir Braz, je bil zaposlen kot industrijski delavec, mati Irma, z dekliškim priimkom Berginc, pa v domačem gospodinjstvu. Staršema so se rodili štirje otroci.

Darinka se je ukvarjala z risanjem že v zgodnjem otroštvu. Ima izreden dar opazovanja in upodablja svoja dela s pomočjo fotografskega spomina. Dar likovnega ustvarjanja je prejela od očeta, tako pripoveduje Darinka sama. Pravzaprav je bila od vsega začetka samouk (avtodidakt) in tako je še danes. Vsekakor pa ji je uspelo, predvsem v zadnjih nekaj letih, ustvariti preko sto raznolikih del in motivov različnih velikosti. Kljub temu, da je kot mlado dekle v nesreči pri delu izgubila dva prsta na desni roki, ustvarja vse z desnico in pri slikanju uporablja izredno tanke in fine čopiče. Upodablja v olju, z akvareli, v zadnjem času pa uspešno obvlada

tudi paste. Ustvarja z izredno prefinjenim občutkom tehnike realističnega osvajanja. Vsa zaznavanja usmerja in prenaša z neverjetno natančnostjo. Na platno ali papir nanaša prekrasne kombinacije vseh mogočih barv in kompozicij.

Z Darinko sva se srečali pri njej na domu in prijetno poklepetali. Iz sten nas prijazno vabijo in pozdravljajo zbrani in občudovanja vredni motivi vseh vrst.

Kako bi želela opisati svoj rojstni kraj iz katerega izhajas?

Okolica moje rojstne vasice Srpenice je prekrasna. Narava je razburljivo zanimiva. Obdajajo jo Julijske Alpe, ki jih sestavljajo gore kot so npr. Krn, Kanin, Polovnik in Stol. Teren je nasploh zelo hribovit in gorat. Na Kaninu so smučišča, ki so živahna in pozimi zelo dobro obiskana. Sneg lahko leži tam tudi do meseca julija. Turizem je tako rekoč razvit v precejšnjem obsegu. Razvija se tudi kmečki turizem. Skozi vse leto je na reki Soči možen dostop do kajakaštva, sprehodov, pa tudi do ribolova na Soči. Postrovi iz

Soče so namreč priznana specialiteta. Turizem se še naprej dobro razvija, predvsem v teh zadnjih letih.

Darinka, kako bi opisala svoje otroštvo in odkod navdih tvojega ustvarjanja?

Letos, ko sem sem se že četrto udeležila likovne kolonije, zadnji dve leti v Mostu na Soči, sem imela srečo po tridesetih letih srečati svojega bratranca. Pripovedoval mi je o mojem, danes žal že pokojnem očetu in o tem, da je bil zelo nadarjen slikar v otroških letih. Sama se do sedaj tega sploh nisem zavedala. Moram pa priznati, da sem po nadaljnem, globljem razmišljanju, v to vedno bolj in bolj prepričana. Navdih za likovno ustvarjanje mi je, že v otroštvu, podaril prav oče. Spominjam se tega, da sem kot majhna punčka večkrat sedela očetu na kolenih in sva skupaj risala. Sam mi je upodabljal in risal živali ter izbiral tudi druge teme. Sicer pa je bil oče zaposlen pri podjetju, danes imenovano TKK, kjer je trdo delal vse do svoje upokojitve. Moral je skrbeti za finančno plat družine. Žal najbrž ni imel, ali pa si ni mogel nikoli utrgati tega časa, da bi se sam bolj intenzivno ukvarjal še z risanjem. Naj omenim še to, da je bila tudi očetova mama zelo ustvarjalna. Izdelovala je raznovrstne ročne izdelke in najbrž sem tudi od nje podedovala nekaj teh vrlin.

Moja mama Irma se je rodila v Franciji slovenskim staršem. Stari starši so po prvi svetovni vojni odšli, kot se temu reče, » s trebuhom za kruhom«. Živel so v mestecu Lille, ki leži v osrčju Normandije. Mama je tam dokončala osnovno šolo in obvladala tako francoski kot slovenski jezik. Ko se je začela druga svetovna vojna, je bil njen oče med vojno zaposlen v nemškem rudniku, kjer je med bombardiranjem izgubil življenje. Še pred tem je opozoril mojo staro mamo, da naj se z družino vrne nazaj v Slovenijo, v domači kraj, ker je Nemčija napadla tudi Francijo. Opozarjal je, naj reši družino in sebe pred težko ofenzivo, ki je razgrajala prav v Normandiji. Tako se je stara mama leta

1943 z dvema otrokoma vrnila v Slovenijo, kjer je družino pričakalo težko in trdo življenje. Moja mama se je ob vrnitvi v Slovenijo še izpopolnila v slovenščini in pridobila tudi znanje italijanskega jezika. Kmalu sta se spoznala z mojim očetom in si ustvarila družino. Rodili smo se jima štirje otroci od katerih je prvorojenec žal umrl še kot dojenček, star le en mesec. Sestra Sonja, poročena Trebse, živi s svojo družino v Ljubljani, brat Boris Braz pa je ostal na domačiji, kjer ima tudi družino. Mama, zdaj že nekaj let pokojna, ni bila nikoli zaposlena, temveč je opravljala gospodinjstva dela, skrbela za družino, moža, nas otroke in tudi stare starše. Spominjam se, da smo bili srečna in skladna družina. Želela bi si, da bi starši še živeli, da bi se le-to lahko ponovilo.

Kako dolgo že in kaj najrajši rišeš ter ali imaš izobrazbo na tem področju? Kaj ti pomeni risanje?

Eden od naših družinskih prijateljev je več let prihajal k nam na obiske in obenem rad risal.

Opazovala sem ga ure in ure in kar vpijala vase, kar je ustvarjal. Navdih sem dobivala najbrž tudi takrat. V osnovni šoli sem vedno dobivala kaksna naročila npr. oblikovanje plakatov in podobno. Pravzaprav je bilo risanje vse do dvajsetega leta starosti moj konjiček. Rišem rada vse kar opazim saj imam veliko idej, istočasno pa se tudi sama s tem preizkušam v lastnem razvoju in vidim, da se da napredovati od slike do slike. Veliko stvari je potrebno preučiti preden sem z delom zadovoljna. Interes za risanje je bil pa pri meni prisoten že od vsega začetka. Otroštvo mi je ostalo v lepem spominu, čeprav nismo živeli v izobilju in nisem

uspela priti do študija. Žal nisem imela priložnosti, da bi po osnovni šoli študirala umetno obrt, čeprav sem si to izredno želela. To enostavno ni bilo mogoče že iz ekonomskih razlogov. Tudi oddaljenost od večjih mest, kot sta v tem primeru Nova Gorica ali Ljubljana, je to preprečevala. Po

končani osemletki sem bila povabljena v Francijo k sorodnikom, kjer sem preživela eno leto. Tam sem se začela bolj intenzivno ukvarjati z likovno umetnostjo in obenem leta 1971 dobila priložnost, da sem razstavljala svoja dela v mestecu Lille. Po enem letu bivanja v Franciji sem se ponovno vrnila k staršem. Tudi takrat v naši vasi ni bilo možnosti zaposlitve. Zaradi pomanjkanja industrije smo morale, vsaj večina nas mladih deklet iz naših krajev, v Italijo služiti k različnim družinam. Po

štirih letih bivanja v Italiji sem se vrnila nazaj in se takrat uspela zaposliti v kovinarskem podjetju, današnji Iskri v Bovcu. Nisem bila dolgo zaposlena, saj me je tam doletela nesreča pri delu s stiskalnico. Amputirali so mi dva prsta na desni roki. Tisti čas je za mene skorajda izgubljen,

doživljala sem pretres, saj se je moja bodočnost za nadaljnje delo in ustvarjanje zdela skorajda nedosegljiva. Vrnitev na delovno mesto ni bilo mogoča zaradi poškodovane desne roke in prstov. Sčasoma sem si ustvarila družino, rodila dve hčerki, Ano in Lauro, vendar je po nekaj letih ta družina razpadla. Klub vsemu pa je risanje kot rdeča nit skozi celotno mojo pot in mi pomeni zelo veliko. Upodabljanje na platnu mi daje pomiritev in ravnovesje ob vsakdanjiku in prazniku. Ob slikanju pozabljam na žalosti in težave, ki jih ima vsak človek. Zatopljena sem v platno, ki mi daje moč tudi za druge stvari.

Kdaj in kako te je pot zanesla na Švedsko?

Usoda me je zanesla na Švedsko, ko sem leta 1989 našla ljubezen, spoznala svojega moža Darkota. To se je zgodilo med časom njegovega dopusta v Sloveniji. Zgradila sva nov, skupen dom v Helsingborgu, pred trinajstimi leti pa se nama je rodil tudi sin Andreas. Rad igra nogomet in je prav navdušen nad svojim moštvom tukaj v Helsingborgu. Starejša hčerka Ana je bila ob prihodu na Švedsko stara trinajst let, mlajša Laura pa devet. Obe sta dokončali osnovno šolo in gimnazijo. Ana se je kmalu po gimnaziji odločila, da gre v Anglijo študirat angleški jezik. Spoznala je fanta in se tam z njim tudi poročila. Z možem danes živita v Londonu. Mlajša hčerka Laura je pred kratkim dokončala univerzitetni študij. Sama sem ob prihodu na Švedsko imela devetintrideset let. S tem

bi rekla, da sem prišla že v malo poznih letih in ni bilo lahko zapustiti moje domovine. Nov kraj, nov jezik in okolje, vse to mi je delalo težave, vsaj v prvih letih, pozneje pa sem se živela v to okolje. Ne rečem, da ne pogrešam domovine. Rada grem na dopust, vendar se rada vračam tudi nazaj na Švedsko.

V zadnjih nekaj letih si ustvarila kar preko sto različnih motivov raznih velikosti. Kako ti to uspeva?

Odkar sem pa prišla na Švedsko, sem se sčasoma umirila. Našla sem pravo ljubezen in razumevanje pri mojem možu Darkotu. To je seveda velikega pomena tudi pri tem delu, vendar je trajalo kar nekaj let, preden sem ponovno začela slikati in uspela priti do tehnike, ki jo obvladam danes.

Veliko moralnega vzpodbujanja za moje nadaljnje ustvarjanje sem in še vedno prejemam od naših družinskih prijateljev. Tako sem pred petimi leti po zelo dolgem času začela ponovno slikati. Po večletnem

premoru, četudi imaš dar, izgubis veliko. Slikanje je kot vsaka druga stvar. Pravijo da » delo dela mojstra«. Torej ne smeš izpustiti čopiča iz rok, niti za en dan ne. Dana mi je bila priložnost, da sem se smela v Sloveniji udeležiti likovnih kolonij v letih 2001 v Lipici, 2002 v Štanjelu na Krasu, 2003 in 2004 pa v Mostu na Soči, v izvedbi Slovenske Izseljenske Maticе. Leta 2002 sem drugim od Turisticnega društva Štanjel prejela odlikovanje za kvaliteto. Veliko vzpodbude sem dobila tudi od mojih mentorjev, ki so priznani umetniki in akademski slikarji, nekateri z mednarodno akademsko izobrazbo, pridobljeno med drugim v Milanu, Sydneyu in Ljubljani. Naj jih naštejem: prof. Bojan Kovačič, ki sicer poučuje likovno umetnost na Univerzi v Ljubljani; vzpodbujala me je akademska slikarka g. Natasa Škof, sicer živeča v Avstraliji, v Sydneyu; pa tudi akademski slikar g. Reni Čopi. Preko teh dragocenih poznanstev in sodelovanja z njimi sem si resnično nabrala novih inspiracij. V istem obdobju sem večkrat razstavljala svoja dela tudi v Helsingborgu. Nazadnje pa sem

razstavljala ob 30. jubileju slovenskega kulturnega društva Planika v Malmöju.

Načrti za prihodnost?

Vedno sem si želela bližino ljudi in opazovalcev mojih del, dobre in slabe kritike. Le tako se lahko še naprej razvijam v tem hobiju. Prav tako mi ne pomaga, če delam in ustvarjam brez uveljavljanja pri širši publiki. Poleg tega bi bilo zame ekonomsko dobrodošlo, če bi mi uspelo bolj uveljaviti moja dela na prodajnem trgu. Želim si srečati večjo publiko, mogoče celo v Sloveniji, srečati amaterske in akademske umetnike ter z njimi izmenjati izkušnje pri ustvarjanju. Želim si v Slovenijo, morda v Ljubljano, kjer bi smela predstaviti celotno zbirko svojih del. Iščem pota, kako bi mi to v prihodnosti uspelo. Hvaležna sem za to, kar mi je narava dala in želim uveljaviti ta dar, ki mi izpolnjuje tudi vso preteklo življenje, ki ni bilo vselej takšno, kot ga upodabljajo moje slike.

Slike in motivi: Risarka Darinka Berginc, Helsingborg

Tekst: Olga Budja, Helsingborg (2004)

Fotografije: Ilko Stopinšek, Helsingborg (2004)

Folklorna skupina iz Göteborga pred nekaj desetletji

Spodaj - Vadstena 1998

Gusti Budja z vnukinjo Tanjo, 14 let (2004) Levo: naši očetje, bratje in možje – Janez Budja, Tinko Prevolnik, Avgust Budja in Polde Karlin (Božič 1967).

P. Janez Sodja mašuje v Vadsteni 1974

Levo - 15 let okteta Planika, nastop skupno z oktetom Lipa 1989

Zgoraj - v prostorih Lipa 1980: radi pojemo;

Spodaj - nastop pevskega zbora Lipa,

v Örji, Landskrona: Prva obletnica samostojnosti Slovenije, februar, 1992

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-54565 885 / 886

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

Pomlad/Vår 2005
Št./Nr 10 Letnik/Årgång 4

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
å
t
t
i
v
n
o

G
L
A
S
I
L
O

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Darinka Berginc: Tihožitje

Foto Zvonko Bencek, Landskrona

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Novice iz društev	5	Föreningsnytt
Naša cerkev	23	Vår kyrka
Vaša pisma	24	Era brev
Humor	33	Humor
Reportaže	34	Reportage
Literatura	44	Litteratur
Dobro je vedeti	46	Bra att veta
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehn. urednik/Tekniker: **Zvonko Bencek**

Naslov uredništva:

Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: **budja @bredband.net**

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja 2005

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 maj 2005

**Vesele velikonične praznike
vam želi uredništvo
Informativnega GLASILA
Slovenske zveze na Švedskem!**

Pustni krapji; foto in avtor Olga Budja, Helsingborg

Bistveni značilnosti demokracije sta tolerantnost in pripravljenost na dialog tudi z drugače mislečimi, tako je za uvod v št 111 Našega glasa (1992) zapisala Mihaela Barišič iz Stockholma in nadaljevala: Kdor tega ne ve, dela medvedjo uslugo svoji domovini in svojim rojakom. Tem njenim mislim se pridružujem tudi jaz.

Zamislimo
si skupino ljudi
v nekem prostoru. Mogoče
so to odrasli z vseh koncev sveta,
ki se trudijo naučiti jezik nove domovine.
Morda so to begunski otroci, ki ne razumejo,
kaj se od njih pričakuje in govori v tem novem okolju.
Ali se jim bo v tem "babilonskem" jezikovnem prostoru posrečilo
najti skupen jezik, ki bi bil po volji vsem ljudem z različnimi izkušnjami
in ozadji? Odgovor? Ena sama lastovka še ne prinese pomladi! Tako so tudi
uspehi teh ljudi pogojeni z več dejstvi. En sam človek ne more kaj dosti doseči.
Potrebno je,
da se v reševanje problema vključijo vsi, ki to želijo. Ljudje s podobnimi interesi
smo nekakšna celota. Notranja struktura te celote se pojavlja v slehernem
posamezniku celote; obenem pa ima vsak član svoj lasten značaj, ki
ga mora razviti, da bi se tudi celota lahko razvijala. Resnica je,
da se učimo, dokler živimo. Odkritost ni to, da povemo
kar mislimo, temveč da mislimo tisto kar govorimo.
Vsak posameznik mora najti lastno pot v vse
bolj odprto socialno okolje. Nihče se
ne more razvijati na lastno roko.
Napačno je tudi
verjeti, da smemo
počenjati vse, ne da bi čutili odgovornost. Nevednost
ni opravičilo, ampak izgovor. Kadar česar ne vemo, se potrudimo
poiskati dovolj znanja, s katerim potem pridemo do spoznanja. Priti
do spoznanja je umetnost. Znanost ne želi stvari samo razumevati ampak
tudi pojasnjevati. Umetnost pa nas uči razumeti življenje.

Na podlagi zgornjih misli in po nasvetu kolegice Danni Stražar, ki je lektorirala nekatere prispevke v tej številki, predlagam, da uvedemo novo rubriko: Pisma uredništvu, kamor boste bralci Informativnega GLASILA lahko posredovali svoja mnenja o našem skupnem tromesečnem časopisu – tako negativna kot pozitivna.

-stina

Predsednik ima besedo...

Vstopili smo že v peto leto novega tisočletja; v leto, ko si iz srca želimo zdravja, da bi poleti lahko obiskali svoje sorodnike v domovini ali pa imamo željo, da nas kakšen bližnji ali daljni sorodnik obiše tukaj na Švedskem, zdaj ko smo starejši in nam morda zdravje ne služi najboljše.

Čeprav to zimo nismo pričakovali veliko snega, nas je zasnežilo tako, da smo najrajši sedeli doma, gledali televizijo in si glavo belili z najrazličnejšimi skrbmi. Toda po vsakem dežju in snegu pride sonce. Zato tudi težko pričakujemo Velikonočnih praznikov, ker bodo potem zagotovo daljši dnevi, sonce bo pokukalo izza sivih oblakov in nam poslalo žarek poln veselja in nasmeha. Vsaj želimo si to in upamo, da nam bo tisti gospod na nebu uslišal prošnjo.

Prav tako bo sonce pokukalo v slovenska društva; tisti, ki imate društvene prostore, ste imeli že precej aktivnosti za pusta in Prešernov praznik ter za dan žena. Občni zbor Slovenske zveze bo to leto sredi aprila v SD Lipa v Landskroni, saj je minilo že veliko let, odkar smo ga imeli tam. Nato bo romanje v Vadsteno v maju, v maju in juniju se začnejo tudi balinarska srečanja in pikniki. V začetku septembra bo spet Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla pri Bromölli. V oktobru bodo vinske trgatve, v Olofström pridejo na obisk zamejski Slovenci iz Avstrijske Koroške, ki bodo predstavili kulturno ustvarjanje koroških Slovencev v besedi, pesmi in sliki. V novembru bodo martinovanja, v decembru pa pride med nas sv. Miklavž, ki je zmeraj radodaren do otrok.

V nekatera društva je sonce posijalo močnejše, kajti po dolgem času se spet rojevajo nove sekcije in krožki. Če omenimo še oba slovenska medija na Švedskem: Informativno glasilo Slovenske zveze in olofströmsko Društveno glasilo, potem lahko rečemo, da je sončni žarek tudi nam Slovincem prinesel nekaj lepega in svetlega.

Prijatelji ohranite slovenski jezik in veselite se z nami, mi pa se bomo tudi potrudili in ne bomo pozabili na vas.

Želim vam Vesele Velikonočne praznike!

Ciril M. Stopar

Pomoč poplavljenemu področju v jugovzhodni Aziji

UO Slovenske zveze je sklenil, da pomagamo poplavljenemu področju v jugovzhodni AZIJI z denarno pomočjo v vrednosti 2000 kron. Ta denar smo poslali na naslednje organizacije: Rdeči križ (Röda korset) je dobil 1500 kron.

Caritas Sverige (Katolska kyrkan hjälpororganisation) je dobil 500 kron.

PONUDBA KNJIG IN REVIJ - Nova knjiga: Martin Krpan v švedskem jeziku

Izšla je knjiga Martin Krpan v švedskem jeziku, ki jo je napisal Fran Levstik

Cena je **125 SEK** + 33 SEK za poštnino. Naročite jo lahko pri: **Nydeå Förlag**. Naslov: Nyteboda, pl.2210, 280 70 Lönsboda ali pa na telefon: **0479 – 50058**.

Izšla je nova, dokumentarna knjiga Avguštine Budja **SLOVENC NA ŠVEDSKEM** v slovenskem jeziku. Knjiga je na 540. straneh, vsebinsko bogata. Naročite jo lahko pri uredništvu Informativnega GLASILA. Cena izvoda je 395 kron ali 10 500 tolarjev.

Slovenska izseljenska matica - Mesečna revija SLOVENIJA . SVET

Izseljenska matica je izdala **ново revijo** za Slovence po svetu, **Slovenija.svet**, ki je nadomestila staro revijo Rodno grudo. Cena za leto 2005 je **230 SEK**. Novo in zelo obsežno revijo lahko naročite preko elektronske pošte: tajka.martinec@zdruzenje-sim.si ali pa po tel: 00386 1 241 02 84, faks: 00386 1 425 16 73 Naslov: SIM, Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana, Slovenija.

Ciril M. Stopar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

Miklavž je radodaren tako do otrok kot tudi do odraslih

V Olofströmu že 30 let prirejamo miklavževanje za otroke. Ko so otroci odrasli, smo pa ta stari slovenski običaj obdržali za odrasle, kajti stare običaje in navade, s katerimi smo mi starejši odrasli v Sloveniji, moramo obdržati, saj so del naše kulture in del vrednot slovenskega naroda.

Miklavž je prišel od daleč in je utrujen...

Po dvajsetih letih se nam je to poplačalo, kajti med nami so zdaj otroci tretje generacije, ki jih starši, pa tudi dedki in babice pripeljejo med nas v društvene prostore. Ko so prišli med nas, smo jih prijazno in prisrčno sprejeli in čeprav so otroci dandanes zelo razvajeni, saj jim starši doma kupijo skoraj vse, so vseeno občutili, da je v slovenskem društvu pravzaprav prijazno in prijetno in da jih imamo radi. Velika razlika je med slovenskim sv. Miklavžem in švedskim »tomte«, ki prinese darila otrokom po družinah na božični večer. To dajemo otrokom

občutiti in verjamemo, da vseeno ne bodo pozabili, ko bodo odrasli, kako so nekoč z veseljem prihajali v slovensko društvo, da dobijo darilo od tistega Miklavža, ki je tako popularen v domovini Sloveniji.

Mimica Novak in Ivanka Hrabar v pogovoru

Zdaj imamo otroke, naše vnuke, stare od šest pa do 14 let. Tisti starejši bodo kar kmalu

začutili, da so že skoraj preodrasli za Miklavževa darila. To pomeni, da bomo čez nekaj let

morali to tradicijo praznovati zopet zgolj le mi, odrasli. Ker pa med nami ne bo vedno le naših starejših, bodo morali njihovi otroci, ki so zdaj stari od petintrideset pa tja do petdeset let, prevzeti njihova mesta v društvenih prostorih. Tako smo torej spoznali, zakaj se nam praznovanje sv. Miklavža zdi tako pomembno. Predvsem zato, ker se tu srečujejo vse tri generacije Slovencev na Švedskem, čez deset do petnajst let pa bo na poti tudi četrta generacija...

Sv. Miklavž se je tudi letos spomnil naših otrok v Olofströmu, paketi resda niso bili tako veliki kot jih dobijo doma, toda otroci so prišli tudi zaradi tega, da se srečajo. Letos jim je Miklavž prinesel v društvo tudi nov video in DVD sprejemnik, tako da ni bilo težav pri gledanju risank in otroških filmov. Starejšim je v drugi sobi zaigral Libero Markežič, mi pa smo ob tem veseli zapeli slovenske narodne. Zahvala gre našim trem kuharicam in pekem, Dragici, Ivanki in Silvani, ki so nas kot vedno zadovoljile z dobro Miklavževo večerjo.

USPEŠNA LIKOVNA SEKCIJA - Dve uspešni razstavi v 4-ih mesecih

*Dušanka Kalečinji;
Laxfiskaren*

Likovno sekcijo v Olofströmu sestavljajo: Dušanka Kelečinji, Nada Žigon, Silvana Stopar, Sabina Kranjc in Dušan Belec. Po šestih mesecih delovanja likovne sekcije so naši umetniki imeli že dve uspešni razstavi. Teh uspehov ne bi bilo, če ne bi imeli izkušene Dušanke Kelečinji, ki

vodi delo sekcije in krožka ter organizira razstave. Likovna sekcija dobiva tudi stoprocentno podporo upravnega odbora.

Na Slovenskem srečanju v oktobru so v spodnjih prostorih Folketshus-a pripravili odlično razstavo, ki je bila deležna pohvale slovenskih in švedskih gostov ter oblasti. Tudi ABF iz Olofströma in društvo Folkets hus jih vzpodbuja pri njihovem delu in razstavah. Prvo razstavo je svečano odprla veleposlanica RS v Stockholmu ga. Darja Bavdaž Kuret.

Silvana Stopar: Bergen i Slovenien – Triglav, nationalpark

KD Slovenija, Olofström Likovna razstava od 11 - 22. 01.2005 v zgornjem nadstropju Folkets Hus. Likovni umetniki: Nada Zigon, Dusanka Kelečinji, Silvana Stopar in Dusan Belec. Razstava 35 slik.

USPEŠNI RAZSTAVI V OLOFSTRÖMU

Silvana Stopar, Vitsipsbacke, Smålandsgård

Odkar deluje likovna sekcija v Olofströmu, so društveni prostori v Olofströmu kot prerojeni. Likovni krožek je pognal svoje korenine septembra lansko leto in ob nedeljskih popoldnevih so člani sekcije pridno ustvarjali umetnine, medtem pa so se v lokalni zbirali tudi drugi, se pogovarjali, gledali televizijo, poslušali glasbo, se ukvarjali z ročnim delom in podobno. Naenkrat smo ugotovili, da je kulturno življenje v društvu ponovno oživel. Januarja letos pa je krožek zamenjal dan dela, tako da se zdaj srečujemo ob sobotah.

Vodja likovne sekcije je že izkušena umetnica Dušanka Kelečinji, ki je imela do sedaj že veliko razstav. Tako je brez težav organizirala obe razstavi društvene likovne sekcije v Olofströmu. Prva razstava je že skoraj pozabljena, saj je bila v oktobru, ko so bili organizirani Slovenski kulturni dnevi.

Druga zelo uspešna razstava je potekala od 11. – 22. januarja letos. Tokrat so razstavljali

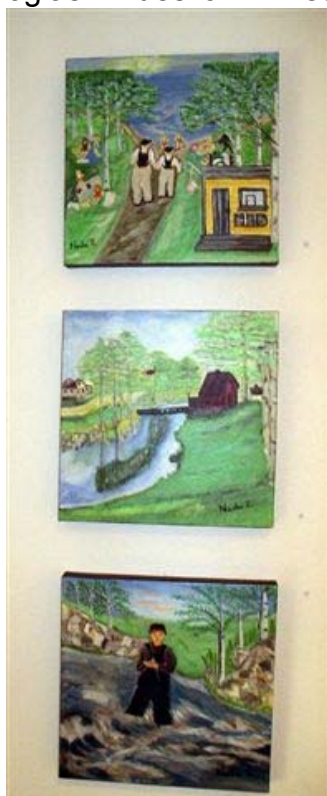
naslednji umetniki: Dušanka Kelečinji, Nada Žigon, Silvana Stopar in Dušan Belec.

Odmor in pogovor
Razstavili so 35 umetniških slik, olja in akvareli, v zgornjem nadstropju Folkets hus, v razstavnem prostoru med olofströmsko knjižnico in prostori ABF-a. Na razstavo so se dobro pripravili, obvestili so

novinarje obeh pokrajinskih časopisov, plakate z barvnimi vabili pa razobesili na vseh oglasnih deskah v mestu. Prav tako so obvestili tajnika za kulturo na občini, tako da je leta to objavljaj v

občinskih oglasih in na njihovi domači internetni strani.

Predsednik društva je natiskal vse plakate in jih poslal vsem kulturnim društvom v občini ter obveščal o

Dušan Belec; Lyxvilla dogodku preko elektronske pošte.

Člani sekcije so pripravili tudi velik plakat s slikami in imeni umetnikov, ki so ga postavili na samem prizorišču razstave. 11. januarja, na dan predstavitve umetniških del, so bili prisotni vsi umetniki, ki so obiskovalcem ponudili bonbone, sok in mineralno vodo.

Nada Žigon: Sommaren 1965; Folje ån; Fiskaren

Naslednje dni pa je bil prisoten na razstavi po en član sekcije, tako da so lepo sprejeli obiskovalce in ponosno predstavljali slovensko društvo v Olofströmu ter svojo domovino Slovenijo.

D. Kelečinji, Islandsberg; Nada Žigon, Nässumkvärn

Več drugih priznanih umetnikov je obiskalo razstavo slik in zapisalo stavke občudovanja v spominsko knjigo. Eden izmed njih je bil tako presenečen nad kvaliteto slik,

da se je hotel takoj priključiti slovenski likovni sekciji in plačati članarino, toda njegovi cilji

so bili po njegovem pripovedovanju precej višji od naših, zato smo to odbili, saj želijo naši likovniki obdržati neodvisnost in ostati slovenski likovni krožek.

Švedski novinar si z zanimanjem ogleduje razstavljenega dela slovenskih umetnic in umetnikov

Posebna zahvala gre Dušanki za organizacijo razstave, podpori upravnega odbora KD Slovenije, ABF-u in vodstvu društva Folkets hus, ki nam je plačalo zavarovanje za slike. O razstavah likovnih del v Olofströmu bomo še dosti slišali.....

Dušanka Kelečinji, Nada Žigon, Silvana Stopar in Dušan Belec

DRUŠTVENO GLASILO

V Olofströmu že deseto leto izdajamo Društveno glasilo v slovenskem in deloma v švedskem jeziku. Vsako leto izide 5 števil. V februarju smo izdali 39. številko na 24-ih straneh. Če kdo želi dobivati ta časopis in ni član KD Slovenija v Olofströmu, je v tem primeru letna naročnina 140 kron. Naročite se lahko na tel: 0457-77185 ali na elektronski naslov: slovenija.olofstrom@telia.com

REKORDNO ČLANSTVO V OLOFSTRÖMU

V letu 2004 je KD Slovenija v Olofströmu zabeležila rekordno

število 230 članov. Zahvala gre dobremu delu upravnega odbora in izredni pomoči članov ter mediju društva: Društvenemu glasilu.

Čestitka za Veliko noč

**Članom in bralcem glasila želimo vesele
in blagoslovljene Velikonočne praznike.**

UO KD Slovenija, Olofström

PLAN DELA ZA LETO 2005

- ◇ 5. marec, občni zbor in praznovanje Dneva žena v Olofströmu.
- ◇ 18 in 19. marec, Velikonočni izlet v Rostock v Nemčijo.
- ◇ 21. maj, društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu.
- ◇ 14. maj, romanje v Vadsteno z avtomobili. Sv. maša bo ob 12.00 uri.
- ◇ Sobota, 4. junija, v Olofströmu ob 16.00 uri.
- ◇ 11. junija bo slov. sv. maša v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 11. junij, balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- ◇ 3. september, srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla pri Bromölli. Na vrtu so zgradili tri nove okrogle SPA bazenčke v naravi.
- ◇ 22. oktober, Vinska trgatev 05. Kulturni obisk in nastop zamejskega koroškega okteta Suha in orkestra Podjurski Trio iz Avstrije, v novi plesni dvorani Jämshögs Medborgarhus.
- ◇ 30. oktober, slov. sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 17. december, sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- ◇ Spomladi in jeseni, krožek likovne sekcije ter razstave njihovega dela.
- ◇ **Društveni prostori** bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je ob sobotah od 16.00 ure naprej. (trikrat mesečno od januarja- maja in od septembra - decembra). Za datume, kdaj bodo društveni lokali odprti, pokličite Cirila ali vodjo likovne sekcije Dušanko Kelečinji.
- ◇ Začetniški krožek slovenskega jezika za otroke bo ob sobotah popoldan ali po dogovoru s starši.

Takole si po maši v našem društvu privoščimo malo prigrizka...

UO KD Slovenija

Foto in tekst: **Ciril M. Stopar**

Čestitka mami Krescenciji Meglič iz Köpinga.

V teh prihajajočih dneh bo praznovala svoj jubilejni praznik, 70. rojstni dan, draga Krescencija Meglič. Vse najboljše in vsega, kar si sama želi, naj se ji izpolnijo želje za praznične dni. Mi vsi skupaj pa ji želimo okrevanja in trdnega zdravju, veliko volje in poguma pri svojem vsakdanjem terapevtskem delu ter dobrega počutja s svojim možem Jožetom in z nami vsemi, ki vas imamo radi.

Draga Cencka

Sonce vzhaja in zahaja, poletje pride in zopet gre, prijateljstvo med nami naj nikdar ne zamre.

Sanje mladosti naj vedno živijo

in naj krasijo življenje vse dni,

nikdar za vedno naj ne zbledijo,

upanje v srečo in zdravje naj vedno živi!

Člani društva vam želimo vse najboljše, naj se izpolni vse kar upate, vse kar iščete naj se odkrije, vse kar si želite naj se uresniči, in vse kar čutite naj se vam v osebno srečo vlije. Naj zdravje vrne se nazaj, da se boste z nami v društvu veselila in prepevala kot nekdaj. Sprejmite prisrčne čestitke članov in prijateljev društva Simon Gregorčič

Delovni plan društva Simon Gregorčič, Köping.

Društvene prostore imamo odprte vsako soboto od 18.00 ure dalje. Vsako soboto poskrbi dežurni, ki je na vrsti, da so prostori odprti za vsakega, ki želi priti v društvene prostore. Prav tako imamo odprte prostore vsakokrat ob nedeljah po slovenski maši in ob posebnih aktivnostih. Vsak teden ob sredah imajo ženske svoj ženski krožek med 16.00-18.00 uro, ob četrkih pa se zbirajo moški in imajo svoj krožek ob istih urah.

Vsekakor imamo v letu 2005 planirane še druge dejavnosti in aktivnosti, ki pa jih navajamo po naslednjih datumih:

Januar:	Občni zbor, sestanek.
Februar:	Družabni večeri, maškerada v Göteborgu.
Marec:	12.3., Dan žena, čas in kraj po dogovoru. 26.3., Materinski dan.
April:	30.4., Majski kres v naravi - pri družini Macuh.
Maj:	14.5., Binkoštno romanje v Vadsteno.
Juni:	24.6., Praznovanje poletnega časa. Letos načrtujemo potovanje z mini avtobusom na Nordkap.
Juli, Avgust, September:	Takrat je čas poletnih dopustov, vse aktivnosti društva imamo po dogovoru.
Oktober:	Načrtujemo potovanje z mini avtobusom na vinsko trgatav v Slovenijo.
November:	Dan mrtvih, praznovanje Očetovega dne in Martinovanje.
December:	Miklavž obiskuje naše najmlajše. S Silvestrom zaključimo leto. Praznovanje bo v naših prostorih, po dogovoru.

Vse najlepše in najboljše v letu, ki je pred nami!

Osebnih želja je seveda v letu, ki prihaja, veliko. Sem eden izmed tistih, ki bi bili srečni, če bi se jim izpolnila samo ena želja. Vsekakor vsak hrepeni po nečem velikem, najlepšem in seveda najboljšem. Želja mora biti veliko in vse bi se morale izpolniti. Seveda ne bi bilo zanimivo, da bi se stvari uresničile kar same od sebe. Zato si moder človek sam zastavi številne kratkoročne cilje, določi sredstva in način življenja. Večkrat so seveda cilji sestavljeni, oblikovani in zaželeni, kljub vsemu pa vprašanje, kako do teh ciljev priti, še vedno ostane.

Tako imamo tudi v društvu Simon Gregorčič v Köpingu precej lepih ciljev. Moja želja v funkciji predsednika društva je, da si pomagamo in s skupnimi močmi vztrajamo za doseg delovnega plana življenja in vsakdanjosti v našem društvu.

Želim poudariti, kako pomembno je ustvarjati, se družiti in skrbeti drug za drugega kot ena družina. Lahko bi našteval in na široko opisoval skupno sodelovanje in srečanja med ljudmi v društvu, a želim le s kratkimi besedami in mislimi povedati mnenja in želje, kar je še toliko bolj pomembno na začetku leta.

V novem, prihajočem letu, za katerega se še ne ve, kaj bo prineslo, naj bo za vse dovolj sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva in prijateljstva. Vsem ljudem želim vse dobro in vse najlepše v letu, ki je pred in že med nami. Želim si, da bi še naprej sodelovali in ostali v tako dobrih prijateljskih odnosih.

Ob tej priložnosti se želim iskreno zahvaliti najprej upravnemu odboru za potrpljenje z menoj, za vse dobro opravljeno delo in skrbi, ki ste jih vložili v društvu v Köpingu. Prav tako hvala vsem ostalim članom za ves trud in skrbi, ki jih vlagate med letom ob naših skupnih srečanjih. Želel bi, da si v bodoče pomagamo drug drugemu ter tako s skupnimi močmi ohranjamo kulturo, materinsko besedo in slovenske navade.

Kot predsednik društva želim in upam na pomoč v tem letu, kajti imamo lepo zastavljene načrte, v teh sta tako potovanje na Nordkap kot potovanje na trgateg v Slovenijo v oktobru. Dragi člani, dovolj je časa, da si lahko splaniramo potek življenja skozi leto, poskušajmo si najti čas za to, da si bomo ogledali lepote dežele Švedske, ki je zelo zanimiva. Veseli smo lahko, da imamo tako kratko pot do tega zastavljenega cilja, kajti večkrat slišimo od naših znancev, kako lepo je tam gori na severu, da je vredno ogleda in podobno.

Rad bi povedal, da ne čakajmo preveč, kajti v življenju se lahko vse prehitro spremeni, prehitro lahko pride čas, ki ti ne dopušča uresničevanje ciljev v življenju. Zato ne obupajmo, ponosni smo lahko, da živimo v tako lepih krajih, še bolj ponosni pa bomo, ko si bomo ogledali kraje in stvari, že tolikokrat opisane od ljudi, ki so potovali po teh krajih severnega dela dežele Švedske.

Alojz Macuh

Novice iz Göteborga

SLOVENSKI DOM

Ob polnoči na leto 2005 smo si zaželeli veliko sreče, zdravja, nazdravili in bili veseli, da je prejšnje leto bilo uspešno. Kaj nam bo prineslo letošnje leto?

Veliko pridnih slovenskih rok je prišlo delat na Švedsko v letih od 1960 do 1970, z namenom zaslužiti in se vrniti domov. Mnogi so zgradili dom v domovini za svojo kasnejšo vrnitev, vendar se vsem te želje niso izpolnile. Otroci so zrasli, končali šole, dobili poklic ki so ga izbrali, se morda poročili, dobili smo vnuke in tako nas nekaj veže, da še vedno ostajamo tukaj. Smo srečni in zadovoljni, življenje pa tako teče naprej. Nihče ne pomisli, da po vseh letih dela v službi in doma lahko čez noč pride tudi bolezen. Smo v letih in le-ta zahtevajo svoje. Po telefonu izvemo, da ta ali on leži v bolnici, gremo ga obiskat, nihče pa ne pomisli, da žena ali mož tega bolnika prav tako potrebujeta tolažbo in pomoč. Nasveti velikokrat niso v pomoč, ker so razmere različne in nedosegljive. Bolnik dobi zdravila in vso potrebno pomoč za ozdravitev v bolnišnici, če se le da, lahko dobi terapijo, ki

velikokrat ni mogoča v domačem okolju ampak v kakšni drugi ustanovi. Vsi smo v letih, da nas lahko prizadene bolezen in ob takšnih trenutkih lepa beseda in obisk veliko pomenita. Vsem bolnim torej želimo skorajšnjega okrevanja.
Ples na glasbo orkestra RUBIN

22. januarja je Slovenski Dom imel občni zbor, ki je bil dobro obiskan, upravni odbor pa je ostal nespremenjen. Za predsednika je bil soglasno izbran Jože Zupančič. 5. februarja

smo imeli Kulturni dan in Pustno veselico v Backa Folkets Hus. Prireditev smo začeli s slovensko himno. Po kratkem uvodu sem prebrala Prešernovo romanco Hčere svet.

Simon Zupančič je zapel dve pesmi ob spremljavi harmonike. Večer smo nadaljevali s pustno veselico. Ples ob ansamblu Rubin iz Novega Mesta, dobra večerja in kapljica, bogat srečolov in seveda pestre maske, izmed katerih smo izbrali najlepše in jih nagradili. Hvala vsem za vso pomoč pri delu in pripravi, družinam za prenočevanje glasbenikov in vsem tistim, ki ste prišli na zabavo.

Brez pridnih rok v kuhinji pustna veselica pač ne bi uspela...

Foto: Zvone Podvinski

Načrti dela do konca leta:

20. marec Po maši dan mamic in staršev
14. maja Romanje v Vadsteno
19. junija Po maši v Angeredu, Dan državnosti
Oktober Potovanje v Slovenijo, ca 10 dni
12. november Martinovanje
Silvestrovanje bo, če bo dovolj prijav.

Štirinajstdnevna srečanja se ponovno začnejo 23. februarja v Göteborgsrummet ob 18. uri. Članarina je ostala nespremenjena, 300:- za družine in 200:- za samske. Nekateri izmed

nas imate še kakšno drugo dejavnost v svojem prostem času, zato je težko najti skupen čas še za kakšno drugo dejavnost, morda kakšen piknik ali pohod v gozd.

”Vesele babice” smo bile od 3.-5. decembra 2004 v Hamburgu. V božično okrašenem mestu, dobro založenim s stojnicami, so nas vabile vonjave pečenega kostanja, klobas in drugih dobrot. Ker je pihal dokaj mrzel veter, smo si privoščile vinglög, ki je pogrel telo in ušesa. Kupile smo tudi nekaj za naše vnuke in zase seveda tudi, saj je bila razprodaja. V noči iz sobote na nedeljo me je ob 00.15 presenetilo trkanje na vrata, vstopile so babice, ki so zapele, natočile peneče vino in mi zaželele vse najboljše za rojstni dan. Bila sem vesela in ganjena. Hvala vam.

Vsi ti naši izleti vsako leto v decembru nam veliko

pomenijo, saj smeha in dobre volje ni nikdar preveč. To tradicijo bomo obdržale in kakšen bo cilj za letos??

Vsem članom, ki prebirate Naše glasilo, želimo veliko zdravja in sreče pri delu v letu 2005.

Vesel velikonočne praznike!

Za Upravni odbor
Slovenski Dom Göteborg

Marija Kolar

Na občnem zboru - le tega smo imeli 15 januarja - ni prišlo do nobenih presenečenj. Pri krmilu je ostala enaka, preizkušena ekipa katera je tam že od leta 2001. Zanimivo je, da se na sicer dobro obiskanem občnem zboru pri volitvah za nobeno od mest v upravnem odboru ni prijavil nihče od sodelujočih. Kakšna razlika! Še pred desetimi leti je bil vsak kandidat predmet žolčnih razprav; je primeren, ali ima dovolj visoko moralo za opravljanje funkcije? Tega danes ni več. Ves čas je bil prisoten občutek, da vsi samo čakamo, da bo predsednik razglasil konec in se bomo posvetili zabavnemu delu občnega zbora.

To kar sem napisal nikakor ne pomeni da so ljudje čisto neprizadeti, marveč se nanaša le na opravljanje določenih funkcij. Splošna pripravljenost za pomoč je prisotna na vsakem koraku, dokler bo tako bo tudi delo v Upravnem odboru občutno lažje.

UO SKD Planika izvoljen na OZ 15. 01. 2005

Predsednik	Ivanka Franseus	Tel. 040 - 49 43 85
Podpredsednik	Marjeta Pagon	Tel. 040 - 94 26 52
Tajnik	Jozef Ficko	Tel. 040 - 18 75 64
Blagajnik	Jozef Kenič	Tel. 040 - 94 98 90
Član UO	Jozef Bergoč	Tel. 040 - 96 94 51

Program važnejših prireditev

Dan žena bomo praznovali v petek, 11.03, poletni piknik bo 18. junija na Bulltofti, 22. oktobra pa bo v dvorani PRO na Spangatan 37 trideseti jubilej pevskega zbora Planika. Dedek Mraz, Božiček in Lucija 09. decembra, 31. decembra pa bomo v Planiki pričakali Novo leto.

Datumi kateri se nanašajo na drugo polletje 2005 so začasni, o morebitnih spremembah vas bomo pravočasno obvestili.

Jof.

LANDSKRONA

LIPA

V slovenskem društvu LIPA v Landskroni so v soboto, dne 19. februarja imeli svoj redni letni občni zbor. Po telefonskem pogovoru s Cirilo Lazukič smo izvedeli, da je ostal upravni odbor društva za leto 2005 nespremenjen. Še naprej je predsednik Andrej Lazukič iz Bjuva.

L. 1992 je bila v okviru LIPE ustanovljena mladinska sekcija Lipica. Na posnetku slovenska mladina iz Landskrona in Malmöja v prostorih društva LIPA v Landskroni

Pevski zbor Lipa nastopa v društvu Slovenija, Gütersloch, Nemčija, (okrog l. 1982)

Glasbena sekcija Lipa, 1978: oktet Lipa, trio sestre Budja, orkester Lastovke, otroški zbor Valovi; Göteborg 1978

LIPA: Proslava ob 1. obletnici samostojnosti Slovenije (1992), v Landskroni

Brez posebne nostalgčnosti, vendar s čutom za podajanje pravih podatkov, bomo o zgodovini društva ORFEUM rekli, da je delo društva nadaljevanje kulturne tradicije prvotnega slovenskega društva TRIGLAV (1968) v Landskroni in pozneje LIPA (1977). Na to spominjajo številni zapiski in posnetki. Nekaj le-the je prikazanih v sliki in besedi zgoraj.

ORFEUM

V slovenskem pevskem društvu ORFEUM (1999) v Landskroni so občni zbor opravili že 5. februarja. Tudi tam v upravnem odboru društva ni prišlo do sprememb. Predsednik je tudi za leto 2005 Augustina Budja iz Landskrone.

- Kratkoročni cilji društva so - bolj redne pevske vaje in tečajji slovenskega jezika in kulture za otroke in odrasle. Po želji tudi tečaj švedskega jezika in kulture.
- V nedeljo, dne 6. marca bo zbor Orfeum nastopil na jubileju 10-letnice katoliške cerkve v Landskroni (1995-2005). Na tem slavlju bo zraven domačega župnika Kristiana Solla ter katoliškega škofa Andersa Arboreliusa prisostvoval tudi slovenski duhovnik Zvone Podvinski

Posnetek: Pevski zbor Lipa (današnji Orfeum) na proslavi otvoritve katoliške cerkve, 1995

2000: Snemanje pri Mali Nedelji istoimenske pesmi, videoprojekt GLASBENI MOSTOVI, prod. Matjaž Koncilja. Na sliki: mama Angela in sin Janez Budja, druga vrsta sestre Budja, v ozadju z leve Ilko Stopinšek, Emica Stopinšek in Štefka Budja

Po nastopu sester Budja na dobrodelnem koncertu v domačem kraju pri Mali Nedelji, 2002; zakuska v družbi Danice in Ivana Dolenc in sorodnikov v gostilni Slekovec

- Dne 27. aprila bo v Landskroni, oziroma na otoku Ven, otvoritev muzeja Tycho Brahe. Za to priložnost je občina Landskrona poslala vabilo občini Ribnica, s katero sta povezani preko projekta sester Budja z naslovom GLASBENI MOSTOVI (2000/2001), da naj bi se trije delegati z županom udeležili slavlja. Če bo odgovor iz Ribnice pozitiven, bodo nekateri člani društva Orfeum imeli

nalogo posredovalca pri pogovorih in informacijah, ter se tako tudi sami udeležili tega slavja. Več o tem lahko vidimo spodaj v švedskem jeziku.

<http://www.tychobrahe.com/bilder/kyrkan20050110.htm>★
Allhelgonakyrkan på Ven blir nytt Tycho Brahe museum

Invigningen av det nya Tycho Brahe museet kommer att hållas av HKH Kronprinsessan Victoria den 29:e april 2005. Högtidstalare vid invigningen blir professor John Robert Christiansson från Luther College.

★**Öppettider 2005!**

Tycho Brahe minnena har nu stängt för säsongen. Vi tar dock fortfarande emot grupper som förhandsbokat guidning på anläggningen. Bokningar gör på telefon 0418-470582. Bokning kan också göras direkt från [bokningssidan](#). För allmänheten öppnas anläggningen den 30:e april och är sedan öppen dagligen till och med den 2:a oktober. ★**Kontakta oss: tychob@landskrona.se**

Jeseni, 2002: Predstavniki društva Ofeum na večerji z delegacijo iz Ribnice in političnimi voditelji občine Landskrona, v restavraciji pri Slovencu Glenu Prevolnik.

Delegacija iz občine Ribnica z županom Jožetom Tankom na čelu in v spremstvu sester Budja – Gabrijele Olge in Augustine ter Zvonkota Bencek na obisku v Landskroni, 2002

Obisk ribniškega župana, direktorice ter predstavnika Obrtnikov na obisku v Landskroni, 2002. Na posnetku z županom Landskrone Gösto Nilssonom ter direktorjem občine g. Borgom.

Otroški pevski zbor Orfeum, 2002 v snemalnem studiju MMV v Helsingborgu za zgoščenko AVE, 2002/03.

- Eden največjih ciljev za bodoče leto v okviru društva je ta, da bi do jeseni zbrali in posneli dovolj izvirnih pesmi za novo zgoščenko.

Pri članih pevskega društva ORFEUM ne gre več le za aktivnosti društva kot takšnega ampak gre za življensko potrebo po izražanju s pomočjo glasbe in petja. Morda bi ta potreba ne bila tako močna gonilna sila, če bi živeli doma v Sloveniji. Tam se z lahkoto najdejo poti do istomislečih sosedov, kar na Švedskem za Slovence ni tako enostavno, saj smo močno raztseni po tej širni deželi, pa tudi složni nismo preveč. Socialnih vezi nam manjka, kar se z leti še stopnjuje. Na Švedskem menimo Slovenci, da smo dobro uspeli in se počutimo tu doma, kakor hitro pa je potreben kakšen kontakt s švedskimi uradniki, se takoj začuti, da se naša mnenja razhajajo - še vedno nas *integrirajo* in devajo v isti koš s poznejšimi priseljenci, ki so povečini begunci iz Azije, Afrike in Južne Amerike. To deluje zelo osveščujoče in nas vedno spomni, da so naše korenine vzkile nekje drugje, ne na švedskih tleh in v šveskem okolju. Tako smo hočeš – nočeš odrinjeni na obrobek švedske družbe. Da bi bilo to za nas manj boleče, si utiramo pot do švedske duše s pomočjo slovenske pesmi.

K naši kulturni ustvarjalnosti smo pritegnili tudi mlade Slovence, ki so rojeni na Švedskem. V pevski sekciji društva Orfeum so zastopane kar štiri generacije Slovencev na Švedskem. Že nekaj let pa so to predvsem člani družine Budjevih.

Kaj potem, če nam kdo očita nostalgijo in slavospev minulemu času! Naše življenje je prekratko, da bi si kar naprej metali polena pod noge, se grenili na ta način in se spakovali nad drugimi. Prekratko je tudi za naše možnosti, da bi nam povsem uspelo premagati in prepričati velikana, večinski narod na Švedskem. S pesmijo pa imamo občutek, da to uspevamo. Pravijo, da

je vsak svoje sreče kovač – v to pač nismo vedno povsem prepričani, saj smo zelo, zelo odvisni od našega okolja.

Posnetek družine Budja po enem prvih pevskih nastopov v Landskroni, l. 1971

Otroški zbor Valovi, pod vodstvom Olge Budja, nastop za Dan žena v prostorih društva Lipa, 1979

**Vsem bralcem Informativnega GLASILA
voščimo vesele velikonočne praznike
GLAD PÅSK!**

*Pirspevek o otvoritvi muzeja Tycho Brahe je z e-pošto poslala Olga Budja
Za pevsko društvo ORFEUM v Landskroni*

Gusti Budja

VADSTENA 2005

32. slovensko romanje in slovensko srečanje,
s poudarkom na srečanju s Slovenci iz Berlina

Spoštovane rojakinje in rojaki!

Leta 1974 vas je p. Janez Sodja, tedanji slovenski dušni pastir na Švedskem, prvič zbral v Vadsteni, ki je po vaši zaslugi postalo mesto tradicionalnih slovenskih romanj in srečanj na Švedskem. Letos bomo tako že 32-ič zbrani pri Sv. Brigiti Švedski. Kaj pomeni vaša zvestoba, kaj pomeni ves vaš napor za ohranjanje slovenstva na Švedskem? Vadstena vselej dokazuje prav to, kako pomembno je to srečanje Slovencev z vse Švedske prav na tem svetem kraju. Hvala vam za vašo zvestobo Bogu, Kristusovi Cerkvi in domovini Sloveniji, ki jo z vašo prisotnostjo in lepim sodelovanjem še naprej potrjujete. Dobrodošli v čimvečjem številu na ta sveti kraj, da si izprosimo potrebnega Božjega blagoslova ter zdravja in notranjega miru, pa varstva in priprošnje Nebeške Matere Marije, Sv. Brigite Švedske, kakor tudi blaženega Slomška, Stepinca in Matere Terezije.

Romanje in srečanje smo morali premakniti na soboto, ker je binkoštni ponedeljek postal delovni dan. Zato bomo imeli letos prvič slovensko romanje ter srečanje naših rojakov z vse Švedske in iz Berlina ter Hamburga v Vadsteni na binkoštno soboto. To bo 14. maja z začetkom slovesne sv. maše ob 12. uri, ki jo bo vodil prelat Jože Kopeinig iz Tinja na avstrijskem Koroškem. Gospod Jože vodi dom Sodalitas v Tinjah. Je pa tudi ravnatelj Mohorjeve družbe v Celovcu in nam bo v dvorani predstavil zibelko korenin in našega naroda.

Somaševal bo g. Dori Pečovnik, župnik slovensko nemške župnije Sv. Elizabete v Berlinu, kakor tudi vaš dušni pastir Zvone Podvinski. Gospod Dori bo vodil v Vadsteno večjo skupino Slovencev iz Berlina in Hamburga. Z njimi bo tudi ansambel Druga generacija, katerega člani bodo poskrbeli za prijetno vzdušje in lepo slovensko veselico po sv. maši. Misijski pastoralni svet pa bo poskrbel za jedačo in pijačo. Vas pa prosim za darove za tombolo. Hvala, tisočkrat hvala!

Potrudite se in v čimvečjem številu poromajte v Vadsteno na binkoštno soboto, to je 14. maja 2005. Pred sv. mašo bo prilika za sv. spoved, kar vam toplo priporočam, da izkoristite priložnost. Tako bo romanje in slovensko srečanje imelo še večjo vrednost.

Dobrodošli v Vadsteno 14. maja 2005!

Bližajo se VELIKONOČNI PRAZNIKI.
Vsem bralcem Informativnega GLASILA voščim
lepo doživete praznike in veselo ALELUJO!

Foto in tekst:

Vaš duhovnik
Zvone Podvinski

Pismo iz Slovenije

Zima naj bi se začela počasi poslavljeti, saj jo prav v teh dnevih kurenti in druge maškare pridno preganjajo. A to prav nič ne pomaga, saj je šele prav zdaj pokazala svoje zobe. Zato bodo telohi in zvončki še kar lepo počakali s cvetenjem.

Kar se tiče političnega stanja v Sloveniji, je ta po volitvah še vedno v znaku prilagajanja. Nova vlada se počasi navaja na vladanje in novinarji so še kar prizanesljivi do nje, saj prvih sto dni še ni minilo. A počasi se kažejo znaki sprememb. V posameznih ministrstvih so se zamenjale celotne ali skoraj celotne ekipe, vlada pa počasi in previdno pripravlja zakon za zamenjavo generalnih direktorjev uradov, ki jih je imenovala prejšnja vlada. Čeprav je premier Janša zagotavljal, da bo imenoval ljudi po strokovnosti in ne po politični barvi, se čedalje jasneje kaže, da se tega ne bo čisto držal.

Veliko dela bo imel minister za zunanje zadeve Rupel, kajti Slovenija je v začetku leta prevzela predsedstvo OVSE-ja, to je Konference o evropski varnosti in sodelovanju, ki je namenjena razvoju in utrjevanju varnosti na evropski celini po poti sodelovanja in ima 54 članic, med katerimi sta tudi ZDA in Kanada.

Tudi drugim ministrstvom ne bo zmanjkalo dela. Še posebej delavno bo najbrž pri ministru za zdravje Andreju Bručanu, saj afere v zdravstvu kar bruhajo na dan. Kaže, da so mnogi slovenski zdravniki in zobozdravniki pozabili na Hipokratovo prisego in se podali po Mamonovi poti pridobitništva in grabežljivosti. Tako so na primer odkrili zdravnike, ki so odprli privatne laboratorije, nekateri kar doma v kuhinjah, in tam v prostem času pregledovali tkiva bolnikov, na desettisoče tkiv, kar jim je prineslo mastne denarce. Najhuje pri tem je, da zaradi preobilice dela niso dela opravili natančno in v najkrajšem času in lahko samo domnevamo, da je zaradi tega kakšen bolnik tudi umrl. Med zobozdravniki pa so taki, ki izkoriščajo dolge čakalne vrste pacientov, popravljajo zobe privatno, zaračunajo celoten znesek pacientu, poleg tega pa pošljejo račun še Zavodu za zdravstveno zavarovanje. Ko je Zavod to ugotovil, je hotel spremeniti kontrolne obrazce, nakar so se zobozdravniki oziroma njihova sindikalna organizacija z vsemi štirimi uprla. Zadeva zaenkrat stoji. Samo upamo lahko, da bo Zavodu uspelo zavreti to nesramno ožemanje ljudi v stiski.

Tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak se najbrž ne bo pritoževal nad pomanjkanjem dela. Stečaji tekstilne in obutvene industrije so postali vsakdanja vest. Nedavno tega so zaprli tovarno čevljev Planika. Na Vrhniki so iz Industrije usnja že odpustili več kot polovico delavcev, država pa se ne more odločiti, ali bi jo prodala ali dokončno zaprla. Prav tako je šlo v stečaj več tekstilnih tovarn, med njimi tudi take, ki so dobile državno pomoč, pa so jo njihovi direktorji lepo prenakazali na svoje račune, tovarne in delavce pa pustili počasi umirati. Zakonodaja in sodstvo sta rak rana slovenske države. Zato bo tudi minister za pravosodje Lovro Šturm imel polne roke dela.

Naštela se vam kar nekaj nič kaj vzpodbudnih vesti iz domovine. Vendar ni vse tako pesimistično kot se bere. Ljudje so še vedno odprti in gostoljubni, narava pa je še vedno lepa.

Rada Pišler

Bena s sestrično Doro

Proti koncu januarja smo se z možem Mitjo in sinom Tomijem odpravili na obisk proti Švedski. Radi bi presenetili sestrično Doro Tuomainen, ki je slavila 40. rojstni dan. Na skrivaj smo bili dogovorjeni s teto Gustiko, Dorino mamo, da bomo prišli k njej in presenetili Dorico in njeno družino na sam večer slavja. Naš plan je uspel do popolnosti, tako da mi je bilo skoraj žal, da nisem vseeno vsaj majčkeno dala vedeti, da mogoče pridemo. Dora in njeni so bili čisto šokirani. Ko so nas zagledali na vratih, jim je zaprlo sapo. Dorico so oblile solze kakor tudi njeno hčerko Tanjo. Dolgo se nismo mogli objemati in pojasnjevati, kajti na vratih so se pojavljali novi in novi gostje, ki so zaželeli Dorici srečo in zdravja za njen praznik. Proti sedmi uri zvečer nas je bilo več kot 80.

Dora nas je pogostila z izvrstno predjedjo in nato s tajsko večerjo. Pozneje so postregli s torto in nočne jedi – sir, klobase, kratka razni narezki. Pijača je bila tudi eksotična, kot bi pristali v kakšni znani restavraciji v Sloveniji.

Dora Tuomainen, slavljenka večera

Oblačila so se lepo ujemala z modo 70-ih let...

Elias in Bena

Pa še nekaj originalnih nošenj na Dorinem slavlju

Na Švedskem ni gostiln v tem smislu kot so to v Sloveniji. Zato si gostitelji zavijajo rokave, kadar je kakšen večji praznik in se

potrudijo z lastno fantazijo. Tako je bilo tudi pri Dori. Z družinico smo ostali v Landskroni pet dni. Obiskali smo skoraj vseh 40 sorodnikov ali jih srečali na domu pri katerem od njih.

Posebnost Dorinega slavlja je bila tudi v tem, da je bilo zaželeno priti oblečen v garderobo 70-ih let (Kdo se ne spominja orkestra ABBA ter ostalih oderskih zvezd?) Tudi mi smo se oblekli v nekakšne živobarvna oblačila, tako da nas je Dora sprva še težje prepoznala.

Na poti domov smo se oglasili pri moževem bratrancu v Nemčiji. Od doma smo bili vsega en teden, a smo dobili obilico bogatih vtisov in srečali veliko število sorodnikov – na Švedskem in v Nemčiji. Pa še srečo z vremenom smo imeli! Vsi ti vtisi mi bodo še dolgo ostali v spominu, kakor tudi mojima dvema fantoma, možu Mitji in sinu Tomiju.

Bena, Mitja, Tomi in sorodnik Andre

Občutki so bili enkratni, vas zopet srečati, videti otroke . Čeprav je dolga pot, (občudujemo vas, ker že toliko let potujete), je zanimiva, polna vtisov. Imeli smo priložnost videti, kako pri vas pripravljate zabave, mislim na Dorino slavlje, dobra volja vseh veliko petja, glasbe sama organizacija. Skratka, super!

Pa ideja o oblačilih 70-ih let! Nas je zelo veselilo da smo se odločili priti k vam. Nasploh se nam Švedska zelo dopade, vse je videt urejeno, verjetno tudi zaradi ravne

Zimska idila v Šentjurju

kot sredi aprila snežne nevihte, ravno toliko da ni padala toča, grozen občutek.

pokrajine, pri nas je hribovito. Zanimiva je bila vožnja čez novi most, ter kot posebnost se nam je vtisnilo v spomin 85 vetrnic v morju, in nasploh koliko jih je vsepovsod, tudi na Danskem in v severni Nemčiji. Mene je najbolj fascinirala okrašenost hiš z raznimi lučkami ter prižganimi svečami. Tudi opremljenost ter prostornost stanovanj ter hiš je nekaj posebnega.

Kot posebnost je bil tudi polnjeni **bakad potatis**, ki smo ga jedli za kosilo, ko sta nas z Zvonkotom povabila v trgovski center v Helsingborgu.

Danes (prve dni v februarju) je pri nas v Šentjurju grmelo, Danes (prve dni v februarju) je pri nas v Šentjurju grmelo,

Pa nasvidenje, tokrat v Sloveniji

Bena Budja z družino

Brevet från Jönköping efter tsunami (flodvågen) i Asien av Inger Bencek

Inger Bencek vid slovenska Alper

Kusinen Diana och Inger

Inger Bencek hör till den andra generationen slovener i Sverige. Hon är född och uppvuxen i Jönköping. Där i närheten sambor Inger med sin Hasse. På nyårsafton 2004 fyllde Inger 40 år. Hon anordnade en jättefest hemma hos sig några dagar innan, eftersom hon och Hasse tänkte fira hennes 40-årsdag i Thailand.

På festen hemma hos sig överraskades Inger av sin kusin Diana som kom ända från Amerika för att fira henne. Det blev en jätteöverraskning.

Inger Bencek med sin bror Mladen

På följande sidor berättar Inger själv hur det blev med deras semester i Thailand.

Det är svårt att prata om det som vi har varit med om, men jag ska försöka skriva ner vad som hände.

Vårans resa började redan den 20 december, först till Kina. Där stannade vi 2 nätter och åkte sedan vidare till Bangkok som vi bara övernattade en natt i. Den 24:de december åkte vi vidare till Phuket. Vi firade julafton med många av våra vänner. Det blev ganska sent på natten när vi kom hem. Den 25:te hände inte mycket, vi sov länge och lämnade rummet sent på eftermiddagen för att äta en bit och ta en massage för att sedan lägga oss tidigt, för vi skulle träffa två vänner på stranden dagen efter mellan nio och tio. Vi skulle vara tillsammans hela dagen, för de skulle resa tillbaka dagen därpå, alltså den 27 december.

Vi vaknade ca halv 9 den 26 december. Vi tog det lugnt på vårt rum en stund, packade våra ryggsäckar och var redo för första dagen på stranden med våra vänner (som också är från Jönköping). Vi lämnade hotellet och vinkade till Mike, hotellägare, och gick sedan ner mot strandgatan. Klockan var då ca halv tio på morgonen. Vi hade inte mycket kontant kvar, så vi hade bestämt oss att ta ut pengar, så vi klarar oss ett tag. Vi hade med Hans plånbok och jag hade bara tagit ut mitt visakort från plånboken och la sedan tillbaka den i saftyboxen på hotellet. Vi gick först till visaavtomaten, som fanns mitt på beachgatan, och tog ut 10.000 bath vardera. Sedan var vi på väg över gatan för att träffa våra vänner, vi skulle träffas nedanför Mc Donalds. Men vi bestämde oss för att äta lite frukost först. Vi satte oss på en liten restaurang en tvärgata in från strandgatan ca 5 meter in. Vi beställde var sin omelett och kaffe och vatten, vattnet och kaffet fick vi in och väntade på maten.

Då började vi höra massa skrik från strandgatan, jag reste på mig och tittade ut, men såg inget särskilt, så jag satte mig igen. Men skriken blev bara högre och starkare. Min sambo Hans gick då ut och gick fram till strandgatan och jag ställde mig utanför restaurangen eftersom vi hade våra ryggsäckar och midjeväska på bordet. Vi hörde bara att folk skrek men såg inte varför. Vi var säkra på att det var en terroristattack någonstans men såg inget. Folk sprang fram och tillbaka på strandgatan och skrek. Då kom det fram en thaiare och knackar Hans på axeln och säger *mister look ocean!* Då tittar vi upp och får se en passagerarbåt uppe i palm topparna.

Min första tanke var att båten förlit, men sen kom tanken på att vad gör den uppe i palmtopparna? När jag då tittade åt sidorna såg vi bara en svart hög mur. Hans var den som först reagerade om att något var fel, jag stod bara och gapade och tittade. Hans började skrika åt mig att jag skulle springa och vi sprang, men jag stannade flera gånger och tittade bakåt. När vattnet slog emot vågbrytarna som fanns vid stranden, så var det som om det stannade upp ett par sekunder, sen bara kokade det och ljudet går inte att förklara det bara dånade. Sen bröt helvetet lös, det bara kom vatten i mängder, mens vi sprang och vände oss om, såg vi bilar, båtar, människor, mopeder, möbler, ja allt kom med i vattnet och rullade i detta vatten som leksaker eller små tändsticksaskar. Vi sprang och Hans skrek hela tiden, så att man fick loss mig från min chock.

Denna tvärgata var mellan 200 - 300 meter lång och där var det dead end. Hans var först av oss, och när han kom fram till slutet av gatan, tittade han åt höger, där fanns inget. Sedan tittade han åt vänster och såg en blå trappa och bara skrek på oss alla som kom efter honom att springa. Jag kom upp på trappan ca halva vägen upp och då bara small det i husväggen, då kom allt som vattnet hade med sig. Vi kom in i receptionen och bara skakade, vi visste ju inte vad som hade hänt. Vi tog oss upp till ca tredje våningen och väntade lite. Sedan gick vi ner igen och skulle försöka ta oss till platsen, där vi satt för att hitta våra väskor, men då bara skrek folk igen och vi sprang upp på femte våningen, så högt som det var på hotellet. Där stod vi en bra stund och skulle sedan göra ett nytt försök, men då vrålade folk igen och då kom tredje vågen och den var så stark att vi trodde att hotellet skulle rasa, så vi sprang ännu längre upp på en vinds våning, där thaiflickorna bodde och stirra ut genom fönstret.

Där träffade vi sedan en man från Canada som visste lite om jordbävningar och tsunamis. Han sa att man ska vänta minst en timme efter den sista vågen, då kan man vara något säker. Detta gjorde vi naturligtvis, efter ca en och en halv timme vågade vi gå ner igen. Vi kunde inte ta oss ut den vägen vi kom in, för den var helt blockerad av allt detta jag sa att vattnet hade med sig. Så vi fick klättra över en mur på ca 3 meter och hala oss ner och vada i vatten som nådde oss till låren. Det gick väldigt sakta för det var smutsigt vatten och mycket glas och plåt och allt annat i vattnet. Vi tog oss till gatan där vi satt i hopp om att hitta våra saker. När vi kom fram till restaurangen vi satt på, fanns det en tavla kvar på väggen.

ALLT var borta, vi vadade runt en stund och försökte hitta våra väskor vilket var omöjligt. När vi förstod att vi måste ta oss tillbaka till hotellet så vadade vi vidare sakta men säkert och livrädda om det skulle komma fler vågor. På väg till vårt hotell såg vi 2 lik vid två olika tillfällen mitt framför våra fötter som folk dragit fram, en kvinna drog dem fram en halv meter från mig. Hon hade bara bikinis överdel på sig, trosorna var borta och hon var död. Efter ytterligare några meter kom nästa och sedan den tredje döda kroppen.

Vi kom tillbaka till vårt hotell som klarat sig, förutom att det var vatten i receptionen. Alla var glada när vi dök upp för vi var de enda som saknades på hotellet. Vi grät och pratade och undrade vad vi skulle göra nu. Mike, ägaren sa att det är upp till var och en att avgöra men min fru och jag stannar. Han hann inte mer än säga dessa ord förrän en polis kom springande och skrek *go mountain, big wave comming*. Mike tog sin fru i handen och sprang. Hans och jag sprang efter, vi visste ju inte vägen till bergen. Efter några hundra meter snubblade jag och låg rak lång på

vägen, Hans vände om och fick upp mig. Den dagen stannade vi i bergen och bara väntade och tittade på tv. Vi träffade ett par svenskar som vi fick låna lite pengar av och de bjöd oss på mat och dryck.

Vid halv tolv tiden på natten vågade vi oss ner igen. Vi resonerade som så, att vi bor på femte våningen så det bör inte vara någon fara om det kommer en ny våg. När vi kom till hotellet hade vi varken el eller vatten. Mike och hans fru satt och vaktade hotellet mot plundrare. Eftersom vi hade våra pass och biljetter i saftyboxen, var vi oroliga att bli av med dem, så vi satt med dem hela natten så det inte blev inbrott.

Dagen efter satt vi lite längre bort från stranden och skulle äta lunch, då kom det hundratals människor och skrek om att det kommer en jättevåg igen. Det finns inga ord att förklara den skräcken vi kände då, vi sprang som galna och en kvinna framför oss fick stopp på en pickup. Folk bara slängde sig upp på den, Hans kom upp men jag blev bortknuffad, så jag sprang efter och bilen började köra. Hans lutade sig ut och folk höll i honom så han fick tag i mina händer och släpade mig upp i bilen. Efter detta har jag haft hemskt ont i ryggen och nacken, det har bara blivit värre och värre.

Detta var då ett falskt larm, det kom säkert en våg men inte så stor. Vi var kvar i bergen ca 5 timmar innan vi vågade oss ner igen. Hela denna dag har vi försökt att nå visa i Stockholm men linjerna var upptagna så vi kom inte fram, vi kunde heller inte komma åt våra pass eftersom jag hade nyckeln i min midjeväska som försvann. Detta var den 27 december.

När vi vågade oss ner igen så sa vi till Mike att han får bryta upp skåpet imorgon om han inte hittar en låssmed och det lovade han. Även denna natt som förra natten satt vi på balkongen och vaktade havet, det gick inte att sova och ingen el eller vatten. Personalen på hotellet hade flytt, så det var ingen som städade rummen eller fyllde på kylen med vatten.

Fredag den 28 sa Mike att vi kunde gå till ett hotell och duscha, det hade man helt glömt bort eftersom vi inte hade vatten. Vi gick dit och sen åt vi en bit mat och kom tillbaka till hotellet, då var jag helt slut och ville bara lämna Phuket och sa att nu får han bryta upp låset så vi kommer åt pass och biljetter. När vi kom tillbaka hade han hittat en nyckel, vi blev jätteglada. Vi tog oss till banken och började ringa visa igen, vi kom fram men det bröts hela tiden, men efter många samtal fick vi dessa nummer vi behövde för att få ut pengar.

När vi hade pengarna gick vi ner till strandgatan och tittade hur det såg ut.

De hade fått bort en del bilar så att man kunde gå och köra på strandgatan, men det var mycket, mycket kvar. Ännu en gång fick vi se lik, jag stod bredvid en grupp Thaiare och en man puttade på mig och sa titta... Jag tittade och såg en hand framför mig, det var en kropp begravnen under massor av plåt och dylikt. Jag orkade inte mer och sa till Hans vi går till hotellet och en resebyrå, nu när vi har pengar och pass, vill jag bort. På vägen till hotellet fick vi se fler lik. Det var droppen för mig, jag bara grät och ville därifrån. Vi hade också pratat om att vi inte skulle ta oss till konsulatet, eftersom vi hade våra kläder kvar, det var bara pengar och pass och biljetterna vi inte kom åt, men visste att vi skulle få tillbaka dem. Vi tyckte att andra som behövde mer hjälp skulle få den, vi reder oss. Jag har varit i Thailand 5 gånger och vet att Thaiarna hjälper till och ställer upp, vilket de verkligen har gjort.

Vi gick till resebyrån och jag ville ha första flyg till Koh Samui, men det första skulle gå den 1 januari. Jag vägrade att stanna så länge, och då sa expediten att vi kan åka buss och båt, vilket vi bokade. På kvällen fick vi båda diare, och fick springa på toaletten hela tiden. Det går ju inte att resa med diare, så vi gick till apoteket och köpte imodium. Dagen efter kom de och hämtade oss klockan nio på morgonen för att köra oss till bussen. Hans hade då hög feber och frossa, imodium hade vi ätit dubbla doser så vi skulle klara bussresan. I båten över somnade Hans av febern och jag satt och vaktade honom. När vi kom i land i Kho Samui kunde Hans inte gå, jag fixade bil och vi kom till hotellet där vi somnade båda två. Detta var den 29 december.

Inger in Hedvika Bencek Vi lämnade inte detta hotell på 4 dagar för vi hade diare hela tiden. Jag tog mig till apoteket den 30 och fick medicin för att bli av med bakterier.

Den andra januari bytte vi hotell (en vän som bor i Bangkok hade hjälpt oss med bokning av hotell .) Vi tog en dubbel dos imodium igen, så vi kunde förflytta oss till nästa hotell. Där låg vi hela den dagen också. Först den 3 januari kunde vi gå och försöka få i oss en bit mat. Vi kunde äta lite soppa men det rann rakt igenom oss och det gjorde det ca tre dagar efter det.

Eftersom vi inte ville tillbaka till Phuket försökte jag boka om flygbiljetten så att vi skulle flyga från Kho Samui, men det gick inte, så fick vi köpa nya flygbiljetter för att flyga hem.

När vi kom hem till Sverige, hade vi båda fortfarande diare. Vi var tvungna ta prover så att vi inte har med oss några bakterier hem. Proverna togs från näsan, halsen och i ändan. Jag fick lugnande tabletter och tabletter att sova på, för nätterna var hemska.

Inger med sin mamma Hedvika bland några vänner i Phuket

Plötsligt förstod jag, att jag måste tillbaka till Thailand, för att se de platserna som vi var på under semestern. Hans kunde inte följa med på grund av sitt jobb. Då frågade jag min mamma om hon ville följa med mig. Hon sa ja och vi bokade en resa till den 8 februari. Allting gick bra. Vi tog många foton där och vi såg att det går framåt, man bygger och försöker komma över tsunamikatastrofen fortast möjligt.

Inger

bland vänner

med sin mamma Hedvika

Vid återkomsten till Sverige den 22 februari kände jag att jag mår psykiskt mycket bättre, efter att ha varit där igen och sett strandgatan och andra ställen, där vi bodde, Hans och jag. Det var först nu som min rädsla släppte något. Jag kommer aldrig att kunna glömma det som hände, men jag kommer lättare att kunna bära alla dessa minnen i framtiden. Så känner jag just nu.

Inger Bencek och Hans Torstensson, Jönköping

Nordijska pravljica Ajde Balderman Baliž

Ne bi mogla natančno določiti, kdaj se je rodila moje velika ljubezen do severnih dežel, do ledeniških pokrajin in izjemne svetlobe, ki obseva področja ob polarnem krogu. Dobro pa se spomnim, kako me je mama že v rani mladosti, še preden sem dobro spregovorila, nagovarjala v različnih tujih jezikih. Takrat se mi je to zdelo sila zabavno in po otroško sem si izmišljevala podobno zveneče odgovore, ki seveda niso ničesar pomenili. Toda razvil se mi je posluš in to, čemur danes pravimo dar za jezike.

Kasneje smo se v šoli učili o mitologijah. Predvsem o grški in rimski, o nordijski pa nič. Vendar mi je v roke prišla fantastična knjiga Alenke Goljevšček »Med bogovi in demoni«, ki me je uvedla v mistični svet slovenskega izročila in navezave na ostale svetovne mitologije. Spoznala sem zgodbo o Baldru; o sprevrženem Lokiju, ki ga je posredno ubil in o upanju na vstajenje v nov svet pravičnosti, ljubezni in harmonije.

Bilo je samo še vprašanje časa, kdaj bom odpotovala pogledat ta čarobni svet.

Najbrž sem ena redkih Slovenk, ki ne ljubi Mediterana. Več zaporednih poletij sem namesto na Jadranu, raje preživljala na Švedskem in Norveškem. Kupila sem si skromno knjižico »Teach yourself Swedish« in se v treh tednih, kolikor je trajalo, da mi avto-radio ni razcefral traku kasete, naučila pogovornega jezika.

Sledila so leta intenzivnega študija arhitekture, moja potovanja so postajala bolj strokovna in usmerjena v druge predele sveta... Toda ne mine dan, da ne pomislim na svoje bivanje v tisti nordijski svetlobi. Ne mine dan, ko ne zahrepenim po brezmejni lepoti pokrajine, ki je na trenutke tako zelo podobna Sloveniji, vendar ne-vem-kolikokrat-bolj prostrana! In jezik, ki ga nekaj let sploh nisem spregovorila, v meni živi dalje svoje avtonomno življenje. Samodejno se razrašča in oblikuje zveze, o katerih se nikoli nisem učila. Pa vendar brez težav danes razumem vse. Neka iracionalna potreba me veže na iskanje stikov z ljudmi iz teh dežel. Morda je to pregovorna severnjaška melanholija? Mogoče gre za praspomin?

Ne razmišljam o tem, da bi odšla živeti na Sever. V Sloveniji mi ničesar ne manjka. Tukaj imam svojo družino, ustvarjam, pišem, nastopam... A kot pri večini umetnikov, je tudi moj notranji svet bogatejši od zunanjega. In ta moja notranja pokrajina združuje vse, o čemer sem pisala. V resnici gre za stanje duha in njegovo večno hrepenenje po povezanosti v celoto. Je antipod vsemu, kar brutalno vsak dan posega v moj osebni mir. Od tod črпам navdih, tu srečujem sorodne duše in negujem plemenite vezi.

o knjigi Roža vetrov:

naslov pomeni navtični izraz za kompas. Njegova igla vselej kaže na sever in pomaga pri orientaciji v prostoru. Tako so tudi pesmi v knjigi spisane v obdobju od 17 do 27. leta in so v resnici dokument osebnostnega razvoja, iskanja prave poti v življenju. Knjiga je ločena na štiri sklope – področja človekovih psihofizičnih stanj, ki jih simbolizirajo ogenj, voda, zemlja in zrak. Sklope ločujejo umetniške fotografije svetovno znanega Arneta Hodaliča. Več o knjigi: <http://fly.to/ajda>

novica – ne prezrite:

Septembra 2004 je Anna Blom, švedska novinarka manjšinske TV hiše na Finskem (Jam media production) prispela v Slovenijo. Za njeno ekipo je bila to zadnja država na popotovanju po novih pridruženih članicah EU, kjer so snemali serijo oddaj z naslovom »Pa luffen« (www.jamediaproductio.com/paluffen). V tej seriji, ki je vsak teden na sporedu – trenutno na Finskem in prek satelita tudi na Švedskem, bo v zadnji oddaji predstavljena tudi Slovenija. Med drugim tudi intervju z Ajdo Balderman Baliž z odlomki njenega slovensko-švedskega recitala.

Naj zaokrožim izpoved s pesmijo, ki je nastala ob mojem prvem obisku Švedske:

V DEŽELI BREZ NOČI

V deželi brez noči lahko najdem mir.

Ne govorim.

Doma sem.

Ne znam ne jezika,
ne šeg,
ne ljudi ne poznam.
Ledena kraljica mi nagaja
in mi pravi:

Lahko se potopim v te mehke modre barve
in se zavijem v božajoče sončne žarke.

Skozi molk sklepam neskončne vezi.
Diham s čistim nebom
in nasičenim Severnim morjem,
ki tiho plivka mojih prsih.

Trgam se, kadar odhajam.
Misli se mi uredijo,
kadar se vračam.
Srž navidez neznanega me vsrka,
Sever me trezni, da ledenim,
občutek domačnosti me izdaja...

“Nisi sama.”

o avtorici:

Ajda Balderman Baliž, rojena v Kranju 1973, živi v Mengšu, v Sloveniji. Pod mentorstvom ge. Neže Maurer je začela pisati že pri sedemnajstih letih in ves čas objavljala v različnih slovenskih literarnih revijah.. Kljub vsemu je šele aprila 2003 izdala pesniško zbirko »Roža vetrov«, ki jo lahko v kratkem pričakujemo tudi v švedskem prevodu. Trenutno pripravlja drugo pesniško zbirko »Roža moči«.

MIDSOMMARNATTENS LAND

I midsommarnattens land finner jag min frid.

Jag pratar inte.

Jag är hemma.

Människorna,
deras seder
och språk känns främmande för mig.
Isdrottningen narras och säger:

Jag sjunker in i de mjuka blå färgerna
och jag sveps in i smekande solstrålar.

I tystnaden samlar jag ändlösa förbindelser.
Jag andas med klar himmel
och genomdränkt Nordhav
som stilla flyter i mitt bröst.

Jag slits sönder när jag är borta.
Mina tankar klarnar
närhelst jag återvänder.
Skenbara väsen fångslar,
Norden kyla sansar,
känslan av trivsamt sviker...

"Du är inte ensam."

Ajda Balderman Baliž
(Uredništvu prevajalec neznan)

HUMOR

HUMOR

Oglasi

- ♣ Visoko kvalificiran čevljar izdeluje kakovostne gojzarje, čevlje in sandale po naročilu in po meri. Po želji tudi iz kože cenjenih strank.
- ♣ Prodajam lepo padalo, nikoli odprto, enkrat rabljeno. Zaradi nepredvidenih razlogov združenje jasnovidcev odpoveduje sobotni sestanek.
- ♣ Prodajam kravo, črna metalik barva, sony stereo mukanje 2x100 W, spuščeno vime, športen rep.
- ♣ Zamenjam sobno svetilko za dvosobno.
- ♣ Čuvam ženske otroke starosti od 18 - 28 let. Šifra: Babysitter
- ♣ Iščem lepo, postavno, dobro situirano dekle z avtomobilom. Slika avtomobila zaželeno.
- ♣ Dekle 23 let, postavna, črni lasje, modre oči, izobražena, dobro situirana, nekadilka išče moškega do 30 let enakih lastnosti, ki bi mu prodala 10 kubikov bukovih drv.
- ♣ Prodajam posteljo za ženo, ki je zločljiva.
- ♣ Prodajam rjavega kokrsanjela. Žre vse. Rad ima otroke.
- ♣ Vaše je samo da umrete. Za vse ostalo poskrbimo mi. Pogrebno podjetje Mir.
- ♣ Spoštovane stranke naše mesnice obveščamo, da bomo v sredo klali. Postavite se pravočasno v vrsto.
- ♣ Torkova gledališka matineja ta teden izjemoma ne bo v četrtek, ampak v soboto.
- ♣ Tisti, ki tistega, ki je desko, ki pot, ki proti Zgornjim Ruknjam vodi, kaže, vzel, prijavi, dobi lepo nagrado.
- ♣ V soboto ob desetih bo streljanje rezervnih oficirjev. Kdor ne bo prišel, bo obešen na občinski oglasni deski.

Prispevek je posredoval Mitja Guček, Šentjur

Pismo iz Finske

Prejeli smo zanimiv dopis od rojaka Milana Smoleja, ki živi na Finskem že več kot 30 let. Njegov prikaz bo nedvomno zanimiv tudi za slovenske bralce na Švedskem. Milanu se za prispevek zakvaljujemo.

Uredništvo

On ni njegov mož in ne njena žena

Februarja letos je poteklo 33 let, odkar sem s svojo navzočnostjo osrečil deželo tisočerih jezer, zato menim, da je verjetno končno napočil trenutek, ko moram tudi svojim slovenskim sosedom »svenskijem« na drugi strani Botniškega zaliva povedati kaj zanimivega o moji novi domovini.

Ko je govora o finskem jeziku, ljudje navadno zmajujejo z glavo : » Nemogoč, kompliciran jezik, ki se ga ne da naučiti , jezik, podoben madžarščini« . Le kako naj bi bil jezik, ki ga govore že otroci v otroškem vrtcu, težak in nemogoč??

Prav tako kot so nacionalistični velikonemški zgodovinarji 19. stoletja Slovence in vse Slovane osrečili s svojo famozno teorijo o tem, da smo se priselili v Evropo nekje iz zapadnokarpatskih močvirij v 6. stoletju, so ti isti »znanstveniki« na hitro spicali teorijo, da so tudi Finci tujci v Evropi in v krvnem sorodstvu z Madžari. Ker pa na srečo živijo Finci na strateško relativno odročnem področju, razen Švedske in Rusije nihče v Evropi ni bil preveč zainteresiran zanje in jim ni bilo treba doživljati slovenske usode pod stalnim pritiskom Lahov in Germanov. Po še vedno veljavnih teorijah vseevropske zgodovine, naj bi se Finci pritepli na sedanje ozemlje nekje s področja Volge ali celo nekje izza Urala. Sicer pa, kar se tiče vseh teorij velikih preseljevanj narodov v Evropi, nam uradna evropska zgodovinska znanost še ni uspela odgovoriti na čisto enostavna logistična vprašanja, namreč - kako so vse te ogromne mase narodov potovale v času, ko ni bilo ne letalskih zvez, ne železnic, ne avtocest, niti ne supermarketov in McDonalldsov. Verjetno so se pasli tako kot njihova živina na obilnih travnikih. In kam so se preseljevali? Zgodovina nas uči, da so iskali boljšo zemljo – ne pove pa, zakaj naj bi se prvotni prebivalci odselili in se umaknili Slovanom. O kakšnih pokolih in velikih vojnah med staroselci in priseljenci žal ni nobenih zgodovinskih poročil.

Bolj kot velenemškim bi skoraj verjel nekaterim ruskim zgodovinarjem, ki trdijo, da sta bila ves Baltik in Skandinavija v starem veku slovanska. Smešna in neverjetna se mi zdi tudi še danes veljavna zgodovina nastanka današnje Rusije oz. Novgoroda in Kijevske kneževine, ki naj bi ju osnovali neki Vikingi. Ti »vaščani« oz. podeželani, kar njihovo ime Vikingi pravzaprav pomeni, naj bi kar takole na levo roko divjali po celi Evropi od Irske do Kijeva in Carigrada. Morali so biti kar dobri veslači, ali pa so že takrat uporabljali kakšne prototipe Volvo izvenkrmnih motorjev. O Vikingih in tako opevanih skandinavskih runah, bom napisal raje kdaj drugič kaj zanimivega – danes se moram pač posvetiti Fincem.

Samo še malce etimologije – Novgorod je menda nastal seveda po zaslugi brhkih Švedov – Nygård. Ampak ali so mogli biti tile Vikingi razprostranjeni po celi Evropi, da imamo toliko gradov in mest ? Verjetno ne, kajti tudi švedski oz. skandinavski gård ima svojo osnovo v slovanskem graditi, o-graditi, ograda itd. Tako imamo v Benečiji Gradež, poznamo razna Gradišča in Gradiške in Gradiščansko in Belgrade – da ne omenjam Rusije, ki je polna svojih gorodov.

Da pa v dandanašnji Skandinaviji niso onegavili samo neki Slovani ampak med drugim tudi Saami/Laponci potrjuje dejstvo, da je Skandinavija polna Lax-ov - In to tudi tam, kjer nikoli ni bilo kakega lososa (razen seveda norveškega v ICA trgovini). Odgovor je enostaven, v Saami jeziku, tako kot v finščini, pomeni *laakso* dolina. Ali so morda naši Dolenjci prevzeli svojo dalino od skandinavske dal oz. dalen ?

Po tem kratkem uvodu pa se ustavimo pri naslovu tega članka. A on je ali ni? Vsak, ki se ves ponosen nauči »osnov« finščine in zna zblebetati tisti obvezni yksi, kaksi,

kolme.....že misli, da je skoraj genij, Slovenec pa bo zlahka briljiral s svojim znanjem finščine, če si bo zapomnil poleg yksi, kaksi, kolme še vsaj »on niin«. Namreč »on niin« pomeni v finščini »je tako« – pritrilnica – po ljubljansko »ja, glih tko je....«. Največ smeha pa pri jeziku povzročita dve malenkosti - finski jezik namreč ne pozna spolov, ampak – za protiatež pa ima v svoji sklanjatvi kakih 14 sklonov (poizkusite to dopovedati kakemu Angležu, ki še ve ne, kaj je sklanjatev) Tako se ne čudite, ko vam bo kakšen Finec govoril o njegovem možu in o njeni ženi. Druga malenkost pa so sičniki – š,č,ž,šč, ki jih v finščini ni. Povprečni Finec jih vse izgovarja enako – ta glas imenujejo šumeči s. Nekako podobno sičnike tudi v italijanščini mešajo Tržačani. Tako postane naprimer George Bush v ustih Finca – nekakšen Coc Pus. Smešno je poslušati kakšnega novinarja finske televizije, ko poroča iz Moskve – ni si čisto na jasnem ali Čečenci žive v Cečeniji ali v Čeceniji ali pa sploh v Ceceniji. Tudi Mašadov postane Mashadov. Ampak Finci so se nam znali maščevati s svojimi dvojnimi soglasniki in samoglasniki – tu delamo mi tujci največ napak, ki jih Finec z malo občutljivejšim ušesom zazna takoj. Namreč - *tulli* (carina) nikakor ni *tuli* (je prišel ali pa ogenj) niti ni to *tuuli* (veter). Da ne govorim o diftongih – kako boste na primer izgovarjali priimek Käyhkö ?

S Finci pa imamo Slovenci še eno zanimivo skupno stvar. Rusi so in še vedno včasih zmerjajo Fince s psovko »čuhna«, kar ni daleč od koroškega haiderjanskega »čuša« – obe psovki najverjetneje izhajata iz ruskega čužoj, torej tujec. Kakor nismo Slovenci šele včeraj priplavali »po župi« na ta svet, kar dokazujejo Brižinski spomeniki – se tudi Fincem v tem oziru ni treba sramovati. Sveto pismo v svojem jeziku so dobili že leta 1548, samo 5 let za Švedi. Uradne teorije in zgodovine izredno rade ponavljajo nekakšno jezikovno sorodnost z madžarščino, ki pa je le plod romanticizma 19. in 20. stoletja in ima z resničnostjo kaj malo skupnega. Madžarščina in finščina sta si podobni prav toliko kot slovenščina in turščina ali pa mongolščina. Upam, da teh vrstic ne bo bral kak član Ugro-finske akademije, ki zaposluje lepo število raziskovalcev, ki verjetno niso slabo plačani.

Da pa ima finščina z ene strani veliko vplivov iz ruščine in tudi ruščina iz finščine, ni bilo nikoli prav primerno obešati na veliki zvon zaradi politike »dobrih sosedskih odnosov« z Rusijo. Finski jezik na primer nima glagola » imeti« ampak to izraža tako kot ruski z izrazom » u menja jest« (pri meni je). Enako kot Rusi, ki le redko uporabljajo prihodnji čas (bom, boš itd.), tudi Finci nimajo prihodnjika ampak ga izražajo s sedanjikom. Sorodnost s slovanskimi jeziki pa se kaže med drugim tudi v tem, da je v nikalnih stavkih v finščini objekt vedno v partitivu, kar odgovarja našemu roditelju. Ne – nimam knjigo – ampak - nimam knjige. Po svoje zanimiv je že sam po sebi partitiv, ki ga izražamo tudi v slovenščini. Uporaba roditelja kot partitiva je ostala močna tudi v francoščini. V vprašanju – ali boš kruh in ali boš (malo) kruha je pomenska razlika – kar je v finščini zacementirano s partitivom.

Prava groza za tujca pa je, ko nekdo pove, da ima finski jezik kar 14 sklonov (sicer še sam ne vem točno koliko – morda jih je še več). Predlogov (v,na,z,od,pri itd.) finščina ne pozna – vse se da izraziti s pravilnim sklonom. Tako je n.pr. *Tukholma* – Stockholm - ko gremo v S. gremo *Tukholmaan*, ko smo v S. smo *Tukholmassa* in go gremo iz S. gremo *Tukholmasta*. Enostavno, kajne? In še naprej – biti brez S. bi bilo *Tukholmatta*, spremeniti se v S. bi bilo *Tukholmaksi*, biti kot sam S. pa bi bilo *Tukholmana*. Noro? Seveda – le kdo bi hotel postati Stockholm, boste rekli. Pa še ena zanimivost – tale pa,pa,pa,pa,pa..... ima ga tudi finščina. Menda je prišel iz baltskih jezikov. Npr. »minäpä sanon« - jaz pa pravim.

Ker smo se že naučili osnov tega finega jezika (sam sebe v Sloveniji rad imenujem pofinjenega Slovenca) –gremo lahko v našem razglabljanju mirne volje naprej. Osebnost me že dolga leta vznemirja vprašanje, na katerega doslej še nisem našel logičnega odgovora. Namreč – od kod taka podobnost med finskimi in slovenskimi priimki. Na podlagi primerov, ki jih navajam, zaenkrat ne nameravam delati prav nobenih »znanstvenih« zaključkov – je pa stvar sama po sebi toliko zanimiva, da bom svoja raziskovanja še nadaljeval.

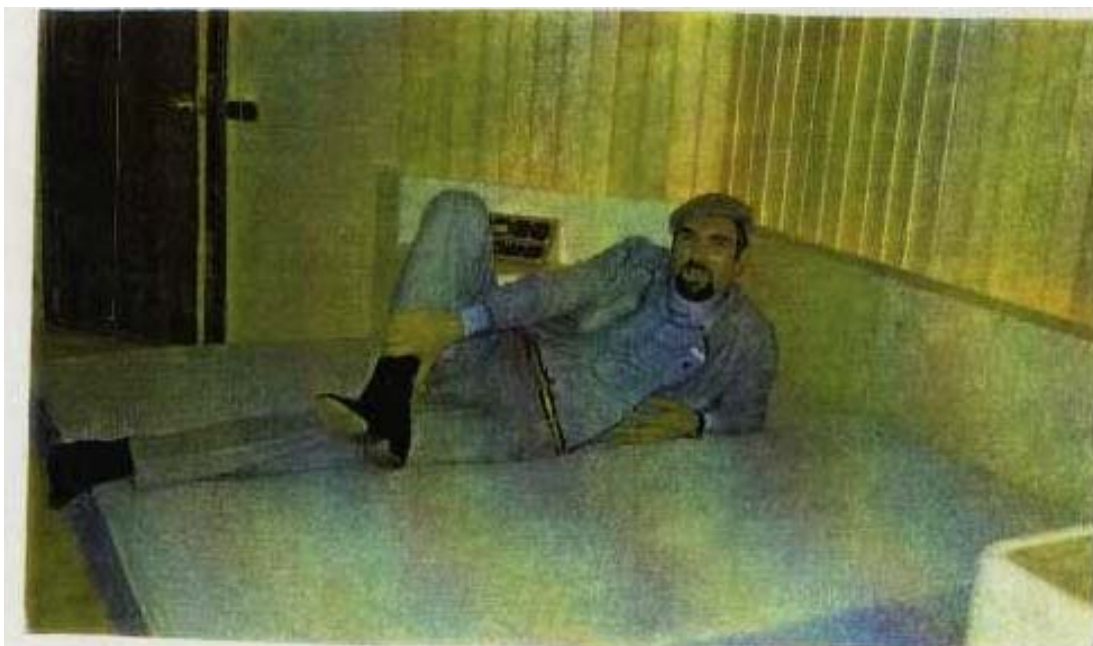
Začnimo kar pri črki A – bivši ministerski predsednik Aho in fenomenalni smučarski skakalec Ahonen sta kar naša Fratnik in Fratina. Pomen popolnoma istoveten. Breza je skandinavska bukev – po finsko koivu – tu imamo bivšega finskega predsednika Koivisto-a, pa hokejista Koivu, pa na desetine tisočev Koivunen-ov, naših slovenskih Brezarjev, Brezovškov, Breznikov itd. Če ostanemo pri drevesih imamo na Finskem namesto Liparja, Lipovca, Lipičnika nekakšnega finskega Lipoglavška – Lehmusvirta, kjer je lehmus lipa, virta pa tok, potok. Hrast raste samo na samem finskem jugu, kar pa ni ovira, da ne bi imeli priimkov Tammi (hrast), Tamminen itd. Najbolj razširjen priimek pa je Virtanen – teh je na Finskem morda celo več kot na Švedskem Svenssonov in Olssonov. Ampak tudi Slovenci imamo svoje Potokarje in Potočnike. Finska je znana kot dežela tisočerih jezer in čeprav Slovenci nimamo veliko jezer, smo vseeno lahko ponosni, da imamo tudi mi mnogo Jezernikov in Jezerškov – ki so v sorodstvu s finskim Järvinen-i. Järvi – kako podobno slovenskemu in slovenskemu jezeru in ruskemu ozero - ali pa tudi reki Isaar v Muenchnu ali pa francoski Jezerski dolini – Val d'Isère. Ker ima vsako jezero pač tudi bregove, imamo mi svoje Bregarje, Brežnike – Finci pa svoje Ranta in Rantanen-e. Ko finski ranta (breg) spremenimo v rauta (železo) postane finski Rautanen naš Železnikar. Malo večji potok je reka – naši Rekarji so finski Jokinen (joki-reka) – le-teh je na Finskem vsaj toliko kot finskih Potokarjev (Virtanen). Velikokrat imajo reke tudi slapove- tako imajo Finci svoje Koskinen-e (koski – slap) – mi pa Slaparje. Na Finskem ni takih gora kot v Sloveniji, vendar imajo tudi Finci radi priimek Vuori (gora) in Vuorinen - torej imajo tudi naši Gorniki, Gorjanci in Goričarji finsko žlahto.

Manjše gore so hribi (mäki- hrib), odtod finski Mäkinen in naši Hribarji in Hriberniki. Kjer pa so gore so seveda tudi doline – finski laakso – finski Laakso in Laaksonen sta naša Dolinar in Dolinšek. Kjer so polja imamo mi Poljance in Poljanške, Finci pa priimek Peltonen (pelto- njiva, polje) in Peltola. Krave se paseju na travnikih (nurmi), zato imamo Slovenci Tratnike, Finci pa svoje Nurminen-e. Kjer je veliko jezerov je tudi veliko zalivov, pa rtov pa drugih geografskih toponimov, ki jih Slovenci žal nimamo, saj imamo le dve jezери, če pozabimo razna umetna jezera in druge mlake. Tako nimamo priimkov kot so Salminen (Prelivsek) itd.

Pri živalih ne zaostajamo veliko –imamo Lesjaka in Lisjaka – Finci pa priimek Kettunen (kettu-lisica) in Repo ali pa Reponen– pri medvedih smo si Slovenci s Finci bot – Medved, Medvešek sta finska Karhu, Karhunen. Veliko je na Finskem Kuretov – Kananen po kuri, ki je finska kana. Bolje se Slovenci odrežemo ko govorimo npr. o Konjarju ali pa Kravanji – ne da jih Finska ne pozna – ampak ti priimki so povsem marginalni. Gorenc in Dolenc sta gornji Ylönen in dolnji Alanen. Zime so lahko mrzle - zato imamo Slovenci Hladnika in Mrzela, Finci pa Kylmänen-a (kylmä – mrzel) in Pakkanen-a (zmrzal). Ko smo že ugotovili, da so bili med najvišjimi finskimi politiki neki Brezarji (Koivisto) in Fratniki (Aho) ne smemo mimo trenutnega ministrskega predsednika, ki je Vanhanen - čisto navaden Starc oz. Staré (vanha- star). Veliko priimkov nastane tudi iz lsastnih imen kot npr. Tuomainen, ki je pač slovenski Tomažič ali pa Tomažin. Pogosti so tudi priimki, ki govore tudi o deželah, finski Savolainen, Hämmäläinen, Pohjalainen, Lappalainen (finske pokrajine oz. finska plemena Savo, Häme, Severna Finska, Laponska) so naši Kranjci, Dolenci, Korošci, Gorenci. Kakor imamo v Sloveniji priimke, ki se nanašajo na sosedne pa tudi nesosedne narode kot so npr. Horvat, Furlan, Nemeč, Rus imajo Finci priimke kot so Venäläinen (Rus), Virolainen (Estonec), Ruotsalainen (Šved), Tanskanen (Danec), Saksman (Nemeč). Pri tem je zanimivo, da Slovenci ne poznamo priimka kot npr. Italijan ali pa Avstrijec, ker teh nacij v času nastajanja priimkov sploh ni bilo, saj so te nacionalne države nastale šele v 19 stoletju. Zakaj pa nimamo priimkov kot so Srb ali pa Makedonec – pa naj bralci sami uganejo.

Če bi se načrtno ukvarjal z raziskavo imenoslovja bi zelo verjetno prišel do še zanimivejših podatkov. In kaj naj bi tile nanizani priimki dokazovali? Tisto, kar je moji ženi dokazoval pred dolgimi leti kolega Bjarne, namreč – glej, tale tvoj jugo je kot čisto normalen človek – ima dve nogi pa dve roki, pa en »ksiht« z enim krompirjem tam na sredi kot vse opice. Torej - tudi Finci in njihov jezik so normalni in razumljivi ljudje.

Za konec pa še enostavno vprašanje – kaj imata skupnega finski Turku/Åbo in slovenski Trst? Odgovor je enostaven – tako kot slovenski trg, finski tori, švedski in ruski torg – sta bila in sta ti dve mesti še vedno važni pristanišči, kjer cveti trgovina. Zgodovinarji bodo seveda trdili, da sta imeni germanskega izvora – ampak ker ste spoznali skrivnosti finskega jezika, jim teh laži ni treba verjeti.

Sliki:

Redki so smrtniki, ki se lahko pohvalijo, da so se valjali po postelji Saddama

..... let me sleep in his own bed

Husseina. No – jaz sem se – in to leta 1983, ko smo predajali naročniku luksuzno ladjo Al-Mansour.

Ladjo je zgradila ladjedelnica Wärtsilä Turku, Saddamu pa sem jo prodal jaz – ampak - to je že druga zgodba. Danes njene razbitine leže v Shat al-Arabu v Basri.

There was a ship - Al-Mansour, built in Turku, for my friend Saddam, who.....

Karlo Pesjak na predavanju v kraju Hör; predavanje v Ljungby

Slovenija, v mojem srcu...

Ondag 5 januari 2005
"Småländare" 18/1

Länder, skratt och musik i rikt föreläsningssprogram

Det handlar mycket om förnämnda länder i Ljungby föreläsningssamling i vår. Men även musik och skrattet får sin plats.

Samlad till ett av de nya skånska naturreservat utställningen Jäggen. Skånska på enklare nya utställning är för föreläsningssamlingen. På måndag som 2 100 personer gästade föreläsningssamlingen. Först är det ett ledning besöker till Södra Rydell, sedan kallas en Ljungby drög storsållens skånska.

Den föreläsningssamlingen påskade påskdagen den 2 februari. Då utlovar Dag Zetterholm från Växjö många skratt i en humorföreläsning.

Kino
Sedan dröjer det inte länge förrän det är dags för en föreläsning om ett förnämnda land igen.

Den 17 februari föreläser musikern Ulf Nilsson från Växjö om "Kina - musikland". Ulf har varit i Kina ett par gånger varje år det senaste kvartalet. Efter från Ljungby musikförening inleder med en liten musik på små och stora föreläsningar.

Torsdagen den 3 mars kommer den legendariska musikern och orkesterledaren, ingår Nordström från Växjö och läser under rubriken "Fris - musik till kapellmästare".

Han, lyder också på musik på

Rca Whoville
2005

"Slovenien i mitt hjärta" med Karlo Pesjak, Hälsö
20 januari 2005

"Småländare" 18/1

Slovenien i mitt hjärta

- Naturfotografen Karlo Pesjak, Hälsöholm, skildrar i ord och bild sitt älskade Slovenien, det unga lilla landet på solsidan av Alperna.
- Föreläsningssamling Ljungby torsdag 20 januari kl. 19.00
- Ljungby Föreläsningssamling. Entré 20 kr. Alla välkomna!

Småländare 18/1

ur Kommunens Veckorätt 14/

Evenemang

20 januari
är 18.00 Föreläsning i Ljungby "Slovenien i mitt hjärta" av naturfotografen Karlo Pesjak från Hälsöholm. Inledning i ord och bild om Slovenien som land på solsidan av Alperna. Entré 20 kronor. Välkomna!
Pete, Ljungby Föreläsningssamling

På gång...
...torsdag

Föreläsning kl. 19.00 i Ljungby. Språk: Svenska. Karlo Pesjak "Slovenien i mitt hjärta".

Evenemangstips i Radio Ljungby ett par gånger.

Alperna, rhododendron i Sialov nationalpark med 9 000 km omkrets leder i Slovenien. Den och många fler bilder visar Karlo Pesjak och han berättar om Slovenien på Ljungby föreläsningssamling på torsdag kväll.

Slovenien inleder föreläsningssäsongs

Ljungby föreläsningssamling ägnar sin första höll för våren åt ett av Europas minsta länder, Slovenien. På torsdag, den 20 januari, kommer Karlo Pesjak, Hälsöholm, till Ljungby föreläsningssamling för att visa bilder och berätta under rubriken "Slovenien i mitt hjärta".

Slovenien är ett av de yngsta länderna i dagens Europa, inlett 2001 med Sloveniens medlemskap i EU. Det har 2 miljoner invånare och är 102 km långt och 100 km bredt. Det ligger på Alpernas södra sida. Adriatiska kusten, en del av Medelhavet. Samtidigt är Slovenien ett naturligt förenings av Europa. Vågar från 1800 till 1900 och från 1918 till 1945.

Karlo Pesjak är en känd fotograf med flera rymd till andra kontinenter bakom sig. På sommaren finns flera fotografier och fotografier. Hans kulturspannades 1985. Tre år senare sträp han till Arvika fotograf av teckningen Åkved fotograf.

Prispevek o Karlu Pesjaku je prispeval Ciril Stopar

Film o Rudiju Omoti – kdo pa je to?

Foto Ljubo Vukelić

Visoka državna odlikovanja za kulturne, znanstvene in pedagoške dosežke

Ljubljana – Predsednik republike Janez Drnovšek je včeraj vročil visoka državna odlikovanja – sedmim posameznikom je podelil zlati red za zasluge, osmim posameznikom in organizacijam pa red za zasluge. Zlati red za zasluge so prejeli Miroslav Zei (za življenjsko delo in prispevek k slovenski biološki znanosti in njenemu mednarodnemu ugledu), Žarko Petan (za življenjski opus, dolgoletno delo v slovenski kulturi in prispevek k njenemu mednarodnemu ugledu), Janez Orešnik (za dolgoletno pedagoško, znanstvenoraziskovalno delo in zasluge pri mednarodnem uveljavljanju Slovenije), Lojze Lebič (za življenjsko delo in zasluge v slovenski glasbeni kulturi in pri njenem mednarodnem uveljavljanju), Rudi Omota (za življenjsko delo in prispevek k slovenski kulturi – bil je pionir slovenskega filma), Zora Janžekovič (za življenjsko delo v medicini in poseben prispevek k razvoju sodobne metode zdravljenja opeklin) in Darinka Soban (za zasluge v medicini, prispevek k slovenskemu naravoslovju in kulturi ter mednarodnemu uveljavljanju Slovenije). Red za zasluge pa so prejeli Evgen Bavčar, Ivan Virnik, Lojzka Bratuž, Jožko Budin, Aleš Krbavčič, Majda Ustar Latkovič, Elizabeta Vrančič ter Zveza paraplegikov Slovenije ob 35. obletnici organiziranega delovanja. Na fotografiji: Predsednik z odlikovanci.

(Delo 10. 11. 2004. Svet in dogodki, stran 3) STA

Rudi Omota je še nikoli opevani izumitelj slovenske kinematografije. Z neizmernim tehniškim znanjem in iznajdljivostjo je skorajda iz nič znal sestaviti celo boljše naprave kot v tujini. Šele pri štiriindevetdesetih letih mu je izročeno priznanje.

BOJC Saša, Ned 13.02.2005

Redki so tisti, ki vedo, da ima radijska kukavica, s katero se že desetletja ob informativnih oddajah prebujajo in hodijo spat poslušalci Radia Slovenija, svojega očeta. Še manj je takšnih, ki vedo, da je ljubljanski škof Gregorij Rožman na drugem evharističnem kongresu za Jugoslavijo leta 1935 na bežigranskem štadionu govoril v mikrofonski napravi, tehnično izpopolnjen s preservativom. Pozabljena je najbrž tudi zgodba o pokvarjeni švicarski uri v zvoniku ljubljanske Mladike, katere muhavosti ni bil kos noben mojster. Da se je porušilo ravnotežje vzmeti, ki so jo ohranjale v točnem ritmu, je ugotovil hišnikov sin Rudi Omota, ki se je morda prav zaradi nenehnih popravil, ki jih je očetu nalagala hišniška služba, razvil v tehničnega inovatorja svetovnega kova in tonskega tehnika, ki je pisal zgodovino slovenske kinematografije, a ostal skromen človek. Pred kamero Dražena Štaderja in s sprehodom po Ljubljani se je vrnil v čase svojega največjega ustvarjanja, kljub štiriindevetdesetim letom pa je še vedno poln zamisli in izumiteljskega zanosa.

Rudija Omoto je predsednik države Janez Drnovšek lani odlikoval z zlatim redom za zasluge za življenjsko delo in prispevek k slovenski kulturi, pred sedmimi leti pa mu je Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev podelilo najvišjo slovensko strokovno nagrado za delo na področju filmske ustvarjalnosti in filmske kulture, nagrado Metoda Badjure za življenjsko delo. Toda kljub vsemu za Rudija Omoto tudi mnogi filmski ustvarjalci morda še niso nikoli slišali.

»Najbolj me je pritegnilo to, da je zgodba o Rudiju Omoti zavita v tančico skrivnosti. To je lik, ki je bil nenehno tu, a še najožja filmska srenja o njem ni vedela ničesar. Najbolj pogosto vprašanje, ki sem ga bil deležen v zadnjih letih, ko so me ljudje spraševali o mojem delu, je bilo: Film o Rudiju Omoti – kdo je pa to?« pripoveduje Štader. »Izziv mi je bil najti čim več dokumentarnega gradiva o njem, zato sem se spremenil v knjižnega molja. Posnetke njegovih določenih življenjskih obdobj, ko o njem ni zapisov, smo rekonstruirali po njegovem pripovedovanju,« je dejal režiser, čigar film je zanimiva in na trenutke prikupna mešanica sprehajanja z Omoto, igranih vložkov in pripovedovanja sogovornikov.

Medtem ko se je življenje Rudija Omote začelo leta 1910 v Ljubljani, kjer je rasel ob »dobrosrčnem očetu in strogi materi z Gorenjske doma«, kot v filmu pravi sam, se je Štaderjeva zgodba z njim začela potem, ko mu jo je pred štirimi leti prinesel prijatelj Dondi. Ko je ugotovil, da bi stvar utegnila biti zanimiva, še ni bilo povsem jasno, ali jo bo mogoče tudi upodobiti v filmu. Sledilo je obdobje raziskovanja, scenarij je rodil snemalno knjigo in posneto gradivo se je začelo meriti v urah.

Skromen in pozitivističen lik

Rudi Omota je, kar gledalec hitro opazi, izjemno skromen lik in zelo pozitivno naravnani, tako da mu zamisel, da bi o njem posneli film, ni bila po volji. »Njegovo vlogo v dokumentarnem filmu sem mu najprej predstavil kot prispevek k slovenskemu filmu na splošno, a je mojo ukano hitro spregledal. V določenem trenutku je rekel, fantje, zdaj imate dovolj gradiva o meni, posvetite se še drugim, se potem slišimo. Moram priznati, da se je nekaj časa kalilo vzpostavljanje medsebojnega zaupanja, saj je imel s prispevki o sebi neprijetne izkušnje. Sčasoma je ugotovil, da je edini lik in da me zanimajo le okoliščine njegovega življenja, je pa tudi res, da sem želel skozi pripoved o njegovem življenju predstaviti neizpeto zgodbo slovenskega filma, z vsemi vzponi in padci,« je ozadje osvetlil Štader. Sam ga po eni strani vidi kot izredno forrestgumpovski lik, človeka iz sence, ki je bil povsod zraven in je premagoval vse ovire z iskrenostjo in neomadeževanim pristopom k življenju. Znašel se je v mnogih ključnih zgodovinskih trenutkih in jih beležil mirno, skrivaj, brez velikega pompa, znal pa je ločiti pleve od zrnja. Po drugi strani vidi Rudija Omoto kot džezovskega improvizatorja. »Čeprav ne igra nobenega inštrumenta, me za temi svojimi aparaturami spominja na džezovskega glasbenika, ki iz nekih amorfnih sestavin naredi melodijo. Zdi se mi, da film dopušča gledalcu Rudija doživeti po svoje,« je nekaj občutij razgrnil sogovornik, ki bo letos dopolnil trideset let.

Štader je pri zgodbi Rudija Omote, o kateri je imel posnetega kakšnih petdeset ur gradiva, iskal trenutke, ki navzven morda niso tako pomembni, a so filmični, bodisi anekdote bodisi da so bili ključni za njegovo življenje. Ko se je denimo odločalo o življenju in smrti – v kleti Mladike se je skoraj zadušil s plinom, ki ga je potreboval za topljenje svinca za izdelovanje radijskih sprejemnikov –, ali ko je šlo za svobodo ali ujetništvo kakor pri zvočni obdelavi Kekca. Ta bi ga skoraj stala zapora. Premiero filma Kekec so določili na državni praznik, 29. novembra leta 1951. Toda snemanje se je zavleklo, za zadnjo fazo, mešanje zvoka (koliko se bo slišalo dialoga, koliko glasbe ipd.), pa je bil pri Triglav filmu odgovoren Rudi Omota. Drugače kot v današnjih časih zvoka filma ni bilo mogoče takoj poslušati, saj se je snemal na filmski trak, ki je moral na razvijanje v laboratorij. Rudi Omota, ki je poslušal posnetek, je ugotovil, da na enem delu ton pojenja oziroma mu niha frekvenca. Ker je bil perfekcionista, je hotel snemanje ponoviti. Toda oblastniki so od njega zahtevali, da obljubi, da bo ponovno verzijo naredil brezhibno. Ker tega ni mogel zagotoviti – bil je pač človek, ki v življenju nikoli ni dajal praznih obljub – je dejal le, da je treba

narediti še enkrat, pa bodo videli. Ni namreč vedel, kje je bila napaka pri prvem poskusu. Poleg tega ni bil povsem prepričan, da bo končano do državnega praznika. Dali so mu odpoved in ga razglasili za saboterja. To je v tistih časih pomenilo najmanj zaporno kazen in konec kariere. Tu pa se je znašla njegova zvesta sodelavka Emilija Soklič s Triglav filma, ki je poklicala na Elektro Ljubljana in izvedela, da je med snemanjem nihala električna napetost. Tako ga je delno oprala krivde, kakor je tudi sama obudila spomine na tiste čase v Štaderjevemu dokumentarcu. Kekca so predvajali na obljubljeni dan, zvočni zapis pa je dokončal neki študent. Omota se je pozneje zaposlil na inštitutu za elektrozveze, ki je imel takrat sedež v ljubljanskem Nebotičniku.

Mikrofon je skril v lestene

Kot priznava režiser filma *Rudi Omota: Prezrto poglavje slovenske kinematografije*, za katerega je na 7. slovenskem filmskem festivalu prejel posebno priznanje žirije, je imel na začetku več sogovornikov, na koncu pa je izbral takšne, ki so sodili v ritem celotne pripovedi. Po njegovem sta film obogatili Marta Rau iz Filmskega arhiva Republike Slovenije in Lilijana Nedić iz arhiva Slovenske kinoteke, ki jim je priskrbela od kinovstopnic in blagajniških spiskov Kina Uniona do drugih izvornih podrobnosti iz tistega časa. Nekaj legendarnih posnetkov Rudija Omote hranijo tudi na Radioteleviziji Slovenije. Med njegovimi podvigi ima zagotovo posebno mesto posnetek zadnjega, poslovnega koncerta Akademskega pevskega zbora, ki mu je leta 1941 v ljubljanski Unionski dvorani dirigiral France Marolt. Omota se je noč pred napovedanim kulturnim molkom pretihotapil v dvorano in v lestene skril mikrofon, da je posnel pesem Lipa zelenela je. Mojster še vedno hrani originalni zapis in je nanj najbolj ponosen, čeprav je po Štaderjevih besedah primerneje reči, da je vesel, ker mu je uspelo ujeti enega ključnih trenutkov v slovenski zgodovini.

Od radia do alarmne naprave

Mali Omota je pogosto kukal v fizikalno učilnico v ljubljanski Mladiki, kjer je bil do konca druge svetovne vojne dekleški licej. Učitelj fizike ga je kmalu vzel za pomočnika, da mu je pomagal pri pripravah na pouk, še kot mlad fant je na svoji doma izdelani aparaturi ujel radio Rim. Še bolj kot starši in sestri, ki so v sobo prihiteli poslušat radio Rim, so bili nad domiselnostjo mladega Ljubljančana vzhičeni udeleženci tehniškega sejma na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, kjer je sredi belega dneva ujel radio London. »Kako so me potem oblegali vsi trgovci!« V časih, ko se ničesar ni dalo dobiti, je Omotovo zanesenjaštvo šele dobilo krila. Sestavil je nekakšen prvi walkman, prenosni radio, s katerim se je bilo mogoče sprehajati po cesti. Domislica z dežnikom namesto antene pa je bila videti smešna predvsem v lepem vremenu. V Enciklopediji Slovenije sta Lilijana Nedić in Sergej Dolenc zapisala, da je Rudi Omota leta 1931 izdelal zvočno projekcijsko aparaturo za Kino Kodeljevo, kamor so prihajali na ogled filmov tudi iz Šiške, v naslednjih letih 35-milimetrsko tonsko snemalno kamero (svetlobni zapis zvoka), z izpopolnjeno kamero pa so leta 1938 posneli prvi slovenski zvočni filmi (Mladinski dnevi, leta 1938, Velika železniška nesreča pri Ozlju, 1940, O Vrba! 1940–45), ki jih je režiral Mario Foerster). Še istega leta je konstruiral montažno mizo za zvočni film, leta 1951 pa 35-milimetrsko kamero z magnetnim zapisom zvoka na perforiran filmski trak. Razvil je več aparaturo za zvočno obdelavo filmov in vodil njihovo izdelavo, ustvaril tehnično podlago za obdelavo zvoka za Triglav film, med drugim za prvi slovenski zvočni celovečerni igrani film Na svoji zemlji (1948), pozneje tudi za Viba Film. S sodelavko Emilijo Soklič sta v prostorih Slovenske filharmonije ustanovila elektroakustični laboratorij in ga vodila do leta 1984, tam so nastale denimo tudi zvočne aparature za nemškega proizvajalca Siemens, prilagojene za tropsko podnebje. »Ko sem ga vprašal, kako se je soočil z računalniki, mi je odgovoril, da se je ustavil pri analogni tehniki, ker je vedel, da bi ga, če bi lotil preučevanja digitalne tehnike, to preveč izčrpalo,« je pojasnil Štader in pristavil, da ima tudi doma več naprav, ki jih je sam izdelal, med drugim alarmno napravo in napravo za obračanje satelitskega

krožnika, ter da se družinska tradicija nadaljuje, saj je njegov vnuk eden najboljših inovatorjev za digitalno tehnologijo pri švedskem podjetju Ericsson.

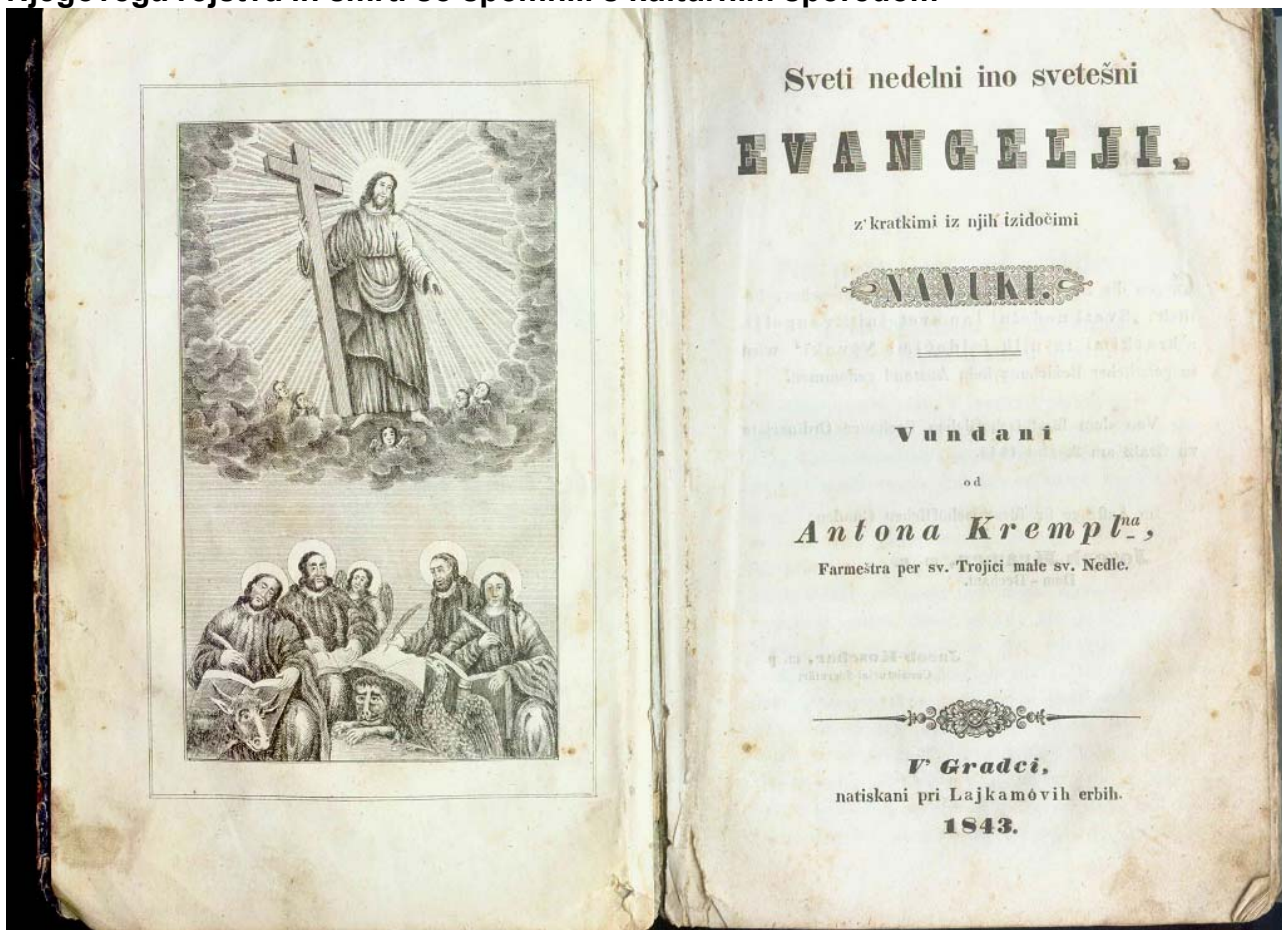
Rudi Omota ni bil član komunistične partije in tudi drugače ni bil po meri takratnih oblasti. Medtem ko so bili njemu podobni sodobniki odrinjeni v ozadje, se je on zaradi neizmernega tehniškega znanja in iznajdljivosti, saj je skorajda iz nič lahko sestavil celo boljše naprave kot v tujini, obdržal v javnosti. Oblasniki si niso mogli privoščiti, da bi izgubili takšnega mojstra. »Rudi se je političnemu vidiku izognil, zato sem v tem duhu tudi posnel film,« pravi Štader. Premiera dokumentarca bo prihodnji četrtek v ljubljanskem Kinu Dvor.

Saša Bojc

Dodatek urednice: Tudi uredništvo Informativnega GLASILA se veseli in čestita gospodu Rudiju Omoti za dragocene prispevke in iznajdbe na polju filma in zvočne tehnike! Na Švedskem živi njegov sin, Rado Omota, dolgoletni član uredniškega odbora pri slovenski reviji Naš glas ter avtor slovensko-švedske knjige **Slovenija od pradavnine do današnjih dni** (Stockholm, 1991), zato je zgornji prispevek še posebej zanimiv. Hvala.

Anton Krempl je pred 160 leti ohranjal slovensko besedo

Njegovega rojstva in smrti so spomnili s kulturnim sporedom

Knjiga »Dogodivšine štajerske zemle z posebnim pogledoma na Slovence«

Kulturno društvo Anton Krempl iz Male Nedelje, je v nedeljo, 16. januarja 2005, v cerkvi Sv. Trojice v Mali Nedelji, pripravilo svečanost ob 215 letnici rojstva in 160 letnici smrti duhovnika, nabožnega pisatelja in zgodovinarja, pesnika in narodnega buditelja Antona Krempa. Po spominski maši, ki jo je daroval oskrbnik župnije Mala Nedelja Tomi Roškarič, so v cerkvi, v kulturnem programu nastopali Godba na pihala in Mešani cerkveni pevski zbor Mala Nedelja, otroci in pevka skupna Fantje iz Male Nedelje. Svečani proslavi, za

katero ima zasluge znani ljudski pesnik, pevec in pevovodja Ludvik Rudolf, je sledilo veliko Malonedeljčanov, ki se na tak način spomnili moža, ki je v času ko so slovenščino zatirali opravil veliko poslanstvo.

Levo: Spomenik, desno portret Antona Krempla na stranskem oltarju v cerkvi Sv. Trojice v Mali Nedelji

Del okteta "Malonedeljski fantje" pod vodstvom Ludvika Rudolfa pripravljen na nastop na proslavi

Anton Krempelj je bil rojen 1790 v Poličkem Vrhu pri Gornji Radgoni. Kot duhovnik je služboval v Svetinjah pri Ormožu, Ormožu, Ptuj, Juršincih in od leta 1936 do smrti leta 1844 v

Mali Nedelji, kjer je tudi pokopan. Bil je zelo ploden pisec saj izšlo 15 njegovih knjig, kar je za tiste čase izredno veliko. Njegova najznamenitejša knjiga nosi naslov »Dogodivšine štajerske zemlje z posebnim pogledoma na Slovence«. S svojim literarnim ustvarjanjem in izdajanjem tiskanih knjig je tedanje neuko ljudstvo spodbujal k uporabi slovenskega jezika. Njegovo narečno pisavo je tedaj v svojih pesmih kritiziral dr. France Prešeren.

Ludvik Kramberger, G. Radgona

En slovensk H C Andersen

BOK / RECENSION

Ann-Mari Nyman

ann.mari.nyman@skol.se

Klassiker. / Efter Napoleons fall i början av 1800-talet förändrades Europas politiska karta. Wienkongressen skapade stormakten Österrike, som en garant mot fransk expansion i öster. I Österrike skulle slovakar, tjecker, ungrare, tyskar, italienare och slovenier samsas.

Det dröjde inte länge förrän olika nationella rörelser hotade att spränga sönder staten. Stormaktsförbundet - Österrike, Preussen, Ryssland och England - samlades regelbundet och tog sig rätten att intervensera om oroligheter uppstod någonstans. Upprorsförsöken slogs brutalt ner så fort de uppenbarade sig.

Skapade motstånd

Frans II, kejsare av Österrike, anförtrorde den politiska ledningen åt Metternich, som sedan satte sin prägel på kejsarens alltmer reaktionära regim. Statens överhöghet poängterades liksom den enskildes absoluta plikt att underordna sig. Men förtryck skapar motstånd och de nationella upprorsrörelserna blev allt fler.

I denna oroliga tid levde författaren Fran Levstik. Han föddes 1831 i en by några mil utanför Ljubljana i Slovenien, som då hörde till Österrike. Efter universitetsstudier drog han sig fram som informator.

En för makthavarna misshaglig diktsamling hade medfört svårigheter för honom, så någon akademisk karriär blev det inte. Så småningom fick han anställning som skrivare vid Lyceibiblioteket i Ljubljana. Vid sidan

av arbetet skrev han dikter, satirer, recensioner och humoresker för olika tidskrifter. Separat utkom endast en volym.

Nationalpoet

För det nutida Slovenien är Fran Levstik en nationalpoet. Hans saga **Martin Krpan från Vrh** är en allegorisk berättelse med djup betydelse. Den publicerades först i en tidskrift 1858, men det var inte förrän efter Levstiks död, som den blev uppmärksammasad. Sagan är känd och älskad i Slovenien och har översatts till flera språk.

Nu finns den i svensk översättning av Torsten Sjöfors. Språkdräkten är något ålderdomlig, som för att skapa en bild av en annan tid. Sagan i sig handlar om den omåttligt starke Martin Krpan, som hämtas av själve kejsaren till Wien för att kämpa mot en jätte och rädda hela landet.

Allmänmänsklig

Martin Krpan är en slug person och är inte rädd att utmana kejsaren, när denne försöker lura honom. Jag ska inte avslöja för mycket, men som i alla sagor går det väl för hjälten. Det är en trivsamt och rolig historia som kan läsas av både stora och små.

Var och en kan dock räkna ut att sagens innebörd är djupt allmänmänsklig. Det handlar om vikten av att stå vid sitt ord men också om den vanliga människans klokhets gentemot överheten.

Boken är rikt illustrerad med uttrycksfulla bilder av Tone Kralj, som föddes 1900 i samma trakt som Levstik. Tone Kralj ägnade sig mycket åt monumentalt kyrkomåleri. Han

Författare: Fran Levstik

Titel: Martin Krpan från Vrh

Illustrationer: Tone Kralj

Översättning: Torsten Sjöfors

Förlag: Nydeå

Illustrationerna av Tone Kralj ger en extra dimension åt sagan om Martin Krpan.

var även en framstående porträttmålare och gjorde illustrationerna till Levstiks saga vid mitten av 1950-talet.

Bilderna väcker mina minnen från barndomens sagoböcker. De är på

något sätt tidstypiska med sina mustiga färger och stora detaljrikedom.

Torsten Sjöfors, som inte bara översatt, utan även utverkat tillåtelse av Tone Kraljs dotter att använda sig av

konstnärens bilder, kan bara gratuleras för sitt gedigna arbete. Fast hur man uttalar ortnamnet Vrha, kan jag inte klura ut, trots anvisningarna som Torsten Sjöfors tillfogat i boken.

Källa: Sydsvenskan 2005-02-26 (Lotta Karlin)

-stina

KADAR SE CICIBAN CMERI

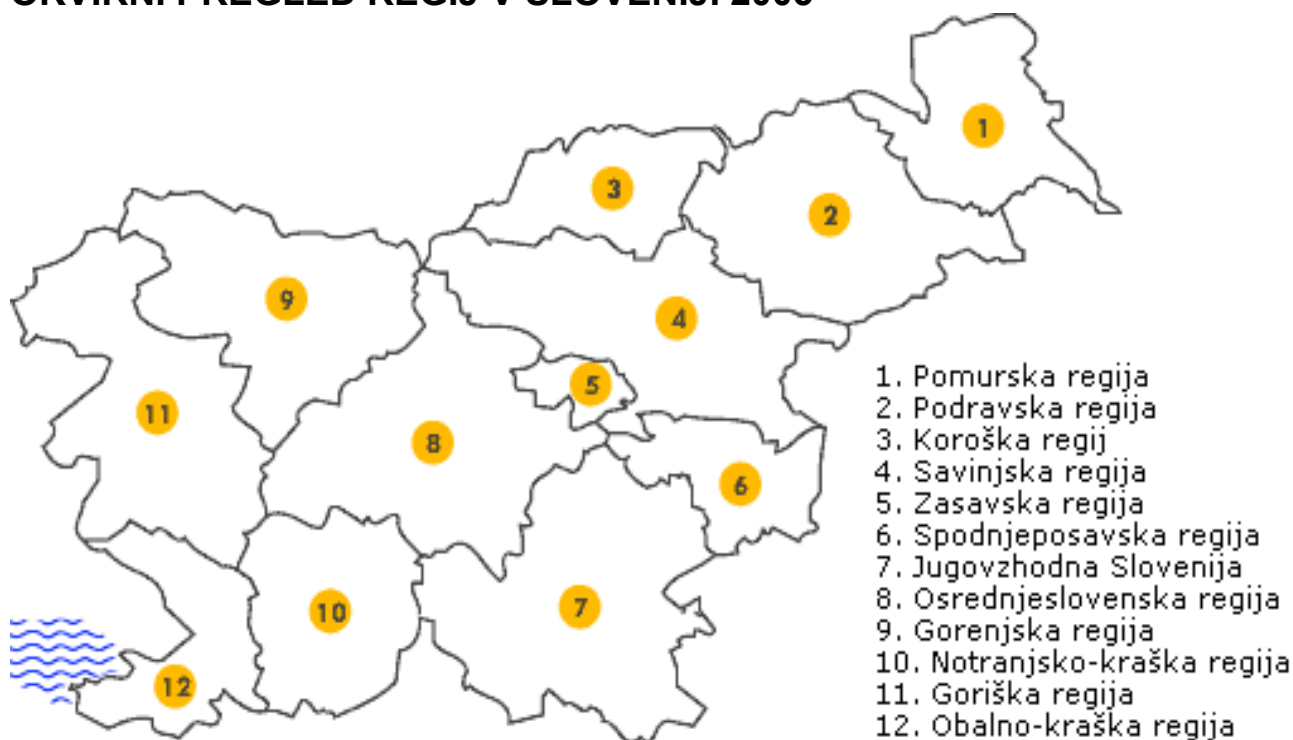
Oton Župančič

Ciciban se cmeri
za dve mili jeri.
Hitro, hitro meh za smeh,
vleci ga po vseh kosteh,
mêci ga ob tla, pod strop,
in ob steno, hop, hop, hop!
Pok! - se meh razpoči,
smeh iz njega skoči.

OKVIRNI PREGLED REGIJ V SLOVENIJI 2005

Vir: IT 2005

Nova knjiga / Ny bok

Sporočam vsem, ki jih to zanima, da je izšla knjiga Frana Levstika "Martin Krpan z Vrha" v švedščini, z barvnimi ilustracijami Toneta Kralja. Prevedel: Torsten Sjöfors. Založba: Nydeå Förlag, Lönsboda, tel 0479-50058. Cena: 125 kron + poština 33 kron. Če vas je več v istem kraju, ki boste naročili knjigo, bo poština po izvodu cenejša.

Information för alla intresserade. En slovensk saga "Martin Krpan från Vrh" av Fran Levstik har kommit ut på svenska. Illustrationer av Tone Kralj. Översättning: Torsten Sjöfors. Nydeå Förlag, Lönsboda, tel 0479-50058. Pris: 125 kr + porto 33 kr. Om flera gör en beställning tillsammans blir portot lägre per bok, förutsatt att de skickas till samma adress.

Prijetno branje! Trevlig läsning!

Brane Kalčevič

Den 18 & 19 mars 2005 kommer teater SNG, Nova Gorica med sin uppmärksammade föreställning "I väntan på Godot" till Studion, Göteborgs Stadsteater. Biljetterna släpps tisdag 15/2. Föreställningen som spelas på slovenska är textad på svenska. För ytterligare information:

<http://www.stadsteatern.goteborg.se/repertoar/sluss.asp?fst=godot>

Elin Högberg, Marknadsavdelningen

Göteborgs Stadsteater

Box 5094, 402 22 Göteborg

phone:+46 (0)31- 61 50 73

fax:+46 (0)31- 61 51 07

e-mail: elin.hogberg@stadsteatern.goteborg.se

<http://www.stadsteatern.goteborg.se>

Vir: lipovlist@omnibus.se

Franko Luin

SLOVENCİ NA ŠVEDSKEM Izšla je nova, dokumentarna knjiga, monografija Avguštine Budja v slovenskem jeziku. Knjiga je na 540. straneh, vsebinsko zelo bogata. V njej so zajeti prispevki in številne fotografije vseh slovenskih društev in mnogih posameznikov na Švedskem. Naročite jo lahko preko uredništva **Informativnega GLASILA** tel. 0418-269 26 ali budja@bredband.net. Cena posameznega izvoda knjige je **395 kron** ali **10 500 tolarjev** plus stroški poštne.

AUGUSTINA BUDJA

Monografija
**SLOVENCİ
NA
ŠVEDSKEM**

**OKVIRNO
ZGODOVINSKI
PREGLED**

*En monografi på slovenska om
SLOVENER I SVERIGE
I ett globalhistoriskt perspektiv*

Novice iz Slovenije

Vlada je v četrtek potrdila predlog uredbe o določitvi dohodkov verskih delavcev z naslova razmerja z versko skupnostjo. Tiskovni urad Slovenske škofovske konference je pojasnil, da je potrebno ločiti duhovnikove osebne prejemke od dohodkov, ki jih ima župnija kot pravna oseba. Vsi prejemki, ki jih dobivajo duhovniki - izjema so le nekatere pristojbine kot naprimer cerkveni pogreb - so prostovoljni darovi vernikov in ne pomenijo plače za storitev. Duhovniki so v skladu s kanonskim pravom dolžni maševati za ljudi, tudi če za to ne bi prejeli daru. Opravljene maše zato ne morejo biti osnova za dohodke. Darovi kot taki ne morejo biti obdavčeni. Dejstvo je, da bodo duhovniki odslej imeli manj administrativnega dela. Do zdaj so namreč oddajali kvartalne napovedi in plačevali akontacijo dohodnine, ki so jo v večini primerov kasneje prejeli nazaj, saj niso prejeli toliko dohodkov, da bi jo bili upravičeni plačevati.

TV Slovenija je poročala, da so v uredništvo prejeli overjeno izjavo nekdanjega državnega sekretarja na gospodarskem ministrstvu Borisa Šuštarja, v kateri ta trdi, da so ga najvišji predstavniki LDS leta 2000 z izsiljevanjem prisilili, da jih je več mesecev oskrboval z zaupnim gradivom Bajukove vlade. Dokumente naj bi fotokopirali na ministrstvu za gospodarske dejavnosti in jih v zaprtih pisemskih ovojnicah izročali Gregorju Golobiču in Antonu Ropu.

Predsedujoči Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, je za svojega osebnega predstavnika za Srednjo Azijo imenoval poslanca v Evropskem parlamentu Alojza Peterleta. Slednji je minuli teden Rupla že spremljal v Kazahstan in Uzbekistan, kjer se je predstavil vodilnim predstavnikom teh držav. S tem so dali nov zagon programskim aktivnostim organizacije v omenjenem območju ter izpostavili pomen, ki ga OVSE pripisuje sodelovanju s petimi srednjeazijskimi državami.

V ponedeljek, 21. februarja, smo obhajali mednarodni dan maternega jezika. Kot vemo korenine slovenskega jezika segajo v čas, ko so nastali Brižinski spomeniki. Leta 1550 je Primož Trubar s Katekizmom in Abecednikom utemeljil knjižni jezik, o svoji materinščini je precej pisal pisatelj Ivan Cankar; v Kurentu lahko preberemo, da so bogatejši drugi jeziki, "pravijo tudi, da milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo - ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja". Ob dnevu maternih jezikov so na skednjo Škrabčeve domačiji v Ribnici predstavili knjigo Čas in dejanje v jeziku, ki sta jo napisala Matejka Grgič in Igor Žagar.

Vir: Radio OGNJIŠČE (IT)

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJAc/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49**IVAN CANKAR**N.Långgatan 93
33330 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15**SD SIMON GREGORČIČ**Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44**KD SLOVENIJA**Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85**SLOVENSKI DOM**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**c/o Barač, Päärpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92**SLOVENSKA AMBASADA**Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-662 94 37, 08-662 94 36**SKD FRANCE PREŠEREN**Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87**SKD PLANIKA**V:a Hindbyv 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85**SD LIPA**BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69**SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM**BOX 832
101 36 Stockholm
Kristian Mlakar, 08-550 65 708**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM**c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
Augustina Budja, 0418-269 26**SLOVENSKA KATOL. MISIJA**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21**VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE**Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70**Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona**

Slovenska zveza na Švedskem

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

Poletje/Sommar 2005
Št./Nr 11 Letnik/Årgång 4

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 11 Letnik / Årgång 4

**Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem
Svenska riksförbundet i Sverige**

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Landskrona: Udeleženci rednega občnega zbora Slovenske zveze, 16. 4. 2005 Vir: SZ

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Društva	11	Föreningar
Vaša pisma	23	Era brev
Intervju	24	Intervju
Reportaže/Članki	26	Reportage
Naša cerkev	31	Vår kyrka
Aktualno	41	Aktuellt
Kulturni stiki	43	Kulturkontakter
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Tekniker: Zvonko Bencek

Naslov uredništva:

**Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26**

Elektronska pošta/ E-post:

budja@bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta, 2005

**Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 augusti 2005**

Pred nami je poletje...

Minilo je dobro leto dni odkar je Slovenija 1. maja 2004 skupaj z devetimi državami postala nova članica Evropske unije. Prvo leto članstva nikakor ni bilo obdobje počitka, saj se je morala država že kmalu po vstopu vključiti v številne pomembne procese v Uniji: sprejemanje evropske ustavne pogodbe, volitve v Evropski parlament, pogajanja o naslednji finančni perspektivi in reformo lizbonske strategije.

Resno so stekle tudi priprave na tri ključne projekte v prihodnjih letih: prevzem evra in vstop v schengensko območje, ki sta načrtovana za leto 2007, ter predsedovanje v letu 2008. Predsednika države in vlade ter zunanji minister prvo leto članstva Slovenije v Evropski uniji opisujejo kot pozitivno izkušnjo in ugotavljajo, da se je država dobro znašla v novi vlogi.

Bliža se tudi praznik Dan državnosti (slovenske samostojnosti), 25. junij. Mnogi bomo takrat že na počitnicah, dopustih ali kje drugje. Čestitke za 14. Dan državnosti ter sončno poletje vsem bralcem Informativnega GLASILA želimo Ciril, Jožef, Zvonko, Gusti in Danni, ki je tudi tokrat pomagala pri lektoriranju člankov.

Den blomstertid nu kommer

Den blomstertid nu kommer
Med lust och fågring stor
Du nalkas, ljuva sommar
Då gräs och gröda gror.
Med blid och vänlig värme
Till allt som varit dött
Sig solens strålar närmar
Och allt blir återfött.

Israel Kolmodin

Prihaja čas cvetenja

Prihaja čas cvetenja
Z njim hrepenenja čar
Pred nami je poletje
Brstenje njiv in trav.
S toploto, ki oživlja
Kar mrtvo je in spi
Se žarek v soncu utrinja
In vse se prerodi.

Augustina Badja

Uredništvo IG

Slovenska zveza na Švedskem

Predsednik ima besedo...

Pred nami so dopusti, kajti spet je toplo in sončno na Švedskem, nas pa obenem tudi dež večkrat blagoslovi, tako da imamo na vrtovih zeleno travo in tudi okusno mlado solato ter čebulo.

Aktivnosti v prvi polovici leta se stekajo h koncu, zato se ozrimo nazaj in tudi naprej v bodočnost. Izvedli smo kar nekaj izletov, veselic in družabnih večerov. Za nami je tudi letošnje katoliško romanje v Vadsteno. V nekaterih društvih bodo pred dopustniškimi dnevi še pikniki, ponekod tudi pridno balinajo, drugje pa veselo prepevajo. Pohvaliti moramo marsikatero društvo, v katerih imajo krožke, kjer se učijo tujih jezikov, rišejo, prepevajo v pevskih zborih in podobno.

Še posebej bi rad pohvalil starše v olofströmskem društvu, ki so sami v večini druga generacija, pa so vendarle po dvajsetih letih zatišja pripeljali svoje otroke v dopolnilno šolo slovenskega pouka. To je dober znak, da se bo slovenski jezik ohranil tudi v tretji generaciji, kar je vzpodbudno tudi za ostala društva, saj bodo morda tudi pri njih nekoč v bližnji prihodnosti začeli z učenjem slovenskega jezika pri tretji generaciji, ki le redko obvlada slovenski jezik. Naloga upravnega odbora Slovenske zveze je, da vam pri tem pomaga z nasveti, da boste vedeli kam se obrniti. Učitelje boste morali najti med vami, mi pa vas bomo obveščali o seminarjih učiteljev dopolnilnega pouka v Ljubljani.

Sporočamo vam veselo novico, da je Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu odobril vse projekte Slovenske zveze za leto 2005 in da bomo izdali vse planirane številke Informativnega glasila.

Vidimo se spet v jeseni po dopustih, vendar ne pozabite, da bo srečanje starejših Slovencev letos 3. septembra v Barnakälla pri Bromölli.

Želim vam vesele dopustniške dni in previdno vožnjo!

Ciril M. Stopar

Občni zbor Zveze, 2005

Landskrona

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze v Landskroni, 2005

Slovenska zveza ima vsako leto dva bolj obsežna sestanka. Spomladi, v marcu ali aprilu je občni zbor oziroma letna skupščina, v novembru pa je sestanek upravnega odbora Zveze.

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze, Landskrona, 16. april, 2005-05-23

Tomaž Mencin, svetovalec

Zahvala tajnici SZ Marjani

Občni zbor se bliža h kraju

Zahvala predsednika SZ Suzani Macuh

in Ivanki Franseus, čestitka in zahvala Lojzetu Macuh

Spomladi imamo volitve in sprejmemo novi plan dela, jeseni pa pregledamo izvedeno delo in se dogovorimo, kaj bomo izvedli v preostali polovici leta. Letos smo organizirali občni zbor v aprilu, ker takrat ni več snežnih zametov in so cestne razmete precej urejene. Tisto soboto 16. aprila se je v Landskrono odpravilo precejšnje število Slovencev. Prišli so predstavniki društev iz

slovenskega društva v Stockholmu, Simon Gregorčič iz Köpinga, iz obeh društev v Göteborgu, torej iz Slovenskega doma in društva France Prešeren, iz Planike v Malmöju, iz Slovenije v Olofströmu ter Lipe v Landskroni. Preostala društva se sestanka niso udeležila zaradi bolezni članov ali pa zaradi družinskih dogodkov. Med prvimi je že zgodaj dopoldne v Landskrono prišel nadzorni odbor, ki je pred občnim zborom pregledal blagajniške knjige.

Pa še zadnje odločitve za naprej...

Suzana Macuh v družbi članic društva Lipa, Landskrona

Pogovor v kuhinji

Kuharji po občnem zboru SZ

Pogovor

Blagajnica in predsednik SZ Občni zbor je mimo, pogovor in čakanje na večerjo

Ta dan je izkoristil za konzularni dan v Landskroni tudi predstavnik Veleposlaništva RS v Stockholmu, g. Tomaž Mencin, ki je kot gost prisostvoval tudi temu zboru. Takoj po kosilu smo

začeli z delom, kajti v prejšnjih letih, ko smo dobivali dvakrat večjo finančno pomoč od švedskega integracijskega zavoda, smo imeli občni zbor kar dva dni. Zdaj pa poskušamo vse to stisniti v eno popoldne, tako da večina odpotuje domov še isti večer. Imamo pa zato dobre stike med seboj po elektronski pošti skozi vse leto. Prav zaradi časovne stiske moramo biti dobro pripravljene na takšnem zboru. V ta namen sta letos predsednik in tajnica pripravila nekakšen zbornik na 28 straneh, opremljen s slikami iz Slovenije. V njem je opisano delo Slovenske zveze v minulem letu z vsemi važnimi podatki in finančnim poročilom ter planom dela za leto 2005, pa tudi načrtovano delo za obdobje v letih 2006 - 2008. Te podatke omenjamo kot dolgoročne cilje Zveze. Med občnim zborom sta predsednik in blagajničarka Zveze podala izčrpna poročila, nato pa so tudi slovenska društva podala poročila o svojem delu. Poklical nas je tudi slovenski duhovnik g. Zvone Podvinski, ki je bil na poti iz Slovenije na Švedsko ter nam zaželel veliko uspešnega dela in povabil vse Slovence na romanje v Vadsteno. Tudi g. Tomaž Mencin je predstavil delo Veleposlaništva RS in sodelovanje s slovenskimi društvi, obenem pa je pohvalil administracijo Slovenske zveze za ustrezna poročila v Slovenijo o izvedenih projektih. Potrdili smo kratkoročne in dolgoročne cilje dela Zveze in dodali še tiste stvari, ki so jih predlagali predstavniki slovenskih društev. Obenem smo tudi izvolili novi upravni odbor Zveze za dobo enega leta.

Uradno in prijeto

Odličan kruh je spekla Jožica Bračič

Občni zbor Slovenske zveze za leto 2005 je pri kraju, čaka večerja in nato vsak na svoj dom...

Na zdravje, Lojze Macuh, za tvoj 45. rojstni dan! (Landskrona, 2005)

V upravnem odboru so naslednji predstavniki društev:

Predsednik: Ciril M. Stopar, KD Slovenija Olofström, podpredsednik: Ivanka Franseus, SKD Planika Malmö, podpredsednik: Alojz Macuh, SD Simon Gregorčič iz Köpinga, tajnica Marjana Ratajc iz Slovenskega doma v Göteborgu, blagajničarka Štefanija Berg iz SD Lipa v Landskroni. Predstavnica za mladino je Suzana Macuh iz SD SG iz Köpinga. Člani UO so: Pavel Zavrel iz SD, Stockholm, Lado Lomšek iz SKD France Prešeren, Göteborg, Ana Kokol iz Slovenskega doma, Göteborg, Jožef Ficko iz SKD Planika, Malmö. Avguštna Budja iz društva Orfeum v Landskroni je glavna in odgovorna urednica Informativnega glasila Zveze ter odgovorna za integracijska ženska vprašanja. V redakcijo Informativnega glasila so bili izvoljeni Avguštna Budja, Ciril M. Stopar in Jožef Ficko. Zvonko Bencek, Landskrona, je odgovoren za distribucijo glasila. V nadzorni odbor

so bili izvoljeni: Jože Bergoč iz Planike, Malmö, Janez Rampre iz Slovenije, Olofström ter Branko Jenko iz društva Ivan Cankar, Halmstad.

SLOVENC NA ŠVEDSKEM, 2005; SZ je za vsa slovenska društva odkupila knjigo Augustine Budja

Med občnim zborom so nas s kavo večkrat postregli pridni člani društva Lipa. Prav tako so pripravili zelo okusno kosilo in še boljše večerjo. Ne bi rad našteval, kaj vse so nam pripravili, ker bi nas bilo morda naslednje leto še preveč na takšnem zboru. Lahko pa rečem, da je bilo zelo dobro in tudi poceni, ker so vse pripravili sami. V spominu nam bo ostal velik domač hlebec kruha, ki so ga spekli za to priložnost. Čeprav so rekli, da delo v Lipi v zadnjem letu stagnira, pa so na ta dan pokazali, da se na njih lahko vedno zanesemo, kadar Zveza potrebuje pomoč pri organizaciji takšnih srečanj. Hvala vam, prijatelji!

Nekateri so po večerji, s prisrčno zahvalo in toplim stiskom rok odpotovali proti domu, ostali pa smo posedeli še nekaj ur in se pogovorjali med seboj ter obujali spomine skupno z našimi gostitelji iz Landskrone. Po končanem sestanku je prišlo med nas tudi nekaj članov društva Lipa, tako da je bilo še prijetnejše. Manjkal nam je le godec s harmoniko, saj je bil tokrat naš Viktor Semprimožnik zaseden v krogu svoje družine.

Včlanite se v slovenska društva

Dokler bodo še ostajala slovenska društva, bo tudi Slovenska zveza uspešno delovala. Če pa bodo ta društva zamrla, tudi Zveza ne bo mogla več obstajati. Zato prosimo vse vas, ki to berete, da se včlanite v eno od slovenskih društev, ker bomo le tako Slovenci na Švedskem obstali, z nami pa tudi slovenski jezik, običaji in naša slovenska kultura. Vsi, ki so včlanjeni v slovenska društva, zastonj dobivajo ta časopis, ker je to pravzaprav tudi pogoj za prejemanje tega glasila. Prav tako vas prosimo, da včlanite svoje vnuke, kajti mi vas potrebujemo, zato da članstvo v Slovenski zvezi ne bi padlo pod številko 1000 članov. V tem primeru bi namreč izgubili vso podporo Državnega zavoda za integracijo. To pomeni, da ne bi imeli več denarja za uspešno delovanje Slovenske zveze in za pomoč društvom, poleg tega pa ne bi bili več soorganizatorji pomembnejših slovenskih prireditev na Švedskem. Najhujše od vsega tega pa bi bilo to, da bi morda prenehalo izhajati to slovensko glasilo, ki ga zdaj prebirate. Zato vas prosimo, da včlanite sebe, svoje družine, otroke in vnuke.

Odobreni projekti

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je odobril Slovenski zvezi vse načrtovane projekte, za katere smo poslali podrobno obrazložene prošnje. Tudi Ministrstvo za kulturo nam je odobrilo projekt, z njihovim denarjem bomo tiskali skoraj eno številko tega glasila. Švedski »Statens kulturråd« pa nam je samo sporočil, da so sprejeli našo prošnjo.

NOVA KNJIGA NA ŠVEDSKEM

Avtorica dokumentarne knjige, monografije v slovenskem jeziku Slovenci na Švedskem, je Avguština Budja.

Knjiga obsega 540 strani. Slovenska zveza je podarila vsakemu društvu po eno knjigo. Knjigo si lahko ogledate v vaših društvenih prostorih ali pa pri predstavniku društva. Cena je 395 kr (+ poštnina v višini 60 kr). Knjigo lahko naročite na tel.: **0418- 269 26** ali na e-naslov: budja@bredband.net

Piril Marjan Stopar

författare: [Budja, Augustina](#)

titel: Slovenci na Svedskem okvirno zgodovinski pregled : monografija = Slovener i Sverige i ett globalhistoriskt perspektiv : monografi / Augustina Budja

varianttitel: Slovener i Sverige i ett globalhistoriskt perspektiv

förlag/år: Landskrona : Augustina Budja, 2005

omfång: 536 s. : ill.

språknam.: Slovensk text

ISBN: 91-974694-2-4

klassifikation (SAB): [Ohdi-c](#)

klassifikation (SAB): [Knbcx-c](#)

klassifikation (SAB): [Ls-c](#)

Naše človekove pravice

Stockholm

Švedsko ministrstvo za pravosodje je 2. maja sklicalo posvet na temo človeških pravic v državi. To je bila že druga konferenca, ki se je je tokrat udeležila tudi Slovenska zveza.

Povabljen je bilo čez 250 organizacij, predstavnikov vseh barv in usmerjenosti. Iz seznama je bilo razvidno, da se veliko priseljeniških skupin deli na mnoge različne podskupine in organizacije. Pregledal sem (bivše) jugoslovanske skupine in lahko rečem, da so razcepljene po dolgem in počez. Po kakšnem ključu – to mi je nerazumljivo. Ali zaradi tega dobijo več dotacij oz. ali so res take velike razlike med njimi, ali pa morda obstaja še staro sovraštvo? Isto velja tudi za druge skupine kot ja inranska in muslimanska. Ne vem, zakaj obstaja takšna delitev.

Kakorkoli že, od povabljenih se nas je odzvalo okrog 60 do 80 predstavnikov. Izvedeli smo, da namerava Ministrstvo izdelati nov plan za zaščito človeških pravic. Naša naloga je bila, da prispevamo ideje o tem, kakšne zaščitne ukrepe naj bi ta plan vseboval. To naj bi storili kar na hitro, v roku dobrih dveh ur. Čas je bil tako pičlo odmerjen, da nas je samo polovica utegnila priti do besede. Nekaj pripomb je bilo pametnih, nekaj nerazumljivih. Vsak je seveda trobil v svoj rog.

Ni pa v tem času bilo razčiščeno, kaj vse se razume pod pojmom "človeške pravice". Le-ta je tako širok, da vanj lahko strpaš vse, od jezika do glasbe, od hrane do diete, od prepira do sporazuma. Tukaj je ministrstvo naredilo napako, da nam ni dalo vsaj nekaj smernic za diskusijo, da bi se debata malo omejila. Mogoče želijo imeti proste roke pri izdelavi plana? Seveda se mora Švedska držati vseh konvencij, ki jih je država podpisala. Po mojem smo na tem področju kar dobro zaščiteni. Vendar se morajo pravice stalno nadzorovati, predelovati in razširjati. V tem primeru pa morajo naša društva izpolniti svojo nalogo.

Drugo vprašanje je, v kakšnem obsegu se člani zavedajo svojih pravic in v kakšni meri imajo možnosti te pravice izkoristiti. Odgovor na to mi ni znan, saj to zaenkrat še ni bil predmet široke razprave v naših društvih. Žal tudi takrat ne, ko so nam vsiljevali srbohrvaščino kot jezik komunikacije med Slovenci na Švedskem. Danes imamo vsaj na videz zadovoljujoč položaj, vendar nas to ne sme ovirati, da človeškim pravicam posvetimo vso pozornost.

Kaj pa vi mislite o tem? Kaj misli Slovenska zveza, je razvidno iz odgovora in pripomb švedskemu Ministrstvu za pravosodje, glej prilogo spodaj.

Pavel Zavrel

Till Justitiedepartementet

Åtgärder för skyddet av de mänskliga rättigheter i Sverige

(ärendenummer Ju2004/11236/D)

Slovenska riksförbundet har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter i rubricerade ärende.

Förbundets ställning i det svenska samhället upplevs ur juridisk aspekt som tillfredställande. Av den återrapportering från fältet som vi får del av drar vi slutsatsen av att detsamma gäller även de enskilda föreningars och medlemmars situation. Någon sådan särbehandling som kan klassificeras som brott mot mänskliga rättigheter känner vi inte till.

Dock med ett undantag!

Våra möjligheter att hävda vårt språk och nationella särart är kraftigt begränsade och kan inte på något sätt mätas med större invandrargrupper och majoritetsbefolkningen. Slovenerna hör till de äldre invandrargrupperna i Sverige. [Enligt en tidigare undersökning i samarbete med SCB \(Augustina Budja, 2001\) fanns 1999 i Sverige drygt 5 000 slovener födda i Slovenien samt lika många födda i Sverige som också har slovenska språket som sitt modersmål. Det vill säga att ca 10 000 personer av slovenskt ursprung bor och arbetar i Sverige. Vi, slovener är spridda över hela landet. Integrationstrycket och sug från majoritetsbefolkningen gör att "försvenskningen" går onaturligt snabbt, vilket inte motsvarar integrationens mål, snarare assimilationens](#) och kan vara vid handen redan i första generationen. Vi saknar tillgång till både radio och TV. [Svenska Kulturrådet svarar inte positivt på våra ansökningar för att stödja slovensk litteratur i Sverige.](#) Det svenska bidragssystemet omöjliggör alla former av publicistisk verksamhet på vårt språk. Kulturella kontakter med ursprungslandet Slovenien är nästan obefintliga. Enligt vår mening når vår grupp inte de föresatser som finns uttalade från statsmakterna vad gäller kulturell och språklig jämställdhet.

För att råda bot på detta missförhållande anser vi att Sverige bör ingå fler eller fördjupa sina bilaterala avtal med Slovenien. Europeiska bestämmelser för skydd av språkliga minoriteter bör studeras och följas noggrant. Framförallt måste bidragssystemet omarbetas så att även de mindre invandrargrupperna får plats i det svenska kulturlandskapet.

Behovet av åtgärder för att höja kunskapen och stärka informationen om de mänskliga rättigheterna varierar givetvis mellan invandrargrupperna. Ett sätt att höja ambitionsnivån är att man från statsmakternas sida vid sedvanlig verksamhetsbeskrivning från invandrar-organisationer inforrdrar beskrivning av de insatser som gjorts på området.

Härmed skulle de mänskliga rättigheterna flyttas upp på agendan och få högre status överlag. Utan organisationernas medverkan är all implementering ovanifrån dömd att misslyckas.

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

Trije muzikanti špilajo... Praznovanje dneva žena in občni zbor

Liberio Markežič, Viktor Semprimožnik in Ferdo Zakrajšek so poskrbeli za veselo razpoloženje

V Olofströmu že leta povezujemo občni zbor društva z dnevom žena. To pa predvsem zato, ker smo tako raztreseni po več pokrajinah in več kot dvajsetih občinah in tako povežemo pomembne sestanke s praznovanji, kar se nam obrestuje z večjim obiskom.

Veselju ni bilo meje;

Tudi v kuhinji je bilo veselo; Viktor je zaplesal z ženo Greto ob Liberovi glasbi

Tudi letos smo opravili letno skupščino v rekordnem času in potrdili stari upravni odbor ter izvolili nove dodatne člane. V odbor so bili izvoljeni naslednji: Ciril M. Stopar, Sabina Kranjc, Janez

Rampe, Ida Rampre, Lucijan Cah, Dragica Rener, Andreas Holmersson, Janko Kelečinji, Ludvik Rener in rezerva v odboru, Ester Novak.

Prijatelji, zapojmo kakšno slovensko...!

Dobri znanci pred začetkom družabnega večera

Tudi zavrtno se radi v prostorih društva.

Med prijateljicami

Viktor, Magda in Lucijan so zapeli

Olofström (2005): Anton, Duška, Janko in Greta

Pojemo pa radi...

S podelitvijo nageljnov smo po stari navadi začeli s praznovanjem praznika naših pridnih žena. Prvič v zgodovini društva smo imeli v društvenih prostorih tri naše člane, ki so igrali na svoje harmonike, moramo pa priznati, da smo že precej razvajeni, ker imamo velikokrat med nami več muzikantov. Kdo ne bi poznal vodjo ansambla Vikis, mojstra Viktorja Semprimožnika in kdo še ni slišal za primorskega muzikanta Libera Markežiča? Tokrat se nam je pridružil še naš novi član s svojo harmoniko, Ferdo Zakrajšek. Na začetku mu je bilo malce nerodno, ko je poslušal naše mojstre harmonike, toda kasneje je tudi on potegnil svoj meh in nas razveselil. Večer nam je minil ob smehu in prepevanju slovenskih pesmi ter ob odlični večerji, ki je bila pod kontrolo naše prijazne Dragice.

Velikonočni izlet v Nemčijo

Vesela družba na poti v Rostock

Obisk v nemškem mestu Rostock

En teden pred Veliko nočjo smo se udeležili dvodnevnega izleta v Rostock. Sprehajali in ogledali smo si mesto ter imeli skupno večerjo, ob kateri smo se pošteno naklepetali. Seveda na nakupe nismo pozabili. Zanimivo je bilo, da je tokrat slovenski jezik v avtobusu prevladoval, čeprav smo tvorili le četrtno vseh potnikov.

Velikonočni izlet v Nemčijo (2005)

Slovenska dopolnilna šola za otroke v Olofströmu

Slovenski pouk v prostorih društva Slovenija, Olofström, 2005

Pridni učenci Mikael, Sebastian, Alicia, Alexander in Erik, pri slovenskem pouku

V februarju smo se sestali z nekaterimi starši iz Olofströma in okolice in se dogovorili, da nemudoma začnemo z dopolnilnim poukom slovenske šole za otroke. Nismo vedeli natančno, koliko otrok bo začelo obiskovati slovenski pouk, saj se

jih je pred začetkom prijavilo le nekaj, toda nekako smo morali začeti. Ker večina otrok, ki so tretja generacija, slovensko ne razume skoraj nič, smo morali začeti s začetniškim tečajem.

Prvi dan pouka se je zgodilo nekaj neverjetnega, prišlo je namreč kar 8 otrok, starih od pet let in pol pa vse do enajst let. Vedeli smo, da bo velika razlika v letih med otroki, zato smo

potrebovali najmanj dva učitelja, da bi čimbolje pomagala tistim, ki jim gre delo bolj počasi od rok. Prav takose nam je zdelo idealno, da delo učiteljev opravljata moški in ženska. To delo sta sprejela gospa Nada Žigon in Ciril M. Stopar in za zdaj se odvija delo v slovenski šoli zelo dobro,

celo boljše kot smo pričakovali, saj je večina otrok izredno zainteresirana za slovenski jezik.

Učenke Vilma, Lovisa, Alicia in Elin pri slovenskem pouku

Prav tako smo opravili precej dela še pred začetkom šole in pripravili celotni učni program in material za

prvo polletje, tako da zdaj, ko je delo steklo, le še dodajamo stvari in učni material, ki ga potrebujemo. Z vsakim dnevom poučevanja bo delo težje, ker se morata učitelja dobro pripraviti za pouk z učnim materialom, pedagoško prakso pa si počasi nabirata. Šolske oblasti v Olofströmu so nam takoj odgovorile na našo prošnjo za material, toda po pregledu tega smo izbrali le nekaj koristnih stvari, ker so nam oni hoteli podariti stare mize in stole, kar pa smo že imeli v društvenih prostorih. Toda vzeli smo vse, kar smo lahko uporabili, obenem pa smo kupili tudi zelo veliko novega materiala za otroke in za poučevanje samo.

Učitelja Ciril Stopar in Nada Žigon

Zahvaljujemo se tudi Uradu Vlade RS, ki nam je odobrili projekt, prav tako se zahvaljujemo občini Medvode za ponujeno pomoč. Ko bomo letos odšli na dopust v Slovenijo nas tam čaka naloga, da nabavimo veliko posebnega učnega materiala za šolske in predšolske otroke, ki niso vešči slovenskega jezika.

V Olofströmu smo po dvajsetih letih torej spet začeli s slovensko šolo in na ta način pokazali pot tistim društvom, ki imajo tudi otroke tretje generacije in so slovenskega porekla. Če bodo društva želela, jim bomo lahko pomagali z nasveti in z začetniškim učnim materialom, ki ga je pripravil Ciril Stopar.

Likovna sekcija

Likovna sekcija ima svoj krožek ob nedeljah. Tudi jeseni bodo nadaljevali s svojim delom in s krožkom začeli v začetku septembra.

PLAN DELA V LETU 2005

- ◇ 21. maj: društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu.
- ◇ 4. junij: zaključek slovenske šole za prvo polletje.
- ◇ 4. junija v Olofströmu ob 19.00 uri.
- ◇ 11. junij: balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- ◇ 11. junij: slovenska sv. maša v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 3. septembra: Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- ◇ 22. oktober: Vinska trgatev 05. Kulturni obisk in nastop zamejskega koroškega okteta Suha in orkestra Podjurski Trio iz Avstrije v novi plesni dvorani Jämshögs Medborgarhus.
- ◇ 30. oktober: slovenska sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 17. december: sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- ◇ Ob nedeljah ob 16.00 uri poteka krožek likovne sekcije.

Ciril M. Stopar UO KD Slovenija

Simon Gregorčič

Köping

Praznovanje dneva žena

Društvo Simon Gregorčič v Köpingu je organiziralo praznovanje Dneva žena, 12. marca v društvenih prostorih. Možje so se zbrali ter dogovorili, da počastijo naše žene za njihov praznik, 8. marec. Priredili in poovabili so nas na svečano večerjo, ki je bila v restavraciji Lunkans, potem pa se je slavlje nadeljevalo v prostorih društva.

Letošnji praznik je imel še večji pomen, kajti na obisku so bile gospe, sorodnice naših članov. Na kratek obisk so namreč prišle štiri dame iz Nemčije. Bilo je pravo veselo vzdušje in razpoloženje. Ob dobri torti, skodelici kave in kozarčku vina smo se veselili pozno v noč. Na obrazih žensk se je

videlo, da jim je pri srcu toplo. Praznik dneva žena je mednarodni praznik, ki ga praznujejo širom po svetu, zato so naše ženske v društvu bile toliko bolj vesele, da smo praznovali praznik, ki ima za ženske še vedno velik pomen.

Zgornji štirje posnetki so iz "binkoštnega srečanja" Slovencev v Vadsteni, člani

društva Simon Gregorčič in drugi, dne 14. maja, 2005 (Foto: A. Budja, Z. Podvinski)

Naš predsednik je poskrbel, da se je slišal tudi glas harmonike, obenem smo tudi lepo zapeli nekaj znanih in ženam podarjenih pesmi. Pesmi so bile npr. tudi pesem "Mi se imamo radi" ki smo jo zaključili s kitico "Žene pa imamo še rajši!"

Toliko sem želela napisati o prazniku in obenem poudariti, da je bilo lepo in veselo, žene pa so odšle domov z rdecim nageljnom in veselim obrazom, kar je še moskim bolj všeč. **Hvala vsem, ki ste pomagali pri delu in organizaciji ter nasvidenje drugo leto!**

Suzana Macuh

KAJ POČNEMO V PLANIKI?

Za dopuste se pripravljamo kot vsi ostali, vendar je ob koncu prvega polletja pred nami še velika naloga. Tako kot vedno bomo tudi letos v soboto, **18. junija ob 13. uri** pripravili za vse naše zveste člane in simpatizerje veliki letni

P I K N I K

na Bulltofti v Malmö-ju, katerega menda ne mislite zamuditi. Zastonj bo za člane, vsi drugi pa boste morali za užitek nekoliko seči v žep; 100 kron je za prireditvev takšne vrste prava malenkost. Na voljo bodo dobrote z žara, kot jih zna pripraviti samo naš **Franc**. Mislili pa bomo seveda tudi na vse žejne, zato bo na prireditvi mogoče kupiti po klubskih cenah tudi različne pijače.

DOBRODOŠLI!

Ostala obvestila:

Tečaji angleškega in italijanskega jezika ter kuhanja so do septembra že prekinili z dejavnostjo, preostal je le še pevski zbor Planika, ki bo predvidoma vadil vsak torek ob običajnem času vse do 14. junija. Društveni prostori bodo zaprti od 18. junija dalje pa vse tja do 25. avgusta. Dobrodošli ponovno v petek, 26. avgusta.

Sicer pa se nam obeta vznemirljiva, z različnimi prireditvami bogata jesen. O vsem vas bomo seveda pravočasno obveščali vendar je do takrat še daleč zato nam preostane le, da zaželimo vsem bralcem Glasila prijeten dopust z natanko takšnim vremenom kot si ga vsakdo želi.

JoF

Nekateri
od
udeleženc
ev
slovens
kega
društva
Planika,
Vadstena,
14. maja,
2005

Poročali smo že, da je preko slovensko-švedskega pevskega društva Orfeum v Landskroni in s posredovanjem videoprojekta GLASBENI MOSTOVI (MUSIKBROAR, 2000/01) vokalnega terceta sester Budja nastala trajna povezava med občinama Ribnica v Sloveniji in občino Landskrona. Tako je tudi letos občina Landskrona povabila občino Ribnica, da naj se udeleži slovesnosti v zvezi z odprtjem muzeja astronoma Tycho Brahe na otoku Ven. Landskrona je razširila svojo mrežo sodelovanja v kar nekaj evropskih držav, med drugimi tudi v Slovenijo. Sestram Budja je bila dana vloga spremljevalk in prevajalk, predvsem za slovensko delegacijo iz Ribnice, vendar tudi za delegacijo iz češkega mesta Landskroun. Članek spodaj je bil objavljen v švedskem lokalnem časopisu v Landskroni v začetku maja 2005.

A. Budja

Historiskt borgmästarmöte

Av: Hjärdis Thelander

SJU BORGMÄSTARE. Landskrona har under förra veckor haft besök av många prominenta gäster.

Sju borgmästare strålade samman i Landskrona, för att bland annat besöka stadens sevärdheter, utöka sina respektive städers samarbete och delta i invigningen av det nya Tycho

Brahe museet på Ven.

Borgmästarna hade ett några intensiva dagar i Landskrona, där bland annan en middag på Erikstorps Kungsgård var en av programpunkterna.

Ett historiskt möte på Erikstorps Kungsgård, sju borgmästare från lika många länder. Henryk Bienbuski, Kolobrzeg, Polen, Siegfried Driess, Plochingen, Tyskland, Alojz Marh, Ribnica, Slovenien, Gösta Nilsson från Landskrona, Marin Kostal, Landskroun, Tjeckien, Henry Lindelöf, Kotka, Finland, Sören Enemark, Glostrup, Danmark och Ivi Eenmaa Vöru, Estland. Foto: Sayed Khatib

Povabljeni župani s svojim spremstvom iz šestih držav so v Landskroni ostali štiri dni. Pogovori so tekli tudi med kosili in večerjami, ki so bila v mestnih restavracijah v Landskroni in okolici.

Sprejemna večerja v hotelu Öresund v Landskroni

Slavnostno kosilo s princeso Victorijo, Backafall, Ven

Skupno kosilo s švedsko prestolonaslednico, princeso Victorijo, na otoku Ven, 27. aprila, 2005

Princesa Victoria

Landskrona: Gusti, Alojz, Olga, Nevenka in Franci; v ozadju observatorij - Tycho Brahe na otoku Ven

V slovensko-švedskem pevskem društvu Orfeum smo delo prvega polletja končali. Imeli smo nekaj shodov, v marcu smo se z zborom udeležili jubilejnega praznika katoliške cerkve v Landskroni, dne 1. maja smo skupaj s Poljaki in drugimi zabeležili prvo obletnico članstva RS v

EU s skupno sv. mašo, sodelovali smo pri mednarodnem obisku županov s šestih držav v Landskroni, med njimi tudi Slovenije, bili smo na »binkoštnem srečanju Slovencev« v Vadsteni, individualno poučujemo slovenski jezik, načrtujemo izdajo nove knjige in plošče jeseni letos, zdaj pa nas - tako kot ostale - čakajo počitnice.

Prihod z otoka Ven 29. 4. 2005: Ribniški župan Alojz Marn, Gabrijela Karlin, Gusti Budja, dir.občine Ribnica Nevenka Turk – Kraljič, Franci Cesarec iz Ribnice, Olga Budja in Zvonko Bencek, Landskrona, Slika desno: Gusti Budja, Lena Nilsson in Kurt Boström, občina Landskrona

Gostitelj, gostje in vodiči/prevajalci pred restavracijo Erikstorp v Landskroni, dne 28. aprila, 2005

Poslovilna večerja je bila v restavraciji trdnjave Citadell v Landskroni, 29. aprila, 2005

med rojake.

Boris Cergol

Želimo vam sončno poletje!

Rojak Boris Cergol je doma iz Divače. Nekoč, ko so v Landskroni bile še pogoste kulturne prireditve

in slovenske veselice, se je le-teh zelo rad udeleževal. Boris še vedno uživa ob slovenski glasbi in je prijeten sogovornik, kadar ga pot pripelje v družbo

Tekst in izbor fotografij: A. Budja

Po dolgih temnih mesecih zime in snega se je počasi prebudila pomlad. Z vso svojo lepoto cvetja vseh barv, drevesa so skorajda kot en sam cvet, nastopa čudovito obdobje življenja. Vse se prebudi in takrat kar ni dovolj časa za vse. Meseci hitijo in mi z njimi. Načrtovanje dela po društvih, načrtovanje dopustov, izletov in zaključki šole. Vse to zahteva svoj čas.

V društvu *Slovenski Dom* bomo ponovno organizirali izlet z avtobusom v Slovenijo. 21. septembra odpotujemo iz Göteborga, v naših načrtih pa so toplice v Čatežu, ogled okolice, degustacija vin, nato bomo šli še v Koper, kjer bomo bivali v Aquapark hotelu Zusterne, si ogledali kleti Vina Koper in morda tudi malo obale, nato odšli na Bled, izvedli izlete po okolici in zaključili v Avsenikovi gostilni. Potepanje bo trajalo dobrih 10 dni.

Levo: Obisk v pivovarni Laško, 2003; spodaj: Večerja v dvorcu Zemono, 2003

Tri fotografije spodaj: V Göteborgu smo prisluhnili g. Jožetu Kopeingu, ki je zaradi BINKOŠTNEGA SREČANJA v Vadsteni obiskal Švedsko

Radi bi se zahvalili Jožetu in se opravičili, da to

nismo napisali že v takratnem glasilu, ko smo že vse druge pohvalili. Upamo, da sprejmeš opravičilo. Letošnji izlet bomo lahko izpeljali, če bo zadosti prijav. To je priložnost, da našim švedskim prijateljem lahko razkažemo našo

domovino. Mnogi naši člani so že v letih, pride bolezni in takrat je prav, če kdo pride na obisk. V Slovenskem Domu smo tako zbrali nekakšno socialno skupino, ki bo te bolnike obiskala na domu ali v bolnišnici, seveda če bomo to izvedeli. Moramo biti na to pozorni, da se ne bodo počutili pozabljeni.

Prihod na Švedsko...

Spomin na Vadsteno, dne 14. maja, 2005

V Vadsteni pri sv. maši

Pa še malo oddiha po vseh pripravah na "binkoštno srečanje" v Vadsteni

Vadstena, "binkoštno srečanje, dne 14. maja, 2005

Čestitke - V mesecu juniju bosta praznovala okrogle obletnice naša člana Vlado Medica in Zdravko Pertot. 14. julija praznuje 70 let Lenika Jablanovec ki je vedno je pripravljena pomagati v društvu in misiji.

Iskrene čestitke vsem slavljenecem, še veliko zdravih in zadovoljnih let. Na zdravje!!!

Vsem želimo prijeten dopust, sonca in lepih trenutkov v domovini ali tukaj. Naberite novih moči in volje do društvenega dela in nasvidenje jeseni.

Za upravni odbor društva Slovenski Dom, Marija Kolar

Pismo iz Slovenije

Pravkar so minili prvomajski prazniki, ki so nam postregli s prekrasnim vremenom. Vsa narava je v cvetju in zelenju, končno, saj se letos zima ni in ni hotela posloviti.

Na političnem področju so se začele stvari odvijati malo hitreje. Vlada Janeza Janše pospešeno, s spremembami zakonov in drugimi sredstvi, zamenjuje vodstva v vladnih službah in nadzornih svetih podjetij, kjer ima večinsko last država. To močno zaudarja po totalitarni kontroli vladajoče koalicije, saj na izpraznjena mesta postavlja poslušne in ne nujno strokovno usposobljene uslužbenke, ki bodo v strahu za svoja mesta ubogljivo izvrševali navodila svojih nadrejenih. Veliko prahu je dvignil predlog zakona o medijih, po katerem naj bi po interpretacijah novinarjev dobila vlada moč kontrole nad vsebino poročanja in sploh dela novinarjev. Zakon naj bi sprejeli potihoma, po hitrem postopku, torej brez razprave v državnem zboru in samo odločni protesti novinarjev v Sloveniji pa tudi mednarodne novinarske organizacije so ustavili ministra Vaska Simonitija, da tega ni izvedel. Precej razprav je bil deležen tudi sporazum med ministrstvom za delo in skrb za družino in stranko Desus (Demokratska stranka upokojencev), ki je stopila v vladajočo koalicijo, ker ji je bilo obljubljen ugodnejše preračunavanje in zviševanje pokojnin kot dosedaj. Vsi ekonomisti so v en glas zatrdili, da je sporazum nevaren za slovensko ekonomijo, še posebej v času, ko se Slovenija pripravlja na vstop v evropski monetarni sistem in prevzem evra, kar naj bi se zgodilo leta 2007. Do tedaj pa bo vlada morala ukrotiti inflacijo, ki je še vedno previsoka in jo zgoraj omenjeni sporazum lahko dodobra poruši. Iz lastnih izkušenj pa vam sedaj lahko poročam, kako delujejo slovenska birokracija in banke.

Odločila sem se namreč, da si kupim stanovanje, zato sem v ta namen varčevala v Novi ljubljanski banki. Ko je prišel čas, da denar dvignem, ga nisem mogla, ker je treba dvig napovedati tri mesece vnaprej. V tem času pa denar leži v banki in le-ta pobira obresti na moj račun.

Stanovanje, ki ga nameravam kupiti, še ni vpisano v zemljiško knjigo (po švedsko lagfart), saj na tem področju vlada še vedno precejšna zmeda. Vpise izvršujejo sodišča, ki so menda preobremenjena z delom in zato po nekaterih podatkih veliko število stanovanj v Sloveniji še ni vpisanih. Če stanovanje ni vpisano v zemljiško knjigo kupec ne more dobiti posojila v banki. Za odobritev ugodnejšega hipotekarnega posojila, po katerem kupec zastavi nepremičnino, banka zahteva, da ima kupec vsaj polovico lastnega denarja za kupnino. In tako se vrti začarani krog. Lahko vam poročam tudi, kako deluje zdravstvo v Sloveniji. Vsaj tu imam pozitivne izkušnje. Jeseni sem namreč imela precejšne težave z zdravjem, zato me je moja zdravnica napotila na pregled v bolnico. Mimogrede, ko sem se preselila v Slovenijo, nisem imela nobenega problema pri iskanju svojega lastnega ali - kakor se tu imenujejo - hišnega zdravnika. Enostavno sem se prijavila k prvi zdravnici, ki mi je prišla v čakalnici zdravstvenega doma pred oči. Za prijavo na pregled v bolnici sicer zahteva bolnikovo aktivnost, kajti moraš se napotiti sam na recepcijo v bolnico, da ti določijo čas preiskave, a čakalne dobe so zelo kratke, vsaj v mojem primeru je bilo tako. Tudi zdravniki in drugo osebje, s katerimi sem imela opravka, so delovali prijazno in korektno. So pa stavbe in oprema v bolnišničnih čakalnicah zastarele in skoraj neprijazne do bolnikov. Tudi za sodobnejše aparature v ordinacijah in bolnicah vedno manjka denarja in zdravniki niso vedno opremljeni tako kot na Švedskem. Izjema so zobozdravniki, ki pa so se znašli drugače, o čemer sem pisala v zadnjem pismu.

Tako, naj bo dovolj za tokrat. Ko boste poleti prišli v Slovenijo, se boste lahko že peljali čez impozantni črnokalski viadukt v Koper, na Štajersko pa skozi trojanski predor šele avgusta. Na svidenje in srečno pot.

Rada Pišler

Pogovor z Elso Škantelj, Švedinjo v Sloveniji

Pred desetimi leti sva obe hodili na lektorat švedskega jezika na Filozofski fakulteti. Še danes ne vem kako to, da sva se prav midve od vseh tistih, ki so hodili tja na lektorat, začeli bolj družiti. Če prav pomislim, pa poznam kar nekaj razlogov za to: ko smo se namreč začeli med seboj pogovarjati o tem, kaj nas v bistvu veže na Švedsko, sva začeli govoriti o istih stvareh, jaz jih poznam iz svojega otroštva, ona pa jih je spoznala zaradi svoje mame. Takrat sem tudi izvedela, da je Katarinina mama Švedinja in da Katarina sicer nikoli ni živela na Švedskem, je pa tam preživljala precej poletij in se družila s svojimi bratranci in sorodniki, vse to - in predvsem njena mama - pa sta ji na tak način vsadila v srce ljubezen do Švedske. Katarinin oče je Slovenec, ki ga je njena mama spoznala na Švedskem. Elso, Katarinino mamo sem spoznala že takrat, ko sva se s Katarino začeli družiti in moram priznati, da se mi je s svojo ljubeznivostjo, prijaznostjo in tudi zgovornostjo že pred mnogimi leti vtisnila v globok spomin in da sem vesela, da se imam možnost ob (sicer bolj redkih) priložnostih družiti z njim, priti k njim v njihov dom in se tudi v Sloveniji naklepetetati v meni tako ljubem jeziku švedščini. Prepričana sem, da bo bralcem zgodbo Katarinine mame zanimivo prebrati, saj se je konec koncev Elsa v svoji novi domovini Sloveniji morala znajti prav tako kot so se morali znajti Slovenci, ki so se preselili sem na Švedsko. Ko sem Elsi poslala nekaj vprašanj v švedskem jeziku, je Elsa odgovarjala v slovenščini (kar je po svoje tudi zanimivo).

Elsa in Drago Škantelj

Elsa, kako bi se sama predstavila? Ime mi je Elsa Škantelj, rojena sem 11.04.1946. Srečala sem Slovenca ravno ko se je odločil, da se po šestih letih bivanja v Švedski vrne nazaj v Slovenijo. Tako sem bila "primorana" odpotovati za njim v Slovenijo.

V Slovenijo sem prišla novembra leta 1971. Stanujem v vasici Mali Osolnik, približno 25 km iz Ljubljane. Najtežje je bilo v času praznikov, saj so bili običaji tedaj drugačni kot na Švedskem. Še posebno sem pogrešala božične pesmi. Praznike v naši hiši sem prilagodila mojim domačim običajem. Od bodočega moža sem prejela knjigo "Zakaj ne po slovensko", kateri je bila priložena plošča s slovensko izgovorjavo. Tako sem se relativno hitro naučila govoriti vsaj osnovne stavke, nato pa sem s poslušanjem govorice domačinov dopolnjevala znanje. Z branjem otroških knjig se

je moje znanje dodatno bogatilo, slovnica pa mi še vedno dela preglavice. Toda ker biti tiho ne gre, zato govorim in govorim, četudi sem in tja ni slovnično pravilno

Elsa ob božični mizi - Julbord

V začetku nisem znala slovensko in zato nisem iskala službe, kasneje pa zaradi otrok, ki sem jih želela vzgajati sama, ni bilo časa za zaposlitev. Tako sem ostala vedno doma in gospodinjala (postala sem "lyxhustru"). Na Švedskem sem se izobrazila za vzgojiteljico predšolskih otrok, vendar sem to delala samo tri leta, nato pa sem se preselila v Slovenijo.

Na vprašanje: Hur har du det nu? Känner du dig svensk eller sloven (eller annan tillhörighet) odgovarja Elsa takole: Včasih se počutim nekoliko razdvojena, v bistvu pa sem ostala Švedinja. Moj dom je sedaj v Sloveniji, kjer bom tudi ostala, vsaj mislim tako. V Sloveniji nimam sorodnikov, razen svoje družine. Poročena sem z Dragotom, ki je Slovenec. Poročena sva že 33 let. Najina cerkvena poroka je bila doma v Švedski, kasneje pa sva se na željo župnika naše cerkve poročila tudi tukaj v Sloveniji.

Har du barn, hur gamla är de? Var bor de? Vad gör de? Imava tri otroke, Robert je star 32 let, Peter 29 in Katarina 28 let, najstarejša živita še vedno doma (pri mami). Peter je pričel graditi hišo, Robert je kupil parcelo, Katarina pa ima majhno stanovanje v Ljubljani. Robert dela za radijsko postajo, Peter je prevzel moževo podjetje za vgradnjo toplotnih črpalk (uvoz iz Švedske), Katarina pa ravno sedaj dokončuje študij angleščine in francoščine, ob tem pa prevaja tudi iz švedščine in obratno.

Vad har du för yrke, vad jobbar du med nu? Še vedno sem "lyxhustru", skrbim pa za gospodinjstvo, imamo pa tudi manjši vrt, kjer uživam. Z domačini sem se vedno dobro razumela, zato nisem imela težav. Ljudje tukaj so prijazni.

Naslednja vprašanja sem ji naknadno zastavila v slovenščini:

Ali tvoji otroci govorijo švedsko? Z otroci sem govorila švedsko že od rojstva. Ob obiskih sorodnikov pa so morali govoriti švedsko, saj jih v nasprotnem primeru ne bi razumeli. Otroci so spoznali Švedsko med obiski na Švedskem, poleg tega pa sem jim prebirala tudi švedske knjige. Jasno je, da imajo tudi danes tesne stike s Švedsko, saj potujejo tudi sami na Švedsko, poleg tega pa imamo doma večkrat obiske mojih sorodnikov iz Švedske.

Imaš domotožje po Švedski? Nimam ravno domotožja, saj stalno poslušam švedski radio. Včasih sem bila na Švedskem vsako drugo ali tretje leto. Sedaj, ko so otroci večji, grem tja vsako leto. Tam pomagam v domu za invalide in obiskujem svoje sorodnike in prijatelje.

Se Švedi v Sloveniji družite med seboj in ob katerih priložnostih se to zgodi? Švedska ambasada vabi običajno dvakrat na leto na srečanja, ki sta 6. junija in 13. decembra. Poleg tega pa sami organiziramo dva do trikrat letno občasna srečanja Skandinavcev. Najpopularnejše je srečanje za Kres, torej švedski Midsommar.

Elsi se želim iskreno zahvaliti za ta intervju, ki sva ga izvedli na daljavo, obenem pa tudi njenemu možu Dragotu, ki je poskrbel za najino korespondenco!!

Danni St.

Iz Gornje Radgone se nam je oglasil zdaj že naš dober znanec, svobodni novinar g. Ludvik Kramberger in nam poslal naslednji zanimiv prispevek:

Mlinar Lenc še melje na mlinski kamen

Lenc - Mlinar Lovrenc Kramberger–Lenc, pri ostrenju, »klepanju«, mlinskega kamna

Ostrenje, »klepanje« mlinskega kamna je težko opravilo. Časi, ko so mlinarji mleli zrnje na mlinskih kamnih so za nami. Najti mlinarja, ki še melje na mlinski kamen, je doživetje, ki ga je vredno zabeležiti. Na ogled mlina in ostrenja mlinskega kamna nas je poklical 76- letni mlinar Lovrenc

Kramberger, ki ga kličejo Lenc, iz Lastomerec pri Negovi, ki sodi v občino Gornja Radgona. Povabil nas je, da smo sledili *klepanju* ostrenju mlinskega kamna.

Lenc (Žrmlje za mletje zrnja) ter Len (Žrmlje z lesenimi »kamni« za luščenje prosene in ajdove kaše)

Lovrenc Kramberger, ki se je mlinarskega poklica izučil pri znanem mlinarju Mihaelu Sitaru, ki je imel mlin

na Negovskem jezeru, je edini mlinar na reki Ščavnici, ki ima mlin, katerega še poganja voda reke Ščavnice. V tem mlinu, včasih so ga imenovali Markovičev in Fašalekov mlin, mlinar Lenc melje le še na mlinskem kamnu. Tega je treba občasno naostriti, ali kot rečejo mlinarji *klepati*. Ob spremljanju tega opravila nam je mlinar Lec povedal: »Moj mlin, ki je bil zgrajen pred skoraj 200 leti, je edini na vsem toku reke Ščavnice, ki ga še poganja voda. Včasih smo mleli tudi na valjčnem mlinu, danes se vrti le mlinski

kamen, ki ga je potrebno občasno naostriti, mi rečemo *sklepati*. V ta namen smo v preteklosti imeli posebna kladiva, sedaj ga ostrim, kot vidite, s krapom. To je zelo težko opravilo, saj kamen, ki ga moramo odvaliti iz navpične osi, tehta več kot 500 kg. Pri tem si pomagam s posebnim dvigalom. Včasih smo s kamnom mleli zrnje tudi za moko, sedaj pa le za *mečko*. Tako pravimo mlinarji krmilom iz zrnja za živali. Sedaj meljem največkrat oves, ki ga na valjčnem mlinu, zaradi trdih lusk, ni mogoče mleti.«

Mlin Lenc: Pogled na mlinsko vodno kolo čopotjak ter Mlin Lenc (pogled na lenčov mlin na reki Ščavnici in mlin na veter poleti)

Ob tem naj povemo, da je njegov (Lenčov) mlin en sam mlinarski muzej. V njem so mlinske naprave iz preteklosti. Najdejo se tudi ročne žrmlje iz kamna in lesa. Leseni »kamni« so služili za *rolanje*, luščenje ajde in prosa za kašo. Že od daleč pa je vidno veliko mlinsko kolo čopotjak, ki ga je dal Lenc izdelati le zato, da si ga lahko, vrtečega ob pogonu vode, ogledujejo turisti. Ob mlinu pa je za turiste postavil tudi mlin na veter, s katerim želi Lenc pokazati, kako so v preteklosti izkoriščali naravne vire energije.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGER

Gensko spremenjena hrana za kakovost življenja

Jure Piškur, naturvetenskapliga fakulteten, professor i eukaryot molekylär genetik fr o m 1 augusti 2004

V Novem Tedniku št. 22, dne.6.maj, 2005 smo prebrali in povzeli naslednjo zanimivost: Naša Mona Liza so dela Trubarja in Prešerna...

Prof. Juretu Piškurju ostajajo z leti na Celje le še lepi spomini. Sam pravi, da tako kot je za palačinko treba ubiti jajce, je tudi za znanost treba kaj žrtvovati.

Kot dijak celjske gimnazije je leta 1977 postal državni prvak v matematiki, prejel leta 1985 Prešernovo nagrado za diplomsko delo s področja biologije in jo pred služenjem JLA z življenjsko sopotnico in s sinom popihal v Avstralijo... Leta 1988 je doktoriral na Australian National University v Canberi. Nato je živel v Kaliforniji, se vrnil v Evropo in raziskoval kvasovke pri eni največjih pivovarn, danskem Carlsbergu. Postal je docent za genetiko na københavenski univerzi in izredni profesor na danski tehnični univerzi.

Prof. dr. Jure Piškur, Celjan, svetovno uveljavljen znanstvenik, trenutno umsko razpet med Dansko in Švedsko. Molekularni biolog, avtor številnih znanstvenih člankov in patentov, najbolj znan po raziskavah encimov, ki sodelujejo tudi pri aktivaciji različnih zdravil proti raku. Krušni oče treh biotehnoških podjetij, ki razvijajo metodologijo genske terapije zdravljenja raka in proizvodnjo novih kemoterapevtikov ter protivirusnih zdravil. Trenutno ustanavlja skupaj z lundsko univerzo četrto podjetje z namenom bistvene pocenitve proizvodnje uspešnega kemoterapevtika fludarabina.

Jure Piškur s sinom Jurčkom. Foto Jan Piškur
Piškur zagovarja uporabo gensko spremenjenih organizmov (GSO) tudi pri proizvodnji hrane, čeprav je veččina evropskega javnega mnenja ostro nenaklonjena tovrstnim novim tehnologijam.

Meni, da bi uporaba prehrabnih dodatkov, ki so izdelani z GSO, odpravila del pomanjkljive prehrane in bistveno izboljšala kakovost življenja, zlasti v tretjem svetu, kjer zaradi podhranjenosti trpijo milijoni otrok in odraslih.

S prof. dr. Juretom Piškurjem smo se pogovarjali ob slovesnosti sredi marca, ko je po pravilih starodavnega ceremoniala prejel prestižni naziv profesorja molekularne genetike v eni najstarejših kateder za genetiko na svetu, univerzi v Lundu.

Celje. Kakšna slika, spomin se vam ob imenu rojstnega mesta najbolj pogosto izriše?
V Celju je še vedno del moje ožje družine, pa kup prijateljev in znancev, ki so neločljiv del palete bližnjih. Z leti ostajajo na Celje samo še dobri spomini. Posebej imenitno je bilo obdobje brezskrbnega gimnazijskega norenja. Pa veliko smo se tudi naučili, posebno v naravoslovju sem dobil enkratno prtljago za nadaljnje življenje. Če bi moral izbrati nekaj celjskih motivov, ki nosijo močan čustven naboj, bi izbral Stari grad, Stari pisiker in levi breg Savinje.

Kako pogosto ste v Celju, s kom še ohranjate stike in kako 1 500 km stran dojemate razvoj mesta oziroma Slovenijo?

V Sloveniji preživim počitnice skupaj z Judito ter s sinovoma Janom in Jurčkom enkrat na dve leti, imam pa redne stike z bivšimi sosedi, s sošolci, prijatelji iz Celja, Ljubljane... Svet postaja vse manjši, veliko ljudi me obiše tudi v Kopenhavnu ali Lundu. Na začetku devetdesetih let sem bil zaradi osamosvajanja Slovenije čustveno bližje dogajanjem, zdaj pa bolj mirno sprejemam dogodke in jih komentiram skozi svoja skandinavsk očala. Veliko stvari se je zadnja leta spremenilo na bolje. Še tako dobra diktatura je slabša od najslabše demokracije, a veliko dela še ostaja. Tudi v Celju, kjer bo treba delati na povečanju zaposlenosti in aktivnejših delovnih mestih.

Trenutno je na slovenski literarni sceni zelo moderno izdajati avtobiografije. Nekateri znani ali skoraj neznani pisci so prepričani, da je njihovo bivanje tako pronicljivo in daljnosežno, da ne sme biti zabeleženo le v spominu peščice ljudi. V svoji biografiji bi, če bi jo napisali, imeli kaj napisati. Bi priznali tudi kakšen greh, neumnost, ki ste jo storili – in s tem razbili klišeje, da so znanstveniki dolgočasni ljudje?

Čas za razmišljanje o biografiji bo šele čez kakšnih 20 et, morda se bo do takrat nabralo kaj omembe vrednega. Gotovo pa mora biti glavno vodilo življenjepisa, da se ničesar ne zamolči ali priredi. Ampak tako veliko grehov pa spet nimam... ne vem, zakaj in od kod kliše, da smo znanstveniki dolgočasni ljudje. Jaz jih skoraj ne poznam! Smo pa seveda v očeh drugih večkrat posebneži, ekscentriki. Znanost je dolgočasna le, če človek ne pozna njenih pravil – prav tako kot nogomet in smučarski skoki. Dancu so smučarski skoki najbolj dolgočasna traparija, njihov najvišji grič pač ne presega višine planiških velikank...

Katero področje vam je najbolj všeč za klepet, če padete v družbo »bifejskih« razprav z repertoarno omejenimi temami – politika, šport ali kdo-kje-s kom... Se znajo Skandinavci pri tovrstnih temah tudi tako zagreti kot Slovenci?

Vojna v Iraku je razdvojila Dance in bil sem priča kar nekaj vročekrvnim političnim debatam. Tudi teme o priseljencih lahko na Danskem precej razgrejejo glave. In na Švedskem se je najbolje izogniti debati o državnem monopolu na prodajo alkoholnih pijač. Rad debatiram tudi o politiki in športu, a me tisto, s kom se videva ločena danska princesa Aleksandra in s kom je včeraj spala švedska princesa Madeleine, pravzaprav ne zanima.

Koliko ur traja vaš delovnik in kakšen recept imate za polnjenje spraznjenih energetskih baterij?

Najraje imam čisto znanost, ko analiziram rezultate in jih pretvarjam v hipoteze, diskutiram s kolegi, načrtujem nove eksperimente. Moj delovni teden traja okoli 60 ur. Žal so vmes tudi duhamorni opravki, denimo dolgovezni sestanki, ki pošteno praznijo baterije. Me pa poleg dela zanima še kopica drugih stvari: film, gledališče, zgodovina, galerije in muzeji. Rad sedim na kakšni od neštetihih danskih peščenih plaž, meditiram sredi romanske ali gotske cerkve, uživam ob kakšni renesančni ali ekspresionistični sliki.

Umetnost je lahko tudi ljubezen do vizualnega. Pri vizualnosti pogosto prihaja do nekih kolektivnih fikcij, do relativnosti lepega. Se vam zdi skrivnostni nasmešek Mona Lize vreden njene slave?

Rad imam Leonardova dela, tudi Mona Lizo. Nekatere fiktije so pač vredne tega, da so fiktije in se obdržijo stoletja, medtem ko druge odpihne v pozabo že naslednje desetletje. Naša Mona Liza so dela Trubarja in Prešerna. V moji branži so neminljiva dela z vedno skrivnostnim nasmeškom tista od Charlesa Darwina, pa Crickova in Watsonova dvojna vijačnica.

Umetnost je tudi moda - za tistega, ki je ne dojema le površinsko, ki jo zna razumeti in prav gledati... Obstaja kakšen oblačilni kos, ki bi ga lahko gledali kot umetniški eksponat?

Moda je šibka točka mojega značaja... Pravzaprav nisem prišel bistveno dlje kot do kavbojk in majice... ampak kakšen rokodelski ženski modrček iz stare lionske svile, izdelan tam nekje okrog pariške opere, bi tudi jaz lahko postavil v vitrino. Ali pa kakšen seksi ženski klobuk, ki naredi žensko še bolj greha vredno, je tudi vreden razstave.

Vaš življenjski stil je reflektirana drža »proti toku«, ki seveda ni vselej udobna?

Sem in tja sem najbrž res plaval proti toku, velikokrat pa tudi s tokom. Najbrž zato danes ne živim več ob Savinji. Seliti se iz države v državo – to je del moje kariere. A kot pravi kitajski pregovor: kamorkoli boš šel, boš našel ljudi. Za dobro znanost je treba tudi kaj žrtvovati. Kot je za vsako palačinko treba ubiti jajce.

In vizija za jutri, kje se vidite čez ducat let?

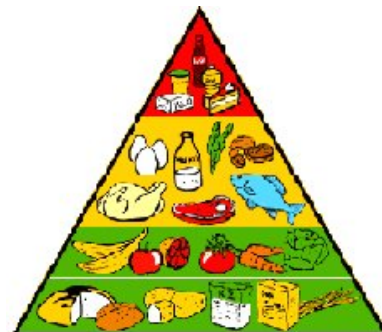
Upam, da bom tudi čez ducat let imel veselje in energijo za raziskovanje, da bo laboratorij moj drugi dom. Posebej delo s študenti je enkratno. Najbrž bi lahko malo več časa namenil drugim hobijem, leposlovju, zgodovini... In najbrž bom nekje med Skandinavijo, anglosaksonskim svetom in Sredozemljem, povsod, kjer cenijo in verjamejo v dobro znanost.

Vir: Vlasta Cah – Žerovnik

Novi tednik. Št. 32 – 6. maj 2005

Juretu Piškurju se za prispevek lepo zahvaljujemo.

Uredništvo

Neizkoriščen potencial podeželskega turizma v Sloveniji

V uredništvo se nam je oglasila **Barbara Senekovič**, raziskovalka na Znanstvenem inštitutu za regionalni razvoj Univerze v Mariboru in nam poslala naslednji prispevek za objavo:

KRATKA BIOGRAFIJA Sem Barbara Senekovič, stara 24 let. Po končani srednji šoli sem se vpisala na Višji strokovno šoli za gostinstvo in turizem v Mariboru. Študij sem končala z diplomskim delom z naslovom Gibanje slow food v Sloveniji, za katerega sem prejela v letu 2001 Krkino nagrado.

Še istega leta sem nadaljevala študij na Univerzi na Primorskem -Turistici Visoki šoli za turizem v Portorožu. Fundacija GT mi je dodelila štipendijo. Leta 2003 sem diplomirala s področja gensko spremenjene hrane in varstva potrošnikov v EU s poudarkom na trženju ekoloških živil v turizmu. Za to diplomsko delo sem prejela v letu 2004 Krkino nagrado. Udeležila sem se tudi večerne šole ekonomike in financ na Gea Collegu. Nato sem se zaposlila na zavarovalnici Grawe kot finančna svetovalka. Ker pa sem bila znanja željna, sem se povezala z Znanstvenim inštitutom za regionalni razvoj Univerze v Mariboru, kjer so mi v letu 2004 dodelili naziv raziskovalke za področje turizem. Na inštitutu opravljam delo kot zunanja sodelavka in sicer podjetjem pomagamo pri prijavih in vseh dokumentacijah za pridobitev finančnih sredstev iz Evropskih strukturnih skladov in tudi sami se prijavljamo na javne razpise znotraj Slovenije. Prav tako pa opravljam delo novinarka in sicer publiciram s področja turizma, prehrane, socialne problematike in osebnih financ (pokojsninsko varčevanje, vzajemni skladi in zavarovalništvo).

Barbara Senekovič

Turizem je osrednja gospodarska panoga XXI. Stoletja, zato vse države, ne glede na ekonomsko razvitost, politično usmerjenost in kulturno različnost poudarjajo razvoj turizma kot svojo strateško razvojno usmeritev. Slovenija ima znotraj turističnih trendov pomembno priložnost, saj je večina njenih emitivnih (incoming) gostov iz bližnjih dežel in regij. Že nekaj časa pa je v ospredju t.i. mehki turizem - turizem na podeželju.

Funkcija podeželja

Podeželje je skozi zgodovino imelo različne funkcije v življenju posameznih območij. V začetku je bil to prostor, kjer se je izvajala izključno samo kmetijska dejavnost. Z intenzivnejšim gospodarskim razvojem in industrializacijo ter rastjo urbanih središč, je podeželje s primarno kmetijsko dejavnostjo izgubilo svojo pomembnost v življenju družbe. Danes pa nam podeželje

skupaj z razvojem turizma na tem področju predstavlja segment, s katerim lahko podeželje izvelčemo iz gospodarskega zaostanka, saj nam podeželje predstavlja območje z visoko kakovostjo bivalnega okolja. Razpršena poselitev, ki je značilna za slovensko podeželje, je z gospodarskega vidika sicer neracionalna, z vidika kakovosti življenja pa zelo ugodna. Turizem se v veliki meri razvija v obliki dopolnilne dejavnosti posameznih družin. Nadaljnji razvoj pa pogojuje tudi odnose celotne lokalne skupnosti do malih kmetov. Prav vsi prebivalci morajo v turističnem razvoju najti korist z neposrednimi gospodarskimi učinki (nudenje prenočišč, hrane, rekreacije), z izboljšanjem življenjskega okolja: izboljšava infrastrukture, splošne urejenosti in rekreacijskih površin. Na tak način se izognemo ločevanju dejavnosti, ki so namenjene domačemu prebivalstvu in turistom. Trženje podeželjskega okolja vključuje tudi ponudbo večnamenskega kmetovanja.

V povezavi s pridelavo se mora pri trženju vključiti tudi predelava skupaj z drobnim gospodarstvom, ki je na podeželju. Pri promociji in prodaji je potrebno zajeti tudi sam osebni izraz krajine, njene privlačnosti ter ekološko rejo živali. Vse skupaj pa je potrebno ponuditi kot celovito turistično ponudbo, da se neposredno povežejo pridelava, predelava in prodaja. Turizem na podeželju ne temelji zgolj na turističnih kmetijah, ampak vključuje mnoge druge možnosti bivanja v naravi; ekološki turizem, možnosti raznovrstnih rekreacijskih aktivnosti za vso družino ter športni, zdravstveni, lovski in izobraževalni turizem. Opozoriti pa velja na pretečo se nevarnost, da se prebivalci regije pogosto ne zavedajo negativnih posledic, ki jih prinaša masovni turizem.

Izhodišča Slovenije

Naša država ima izhodišča za razvoj okolju prijaznega turizma na podeželju. V evropskem merilu je dežela z visokim deležem gozdnih površin, z bogato biotsko raznovrstnostjo in ekološko ohranjenim podeželjem. V takšnem okolju je turistična ponudba slovenskega podeželja z vrhunskimi vini in kulinaricnimi dobrotami ter slovensko enološko in etnološko ponudbo ena izmed pomembnih kakovostnih atrakcij našega turizma.

Etnološke posebnosti slovenskega podeželja in raznovrstnost načina življenja imajo pomembne turistične možnosti. Turistična ponudba mora vsebovati vse oblike bogate etnološke dediščine, ki jih lahko podjetniško in tržno ob sodelovanju z lokalnim prebivalstvom razvijamo v celotne turistične proizvode. Ti naj vključevali lokalne turistične in naravne znamenitosti, kulturno dediščino širših območij, ponudnike gostinskih storitev ter ponudnike izdelkov domače in umetne obrti, turističnih spominkov in podobno.

Podjetništvo na podeželju

V nekaterih evropskih državah je turizem na podeželju že dolgo najbolj iskana oblika turizma. Preživljanje počitnic na podeželju nudi ljudem vzpostavitev tesnega stika z naravo, druženje z domačini ter spoznavanje njihove kulture in navad. Pomemben del turistične ponudbe na podeželju pa je prav ponudba turističnih kmetij. Kmetija danes izgublja vlogo klasičnega pridelovalca hrane in kot dopolnilno dejavnost razvija turizem. Kmetje za dodaten vir prihodka oddajajo nastanitvene kapacitete v obliki apartmajev ali počitniških hišic ter hkrati izkoristijo in tem najemnikom prodajo tudi svoje pridelke. Turisti pa ob tem zadovoljijo svojo željo po turističnem proizvodu, ki ima »srce« in »dušo«. Celovit podjetniški pristop k razvoju podeželja pomeni spodbujanje in uvajanje novih dejavnosti na podeželju s spodbujanjem iniciativnosti in kreativnosti prebivalcev, razkrivanju podjetniških priložnosti in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje. Prav zaradi posledic globalnih sprememb, zlasti naraščajoče brezposelnosti in spremenjenih tržnih razmer, so priložnosti za razvoj podeželja prav v podjetništvu. Večino turističnih ponudnikov na podeželju bi lahko uvrstili med mala in mikro podjetja, zato je njihovo medsebojno povezovanje in sodelovanje ključnega pomena za razvoj celovite turistične ponudbe danega področja in s tem razvoj turistične destinacije. Posamezni ponudniki si ne smejo med seboj konkurirati s podobnimi ali identičnimi proizvodi, ampak sodelovati in se povezovati ter tako doseči večje možnosti za tržni uspeh. Vsekakor se mora Slovenija zavedati kaj ima, sicer bo ostala neopažena siva lisa na zemljevidu.

Barbara Senekovič, raziskovalka na Znanstvenem inštitutu za regionalni razvoj Univerze v Mariboru

Landskroni smo 6. marca 2005 slavili 10-letnico katoliške cerkve kot poslopja

Splošno o katoliški Cerkvi na Švedskem

Slovenska katoliška misija na Švedskem deluje že 43 let. Zadnjih 30 let ima sedež v Göteborgu. Od leta 1993 je njen rektor in upravitelj g. Zvone Podvinski. Njegovi predhodniki so bili gospodje duhovniki Jože Flis, Janez Sodja, Jože Drolc, Jože Bratkovič in Stane Cikanek.

Pokojni p. Krystian Soll OMI (14. maj 1937 - 18. marec 2005)

V Landskroni na jugu Švedske imamo eno od številnih katoliških župnij na Švedskem, ki zajema občino Landskrona in kamor so vključene številne različne narodnosti: Slovenci, Hrvati, Bosanci, Poljaki, Čehi, Madžari, Slovaki, Nizozemci, Angleži, Indijci, Vietnamci, Filipinci, Južnoameričani, razni Azijci, Iračani, Japonci pa tudi Švedski in drugi. V Švedski sicer prevladuje protestantizem. Do leta 2000 je bila katoliška Cerkev na Švedskem drugorazredna, svobodna verska skupnost, ena od številnih drugih verskih skupnosti. Leta 2000 pa se je švedska protestantska Cerkev ločila od države, kamor je bila priključena več kot 400 let in je takrat postala svobodna cerkev, tako kot ostale manjše verske skupnosti, vendar najštevilnejša. Na Švedskem živi nekaj več kot 160 000 katoličanov.

Slovenski pevski zbor nastopa na proslavi po otvoritvi katoliške cerkve v Landskroni, I. 1995

Od leta 2000 plačujejo katoličani, preko davčne napovedi na Švedskem obvezni cerkveni davek katoliški Cerkvi, tako kot ostali verniki svojim verskim skupnostim, ki znaša 1 % od letnega bruto zaslužka. Ta denar se porabi za vzdrževanje cerkva in za plače duhovnikom in zaposlenim v Cerkvenih uradih. Ta ureditev se nam zdi zelo pravična in humana, saj od časa do časa potrebujemo usluge Cerkve vsi verniki, tudi tisti, ki jih ni velikokrat v cerkev, in vsi smo na Švedskem tudi davkoplačevalci.

Proslavitev 10. obletnice cerkve v Landskroni

Katoliška skupnost v Landskroni obstaja manj ali več organizirano že skoraj 100 let. Vendar so na začetku za sv. maše, krste, pogrebe in poroke služile navadne ali priložnostne stanovanjske hiše. Zgodovinsko gledano so se sv. maše opravljale v raznih lokalih, po podatkih zdaj že pokojnega župnika Krystiana Solla na naslednji način:

1420 – 1520 baptistična cerkev St Johannes, Borgmästaregatan

1930 Stari Folkets Hus

1931 – 1940 Stara kasarna na Rådhusstorget

1940 – 1949 Folkets Hus ali Katoliški dom

1949 – 1968 Kapela Janeza Krstnika, Stora Strandgatan 12

1968 – 1969 Stari župnijski dom

1969 – 1995 Kapela Janeza Krstnika na Midhemsvägen

1995 – Cerkev sv. Janeza Krstnika na Eriksgatan v Landskroni.

Mašniki, ki so občasno obiskovali Landskrono so bili po cerkvenih zapisih naslednji:

- 1932 – 1939 Josef Theevus Johan Angermazr

- Med in po 2. svetovni vojni Msgr. Bernard David Assarsson iz Helsingborga

- Pozneje so bili to bratje redovniki OMI: Ludvik Spalek, Teodor Famula, Jan Kalyta, Wilhelm Imach in p. Krystian Soll.

Med tem je Landskrona izgubila dolgoletnega dušnega pastirja, p. Krystiana Solla, ki je umrl nagle smrti 18. aprila 2005. Na njegovo mesto prihaja nov dušni pastir, Poljak po rodu.

Organisti so bili doslej Avgust Budja (1966 – 1987), Gabrijela Horvath; pri slovenskih sv. mašah enkrat mesečno je v 90-tih letih nekaj časa igrala orgle Leonida Kostanjevec (vnukinja Avgusta Budje).

L. 1994 je takratni katoliški škof Hubertus Brandenburg na prošnjo cerkvenega sveta dovolil nakup cerkvenega poslopja metodistične cerkve, ki je bila na prodaj po dokaj ugodni ceni. Seveda je bilo potrebno veliko popravil in sprememb preden je bila cerkev sposobna služiti svojemu namenu. Cerkev stoji v središču mesta in ima zelo ugodno lego, med drugim tudi dovolj mest za parkiranje avtomobilov, ki je ob nedeljah in praznikih brezplačno.

Tako smo prvo nedeljo v mesecu marcu l. 1995 imeli slavnostno otvoritev, kjer je bil poleg gostujočih duhovnikov prisoten tudi g. škof. **Pevske vaje: del mešanega pevskega zbora**

Orfeum v Landskroni, 2004

Levo - nastop na proslavi 10-letnice, 2005

Že na otvoritvi cerkve je med mašo in pozneje na proslavi v dvorani Folkets Hus nastopal slovenski pevski zbor Orfeum, katerega člani so predvsem potomci Avgusta in Angele Budja, ki sta bila glavna ustanovitelja prvega slovenskega društva na Švedskem (Triglav), leta 1968.

Takratni slovenski otroci v Landskroni, ki so v 70-tih letih svojo pevsko kariero začeli v otroškem zboru VALOVI, so se pozneje priključili, oziroma nadaljevali petje v odraslem zboru slovenskega društva ORFEUM v Landskroni.

Skupina majhnih in mladih pri sv. maši, dne 6. marca 2005.

Pozneje smo vsako leto prvo nedeljo v mesecu marcu obeležili obletnico katoliške cerkve in vsako leto je tukajšnji župnik p. Krystian Soll (Poljak) povabil slovenski zbor Orfeum, da vodi petje pri bogoslužju. Seveda se nam zdi to zelo pomembno, saj takšno udejstvovanje stimulira člane pevskega zbora, ki so po večini vsi mladi Slovenci, rojeni na Švedskem, da se udeležujejo tako petja kot božje službe. Pesmi, ki jih zbor poje v cerkvi, so po večini slovenske, vendar v švedskem prevodu in prirejene po meri pevskega zbora Orfeum. V svojih vrstah imamo tudi več solistov. Pevski zbor vodi Olga Budja (hčer in naslednica organista Avgusta Budje (1905-1987).

Danni Stražar

Na letošnjem jubilejnem srečanju v Landskroni je v zboru na proslavi pel tudi slovenski duhovnik Zvone Podvinski. V švedskem jeziku so zapeli Glejte, že sonce zahaja in Marija, skoz življenje, v prevodu Avguštine Budja. Nastopila je tudi mlada rojakinja Danni

Stražar, študentka na inštitutu za nordijske jezike v Lundu.

Del

mešanega pevskega zbora Orfeum pod taktirko Olge Budja, na jubilejnim bogoslužju v Landskroni (2005)

Mašni obred je vodil pomožni škof William Keny; nastop otroške skupine: Obredu je prisostvoval tudi slovenski duhovnik, g. Zvone Podvinski (prvi z desne)

Na proslavi po sv. maši se je zbralo več kot 100 vernikov, kjer so se vrstili govori in nastopi raznih nacionalnih skupin. Hrvaške in slovenske gospodinje so napekle raznih dobrot, tako da so se mizi šibile pod domačimi specialitetami.

Ob zaključku mašnega obreda je sledila ob skupni pesmi Hvala večnemu Bogu (po švedsko) zahvalna procesija iz cerkve.

Pomožni škof William Keny in p. Imach, z desne domači, zdaj že pokojni župnik Krystian Soll v družbi župljanke ge. Jasminke Majdek, v ozadju ga. Nesporek, prisostvujejo kulturnemu programu v Folkets Hus, dne 6. 3. 2005.

P. Krystian Soll, zdaj že pokojni župnik v župniji sv. Janeza Krstnika v Landskroni se je ob tej priložnosti pogovarjal z Olgo Budja in z nekaterimi drugimi župljani glede proslave za 1. obletnico vstopa Slovenije in Poljske v EU, dne 1. maja 2004. Tudi ob vstopu lani je bil on glavni organizator za veliko proslavo v župnijskem domu v Landskroni, kjer so 1. maja z govori in nastopi obeležili

vstop desetorice v EU. P. Krystiana Solla žal ni več med nami, upamo pa, da bomo obdržali nekatere tradicije skupnega praznovanja, ki jih je ravno on v letih svojega delovanja v Landskroni uvedel. Bog naj mu nakloni večno plačilo.

Anne-Marie Budja, p. Wilhelm Imach, pomožni škof William Keny in v ozadju g. Nesporek

Prav gotovo so takšne in podobne proslave v okviru Cerkve velikega pomena za ohranjanje slovenske kulture in zavesti, pomembne za priseljence nasploh in nič manj za naše utrjevanje v veri. Prav malo je še ostalo priložnosti, ko se manjšinske skupine v švedskem društvu lahko profilirajo na kulturnem področju, zato je Cerkev še kako pomembna.

Na tem mestu izrekam iskreno zahvalo vsem našim duhovnikom, ki skrbijo za Slovence, raztresene po vsem svetu. Želimo, da bi vam vaše poslanstvo prineslo obilo uspehov in zadovoljstva, torej duhovno plačilo, saj vam vaših uslug materialno ni moč poplačati.

Slovinci – binkoštno srečanje v Vadsteni, 14. maja, 2005

Za slovensko skupnost

Augustina Budja

Umrl sveti oče Janez Pavel II.

Sveti oče Janez Pavel II.

BENEDICTVM XVI - Benediktus XVI

Foto: Pressens Bild

Över en halv miljon människor följde utomhusmässan på Petersplatsen.

Presidenter och pilgrimer följde påvemässan på Petersplatsen

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/447769.stm>

ROM. En enad katolsk kyrka, stark och ung. Det var den förhoppningsfulla bild

på söndagen högtidligt namnet Benedictus XVI.

Janez Pavel II, + 2.4.2005 installerades i Rom som påve med

A. Budja

Vir: It, 2005

32. Vseslovensko romanje in 32. Vseslovensko srečanje za Binkošti v

Vadsteni 14. maja, 2005

Kar so Švedi napovedovali se je letos tudi uresničilo. Binkoštni ponedeljek je postal delovni dan. Tako je bilo potrebno spremeniti tudi Vseslovensko romanje in srečanje za Binkošti v Vadsteni. Z Binkošti je bil praznik za Slovence s Švedske prestavljen na soboto pred samim praznikom. In tako bo ostalo tudi v prihodnje.

Srečanje v Vadsteni naj bi bilo letos obogateno s Slovenci iz Berlina, ki naj bi jih v Vadsteno pripeljal njihov dušni pastir Dori. A se na žalost vse dobre želje niso uresničile in zaradi tega je bilo potem potrebno vse organizirati na novo. Prav tako je moral spremeniti svoje delo tudi Misijski pastoralni svet. Na koncu se je vse dobro izteklo in letošnja Vadstena je bila še ena izmed mnogih praznovanj Binkošti, ki je zaznamovala Slovence in slovenstvo na Švedskem.

Bila je sobota, 14. maja, 2005, ko so se rojaki že pred 11. uro dopoldan začeli zbirati na vrtu gostoljubnih sester Sv. Brigite

Švedske. Najprej je zgledalo klavrno, saj je bilo tam vsega okoli 50 rojakov. Potekale so priprave v cerkvi, ljudje pa so medtem segli v roke drug drugemu, se pozdravljali in si začeli pripovedovati, kaj vse so v letu po zadnji Vadsteni doživeli. Člana ansambla Duo Nota, Mare in Jelka sta

poskrbela za dobrodošlico gostov. Deset minut pred sv. mašo pa so se ljudje začeli zbirati v cerkvi, kjer se je ob 12. uri začela slovesna binkoštna sv. maša, kjer je bilo prisotnih okoli 150 rojakov, zbranih od Malmöja do Stockholma, od Göteborga do Kristianstada. Slovesno bogoslužje je vodil g. Jože Kopeinig, ravnatelj doma Sodalitas v Tinjah na Koroškem in ravnatelj Celovške Mohorjeve družbe ter veliki ljubitelj in

podpornik misijonov, posebej v Afriki. Pri slovesni sv. maši je pel stalne mašne dele kvintet

Koledniki iz Mozirja. Ljudsko petje pa je na orglah spremljala Jerica Bukovec, ki je njihova rojakinja in sedaj dopolnjuje svoj študij zborovskega dirigiranja v Stockholmu.

Binkošti so edina prava rdeča revolucija, ki spreminja svet, saj so rdeči plameni obstali nad vsakim izmed apostolov in nad Marijo. Ljubezen je edino gibalno, ki spreminja svet. Kristjani so povabljeni, da v moči Sv. Duha spreminjajo svoje življenje, kajti le tako se bodo zgodile spremembe tudi v svetu. G. Jože je s svojo preprostjo in ponižnostjo,

predvsem pa s kleno in jasno besedo vlival novih moči in novega poguma v srca rojakov, ki živijo na Švedskem.

Ob koncu sv. maše je Janez Tomažič, ob spremstvu Suzane, Simone in Mone iz Köpinga, ki so Janeza spremljale s šopki rož, s križem šel pred procesijo, ki je rojake vodila do slovenske lipi v spominski park pred Blåkyrka. Pri slovenski lipi so romarji občuteno zapeli Lipa zelenela je. Nato se je procesija vrnila k sestram v njihovo cerkev, kjer so bile pete litanije Matere Božje z odpevi, ki so jih rojaki lepo prepevali. Kvintet Koledniki, je skupaj z duhovnikoma Jožetom in Zvonetom prepeval litanije s slovesnimi odpevi, romarji pa so odpevali, kakor je to znano za naš verni slovenski narod. Na koncu bogoslužja je bil blagoslov in nato je ponovno zadonela tista znana Marijina pesem Marija, skozi življenje.

Praznični sv. maši je sledilo srečanje pri sestrah, ki so romarjem pripravile dobro juho in kavo, medtem ko sta Katarina in Sigrid postregli romarje s kranjskimi klobasami, ki so odlično teknile. Druženje na vrtu ima svoj pomen, saj je bila prilika pozdraviti tudi slovensko ambasadorko gospo Darjo Bavdaž

Kuret in slovenskega konzula, g. Tomaža Mencina, ki sta prišla v Vadsteno iz Stockholma. Na dvorišču sta se oba poslovila od romarjev, ki so kmalu nato odšli proti dvorani, ki sta jo ostali članici Misijskega pastoralnega sveta, Marija in Silva, skupaj z drugimi sodelavci in ljudmi dobre volje pripravili za slovenski praznik.

Najprej je bil pozdrav in dobrodošlica vsem prisotnim v

dvorani, nato pa sta zadoneli slovenska in švedska himna. Sledil je kulturni program, v katerem so

sodelovali:

Dou Nota,
Sestri: Gustika
in Olga Budja,

Kvintet
Koledniki in
Danni

Stražarjeva.

Vmes je med
programom g.
Jože Kopeinig
predstavil s

pomočjo
vizualnih

sredstev tisto

avstrijsko Koroško, ki je zibelka slovenstva. Naenkrat so bili vsi prisotni ppredstavljeni v čas 8.

stoletja, ko so slovenski knezi bili krščeni in se je tako začelo krščenje slovenskih prednikov. O prisotnosti misijonarjev je spregovorila mogočna cerkev Gospe Svete na Gosposvetskem polju. O mogočnosti in svobodnosti slovenskih prednikov je spregovoril tudi knežji kamen, ki je bil dolgo

časa blizu Krnskega gradu in je danes shranjen v Koroškem deželnem muzeju v Celovcu. Kako

smo lahko kot Slovenci hvaležni za tolike darove in za tako lepo in enkratno zgodovino našega naroda. Seveda pa smo dolžni vse to skrbno gojiti in predajati tudi našim zanamcem na Švedskem. Bodimo ponosni Slovenci, a istočasno se varujmo vsakega nacionalizma, ki bi škodoval našim medosebnim odnosom. Seveda pa nikdar ne zatajimo, kdo smo, pa naj gre za slovenstvo ali pa za to, da smo katoličani.

Po vsem tem, kar se je zgodilo v cerkvi in v dvorani, so ljudje seveda postali lačni in žejni. Za potešitev žeje in lakote so poskrbeli člani

Slovenske katoliške misije, ki so jim pomagali rojaki iz Göteborga. Med tem časom se je na mizi za tombolo nabralo mnogo darov in mlada dekleta iz Köpinga so prodajala srečke za tombolo, ki jo je vodil nekoliko kasneje Alojz Macuh s pomočjo hčere Suzane. Drago Arihov pa je poskrbel, da

so tombolski dobitki prišli v prave roke. Slovenski duhovnik se zahvaljuje vsem, ki ste s svojimi velikodušnimi darovi pomagali zmanjšati stroške tega Vseslovenskega srečanja v Vadsteni.

Kako prijetno je pri srcu slovenskega duhovnika, ko vidi, kako so nekateri pripravljeni pomagati, da je srečanje v Vadsteni zares slovensko prisrčno. Zaveda se, kako velika je organizacija tega srečanja in romanja v Vadsteno, a po drugi strani je odgovor ljudi, ki so tam prisotni potrdilo, da se je vredno vselej potruditi. Kakor je bil Misijski svet v preteklosti, tako je tudi danes pomembni člen v vsej tej veliki organizaciji. Pa jim na pomč pridejo še nekateri rojaki, predvsem

iz Göteborga in od drugod, da je dvorana hitro pripravljena in na koncu tudi lepo pospravljena.

Posebna zahvala naj velja na tem mestu NE (Njeni Eminenci), ge. Darji Bavdaž Kuret, slovenski

ambasadorki na Švedskem, kakor tudi novemu gostu v Vadsteni, g. Tomažu Mencinu, konzulu na slovenski ambasadi v Stockholmu, ki sta s svojo prisotnostjo počastila to tako pomembno, že 32. Vseslovensko srečanje za Binkošti v Vadsteni. Dolžnost zahvale in hvaležnosti slovenski duhovnik na Švedskem izreka posebej ID Slovenija v svetu in njenemu predsedniku g. Boštjanu Kocmurju in Ministrstvu za kulturo, kakor tudi Slovenski zvezi in njenemu predsedniku g. Ciriku Stoparju za velikodušno pomoč pri izvedbi tako pomembnega projekta za

ohranjanje slovenstva na Švedskem.

Poleg vsega tega se je potrebno posebej zahvaliti tudi družini Anice Štefanič, Kristiana Mlakarja, Adiju Golčmanu in družini Ani Zupančič za organizacijo gostov v Stockholmu, za streho nad glavo in slovensko gostoljubnost, kakor tudi za prevoz romarjev in gostov v Vadsteno in nazaj. Pristrčna hvala tudi družinama Vinka Tomažiča in Stanka Ratajca iz Göteborga za sprejem gostov iz avstrijske Koroške in Slovenije. Hvala tudi romarjem iz Göteborga ter posebej slovenskemu šoferju Milanu iz Boråsa, ki je varno prepeljal romarje iz Göteborga v Vadsteno.

Med zbranimi na dvorišču pri sestrah "birgитinkah" v Vadsteni se je razlegala slovenska pesem...

Želja slovenskega duhovnika je, da bi povsod srečno vozil in da bi nekoč srečno prispel tudi on v nebesa. Potovanje z avtobusom pa je organiziral Jože Župančič, za kar mu gre prisrčna zahvala.

Göteborg, Jönköping in drugi: Potovanje v Vadsteno, 14. maj 2005

Zahvala gre vsem in vsakemu posamezniku, ki ste tako ali drugače pripomogli za lepo 32. Vseslovensko binkošno romanje in Vseslovensko srečanje pri Sv. Brigiti v Vadsteni, kakor tudi vsem, ki ste gostom iz Avstrije in Slovenije izkazali slovensko gostoljubje na Švedskem.

Naj živi Vadstena, naj živi slovenstvo, naj bo viden slovenski katoličan tudi na Švedskem! Tisočkrat boglonaj vsem, tudi Slačkovima iz Slovenske Bistrice, kakor tudi Makovim, Košakovim, Jablanovčevim za vso velikodušno pomoč pri sprejemu gostov in dobrotnikov iz Slovenije. Hvala članom Kvinteta Koledniki iz Mozirja in organistinji Jerici Bukovec za lepo oblikovano praznično bogoslužje, ki ga je povzdignil s svojo navzočnostjo g. Jože Kopeinig. Hvala tudi Maretu Rekarju in Jelki Potočnikovi, ki sta kot člana glasbene skupine Duo Nota nosila »težo dneva«, kar se tiče glasbe in petja pri sestrah na vrtu, kakor in predvsem v dvorani, kjer je bilo spet slovensko veselo in prijetno. Hvala sestrama Gustiki in Olgi Budja, kakor tudi Danni Stražarjevi za sodelovanje v kulturnem delu programa v dvorani.

Hvala možem: Andreju Pagonu iz Malmöja in Dragotu Arihu iz Köpinga za nošenje bandera, Janezu Tomažiču iz Göteborga za zvestobo nošenja križa za procesijo in dekletom: Suzani in Simoni Macuh ter Moni Meglič iz Köpinga za spremstvo križa in pomoč pri tomboli, kakor tudi Alojzu in Suzani Macuh ter Dragu Arihu za izvedbo tombole. Hvala vsem za tombolske dobitke, posebej Slačkovima iz Slovenske Bistrice in Emi Zabukovšek iz Rogaške Slatine.

Kaj bi slovenski duhovnik na Švedskem, vaš švedski vagabund Zvone brez Misijskega pastoralnega sveta in vseh njihovih pomočnikov iz Göteborga ter od drugod, ki so poskrbeli za dvorano in vse potrebno »razkošje«, kolikor ga je mogoče imeti v Vadsteni, ko je potrebno vso jedajočo in pijačo pripeljati s sabo v Vadsteno, da je vzdušje lepo in prijetno slovensko? Ne bi bilo Vadstene, če bi ne bilo tam vas romarjev, ki s svojo zvestobo potrjujete, da je to svet kraj, kamor romate že od vsega začetka, odkar je p. Janez Sodja leta 1974 začel prav tam prvo Vseslovensko srečanje in romanje v srce Švedske, k zavetnici te severnoevropske dežele, k Sv. Brigiti.

Naj vas, slovenske rojake na Švedskem, tudi v prihodnje spremlja njeno geslo: Gospod, pokaži mi svojo pot in me napravi voljno hoditi po njej. Predvsem pa zdravja in novim moči naj vam romarjem vselej izprosi ta velika žena Švedske in sozavetnica Evrope.

***Vse vas pozdravlja vaš Zvone Podvinski,
rektor Slovenske katoliške misije na Švedskem***

Iz Veleposlaništva Republike Slovenije v Stockholmu smo prejeli dopis:

Veleposlaništvo Republike Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6 faks 08 662 92 74

elektronska pošta vst@mzz-dkp.gov.si

Veleposlanica: Darja Bavdaž Kuret

Svetovalec: Tomaž Mencin

Spoštovani! V zadnjem času smo dobili več vprašanj glede pogojev izplačevanja švedskih pokojnin v Sloveniji, zato smo pristojne institucije prosili za pojasnila. V nadaljevanju tako posredujemo odgovor Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (ZPIZ), iz katerega sledi, da lahko vsi upokojenci iz držav EU od 1.05.2004 (dan vstopa RS v EU) prejemajo pokojnine tudi v Sloveniji, saj se pokojnine ali druge dajatve priznane v eni državi članici izplačujejo v drugo državo članico, kjer upravičenec prebiva (razen če ne gre za dajatve, ki se izplačujejo le v državi, ki takšne dajatve prizna).

Lep pozdrav, Tomaž Mencin

Spoštovani! V zvezi z Vašim vprašanjem z dne 18. marca 2005 Vas obveščamo, da sta sporazume o socialni varnosti med državami, članicami Evropske unije in EGP nadomestili Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (OJ L 149/71, 74/72, 306/72, 2/73, 143/81, 136/92, 181/93, 335/95, 28/97, 176/97, 168/98, 209/98, 38/99, 38/99, 164/99, 187/01, 100/04 in 7/05) ter Uredba Sveta (EGS) st. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) st. 1408/71

(OJ L 74/72, 160/85, 181/93, 335/95, 28/97, 176/97, 168/98, 209/98, 38/99, 164/99, 14/01, 187/01, 62/02, 271/03, 100/04 in 77/05). Glede na to, da je Slovenija s 01.05.2004 postala članica Evropske unije, področje socialne varnosti urejata navedeni uredbi.

Pokojnine oziroma druge dajatve, priznane v eni državi članici, se v skladu z 10. členom Uredbe 1408/71 izplačujejo v drugo državo članico, v kateri upravičenec do pokojnine prebiva. Izjema so dajatve, ki so bile na predlog posamezne države članice in s soglasjem pristojnih organov ES vnešene v Prilogo IIa Uredbe 1408/71 (10.a člen Uredbe 1408/71). Te dajatve se izplačujejo le v državi članici, ki takšno dajatev prizna.

Slovenske dajatve, ki so uvrščene v Prilogo IIa in se izplačujejo le, če upravičenec prebiva v Republiki Sloveniji so: varstveni dodatek, državna pokojnina in oskrbnina. Dajatve, ki jih je Švedska uvrstila v Prilogo IIa in se glede na povedano izplačujejo le, če upravičenec prebiva na Švedskem pa so: stanovanjski dodatek za prejemnike pokojnin, posebne dajatve za ostarele, invalidski dodatek in dodatek za nego otrok s posebnimi potrebami.

Lep pozdrav!

*Maja MIKO, samostojni analitik, univ. dipl. lur***Druge zanimivosti**

V Novem mestu je od 19. do 21. maja potekala IV. konferenca slovenskih zdravnikov iz sveta in domovine, ki jo organizira Svetovni slovenski kongres. Srečanje je imelo dva namena: medsebojno druženje in spoznavanje zdravnikov ter predstavitev stanja stroke in najnovejših spoznanj v kardiologiji, nevrologiji in medicinski etiki.

Državnozborska komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je v torek, 24. maja, med drugim razpravljala o problematiki medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu. Kot je uvodoma poudaril predsednik Komisije Janez Kramberger, predstavniki slovenske manjšine v Avstriji, Italiji in na Madžarskem ocenjujejo, da je medijsko poročanje o njih pomanjkljivo. Komisija se je seznanila s problematiko medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu. Radioteleviziji Slovenija je komisija dala pobudo, naj v svoje medijsko poročanje v večji meri vključi poročanje o delu in življenju Slovencev v zamejstvu in po svetu, urednike časopisnih hiš pa je seznanila z njihovimi željami po večji medijski pozornosti. Obenem je komisija v sprejetem sklepu predlagala vladi, naj pri načrtovanju finančnih sredstev ustrezno upošteva problematiko medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu.

Lepo pozdravljeni! Rada bi obvestila, morda predvsem tiste, ki živijo na jugu Švedske, o dejavnostih društva Öst-och Centraleuropaföreningen v Lund-u. Predsednik tega društva je trenutno Robert Strgar. Gostje bodo tudi iz Slovenije.

<http://www3.lu.se/slav/Arrangemang.pdf>

Vesna

Te dni je izšla knjiga častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti Franceta Bernika, ki je bil predsednik te ustanove od leta 1992 do 2002. Knjiga je prva celovita predstavitev akademije in njene vloge od ustanovitve do današnjega dne, poudarek pa je na obdobju, ko je bil njen predsednik Bernik. Predstavljeni so portreti nekaterih pokojnih slovenskih akademikov in izrednih članov ter nekaterih še dejavnih dopisnih članov.

Kriminalisti so v torek, 24. maja, podali prvo kazensko ovadbo za kaznivo dejanje genocida, povezano s poboji po drugi svetovni vojni. Ovaden je Mitja Ribičič, nekdanji pomočnik načelnika OZNA za Slovenijo, ki je po vojni zasedal številne visoke funkcije v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji. Ovadbo je omogočilo odkritje kriminalista Pavla Jamnika, ki vodi preiskavo povojnih pobojev. V Arhivu Slovenije je namreč našel dokument, ki dokazuje povezavo med civilnimi žrtvami pobojev in Ribičičem. Mitja Ribičiča je že pred leti obremenil nekdanji visoki častnik OZNA Albert Svetina. Povedal je, da je Ribičič pripravljaval različne sezname oseb, ki so bile nato likvidirane. Ribičič v sredo ni želel komentirati kazenske ovadbe. Če bo dobil vabilo od preiskovalnega sodnika na zaslišanje v zvezi z ovadbo, se bo zaslišanja udeležil, do takrat pa izjav v zvezi z ovadbo ne bo dejal, je za STA povedal njegov odvetnik Peter Čeferin.

Vir: Radio Ogrnjisce; Oddaja Slovincem po svetu in domovini (22. 5. 2005)

Spoštovani! Oktet Suha iz Avstrijske Koroške se bo od 21. - 27. oktobra letos mudil na Švedskem. Obiskali bomo Slovenske in Avstrijske rojake v Olofströmu, Malmöju, Göteborgu in Stockholmu ter morda še drugo. Veselili bi se, če vi v Vašem glasilu kaj poročali o tem.

Informacije o naši skupini najdete na spletu pod www.oktet-suha.at

Zelo bi nas zanimali tudi stiki s pevskimi in/ali kulturnimi skupinami na krajih naših nastopov. Oktet Suha namreč prireja tudi Mednardondi Festival Suha (www.festival-suha.at) na katerega vabimo tudi skupine iz vse Evrope. Če bi potrebovali še kaj več informacij, se prosim kar oglasite.

Hvala in lep pozdrav iz binškošne Koroške - Jokej Logar, Oktet Suha

www.oktet-suha.at www.festival-suha.at office@oktet-suha.at tel. +43 664 3811 049

Otrok sem in živim v EU

V EU živi približno 90 milijonov otrok. Kljub temu so v evropski zakonodaji praktično nevidni, najpogosteje omenjeni le kot breme staršem ali ovira njihovim možnostim za zaposlitev.

A prav otrokom oziroma problemu pomanjkanja otrok bi morala starajoča se Evropa, kjer se vsaki družini v povprečju rodi le še en in pol otroka, posvetiti posebno pozornost. Zdravo, srečno in varno otroštvo lahko najmlajšim zagotovijo le starši, pri čemer pa ni vse odvisno le od njih: naprimer odločitev, koliko otrok si lahko privoščijo, kako jih lahko preživljajo in kako lahko ob vse daljših delovnih z njimi preživijo dovolj časa. Med dosedanjimi članicami EU so se s takšnimi dilemami poleg Francije najbolj uspešno spopadle skandinavske države, še zlasti Švedska s svojo dolgoletno socialdemokratsko tradicijo države blaginje. Med najpomembnejšimi nalogami švedske socialne politike, ki temelji na načelu solidarnosti, je skrb za blagostanje otrok oziroma pomoč staršem, da jim lahko fizično in finčno posvetijo ustrezno pozornost:

“Za nas je zelo pomembno, da imamo družbo, v kateri zelo dobro skrbimo za naše otroke,” je za BBC dejala Berit Andnor, švedska ministrica za otroke in družino. “Tako kot druge evropske države se tudi mi soočamo s podobnimi demografskimi spremembami. Zato je bistveno, da imamo takšno družinsko politiko, ki bo ljudi spodbujala, naj imajo otroke.” Prav Švedska je prva od članic EU uvedla porodniški dopust, ki danes znaša 13 mesecev in ki ga lahko izkoristita oba starša. Leta 1996 je pravica do vsaj trimesečne odsotnosti z dela po rojstvu otroka tudi uradno postala del evropske zakonodaje, zapisan v direktivi o porodniškem dopustu. Poleg porodniškega dopusta je eden izmed temeljev švedske družinske politike tudi pravica do otroškega varstva, ki naj staršem omogoči, da lažje usklajujejo družinsko življenje in delo, ter spodbuja normalen in zdrav razvoj otrok. “Lokalna uprava je staršem dolžna ponuditi varstvo za njihovega otroka, če so zaposleni ali če študirajo,” je za BBC pojasnil Soren Kindlund, sekretar ministrstva za družino in otroke. “To pomeni, da jim je prosto mesto zagotovljeno. Zanj plačajo razmeroma majhen prispevek, ki pokrije približno 15 do 20% vseh stroškov, ostalo prispeva država.” Evropski svet je že pred 12 leti priporočil članicam, da družinam priskrbijo zanesljivo, varno in poceni otroško varstvo. Na vrhu v Barceloni leta 2002 pa so si evropski voditelji zastavili tudi konkretne cilje: varstvo mora biti na voljo 90% vseh predšolskih otrok, starejših od treh let, in vsaj 30% otrok do tretjega leta starosti. Medtem ko je skandinavskim državam in Franciji takšne cilje uspelo doseči ali celo preseči, so podatki iz držav, kjer so še vedno prepričani, da so za otroke dolžne doma skrbeti matere, kot naprimer na Irskem, Portugalskem, v Grčiji, Španiji in Italiji, manj razveseljivi. Pomanjkanje poceni in dostopnega otroškega varstva, ki materam onemogoča vrnitev na delo za polni delovni čas, je eden od razlogov za razmeroma

””” Za nas je zelo pomembno, da imamo družbo, v kateri zelo dobro skrbimo za naše otroke.

Berit Andnor, švedska ministrica za otroke in družino

veliko število otrok, ki živijo v revščini. Čeprav je EU eno od gospodarsko treh najbolj razvitih območij sveta, pod mejo revščine, torej v gospodinjstvih z dohodki, nižjimi od 60% nacionalnega povprečja, živi petina evropskih otrok. Ena od raziskav Evropske komisije je pokazala, da tudi na tem področju med članicami unije obstajajo velike razlike. V Britaniji in Italiji je takšnih otrok kar 20%, na Švedskem pa le 4%. Med njimi je največ tistih, ki živijo v družinah z velikim številom otrok ali v gospodinjstvih le z enim od staršev, ki jim mora marsikod priskočiti na pomoč država. Na Švedskem vse družine z otroki, mlajšimi od 16 let, prejemajo univerzalni otroški dodatek, takšne vrste pomoči pa večinoma poznajo v vseh članicah EU.

Tako je za podporo družinam in otrokom v povprečju namenja dobrih 8% evropskega bruto prihodka. Kar nekaj članic lep kos tega denarja porabi za davčne olajšave ali celo "finančne nagrade" poročenim parom. Kljub temu je poroka v Evropi vse manj priljubljena. Več kot petina evropskih otrok se rodi neporočenim staršem, že tretjina evropskih zakonov pa se konča z ločitvijo. Švedska se pri tem uvršča v sam vrh. A kar 80% ločenih švedskih staršev si deli skrbništvo nad otroki, država, ki računa na občutek odgovornosti odraslih, pa se v njihove dogovore večinoma ne vmešava. Posreduje le v primerih, kadar pride do zapletov pri plačevanju preživnine.

Darinka Bunjevac (IT, 2005)

KULTURNI STIKI

KULTURKONTAKTER

Längtan

I många år jag väntat har,

väntat på ett svar.

ett livstecken från dig,

kanske en fråga; har du saknat mig?

Minns du mig ännu,

eller plågar glömskan dig.

Vad är det som hindrar dig,

hur kan det vara så,

att du min längtan icke kan förstå?

Om du inte min förstår

hur går det med din egen då?

du den förstå?

Eller är du tvungen att förneka den då,

varför måste det vara så,

svara mig du, tiden är NU!

ETT SARGAT HJÄRTA

I ljusets sken en skugga syns

en som av dig knappt kan

förnimmas.

Den sitter djupt i ditt hjärta

som en dold smärta.

Den har sargat din själ,

när du till mor sade farväl.

Sen dess är du inte densamma.

Du förmår ej uppleva

moderskärleken djup

för i ditt hjärta har den tagit slut.

Tragedin är ett faktum,

det var inte ditt fel,

du var bara en kugge i ett fult spel.

En vara som din spelare

ej kan försvara.

Kan

Ovanstående, hittills opublicerade dikter har skrivits av **Angela Lorbeer**. Angela bor i Malmö och valde att skriva på svenska i vilket hon verkar välbevandrad. Hon förmedlar sina känslor på ett okomplicerat sätt – väl värda att ta del av.

Sammanställd av JoF

Landskrona, 2005-03-24

I get by with a little help from my friends — En mäktig och passande finallåt på stödgalan Musik för livet. Gruppen *Flashback* (på bilden) visade var 70-talsskapet ska stå med sina stämkyddade arrangemang och fick igång publiken med "You the one that I want" från musikalerna Grease. Ett evenemang som förmedlade gemenskap och glädje både på och bakom scen och dessutom inbringade 30.000 välbehövlige kronor till Röda Korsets hjälpverksamhet. I den blommiga klänningen till höger ser vi vokalisterna *Dora Tuomainen* som har slovenska rötter, eftersom hennes båda föräldrar härstammar från Slovenien. **Källa:** *Landskronadirekt*, av: **Peter Cemjack IT, 2005**

Spoštovano uredništvo!

Zadnjič sem se tako razveselila vašega prijaznega odgovora, potem pa še objave moje zgodbe s pesmijo... Če vam ustreza, vam tokrat pošiljam še svojo pesem iz svoje pesniške zbirke Roža vetrov (Vindens blomma) v slovenskem in švedskem jeziku – prevedla je gospa Annette Rosenberg Cemazar. Vse je v priponki, sicer pa dosti tega tudi na obnovljenih straneh: <http://fly.to/ajda> - tudi nekaj prevedenega v švedski, angleški ter italijanski jezik. Hvala za naklonjenost in sodelovanje. Prsrčen pozdrav iz deževne majske Slovenije

Ajda Balderman Baliz

MOJA MOLITEV

Na dolgogrivem, neosedlanem konju vizije
pojezdim čez planjave,
blisk in grom prinašajoča.
Z impulzi vesolja stopim v galop,
mimo sledov stopinj na neskončnih cestah,
mimo obrazov in kretenj in zgodb...
Naj drugi oprezajo od kod piha veter,
jaz nosim v rokah skrivnostni ključ.
In hip vznemirjenja čez hip razodetja
vodita me v zobovje viharja...
Okusit grem sadeže temne plodnosti narave
in končno:

dobim prav vse, kar želim!

Amen.

MIN BÖN

På en långmant osadlad häst av visioner rider jag över ängen,
bärande på blixten och åskan.
Jag galopperar i takt med universums impulser,
förbipasserande fotspår på ändlösa vägar,
förbipasserande ansikten, gester och berättelser...
Låt andra känna efter från vilket håll vinden blåser,
jag bär den hemliga nyckeln i min hand.
Och ett ögonblick av upphetsning över ett ögonblick av glädje
leder mig till stormens rand...
Jag kommer att smaka frukterna,
denna naturens mörka bördighet
och till slut:

får jag precis allt jag önskar!

Amen!

Hvala tudi tokrat za tvoj prispevek h kulturnim stranem, Ajda.

Uredništvo IG

Na poti v Vadsteno, 30.5. 2004: Ana Župančič, Dragica Toter, Dana Kocmut, Kristian Mlakar ter brata Viktor in Janez

Malmö, Vesna Jakše: Påsk 2005

Angelca Mlakar, Stockholm

Sestri Budja – Gusti in Olga - z Jelko, eno od sester Potočnik, v sredini

Jože Stražar

likovni umetnik

Nasmejani obrazi z leve in desne

Za ples je skrbel Duo NOTA,

Adi Golčman, Stockholm

Prišli so tudi rojaki iz mesta Malmö in Trällebörg

Polka in valček sta še vedno zelo priljubljena v Vadsteni

Tako so si gledalci pasli oči in plesalci brusili pete

Dokler bo v Vadsteni poskrbljeno za "binkoštna srečanja" Slovencev na Švedskem in se jih bomo udeleževali, bomo zadržali lastno identiteto...

Spodaj: *Kristijan Mlakar*

Zavrtimo se...

Novo okolje, nova spoznanstva...

Vadstena nas razvedri in poveže z novimi poznanstvi;

tokrat obisk iz koroške Avstrije

Nova poznanstva in zanimivi pogovori...

Janez Stražar je v Vadsteni redni gost

Rojaki iz mest - Malmö, Köping, Stockholm, Göteborg in od drugod

Olga in Gusti Budja

Nastopajoči na letošnjem programu v Vadsteni (2005)

Danni Stražar

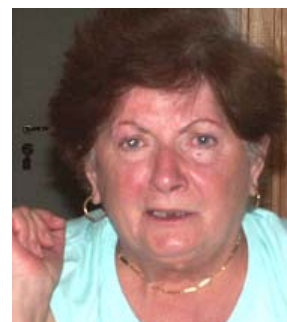
Mimi in Franc - končno malo časa za oddih

G. Zvone Podvinski v pogovoru z rojakinjo in z gosti

Bratje Rajko, Jože in Justin Hvala, Ponikve, 31. maj 2005

Ilona in Peter Bernardi, Ljubljana, 2005

Štajerska: Angela, Janez, Štefka in Bernardka Budja; Sonja Gruber; Jerko in Andrejka Bajt (2005)

Povezovanje teksta ter izbor fotografij - A. Budja (Foto: Stražar, Budja, Podvinski, Bencek)

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

Telefon 08 545 65 885/6

Faks 08 662 92 74, E-pošta vst@mzz-dkp.gov.si**VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE**

Ajdoščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Jesen/Höst 2005

Št./Nr 12 Letnik/Årgång 4

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 12 Letnik / Årgång 4

**Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem
Slovenska riksförbundet i Sverige**

Naslovna slika / Uppslagsbild:
Počitnice pri babici Angeli Budja, v Prlekiji, julija, 2005

Vir: Foto Hilena Molin

VSEBINA

INNEHÅLL

3	Uvodna beseda	Inledningsord
4	Slovenska zveza	Slovenska riksförbundet
5	Novice iz društev	Föreningsnytt
19	Vaša pisma	Era brev
22	Reportaže	Reportage
26	Mladi mostovi	Unga broar
33	Naša cerkev	Vår kyrka
33	Aktualno	Aktuellt
48	Naslovi	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: **Zvonko Bencek**
Lektor: Danni Stražar

Naslov uredništva: **Augustina Budja**
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26
Elektronski naslov/ E-post: **budja @bredband.net**

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra, 2005

**Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 november 2005**

Jesen - bogata s pridelki, zemlja gre k počitku, ptice se selijo na jug, v Sloveniji se bliža trgatev, v gozdovih zorijo kostanji....

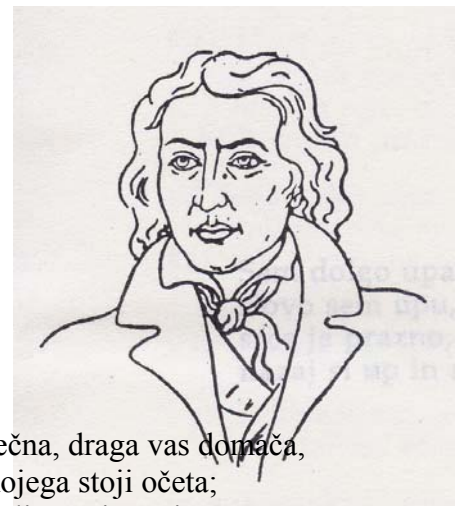

Naše misli se mudijo na domačih livadah, travnikih in gozdovih, spominjamo se mladih dni, ko smo uživali ob preobilici pridelkov s polj in vrtov.

Šolska vrata so se spet odprla na stežaj, učilnice so sprejele otroke, mladino in odrasle, da se jim izpolnijo ukaželjne sanje... Na Švedskem prirejajo Slovenci v okviru društev »vinsko trgatev«, ki ponazarja trgatev v domačih vinogradih.

Bogato jesensko bero svojim bralcem želi

uredništvo Informativnega GLASILA

SONETJE NESREČE - O, Vrba!

France Prešern, švedski prevod Alfred Jensen, 1895

O, Vrba! Ljuva fadershem, som givit
Mig barnafröjdens omedvetna lycka!
O, hade kunskapstörst ej kunnat rycka
Mig därifrån och ut i världen drivit!

Ej hade då dess ormtand sönderrivit
All sällhet, som mitt hjärta ville trycka!
Ej tvivel då mitt sinne kunnat stycka,
Och inre stormars lekboll jag ej blivit!

Jag skulle funnit då – ack, mycket gärna! En
trofast kvinnas arbetsamma händer – En
hemgift, saknad hos förmögen tärna.

Min farkost skulle plöjt vid lugnas stränder,
Och helge Markus skulle vetat värna
Från hagelstorm min teg, mitt hus från
bränder

O, Vrba, srečna, draga vas domača,
Kjer hiša mojega stoji očeta;
Da b' uka želja me iz tvojga sveta
Speljala ne bila, goljfiva kača!

Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
Vse, kar srce si sladkega obeta;
Mi ne bila bi vera v sebe vzeta,
Ne bil viharjev notranjih b' igrača!

Zvesto srce in delovno ročico
Za doto, ki je nima milijonarka,
Bi bil dobil z izvoljeno devico;

Mi mirno plavala bi moja barka,
Pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
Bi bližnji sosed varoval – svet Marka.

Predsednik ima besedo...

Skoraj smo že pozabili, kako lepo je bilo na dopustih in morda bomo še v jeseni izrabili tistih nekaj prostih dni. Tisti, ki so upokojeni, v domovino raje potujejo v sredini avgusta ali začetku septembra, ko sonce ni več tako vroče in ker se želijo udeležiti trgatve.

Pikniki so že za nami, priprave na razne aktivnosti v slovenskih društvih pa so stekle že konec avgusta. Organizirali bomo krožke, začeli z jesenskim delom slovenskega dopolnilnega pouka za otroke, obenem pa bomo začeli z načrtovanjem vinskih trgatav in martinovanja. Skratka, pred nami je spet veliko dela in v upravnih odborih bo ponovno treba zavihati rokave.

21. oktobra bo prišel na Švedsko gostovat priznan oktet Suha iz slovenskega zamejstva v bližini Pliberka na Avstrijskem Koroškem. Z njimi bo prišel tudi ansambel Podjunski Trio. Predstavili nam bodo zamejsko, torej koroško- slovensko kulturo. Gostovanje na Švedskem bodo zaključili v Stockholmu 27. oktobra.

Prosimo vas, da slovenska društva s podporo Slovenske zveze omogočite nastope naših cenjenih gostov v navedenem obdobju v večjih mestih na Švedskem.

Kot ste najbrž že sami opazili, smo letos in tudi v preteklih letih izgubili precej delovnih članov v slovenskih društvih. Nekateri je Bog poklical k sebi, drugi pa se odseljujejo v Slovenijo, ko dobijo pokojnino ali ko dobijo priložnost. Zato prosimo prav vse člane, da posredujete pri svojih prijateljih in vaših otrocih, da postanejo člani slovenskih društev, kajti njihovo pomoč bomo še kako potrebovali v prihodnjih letih.

Pomagajte nam, da se včlani čimveč druge in tretje generacije Slovencev na Švedskem. Če želimo dobivati kakršnokoli podporo švedskih oblasti, moramo imeti najmanj 1000 članov. Švedske oblasti naših otrok, starih do 6 let, ne priznajo za enakopravne člane in zato nihamo na številki približno 1050 članov.

Veseli smo, da se je spet pojavilo zanimanje za dopolnilne šole slovenskega jezika za otroke, saj si tretja generacija spet želi učenja slovenščine. Slovenska zveza bo društvom pomagala z navodili, kako naj začno s takšno dejavnostjo in kam naj se obrnejo za ekonomsko pomoč in material.

Dobrodošli v jesenski del aktivnosti slovenskih društev, prireditelj pa se udeležujte v čim večjem številu, dokler jih še imamo in smo pridni ter delovni.

Želim vam prijetno jesen!

Ciril M. Stopar

Ciril Stopar

Slovenska zveza na Švedskem

Vabilo na enodnevni seminar za arhivarje v slovenskih društvih

Nekje v sredini novembra bo Slovenska zveza organizirala enodnevni seminar za arhivarje v slovenskih društvih na Švedskem. To bo že drugi seminar, na njem pa bomo pokazali teoretično in praktično delo v arhivu.

Vse zainteresirane, ki bi radi prostovoljno pomagali z delom v društvenih arhivih, vabimo, da se prijavijo upravnemu odboru svojega društva, ki vas bo prijavil tajništvu Slovenske zveze. Znano je, da so društveni arhivi precej zanemarjeni in da bo potrebno vložiti veliko prostovoljnega dela, da ohranimo društveno zgodovino za naše vnuke in pravnuke.

Vprašanja o podrobnejših informacijah pošljite na e-naslov:

slovenska.riksforbundet@telia.com ali pa pokličite na telefon: 0457 – 771 85.

Piril M. Štopar

NOVICE IZ DRUŠTEV

FÖRENINGSNYTT

SLOVENSKO DRUŠTVO

V STOCKHOLMU

Vabilo

Slovensko društvo v Stockholmu Vas vabi na izlet v

Julita gård (južno od Katrineholma)

Julita nudi zanimivosti in razvedrilo za vse! Botanični vrt, zbirko domačih živali ter ročnih del in še kaj. Na ogled je tudi velika graščina in narava pri jezeru Öljaren.

Odpotujemo v soboto, 11. junija ob 8. uri. Iz Julite se bomo vrnila ob 16. uri. Vožnja traja približno tri ure v eno smer. Cena vožnje še ni znan, ker je le-ta med drugim odvisna tudi od števila udeležencev.

Podrobnejše podatke in eventualne spremembe bomo takoj sporočili vsem prijaviteljem.

Zainteresirane prosimo, da se čimprej prijavijo na naslov zavrel@bredband.net (tel: 08-85 72 59) ; anton.kisovec@telia.com (tel: 08-711 772 88) ali Ani Zupančič na telefon 773 07 87.

Vljudno vabljeni!

Baliranje v Olofströmu

V Olofströmu balinamo že skoraj 10 let. V letu 1995 so društvene aktivnosti zelo stagnirale, in ko sem kot novi - stari predsednik leta 1996 prevzel društveno krmilo, sem predlagal dve stvari. Če želimo pridobiti nove člane in obdržati stare, moramo uvesti nove aktivnosti, ki bodo zanimive za vse. Prva takšna stvar je bila društveni časopis, ki zdaj že deseto leto dobro deluje, druga pa balinarska sekcija, v katero so dobrodošli vsi, tako stari kot mladi. V ta namen smo kupili nove krogle, ki nam jih je prinesel Lucijan iz Trsta. Z bratom Jožetom sva navdušena balinarja že od mladih dni. Doma sva večkrat ob večerih balinala in se tega nikoli nisva naveličala, dokler sva bila oba še popolnoma zdrava. Zdaj pa preneševa največ tri - štiri tekme, potem pa dolgo časa sediva in počivava.

- 1) *Libero je poskrbel za zabavo.*
- 2) *Lennart in Gertraud sta stalna gosta.*
- 3) *Emil in Britt-Marie uživata.*
- 4) *Ciril servira svoji tašči.*

Za baliranje sva torej navdušila tudi

druge člane, kajti Primorci so bili tega tako in tako navajeni že od doma. Začeli smo se udeleževati Balinarskega turnirja v Halmstadu in bilo je moč opaziti, da je bilo naših članov na teh prireditvah vedno veliko. Pri balinanju je včasih zmaga pomembna, drugič pa spet ne. Če med seboj tekmujejo društva, je konkurenca res velika, če pa igramo v Olofströmu, Kallinge ali Barnakälla, potem igramo samo zaradi veselja in z namenom, da se družimo.

Tako torej že deseto leto balinamo na treh društvenih piknikih.

1) Po okusnem prigrizku se prileže ples. 2) S prijatelji je lepo delati. 3) Pogovor nas povezuje. 4) Jože Stopar je odličen balinar. 5) Balinarji se pripravljajo na tekmo.

Tudi letos smo v Olofströmu želeli balinati, čeprav je manjkalo 6 balinarjev, ki so bili bodisi bolni ali na dopustih. Petnajst minut pred začetkom turnirja se

je vtil močan dež, tako da smo pobegnili v društvene prostore, kjer smo ob kavi in pecivu dve uri in pol čakali, da se je malo zjasnilo. Med tem časom so nam pobegnile tudi naše žene in se z dežniki v rokah napatile na veliki semenj, ki je ravno tiste dni potekal v Olofströmu. Preostali moški smo se odpeljali na veliko ograjeno balinišče v Olofströmu, kjer smo z veseljem igrali do večera, ko nas je

lakota spet prignala nazaj v društvene prostore. Med nami so bili tudi člani druge generacije. Imeli smo tudi poseben

dogodek, ko smo med nas z veseljem sprejeli novega člana, Rafaela Rampreta. Seveda smo ta dogodek potrdili tudi z dobro kapljico in večerjo.

Piknik in srečanje v Kallinge

1) in 2)
Balinanje v slov. društvu Slovenija v Olofströmu je zelo priljubljen šport.

Nekaj dni pred tem piknikom je prišel z dopusta v Izoli naš prvi balinar Jože Stopar in s seboj prinesel nove krogelje za balinanje. Prvih osem krogel je bilo namreč premalo, ko pa je vedno toliko ljudi zainteresiranih za to igro. Tako jih imamo

sedaj šestnajst krogel. Jože nam je povedal, da je skoraj vsak dan po nekaj ur balinal v Izoli z upokojenci in si tako pridobil veliko kondicije, predvsem pa je poudaril, da so igrali na zelo lepem

in ravnem balinarskem igrišču.

Torej: balinali smo, dobro jedli in se družili, pa še lepo vreme smo imeli. Tokrat je bila pokrita veranda prazna, kajti najlepše je na zelenem vrtu, obdanim s cvetjem. Libero nam je igral na harmoniko, mi pa smo prepevali pozno v noč.

Slovenska dopolnilna šola za otroke v Olofströmu

4. junija smo imeli zadnji dan šole slovenskega dopolnilnega pouka. Z otroki smo to tudi primerno proslavili, saj smo se med tem časom med seboj dobro

spoznali. Najbolj všeč jim je bilo učiteljevo masiven in močan motor, na katerem so najrajši sedeli. Dogovorili smo se, da bomo v septembru nadaljevali s slovenskim dopolnilnim poukom.

Obiskal nas je tudi nekdanji predsednik Starc Milan, ki ima v šoli tudi svoje vnuke.

Likovna sekcija

Posnetek v društvu

V avgustu, je spet zaživila zelo pridna likovna sekcija. Ob nedeljah ali pa ob sobotah rišejo in se družijo. Svoje delo opravljajo zelo resno in profesionalno, tako da smo na

njih zelo ponosni. Likovna sekcija in Slovenska šola sta včlanjeni v ABF-ov spisek krožkov. Likovna sekcija pripravlja naslednjo likovno razstavo, ki bo v soboto, 22. oktobra v prenovljenem Jämshögs Medborgarhus.

Obisk predsednika v Ljubljani in Sori pri Medvodah

V Sloveniji sem kot predsednik skupaj z ženo obiskal ministrstvo RS za šolstvo in Zavod za šolstvo, kjer sem iskal pomoč pri organizaciji slovenskega dopolnilnega pouka na Švedskem. S seboj na Švedsko sem odnesel velik kup knjig, ki jih bomo uporabili pri slovenskem pouku. Prav tako sem v Mladinski knjigi nakupil precej knjig, pripomočkov in poučnih slovenskih filmov za otroke.

Zvečer smo - kot ponavadi - obiskala prijatelje iz KUD Oton Župančič iz Sore. Lepo je obiskati stare prijatelje, s katerimi se poznamo že 20 let. Pri predsedniku KUD OŽ v Sori, prijatelju Franceljnu Plešču, je zmeraj pristrčno in prijazno. Prav tako smo obiskali tudi nekaj drugih znancev v tej vasi. Podarili so nam DVD zapis njihovega zadnjega obiska pri nas v Olofströmu.

Na žalost se nisva mogla odzvati vabilu župana občine Medvode na sobotni občinski praznik, ker smo že imeli dogovorjen naslednji sestanek v slovenskem društvu na Reki na Hrvaškem, smo se mu pa iskreno zahvalili in mu poslali pristrčen pozdrav.

PLAN DELA V LETU 2005

- ◇ 3. septembra, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- ◇ 22. oktobra, Vinska trgatev 05. KONCERT zamejskega koroškega okteta Suha in plesni večer z orkestrom Podjunki Trio iz Avstrije v novi plesni dvorani Jämshögs Medborgarhus.
- ◇ 22. oktobra, razstava likovne sekcije v Jämshögs Medborgarhus.
- ◇ 30. oktobra, slov. sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 17. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- ◇ Slovenska šola za otroke vsako drugo nedeljo.
- ◇ Ob nedeljah ob 16.15 uri, krožek likovne sekcije.

UO KD Slovenija

Ciril M. Stopar

Pouk slovenskega jezika vodi Ciril Stopar.

- 1) »Zdaj sem pa jaz na vrsti da se peljem!«
- 2) Učenci slovenskega jezika po pouku
- 3) V ospredju so Alicia, Mike in Sebastian, v ozadju Erik in Alexander

Kulturno društvo SLOVENIJA

iz Olofströma vas vabi na

KONCERT

Okteta Suha

in

Vinska trgatev 05

igra ansambel

Podjunski Trio

vabimo vas tudi na

Razstavo slovenskih likovnih umetnikov

v Jamshögs Medborgarhus

v soboto 22. oktobra 05

Začetek koncerta ob 19.00 uri

Otvoritev likovne razstave ob 18.00 uri

ZA JEDAČO, PIJAČO, LOTERIJO IN SLOVENSKO-KOROŠKO PESEM TER VESELO RAZPOLOŽENJE BO POSKRBLJENO.

Prisrčno vabljeni!

OSMRTNICA Pretreslo nas je sporočilo o nenadni in nepričakovani smrti naše nekdanje zveste, požrtvovalne in delovne članice društva, Zvonke Fele. Težko je najti besede tolažbe in izreči sožalje njenim najbližjim: možu Ivu, sinu Matjažu z družino ter hčerki Alenki z družino.

Zvonka in celotna družina Fele so bili ena od gonilnih moči v društvu "Ivan Cankar"; Zvonka je, poleg vsega raznovrstnega društvena dela, bila tudi dolgoletna kulturna delavka (kulturni referent) društva; še posebej se je posvečala mladim in jih vodila.

Pred nekaj leti sta se z možem Ivom preselila nazaj v Slovenijo, v Prevalje na Koroškem, v rojstni kraj Zvonke. Tam sta si uredila prijeten dom in tako se jima je uresničila vroča in dolgoletna želja. Zvonka nam bo ostalo v toplém spominu, njenim bližnjim pa izrekamo iskreno sožalje, naše misli bodo ostale z vami.

Člani društva Ivan Cankar, Halmstad

Branko Jenko

Folklorna skupina, Halmstad, 1985

Författar detta brev en regnig dag efter 14 dagar med 30 graders värme och sol. Så nu är det väl ingen som har anledning att klaga på den svenska sommaren.

Följande händer framöver:

Utflykt till Drottningholms slottsteater.

Som vi meddelade i förra Nyhetsbrevet kommer visningen av den unika teatern från 1766 att ske för oss lördagen den 20 augusti 2005. Vi samlas kl 14.00 vid teatern. Du kan anmäla dig till Lojze Hribar tel. 08-7121162, senast en vecka förre visningen. Föreningen betalar guidningen och vi själva entrén (60 kr /vuxen, barn gratis). Efter visningen har vi picknick i det gröna. Ta med en filt, föreningen bjuder på kaffe och kaka.

Missa inte besöket. Teatern är med på UNESCO:s värdsarvslista.

Klassisk konsert i slutet av september.

Kvintetten APITO från Slovenien kommer vid två tillfällen att hålla konsert i Stockholm.

Fredagen den 23 september 2005 kl 12.00 blir det lunchkonsert i St.Clara kyrka och lördagen den 24 september 2005 kl 15.00 i Sofia kyrka. Fritt inträde.

Ta tillfället i akt och lyssna på unga och begåvade musiker från Slovenien.

Konserterna arrangeras med hjälp av Kulturministeriet i Slovenien.

Maksim Gaspari utställningen

I samarbete med Slovenska Ambassaden i Stockholm samt Kulturministeriet i Slovenien kommer föreningen att anordna en utställning som visar alster av slovenska konstnären Maksim Gaspari. Hans konst presenteras i form av vykort och beskriver slovenernas folkliv under tiden vid förra sekelskiftet. Utställningen kommer att pågå i Postmuseet i Stockholm mellan 15. och 18.december. Vi kommer med mer information i nästa Nyhetsbrev.

Nästa År (2006) kommer vi att fira

Slovenien blev självständigt år 1991. Då bildades vår förening. Nästa år firar vi 15 årsjubileum. Detta gör oss anledning att träffas och fördjupa vår vänskap.

Besök gärna vår hemsida där du kan hitta mer information:

www.algonet.se/~svenslov

Ha det så bra!

Hälsningar

Stanislava Gillgren

Spet je zadišalo po jeseni. Kakšnih posebnosti čez poletje v društvu Orfeum nismo imeli.

Pouk slovenskega jezika

Otroci – mladina - odrasli

Na jesen nameravamo v okviru društva spet organizirati slovensko šolo, pouk kulture, zgodovine, petja itd. Tokrat bo pri pouku pomagala tudi Danni Stražar, študentka iz Ljubljane.

Naprašamo starše, da se prijavijo, oziroma da k posameznim tečajem prijavijo svoje otroke na tel. 0418 26926 ali po e-pošti:

orfeum@bredband.net do 10. septembra, ko boste vedeli, kako bodo razporejene ostale aktivnosti vaših otrok. Predlog za pouk slovenskega jezika: Ob sobotah ob 10 – 13. ure. Dobrodošli sicer z lastnimi predlogi. Tudi odrasli so dobrodošli, v posebno skupino seveda.

Slovenska språket

Barn – ungdommar – vuxna!

Till hösten planerar vi att återuppta och komma igång med kurser i slovenska: språk, kultur, historia, sång, mm. En av ledarna blir Danni Stražar.

Vi ber föräldrarna att anmäla sina barn, ungdomar och kanske även sig själva till dessa kurser – en eller flera. Anmälan kan ske på tel 0418-269 26, e-post: orfeum@bredband.net. Förslagsvis kommer kurserna att gå på lördagar under dagen, t ex mellan kl 10 – 13. Föräldrar, kom gärna med egna förslag. Välkomna!

*Na sliki sta dve skupini sester Budja:
V ozadju: Gabrijela, Olga in Gusti, v ospredju:
Lenka, Anne-Marie In Dora, Gustine hčerke*

*Darinka Berginc in Danni Stražar
Landskrona, v maju, 2005. Foto Z. Bencek*

NOVA KNJIGA NA ŠVEDSKEM (2005)

AUGUSTINA BUDJA

Slovinci na Švedskem

Avtor dokumentarne knjige- monografije v slovenskem jeziku je: **Avguština Budja.**

Monografija

SLOVENC NA ŠVEDSKEM

OKVIRNO
ZGODOVINSKI
PREGLED

SLOVENER I SVERIGE

Ena globalizacijskih posledic

Knjiga obsega 540 strani. V njej je opisano delo v društvih, versko življenje, delo Slovenske zveze, intervjuji, reportaže, statistična obravnava o številu Slovencev na Švedskem ter še in še. Teksti so ilustrirani s številnimi fotografijami v črno-beli tehniki. Zajeta so vsa slovenska društva na Švedskem ter vsi znani literarni in kulturni ustvarjalci slovenskega porekla. Slovenska zveza je letos v aprilu podarila vsem slovenskim društvom po eno knjigo. Knjigo si lahko ogledate v vaših društvenih prostorih ali pa pri predstavniku društva.

Cena za izvod je: 400 sek (+ poština, 60 sek). Knjigo lahko naročite na tel.: **0418- 296 26**, e-naslov: budja@bredband.net ali pri predsedniku Slovenske zveze, Cirilu Stoparju. **Knjiga SLOVENC NA ŠVEDSKEM je primerna, da najde pot v vsak slovenski dom na Švedskem. Se priporočamo!**

Ilko Stopinšek, Olga Budja, Milena Černec in Marija Novak: v Landskroni - Midsommar, 2005

Dragica Kolarec, Zvonko Bencek, Justin Hvala, Milan Kolarec, Jelka Karlin in Gusti Budja

Srečanje med predstavniki občin Landskrona in Ribnica

Letos, 3. septembra, bodo predstavniki občine Landskrona obiskali tradicionalni, po vrsti že trideseti Ribniški sejem v Ribnici. Pred tem je tričlanska delegacija iz občine Ribnica obiskala Landskrono v zvezi z otvoritvijo muzeja Tycho Brahe na otoku Ven. To je bilo zadnji teden v aprilu. Pri otvoritvi muzeja je bila navzoča tudi švedska prestolonaslednica, princesa Viktorija.

Občini Ribnica in Landskrona sta povezani že od leta 2000, v zvezi s sponzorstvom video-projekta vokalnega terceta »Sestre Budja« z naslovom GLASBENI MOSTOVI (2000/01). Od tedaj se je izmenično zvrstilo že nekaj študijskih obiskov med obema občinama, pri katerih kot povezovalke in prevajalke sodelujejo tudi sestre Budja, Slovenke iz Landskrone.

Na letošnjem sejmu v Ribnici bodo sestre vokalno nastopile tudi v kulturnem delu programa.

Jesenske aktivnosti

V okviru društva Orfeum pripravljajo v jeseni izvesti kar nekaj pomembnejših projektov: poleg raznih tečajev nameravajo posneti še eno zgoščenko ter izdati nekaj knjižnih del. V upanju na uspešno delo vsem lep pozdrav!

1) Daglilja som blommar på natten 2) Familjen Tuomainen med Tobias i Danmark, Korsör. Vi hälsar på Paula och Trötters familj i deras nya segelbåt och tar oss ett dopp. (Dora T)

Karneval v Landskroni, 2005

1) Ob nastopu Landskrončanke, švedske pevke Siw Malmkvist, je bila dvorana polna. 2) Srečanje

Vreme je bilo sončno vse štiri dni, kar je trajal karneval... Mnogo veselih obrazov in nepričakovanih srečanj.

1) Iztok in Nana Bernardi

2) Lenka Molin in Victor, Kerstin in Leopold Karlin, po sledovih karnevala en teden pozneje, v Landskroni, 2005

Karnevalski dogodki in srečanja, Landskrona, 2005

Under tiden: 1) Ett kärt minne från Prlekija, juli 2005. 2) Vi besökte Lipica och lipizzanerhästarna. 3) Škocjanske jame nudijo obiskovalcem čudovito naravo!

**1) Det är härligt vid Adriatiska havet!
2) Här bland bergen känner man sig liten...!
3) Efteråt, vid återkomsten till Sverige: Kalaset, Annie Karlin firar sin 10-årsdag (juli, 2005)**

Vi gratulerar alla födelsedagsfirare!

Pismo iz Slovenije

Letošnje poletje je v Sloveniji čudno; od napovedi, da bo temperatura ves julij in avgust ves čas nad 30 stopinj C, ni ne duha ne sluha. Konec julija smo preživeli en teden pasjih dni, ko smo se potili pri 35 stopinjah C, prej in potem pa sta nas pestila oblačnost in deževje, pomešana z nevihtami in lepimi dnevi. Kot slišim, tudi na Švedskem ni bilo kaj prida bolje.

Trenutno je Slovenija na dopustu. Tukaj vlada politično zatišje razen kakšnih majhnih aferic, ki jih izvohajo in zakuhajo novinarji. Janševa vlada je zamenjala vladne uradnike in jih nadomestila s "kompatibilnimi", kot se je izrazil pristojni minister. Zdaj pa se je lotila nadzornih odborov v podjetjih, kjer ima država večinsko last. Tisti, ki se spoznajo na upravljanje podjetij, opozarjajo na preveliko vnemo pri menjanju vodilnih ljudi, ker vodenje podjetja ni stvar politikov ampak ekonomistov, torej ljudi, ki se na to spoznajo.

Po enem letu članstva v EU ljudje ugotavljajo, da se življenje ni kaj dosti spremenilo. Pa vendar; inflacija je nižja kot kdajkoli prej in Slovenija je menda na dobri poti v evropski monetarni sistem in prevzem evra, kar naj bi se zgodilo leta 2007. Takrat naj bi začela veljati tudi schengenska meja, ko naj bi znotraj celotne EU ne potrebovali več potnih listin, ampak le osebne izkaznice. A to je v današnjih časih terorističnih akcij najbrž velik vprašaj.

Slovenija bo prvo polletje 2008 prevzela predsedstvo EU in se je na to že začela pripravljati. V delo bo vključenih 1800 ljudi in takrat bo, pravijo, Ljubljana pokala po šivih, kajti večina glavnih zasedanj in sestankov naj bi se dogajala v glavnem mestu. V zadnjih tednih se pred našimi očmi odvija nekaj agonij slovenskih tovarn. Revizija je pokazala, da so vodilni v Steklarni Rogaška med letoma 2000 in 2003 ustvarili za 12,6 milijarde tolarjev dolgov. Denar je poniknil neznano kam. Vodilni so prirejali podatke, zavajali banke in poneverjali. Tudi denar, ki ga je država namensko nakazala za obnovo dotrajanih peči, je izginil, država pa ni imela nobene kontrole, kako je denar bil uporabljen. Zgodba se še odvija.

Tudi v Industriji usnja Vrhnika, ki je bila v socialističnih časih največja tovrstna industrija na Balkanu, se odvija tragedija, čeprav drugačna. Tu je država večinski lastnik, ki pa se že leta odloča in se ne more dokončno odločiti, kaj bi s tovarno, ki ustvarja izgubo. Pred kratkim je delavcem, še tistim 660, kolikor jih je ostalo od 4000, prekipelo, ker niso dobili junijske plače. Opozorilno so stavkali, država pa je končno prišla na dan z besedo: ali tovarno v stečaj in na cesto vseh 660 delavcev, kar bo za Vrhniko socialna bomba, ali pa bo poiskala strateškega partnerja, ki pa ga itak neuspešno išče že tri leta.

Slovenske ceste so zasičene z dopustniki iz Italije pa tudi iz Nemčije, ki se vozijo na morje na Hrvaško oziroma se vračajo domov. Problem je predvsem odsek od Kopra do meje s Hrvaško, kjer še ni avtoceste. Ob prometnih konicah ob sobotah in nedeljah se potniki vozijo po tem, nekaj nad 20 km dolgem odseku tudi po nekaj ur.

V teh poletnih dneh se kljub muhastem vremenu v številnih krajih po Sloveniji odvijajo raznorazni festivali. Najbolj znana sta Ljubljanski festival, kjer nastopajo svetovno znani operni in koncertni umetniki, in mariborski Lent, ki je bolj pestre narave. Oba vsako leto privabita številne obiskovalce, ki si lahko potešijo slo po kulturi tudi z obiskom na številnih drugih prireditvah po Sloveniji.

Rada Pišler

Pismo iz Kanade

New Swing Quartet v Gradcu osvojil pomembni nagradi /
2005

Torek, 26. julij,

Gradec (Avstrija) - New Swing Quartet iz Slovenije je na 5. mednarodnem tekmovanju glasbe a capella "Vokal Total" v avstrijskem Gradcu osvojil dve prestižni nagradi v kategoriji gospel: prvo nagrado strokovne žirije Pevske zveze, ki je organizator festivala, ter prvo nagrado v kategoriji pevcev gospela in duhovne glasbe (The Ward Swingle Award), je sporočil član ansambla Dare Hering.

New Swing Quartet so v ponedeljek zvečer nastopili v nabito polni koncertni dvorani Dom in Berg, kjer je potekal prvi dan tekmovanja Vokal Total, na katerem se predstavljajo vokalne skupine z vsega sveta, ki gojijo petje brez glasbene spremljave. Večer je bil namenjen kategoriji pevcev gospela.

Strokovni komisiji je predsedoval Ward Swingle (ZDA), profesor glasbe, utemeljitelj posebnega jazzovskega načina petja "scat singing" klasične glasbe (Bach) in ustanovitelj slavnih The Swingle Singers.

New Swing Quartet je nastal leta 1968 v Šentjurju pri Celju po zgledu Golden Gate Quarteta. Danes ga sestavljajo Dare Hering, prvi tenor, Oto Pestner, drugi tenor, Tomaž Kozlevčar, bariton, in Marjan Petan, bas.

New Swing Quartet je v treh desetletjih umetniške glasbene poustvarjalnosti sledil tradiciji belskega in črnškega spirituala, jazza in gospela ter občinstvu po vsem svetu približal pesmi iz baptističnih cerkva ameriškega juga.

Njihova diskografija obsega 40 izdaj programov na različnih nosilcih zvoka in nekaj video kaset. Peli so v koncertnih dvoranah v vseh večjih evropskih mestih, sodelovali na jazz festivalih ter imeli koncerte in nastope v več evropskih TV in radijskih hišah. Leta 2003 je izšla monografija o kvartetu avtorja Draga Medveda.

Ivan Dolenc, Kanada

New Swing Quartet je osvojil 1. (zlato) nagrado strokovne žirije Pevske zveze, ki je organizator festivala.

Strokovno komisijo so sestavljali:

W Michele Weir (ZDA),
Michele Weir (ZDA),
Mathias Becker (Nemčija), in
James Moore (ZDA),

Vir: It, 2005

Čestitke in pozdravi iz Slovenije

Privzgoja našega slovenstva mladini in otrokom

Čestitam vašemu / mojemu društvu KD SLOVENIJA v Olofströmu za 30-letnico obstoja! V tem društvu sem bil soustanovitelj in sem zanj osebno, nesebično, s svojim požrtvovalnim delom in znanjem, čeprav s priokusom vseh grenkob, ki so mi jih srbsko usmerjeni *jugoslovanarji* pustili v grenkem spominu. S trdim delom smo veliko žrtvovali in se izpostavljali ter orali ledino v strupenem političnem okolju, s podtaknjenimi udbaši in izdajalci (danes sem srečen, da sem se boril za pravo stvar - za Slovenijo in pripomogel k osamosvojitvi države Slovenije, to mi je največja čast, da sem bil zraven. Ni mi žal, kljub vsem naporom). Zdaj živim srečno, medtem ko so se drugi skrivali za našimi hrbti, mi pa smo bili najbolj izpostavljeni, lahko bi rekli na prvih frontnih linijah.

Leta 1974 sem bil celo obtožen, ker sem na prvem občnem zboru, ki sem ga sklical za formalno ustanovitev društva, čeprav smo pripravljali prireditve in drugo že od l. 1970, ker sem pri ustanovitvi izrazil zavzetost za samostojnost Slovenije v takratnih svinčenih komunistično teroristično pro-jugoslovanskih časih z vsem trepetanjem od strahu pred UDBO. Ob proslavitvi 30-letnice pa še vabila nisem dobil, rad bi se sicer udeležil take svečanosti. Kot uspešen podjetnik v Sloveniji bi Vam kaj prispeval za tak jubilej, saj sem tudi Göteborgu in drugim. Za slavnost pri vas sem zvedel pozneje po hčerki, ki mi je poslala tudi Informativno Glasilo.

Ne glede na to, kaj je bilo, vas podpiram naprej v domovini preko mojih političnih in drugih kanalov, saj sem tudi tukaj v Sloveniji aktiven predsednik in ustanovitelj organizacije vzporedno z VILLAÄGAREFÖRENING, ki deluje po švedskem sistemu in tako tudi obratno prenašam znanje iz tujine za razvoj Slovenije. Udejestvujem se tudi na mnogih drugih področjih. Marsikateri *pro-jugoslovan* v okviru društva se mi je po osamosvojitvi opravičil za storjene krivice in ovire pri delovanju društva. Na dan priznanja Slovenije so kar množično zlezli iz svojih skritih brlogov in prišli v klubske prostore in ne vem od kod naenkrat vsi ti ljudje, ki so prej bili potuhnjeni in zanikali svojo pripadnost in se delali Švede, Jugoslovane, itd. Čeprav sem prevozil več kot 20 000 km in te ljudi v 70. letih iskal vzdolž in počez, da bi pomagali pri delu društva, nagovarjal sem jih k sodelovanju ter poskušal vzpostaviti razne povezave, mi dostikrat ni uspelo, kajti mnogi niso hoteli priznati, da so Slovenci. Takih je bilo veliko, imen ne bi našteval. Veselilo me je, da so spregledali, tako je prav, sem jih pohvalil in jim oprostil po osamosvojitvi: "Tudi ti si sin ali hči slovenskega naroda" in si dobrodošel/a v skupnost naroda.

Lepo od vas je, da se trudite naprej in da ste aktivni, in veseli me ko berem, da imate preko 200 članov. To vam gotovo omogoča finančne in druge možnosti. Če bi želeli pridobiti kulturnike ali sami nastopati v teh krajih v Savinjski dolini, kjer sem naseljen in delujem, pa bom pomagal v okviru svojih zmogljivosti in kontaktov (žal primanjkuje samo časa), ki jih imam pri županih, poslancih, društvihorganizacijah.....

Zbiram tudi gradivo o zdomstvu na švedskem, ki bi ga v nekaj letih želel pripraviti v obliki zbornika ali knjige, kot npr. za predavanja o boju za samostojno Slovenijo in za razne razstave v Sloveniji, Vesel bom za vse prispevke, ki bi jih lahko uporabil za ta projekt.

Lep pozrav

Milan Starc, dir. European Industrial Engineer

Opomba uredništva: To pismo nam je g. Milan Starc poslal že spomladi. V nadaljevanju pisma je želel dobiti informacije o dopolnilnem pouku slovenskega jezika, saj je njegova hči Lucija, učiteljica iz Nasuma, želela svoje otroke vpisati k pouku slovenskega jezika. Njegova vnuka sta med tem že začela z obiskovanjem dopolnilnega pouka slovenščine v Olofströmu, s tem pa se mu je uresničila želja, da se bosta njegova vnuka, ki živita na švedskem, naučila jezika svojih prednikov.

Obisk pri slovenskem društvu KPD Bazovica v Reki na Hrvaškem

Že v sredini junija smo se odpeljali proti Sloveniji, pot pa nas je vodila preko vzhodne Nemčije. Z nami je bila tudi tašča, tako da smo bili precej težko naloženi. Njo smo pustili pri bratu v Izoli, mi pa smo se kopali in se vozili po Sloveniji in po Hrvaškem. Bili smo navdušeni tudi nad novo avtocesto od Kozine pa do

hrvaškimi Slovenci
Primorskem.

Kopra, ki nas je varno peljala mimo Črnega Kala na

Vitomir Vitaz, predsednik društva Bazovica

Tisti petek sva se z ženo že zgodaj zjutraj odpravila v Ljubljano, kjer sva si nameravala ogledati tudi trgovine. Toda do tega ni prišlo, ker sva obiskala nekaj slovenskih ministrstev in uradov in se toliko zamudila tam, da sva zamudila tudi obisk na Slovenski izseljenski matici, kjer so že zaprli svoje prostore, ko sva se pojavila tam pozno popoldne. Nakupila sva še nekaj šolskih knjig in učni material ter slovenske otroške filme v Mladinski knjigi, ki jih potrebujemo pri slovenskem dopolnilnem pouku v Olofströmu. Vseh knjig: tistih, ki sem jih dobil na

Ministrstvu za šolstvo in Zavodu RS za šolstvo ter teh, ki sva jih nakupila, je bilo najmanj trideset kg. Da žena ne bi bila preveč huda na mene, ker sva tako zapravila ves dan, sem jo peljal na kosilo, pravzaprav na večerjo v Šestico. Obenem

sem obujal spomine, kako sem tri leta stanoval v Šentvidu in hodil v šolo v Ljubljani. Zvečer sva obiskala še prijatelje, ki jih imamo pri pobratenem društvu v Sori pri Medvodah. Šele pozno ponoči sva spet »odraščala« proti Primorski, utrujena a vesela, ker sva spet srečala prijatelje in znance.

Med tem časom me je – kot nam je povedala tašča - poklicala ženina teta Marta, ki živi blizu Reke na Hrvaškem in izrazila željo njihovega društva, da bi kot uradni predstavnik Slovenske zveze na Švedskem obiskal poznano slovensko društvo KPD »Bazovica« na Reki (Rijeka) na Hrvaškem in da bi naj

se udeležili kulturne prireditve, kjer bo nastopal njihov mešani pevski zbor ter ostale sekcije. Obenem pa bi se pogovorili o sodelovanju in izmenjavi kulturnih obiskov.

Veselica je trajala do dveh

zjutraj...

Kulturno prosvetno društvo Bazovica v Reki je bilo ustanovljeno leta 1947 in so že praznovali 55. letnico obstoja. Svoje ime so si izbrali v spomin na »bazoviške žrtve«, ko so fašisti leta 1930 v Trstu sodili vodstvu organizacije TIGR in obsodili na smrt Ferda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča ter jih ustrelili na Bazovici pri Trstu. Slovenski dom KPD »Bazovica« ima več kulturnih sekcij: **MePZ (mešani pevski zbor) Bazovica** (na

fotografiji), dramsko skupino, planinsko skupino, folklorno skupino ter dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture. Že neke v sredini petdesetih let so se vselili v veliko, ogromno hišo, ki se imenuje SLOVENSKI

DOM. Sedaj so tudi lastniki te mogočne stavbe.

V petek, 24. junija, smo se odpeljali iz Izole proti Ilirski Bistrici in se nato peljali do hrvaškega mesteca Klane, kjer živi ženina teta Marta, ki je bila tudi moja nekdanja sošolka v Ilirski Bistrici. Pokazala nam je pot do Slovenskega doma KPD »Bazovica« v Reki, kjer tudi sama poje v pevskem zboru. Reka je

zelo veliko mesto, imajo pristanišče, ladjedelnico in ogromno industrije v mestu ter okolici. Ustavili smo se na severno-zahodnem delu mesta v klancu, kjer smo komaj našli parkirno mesto. Toda člani slovenskega doma so tega navajeni in se zmeraj znajdejo. Že na velikih vhodnih vratih je pisalo, da vstopamo v območje slovenskega doma Bazovica. Ko sem vstopil, sem prav obstrmel, saj smo prišli v park, ki je bil obdan z rožami in okrasnim grmičevjem vseh vrst. Sredi vrta je stala mogočna dvonadstropna rumena hiša,

ki je bila bolj podobna dvorcu kot pa navadni hiši. Na vrtu so bile razvrščene mize in klopi, kjer so sedeli člani in gostje in bili postreženi iz društvene gostilne. Imeli so tudi dva prava balinišča in prav zasrbelo me je da bi stopil tja in vrgel kakšno "partido", kot se reče po primorsko.

V slovenskem domu je veliko prostora za dejavnosti društva

Posedli so nas na klopi in nas postregli s hladno pijačo, kajti

bilo je neznansko vroče. Nato je prišel njihov predsednik Vitomir Vitaz, s katerim sva se pogovarjala o sodelovanju, si izmenjala glasili in se dogovorila, da bova obdržala stike. Njihov mešani pevski zbor je zelo zainteresiran, da bi prišel gostovat na Švedsko, to pa mi je povedala predsednica tega zbora, ko sva se dobro spoznala.

Predsednik društva Bazovica Vitomir Vitaz in Ciril Stopar pri pogovoru - izmenjave svojih predsedniških izkušenj

Nato smo odšli v dvorano v Slovenski dom, kjer so začeli s kulturnim programom v čast Dneva državnosti RS in RH. Na proslavi je nastopil pevski zbor, plesna skupina, dramska skupina, imeli so glasbeno točko in gosta iz Ilirske Bistrice, ki je recitiral Prešerna.

Njihov pevski zbor je nekaj posebnega, imajo sposobnega dirigenta, "maestra" gospoda Franja Pavlica, ki jih je popeljal zelo daleč v umetnost petja in jih je bilo zato veselje poslušati. Nastopajo vsepovsod, večkrat mesečno, pa tudi v Šentvidu pri Stični, na Taboru slovenskih pevskih zborov. Po končani prireditvi smo se odpravili v zgornje prostore, kjer imajo knjižnico in velike sobe za aktivnosti, kjer smo

poskušali "brkinske" češnje in žganje. Predsednica se je pohvalila, da bodo jeseni nastopali v Rimu, pri papežu, in na to so izredno ponosni. Slovenski dom KPD "Bazovica" je precej bogato društvo in dobivajo podporo iz Slovenije, mesta Reke, Primorsko- Goranske županije (pokrajine) in iz Zagreba. Zdaj imajo tudi svoje glasilo, ki se kliče KAŽIPOT, podobne oblike kot Informativno glasilo Slov. zveze na Švedskem, le da ima 16 strani in barvne fotografije. Do sedaj so izdali tri številke glasila in bi želeli, da bi postal mesečnik. Njihovo glasilo je zelo strnjene oblike, pišejo ga pa prav tako kot mi ostali Slovenci - amaterji. Oni niso tako kritični do svojega glasila, kot smo to mi na Švedskem, ker so veseli, da ga imajo in da ga lahko tiskajo poceni. V Slovenskem domu imajo tajništvo, kjer nekaj ur na teden dela profesionalna tajnica. Tajništvo, knjižnico in klubske prostore imajo odprte ob torkih in četrtek, pevski zbor ima vaje ob ponedeljkih, dramska skupina ob sredah, folklorno- plesna skupina ob torkih in četrtek, dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture imajo pa ob ponedeljkih, torkih in sredah. Planinska skupina se srečuje ob torkovih večerih. V Slovenskem domu se srečuje tudi Svet slovenske narodne manjšine mesta Reke in Svet slovenske narodne manjšine Primorsko- Goranske pokrajine. Torej je njihov delovni teden zelo pester.

Podučili so me nekaj o pametnih stvareh: vsi aktivni člani v sekcijah dobijo plačane potne stroške, če tega ne bi bilo, potem mešani pevski zbor zagotovo ne bi tako pridno deloval, saj so skoraj vsi prisotni na pevskih vajah. O drugih stvareh ne bom kaj dosti pisal, toda poskušali jih bomo uporabiti v slovenskih društvih na Švedskem, morda se bi to tudi pri nas dobro obneslo, da bi povečali naše aktivnosti v prihodnjih letih. Naj omenim še to, da če bi slovensko društvo v Malmöju ali Göteborgu posedovalo takšno mogočno in lepo hišo, kot je Slovenski dom Bazovica v Reki, potem bi mi na Švedskem plačali več davka za hišo, stroške ogrevanja, elektrike in vode, kot pa imajo vsa slovenska društva na Švedskem bruto dohodka. Verjemite, da to drži, ker sem preračunal, toda veselimo se s slovenskim društvom »Bazovica« v Reki, da imajo lahko še tako dobre možnosti in upamo, da nas bodo čez leto ali dve obiskali na Švedskem in pokazali svojo pevsko znanje.

Tukaj pa moje zgodbe še ni konec, kajti ko smo se dobro spoznali, smo bili naslednji dan spet povabljeni na zaključno veselico, kjer so bili prisotni vsi aktivni člani in jih je njihovo društvo pogostilo s hrano in pijačo ter dobrim glasbenikom iz Ljubljane. Naslednji dan smo spet vrteli kilometre iz Izole na Reko, toda ni nam bilo žal, kajti plesali smo, peli in se smejali ter igrali najbolj neumne igre na svetu do dveh ponoči. Želim reči samo to, da naj živi Slovenski dom KPD »Bazovica« na Reki. Hrvaško- slovensko- švedsko prijateljstvo je pognalo dobre korenine za začetek bodočega sodelovanja.

Ciril M. Stopar, Olofström

Na počitnicah pri babici in prababici v Sloveniji

Pred spanjem smo zaigrali razne igre ali se veselo družili: Od leve -Andre, Daniel, Alex, David in Victor. 2) Dekleta smo bila zase, igrale smo se z mucami ali počele kaj drugega: Od leve – Amanda, Isabelle in Annie

*1) Družina Molin / Westerlund. Od leve Peter, Lenka, Amanda, Andre in Alexander - M. Nedelja, 2005
2) Lepo je, kadar nas obišejo sorodniki: stric Janez, Mitja s sestrično Bernardko in Kerstin iz Švedske*

1) Mamika ima tudi male mucе, s katerimi sta se Amanda in Isabelle velikokrat igrali. 2) Opoldne je bila pogosto na mizi juha. Od leve: Lenka, Leopold (Poldi), Leonida in mamika ter obvezno domače vino v sredini. 3) Annie in Amanda sta skupaj z ostalimi uživali v kopališču »biotermе« pri Mali Nedelji.

NA POČITNICAH 1) Devet pravnukov / Barnbarnsbarn – od vsega doslej dvajsetih - z mamiko, svojo prababico, na njenem domačem dvorišču. V ozadju z leve: Daniel, Isabelle in David Kembro; v ospredju z leve:

levo: Andreas Karlin, Alexander Westerlund, Victor Karlin, Andre Westerlund, mamika Angela Budja z Amando Molin ter Annie Karlin. Mala Nedelja, julij, 2005

2) Mamice so za pot po Sloveniji pripravile piknik-košarico, očetje pa zemljevid

Tudi pri spanju smo morali biti složni, pri tem na srečo ni bilo težav.

V kuhinji ali pri igri na prostem smo včasih zganjali pravi živ-žav!

**1) Pri mamiki so obiski sorodnikov pogosti – tukaj jo je obiskal njen brat - stric Lojzek z ženo Milico.
2) Obiskali smo tudi Ljubljano: Annie, Leopold, Amanda, Peter, Kerstin, Lenka in Victor. Julij, 2005**

Fotografije in komentarje je poslala Helena, Lenka Molin, Landskrona.

Aktivne počitnice

Ustvarjalne delavnice

Ika, 8, in Tim, 6, sta veselo pričakala ponovne počitnice v Sloveniji. Že skrajni čas je bil, da obnovita svoje znanje slovenščine, zato smo želeli, da imata čimveč priložnosti za pogovor s prijatelji in drugimi vrstniki.

Izvedeli smo, da v mestu vsako drugo dopoldne potekajo ustvarjalne delavnice, ki sta se jih udeležila ter ustvarila kar nekaj lepih reči pod vodstvom voditeljice Polone. Te delavnice je organiziralo Društvo za razvijanje prostovoljnega dela v Novem mestu, bile so pa

tudi druge delavnice za otroke po mestu, ki so jih organizirala trgovska središča. Na enem izmed njih sta se Ika in Tim skupaj s Čarodejem Davidom naučila delati živali iz balonov.

Gripovi tedni in Romana

Za naslednje leto pa smo se odločili, da se bosta otroka udeležila Gripovih aktivnih tednov mladih, v okviru katerih bodo v enem tednu večino dneva potekali raznovrstne aktivnosti. Letos sta se jih udeležila Ikina in Timova prijatelja Nejc in Luka, mi smo pa ob

zabavnem zaključku aktivnega tedna v slikah in na filmu videli, kako je zanj potekal ves pretekli teden.

Otroka sta imela tudi priložnost, ko je neko soboto nastopala v okviru Revozove prireditve v gozdni jasi v Dolenjskih Toplicah, peti in plesati ob pesmicah Romane Kranjčan, ki sta jih že od malega poslušala in pela.

Romana poje...

Gripovi tedni

Iz plute

Pri babici – Svod časa

Pri babici sta se Ika in Tim zopet dobila s sestrično Leo in bratrancem Maximom iz Francije. Vsi zopet eno leto starejši. Imajo se zelo radi in je res škoda, da se ne morejo videti pogosteje.

Letos nas je babica predstavila svojemu prijatelju pisatelju Francetu Bogolinu, ki je napisal knjigi Svod časa : podobe iz življenja I in II. Na žalost ju še nisem imela časa prebrati, se pa tega že veselim, saj sem si ju, po tem, ko sem prebrala predstavitev knjig, hudo zaželela. Je mojster slovenskega jezika z izredno bogatim besednim zakladom, piše pa tekoče in zanimivo.

V Triglavskem narodnem parku

Tudi sama sem imela aktivne počitnice, ko sem se podala na pohod po planinskih poteh v Triglavskem narodnem parku. Pot, ki sem si je izbrala, je bila ponekod precej težka in drugič bom imela palice v rokah.

Hribernik

Narava je bila lepa in mogočna in mi je nudila raznolika doživetja, med drugim s prelepimi razgledi.

Ciciban

Da bosta Ika in Tim še naprej gojila in razvijala svoje znanje slovenskega jezika tudi na Švedskem, smo se odločili, da naročimo otroško revijo Ciciban. Že poleti sta jo z veseljem prebirala in reševala naloge, bila je pa tudi zelo umestna v avtu na poti domov.

Tokratno poletje je bilo zelo deževno. Pa nas to ni kaj dosti motilo, saj nam je bilo lepo v poletnem domovanju med vinogradi.

Pa prisrčen pozdrav!

"Srce"

Vesna Jakše

v Landskroni, dne 14. 8. 2005.

V cerkveni skupnosti Landskrona smo katoliki izgubili dolgoletnega župnika; pater Krystian Soll je dne 18. marca nenadoma umrl. Pokopan je na Poljskem, od koder izhaja.

Z 18. avgustom, 2005 pa nastopi stalno duhovniško službo nov duhovnik, g. Roman Konkel, tudi Poljak po rodu. Na sliki je g. Konkel pri mašnem obredu, Dobrodošel med nas!

PS G. Zvone Podvinski se v času nastajanja tega Informativnega GLASILA še ni vrnil iz Slovenije, zato pogrešamo njegov prispevek. Gotovo nam bo g. Zvone imel veliko povedati v naslednji številki IG.

Uredništvo

KULTURA KOT IDENTITETA

Smo Slovenci res dovolj pozitivni v oceni do samih sebe?

Članek *Culture as Identity: the Case of 1821* se ukvarja z vprašanjem identitete slovenskega naroda, za katero je na sploh sprejeto, da se je formirala ne preko velike državne tvorbe, pomembnih vladarskih družin in veličastnih bitk, temveč, prav nasprotno, v kmetiskem okolju in nato v počasi nastajajočem meščanskem sloju. Tako velja, da se je slovenska narodna zavest oblikovala zgolj in izključno na podlagi kulture.

Iztočnica za raziskavo je sodobna slovenska igra 1821, v kateri je samopodoba naroda razmeroma negativna. Raziskava pokaže, da je 1821 z ozirom na vprašanje slovenske identitete zgolj vrh ledene gore celotne literarne tradicije. V nasprotju s pričakovanji, da lahko močna kulturna tradicija omogoči trdno nacionalno samopodobo, se namreč izkaže, da ima malodane celotna slovenska literatura porazen nivo zavesti o samih sebi.

Članek pri analizi tega stanja, navezujoč na Heglov pojem identitete, ugotovi dva različna pogleda na kulturo in, posledično, tudi na slovensko nacionalno identiteto: prvi, prevladujoči, je tradicionalen, se pravi izključujoči, reakcionaren in navsezadnje nacionalističen, drugi pa je, nasprotno, vključujoči, napreden ter osvobajajoče kozmopolitanski.

Zaključek oblikuje predlog, da je, glede na suveren obstoj slovenske države in njeno prav takšno vključevanje v evropske politične strukture, osvoboditev krča in prestrašenega pogleda samih nase nujna za zaživetje sodobne, odprte in osvobodjene samobitnosti ter privzem pozitivnega pogleda na lastno identiteto. (It)

Vinogradništvo / Vina primorskega temperamenta

Za koprski vinogradni okoliš se je zadnjih nekaj let, prav po zaslugi Vinakoper, ki so poskrbela za postavitev velikih obcestnih tabel, uveljavilo ime **Dežela refoška**. Vrhovih hribov in slemen valovijo od obale do obale. V notranjosti to deželo omejujejo reki Rižana in Dragonja ter kraški rob. Ta okoliš je narava bogato obdarila s pogoji, ki so skorajda idealni ne le za gojenje vinske trte, ampak za doseganje visoke kakovosti. Flišna, ilovnato peščena tla prevladujejo po celem področju, klima pa se od morja v notranjost nekoliko spreminja. Zato so tudi vinogradi razdeljeni v zgornje in spodnje področje. Z Debelega rtiča, Purissime pri Ankaranu, s Prad, Škocjana in Ricorva v Izoli, trte gledajo morje in grozdje dozoreva v njegovem blagem nadihu. Na višjih legah, v Santomi, Sergaših, Kortini in Laborju pa gledajo v sonce od jutra do večera. Oskrbovanje vinogradov je organizirano racionalno in smiselno. Vsak vinogradnik skrbi kar za 9 do 10 ha nasadov. Spodnje vinogradniško področje vodi Jadran Sever, zgornje pa Boris Brzan.

Vse sorte grozdja bi lahko uspevale prav na vseh legah, saj to klima dovoljuje. Z vsake lege pa prihaja drugačen značaj vina. Taki tipi vin so lahko vsak zase zanimivi in posebni kot na primer chardonnay Labor in Ricorvo. Vina z različnih leg lahko skupaj dosežejo se višjo kvali

Primorska bela vina

Malvazija, stara domača sorta, je z novim načinom predelave postala drugačno, novo vino, in je hkrati nakazala, da ima v sebi se veliko potencialov, ki jih letnik '96 že izraza. Novo afirmacijo malvazije je prinesla tudi pozna trgateg, neobičajna za te kraje. V dveh letnikih, '91 in '93, so bili pogoji taki, da je grozdje lahko se dolgo zorelo na trtah na posestvu Labor.

Chardonnay je bil v vinogradih Vinakoper naseljen v manjšem obsegu že v sedemdesetih letih. Pokazal je, da lahko razvije pravi značaj tega svetovnega vina, zato so mu namenili kar veliko prostora na Laborju in celoten nasad Ricorvo pri Izoli, od koder sta prišla tudi dva različna tipa: Ricorvo, bolj svež, dišeč in živahen, ter Labor bolj resen, poln in bogat. S povezovanjem kvalitet in značajev je nastal chardonnay Prestige. Ob trgatvi 1993 so uspeli pripraviti tudi jagodni izbor chardonnaya, ki bo v naslednjih letih verjetno veliko povedal.

Pričakovano presenečenje je prinesel **sivi pinot**, za to področje povsem nova sorta, ki se je zrelo lepo udomačila. Zrelo grozdje je temno obarvano, vino pa odseva rumene in zlate odtenke. Ker doseže ravno pravo razmerje med jabolčno

in vinsko kislino ohrani svežino do konca. Nežna in hkrati bogata cvetica mu da zelo prijeten in samosvoj značaj. Vinogradi sivega pinoja na Purissimi so dali izvrstno kakovost, ki je v Bordeauxu ocenjena z zlato medaljo.

Pravo malo revolucijo pa je povzročil **rumeni muškat**, obujena posebnost iz tradicije vinogradništva v Istri, ki je nekdanj slovela po muškatih. Na novo smo ga najprej spoznali kot sladko vino z nizko stopnjo alkohola, kdor ga je pil, je imel občutek da zoba jagode sladkega, zrelega grozdja. Enolog je to dosegel s pomočjo kriomaceracije, ki so je uporabil prvi v Sloveniji in rezultat je bil enkraten. Poleg sladkega pripravijo se polsuh muškat, ki se lepo ujame z nekaterimi izbranimi jedmi.

Primorska rdeča vina

Koprska rdeča vina si služijo posebno pozornost, saj v Sloveniji ni področja, ki bi imelo take dobre naravne pogoje za zorenje rdečih sort. To so peščeno lapornata tla in predvsem seveda sonce, Pravi izziv za vinarje predstavlja dejstvo, da leži koprski vinogradni okoliš vzporedno z znamenitimi bordojskimi rajoni. Razlika je le v tem, da Bordojske miluje klima širokega Atlantskega oceana, medtem ko v naše vinograde prihaja vpliv morja iz Sredozemlja oziroma z Jadrana.

Refošk je simbol istrske tradicije in dolgovečnosti, enkratno vino, ki se ne more ponoviti v nobenem drugem vinogradnem okolišu. Če so stara rdeča vina svetovnega formata prava simfonija barv, vonjav, okusov skladnosti in harmonije, potem je refošk himna vinu, pola strasti, zanosa in ljubezni. Tak je tudi refošk - klasična predelava, ki posname vrenje v odprtih kadeh in ročno potapljanje klobuka. Najbolj občutljiv trenutek predelave refošk je maceracija, med katero se mora iz jagod izlužiti dovolj barvil, da postave vino gosto in temno, skoraj črno, z vijoličnimi odtenki, hkrati pa maceracija ne sme trajati predolgo, da vino ne postane trpko, ampak ostane gladko in zaokroženo. Z letnikom '96 so na primorske pridobili dva nova tipa refoška, namenjena posebnim priložnostim: sladki refošk in peneči refošk.

- ♣ Sladki refošk, pripravljen iz izsušenega grozdja, je obujen iz tradicije, ki je bila značilna za okolico Izole. Tam so sušili izbrano grozdje tako, da so porezali šperone in pustili grozde veneti na trti. V tem sladkem vinu se ohranja enkraten okus zrelega grozdja.
- ♣ Peneči refošk, pridelan po klasičnem postopku, je nov izziv že enologe in ljubitelje vin, saj pravih penin iz rdečega vina poznamo zelo malo. Čeprav nima ambicij, da bi se postavil od bok finim in nežnim klasičnim peninam, pa se peneči refošk navdušuje s svežostjo in živostjo.

Capris je starodavno latinsko ime za Koper in pod tem imenom poznamo zaenkrat tri zanimive zvrsti vin, v katerih se združujejo in dopoljujejo značilnosti posameznih sort.

- ♣ Beli Capris, v katerem so zastopane vse bele sorte, je vino eksotičnega internacionalnega okusa, primeren za različne priložnosti.

- Rdeči Capris predstavlja zanimivo sintezo bordojskega tipa. V prvem letniku tega vina je bil poleg Merlota in Caberneta zastopan tudi refošk, ki pa ga je kasneje zamenjal Cabernet Frank.
- Peneči Capris je prva prava penina iz koprskega vinogradnega okoliša, pridelana po klasičnem postopku vrenja v steklenicah. V vinu prevladuje najbolj značilna bela sorta okoliša - malvazija, ki jo dopolnjuje chardonnay.

Vina

Po 24 členu Uradnega lista republike Slovenije (str.3052, st. 48 – 30. XII 1987) se sme na območju Posavskega rajona, v Belokranjskem okolišu saditi naslednje vrste:

- priporočene sorte: laški rizling, beli pinot, chardonnay, frankinja (modra frankinja), modri pinot, šentlovrenka, žametovka, portugalka
- dovoljene sorte: zeleni silvanec, rumeni muškat, renski rizling, ranina, sauvignon, kraljevina, žlahtnine, gamay, kerner, zweigelt

Opis najznačilnejših vrst našega okoliša

Chardonnay

(Morillon, Baunois)

Po francoskih prepričanjih spada ta sorta med najplemenitejše sorte belih vin. Izvira iz francoskega vinorodnega okoliša Burgundija, znano iz pisnih virov iz 9 stoletja.

Laški rizling

(Welschriesling, Olasz Rizling, graševina, Riesling

Italico) Spada med najpomembnejše nepravne rizlinge in je v Evropi in nasploh v Sloveniji najbolj zastopana sorta. Izvira iz Francije (iz Šampanje), spada v srednje kakovostna vina.

Renski rizling

(Riesling, Rheinriesling, Riesling Renano)

Sodi med sorte, ki so uveljavljene za pridelavo velikih vin. "Nemška šola" ga je posadila na kraljevi prestol in mu priznala kronski položaj med belimi vini.

Modra frankinja

(Blauer Limberger, Blaufränkisch, frankovka)

Po kakovosti in razširjenosti je glavna rdeča sorta v posavskem rajonu. Je osnova za metliško črnino, zastopana je tudi v cvičku.

Modra portugalka

(Blauer Portugieser, portugais bleu) V Sloveniji ohranjena samo v Beli krajini. Od ostalih rdečih sort se razlikuje po tem, da potrebuje vsaj leto dni zorenja.

Modri pinot

(modri burganec, Spätburgunder, Pinot Noir) Izvira iz Burgundije, podobno kot chardonnay, le da se težje prilagodi naravnim razmeram. Prvi pisni viri o vinu segajo v leto 1394.

Rumeni muškat

(Žuti muškat, Gelber Muskateller, Muscat f Petits Grains) Prideluje se v vseh treh rajonih Slovenije. Najbolj opazna vina prihajajo iz belokranjskega, mariborskega, koprškega okoliša. Prihaja iz Male Azije in je najstarejše človeku znano vino.

Sivi pinot

(Rulander, Tokay. Burgundske sive, Pinot grigio) Nastal kot mutacija modrega pinota v vinogradu trgovca Rulanda iz Speyerja. V Sloveniji se pojavlja v vseh treh vinorodnih rajonih in daje vina, ki se lahko uvrstijo v sam vrh.

Šentlovenka

(Saint Laurent, lovrenac crni) V majhnem obsegu je zastopana v posavskem rajonu. Domneva se, da je domovina šentlovenke Francija, ime naj bi dobila po kraju Saint-Laurent v Medocu pri Bordeauxu. Domneva se tudi, da je dobila ime po svetniku Lovrencu (10. avgust), ker za sorta dozori zgodaj.

Žametna črnina

(Kölner blauer), kavčina)

Najbolj zastopana v posavskem rajonu, nosilka cvička

in belokranjskega roséja. Zastopana je še v rdečem bizeljčanu, rdečem sremičanu, rdečem vrištjančanu in dolenskem rdečem. Sodi med rodne sorte z velikimi grozdi, kar se pozna na nizki količini sladkorja.

Sauvignon

(muškatni silvanec, Sauvignon Blanc)

Izvira iz Francije in ga gojijo v večini vinorodnih držav.

Sorta je bujne rasti, kar se kaže med vegetacijo s košatim zelenim delom trte. Trta je odporna proti nizkim temperaturam, a občutljiva za sivo plesen.

Ledeno vino

Prvo ledeno vino, pridelano v Sloveniji prihaja iz Bele krajine, natančneje iz Metlika. Grozdje je zrelo v vinogradu Kmetijske Zadruga Metlike na Vinomeru. Po treh dneh, katerih povprečna nočna temperatura je segla pod -7°C je 25. decembra 1986 potekala trgatav. Da bi grozdje ostalo zamrznjeno so morali trgači potrgati zgodaj zjutraj.

Martinovanje

Martinovanje ob svetem Martinu, svetniku, ki mošt spremeni v vino, pomeni simboličen zaključek vsega vinogradnikovega prizadevanja, hkrati pa tudi zaključek mariborskega vseletnega cikla prireditvev, namenjenih Stari trti v čast.

Martinovanje v Mariboru je največje v Sloveniji, saj ga obiše nekaj tisoč Mariborčanov in okoličanov. Prireditvev poteka ves dan dne 11. 11. od 11. ure in 11 minut pa tja do 20. ure. Nastopajo številni znani ansambli in posamezniki, na stojnicah pa ponujajo dobrote vinogradniki in vinarji, turistične kmetije in drugi gostinci.

Vir: It, 2005

Prešanje jabolk na stari preši

Ludvik Kramberger

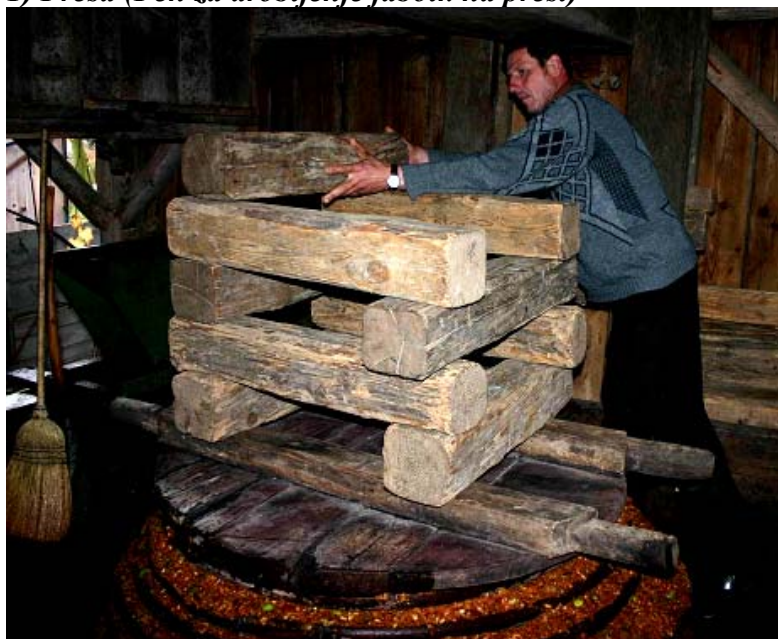
Roškarjevi v Ihovi pri Benediktu, sredi Slovenskih Goric, so ohranili stari, izginjajoči, način prešanja jabolk

Jo, kako hitro se spreminjajo časi. Tako bi lahko rekli, ko se spomnimo življenja iz preteklosti. To čutijo zlasti starejši, ki so doživljali čase, ko na podeželju ni bilo telefona, elektrike in vodovoda. Spominjajo se časov, ko so večino del opravljali ročno in z velikimi fizičnimi napor. Danes bomo v našem prispevku obudili tipično jesensko opravilo, to je prešanje, stiskanje, na navadni leseni preši. Redki so, ki še prešajo na tak stari način. Še redkejši so, ki bi znali naštet

dele stare lesene preše, ki jo sestavljajo: podvoli, krnica, preslice, vreteno, žmek, dveri, rigli in plohi z mačkom. Pomemben pripomoček so leseni obroči (narejeni so iz brezovega ali leskovega lesa), ki služijo za postavitev koša iz trpin grozdja ali jabolk.

1) *Preša (Peh za drobljenje jabolk na preši)*

2) *Polaganje plohov na dveri koša*

3) *Gospodar Jože in sosed Milan ob prešanju na 100 let stari*

leseni preši 4) Nalaganje koša s tropinami zmlatih jabolk

Veliko smo si prizadevali, da bi našli »prešarja«, ki bi prešal, in stiskal na prej opisani preši z lesenimi obroči. Čisto po naključju smo v lhovi, pri Benediktu, to je sredi Slovenskih Goric, ob pobiranju jabolk v starem sadovnjaku ob cesti po domače nagovorili gospodarja Jožeta Roškara z besedami: »A boste »kukli?«, kar pomeni prešali zmlata jabolka.

5) *Koš naložen z zmlatimi jabolki je pripravljen na stiskanje*

6) *Polaganje »dveri« na koš*

Razumel je naše vprašanje in nam povedal: »Letos so stare jablane dobro obrodile. Zdi se nam škoda, da bi sadje propadlo. Pobiramo ga, da iz njega naredimo jabolčnik. Redki so, ki še prešajo jabolka. Ker imamo dovolj posode, jih vedno poberejo in zmeljemo ter iz njih stisnemo jabolčnik. Nekaj ga prodamo sladkega, nekaj prevretega pa se spremeni v jabolčnik, ki ga tudi prodajamo. Kar ne prodamo, pa namenimo za žganjekuho.«

7) *Ob stiskanju koša se je sladki jabolčnik iz preše stekal v kad*

8) *Kamni s katerimi so včasih mleli jabolka za jabolčnik*

Gospodarja Jožeta in gospodinjjo Mileno smo povprašali, če lahko sledimo postopku na preši. Dovolili so nam in prav po njihovi zaslugi smo prišli do posnetkov, ki so verjetno zadnji taki, kjer tropine stiskajo v košu iz obročev. V preteklosti so jabolka drobili s tolčenjem na krnici, to je podu preše. To so opravljali s »pehi«. Po tem je v teh krajih jabolčnik dobil ime »kukla«. To zamudno ročno opravilo so posodobili z mletjem z mlinskimi kamni, ki sta jih ročno poganjala dva para človeških rok. Te hranijo le kot spomin. Sedaj meljejo jabolka z mlinom, ki ga poganja elektromotor. Nas je zanimalo, kako poteka prešanje s košem iz lesenih obročev? Gospodar Jože je tropine zmletih jabolk z »šaflo«, lopato (včasih so bile lesene), nalagal v obroče. Prvega je nastavil pod sredino prešpana. Koš mora stati v zadnjem delu krnice, da na tak način pridobijo čim večjo ročico prešpana. To je oddaljenost od uteži in vretena preše. Ko je bil koš napolnjen, sta na njega s sosedom Milanom Ješovnikom položila dveri. Nanje je Jože križno nalagal plohe, ki so s prečno postavljenim plohom, ki mu rečejo maček, dosegli prešpan. Milan pa je stopil k vretenu, ki ga je vrtel po navodilih prešarja. Ob dvignjenem prešpanu je Jože v reže zadnjih preslic polagal »rigle«. Ko je bil prešpan "zariglan", je Milan z vrtenjem vretena počasi spuščal prešpan na »mačka«, ki je prek križno naloženih »plohov« in »dveri« stiskal jabolčne tropine v košu. Prvo stiskanje mora potekati počasi, da ne bi iz koša »žagalo«, iztiskalo sočnih tropin, iz katerih je v curkih tekla sladki jabolčnik. Jabolčnik ali jabolčni sok, je po rahlo nagnjeni »krnici« tekla do luknje v kotu krnice in skozi njo v veliko kad. Od tu ga je gospodar spravil v lesene sode, ki so umiti čakali na letošnji jabolčnik. Kot je povedal, sodov, ki jih gospodar namenja jabolčniku, nikoli niso polnili z vinom. Tokrat so Roškarovi, ki se izključno preživljajo s kmetijstvom, sprešali 500 litrov jabolčnika. Že pred tem so sode napolnili z 800 litrov jabolčnika.

9) *Ko še ni bilo plastike, so bile kadi, za stekanje jabolčnika iz preše, lesene*

Kot smo že omenili, živijo Roškarjevi od kmetijstva. Za delo pri hiši sta gospodar Milan in žena Milena, pomagajo pa jima mama Genovefa, hčerki Brigita in Bojana, ki sta sicer redno zaposleni. Roškarjevi obdelujejo okrog 19 ha zemlje in se ukvarjajo z živinorejo in prašičerejo.

Besedilo in posnetek: LUDVIK KRAMBERGER

Bioterme v Mali Nedelji, 2005

Foto: *Barbara Senekovič*

Zdravilišča – paradni konj slovenskega turizma

Barbara Senekovič

Medtem, ko je naša nekaj kilometrska obmorska obala v času visoke turistične sezone opustela, primorski hotelirji zmajujejo z glavami in se izgovarjajo na slabo vreme, pa zdravilišča beležijo polno zasedenost in tako predstavljajo najuspešnejši segment dosedanje turistične ponudbe v Sloveniji. Uspeh velja pripisati vsakemu zdravilišču posebej (bitka za tržni delež ter prilagajanje ponudbe še tako zahtevnim gostom) in kolektivni blagovni znamki »Slovenska zdravilišča«, saj tako skupno nastopajo na domačem in tujem tržišču. Zdraviliški kraji so v letu 2004 zabeležili 539.653 prihodov turistov in 2.402. 237 nočitev, kar kaže znaten porast glede na pretekla leta.

Slovenska naravna zdravilišča

Skrivnost dobrega počutja so ljudje ob slovenskih izviri zdravilne vode odkrivali že v času rimskega imperija (Rimske toplice, ki danes zaradi denacionalizacije žal propadajo). Blagodejne učinke izvorov so prvi spoznali okoliški prebivalci, kasneje pa tudi tujci in tako so začela nastajati zdravilišča na slovenskem. Danes se petnajst zdraviliško-turističnih središč ponaša z verificiranim statusom naravnega zdravilišča. Na sam razvoj zdraviliškega turizma je vplivala tudi neokrnjena narava in prelepo podeželje. Najpomembnejša sta termalna voda različnih lastnosti in toplote (od 32 do 73 stopinj C) in mineralna voda (zdravilišče Radenci z znano

pitno mineralno vodo Radenska tri srca) in zdravilišče Rogaška Slatina (mineralna voda svetovnega slovesa Donat Mg). Sledijo morska voda in slanice, organski in anorganski peloidi (fango obloge) po katerem je znano Krkino klimatsko zdravilišče v Strunjanu, posebnost pa so tudi Terme Zreče, ki so gorsko klimatsko zdravilišče. Torej je bogastvo Slovenije prav v njeni raznolikosti.

Severovzhodni del Slovenije

Severovzhodni del Slovenije je še posebej bogato posejan z zdravilišči:

Foto: Terme 3000

(Moravske Toplice
Terme Lendava,
Zdravilišče
Radenci, Terme
Ptuj, Terme
Maribor, Terme

Zreče, Zdravilišče Rogaška Slatina, Zdravilišče Laško in Terme Dobrna). Pred enim letom, natančneje 4. avgusta, pa so prvi kopalci zaplavalali tudi v Biotermah Mala Nedelja, majhni podeželski vasici, ki bi ostala pozabljena, a so tamkajšnji prebivalci vzeli stvar v svoje roke. Dovolj jim je bilo prošelj na različne državne organe, saj je država nekako gluha, ko želi človek nekaj ustvariti, a potrebuje pomoč. Dejali so si: »Sam si pomagaj, saj ti drugi ne bodo«.

Tako je podjetje Segrap iz Ljutomera s številnimi izvajalci (Vegrad Velenje, Gradis Ptuj, Gradbeništvo Lendava in Kema Puconci) postavilo bazenski kompleks, ki ima 1400 kvadratnih metrov kopalških površin. Sistem ima več bazenov z različnimi vodnimi atrakcijami in lahko sprejme do 4000 kopalcev na uro. Na voljo so vam tudi dva masažna bazena, divja reka, v severnem delu pa je bazen za plavalce in neplavalce z globino od 136 do 180 centimetrov. Temperatura vode, ki je tudi pitna, je okrog 30 stopinj C. Podjetje Segrap je do sedaj v termalno kopališče Bioterme Mala Nedelja vložilo več kot milijardo tolarjev. V prihodnosti pa nameravajo zgraditi še hotel, ki bo nudil nastanitvene kapacitete. Ko sem se ustavila v vasici, sem dobila občutek, da je kraj zaživel. V bližini kopališča boste lahko obiskali tudi ponije in poskusili prave domače dobrote. Gradilo pa se bo tudi v Termah 3000, saj so v fazi gradnje hotela s petimi zvezdicami, ki bo še kako dobrodošel, saj bo mnogim zagotovil prepotrebna delovna mesta. Širijo se tudi Terme Ptuj, kjer bodo zgradili hotel s štirimi zvezdicami. V letošnjem letu pa so povečali kopalne površine in tobogane.

Zdravilišča se bodo v prihodnosti usmerjala na šest temeljnih integralnih turističnih proizvodov: trženje zdravja (zdraviliška kurativa na posameznih

medicinskih področjih), trženje aktivnega počitka (splošna rekreativna preventiva na področju aktivnih počitnic), trženje duševne in telesne sprostitve (wellness programi, t.i. programi dobrega počutja), trženje telesne sprostitve (ohranjanje lepote in lepotni programi), trženje zabave in aktivne telesne vadbe, oblikovanje posameznih vodnih parkov, ki omogočajo atraktivno vodno ponudbo, ponujanje programov s področja kulturne dediščine in drugih prireditev, prirejanje izobraževalnih programov in usmerjenost na kongrese kot dopolnilno dejavnost zdravilišč. Zdravilišča tako postajajo s svojo razvito infrastrukturo nosilec razvoja na posameznih območjih in s tem povezujejo okoliške kraje. Današnji turist je aktiven in dinamičen. Prav to pa ponujajo slovenska zdravilišča. Pomembno pa je tudi spoznanje, da je obdobje sterilne in čiste medicine v zdraviliščih za nami in da se je začelo obdobje alternativnih oblik ohranjanja zdravja. Prednost pa imamo tudi v tem, da vsa slovenska zdravilišča ležijo zunaj večjih urbanih mest in naselij, na območjih pristnega, vendar raznolikega kmečkega življenja, in so na najboljši poti, da pomagajo razviti slovensko podeželje, ki mora turistično zaživeti, saj je to lahko ena izmed velikih prednosti slovenskega turizma. Novodobni turist ne išče uniformiranost ampak pristnost, domačnost in tradicionalnost.

ŽETEV PŠENICE NA STARI GORI PO STAREM

Ludvik KRAMBERGER

S to prireditvijo ohranjajo tradicijo prikaza kmečkih opravil

Zapela je tudi kosa

Gotovo na Stari gori pri Sv. Juriju ob Ščavnici,

kjer stoji znameniti mlin na veter, ki je upodobljen tudi na slovenski poštni znamki, še ni bilo prireditve, ki bi privabila tolikšno množico, kot jo je tradicionalna prireditev Žetev zlatega klasa. Tu moramo biti dosledni. Poleg prikaza žetve, ki se je odvijala v lepem sončnem dnevu, kot mora biti v času žetve, je obiskovalce najbolj pritegnila glasbena skupina Modrijani, ki so letos zmagali na bližnjem Ptujskem festivalu narodnozabavne glasbe. Organizatorji: Prostovoljno gasilsko društvo Stara Gora, Društvo Kmečkih žena in deklet Sv. Jurij ob Ščavnici in Kmetijsko svetovalna služba Gornja Radgona, so imeli to nedeljo, 10. julija, veliko skrbi, da so nasitili in odžejali tolikšno množico, ki je oblegala prireditev.

Prirediteljev:
11. Žetev zlatega klasja (foto), kjer so se tekmovalci pomerili v žetvi in košnji pšenice in jo je vodil znani kulturnik Sv. Jurija, Boris Kovačič, se je odvijala na njivi ob mlinu na veter. V boj za najboljša mesta se je podalo 9 žanjic in pet koscev. Ob

budnem spremljanju komisije, ki jo je vodil Antona Slana, je v posamezni konkurenci zmagala Marija Filipič iz Društva gospodinj Juršinci, sledili sta ji Anica Roškar iz Društva gospodinj Juršinci in Marija Tanacek iz Društva kmečkih žena in deklet Gornja Radgona. Ekipno je med žanjicami prvo mesto pripadlo ekipi Društva Gospodinj Juršinci, s tekmovalkami Marijo Filipič, Ano Roškar in Majerič Elizabeto. Med kosci je zmagala ekipa društva kmečkih žena Gornja Radgona, kosec Franc Jančar, pobiralki Čučko Antonija in Marija Tanacek. Ob podelitvi pokalov in nagrad sta spregovorila predsednica Društva podeželskih žena, Ema Lančič in župan občine Sv. Jurij ob Ščavnici, Anton Slana. Oba sta poudarila, da je to tekmovanje, kjer so zmagovalci vsi, ki so voljni prikazati, kako so se ljudje v

preteklosti trudili, da so prišli do kruha.

Po žetvi se je prilegla kmečka malica

V duhu sodelovati in ne zmagati, so se z domačim županom Antonom Slano pomerili tudi župani

sosodnjih občin Feliks Mavrič iz Križevcev pri Ljutomeru, Jože Kraner iz Cerkevjenjaka in Anton Kampuš iz Gornje Radgone. Po končanem delu so organizatorji povabili vse žanjice in kosce k tradicionalni malici s kvasenicami in vinsko kapljico.

Besedilo in foto: Ludvik KRAMBERGER

Profesor, ki ustanavlja biotehnoška podjetja

Jure Piškur: Vsi moji projekti so visoko tvegani, in ker gre praviloma za nova zdravila, bodo „pravi“ denar prinašali šele čez sedem ali deset let.

Dr. Jure Piškur je od leta 2004 profesor molekularne genetiki na prestižni švedski univerzi v Lundu, od leta 2005 je tudi akademik, in hkrati direktor dveh holdingov, ki sta lastnika njegovih patentov. Te patente uporabljajo večji industrijski partnerji, med njimi farmacevtska družba Roche, sodeloval pa je tudi z danskimi podjetji Novo, Neurosearch, NSGene in s pivovarno Carlsberg. Odkritja, ki jih je zaščitil, so večinoma nastala med njegovim službovanjem na danskih univerzah. Holdingi, ki jih je ustanovil, so most med njegovimi patenti in industrijskimi partnerji, ki uporabljajo njegovo intelektualno lastnino, hkrati pa omogočajo vrsto davčnih olajšav, ker prispevajo k rasti gospodarstva. Med podjetji, ki jih je ustanovil, je biotehnoško podjetje ZGene (www.zgene.net), ki se ukvarja z izboljševanjem terapije pri zdravljenju raka. Podjetje je razvilo zaščiteno tehnologijo ZAS, ki spodbuja učinkovanje obstoječih zdravil proti raku in zmanjšuje njihovo toksičnost. Drugo področje, s katerim se ukvarja dr. Piškur, je „zelena kemija“. Gre za odkrivanje in razvijanje encimov, ki nadomeščajo tradicionalne organsko-kemijske sinteze in ki so učinkovitejši in prijaznejši do okolja. Eden od njegovih patentov temelji na odkritju posebno hitrega in vzdržljivega encima iz vinske mušice (www.jubilekinase.com), že nekaj let pa ga uporabljajo pri sintezi finih kemikalij. Gen prav tega encima uporablja tudi podjetje ZGene pri razvoju novih oblik zdravljenja raka.

► **Po doktoratu v Avstraliji ste šli delat v danski laboratorij pivovarne Carlsberg. Je vaše raziskave financiral izključno Carlsberg ali tudi država?**

V Carlsberg, kjer je bilo takrat več kot

Jure Piškur, Lund

10.000 zaposlenih, sem prišel, da bi izboljševal kvasovke, ki sodelujejo pri varjenju piva, a sem končal povsem drugje. Prav takrat se je Carlsberg lotil razvoja nekaterih novih biotehnoških podjetij, ki naj bi delala kratke peptidne molekule, uporabne za zdravila. Država je ta projekt podprla z velikim posojilom, ki pa ga je bilo treba vrniti le po finančnem uspehu. Projekt ni najbolje uspel, jaz pa sem se vendarle nekaj naučil nekaj tudi o patentih, prenosu tehnologije iz laboratorija v industrijo ter tudi o zakulisju odnosov znotraj industrije. Potem sem več let delal povsem akademske projekte in po naključju smo odkrili v vinski mušici encim, ki ni bil samo zanimiv za boljše razumevanje pravil narave, ampak je postal tudi precej uporaben.

► **Kako na Danskem oziroma Švedskem država sofinancira aplikativne projekte znanstvenikov in raziskovalcev?**

Konec devetdesetih let nas je o našem odkritju pravzaprav razsvetlil sodelavec Rocha, ki smo ga srečali na znanstvenem simpoziju. Postalo nam je jasno, da bomo potrebovali veliko denarja za patentiranje encima in za uspešno pogajanje z gigantskim farmacevtom, ki je takrat zaposloval približno 70.000 ljudi. Danska je imela takrat poseben inovacijski program, in dobili smo svetovalca, ki se je spoznal na patente in pisanje pogodb o prenosu uporabe patenta na industrijskega partnerja. Takrat smo dobili lepo posojilo, približno 15.000 evrov, in ustanovili naše prvo

podjetje, ki naj bi skrbelo za trženje patenta. Posojilo je bilo treba vrniti le, če bi nam celoten projekt uspel. Izplačali smo ga že čez dobre tri mesece, ko je Roche uvedel naš encim v proizvodnjo. Za raziskovalca je tudi bistveno, kako patent proda. Mi se nikoli ne odločimo za prodajo, temveč le za dajanje v najem in za plačilo v deležu od zasluzka. S tem obdržimo vsaj del nadzora nad tem, da se patent zares uporablja. Naše prvo podjetje, Jubile kinase, ki sem ga leta 1999 ustanovil z dvema danskima raziskovalcema, še vedno obstaja. Podjetje sicer ne zaposluje nikogar, vendar iz prihodkov financiramo naše raziskave in stroške za prijavljanje novih patentov, stroške za odvetnike, ki jih najemamo, ko se pogajamo z večjimi industrijskimi brati, in za zagon naših novih podjetij. Med njimi tudi ZGena, ki danes zaposluje deset ljudi.

► Ali obstajajo tudi novejši pristopi k sofinanciranju uporabnih projektov?

Danes je bolj v modi, da raziskovalna skupnost, ki sodi pod ministrstvo za raziskave, s posebnim programom financira projekte, ki imajo potencial za uporabo v proizvodnji. Tisti projekti, ki pa so tik pred tem, da uspejo, se lahko financirajo pri skladih, ki podpirajo tvegane projekte. To so lahko pokojninski skladi ali pa skladi velikih industrijskih podjetij. Tak sklad ima denimo Lego. Del ustanov, ki financirajo visoko tvegane projekte, je ustanovila država in jih tudi financira. Obstaja še vrsta drugih programov, ki omogočajo financiranje projektov na poti v uporabo. Tudi univerze imajo pogosto finančni program, ki pomaga pri prenosu tehnologije v industrijo. Enega od teh programov zdaj uporabljam sam pri ustanavljanju četrtega podjetja. Univerzitetni programi pomagajo tudi s finančnimi nasveti, pisanjem patentov in iskanjem industrijskih partnerjev, predvsem pa skrbijo za zaščito izumitelja pred preveč požrešnim industrijskim partnerjem. Sam sem imel precej sreče pri sodelovanju z industrijo – le v enem primeru mi je prekipelo. Patent sem raje prodal in se rešil vseh obveznosti ter seveda tudi potencialnih neprijetnosti, ki bi mi jih partner utegnil povzročiti. Zaslužil pa sem ravno dovolj za prvi družinski pomivalni stroj.

► Koliko podjetij ste doslej ustanovili? So vsa preživela?

Vsa podjetja so še živa in vrnil sem ves denar, ki sem si ga osebno izposodil. Del patentov je že v redni uporabi, recimo pri proizvodnji v Roche, v drugi dela pa za zdaj investitorji še vedno verjamejo. Vsi ti projekti so bili visoko tvegani, in ker gre za praviloma nova zdravila, bodo „pravi“ denar prinašali šele čez sedem ali deset let. Seveda pa takšno posojanje denarja stane. ZGene so denimo že prevzeli vlagatelji in ustanovitelji nimamo več niti deset odstotkov delnic.

► Ste pri ustanovitvi teh podjetij dobili davčne olajšave ali drugačne oblike spodbude za nova podjetja?

Dobil sem ugodna posojila, ki pa sem ji že vsa vrnil. Razen seveda zadnjega, za četrto podjetje, ki ga ustanovljamo te dni. Bistveno je, da večji industrijski partner čim prej odkupi patentne pravice. S tem je mogoče vrniti posojilo in kriti stroške mladega podjetja (predvsem za najem različnih storitev), dokler ne pride pravi izdelek na trg. In pa seveda omiliti finančno tveganje raziskovalca, ki ponavadi nima velik denarja. Raziskave v biotehnologiji so zelo drage pa tudi patentiranje in plačevanje svetovalcev ni poceni. Poleg tega je za to treba imeti tudi potrpljenje. Tudi jezik, ki ga govorita raziskovalec in vlagatelj, in njuni „ideali“ se precej razlikujejo.

► S katerim patentom ste dosegli največ? Kateri ima največji potencial?

Z encimom iz vinske mušice, deoksiribonukleozid kinazo. Uporablja se za sintezo finih kemikalij ali pa kot samomorilski gen pri genski terapiji proti raku. V zadnjem času pa spet oživljam projekte, ki bi lahko bili uporabni pri uporabi GMO (genetsko modificiranih organizmov) v prehrabeni industriji. Denimo kvasovke, ki poleg tega, da pomagajo pri vzhajanju testa, dodajajo tudi posebno aromo ali pa izdelek obogatijo z dodatnimi vitamini.

Zdaj se mi že kar fino zdi, ker vam lahko redno pošljem po eno pesem, sploh zato, ker se kompletan švedski prevod zbirke Roza vetrov nezadržno bliža koncu. Tale naj bo za te poletne dni, ki jih bova z možem po dolgem času spet preživela na Švedskem in Finskem. Obljubljam vam, da lahko v enem od naslednjih mojih prispevkov pričakujete nenavadno zgodbo, povezano s švedsko literarno klasiko, ki se človeku zgodi enkrat ali nikoli v življenju. Zgodba še nima epiloga in upam, da se bo samo še razraščala... Za tokratni prispevek pa pošiljam pesem OGNJENA /ELDIG,

iz knjige ROŽA VETROV – Ajda Balderman Baliž

Prevedla: Annette Rosenberg

www.fly.to/ajda

OGNJENA

Od kod ta ogenj?
Kaj ga prižiga?
Zakaj ne morem bit krotka in tiha?

Pravijo, da molitev pomaga,
ampak to je že druga pesem.
Pravijo tudi, da učinkuje,
če dopustim in plemenite misli negujem.

Sploh smem bili nepopolna?

Počasi zaznavam vse, kar me obdaja.

Stapljam se z ognjem,
luč skozi mene pluje,
jemljem si, kar želim
in se ponovno rodovitna razdajam.

ELDIG

Var kommer denna eld ifrån?
Vad tändes den?
Varför kan inte jag vara blygsam och tyst?

Det sägs att böner hjälper,
men det är redan en annan dikt.
Det sägs också fungera,
om jag tillåter, och kärleksfullt vårdar dessa ädla tankar.

Inte perfekt, kan det vara jag?

Sakta känner jag allt som omger mig.

Jag blir ett med elden,
lågan brinner i mig.
Jag tar vad jag vill
och ger mig själv tillbaka, fruktsam, igen.

Pa še malo za šalo

Foto: L.
Kramberger

MLODA KÜRA (= Mlada kokoš)

Vir: (Prleška poezija)

*Internetni (neznan)
poet, 2005*

Mlada küra se odloči,
friško v gnezdo doj se počí:
"Zaj sen že zadosti zrela,
ka bi kakšno jajco mela."

Eno vüro tak čepi,
no pomalen doj tiši,
s škrampli prsa si potpira,
pa na rit se koncentrira.

Drügo vüro tak čepi,
švic po perji se cedi,
krč lovi jo tijan f klün -
ali jajce neče vün...

Tretjo vüro tak čepi,
fse se v glovi ji vrti,
püto ma že čist pri riti -
ali jajce neče priti...

Te pa naednuk zropoče,
pa zleti iz riti vroče,
kviški skoči bogi vrag:
"Mon ga! Mon ga! Kokodak!"

"Jajce! Jajce! Bog libleni!"
Celi kürjak zaj je jeni,
kokodaka s kota f kot,
ka priküri kcoj kokot.

Doj do gnezda stopi strogo,
no pošlatne notri z nogo:
"Ka se, baba, sigdar dere,
dere v gnezdo se posere?"

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR C/O Jenko

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6

faks 08 662 92 74

e-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
Augustina Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJ. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Zima/Vintern 2005

Št./Nr 13 Letnik/Årgång 4

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 13 Letnik / Årgång 4

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Darko Berginc s soprogo Darinko in prijateljema, praznovanje Darkotove 60-letnice, Helsingborg, nov. 2005

Vir: Foto A. Budja

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Novice iz društev	7	Föreningsnytt
Naša cerkev	31	Vår kyrka
Vaša pisma	37	Era brev
Aktualno	43	Aktuellt
Reportaže	45	Reportage
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Tekniker: Zvonko Bencek

Naslov uredništva: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta/ E-post: budja @bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja, 2006

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast

den 15 februari 2006

Mili božični zvonovi
vabijo molit v svetišča.
Jezusu naši domovi
nudijo topla ognjišča.

Dve tisočletji pred nami
Jezus povit je na slami:
Betlehem, mesto na vzhodu,
dalo je zibel Gospodu!

Skapares lysande håvor
för oss mot tidernas mynning.
Juletids heliga gåvor
källan till tidernas gryning!

Vi hör om Betlehems stjärna,
som visar vägen till stallet:
Där födde Jungfru Maria
Frälsaren Gud, Jesusbarnet!

Tri Sokratova cedila

Nekdo je nekega dne prišel k modremu Sokratesu: »Poslušaj, nekaj ti moram povedati...!« »Počakaj,« ga prekine filozof. »Si to, kar mi boš povedal, precedil skozi vsa tri cedila?« »Tri cedila?« se začudi prišlec. »Da, tri cedila. Prvo je cedilo resnice. Si preveril, če je to, kar mi hočeš povedati, resnično?« »Nisem. Slišal sem, da ljudje govorijo...« »Dobro, prijatelj. Gotovo si to precedil potem skozi drugo cedilo, cedilo dobrote. Je v tem, kar mi želiš

povedati, kaj dobrega, čeprav nisi prepričan, da je vse resnično?« »Ne!« Odgovori človek v zadregi. »Ni govora o čem dobrem. Ravno naprotno....« »Hm,« ga ponovno prekine modrec. »Pa si poskusil vsaj s tretjim cedilom; je to vsaj koristno, kar mi imaš povedati?« »No, ravno koristno ni...« »V redu,« pravi nato Sokrates, »če to, kar mi hočeš povedati, ni resnično, ni dobro in niti koristno, vsesкупaj lepo pozabi. Ne beli si zaradi tega las, tudi jaz si jih ne bom!«

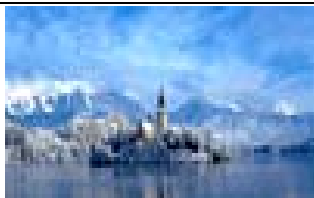
**SREČEN BOŽIČ
IN SREČNO NOVO LETO 2006!**

**Pakiranje Informativnega GLASILA
št. 12: Jesen, sept. 2005. Posnetek:
Danni Stražar s prijateljicama.**

Redakcija/Redaktionen

-stina

Predsednik ima besedo...

Zima nas je povila v svoj objem, toda imeli smo prekrasno in sončno jesen. V oktobru smo na Švedskem gostili popularni Oktet Suha iz zamejske Koroške, katerega je spremljal ansambel Podjunski Trio. Kako lepo so nam prepevali in nas razveselili, da tega dolgo ne bomo pozabili.

V sredini novembra je imela Slovenska zveza sestanek, kjer smo premleli dosedanje delo ter prišli do zaključka, da smo to leto dobro odnesli, kajti dobili smo tudi ekonomsko pomoč iz Slovenije pri izvedbi zveznih projektov. Prav tako smo dobili pomoč iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Ministrstva za kulturo RS, da smo lahko pokrili

polovico letnih stroškov Informativnega glasila. Na sestanku smo se tudi dogovorili, da bo naslednji občni zbor v začetku aprila. Seznanili smo se tudi s podatkom, da imajo lastne društvene prostore le še štiri slovenska društva: Slovenija v Olofströmu, Planika v Malmöju, Lipa v Landskroni in Simon Gregorčič v Köpingu.

Na posnetkih (obe strani): udeleženci sestanka Slovenske zveze ter nadaljevalnega seminarja za arhivarje, Malmö, 2005

V novembru smo tudi organizirali nadaljevalni seminar za arhivarje v slovenskih društvih. Ob tej priliki smo tudi izdali obširno brošuro v ta namen z navodili in CD-zgoščenko s šablonskim programom in vzorci arhivskega zapisa. Tako da zdaj upamo, da bodo vsa društva začela z arhivskim delom, le tako bomo zagotovili obstoj

arhivskega gradiva za naslednje generacije in tako bomo pravočasno ujeli in zabeležili zgodovino slovenskih društev in slovenskih glasil na Švedskem.

Že drugo leto zaporedoma smo zabeležili rast članstva v Slovenski zvezi, kar nas zelo razveseljuje. V nekaterih društvih je opaziti tudi, da pridobivamo med člane čedalje več potomcev druge in tretje generacije. Prav tako je razveseljivo, da organiziramo v društvenih prostorih slovenski dopolnilni pouk za tretjo generacijo otrok, česar se veselimo predvsem v Olofströmu. Na ta način se bodo otroci naučili slovenske besede, prav tako pa jim bodo ostali v spominu društveni prostori, ki so jih sedaj vzeli za svoje.

Miklavževanje bodo društva organizirala tudi letos. Pravilno je, da obdržimo stare slovenske navade in jih prenašamo na naše naslednike. Prav tako bomo v krogu družine svečano proslavili božične praznike v društvenih prostorih. Tudi Novo leto 2006 nam že trka na vrata; upam, da se bomo tudi naslednje leto srečevali, proslavljali in prepevali. Ne pozabite, da s prijazno besedo na društvenih srečanjih lahko napravimo veliko veselja marsikateremu osamljenemu Slovencu, ki mu je morda društvo edini prijatelj in stik s svetom. Tako kot doslej, se bomo tudi v naslednjem letu potrudili, da boste na svoje domove redno dobivali tiskano slovensko besedo.

Nadaljevalni seminar za arhivarje

V novembru je Slovenska zveza organizirala nadaljevalni seminar za arhivarje v slovenskih društvih. Predavatelj je bil Ciril M. Stopar, ki je v ta namen tudi napisal novo brošuro: **Arhivski vodnik in priročnik, za arhivarje v**

slov. društvih na Švedskem. Brošura vsebuje tudi zgoščenko s programom, oz.

šablonskim vzorcem arhivskih zapisov, da bodo arhivarji po društvih imeli lažje delo pri zapisovanju arhivskega materiala in urejevanja arhiva po arhivskih škatlah. Vsi

šablonski vzorci in programi so povzeti iz praktičnega dela urejevanja arhiva v KD Slovenija v Olofströmu. Brošura je tiskana v 50 izvodih in smo jo, oziroma jo bomo poslali vsem društvom ter posameznikom, ki so se ali se še bodo prijaviili za urejevanje društvenega dokumentarnega in arhivskega gradiva in imajo dostop do društvenih arhivov.

Zakonca Pagon – Marjeta in Andrej, iz slovenskega društva Planika, Malmö, soorganizatorija sestanka in seminarja, 2005

**Blagoslovljene božične praznike,
srečno ter zdravo novo leto 2006
vam želi upravni odbor**

Slovenske zveze na Švedskem

Obvestilo o dvodnevem tečaju za pevovodje- pevce v slovenskih društvih

Obveščamo slovenska društva, da bo v januarju ali februarju 2006 v društvenih prostorih SKD Planika v Malmöju tečaj za pevovodje in pevce v slovenskih društvih. Pevski tečaj bomo organizirali skupno s Slovensko izseljensko matico, ki bo na Švedsko poslala pevovodjo Mirana Rustja iz Primorske, ki bo vodil ta seminar. O točnem datumu bomo poročali pozneje.

Prijave pošljite na E-mail: **slovenska.riksforbundet@telia.com** ali na: **jozef.ficko@bredband.net** oziroma direktno preds. Planike, Ivanki Franseus: **040 - 49 43 85**.

Slovenska zveza na Svedskem sporoča tudi, da je Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu odprl natečaj za projekte v slovenskih društvih za leto 2006. Če zelite, da Urad RS sofinancira vaše projekte - organizacije Srečanj, kulturnih večerov itd, potem takoj pojdite na domačo stran in prinesite domov vse dokumente in dokument na katerega napišete prošnjo. Naslov: www.uszs.gov.si . Razpis je objavljen že od 21 oktobra, prve prošnje bodo odpirali že 5. decembra 2005. nato pa vsake tri mesece, dokler bo še denarja na njihovem računu.

Piril Marjan Stopar

Potovanje na vinsko trgatév v Slovenijo.

Dogovorjeno in tudi storjeno, bi lahko povedal na uvodu tega poročila. Člani društva in prijatelji iz Köpinga smo se pogovarjali kako bi organizirali skupno potovanje na vinsko trgatév v Slovenijo. Vsekakor smo prišli do zaključka in se dogovorili glede potovanja in glede samega gostovanja v Sloveniji. Ni bilo težko pri vsem tem, kajti med nami je vladalo veliko veselje, radost in upanje. Na pot smo se podali 14. oktobra. Razpoloženje ki je bilo na potovanju v Slovenijo in naza,j se skoraj ne da opisati. Dosti lepega smo doživeli, veliko videli, vsekakor pa se skupaj veselili z našimi znanci, prijatelji in sorodniki, ki živijo v Sloveniji. S ponosom smo lahko pokazali lepote naše Slovenije našim švedskim prijateljem, ki so bili z nami. Z veseljem so nas obkročili in prisluhnili besedam, □ris v jih prevedli, kolikor se je pač dalo. Veliko breme pri prevajanju je nosila Suzana. Trudila se je, da je čim podrobnejše prevodila vse kar so želeli vedeti.

Ogledali smo si zanimivosti mesta Ormož, prava prilika je tudi bila, da smo si ogledali pridelavo grozdja do mošta, Ormoška vinska klet je bila zelo zanimiva □ris v vse, dan pa smo zaključili z degustacijo vina. Sprehodili smo se tudi po lepih jeruzalemskih krajih in si ogledali dosti lepih, nepozabnih in zanimivih stvari.

Ogledali pa smo si tudi pivovarno Laško in še seveda več lepih in zanimljivih stvari v okolici Štajerske. Pivovarna v Laškem ima zelo bogato zgodovino, mesto ki leži med dvema hriboma bo ostalo v spominu vsakomur, ki je imel priliko, da si je ogledal potek obdelave piva. Ne bi se spuščal v zgodovino, niti ne v proces obdelave piva, ampak s par besedami povem, da je bilo zelo interesantno, dobro vodeno in zelo dobro razloženo, kako prihaja pivo iz samega hmelja in nato seveda do steklenice. Hvala gospodu Andreju, ki nam je naredil zelo dober vtis o sami tovarni, še lepši in nepozabnejši trenutki so pa bili ob degustaciji in pokušini piva. Hvala tudi gospodu Sandiju Jelenku za organizacijo, da smo si lahko ogledali pivovarno Laško.

V kratkih besedah bi želel povedati še veliko več o samem potovanju, veliko več o podrobnosti same trgateve, več o družabnosti gostoljubnosti in tako naprej. Predvsem pa želim izreči najlepša hvala vsem v Turističnem društvu Mlače za gostoljubnost, vzdušje, skratka \square ris v, kar so storili, da smo se vsi skupaj imeli lepo na zaključnem večeru. Še za ansambel so poskrbeli in igrala nam je znana skupina, ki je že bila med nami na Švedskem – ansambel Hlapci! Vse to nam bo ostalo v lepem spominu.

Prav tako tudi hvala Tonetu in Stanki Macuh v Draža Vasi (Žicki Gorci) za gostoljubnost. Poskrbela sta, da smo se lepo imeli pri trganju grozdja, pokazala sta nekaj zelo lepih in starih običajev, ki še seveda obstajajo. Še bolj je navdušilo vse švedske prijatelje, ki so bili z nami! Hvala tudi Suzani Macuh ki je dobro skrbela ter prevajala, skratka hvala vsem posameznikom in vsem ki so vložili svoj trud, da smo se lepo imeli skupaj na nepozabni vinski trgatevi v Sloveniji! Spomini naj se ohranijo pri vsakomur, ki je bil delžen tega lepega doživetja.

Vsekakor pa bi želel moj dopis zaključiti takole: Obdržite vse, kar je bilo lepega v svojem spominu, a pozabite tisto, kar je bilo slabega! Z upanjem, da vam bo življenje lepo še naprej, naj vam da Bog zdravja! Upajmo, da bomo v tako dobro razpoloženi, veseli družbi potovali še kdaj v Slovenijo na vinsko trgatev.

Alojz Macuh, predsednik društva

Novoletno voščilo

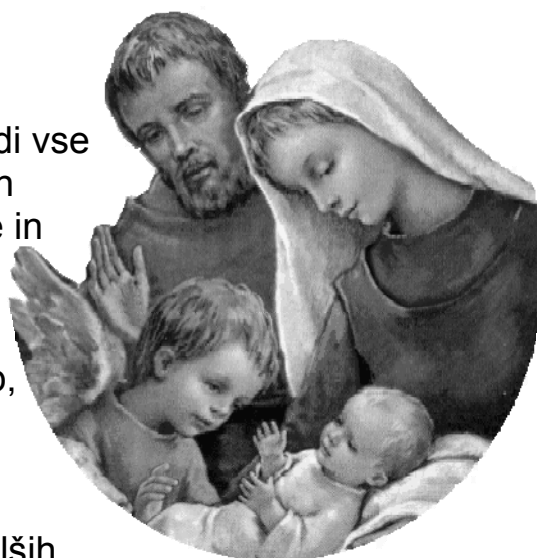
*Kje ste snežinke, rahle in sanjave,
Da posrebrite slavnostno in božično drevo
In sporočite praznične pozdrave,
Tja daleč in vse naokoli,
Prijatelj, glej novo leto je prišlo.*

Vesele božične praznike ter veliko zdravja in sreče v letu ki prihaja, želimo vsem društvom, vsem znancem in prijateljem. V novem prihajajočem letu 2006 si zaželimo sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva, prijateljstva in ljubezni veliko, vse to se sliši takrat, ko si voščimo s stiskom roke drug drugemu.

Prav takega mišljenja sem tudi jaz sedaj, ko smo pred prazničnimi dnevi. Drage članice in člani društva Simon Gregorčič v Köpingu, naj vam voščila sežejo globoko v srce, **naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo. Srečno uspešno v novo leto, je predsednikovo voščilo.**

Vsem članom želimo prijetno praznovanje bližnjih božičnih praznikov. Vsekakor pa imejmo v mislih tudi vse bolnike in vse tiste, ki trpijo, ali pa so v kakšnih hudih stiskah. Naj božično voščilo tudi njim prinaša upanje in tolažbo, obilo uspehov in prijetnih doživetij.

Želim se najlepše zahvaliti upravnemu odboru za potrpljenje z menoj, za dobro opravljeno delo in skrb, in za ves trud, ki ste ga vložili v naše društvo. Prav tako hvala vsem ostalim članom za ves trud in pomoč pri vseh delovnih organizacijah v društvu. Srčno želim, da si še v bodoče pomagamo po najboljših močeh drug drugemu, kolikor se da.

Želje vašega predsednika - Alojz Macuh

Veliko smo načrtovali za leto 2005, kaj vse bi radi naredili. Nekaj načrtov smo izpolnili. Mislim, da člani upravnega odbora, ne zmorejo sami vsega brez podpore ostalih članov društva. Čas nikakor ne zadošča, saj poleg dela v društvu mora biti čas še za druge dejavnosti. Tudi družina zahteva svoje in kadar začnejo otroci še šolo, takrat je potrebno imeti čas še za njihove dejavnosti. Starejši člani so se nekako potegnili v

1) Slovenska pesem povezuje; 2) Oktet Suha pri Pozejdonu; 3) Oktet Suha pri spomeniku Evert Taube, Göteborg

zimsko spanje čez celo leto in so najbolj srečni, če so lahko kar doma. Še pomislijo ne, da smo srečni, kadar pridejo v našo sredino in tudi s tem dokažejo, da nas podpirajo in vzpodbujajo pri našem delu. To delo ni plačano, vse je prostovoljno. Sami smo že tudi večkrat pomislili, da bi najraje vse izpustili iz rok, pa nas nekako tista slovenska zavest do domovine in odgovornost do naših vnučkov še drži pokonci. Radi smo ponosni, da

smo Slovenci, če je pa treba kaj žrtvovati, da bi pomagali (sedaj trenutno pri Božičnem bazarju, vse kar se proda, gre za Tretji svet, šole itd), je takoj postavljeno vprašanje, kdo bo plačal za bencin in stroške parkiranja, da bi prišli pomagat. Kaj pa vsi tisti, ki pridejo vsako sredo z avtom, parkirajo, še kupijo barvo in polizdelke, ne da bi zahtevali denar nazaj, rekoč »da gre vse to za dobro stvar«. Mar smo postali pravi egoisti, da mislimo samo nase!

Izlet v Slovenijo je odpadel, premalo je bilo prijavljenih. Morda je bila tudi naša napaka, pošta je šla ven prepozno, saj veliko jih je že planiralo svoj dopust. *Zato drugo leto, dragi člani, planirajte v septembru, da se popeljemo z avtobusom v Slovenijo!* Takrat morda celo zadnjič, ker ni prijetno odpovedati vse, z besedami premalo zainteresiranih. Dragi rojaki, s takšnim potovanjem je veliko dela, telefoniranja in planiranja. Vedno poskušamo

dobiti komfortni in poceni avtobus, ne preveč drag hotel za spanje in zajtrk, za degustacijo ne postavimo mi cene, in tudi ogledi nekaj stanejo. Vse danes stane in ima svojo ceno. Društvo pri takem potovanju nima dobička, nam je le v zadovoljstvo, da nam je uspelo zadovoljiti vse potnike.

Foto 1) in 2): *Eni so peli (oktet Suha zgoraj), drugi pa so poslušali krasno petje (posnetek spodaj). Nastop v cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu, v ozadju župnik Zvone Podvinski*

Oktet Suha

V ponedeljek 24. oktobra opoldne se je v Göteborg pripeljala skupina Oktet Suha in Podjanski trio. Preprosti in šarmantni fantje iz Avstrijske Koroške. Ob malici smo se malo bolj spoznali. Sprehod po Göteborgu je bil kratek, saj so se morali pripraviti za petje med mašo in koncert po maši.

Vsi, ki smo doživeli to petje in glasbo, smo bili srečni in

ponosni, da naša slovenska pesem tako lepo zveni! Mnogi Švedi pri maši so sedeli do konca koncerta v klopih in poslušali, čeravno niso razumeli vsebine besedila. Koncert je bil končan, aplavz kar ni utihnil, zato so fanje dodali še dve pesmi. V Astridsalen smo nadaljevali s pesmijo, plesom, dobro voljo in okusno večerjo. Na našo željo so

zapeli tudi "Žabe". Tukaj so dobili pomoč, saj naš slavček Zvone se jim je pridružil in zvenelo je čudovito.

Spominska darila članom okteta Suha

Vse fotografije prispeval: Zvone Podvinski

Vsega je enkrat konec, morali smo se posloviti. Dvorana je postala tiha, le v naših srcih je ostal spomin na lep večer. Gostje so v torek zjutraj nadaljevali pot v Stockholm, kjer so tudi sodelovali pri maši in v sredo na Avstriskem konzulatu. Pevcem in muzikantom želimo še veliko lepih koncertov, da bi še naprej razveseljevali Slovence po svetu.

- 1. Slovenski Dom pripravlja srečanje vseh generacij, dne 10. decembra ob 17. uri v Astridsalen. Priložnost srečanja bo od najstarejših do najmlajših članov. Člani bodo pogoščeni z večerjo. Dobrodošli!***
- 2. Silvestrovanje. Predsednik Jože, naš harmonikaš, mora na žalost delati. In, ker vemo od leto prej, da v tem slučaju ni veliko zainteresiranih zato Silvestrovanje odpade.***
- 3. Občni zbor bo 28. januarja ob 16. uri v Göteborgsrummet.***

Upam, da boste prečitali moje pismo v Informativnem Glasilu in da lahko upamo, da boste žrtvovali nekaj svojega časa za društvo, ki nam je vsem potrebno. Ne zanašajte se, da smo tisti, ki še poskušamo držati skupaj, nesmrtni.

Vsem članom Slovenskega Doma in Slovencem na Švedskem želimo Vesel Božič, ter zdravja, razumevanja in dobrega sodelovanja v letu 2006. Brez zamere.

Za upravni odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Oktet Planika, v Landskroni, 1998

Leto 2005 nam bo ostalo v prijetnem spominu, saj ga bomo kot je videti, zaključili uspešno. Nič nam ne bo treba premlevati kdaj in kam se seliti – najemniško pogodbo smo podaljšali vse do leta 2007. Za vse se moramo zahvaliti predvsem našim pridnim in požrtvovalnim članom. Le ti so pridno pomagali in poleg tega obiskovali vse prireditve, predvsem skupne večerje. Dober glas seže v deveto vas pravi star slovenski pregovor. Res je tako; letošnji

obisk je presegel vsa pričakovanja – tako naj tudi ostane. Sicer pa imamo v načrtu še nekaj prireditev: večerjo 25. novembra predbožično srečanje 16. decembra, leto pa bomo zaključili s skupnom silvestrovanjem v soboto, 31. decembra. Vnaprej pa bo odločal nov upravni odbor, ki ga bomo izbrali na občnem zboru 21. januarja, 2006.

Prav vse pa seveda ni bilo rožnato – med prijetne stvari se skoraj vedno prikrade nekaj, kar skali veselje. To se je letos pripetilo tudi pri nas. Ob koncu julija, sredi dopustov nas je dosegla žalostna vest, da je v svojem 70. letu nenadoma preminila naša zvesta in prizadevna članica **Marija Ščulac**. Pogrešamo jo vsi, še najbolj pa morda njeni tečajniki, katerim je predavala italijanski in angleški jezik. Družini in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Tragičnemu dogodku navkljub, tečaji v društvu že potekajo z dvema novima predavateljima – angleški vsak ponedeljek ob 18.00, italijanski pa vsak četrtek ob 18.30. Vsakdo, ki se želi naučiti osnov ali izboljšati znanje omenjenih jezikov je dobrodošel. Naj povemo še to, da je pouk brezplačen ter prilagojen zmožnostim in znanju udeležencev kar pomeni, da je primeren za vsakogar. Zato pa: korajža velja, pridružite se nam – združite prijetno s koristnim. Poleg pridobljenega znanja boste lahko ob kavi poklepetali z znanci in si tudi na ta način krajšali dolge zimske večere.

Sicer pa, naj ponovimo: Planika je odprta tudi ob torkih ko vadi pevski zbor, ter seveda ob petkih med 18. in 22. uro za vse ostale, ki imajo poleg petja in jezikov radi tudi kozarček ali dva..

Otroci na sliki spodaj so danes večinoma odrasli ljudje, ki imajo otroke in so si uredili svoje življenje po drugačnih normah, kot so jih vajeni njihovi starši. V moderni dobi, ko celo upokojujencem primanjkuje časa, se morajo poleg službe posvetiti tudi družini in ne utegnejo, malo tudi po naši krivdi, obiskati Planike. JoF

Posneto na enem izmed Planikinih piknikov.

JoF

Razlika je očitna. Piknik 18. junij, 2005.

PIKNIK IN OSREDNJE SREČANJE STAREJŠIH SLOVENCEV

Prve dni septembra je bilo neverjetno vroče, kajti sonce je pošteno pripekalo, ko smo se zbrali na tradicionalnem pikniku in srečanju v Barnakälla, ki je na meji dveh pokrajin, Blekinge in Skåne na jugu Švedske. Slovenci so prišli na to srečanje kar iz petih pokrajin, najdaljši med njimi so imeli okoli 300 km poti v eno stran. Posebno smo se razveselili tudi naših znancev in prijateljev iz Planike v Malmöju.

Kviz – ma, kdo je postavil to vprašanje?

Pogovor med sedemdesetletniki

Petje je še dolgo zvenelo

Petje je še dolgo v noč ubrano zvenelo...

Organizator nam je pripravil tudi velik šotor, če bi se slučajno vtilo, toda ta dan nam je bog podaril samo lepo in sončno vreme. Dobrote na žaru so bile kmalu pripravljene za slavnostno kosilo, kajti člani upravnega odbora v Olofströmu so po navadi pridni in urnih nog okoli žara. Spretno so se odmikali nagajajočemu dimu. Med nami sta bila tudi dva dobra muzikanta, ki sta nas zabavala s poskočnimi slovenskimi melodijami. Po dobrem kosilu smo tudi zapeli in petja ni hotelo biti konca, kajti Slovenci smo res neutrudni pevci. Tudi balinarji so z veseljem metali krogle po zeleni travi ter iskali najboljši prostor za igro. V Olofströmu ne poznamo nobenega piknika ali zabave brez balinanja. To leto smo kupili tudi nove krogle, zdaj jih imamo šestnajst, ker je bilo prej zmeraj več igralcev, kot pa balinarskih rekvizitov.

Topel obrok se je zares izvrstno prilegel

Da ne bi bilo preveč dolgočasno smo tudi priredili nagradni kviz, toda udeleženci so morali na sprehod okoli vrta in po gozdičku ter si zapisovati odgovore na vprašanja, ki so se večinoma nanašala na Slovenijo. Tisti, ki so pravilno odgovorili na večino vprašanj, so tudi dobili primerne nagrade za svoj trud.

Srečanje Slovencev, članov društev in Slovenske zveze

Nato smo spet prepevali in se veselili ob zvokih harmonike pa tudi zaplesali. Proti večeru so se tisti, ki so bili najstarejši in utrujeni počasi odpravljali proti domu, kajti nekateri so imeli dober kos poti še pred seboj. Še pred tem pa smo naredili gasilsko sliko, to pomeni da smo se skupno slikali za spomin. Ostali pa smo še vztrajali do mraka, pred odhodom smo obljubili, da se spet vrnemo in srečamo naslednje leto.

Podelitev diplome Dragici in Ludviku Rener

POSLOVILNI VEČER

Ciril predaja Dragici poslovilno darilo

Dragica in Ivana

Naslednje leto bo preteklo deset let, kar imamo v Olofströmu skoraj isti sestav upravnega odbora. Pred nekaj meseci nas je pretresla novica, da nas bosta za vedno zapustila Dragica in Ludvik Rener in se preselila v Slovenijo, ker bi bila rada v bližini hčerke Klavdije, ki se je pred leti vrnila v Maribor in spletla novi dom s svojim fantom

Petrom. Ker sta Klavdija in Peter med tem časom tudi dobila dve hčerki, Leo in Ajdo, je bil to še dodatni vzrok, da se Renerjevi vrnejo nazaj v domači kraj.

Veliko članov se je zbralo na poslovilnem večeru Dragice in Ludvika

Darilo – skupna slika iz Barnakälla

Dragica je že deset let opravljala vsa kuhinjska opravila na vseh veselicah, piknikih in zabavah v društvenih prostorih. Ludvik pa je bil odgovoren za šport oziroma za balinarsko sekcijo. Zatorej smo priredili še zadnji poslovilni večer, katerega se je udeležilo za čuda zelo veliko ljudi. Sredi veselega večera smo v znak zahvale predali tudi obema primerna darila in pohvale za njuno požrtvovalno delo v slovenskem društvu. Dragico je vseeno ves čas skrbelo, kdo bo kasneje opravljal njeno delo. Ludvik pa je od veselja plesal in se veselil, ker bo kmalu spet videl svoji vnukinji.

Viktor in Libero sta nam ta večer popestrila z dobro slovensko glasbo, tako da

pesmi, veselja ter solz ni hotelo biti konca. Dragici in Ludviku želimo srečno, zdravo in veselo življenje v Mariboru v krogu svojih sorodnikov. Verjamemo, da ne bosta nikdar pozabila svojih prijateljev in veselih trenutkov v društvu Slovenija iz Olofströmu.

Mlada družina Rampre

SLOVENSKA ŠOLA

**Slovenski dopolnilni pouk v Olofströmu;
Otroci z obema učiteljema**

V septembru smo nadaljevali s slovenskim dopolnilnim poukom v društvenih prostorih v Olofströmu. Pouk obiskuje sedem otrok različnih starosti, zato smo ustanovili dve različni skupini. V prvi skupino so otroci od 6 do 8 let, v drugi pa od 9 do 12 let. Na ta način smo prilagodili pouk glede na starost in sposobnost otrok, obenem pa smo

OKTET SUHA DUBROVOSLIVOLOFSTRÖM

Skupen nastop – Oktet Suha in Podjunski trio

pridobili na kvaliteti učenja slovenskega jezika. Tudi Oktet Suha nam je prinesel v darilo slovenske knjige in zgoščenke, ki jih uporabljajo njihovi otroci na avstrijskem Koroškem. Prav tako se zahvaljujemo **Strokovnemu pedagoškemu združenju iz Celovca** in Danilu Katzu za poslane knjige. Njihova domača stran: www.sova.at

TURNEJA OKTETA SUHA

Po enoletnih pripravah in dopisovanjih je Oktet Suha iz okolice Pliberka v spremljavi ansambla Podjunskega Tria odpotoval na jesensko turnejo na Švedsko. V petek 21. oktobra so poleteli iz Celovca preko Londona na letališče v Malmö. Tukaj so si sposodili dva kombija in odpotovali proti Olofströmu, kjer jih je pričakoval Miran Rampre, ki jih je odpeljal v podeželski dvorec, v katerem je preuredil sobe za prenočišča in konferenco.

Zgodaj zjutraj po zajtrku so si ogledali mestno dvorano v Jämshögu in preizkusili ozvočenje. Takoj nato so se odpeljali proti Karlskroni, kjer jih je blizu mesta Ronneby pri jezeru Galtsjön pričakoval Ciril Stopar z ženo Silvano. Opisal jim je značilnosti pokrajine Blekinge, nato so se odpeljali v glavno mesto pokrajine Karlskrono, kjer so si ogledali zelo zanimivi Pomorski muzej. Zapeli so tudi v koncertni dvorani muzeja, prav tako pa tudi gostom v avli in restavraciji muzeja. Seveda so zapeli v slovenskem jeziku. Ogledali so si tudi cerkev in mestni trg na katerem stoji kip Karla enajstega, ki je ustanovil mesto. Zatem so se odpeljali do mesteca Kallinge, kjer so popili kavo pri Silvani in Cirilu ter izkoristili ta počitek, da so na oktetovo domačo stran: www.oktet-suha.at vnesli fotografije o začetku turneje. Nato so obiskali poznano drstišče lososov v bližini Laxhuset v Mörrumu. Ta kraj je zelo poznat, kajti tu lovijo losose predsedniki, švedski in norveški kralj ter druge znane osebe.

KONCERT V JÄMSHÖGU

Dobro uro pred začetkom koncerta v Jämshögu je Jokej Logar s prelepim govorom odprl slovensko likovno razstavo. Pet minut pred koncertom je bila dvorana že nabito polna, še novinarji iz pokrajinskega časopisa so se čudili takšnemu velikemu zanimanju in obisku. Oktet Suha je izvedel prvi koncert v Jämshögu zelo kvalitetno in

profesionalno. Člani okteta so se pri kontaktu s poslušalci izkazali za neverjetno prijazne in simpatične ljudi. Ko so peli je bila v dvorani velika tišina, kar je skoraj nenavadno za naše razvajene ljudi. Med poslušalci so bili tudi otroci tretje generacije. Vsi smo z užitkom in veseljem poslušali čudovito petje okteta. Po koncertu, govorih in izmenjavi daril je Podjunski Trio prav tako kot prej Oktet Suha osvojil srca poslušalcev in zavrteli smo se ob prelepih domačih toda poskočnih melodijah. Oktetu Suha in

Dvorana je bila polna, ljudje so pozorno poslušali lepo pesem in glasbo

Podjunskemu Triu je bila podeljena zahvala in priznanje Slovenske zveze na Švedskem. Spat smo se odpravljali šele v poznih jutranjih urah, čeprav nas je čakal še en koncert in prijateljsko

srečanje v društvenih prostorih.

Tudi člani slovenskega društva Planika so bili zadovoljni na koncertu

KONCERT V PROTESTANTSKI CERKVI V OLOFSTRÖMU

V nedeljo smo se že ob dveh popoldne srečali v društvenih prostorih, kjer so gosti pokušali okajene losose naših ribičev. Družili smo se ob pogovoru, petju in glasbi dokler ni bil čas, da se odpravimo na naslednji koncert. Skupno smo odšli v švedsko cerkev, naši člani so napolnili desno stran cerkve. Duhovnica Karin je prisrčno sprejela Oktet Suha in jim pokazala prostore, kjer so še enkrat »popravili svoje glasove« in se

preoblekli. Med tem časom sem skupno s hišnikom preizkusil zvočne naprave v cerkvi. Tudi leva stran cerkve se je počasi polnila s švedskimi poslušalci. Na koncert je prišel tudi predstavnik občine Olofström, s katerim imamo zelo dober kontakt.

Nastop okteta Suha v protestantski cerkvi v Karlskroni. Spodaj – zapeli so tudi poslušalcem v

muzeju

Točno on petih se je oglasil cerkveni zvon in švedska duhovnica je pozdravila navzoče in besedo predala Cirilu Stoparju, ki je izkoristil priliko in informiral navzoče o zgodovini slovenskega društva v Olofströmu. Nato pa je opisal Oktet Suha, nastanek, delovanje,

koncerte in turneje po raznih kontinentih sveta.

Koncert je bil tako kot prejšnji izredno kvaliteten in dolg kar eno uro in četrta. Kot vedno je oktet začel s slovenskimi pesmimi, nato so nadaljevali s izvajanjem pesmi iz celega sveta, na koncu pa so zapeli tudi švedsko pesem: **JAG UNNAR DIG ÄNDÅ ALLT GOTT**. Duhovnica Karin je bila navdušena nad izvedenim programom in se je zahvalila oktetu za izreden nastop ter podelila vsakemu pevcu rdečo rožo. Izrazila je tudi željo sodelovanja s slovenskim društvom, da jim tudi naslednjič ponudimo možnost koncerta v njihovi cerkvi. Prav tako se je za sodelovanje zahvalil predstavnik olofströmske občine.

SLOVO

Skupno smo se odpravili v podeželski hotel pri jezeru, s katerim imamo dobro sodelovanje in seveda nižje cene, pa tudi za pijačo poskrbimo sami. Tam so nas

postregli, mi pa smo peli, plesali, peli in peli in bili veseli. Med nas je prišel tudi vodja ansambla Vikis Viktor Semprimožnik in je skupno z Podjunskim Triom raztezal svoj meh, da sta se slovenska pesem in melodija slišala daleč naokrog. Ta večer smo bili izredno ponosni, da smo Slovenci.

Po koncertu so ljudje zaplesali ob glasbi Podjunskega tria

Članom oktetu Suha in Podjunskemu Triu smo v spomin podelili miniaturo švedskih losov, po katerih je zmeraj veliko povpraševanje. Prav tako smo v spomin na prijateljstvo Oktetu Suha podarili knjigo avtorice Avguštine Budja: Slovenci na Švedskem.

Viktor Semprimožnik in Podjunski trio, v ospredju Ciril Stopar

Obenem smo se dogovorili, da bomo sodelovali tudi v bodoče, glede nastopov, srečanj in slovenske šole v Olofströmu. Prav tako so nam obljubili, da nam bodo pomagali narediti domačo stran za KD Slovenija v Olofströmu in Slovensko zvezo na Švedskem.

Dragi prijatelji iz Pliberka, Suhe in njene okolice prisrčno se vam zahvaljujemo za vaš obisk pri nas, za zmeraj boste ostali v naših srcih. V ponedeljek so nadaljevali turnejo

v Göteborg, nato v Stockholmu, kjer so imeli koncert v cerkvi, zadnji dan pa so nastopili na avstrijskem veleposlaništvu, kjer so slavili avstrijski državni praznik.

Oktet Suha je poslal zahvalo za organizacijo koncertov društvom v Olofströmu, Göteborgu in Stockholmu ter našemu slovenskemu duhovniku Zvonetu Podvinskemu, kajti vsepovsod so bili zelo lepo sprejeti. Njegovo pismo in ostale vtise si lahko preberete na naslednjih straneh.

Ciril M. Stopar

SREČNO V NOVI LETU

Članom in prijateljem želimo vesele in blagoslovljene božične praznike in srčno ter zdravo Novo leto 2006.

UO KD Slovenija, Olofström

Plan dela v decembru 2005

- ◇ 17. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov
- ◇ Slovenska šola za otroke vsako drugo nedeljo ob 14.00 uri
- ◇ Ob nedeljah ob 16.15 uri, krožek likovne sekcije
- ◇ Leto 2006: 11. marca 06: Dan žena in občni zbor

UO KD Slovenija

SLOVENSKA LIKOVNA RAZSTAVA V JÄMSHÖGU

Jokej Logar je odprl slovensko razstavo

Umetniki: Nada Žigon, Silvana Stopar,

Dušanka Kelečini, Sabina Kranjc in Jokej Logar

Skupina umetnikov je v letu dni priredila že tretjo likovno razstavo. Že leto in pol deluje v Olofströmu umetniški krožek likovne sekcije. Srečujejo se v nedeljah popoldne in se ukvarjajo z risanjem raznoraznih motivov, seveda prevladujejo motivi iz narave. Dušanka Kelečini in Silvana Stopar sta prisotni na vsakem krožku, pa tudi razstavljata obe večkrat posamezno ali v skupinah z drugimi, ostali pa pridejo takrat ko so prosti oziroma ne delajo ali pa jim zdravje to dovoljuje. Vse pa združuje ljubezen do risanja in

ustvarjanja z oljnatimi ali akrilnimi barvami, čeprav je to zelo drag hobi, to vedo vsi tisti, ki se z njim ukvarjajo.

Podjunski trio na razstavi

Avtor: **Silvana Stopar**

Prvo skupno razstavo so imeli v oktobru minulo leto na Slovenskem srečanju in 30. obletnici društva v Olofströmu. Drugo 14- dnevno razstavo so pripravili že januarja 2005 v olofströmskem Folkets husu. Tretja umetniška razstava je bila v soboto 22. oktobra v novi dvorani Medborgarhus v Jämshögu. Člani krožka in nekateri člani UO so že v petek cel dan pripravljali razstavo in okraševali dvorano za svečani koncert priljubljenih gostov iz avstrijske zamejske Koroške. Če hočeš prikazati dobro organizirano razstavo potem je potrebno vložiti veliko dela v organizacijo le te.

Nastop in razstava

Po svečani otvoritvi je sledil nastop okteta Suha

Razstavo v Jämshögu je svečano odprl g. Jokej Logar vodja Okteta Suha. Pohvalil je umetniška dela in umetnike: Dušanko Kelečini, Silvano Stopar, Nado Žigon, Sabino Kranjc in Dušana Beleca, ki pa zaradi težke bolezni ni bil prisoten. Na motivih slik se je videlo, da so umetniki slovenskega porekla čeprav so bile tudi slike s švedskimi motivi. Koliko truda in veselja je bilo vloženo v te razstavljenе slike vedo le umetniki sami, lahko pa rečemo da so ponosni na svoje delo in da lahko delajo pod okriljem društva. Tudi Blekinge radio, pokrajinski časopisi in na domači internetski strani občine Olofströma je bilo objavljeno, da bo slovenska razstava v Jämshögu. Te objave so bile tudi za oba koncerta Okteta Suha. Na razstavi in na koncertu so bili prisotni tudi novinarji, ki so napisali članek o temu v pokrajinskem časopisu Sydöstran.

Vse te kulturne dejavnosti ki se dogajajo pod okriljem društva v Olofströmu so vzrok, da je bilo slovensko društvo v Olofströmu ob koncu leta 2004 predlagano za najboljše društvo v občini, toda so prišli na častno drugo mesto in to prav zaradi tega, ker takrat še niso imeli otroških aktivnosti, letos pa imajo še slovensko šolo za otroke.

Srečanje v nedeljo v društvenih prostorih Slovenija

Zadnji večer skupaj

Že veliko let deluje tudi balinarska sekcija toda odkar imajo likovni krožek se je kulturno in družabno življenje v društvenih prostorih zelo razmahnilo in napolnilo društvene prostore z različnimi aktivnostmi. Kot je nekdo omenil, da se je z delom likovnega krožka kulturno življenje društva na novo rodilo, oziroma je **nova Ilirija oživljena**. Pa tudi društveni prostori so dobili nov namen. Ko si je društvo po večletni borbi, decembra 2003 pridobilo nove velike in svetle društvene prostore v skoraj samem centru mesta, se upravnemu odboru še sanjalo ni, da jim bodo tako prav prišli in jih pridno uporabljali.

Janko Kelčini ima rad lepe slike

Zato ob tretji skupni razstavi zaželimo skupini umetnikov in likovnemu krožku, da bi še večkrat skupno razstavljali in tudi ustvarjali v društvenih prostorih, kjer prevladuje slovenski jezik in slovenska pesem.

Ciril M. Stopar

OBVESTILO

STOCKHOLM

Bila bi zelo vesela, če bi lahko tole obvestilo objavili v vašem listu, da dosežemo čim več ljudi... Vsako leto je nekaj ljudi, ki bi radi šli v tečaj, pa vedno premalo, da bi ga lahko pognali v pogon. Morda bo tokrat več sreče!

Z lepimi pozdravi Alenka Veberic

TEČAJ SLOVENSKEGA JEZIKA

Obveščamo, da bo ABF v Stockholmu, Sveav.41 imel začetni tečaj slovenskega jezika zopet po Novem letu. Tečaj bo intenziven in bo trajal 7 tednov, 2x na teden,

(ponedeljek in sredo 17.15 – 18.45). Tečaj vodi Alenka Veberič. Začetek po 15 januarju, točen datum bo objavljen v ABF–katalogu (tel 453 41 80). Prijave po Novem letu! Vljudno vabljeni!

Tudi bo tečaj lažje konverzacije v slovenščini za tiste, ki razumejo nekaj ali precej, ne znajo ali ne upajo pa govoriti... Začetek v prvem tednu februarja. Prijave: Alenka Veberič, alenka_veberic@yahoo.se

Kurs i nybörjarslovenska

Vill informera Er, att ABF i Stockholm, Sveavägen 41, kommer att hålla kursen i slovenska språket igen efter nyår. Det är en intensivkurs i 7 veckor, 2ggr/vecka (måndagar och onsdagar kl 17.15-18.45). Kursen leds av Alenka Veberic och startar efter den 15 januari -06, exakt datum meddelas i ABF-katalogen (tel 453 41 80). Anmälan (se nedan) efter nyår! Välkomna!

Kursstart även i konversation på slovenska för dem som förstår något eller lite mer eller för dem som inte vågar prata... Börjar första vecka i februari -06. Anmälan enligt följande:

alenka_veberic@yahoo.se

Alenka Veberič

SLOVENSKO-ŠVEDSKO DRUŠTVO

HELSINGBORG

Pri družini Berginc Darkota v Helsingborgu se je v soboto, dne 26. novembra zbralo kar lepo število sorodnikov, rojakov in predvsem prijateljev. Proslavili smo 60-letnico Darkota, čeprav s kar večmesečno zamudo. Lepo je bilo srečati stare znance iz mladih dni, pa tudi nekaj novih, s katerimi upamo, da se še srečamo.

Družina Darkota Berginc: sin Andreas, Darko in soproga Darinka

Razpoloženje je bilo izredno. Darkotu smo nazdravili s slovensko in švedsko pesmijo, kajti med nami so bili Slovenci, Švedi in drugi. Darkotova žena Darinka nam je postregla z raznimi dobrotami, tako da smo si potešili lakoto in žejo. Skratka, vsega je bilo v izobilju! Nekako nam je to prijetno okolje pričaralo predadventno vzdušje, saj nas je v jutranjih urah pričakala prva adventna nedelja! Tudi rahla snežna odeja je pokrila polja, tako da je bil občutek bližajočih se božičnih praznikov še resničnejši.

Posloviti se je bilo treba, pa saj je ura šla že proti jutru!

Zbrana je bila večina članov slovensko-švedskega društva, tudi predsednica Milka Barač. Darkotu želimo še veliko zdravih in srečnih let v krogu svoje družine in mu kličemo stokrat na zdravje! Hvala za čudoviti večer, ki nam bo ostal še dolgo v spominu. Vsem navzočim pa tudi hvala za prijetno družbo!

-stina

Bratovska ljubezen – Inger in Matej Bencek ter zabava pri Anne – Marie in Niklasu, Häljarp

Obisk Budjevih sester pri bratu Janezu in Štefki, Šentjur; Desno – del vodstva občine Landskrona na uradnem obisku v Ribnici: Susana Eriksson, Sergio Garay, Gunell Dymling, Nevenka Kraljič in Olga Budja. Foto: Augustina Budja

Nastop vokalne skupine Sestre Budja v Ribnici, 3. septembra, 2005. Med poslušalci so tudi vidne ribniške in landskronske osebnosti - direktor, bivši župan, minister, itd.

Poslovilni večer po uradnem obisku predstavnikov občine Landskrona v občini Ribnica, september, 2005. Foto od leve (Olga Budja): Susanne Eriksson, Augustina Budja ter ribniški župan Alojz Marn s soprogo.

Jesenski dnevnik se nadaljuje s trgatvijo in raznimi obiski v Prlekiji ter z izidom nove knjige:

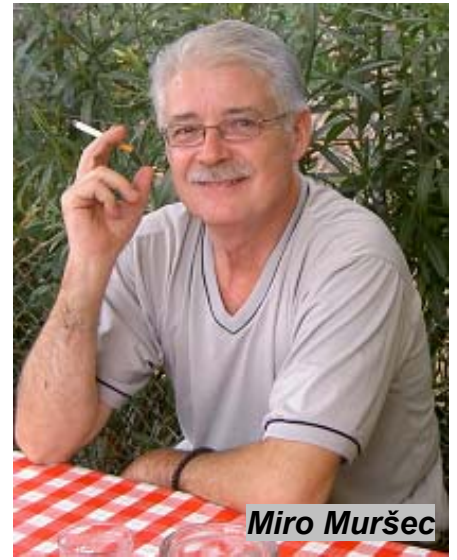
Obiski nas mnogokrat veselo presenetijo, tudi tale

Letos je bil mošt precej sladk

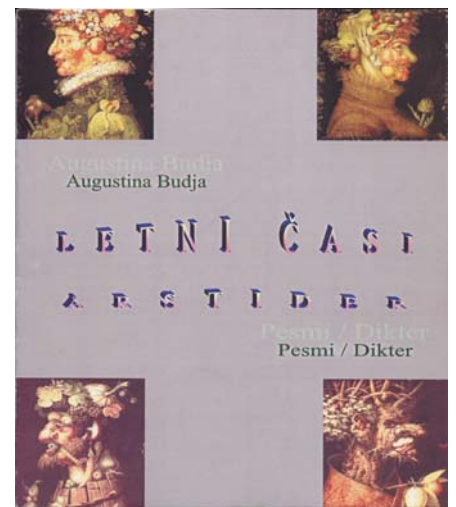
Pri mamiki Angeli Budja v Prlekiji se oglasi mnogo ljudi; z domačimi so Janez, Marinka in Danni Stražar

Miro Muršec

Nastop družinskega zbora ORFEUM, Tofta, 22. 11. 2005

Nova knjiga, december, 2005: Pesmi

Avtorica: Augustina Budja

Jubilej Dragice Toter iz Stockholma

V mesecu oktobru je praznovala visoki življenjski jubilej Dragica Toter iz Stockholma. Prav tako je praznovala 50 letnico svojega prihoda na Švedsko. Njen visok življenjski jubilej so praznovali rojaki iz Stockholma, kakor tudi Dragičina sestra in brat, ki sta za to priliko dopotovala k svoji sestri na obisk. Spoštovana rojakinja Dragica Toter!

Kol'kor je kapljice morja, kol'kor je zvezdic neba,

tol'ko naj let: Zdravih, srečnih in veselih,

Bog vam da.

Bog vas živi pris v t blaga leta! S svojim optimizmom še naprej nagovarjajte vaše rojake v Stockholmu, da bodo jesen svojega življenja preživeli lepo in da se bodo naučili ceniti vsak dan, ki ga dobri Bog nakloni v človekovem življenju.

Oktet Suha in Podjunski trio na turneji po Švedski

Od sobote 22. do 26. oktobra 2005 je bil na turneji po Švedskem znani Oktet Suha in Podjunski trio, ki so obiskali slovenske rojake v Olofströmu, kjer so imeli dva odmevna in dobro obiskana koncerta. Od tam jih je vodila pot na zahodno obalo Švedske, v Göteborg, kjer so sodelovali pri večerni sv. maši v ponedeljek 24. oktobra, ki jo je vodil v švedskem jeziku slovenski duhovnik ««GreetingLine»». Po sv. maši so imeli oktetovci v cerkvi še kratek koncert. Dolgo ploskanje navzočih poslušalcev je bilo znamenje, da so pesmi segle globoko v srca poslušajočih. Po sv. maši je SKD Slovenski Dom gostil nastopajoče v cerkvi, Podjunski trio ter še nekatere njihove spremljevalce v župnijski dvorani Astridsalen, kjer je bilo še dolgo v noč prečudovito slovensko vzdušje, ki so ga pričarali člani okteta in tria, kakor tudi skupno zapeta slovenska pesem. Slovenskemu Domu in Jožetu Benigarju hvala za opravljeno delo in izraženo gostoljubje rojakom z avstrijske Koroške.

Člani okteta Suha in g. Wojciech Waligorski (desno)

V torek 25. oktobra je pot vodila goste v Stockholm, kjer so prav tako sodelovali pri

švedski sv. maši ob 17. uri v stolni cerkvi, ki jo je vodil Wojciech Waligorski ob somaševanju švedskega vagabunda Zvoneta. Po sv. maši, ki se jo je udeležila delegacija s Slovenske Ambasade iz Stockholma in precejšnje število Slovencev prav tam, kakor tudi precej Švedov in ostalih narodnosti, je tudi v stolni cerkvi sledil odmeven koncert, ki so ga zaznamovali dolgo ploskanje s tiho željo v srcu, da navzočim člani Okteta Suha podarijo še kakšno pesem. Sledile so zahvale, posebej stolnemu župniku Msgr. Marianu Jancarzu, ki je z veseljem odprl vrata stolne cerkve članom Okteta Suha.

Tej prelepi duhovni obdaritvi je sledilo slovensko srečanje v veliki župnijski dvorani, kjer so oktetovci in člani Podjunskega tria ponovno pričarali slovensko vzdušje, ki so ga obogatili s prelepimi ubranimi glasovi ter s slovensko muziko, katera je avstrijsko Koroško obarvana. Kjer je pesem in muzika, tam je potrebna tudi dobra hrana in pijača. Predstavniki Slovenskega društva iz Stockholma: Pavel Zavrel, Viktor Škrinjar, Štefka Jarc, Aljoša Jarc, Rozika Zorin, Ani Zupančič, so dali svoj pečat tistemu večeru z zelo okusno pripravljeno večerjo, ki so jo vsi navzoči v dvorani slastno zaužili. Člani Podjunskega tria so zaigrali in že so se našli prvi plesalci in plesalke, ki so si nabrusili

Posnetek z oktetom Suha pred göteborgsko opero

pete. Oktet Suha pa je v dvorani pokazal še enkrat, kako ima slovenska pesem pomembno vlogo v njihovem življenju. In ker se tega zavedajo, obdarjeni s prelepimi glasovi, skušajo svoje talente pridno izkoristiti in podariti lepo ubrano pesem še drugim ljudem.

Nastop v protestantski cerkvi, Olofström

Hvala, tisočkrat hvala vsem omenjenim društvom in predsedniku Slovenske zveze na Švedskem Cirilu Stoparju za veliko organizacijo, da je poslanstvo Okteta Suha in Podjunskega tria zelo odmevalo v Švedski, posebej med Slovenci, ki tam živijo. Hvala tudi Adiju Golčmanu in Kristjanu Mlakarju, ki

sta s prevozom in z vodenjem po Stockholmu pomagala gostom z avstrijske Koroške spoznati »severne Benetke«.

Lepota človeka je v harmoniji telesa, duše in duha. In kadar prihaja iz človeških globin lepa, ubrano zapeta pesem, takrat človek doživlja nebesa že tukaj na zemlji. Slovenski duhovnik Zvone je že kar nekaj časa poznal Oktet Suha le po njihovem petju, toda doživeti v živo to ubrano petje pa je nekaj prelepega, kar naj še dolgo odmeva na Švedskem. Kot je rekel Jokej, tako tudi švedski vagabund izraža zahvalo vsem gostom z besedo Boglonaj. Ne samo vi, tudi mi smo imeli gaudo. Hvala in še naprej prelepo poslanstvo slovenske pesmi na Koroškem in drugod po svetu.

Vsi, ki imate ris v \square t pa ste povabljeni na domačo stran Okteta Suha, kjer si lahko preberete njihova občutja in izkustva s turneje po Švedski: <http://oktet-suha.at/se>

Pogrebna sv. maša in slovo od Cirila Šega iz Tranema

Med koncem prve svetovne vojne in letom 2005 je bilo razpeto bivanje rojaka Cirila Šega, rojaka iz Tranema, sicer pa rojenega 24. februarja 1918 na Viču v Ljubljani. Bil je četrti od petih otrok Polone in Jožeta Šege. Trije še vedno živijo in sicer starejša brata Stanko in Albin, oba še živeča v Ameriki, mlajša sestra Vida pa živi v Argentini. Najstarejša sestra Angelca je umrla leta 2001 v Ljubljani, stara 94 let.

Ciril je obiskoval osnovno šolo v Ljubljani. Nekaj let je bil tudi učenec Škofovih zavodov v Šentvidu nad Ljubljano, se nato podal na Poljansko gimnazijo, od koder se je po končanju le-te vpisal na Pravno fakulteto v Ljubljani, ki jo pa zaradi izbruha vojne ni dokončal.

Kot mlad fant je bil zelo dejaven v gledališču pri frančiškanih. Rad je bil v naravi, predvsem na Pokljuki, na katero so ga vezali zelo lepi spomini. Ko je izbruhnila vojna se je pridružil domobrancem. Med vojno so ga Italijani internirali in ga poslali v taborišče Gonars. Leta 1945 je z bratoma in mlajšo sestro čez Ljubelj pribežal na Koroško in sicer v Spittal. V taborišču se je izšolal za zobotehnika. Leta 1957 je prispel na Švedsko, kjer se je poročil s Tatjano, doma iz Zagorja ob Savi. Kmalu se jima je pridružila Cirilova hčerka Marija, ki jo je imel s pokojno ženo Magdo. V zakonu sta se Tatjani in Cirilu rodila sin Tomaž in hčerka Karmen. Dom so si ustvarili v Tranemu. Kot zobotehnik je bil zelo cenjen in iskan. Z družino je vsako leto obiskoval Slovenijo in se vračal v njemu tako ljube kraje. Z ženo sta vzgojila otroke v krščanskem in slovenskem duhu. Redno so hodili k nedeljskim sv. mašam v Borås.

Leta 1983 se je upokojil, vendar je še nekaj let delal kot zobotehnik. Leta 1985 mu je umrla ljubljena žena Tatjana, tako da je poslej živel s sinom in njegovo družino. Vse do letošnjega februarja je bil čil in zdrav, vsak dan je redno hodil na dolge sprehode. Februarja ga je zadela možganska kap, vendar se je od nje skoraj popolnoma opomogel. Na god Sv. Frančiška Asiškega, 4. oktobra 2005 pa je zvečer v bolnici v Boråsu zaspal in se poslovil od vseh njegovih, ki so ga imeli radi in ga cenili. Hvaležnost za vso ljubezen in pomoč, ki jo je nudil svojim, so mu njegovi, skupaj še z nekaterimi rojaki izrekli 19. oktobra ob 14. uri v župnijski cerkvi v Boråsu, kjer so se s sv. mašo zadušnico poslovili od rajnega očeta in starega očeta, kakor tudi od kristjana

in rojaka.

Tih, ponižen, skromen in preprost, obenem pa tako duhovno bogat in pokončne hoje, tudi takrat, ko je bilo zelo, zelo težko, se je Ciril zapisal v srca svojih, kakor tudi v srca rojakov, ki so ga poznali in so se z njim srečevali v cerkvi in v maši.

Ciril Šega je bil poznan kot zvesti naročnik in bralec slovenskega katoliškega tiska. Skoraj ni bilo katoliškega tednika in mesečnika, ali pa Mohorjevih knjig, da jih Ciril ne bi naročil. Njegov vzgled naj pomaga mlademu rodu Slovencev na Švedskem, da bodo radi sledili stopinjam svojih rojakov in z vso ljubeznijo in pozornostjo gojili materni jezik in ga predajali kot najdragocenejši zaklad naslednjim rodovom. Hvala, Cirilu Šega za ljubezen do materinega jezika. »Ako bo v mladosti obilna setev, bo v starosti bogata žetev«, tako nekako je zapisal blaženi Anton Martin Slomšek in tako ste si tudi vi prizadevali, da bi vaša druga in naslednje generacije spoznali temeljni cilj in smisel življenja, če želijo nekoč prispeti v nebeško domovino.

Dragi Ciril, počivajte v miru v slovenski zemlji, kamor bodo položili žaro s pepelom v grob, kjer počiva tudi vaša žena. Hvala za lep primer krščanskega življenja, za katerega ste skušali storiti vse, kar je bilo v vaši moči. Hvala za vso ljubezen do materinega jezika ter do krščanske vere in omike in za vso ljubezen do domovine Slovenije. Vašim otrokom: Mariji, Tomažu in Karmen, kakor tudi vsem njihovim iskreno sožalje!

Göteborg, 18. novembra 2005

Zvone Podvinski

Adventni čas

Z adventnim časom se v katoliški Cerkvi in pri vseh kristjanih začne novo cerkveno leto in neposredno pripravo na praznik Gospodovega rojstva. Cerkveno leto ni le spominjanje preteklih Božjih del v zgodovini odrešenja in pot skozi galerijo svetnikov, ampak je tudi aktualizacija Božjih sporočil za sedanji trenutek.

Čas duhovne priprave na božič začnemo s praznovanjem prve adventne nedelje, ki bo letos 27. novembra in ga zaključimo v tednu po četrti adventni nedelji na sveti večer, 24. decembra. Adventni čas ni omejen na točno število dni. To je čas veselega pričakovanja, ki nas odpira za obilnejše delovanje milosti.

Latinska beseda *adventus* pomeni prihod. Poznamo dva Gospodova prihoda. Prvikrat je Gospod prišel na svet kot človek po Materi Mariji, njegov drugi prihod pa kristjani pričakujemo na sodni dan. Med obema prihodoma obstaja še en Gospodov prihod – to je nevidno, vedno znova uresničuje se Gospodovo prihajanje v srca ljudi po milosti in ga lahko razumemo in dojemamo samo v veri.

Adventni čas ima dvojen značaj: je čas priprave na slovesno praznovanje Gospodovega rojstva na božični dan, 25. decembra, ko se spominjamo prvega prihoda Božjega Sina med ljudi, hkrati pa je to čas, ko nas spominjanje usmerja k pričakovanju drugega Kristusovega prihoda ob koncu časov. V molitvi in zbranosti bomo pripravljali svoja srca, da bi se Gospod mogel roditi v njih. Namen tega časa je predvsem spreobrnjenje srca in spodbuda h krepostnemu življenju. Adventna priprava utrjuje vero in nas opogumlja v stiskah in preizkušnjah, da bi bili v trenutku smrti pripravljeni na srečanje z Gospodom.

Povzeto po zapisih društva Slovenija v svetu: urednica

Halloween; krščanski ali poganski praznik? Ali naj kristjan praznuje Halloween?

Okrog 31. oktobra in potem zopet okrog 5. novembra v Angliji poslušamo šviganje raket, prasketanje umetnega ognja in pokanje petard. Vse to kali spokojnost večerov in noči. Zlasti otroci so v teh nočeh budni in se podijo po ulicah in parkih ter prosijo za

denar, da bi si kupili čim več ognjenih raket za praznovanje Halloweena in nato še noči Guy Fawkesa. Ne moremo prezreti, da so prazniki odsev naše osebnosti in da vplivajo na naše vrednote. Na žalost je veliko kristjanov pozabilo na pričevanje svetnikov in na pomen molitve za rajne in je prevzelo poganske navade praznovanja s čarovnicami in duhovi. Beseda Halloween izhaja iz stare angleščine in pomeni all hallow; s eve ali predvečer vseh svetih, kar je 31. oktobra.

Anglosaška fantazija je prazniku odvzela verski pomen in uvedla praznovanje noči strahov, čarovnic in duhov. Halloween, na žalost, predstavlja vrnitev v pogansko življenje, v miselnost, ki se širi tudi med mnogimi drugimi narodi.

Kakšne so korenine Halloweena? Že v 4. stoletju pred Kristusom so se v severni Evropi Kelti poslavljali od starega leta s praznikom Samhein (ali La Samon-a). To je bil praznik sonca, ki se je začel na večer 31. oktobra. Naznanjal je konec poletja in žetve. Pisana polja in toplo sonce so se umaknili mrzlim in temnim dnevom. Ljudje so verjeli, da je bog smrti v tej noči dovolil rajnim vrnitev na Zemljo, da bi jo napolnili s smrtjo in strahom. Ločnica med živimi in mrtvimi se je zabrisala in vsi so se pomešali med seboj. Po keltskem verovanju so bile duše nekaterih rajnih ujete v telesih divjih živali in so se lahko osvobodile le z darovanjem žrtev. Za bogove so žrtvovali celo ljudi. Nedvomno Samhein ni nihče drug kot sam zli duh, ki se v vseh obdobjih trudi širiti kulturo smrti. Pripadniki Keltov so tudi verjeli, da so v noči na 1. november hudobni duhovi in druge pošasti ustražovali ljudi. Da bi jih umirili in se obvarovali njihovega

vpliva, so ljudje pripravljali velike grmade, ki imajo svoj izvor v svetih obredih ob prazniku sonca. Napade teh pošasti so preprečevali z darovanjem hrane in uprizarjanjem strah zbujujočih prizore. Da bi bili čim bolj podobni hudobnim duhovom in bi se neopazno izmuznili njihovim grozečim pogledom, so se našemili. Zamisel o čarovnicah, strahovih in pošastih prihaja iz nepoznavanja pravega Boga. Ljudje so živeli v strahu pred naravnimi pojavi, trpljenjem in smrtjo. Strahov so se skušali osvoboditi z izražanjem najrazličnejših fantazij. Vse, kar je v živalskih in človeških podobah grdega, zverinskega in grozljivega, pripravlja prosto pot strahotni domišljiji.

Ko so bila keltska ljudstva pokristjanjena, se niso v celoti odrekla poganskim običajem. Spreobrnjenje ni bilo popolno. Časovno sovpadanje poganskega praznika Samheih in krščanskega praznika vseh svetih in vseh vernih duš, ki se praznuje naslednji dan, je povzročilo precej zmede. Namesto da bi se spominjali vzornega življenja svetih in molili za njihove prednike, so postali ujetniki starodavnih strahov pred smrtjo in pokojnimi. Irski priseljenci so prinesli Halloween v Ameriko in tam je to postal del ljudske folklore. Praznovanju so dodali razne poganske prvine priseljskih skupin. Vključili so celo verovanje v čarovnice, duhove, škrate, vampirje in najrazličnejše pošasti. Iz Združenih držav Amerike se je Halloween razširil po vsem svetu.

Sodobna kultura, ki se ponaša s pragmatičnostjo in z znanstvenim pristopom, je zavrnila Boga, ker ga pojmuje kot zastareli mit. Hkrati pa, da bi zapolnil duhovno praznino, se današnji človek vse bolj zateka k absurdni vraževernosti in poganstvu. Boga je zamenjal za hudega duha. Zaradi tega ne moremo biti začudeni nad današnjo kulturo smrti, kjer se vsako leto splavi na milijone otrok, še več pa jih umre zaradi lakote in zapuščenosti. Lažje se je prepustiti tokovom sodobne kulture in se vrniti v svet strahu, smrti in onostranstva brez Boga, saj ima brez vere človek strahotno potrebo, da bi se obvaroval pred neobvladljivih silami. Nekako poskuša z obredi ukrotiti višje sile. Katoličani verujemo, da nas samo Jezus Kristus lahko odreši smrti. Samo On je luč, ki sveti v temi dolgih duhovnih noči človeštva. Samo On nas lahko brani pred grozotami Satana in drugih demonov. Samo On s svojim križem daje smisel trpljenju. Samo On je premagal strah in smrt. Kdor je prejel milost in živi kot Kristusov apostol, potrebuje samo Boga. Pred Kristusom se kultura smrti umakne ljubezni in življenju.

Kristjani smo dolžni ne samo razorožiti zlo, temveč biti tudi luč v temi. Moramo se zavzeti za ponovno ovrednotenje praznika vseh svetih in poudariti pomen praznika vseh vernih duš. Spominu na vse svete se lahko poklonimo na več načinov. Otroci se lahko oblečejo v podobo najljubšega svetnika, se seznanijo z njegovim življenjem in posnemajo njegove kreposti. Odrasli lahko prebirajo življenjepise svetnikov, v družinskem krogu ali v širšem občestvu pripravijo praznovanje v spomin priljubljenemu svetniku. V nekaterih krščanskih skupnostih je v navadi, da se hodi od vrat do vrat, se poje v skupini, igra glasbo in se zbira denar za dobre namene. Če živimo po nauku vere, nam praznik vseh svetih pomeni klic k svetosti. To je priložnost, da spoznamo življenje in delo svetnikov, ki nam bodo pomagali živeti po evangeliju in bodo naši zavezniki na poti odrešenja.

Stanislav Cikanek, slovenski duhovnik v Angliji

(Vir: Internetni Radio Ognjišče)

Pismo iz Slovenije

Bliža se konec leta in spodobi se, da naredim bilanco čezenj. Kakšno je bilo?

Kar se vremena tiče, se nikakor ne moremo pohvaliti. Pomlad je bila mokra, poletje še bolj, začinjeno s točo, poplavami in zemeljskimi plazovi, jesen pa tudi ni nič boljša. Če ni dežja, pa nad dolinami večino dneva visi megla. Sončne žarke lahko ujamemo kvečjemu kje na visokih vrhovih. Tako kot je vreme je tudi politično dogajanje v Sloveniji. Nova vlada, ki je ob prisegi obetala toliko novega, se obnaša kot vse ostale pred njo, ali pa še slabše. Od obljub o preglednosti delovanja vlade ostaja vse manj. Zato tudi ljudje vse manj verjamejo vanjo, kar kažejo tudi javnomnenjske raziskave, po katerih ji krivulja priljubljenosti stalno pada. Slovenci ne verjamejo več v strokovnost in nepristranskost vladnih posegov v socialo, kulturo, gospodarstvo, človekove pravice in v zadnjem času tudi v to, da je država ločena od cerkve. Skratka, Janševa parlamentarna koalicija ne počenja nič drugega kot prejšnje vlade, le da to počne mnogo bolj grobo in z veliko manj občutka.

Menedžerji, kot se sedaj reče direktorjem, uspešnih podjetij odstopajo pod pritiski in na njihova mesta prihajajo novi s pomočjo znanega Omanovega načela: Ni važno, ali je sposoben, važno je, daje naš.

Poleti je skupina ekonomistov izdelala načrt za ekonomske in socialne reforme za izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. V skupini so večinoma strokovnjaki, ki so se šolali v ZDA on se tam navzeli novoliberalnih idej, ki jih sedaj skušajo vpeljati v Sloveniji. Načrt je nastal brez predhodne analize stanja gospodarstva in brez izračunov, kakšni bodo učinki reform na posamezna področja.

Njen predstavnik Jože P. Damjan venomer zagotavlja, da se ljudem finančna situacija ne bo poslabšala, a mu čedalje manj verjamemo. Saj uvedba enotne davčne stopnje, po kateri bi plačevali vsi enak davek na dohodek, pomeni, da bo tistim z nižjo plačo ostalo manj denarja. Enoten davek naj bi bil tudi na dodano vrednost, ki je sedaj 20 procenten, na hrano pa 8 procenten, in to pomeni, da bodo tisti z nižjim dohodkom plačevali več za preživetje.

Vlada pa hiti s pomočjo glasovalnega stroja sprejemati zakone m dopolnila po hitrem postopku. S tem Janša ves čas vzbuja vtis izrednih razmer, kar v ljudeh vzbuja strah. Še posebej, ker ves čas govori o varčevanju in pri tem meri na zmanjševanje socialnih pravic in varnosti, na uvedbo šolnin in podobno. Vlada pa kupuje nova vozila za ministrstva, obrambni minister načrtuje nakup novega plovila za slovensko mornarico, ki mu v NATU celo nasprotujejo. Govori o zmanjševanju števila zaposlenih v državni upravi, pa se nazadnje izkaže, da gre za nekaj deset uradnikov, pri tem pa zamolči, da jih bo na novo zaposlila nekaj sto, ki bodo potrebni v času, ko bo Slovenija predsedovala Evropski uniji.

K privržencem reform se je pred tedni uvrstila celo Cerkev, ki je vernikom zagotavljala, da so reforme za Slovenijo dobre. Nič čudnega, saj se je vlada odločila za širokosrčno potezo, da bo iz svojega proračuna plačevala zdravstveno in starostno zavarovanje

redovnikom m redovnicam priznanih verskih skupnosti. Poleg tega bo imela kurate tudi policija, seveda rimokatoliške izpovedi. Vojska jih že ima. To, da so redne denarne daritve vernikov v slovenskih cerkvah neobdavčene, neevidentirane in, da je z vrnjenim premoženjem Cerkev dobila materialno osnovo za svoj obstoj, seveda zanima predvsem davkopllačevalce.

Iz dolgega spanja se je prebudil predsednik republike Janez Drnovšek, ki je v zadnjih tednih postal nenavadno aktiven. Začel je hoditi na obiske po slovenskih krajih in se udeleževati raznih otvoritev in proslav. Srbe pa je razjezil s svojim načrtom o rešitvi problema Kosovo, ki naj bi po njegovem postalo samostojno. "Kar dejansko že je, a si nihče ne upa reči bobu bob", je dejal. Novi Drnovšek je celo razkazal svojo hišo v Zaplani, se pustil intervjuati za televizijo in časopis in pokazal, kako peče kruh.

V drugi polovici avgusta je bila odprta celotna avtocesta od Šentilja do Kopra, ki je dolga 238.7 km, ima pet cestninskih postaj, deset predorov in številne mostove in viadukte, za vožnjo pa je treba odšteti nekaj več kot 2800 SIT.

Še malo športa. Telovadca Mitja Petkovšek in Aljaž Pegan žanjeta uspehe na nastopih po Evropi. Prvi zmaguje na bradlji, drugi na drogu in upata, da bosta v enaki vrhunski formi na svetovnem prvenstvu konec novembra. Tako. Moje pismo se tukaj končuje. Morda je tokrat malo bolj kritično, a tako je trenutno stanje v Sloveniji. Življenje pa gre naprej in prav gotovo je tu, v Sloveniji, bolj polno in kvalitetno kot na Švedskem. Vsem bralcem Informativnega glasila želim prijetne praznike in srečno ter zdravja polno novo leto!

Rada Pišler

ZAHVALA OKTETA SUHA

Poslano: 18. novembra, 2005

Turneja po Švedskem

Oktet Suha zdaj poznajo tudi v Jamshöggu in Olofströmu. Zato so poskrbeli podjanski peveci na svoji turneji po Švedskem. Poleg uspešnih nastopov po vsej severnoevropski državi je oktetovce za zaključek turneje povabil veleposlanik dr. Stepan Toth v svojo rezidenco v Stockholmu, kjer so korošci navdušili s pevskimi pozdravi iz domovine. Več na strani 7! Foto: Bsi/Oktet Suha

Turneja po Švedskem

Zdaj poznajo Suho tudi v Jamshögsu in Olofströmu

Oktet Suha je srečal sneg, vagabunda in marsikatero solzo.

TANJA GUTOVNIK

Suha/Stockholm Na severni rob Evrope sta se pretekli teden podala Oktet Suha in Podjurski trio. Koroški pevci so na štirih koncertih in pri dveh mašah ponesli slovenske, nemške in mednarodne melodije na Švedsko.

Turneja se je pričela v mestu Jämskögd, kamor so se slovenski rajaki iz okolice pripeljali kar z avtobusi. Poleg petja je seveda bil na sporedu tudi ogled švedskih znamenitosti v teh krajih – od mor-

narskega muzeja prek vinske trgovine pa tja do velikanske tovarne avtomobilov Volvo.

Za nastop v protestantski cerkvi Olofströms kyrka je pevce povabila pastorka Karin Elmblad, koncert so posejali v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku. V posejnih urah je Podjurski trio nato zaigral v restavraciji hotela Fitzaport v Olofströmu, ki Slovincem v tem mestu redno služi kot družabno zbirališče.

Slovensko društvo V Göteborgu sta Oktet pozdravila predsednik slovenskega društva Jože Župančič in slovenski misijonar na Švedskem Zvone Podvinski. Po

Oktet s pastorko Karin Elmblad v Olofströmu. Foto: BS/OKTET SUHA

ogledu mesta je sledil koncert v katoliški cerkvi, kjer so sliški pevci sooblikovali mašo, ki je potekala pretežno v švedskem jeziku. Ob pesmi »Nmaj čez jizaro« pa je marsikateremu švedskemu Slovincu tudi stekla solza po licih. Pri večerni zabavi s Podjurskim triom v klubskih prostorih se je župnik Zvone Podvinski, ki se sam imenuje »švedski vagabund«, ker redno opravlja slovensko dužno pastirstvo po vseh krajih Švedske, izkazal kot navdušen pevec in humorist.

Da pravzaprav potujejo po visokem severu, so pevci spoznali šele proti koncu potovanja, ko so jih na poti v Stockholmu pozdravili dež, mrazel veter in sneg. V metropoli ob Baltskem morju so zapeli pred stolnico. Zadnji večer – prav avstrijski državni praznik – pa je bil posvečen srečanju z avstrijskimi, zlasti koroškimi tseljenci. Veleposlanik Stephan Tath je povabil množico v svojo rezidenco, kjer je Oktet Suha navdušil s pevskega potrdavi iz domovine.

Spoštovani gospod župnik in "švedski vagabund"! Spoštovani predsedniki slovenskih društev v Olofströmu, Göteborgu in Stockholmu!

Kar nekaj tednov je že šlo v deželo, odkar smo se vrnili od prelepega pevskega potovanja po Švedskem. Nepozabni nam bodo prisrčnost in gostoljubnost v vaših klubih, bodisi v Olofströmu, kjer smo se mudili kar tri dni, v Göteborgu in tudi v Stockholmu. Vse to pa je le možno, če je vodstvo društev dobro in zna navdušiti ljudi za skupnost, ki tudi še tako oddaljene Slovence od svoje matične domovine družijo in jim s tem pomaga ohranjati svoj jezik in svojo kulturo. V marsičem smo tudi videli podobnosti med življenjem Slovencev na Švedskem in na Koroškem. Ni vedno enostavno, toda z malo korajže in dobre volje se tudi premostijo problemi.

Naše vtise s skoraj tedenskega potovanja smo zabeležili na naši spletni strani na posebno vidnem mestu pod www.oktet-suha.at/se in v naslednjih dneh hočemo še dodati nekaj slikovnega materiala, tako da bo vse lepo dokumentirano. Dovolite, da se vam vsem, ki ste nam z vašim elanom in vašo zagnanostjo omogočali organizacijo tega potovanja, še enkrat od srca zahvalim. Posebna zahvala gospodu župniku Zvonetu Podvinskemu, ki nas je spremljal od Göteborga do Stockholma in nas spremljal s svojim mašniškim blagoslovom. Izredno hvaležni pa smo tudi tebi, dragi Ciril za vso organizacijsko in drugo pomoč, za predstavitev življenja na Švedskem in za mnogo drugega. Hvala tudi za slike in za listine, ki odslej krasijo naše domove.

Predsedniku Jožetu hvala, da si tako mirno a zelo angažirano poskrbel za nas v Göteborgu in tudi hitro pomagal, ko nam je nagajal avto. Gospodu Pavlu Zavrel pa hvala za gostoljubnost v Stockholmu. Našo posebno hvalo pa prosim posredujte

tudi gospodu Adiju in gospodu Kristijanu za spremstvo in odlično vodstvo po "Severnih Benetkah". Pristrčno vas vabimo, da se nam oglasite, če se kdaj mudite v "stari domovini" in da se ustavite pri nas na Koroškem, da bomo malo obujali spomine na prelepe dni na Švedskem. Pristrčno dobrodošli nam boste. Boglonaj in od srca pozdravljeni!

Zgoraj: Oktet Suha in avstrijski veleposlanik na Švedskem. Spodaj: Jokej Logar in izseljenski duhovnik Zvone Podvinski.

Oktet Suha na turneji po Švedskem

Ambasadorji koroške slovenske pesmi navdušili na severu Evrope

Mednarodno znani in priznani Oktet Suha iz istoimenske dvojezične občine na skrajnem jugovzhodu Koroške je vnovič potrdil svoje ambasadorske kvalitete – tokrat s povsem uspešno turnejo po Švedski.

Glasbeno telo pod vodstvom Jokeja Logarja je – kot že na turneji po Avstraliji leta 1999 – spremljal še Podjanski trio, na sporedu letošnje turneje pa so bili nastopi pri slovenskih društvih na Švedskem – od Olofströma na jugu te skandinavske države do Göteborga na zahodu. Višek turneje pa so zaznamovali nastopi v prestolnici Stockholm, kjer oktet ni le pel pri sv. maši v stolnici švedskega glavnega mesta, temveč na povabilo avstrijske-

ga ambasadorja na Švedskem Stephana Totha ob avstrijskem nacionalnem prazniku razveselil s koroškimi pesmimi v obeh jezikih na Švedskem šiveče Avstrijce ter vrsto diplomatskih predstavnikov iz najrazličnejših evropskih in neevropskih držav.

Turnejo, ki jo je na Švedskem soorganiziral Ciril M. Stopar, predsednik Slovenske zveze na Švedskem, krovne organizacije enajstih slovenskih društev v državi, je oktet pričel v malem švedskem mestu Jämsbögu s koncertom v tamkajšnjem občinskem prireditvenem centru Olofströmu. Dverana je bila nabitopolna, saj so se na koncertu oz. zabavnem večeru z glasbo Podjunskega tria zbrali Slovenci iz skoraj vseh predelov južne Švedske.

Turnejo je Oktet Suha nadaljeval s koncertom v

evangelicanski cerkvi v Olofströmu, največji slovenski „obliči“ na Švedskem, ne nazadnje zaradi dejstva, da je tu v dveh tovarnah švedskega avtomobilskega koncerna Volvo v 60-tih in 70-tih letih prejšnjega stoletja našlo delo nekaj tisoč Slovencev, ki so na Švedskem začeli novo življenjsko dobo. V Göteborgu je oktet v tankajšnji katoliški cerkvi pel pri sv. maši, ki jo je vodil za Slovence na Švedskem pristojni župnik Zvone Podvinski. Sledilo je družabno srečanje s slovenskimi izseljenci v prostorih slovenskega cerkvenega kluba.

Oktet Suha je enotedensko turnejo sklenil z nastopom pri sv. maši v katoliški stolnici v centru Stockholma, družabnim srečanjem s Slovenci, ki živijo v švedski prestolnici in v njeni okolici, ter z omenjenim nastopom v okviru avstrijskega naci-

onalnega praznika v avstrijski ambasadi.

Vodja okteta Jokej Logar je bil s turnejo vsekakor zadovoljen: „Ponesli smo našo slovensko pesem do severa Evrope in bila je tudi sprejeta – ne samo od tu živečih Slovencev in Slovenk, ampak tudi od domačinov, ki so nam v velikem številu prisluhnili na javnih koncertih v Olofströmu, Göteborgu in nazadnje v Stockholmu. Temeljita priprava na turnejo je konec koncev pripomogla k temu, da se je naš oktet na Švedskem predstavil kot kvalitetno glasbeno telo, kar je potrdilo navdušeno občinstvo z zahtevo po dodatkih. Tudi ozračje znotraj okteta ter drugimi našimi spremljevalci je bilo odlično in bistveno prispevalo k uspehu turneje po Švedski.“ je ob sklepu turneje dejal Logar. *il*

*Jokej Logar, v imenu Okteta Suha in Podjunskega tria ter spremljevalcev
Prispevek posredoval Ciril Stopar*

Že kar nekaj časa smo lahko priča krčenju socialnih pravic na vseh področjih v Sloveniji. Sprašujemo se lahko, ali je za posledico nastale situacije kamen spotike proameriško mišljenje in usmerjenost nekaterih vodilnih v državi? Nenehno lahko zasledimo, da je delež socialnih izdatkov v skupnih javnofinančnih odhodkih v Sloveniji občutno višji kot v večini držav EU. Prav zaradi teh ugotovitev naj bi državljani nosili vedno večje finančno breme na lastnih plečih. Vsekakor pa nam je vsem jasno, da bo k naraščanju stroškov socialne varnosti predvsem izdatkov za pokojnine in zdravstvo prispevalo v veliki meri tudi staranje prebivalcev. Po zadnjih podatkih naj bi bil leta 2020 vsak peti prebivalec Slovenije starejši od 64 let.

Pokojnine

Ker ljudje živijo vse dlje, hkrati pa so se v zadnjem desetletju ali dveh upokojevali vse bolj zgodaj, so stroški pokojnin iz leta v leto naraščali. Po podatkih OECD naj bi delež pokojnin iz javnih virov v BDP po letu 2010 (ko se bo začela upokojevati baby boom generacija) v večini razvitih držav sunkovito poskočil, v kolikor se bo ohranil star pokojninski sistem. V javnosti postavlja moralno vprašanje: «Ali je prav, da financiranje vse daljšega obdobja prostega časa ob koncu življenja starostnikov omejuje možnosti mlajših generacij, saj bo financiranju pokojnin ob nespremenjenih okoliščinah namenjen vse večji delež BDP?». V primerjavi z državami EU, je delež, ki ga Slovenija namenja za pokojnine 13,5% BDP, torej eden izmed večjih.

Zaskrbljujoč je tudi podatek, da se od leta 1995 pokojninsko in invalidsko zavarovanje dodatno financira iz državnega proračuna, saj sredstva zbrana s prispevki niso zadoščala za pokritje vseh izdatkov. In kako naprej? Vse hujše krčenje pravic mladim generacijam ne predstavlja vzajemnosti pri financiranju I. pokojninskega stebra. Mladi bodo vplačevali več, prejeli pa le peščico. Zato se mora aktivno življenje starejši podaljševati s postopnim prehodom v neaktivnost s krajšim delovnim časom. Podjetja pa morajo priti do spoznanja, da so starejši delavci bolj zanesljivi, vestni ter primerni kot mentor mladim za uvajanje v delo. Pokojninski sistemi, ki so uveljavljeni v razvitih državah, se torej soočajo z velikimi težavami. Sistemi postavljeni v času visoke gospodarske rasti, visoke stopnje zaposlenosti in številčno močno aktivno populacijo, so v spremenjenih okoliščinah postali neučinkoviti. Problem pokojnin tako ali drugače obremenjuje vse plasti prebivalstva: mlade, ki se zavedajo, da ob pomanjkanju sredstev za lastno dostojno življenje ne bodo več sposobni plačevati pokojnin svojim staršem, starim staršem; srednjo generacijo, ki se boji negotove prihodnosti, zaostrovanja pogojev za upokožitev in zniževanja pravic ter že upokoženi, ki si zaslužijo svoje pravice.

Zdravstveno zavarovanje

V primerjavi z državami EU, je delež, ki ga Slovenija namenja zdravstvenemu varstvu nekaj manj kot 7% BDP. Osnovno zdravstveno zavarovanje pa že dolgo več ne zadošča za pokritje vseh stroškov, ki so povezani z

zdravstvenimi storitvami. Zato je vsak posameznik prisiljen skleniti še dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki pa prav tako ne pokriva čisto vseh zdravstvenih storitev npr. določena vrsta zdravil, določeni pregledi v specialističnih ambulantah (če ne želimo čakati leto dni, raje sami plačamo pregled v ambulanti, pa smo takoj na vrsti). Na zdravstveno dejavnost in stroške zdravstva pa bo v prihodnje imelo še večji vpliv povečanje števila najstarejše populacije. Znano je, da je njihova poraba tovrstnih storitev daleč nad povprečjem. Zanimiv je podatek, da je približno 60 odstotkov zdravstvenih stroškov posameznika zgoščenih v zadnjem letu življenja ne glede na starost ob smrti. Prav tako se nam pojavi dvom o transparentnosti izravnalnih shem, ali drugače povedano, tiste zdravstvene zavarovalnice, ki imajo več mladih zavarovancev naj bi prispevale delež svojih finančnih sredstev tistim zavarovalnicam, ki imajo največ starejših zavarovancev. S tem ukrepom naj bi preprečili povišanje že tako visokih zavarovalnih premij. Pa se nam spet poraja vprašanje. Ali bodo zavarovalnice res namenile del svojega dobička svoji konkurenci? Najverjetneje se bodo lotili »kreativnega računovodstva« in bodo priredili podatke, da bo dobiček nižji, ali pa ga sploh ne bo. Prav tako Slovenke in Slovence spreleti čuden srh ob izjavi člana Strateškega sveta Saša Polanca, da naj bi bilo potrebno v naši državi razmisliti o uvedbi denarne participacije, ki je ne bi krilo nobeno zdravstveno zavarovanje. Znesek naj bi bil v višini 1000 sit za vsak obisk pri zdravniku. Po njegovem mnenju naj bi se tako rešili namišljenih bolnikov in čakalnih vrst. Pri tem pa se nam ponovno zastavi vprašanje ali je nekdo, ki se iz meseca v

mesec prebija z minimalno plačo 117.500 sit in npr. boleha za obolenjem ledvic, res zmožen za vsak obisk pri zdravniku plačati 1000 sit, če vemo, da nekateri ledvični bolniki morajo zdravnika obiskati večkrat tedensko (dializa ledvic) sicer jim ni pomoči.

Vpliv globalizacije

Pogosto se pojavlja tudi stavek v naši državi, da ima sedaj kapital prosto pot in bo zapustil sleherno državo (tudi našo), ki bo pobirala previsoke davke. Prav zato se Slovenija pripravlja na korenito reformo na vseh področjih (pokojnine, zdravstvo davčna politika, itd.). Po drugi strani pa delavci vsak dan izgubljajo delovna mesta, novih pa preprosto ni. Konkurenca na trgu pritiska na zniževanje plač in zaostruje pogoje za delo. Zaposleni so nasproti delodajalcem nemočni, šibko pozicijo imajo tudi sindikati. Vlada se trudi zagotoviti čim višjo stopnjo zaposlenosti in visok življenjski standard. Ker pa so glavni zaposlovalci še vedno privatna podjetja, mora bi država zanje privlačna z nizkimi davki in subvencijami za novo nastajajoča podjetja. Sicer je znano, da je Slovenija na repu držav, ki imajo spodbudno podjetniško okolje in sprejemljive davke, ki bi stimulirali zaposlovanje kadrov z višjo in visoko izobrazbo. Tako se dogaja, da je na Zavodih za zaposlovanje prijavljenih vse več diplomantov. Podjetja pa zaposlujejo samo še posameznike s srednješolsko izobrazbo, kar je katastrofa, saj se mnogi mladi zato odločijo za odhod v tujino, kjer jim podjetja nudijo dodatna izobraževanja na podiplomskem študiju ter višje plače ter jim zagotovijo tudi stanovanja. Skratka, mladi so se znašli v situaciji, ko ne morejo pričakovati svetle prihodnosti v Sloveniji. V kolikor se bo stanje še

nekaj časa nadaljevalo, bo prepozno, saj je tujina željna mladih, ki so pripravljeni na nove izzive. Torej to so

trenutne aktualne stvari s katerimi se ukvarjamo v Sloveniji, upam lahko samo, da že ni prepozno.

AKTUALNO

AKTUEELLT

DRUGE NOVICE

SLOVENIJA

Vlada je v četrtek sprejela predlog novele zakona o trgovini, ki v celoti povzema referendumsko vprašanje. Trgovine z nujnimi življenjskimi izdelki bodo odprte do največ deset nedelj v letu, medtem ko bodo prodajalne na bencinskih servisih, v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih prehodih ter železniških in avtobusnih postajah do 200 kvadratnih metrov lahko odprte brez omejitev. Vlada je sprejela še sklep o ustanovitvi službe vlade za usklajevanje in spremljanje izvajanja strategije razvoja Slovenije. Kdo bo novi minister, še ni znano. Največkrat se govori o predsedniku odbora, ki je pripravil reforme, Jožetu P. Damijianu.

Kot kaže bo domnevno sporno prodajo deležev Kapitalske družbe in Slovenske odškodninske družbe v gospodarskih družbah preiskovala ena parlamentarna komisija. To je 15. novembra po več pogovorih s predstavniki poslanskih skupin sporočil predsednik državnega zbora France Cukjati. Kolegij je ob protestih in obstrukciji opozicije dopolnil prvo vloženo zahtevo poslancev strank vladajoče koalicije. Cukjati je še povedal, da bo parlamentarna komisija primer Mercatorja obravnavala prednostno, z zahtevo, da se preiskava začne že v prihodnjem letu.

Člani novega nadzornega sveta največjega slovenskega trgovskega podjetja Mercator so 15. novembra na ustanovni seji razrešili predsednika uprave Zorana Jankoviča. Slednji je novinarjem dejal, da je bil razrešen nekrivdno, in sicer zaradi spremembe v strukturi lastnikov družbe.

Vlada je 7. novembra sprejela predlog, da bo Evropski komisiji predlagala členitev države na dve kohezijski regiji na ravni NUTS 2, in sicer vzhodno in zahodno Slovenijo. Kot je pojasnil minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar, je v tem trenutku tak predlog glede na stopnjo razvitosti edini realen in verodostojen. Minister upa, da bo mogoče s komisijo takšen predlog izpogajati še do konca leta, tako bo naša država novo ureditev lahko uveljavila leta 2007.

Vlada je 9. novembra obiskala Koroško. Premier Janez Janša vidi ključni problem te regije v prometni izolaciji, zato je velik del pogovorov tekel prav o razvoju tretje razvojne osi. Premier Janša je na novinarski konferenci v Slovenj Gradcu med drugim tudi dejal, da ima Koroška toliko skupnih značilnosti, da ni bojazni, da ob prihodnji regionalizaciji Slovenije ne bi postala samostojna regija. Drugi izziv za regijo je po Janševem mnenju vprašanje intelektualnega potenciala. Ob tem je dodal, da je nujno poskrbeti za kakovostna delovna mesta in študijsko ponudbo perspektivnih poklicev.

Hrvaško elektrogospodarstvo je v začetku tega meseca proti Sloveniji zaradi

nedobavljene električne energije iz Nuklearne elektrarne Krško od junija 2002 do aprila 2003 pri mednarodnem centru za reševanje investicijskih sporov v Washingtonu sprožilo arbitražni postopek. Od Slovenije zahteva slabih 32 milijonov evrov. Slovenski gospodarski minister Andrej Vizjak se je ob robu poskusnega zagona prvega agregata Hidro elektrarne Boštanj odzval z izjavo, da so zahteve neutemeljene.

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel pa je 16. oktobra pred državnozbornim odborom za zunanjo politiko napovedal, da bo Slovenija znova predlagala arbitražo o starih deviznih vlogah varčevalcev Nove Ljubljanske banke. Ob tem je Rupel ponovil, da Slovenija pri reševanju odprtih vprašanj s Hrvaško od arbitraže ne beži, vendar pa je hkrati tudi prepričan, da je za njihovo reševanje moč še enkrat uporabiti dvostranski način in izkoristiti čas, ko se Hrvaška približuje Evropski uniji. Sicer so člani odbora ugotovili, da si je Slovenija v času letošnjega predsedovanja OVSE povečala ugled in razpoznavnost v mednarodni skupnosti, hkrati pa je dosegla pomembne premike pri delovanju te organizacije. Slovenija je istega dne za svoje iztekajoče se enoletno vodenje OVSE na Evroatlantskem partnerskem svetu doživela "pohvalo in priznanje".

Še ena novica v povezavi z našo južno sosedo. Hrvaški mediji so se burno odzvali na ob izdaji prenovljenega Atlasa Slovenije, ki ga je ta teden izdala Založba Mladinska knjiga v sodelovanju z Geodetskim zavodom Slovenije. Zaselki Škrile, Bužini, Škodelin in Mlini ob Dragonji so vrisani na slovenski strani meje, kot so bili že v prejšnji izdaji atlasa. Pri Založbi Mladinska knjiga poudarjajo, da je meja kartirana po podatkih Geodetske uprave in je skladna z določbami Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije.

Povzetek: Internetni Radio Ognjišče 19. 11. 2005

OREHOVI POLŽKI

SESTAVINE

Testo:

20 dag moke
12 dag masla ali margarine
70 g sladkorja
pol žličke limonine lupinice
2 rumenjaka
vzhajani kvas iz 5 g kvasa, malo
sladkorja in par žlic mleka

Nadev:

12 dag sladkorja
pol žličke limonine lupinice
ščepec cimeta
žlica medu
12 dag drobno mletih orehov
žlica drobtin
žlica mleka
žlica ruma
stepen beljak
In še: preostali beljak za premaz

POSTOPEK

Sestavine za testo na roke zamesimo v gneteno kepo, ki se ne sme lepiti (po potrebi dodamo malce moke). Pustimo, da vzhaja, medtem naredimo nadev. Zmešamo sestavine za nadev, na koncu dodamo stepen beljak. Pečico segrejemo na 180 stopinj. Vzhajano testo zvaljamo na pravokotnik velikosti cca. 20 x 40 cm, namažemo z nadevom in trdo zvijemo v klobaso. Razrežemo jo v kratke koščke, ki jih polagamo na pekač, ki smo ga obložili s peki papirjem, 2 prsta narazen. Premažemo z beljakom in spečemo.

Vir: IT

JOŽE STRAŽAR KIYOHARA

Kipar in slikar se je poklicno izobraževal v Domžalah in Ljubljani, umetniško izobrazbo pa si je pridobil v Stockholmu in Ljubljani ter na študijskih potovanjih in simpozijih po evropskih, azijskih in karibskih državah.

Štipendije je prejel od Konstskolan Idun Lovén; Enskede-Årsta kulturstipendium; Årsta Stadsdelskulturnämnd; Gunnar Ekströms Stiftelse för Numismatisk Forskning.

Joze Strazar/ "Planica"(Int.Ski.Tournament), 1996, brons.

Izbor pomebnejših razstav:

Galleri Ångrman Örnskeldsvik 1977. Šport v umetnosti, popotujoča razstava po Švedski (1982); Kulturni center Ivan Cankar, Ljubljana, Slovenija (1985, 1988, 1989); Rydal Konstmuseum, Rydal (1990); Poletna razstava Hagaparken, Stockholm (1994); XIII Artes Biennal (Olimpico International), Barcelona, Španija (1999), Nordijski trienale akvarelov: Amos Andresons Konstmuseum v Helsinkih, St. Michael Österbottens Konstmuseum in Museum i Vasa, Finska (2000); Mestna galerija Ljubljana, Slovenija (2000), Grafik triennial, Stockholm (2003), Mednarodni kongres o medaljah F.I.D.E.M.

(London, Anglija 1992; Budimpešta, Madžarska 1994; Weimar, Nemčija 2000; Pariz, Francija 2002; Seixal, Portugalska 2004); Mednarodni bienale medalj (Seixal, Portugalska 2001); F.I.D.E.M. – švedski prispevek k temu, Kungliga Myntkabinetet (2001, 2003, 2005).

Jože Strazar Kiyohara se je rodil 1940 in odrasel v Škocjanu pri Domžalah, Slovenija na Švedsko pa je prišel leta 1965. Ima globok interes za različne športe, med drugim do lokostrelstva in smučarskih skokov. Športni motivi v sproščenosti in s svojimi karakterističnimi potezami, ki ponazarjajo razgibanost in vitalnost, se vedno znova pojavljajo v njegovem delu.

Z umetnostjo medalj se je preko svojega športnega udejstvovanja – lokostrelstva in smučarskih skokov – seznanil že precej zgodaj.

Kot aktiven smučarski skakalec in lokostrelec na tekmovanjih na Švedskem in po Evropi je imel priložnost doživeti in ceniti vrednost medalje. Zaradi dolgoletnega zanimanja za šport je začel z modeliranjem in izdelavo pokalov ter medalj.

V preteklih letih je ustvaril mnogo pokalov in medalj za

športna tekmovanja. „Medalja ponavadi nima velike vrednosti navzven, je pa neprecenljive vrednosti za posameznega lastnika pokala oziroma medalje. Zato jih lastniki najraje shranjujejo v bančnih sefih,“ prav Jože Stražar.

Pred več kot štiridesetimi leti je za seboj pustil ekonomsko stabilnost, ki jo prinaša običajno poklicno življenje, da bi si namesto tega ustvaril umetniško delujoče življenje. To je bilo nekaj, po čemer je že dolgo hrepenel. Tekom let se je slikanje in kiparstvo razvilo v čedalje večjo preprostost, obenem pa ga njegova umetniška mnogostranskost vodi po različnih poteh. Ustvarja glinene skulpture ter modelira medalje. Pogosto so njegova umetniška dela športni motivi različnih oblik in v različnih prijemih. Že več let svoje skulpture in medalje vliva v bronu sam, kar je težaško, vroče in zahtevno delo. Morda bi za izdelavo kipov, ki jih ustvarja, našel preprostejši način, vendar bi bila v tem primeru njihova vrednost in pomen zagotovo popolnoma drugačna.

V preteklih letih je Stražar dobil več naročil za umetniško obogatitev javnih mest in prostorov na Švedskem in v tujini, zastopan pa je tudi v zbirkah, ki so v lasti raznih muzejev, Vatikana in privatnih oseb.

Prevod iz kataloga "Druga Stran Medalje" je prispevala Danni Stražar. Razstava je bila v Kungliga Myntkabinettet od 16. junija do 5. oktobra 2005.

PREDSTAVITEV OKTETA SUHA

Koroški zamejski oktet Suha prihaja iz občine Suha na skrajnem vzhodu dvojezične Koroške. Leta 1981 so se zbrali učitelji in študentje in ustanovili pevski zbor, z namenom da bi prepevali slovenske narodne pesmi in s tem prispevali k ohranitvi svoje kulturne dediščine. Poleg starih, skoraj že pozabljenih ljudskih pesmi so ubrali še dodatno glasbeno pot. Uporabili so besedila sodobnih slovenskih koroških pesnikov, kot so to Milka Hartmann, Anita Hudl, Herman Germ, Gustav Januš in drugih, obenem so popestrili svoj program z ritmičnimi skladbami, deloma v domačem narečju. Večino teh pesmi je za skupino priredil glasbeni etnolog mag. Bertelj Logar, ki je zbor vodil od ustanovitve pa do leta 1988, v pevski sezoni 1988/89 pa ga je nadomestil glasbeni učitelj Otto Wutte. Toda od leta 1989 je umetniški vodja okteta prof. Matevž Fabijan iz Kranja.

VEČ KOT 700 KONCERTOV

Do sedaj je imel Oktet Suha že več kot 700 koncertov in nastopov v Avstriji, Sloveniji, na Češkem, v ZDA, Avstraliji, Ukrajini ter zdaj nazadnje na Švedskem. Prav tako je bil mnogokrat tudi gost pri radijskih in televizijskih oddajah. Repertoar Okteta Suha poleg že omenjene pevske literature vsebuje tudi skladbe od renesanse do 20. stoletja, narodne in umetne pesmi v več jezikih, duhovne in spiritualne pesmi.

DRAGOCENA EVROPSKA NAGRADA

Posebno lepim in zanimivim doživljanjem v pevskem življenju okteta lahko prištevamo

vsakoletni Festival Suha na Suškem gradu, nastope na mednarodnih pevskih festivalih, kot so: leta 1995 v Montefiori dell'Ásso v Italiji, leta 1999 v Usti nad Labem na Češkem, leta 2001 v Rivne v Ukrajini, leta 1992 so sodelovali na 1. zborovskem tekmovanju v Trgu, leta 1988 so bili na koncertni turneji po Združenih državah Amerike, leta 1999 turneja po Avstraliji in leta 2002 turneja po Ukrajini. Leta 1997 so zasluženobili **EVROPSKO NAGRADO** za ljudsko glasbeno umetnost. Pomembno je, da se pevci okteta še posebno zavzemajo za dobro sožitje obeh narodov na Koroškem. To so večkrat dokazali na številnih skupnih nastopih s sosednimi zbori, s katerimi so navezali veliko prijateljskih stikov.

ČLANI OKTETA

Jokej Logar, učitelj- 2. tenor; Pepej krop, učitelj- 1. tenor; Franc Opetnik, urednik- 1. bas; Sigi Kolter, učitelj- 2. bas; Branko Kolter, učitelj- 2. bas; Pavel Olip, učitelj- 2. tenor; Lenart Katz, ravnatelj- 1. bas; Simon Trießnig, zgodovinar- 1. tenor.

Povzel iz njihove domače strani na IT

Ciril M. Stopar

"Pomorščaki" – člani okteta Suha v muzeju

Desno: Najmlajša obiskovalka Julija v babičinem naročju.

Mike Kranjc, najmlajši udeleženec slov. šole; tukaj prodaja luterijo

Čudovito izvajanje okteta Suha na koncertu v cerkvi je poslušalcem izvabilo solze in smeh

Foto: Ciril Stopar

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR C/O Jenko

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6

faks 08 662 92 74

e-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

VELEPOSL. KRALJ. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70